49.

In Nomine Domini Amen
Incipit
Tractatus Theologicus
De Virtutibus Theologicis, Fide, Spe et Charitate
Ex Libro Tertio Sententiarum
Doctoris Mariani Joannis Dunscoti
Dictatus
à R.do P. Christophoro Halles Lectore Ord.
inserviens

adusum P. Ferdinandi
Gerlach.

Anno 1478.
Mense Nov.

BIBLIOTECA
ASTRA
SIBIU

Inv. 78

# Prologuium.

Homo ille nobilis, qui abiit in Regionem longinquam acqui-
re sibi regnum, et deste Gregorio Salvator noster cælestis
Doctrinæ Magistrum. de quo dicit S. Bernardus, quod sit Rex
nobilis et potens, qui Reg habuit filias: fidem, spem et Charitatem;
his designavit Civitatem eximiam, animam fil. humanam: in
qua cum Reg sint aves, rationabilitas, conversibilitas, irascibilitas,
nisi quis illam contradidit: fidei spiram, spei aquam, et Charitati
ignem. Rationabilitati præsidetur fides, quia fides in rebus meritum,
ubi humana ratio probet experientiam; conversibilitati spes, spe
concupiscere nobis non licet, quæ videmus. de quæ speramus; irasci-
bilitati Charitas, fervor fil. servorem, ut fervor Virtutis servo-
ri naturæ dominetur. In his tribus præcellentioribus Virtutibus
ait Zeno Veronensis Christiani Culminis fundamenta consis-
dunt. Sine hac Sacra Virtutum Theologicarum Triade ad
patriam cælestem, ad æternam Dei visionem nemo pertingere
potest, ni qui prius illam fide percepit, spe in illum exercuit, et Cha-
ritate cum illo conjunctus fuit. fides imobem Religionis fundamen-
tum esse Virtutum docet inibetur, innixa hoc ad cælestia na-
vi vitæ motum; spes erigit oculos et ad æternam illam et incom-
mutabilem Veritatem attollit, ad quam spes suspirat, quam cha-
ritas complectatur. spes, cui præsentia subjacent, et futura,
illa quia contemnit, ista, quia sua ea præsumit, desiderii, Cur-
sueque, manus et brachia ad æternam stabilitatem emit-
tunt; Charitas, quam fides conquirit, et ad quam spes currit, ubi ego
felicior, fidei umbra, et spei suspiria superegressa sese totam
in Deum imbibit; has Virtutes si hoc stadio peculari jucundis-
simum est, practicari utilissimum, possidere perfectissimum.
Omissa interim ulteriori Virtutum laude et commendatione ad ea-
rum explanationem accedo, ne aliquid intractatum remaneat,
ideo, antequam de Virtutibus Theologicis agam, quædam de Virtuti-
bus in genere et eam in specie de moralibus præmittam.

# Disputatio prima.

## De Virtutibus Moralibus in Communi et Particulari

### Quæstio Prima.

### Quid, Quotuplices sint Virtutes Morales, et an dentur per se infusæ?

Nota Virtus venit similiter: tum pro præstantia in re militari, pro robore animi et fortitudine corporis; pro effectu et bpere ipso præcipue meritabili ab aliqua facultate operativa, ut Ber. Manilio: non potest ibi virtutem illam facere; tum pro quavis perfectione et dispositione bona, præsertim ab in facultate aliqua faciendi conferat, qua absolvi a vitiosis et, omnes virtutes virtutes tam corporales quam intellectuales et morales; nam et sua sapientia prudentia, dicit et pravis virtutes appellat. Ubi pro accipitur pro virtute tm morali, prout opponitur intellectualibus et corporalibus, in qua acceptione aliquas sunt ejus definitiones. Aristoteles 2. Ethicor. cap. 5 definit dicendo: Virtus est habitus qui perficit habentem et ejus opus bonum reddit. Ad hæc definitio patius est habitus ut sic, qui virtutes morales. Nonnulli ex D. Augustin. lib. 2. de lib. arb. cap. 18 et 19 aliam elicuere definitionem pro virtute. Ait bona qualitas mentis, qua recte vivitur et nullus male utitur quam Deus operatur in nobis sine nobis. Dicit elicuere. quia in scriptis simul nec ibi hæc habetur in operibus D. Augustini reprehendit. Deinde ipsa definitio divinitus infusis virtutibus duntaxat competit, illas tm operatur Deus in nobis sine nobis, quatenus non sunt virtutes morales ab instr. videbimus. Colligere virtutem ut sic definiunt, qui est habitus operativus recta ratione efficiens subditam intellectualem, et ipsam ad bonam operationem inclinans. Hæc definitio est clara et bona ut nihil omnino.

Duo tmo. Virtus moralis est habitus electivus in ea consistens mediocritate 2.
quæ est ad nos definita ratione, ut definiunt ipse prudentissimus Aristoteles Ethicor. 2. cap. 6. probatur explicando. Dicitur tmo habitus quia non est ipsa facultas, quia hæc est a nata indita; nec est actus animæ, qui hic corrigitur a virtute 2. cap. 5. nec actus, quia virtus manet cum ea, et tamen ut actus, qui est habitus, qui permanet per modum conservationis, adquisitus potest ad operandum. Dicitur electivus. quia virtus non operatur nisi per electionem et deliberationem; operandi. Virtutem morale ad solam voluntatem pertinere in regione, et quod ejus distinguitur a virtute intellectuali et aliarum potentiarum. Dicit in mediocritate consistens, quia virtus moralis est in medio, ita,

el n̄ in excedy el defiuy inclinat. unde vulgaliꝰ illud: Virtus in medio consistit. vlo qua e ad nos. ut definitio ista ponat, ut significet hoc, q̄ Virtus moralis debeat cē regulata p̄ prudentia, qua è recta rō agibilium, seu recto prudentis iudicio dōcē. definitum, quid et qualiter sit eligendum

3. et agendum. Dicit 2mo. Scotus in 1mo d. 17. q. 3. docet: Virtutem consistere in relatione ad rectam rationem, cui in quantiore ad prudentiam, q̄ n̄ è habitꝰ electivus. vbi prudēa è Virtus moralis, ai n̄ venit ipse ista definitio; cum n̄ sit habitus electivus, q̄. 2do. 2m. Scotum ibi aliud n̄ velle, q̄ q̄d Virtus moralis mediocritat in habitibus consistit, dicendo relationem convenientiae ad prudentiam, ita ut Virtus dicat utrumq̄, et habitum et concomitantiam; imo Scotus ibidem S. quantum ad ipsum expresse dicit cē habitum, et concludit, q̄ Virtus moralis formaliter et completiue consistat in conformitate ad prudentiam, ad 2. dicit: Virtus moralis dicitur et denominatiue C. electiue N. licet sit in prudēa dūmodo actus Voluntatis liberus et ex hoc denominatiue dicatur Virtus moralis, re ipsa è Virtus intellectualis, non minus, q̄m reliqui habitus intellectus, qui in faciunt hoem simpliciter bonum moraliter, ad bene intelligendum.

4. Dūa 2do Virtus varie dividit 3tio ratione subjecti. in intellectualem, quae residet in intellectu et officit intellectum in ordine ad cognitionem veri; et compositi ad hoc habilitat, qui sunt: intelligēa, sapia, scia, prudēa et ars. Et in appetitivam seu moralem, quae residet in Voluntate, eam p̄fficit in ordine ad bonum rationis, et hoc moralem, quae residet in voluntate, eam p̄fficit in ordine ad bonum rationis: et hoc virtus dicit Virtus, q̄ hoc sola in genere moris realiter radicatur in voluntate: et hoc dicit Virtus, q̄ hoc sola in genere moris realiter radicatur in voluntate: et hanc definitionem concludunt praedicti. Porro de subdivisione dicitur in 4 cardinales. et sunt. prudēa, justitia, fortitudo, et temperantia; ubi notandum, q̄ haec divisio n̄ sit universa et exacta, q̄ prudēa n̄ è habitus moralis, cum n̄ ad potentiam moralem ad intellectum pertineat, dicitur tn in Cathol. sua Virtus moralis, sed dicitur ibi ut jam insinuatum est. Ad haec 4 Virtutes Cardinales reducuntur aliae Virtutes aliquo modo saltem applicabiles aliis ut affines et assimilitudinem habentes, ut vg ad justitiam, pietas, obedia, gratitudo, ad fortitudinem patia, longanimitas. Porro Cardinales et cardinalia dicta sunt ad ē, ut fortitudo, temperata, prudēa, alia ad alterum; ut justitia, et talia quae ad haec reducuntur. Vocantur autem Cardinales ideo, quia sunt reliquarum origines, fortes et Cardines, proteca ideo, q̄ sicut fores circa cardines vertuntur, sic et vita recte rationis et officium in his versatur. 4to ratione objecti dividitur in Theologicam et moralem. Theologica è Virtus, q̄ deo refertur, quae refertur in immediate circa Deum debite colendum per fidem spem et charitatem. Moralis è, quae immediate versatur circa motus componendos. 5to ratione principii dividitur in acquisitam, quae p̄ actus similes electos acquiritur, generatur, et adaptatur electis actibus hoc modo

fabilibal: et infusam, que immediate a deo infunditur. Hec alia è infusa p aliq
que quidem do ℞ Et prius nō Viribus acquisiti posthii et dñ nunc ēn a deo infun
=ditur, talef dicebant Viriales illa morales. Castitalis Imperatā fuerunt infu
=fuse p Virginis; mīs pare Viribus. alia infusa dr, que prius nō Viribus acqui
=ri nō pt essiciē; ut sunt fides, spes, charitas. Dixi essiciē, nō inducim Viriales p
se infusas posse salem meritorie, moraliter et de congruo acquiri ab aliqua creā
=tura. Sorro Certū è dari Viriales o de infusa, ita ēnt omnes de theologi; et
ad de fuit Trid. p. 6 cap 7. de justificatione. ibi. hec oīa simul infusa accipiūtur
npe fidem, spem et charitatem. Dissimilas gō manet de Viriales moralibus.
an ēlm dentur per se infusa, affirmant Thomiste, negant Scotiste cum Durbo
Duo Dio. Nulla de facto dantur Viriales morales p se infuse. è Scotistarū. 5.
Prob. nulla dar nō silas que suadeat meritū, que convincat nō dari Viriales mo
rales p se infusas, ḡo. ant p. Sine meritū signadalem Valor sufficienter attingere pt
per Viriales, signadales Scholastas; ad operandum am̄ aria objecta moralia or
=dinis naturalis sufficiunt Viriales morales acquisite cum auxilio grē actualis,
nō ad meritū salem meritoria nō requiritur; et proter hoc ad meritum nihil re
=quiritur, quin p impertr à charitate actualiter v salem habitualiter, et p
nil ex objecto, fine et circumstatis bonis et malis. ai hec oīa communi
actibus Viriales moralium acquisitarum sine habitu infuso morali; ḡo
Conf: Apostolus 1 Cor. 13. probat actus eternū Viriales moralium esse in
deum relictos n cum ex habitu inherentis charitatis mihi prodest ad hoc plan
=endum et Vitam eternam promerendam; si Linguis hōm loquar et
Angelorum, si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, si tra
=didero ℔ meum, ita ut ardeam, charitatem am̄ nō habuero, nil mihi prodest.
Contra solam charitatem sufficere, que pt actus Viriales supplere, et
earum actus ad finem signadalem meritorie ordinare; Charitas patientē è,
benignatur, oīa suffert, oīa credit, oīa sperat, oīa sustinet, ḡo ex citis.
Dura pte oratur Viriales Theologi infuses. superfluas et alias morales f
se infusas; stante etenim nō posse Viriales moralium infusarum, nemi
nem nisi per profata ℣ attributa charitatis assequi valere.
Obijcit S. Scriptura requiri ad actus Virtutum moralium, ut conducant ad 6.
Vitam eternam, gratiam gratum faciem, et dicit talef actus ē bona dei, ḡo dan
actus gm habitus infusarum erunt supernaturales, et ē infusi: ant p. Ex psal.
93. qui docet hōm scientiam. Jacobi qui indiget sapia, postulet à deo.
Sap. 9. Sobrietatem et prudentiam docet, et justitiam et Virtutem. item
cognovi, ḡ nemo potest ē continens, nisi ille det. et cap 7. Venerunt

am nihil via bona pariter cum illa et innumerabiles bonae fassl manus ejus. Ad Galat 3. qui ergo tribuit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis, ergo. Int. N. C. nam dupliciter potest dici aliquid nobis infundi: et de dominum Dei: primo in rigore, ergo ex nata sua et inexcedenter ab oi conveniens Volumtatis humanae exigit in nobis produci; prout ergo quae Virtutes Theologicae et gratiae actuales, praeexistens et connaturales. Deo. magis tali, ergo ex his nata Viribus nostris ad nobis aequiri. Ad secundo exigit, compraehendunt supernaturalem gratiae: sicque ergo non exigit esse bonum et meritoria nostra vitae aeternae. Unde unde sequi habeat charitatem habitualem, habeat solum habitum aequisitum temperatae, et eliciat actum ejus ex mixtione charitatis, ergo propositum fidem, talem actum placere Deo, nec debitum, quia actus ille est connaturalis ad vitam aeternam, modo naturaliter aequisitam, virtualem habeat, ai ex his, qui sic conducat, dicendi est bonum Dei et ex gratia facti: ergo. Deo N. Psal. Eff. Loquitur Psalmi 93tii per intelligi de communicatione luminis naturalis et virtualis intelligendi, et de infusione per animi. Item in loco Jacobi 1mo jubemur postulare a Deo sapientiam in mox declarato loco. Dein oramus pro serenitate aeteria, sanitate, quae etiam dicuntur bona Dei, quia ex sint signalia in Scriptura, ergo eodem pari proponuntur illa Sapia 8. et intelligi est bona Dei, vel quia dantur per infundere per amici. Sap. 7. per illa bona intelligentur infusa, dei vel bona Christi vel immensa divinitas; simul etiam per innumerabilem bonorum intelligentur divitiae. Ad Galat. 3. Paulus intelligi est de operatione Virtutum, quae est gratia gratis data, et confirmat in patrocinio miraculorum.

7 Dicit Aeneas Sylv in Com. Vien. aeperit duos illius temporis de: versas opiniones. Unam asserendam: parvuli in Baptismo quidem remittit gratiam et Virtutes, non vero: aliam docentem: non totum aufert remittit in baptismo et etiam gratiam et Virtutes infundit. Tenet quam opinionem apparet Parisiensis et Concilium, qui probabilius amplectuntur infundi Virtutes morales. Dico 2. nam Concilium totum declaravit cum gratia infundi Virtutes, et etiam Verum, licet solum Virtutes Theologicae infundantur, non apparet: 8. navit. Quod et Duales insumentur. Dico 1. Concil. Coquitur indefinite de Virtutibus, ai loquitur indefinita in dogmaticis specialem tantum, de Virtutibus Theologicis gratiae nostra Virtutes infundi. Bald. Sylv. Coquitur indefinite de Virtutibus Theologicis C. moralibus. Dico 2. Minor invisibiles, declarat in ipso ex nata controversiae et colligi, aut ex alia circumstantia, et nulla fuit ex quibus id colligi potest in proposito. Dico 3. Concilium ibi declaravit id, qd erat in controversia ante apud Theologos ai erat controversia de infusione Virtutum Theologicarum qua Moralium. Et mei Baptismo. Majores de illis Innocentius Clericus dicit, illud [illegible] id opus negligi in-

:tionale ad gloriam Supernalem versari poss. Pro 1ª Pars Virtutes Supra:
:les (Theologicales Superiores) ut ordinent Virtutes morales ad finem Supernalem
ad pb N.C. Dico: quia de fide fide est, hab habetur ex Scriptura et Traditione,
dam ha finis principia capitalia et fundamentalia Deitate ordinata ad Beatitu:
Supernaliter obtinendum, n vò ut habetur de moralibus, qua n sunt talia
principia nec immediate circa Deum versantur. 2ª Dico: quia actus Vir:
tutum Theologarum cum sint subjecte supernales, et ipsi in ordine Supernali,
requirunt habitu in subjecto supernalem, actus vò Virtutis moralium n
ita sunt supernales, sed solum extrinsece, qualenus licet eliciuntur ab habitu
naali procedant, intrinsecè in procedunt ab habitu supernali charitatis, ac
eum ex speciali dei auxilio, qualenus sunt ad finem elevatum ordinentes
unde n è cur in eis requirat alia supernalitas inhesiva. Contra in ac:
tibus Virtutis Theologarum requiritur inhesiva, quia cum sint fini, n possent
per eius actus n debite supernaliter informari, et elevari ad ordinem Supra:
lem, unde hec moralis charitas dicit forma elevans Virtutem.

ad 2um. Actus S. Virtutes morales per supernaliter gentis dirigi et ordinari ad finem
et Beatitudinem Supernalem, potest et ipsum per solam charitatem dirigi si:
:bet et ejus ei loc n admittit, vò. Ad 3um: q è in charitate tam virtua:
:liter continentur actus fidei et spei, ac cujuscunq alterius Virtutis mora:
:lis, vò. Ad 4um sua prob. Dico: q charitas de facto in nullo viato:
re requirit sine fide et spe infusis, et si aliquos actus fidei acquisite sine fide in:
fusa n ea dat sub imperio Voluntatis charitate informata et meritorium ejus
:rò potest charitas sine fide infusa, hanc eam fidem acquisitam pt ad meritoria. Sicut
Virtutes morales. Quia Virtutes morales q è infusa è possibile, vò de facto
datur, contra ob. aliqua ex parvuli in patria n habent istas Virtutes morales, ad vi:
:detur præjudicare Beatitudini, vò. Ad 5um q è possibile n inficit actum.
ad pb de parvulis ait Scotus, vò ubi nescit, consistere Virtutes morales, et Scripturæ
:ne dispondulo circa appetibilia circa charitatem, n aliter ait posse dici,
:deri vivendo nescire, pertinere ad aliquam specialem Beatitudinem infundan:
:dam parvulis in infantili Beatitudini, et alii: vel de nam fidei acquisita et pro:
:pria alibi.

## Quæstio Secunda.

An Virtus Moralis ita sit essentialiter habitus bonus,
ut non possit inclinare ad actus malos?

Nota Sorum in 1ª 2ª Dij 2. 3. dicere, Virtutem moralem supra habitum, qui
è speciei de genere qualitatis, efficere rationem conformitatis ad rectam rationem,
:dem dicit, Virtutem moralem moraliter et completive consistere in conformi:

sale ad prudeam, ita ul conjunctio cum prude a habitual habitui ce vir-
tuleu, unde conclud il Scotus, q. virtus, pront importat formam de genere
qualitatis precisa relatione conformitatis ad prudeam n pt virtus nisi pro reali
ouatione legis orilr contioversiat an sit essta virtutis constituatr ex ratione
habitus, et dicta relatione conformitatis ad prudeam. Langm ex genere el differtia,
ul h pt il redi habitus malus inclinans ad actum malum, vit Bivum Nonnes
an potius illius conformitas. Et aude actus ipse habitus, et, virtus constituatr ex
habitu et conformitate Langm ex subjecto et aude rede, postq vidian dem habi-
tus et inclinare ad malum?

Duo. Virtutes morales n sunt habitus ita intrinsece boni, ul n possint elm ad actus 2.
malos inclinare; seu habitus virtutis moralium physice invariabi ponat se
di. el virtuosi. et ad actus malos concurrere. Scotus. Castr. pbtr. dem habitus
q abstinentiae ut conjunctus cum recta ratione, qui inclinat ad actus bonos qs ut
conjunctus cum ratione erronea inclinare ad malum, qs. aut fs. qui assuevit absti-
nere citare, aut recitari sacre laudabiliter et ex bono motivo, pt abstinere
ob vanam gloriam, aut recitari. Dum Everbr. asserere videtur, qui actus prouce
dubio sunt mali; ai illi actus procedunt ab eodem habitu, qs. mi fs. habitus
acquisitus ita facilitat ad objm simile actus, ut simul facilitet ergo objm male, qs
ille habitus acquisitus ita ul promptior sit voluntas ad illud male, etiam habitis
motivo, quam fs talem habitum n acquisivisset. ai actus boni et mali pount ha-
bere idem objm male; qs. Mjfs: in habitibus virtutis ad admittat elm adversa-
rii, qui consuevit furari aut inebriare se per luxuriam, elm assuete tali
fide, manet propensus ad furtum, et circa talem qs elm. conf. Li habitus vir-
tutes manet propensus ad furtum, et circa talem, qs elm. conf. Li habitus vir-
tutes moralium n possunt inclinare ad actus malos. hoc vult Durandus, quia
quia pt [illegible] de habitibus, qui versatur circa objecta ex intrinsece bona, ai actus
et actus de objectis intrinsece bonis. Virtutes moralium sunt ita intrinsece boni,
quam boni quia mali, aut saltem n pt boni, qs elm. cont. Virtutes, habitus
habita intrinsece boni, quia pount inclinare ad actus malos. nam fs. habitus
provido, boni pount exercere circa ex praecepto vetita ex prohibitione mala
mali, vg Levitis ltr conjugatis desiderantibus habitare in pulcra loco pro
habitaculis, habitatis, et ei praeceperat Deus, ne hos actus elicial
Deus vi sui dominii posset pt, dabit certo ccl promptu ad eliciendos actus
circa habitacula, ai in hoc casu dabit actus ccl mali ex prohibitione
manente professo eodem objecto mali et malo actuum proximo.
D. L. multi actus morales solum aude habiles sunt boni, ita ut simul sive
boni et mali pount, ut docet in tract. de actibus humanis qs elm
habitus

3. Dñs S. Augustī lib 3. de libero arb. cap 18 Habitum definit, qd sit bona qualitas mentis, qua recte vivitur et nemo male utitur. et Aristoteles Ethicor. cap 8. ait. Habitum ē habitum, ē qui bonus efficitur ipse, et qui opus suum efficit reddit bonum, ut qd habitus Habitui ē sit inclinare aut conferre ad actum malum.

Ppa: auctoritates intelligunt ē de habitu sumpta secundum habitudinem et completē simul cum prudentia et omnibus actus ejus ab ipsa recte regulantibus; ita ē in eo per se loquendo ē spr bona qualitas, qua ut plurimum recte vivitur et nemo male utitur, quamvis in aliqua circumstantia propter defectum prudentia declinetur ab actu virtutis. Dicit Aristoteles 6. Ethicor. cap 3. rejicit habitum opinionis et conjecturæ a ratione habitus intellectualis, ita opinio ꝑt inclinare ad falsum, qd tamen frequenter habitus voluntatis ꝑt inclinare ad malum, ut enim habitus morales, rejicit bonum et honestum, qua in intellectu verum, qd. Ppa N. ē cum probabile. Dico ē, quia idem Aristoteles habitum opinionis negavit et habitum intellectualem, quia imperfecte inclinat in verum, nata quandoque ē ex parte sui motivi, ppter rationes probabiles, et ex hac medii, cui innititur, ꝑt illi subesse falsum. ad vo habitus inclinans, vg ad abstinendum, ppter bonitatem objectivam abstinentiæ operetur inclinat ad bonum, qdo concurrunt conditiones alia, ideo verē ē habitus; ipso ex defectu alicujus conditionis pōt amittere rationem Habitus et facile mutabile et vitiabile magis ē habentis habitum qm ipsius met
5. Habitus Dicit. S. habitus habitus in sua entitate invenitur ꝑt inclinare ad actum malum, bene inclinare ad similes actus à quibus ē hic generatus, ai hoc ē contra naturam habitus qd. min ꝑb. Sicut habitus quicunque n generatur nisi ex actibus, ita etiam n inclinat nisi ad actus ejusdem rationis et speciei, cujus habitus temperatæ inclinaret ad actus fortitudinis, et sic frustrā multiplicarentur habitus, licet multiplicarentur distinctē. Ppa Dñi: inclinaret ad actus dissimiles ex objecto aut fine, et in entitate physica N. ad actus dissimiles ex circumstantia et in genere moris C. licet saltē actus temperatæ, qui elicitur ob unum idolii, sit dissimilis ex fine et in genere moris, actui elicito ob unum ver. Dei, et ex objecto n et in entitate physica sunt ita similes, dum am dicit, qd habitus temperatæ inclinaret ad actus fortitudinis, hoc ita falsum ē, nam actus fortitudinis et temperatæ et in genere moris, et in entitate physica sunt dissimiles, at vo actus temperatæ ob bonum et malum finem in entitate sunt quidem dissimiles in genere moris, n vo in entitate physica. Dicit ois actus habitus sit ex determine prudentia, qd ois habitus habitus producam ejusdem inclinationis. ai qd adest peccatum, n plē

prudea, qō qō ſpiunt actus vitioſi; operari n̄ pē habitus ſic habilis,
Sed C. oīs habitus virtutis reduplicative ſic ſumptus includit ſub C. oīs ha-
bitus Virtutis ſpecialiter ſumptus, seu ut ē talis ſpecies entitativa N.

Dico 1. nullum genus contractum p̄ unam differiam ad conſtituendam aliquam
ſpeciem, ſit contracti p̄ oppoſitam differiam ad conſtituendam oppoſitam ſpeciem,
qō habitus ē nec contractus ad bonitatem moralem n̄ ſit contractus ad malitiam
moralem, adeoq; habitus ē nec inclinans in actum bonum n̄ ſit inclinans in malum.
Probat. nullum genus rerum est ita in differiam metaphyſicam quae realiter ideti-
ficatur generi, ſit contracti per aliam differiam metaphyſicam C. ſi genus ſit contrac-
tum p differiam moralem ut importat dictam quae realiter diſtinguitur a genere.
Sum p differiam moralem ut importat dictam quae realiter diſtinguitur a genere
subd: ſit p̄ actus per aliam differiam, C. genus ſimiliter reduplicative ut con-
tractum, ſic habitus ſic natus ut conjunctus cum conformitate ad rectam rationē C.
C. ſpecialiter ſumptus N. D. C. habitus qui ē nec inclinat ad actum moraliter
bonum ex obiecto, n̄ poterit inclinare ad actum moraliter malum ex obiecto C. ad actū
moraliter malum ex circumſtantia aut fine N. Dico. Virtutes infuſae Theo-
logicae important habitum eſſentialiter bonum, et ſic ſumuntur Virtutes moraliter,
qō ēm morales acquiſitae. Prob. D. Dico: quia habitus Virtutis Religionis
ſunt in cultum ſignales, habent objecta ſignalia mediante fine propoſito
cui ſidei requiſitum ſubeſſe poſſum, et ordinantur ad actus ordinis ſupernalis, ac ēa
ſpecie dei gratia procedentes, conſeqtr requirunt inſtituere in actus moraliter praeter-
dim malos, quae ocā deficiunt in Virtutibus moralibus.

Dico: Ex concluſione ſequenter. Habitum Virtutis n̄ diſtinguit ab habitu vitii
et cum aliqs acquirit habitum vitioſum, acquirit ad habitum vitiosum, qō
Prob 1ma ſequel. quantum ad entitatem ſupplet C. quantū ad moralitatem N.
habitus ita p̄ bonus, ſit inclinat ad actum bonum, quantū ē de ſe licet amiſſa
bonitate poſſit ex circumſtantia inclinare ad actum malum. Dam ſequelam N. quia
habitus Vitiosus cum creat rectae rationi et prudentiae diſtantiae habitus n̄ ē
et ſic acquirendo vitiosum n̄ acquirit virtuosum, quamvis illa vitioſa poſſint
virtuoſus, ſi ducat ad circumſtantia bona.

Dubes. Quid ſentiendum de ſpecione Virtutis Theologi Virtutes Religio
et ſpecione aliis Virtutibus, ſint ex earum objecto inediato qd ē actus
ſunt ex earum hyperreali, di. Dno inter Virtutes Theologicas prima ē charitas
ē colligit ex 1 ad cor 13. major horū ē charitas. Da ē ſpes, qua exardet fides
cum ſit nobilior poſt ſubjectat eam in Voluntate, ſicut in intellectu. Exe-
dit an ā charitate, ea tota ultrago ferat in Deum inediate charitate ben per-
ſeliter, qa ferat in Deum ut bonum in ſe, ſpes vō ut bonum nobis
Reſpō Virtutes Cardinales ſpiē morales ſeu qua in Voluntate ſubjectantur,

sunt speciosiores quam intellectuales, quia virtutes morales reddunt hominem intellectum bonum, nam ordinant, imo non volumus aliquem audire clerum et dicere eterna meritorios, ipsa vo virtus intellectualis dat illum finem actus justificans, hoc tamen ultimo bene intelligendum conferri.

12 Debet. inter ipsas virtutes morales principatum tenet justitia sequitur tandem fortitudo et tertia temperantia justitia nobilior alijs objectum finem, quam alia dat, versatur circa id quod ad alterum ordinatur, quod debitum dicitur et ardua, quia natura propendit in propria commoda. Dein justitia est adaequatum et facialatum inter hos conservandum, et malorum quo ad eam correctio. Temperantia fortitudo sit moderatrix timoris in rebus arduis, temperantia vo sit moderatrix voluptatum, quae hoi et animalibus communes sunt, illum compatiendo et fortitudo sit praeambulum temperantiae

13. Dubet. Dc. An virtutes consistant in medio? arist. Nota, quod in virtute definiatur consistere in mediocritate, dic virtus debeat tenere medium inter duo vitia. Sed medium aliud est rei, quae ex natura rei exactum est; aliud ratione, quod nihil est exactum, sed variatur a ratione ex diversis circumstantijs et conditione operantis. Jam

14 Resolvo. omnis virtutes morales consistunt in medio rationis, illo modo accepto justitia praeter medium hoc generaliter respicit medium rationis. per ex definitionem virtutis, quae in qua dicit, quod virtus consistat in mediocritate quae est definita ratione

Dolor 2do. Virtutes intellectuales etiã aliquo modo medium servare debent,
vnde Virtutes intellectuales peculiares, puta, Sciã Scipiãs intellectus, rectitudo consistit
in Veritate ad à Veritate defectu p̃ excessum et defectum, 3tio. Spes debet
dẽ esse ẽ visibile, à Veritate deficiendo ẽ excessum, et diffi: medium esse ẽ visibile
ab eodem tendendo ẽ defectum. Inter Virtutes intellectuales practicas etiã excedere
v deficere potest, ut p̃ de arte, nam si intendam el efectum bene operare vbi
pingendi pingere unum oculum, perficiendo à regula per defectu, si vero oculos, per
excessum. Dixi aliquo modo medium servare. quia medium istud n̄ est inter duo
vitia opposita, sed inter diversarias species vitii; scilicet in duabus diversis pars
excessus sive per defectum, v ad diversa vitia partialia, sed eadem mendacii seu
falsitatis specialis malitiam retinet.

Dolor 3tio Virtutes illæ habeat quoq; medium ex parte actus seu exercitii seu
circumstantiarum, n̄ ex parte objecti: sic furia p. qã p̃ non deficere à Virtute
debuit, n̄ illa n̄ exerceat tempore debito, et sic omissione illarum peccaret ẽ defe-
ctum, p̃ etiã n̄ cessare per excessum, si vero velit extendere illos actus, quo impedior ab
observatione aliquis circumstantiarum obligantis. v si Lanza vt el conatu istis actibus
circumdederit, ut sua valetudini nocuerit. pter conclusionem. 1mo contra eodem per
excessum p̃ quis peccare, si contat aliquid deo convenire vel n̄ convenit, ut p̃
circumstantias peculiares per defectum vt, si quis credat deo n̄ convenire, qd convenit,
ut p̃ filius n̄ prandeat spiritum S. item per veritatem penal, qui abb̃ aliquo
rationabili motivo ad tacendi alicui proximo et per pertinaciam seu excessum, qd
quis cum pertinacia n̄ vult credere articulum sufficienter propositum. Secunda
pars patet per excessum, dum quis potest benitudinem in castigandum sine bo-
nis operibus, per defectu vt, dum quis potest Virtutes bonas n̄ fore exercendi.
Item per desperationem et presumptionem. Tertio contra charitatem ẽ excessum,
si quis ita jugiter diligit Deum, ut proximum odio habeat, puta si, vbi Deum
est diligendum; v si quis indiscrete in odiendi vehementiam in eliciendo illa
dilectione, cum gravi incommodo sanitatis; per defectum, si quis diligit Deum,
n̄ tm plus ẽ quam ẽ ipsum. v plane n̄ diligit Deum qui et quanto opposita
qd. pter 2das. qa Deus utpote objm Virtutis Theologicarum, ẽ infinite ama-
bilitatis, Veracitatis, et fidelitatis; qd nemo potest ẽ excessum peccare in:
mium amando infinitum bonum, plus et plus credendo sua Veracitati,
spẽ et plus in eorum bonum propitiendo et sperando.

Deo gr. Deiã.

Hebr. Subjiciantur Virtutes Morales ẽ

Nota: n̄ ẽ difficultatem inter Dolores de justitia, Religione, qua sunt

ad actum, illaq; subjectari in Voluntate, sicut etiã illarum habitus sed de Exceptione de temperãa et fortitudine, quæ sunt ad, ratione dñi. Thomas vult subjectari in appetitu sensitivo, temperantiam quidem in concupiscibili, fortitudinem vo in irascibili.

2. Dico q̃ in appetitu sensitivo generentur quidem ex frequentatis actibus temperãa et fortitudinis habitus inclinantes ad similes actus, non tñ habent rationem virtutis proprie dictæ, unde non dicuntur, sed dicuntur fortitudo et temperãa subjectari in Voluntate. Probatur. Sterman. Primo q̃ appetitus sensitivus et huiusmodi actus frequentes à ratione et Voluntate imperati reddunt passiones istas ad mediocritatem, et ad tales actus reddunt eas prompti, ergo in appetitu sensitivo generentur quidem habitus inclinantes ad similes actus. Antẽ. Videmus q̃ hæc virtutes, quæ dicuntur exercitatæ, in diversis virtutibus facultatibus, sicut in musicis, fabrilibus et delectabilibus nova ardua aggrediatur, sic illegitimi et exercitati in operibus à citharistis, fabrilibus &c. respectu cuiusq; artis dicuntur: ergo ita q̃ ita definitionem virtutis dicunt virtutes habitus electivus consistens in mediocritate definita à prudente secundum rectam rationem, ait virtutis habitus appetitus sensitivi et electivus, et electivus non est virtutis voluntatis, ergo. Contra. Habitus appetitus sensitivi non habet virtutis regulam nec prudentiam, et phantasiam, non habet virtutis objectum nec honestum quia tale non delectabile aut utile, ergo. Probatur. Dicit Aristot. 2 Ethicor. ubi ait: q̃ virtus ista est principium actus laudabilis, et ibidem q̃ sit habitus electivus, ait tamen nulli dator, nisi voluntarie agenti; et electivo est actus boni voluntatis præsupposito judicio rationis; ergo virtus moralis ad istam voluntatem specialem. Confirmatur. Ideo ista adversantur virtutes morales in appetitu sensitivo constituentes, quia ad agendum turpe non recte est inclinandum, ait etiam voluntas ad simpliciter agendum non prompte agendum est inclinanda; ergo non potest voluntas esse libera ad istum ad objecta tam ad actus elicitos tale contrariantia et contradictoria, ergo voluntas est magis inclinanda pater electalem, quia caret appetitus sensitivus adeo in ea potius, quam in appetitu sensitivo virtutes morales sunt collocandæ. 2. Dicet inclinatus potest elicere actum judicium circa habitu intellectuali; habitus enim præsupponit judicium rectum oppositum, ex quo generatur, non ad prompte agendum seu recte judicandum admittitur in intellectu habitus scientiæ nec prudentiæ; ergo etiam in Voluntate ob eadem rationes. Objicit.

3. Objicitur contra 2m. Si generentur in appetitu sensitivo habitus ex multiplicatis voluntatis deberent similiter in aliis partibus corporis generari, sed non, ergo 2do. vir potentiæ nequaquam, et ex hoc delectabile inducit et admittendus

habilis, ad appetibile sensibile è talis, yò: Ly N non. ex aeria ex corpore in manu pilotis, musici, in pedibus saltatoris, in quibus videmus ex frequenti exercitio generari habilitates inclinantes ad similes actus, quæ facilitate, prompti vigoris, licet non actuose ad bonum naturale, et moraliter: ad 2 dicit: ut ab. habitus agant C: ut agant facilius, et prompte N: sic ex regula: ut dict dictum habitus in virtutibus, etiam si sit yò nequia et malis. — Dices In parte sensitiva 4
non est habilis temperata, yò nec actus habiles, ab ipso. Istis habitus non est ad objectum ad bonum actus inæqualis appetibile sensitivi, et habitus debet correspondere cum quo habetur in suum objectum, yò: Objectum simile et adæquatum appetibile sensitivi est bonum delectabile, ac intemperata nulla est delectatio ad gustum offensio et dolor; similiter in fortitudine, qua repellit audacem seu periculosum, nolo est delectatio sensibilis, yò: Ly N. aut. ad 3. Ly: ad prob. 2 Ly: est bonum delectabile in professione C: in saga N. Dices in temperata nulla est delectatio yò non prosequitur suam objm. C. yò prosequitur N. Dices yò opportune, yò appetibile sensitivum non vere appetibile dicitur, quasi solum appetat et prosequatur suum objm, sed etiam quia illud certo modo fugit; sicut Voluntas non præcise yò appetibile est, solum velit et appetat, sed magis habeat Voluntatem, sed etiam quia aperte habet voluntatem, et non vult malum cum illud respuendo per aversionem et fugam; ita appetibile sensitivum objm non est solum delectabile, sed quantum ad professionem, Dices In eodem libr non sonat ac duæ virtutes circa eandem materiam, ac in proposito certi, nam in Voluntate una est, non appetitu sensitivo altera, yò: Ly ad Ly: Non sonat ac duæ virtutes, quarum utraque actus simplex et essentialiter virtuosus, et utraque participativè C: quarum utraque essentialiter est virtuosa, et alter imperfecte et participativè N.

Obj 2do. Contra secundam part. Liberè agere versari, in bonum honestum, et regulari 6.
per prudentiam, convenit appetitui sensitivo extrinsece per imperium voluntatis, sed ad hoc sufficere videtur, ut ejus habitus participet rationem veræ virtutis. yò: Ly N. sufficere videtur ut ejus habitus participet rationem virtutis moralis, et denominativè C: virtutis, quia essentialis N. Itaque esse imperatur et regulari prudentia, non sufficit in se aut in rigore virtutis, cùm non sint electivi, nec attingant bonum honestum, yò est motivum virtutis moralis, Obj 3tio contra Dicam part: In ea yò ponendus est habitus, in qua reperitur 7.
difficultas ad eliciendam actionem virtuosam; sed difficultas ad eliciendas actiones virtuosas fortitudinis et temperantiæ reperitur in appetitu sensitivo, yò: Minor yò: ex Aristotele ad Dom 7. ubi dicit: concedebam legi de secunda intentione hoc, sed video in me nobis mei aliam legem repugnantem legi mentis mei, et ad Gal. Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus

voluntas, sicut specialis Dei. primo N. Ch: qd Voluntas possit poni rebel in pna moderan-
-te, regulante et imperante quam in pna regulata et obediente, ai Voluntas te moder-
-ans et imperans pti: Deo N mini. nam etiam in Voluntate sancti qui passionis moderande
tetigit S. Aug. lib 11 de Civi. Sunt enim in ea gaudendi, cupiditas, et pgo consolande Vo-
-luntati et congaudere et conlingtari appetitus sensitivus, imo Voluntas quam in appe-
-titu sensitivo est in Voluntatem redundat, nam difficiliter rediret operatio in Voluntate, si
non modo. unde S. Aug. Paulus vult hominem voluisse ad operationes morales exer-
-cendas ratione superiori ab appetitu sensitivo. Dicit. Non equitat nisi eques frenato,
et equus, qd equus ni bene coercendus est, et qd equus est, qui resistit motui inordina-
-to et non bene: ai Voluntas se habet ad appetitum sensitivum sicut pastor ad equum;
qd. Respondeo: Voluntas se habet ad unum pastor ad equum seu equitem facile mutabilem et
deflectibilem et contrarium dirigens N. Dico est: qd inordinatus equus multo equo
-rem habilior ad inordinatam operationem, nec equitis quam rectus equus ad inordina-
-tas operationes, sicut bene frenatus indigens ne in operationes inordinatas erumpat.
Dicit. ubi sunt vitia specialia debent eam de Virtutibus expellentibus ea, ut pti de
gula et pecunia: ai Vitia sunt in appetitu sensitivo, qd. Respondeo: nam Vitium
gulae sicut in Voluntate et pantex, secundum ejus debent esse Voluntarium.
unde non pot expelli Vitium in appetitu sensitivo, prout habet rationem culpae, nisi
quatenus laboraretur Voluntati, volenti appetitus motus inordinatos repri-
-mere. Dicit. In illa pot non debet poni debitum, quod desit et determinata.
sed Voluntas est de se indeterminata ad bonum, cum hoc sit objectum ejus. qd.
Respondeo: quod de se est determinata ad unum ad principale operandum, quod
est determinata ens ad finalem operandum N. et aliter dicimus Voluntas ex se est
determinata si consideretur ut natura, si consideretur ut principium activum libe-
-rum N. sicut Voluntas potest considerari ut est principium activum liberum, et
ut habet rationem naturae, quamvis qd Voluntas pt modum suae considerata
sit determinata ad bonum, activum ens considerata, est pt modum faculatis liberae
indeterminata et tamen ad principale operandum, adeo ut pt habitum determina-
-ri potest ad virtuose et principale operandum.

Dicit. Voluntas sufficienter perficitur pt habitus diligendi in ordine ad quem
objectum bonum; qd. Respondeo tunc habitus morales. Dicunt: in ordine ad qd.
diligendum bonum supernaturale, aut etiam naturale, principalium et ad Deum dilige-
-ndum et in ordine ad objecta moralia naturalia, quae pt se in Deum non referun-
-tur, et propter quam creaturam amari potest N.

Dicit. Negari debet pot, qd defectui ejus perfectionem, sed si Voluntas habeat

habitum, desaveret ejus operationem; 2do. minus habilis destruit Mundalis
libertatem Largam humanam ejus operationem, 3io. ant 4to. Ga Supposito habilis vo-
luntas deberet agere a modum rae 1mo. Et 2do. ad 4to. N rat cum proche alias
in nec charitas nec fides deberent poni in Voluntate, quia violinant a modum rae,
licet qu in habitus Virtutes Theologicas qm morales in eis cae nequeg nequa agerent
sunt in in suis actibus sic Absordidali Voluntati, ut cae probabilior de ea ni-
cie prorsus aquali, a in Voluntas viveret, quae Largm Domine Suarez asignum ha- 13
bitibus nullos limites ad 2do vitet. Dicit Aristoteles, 2 Ethic cap vel ait. 2 Virtutes
sum sibi in parte irrealis, id e, in ea parte, qua e habitus et participationem, qualis e
simplitus: 3io. Et Aristoteles per habile per participationem intellexit Voluntatem, quae
facile redigi nec, qua cui sit dentile, et facile et nonem dirigibilis. De in Ogue
relo contra Adversarios. Et nego habitus justitiae sit in Voluntate, cum Voluntas n sit
nec facile redigi.

## Quaestio Quarta.

### De Connexione Virtutum.

Nota. Virtutum moralium explicanda statum, unus e continentia seu incipientium, p. 2
ubi dos adhuc habitus vel mentis perfectiones, quibus polenter regulae debent. Duo consec-
tandae seu proficiendum, ubi passiones sunt qualiores et fere rebelles, in quo gradu con-
sumuntur dos et facile de facile et facile virtutes; gradum ad laboriosam operationem Virtu-
tum sedes et regnum seu exercitium, ubi passiones jam ita sunt repressae, ut rare repug-
nent nori; Terro Et sunt modi Virtutes degendi, et Virtutibus cardinalibus annexi-
nimium discrete, et discretio appropriata prudentiae, similiter et similis similiter particu-
rediri, recte, et rectitudo attributi justitiae; tandem temperate, et temperata seu moder-
ratio attributa temperatae. Et hi et modi in qualibet Virtute actu existentes; ita ut
haec recte, videatur actus Virtutis participare rationem et Virtutem. jam do et pro posito
sumi in gradu imperfecto ad hanc e virtutem, sibi in incipiens unam. Circ adeo acqui-
rere, prius hic resolvi 1th, quando ad connexio tam Virtutum moralium ad e invicem 2.
tum cum Virtutibus Theologicis
Duo 1° Virtutes morales sunt de facto in gradu perfecto adeant ad connexe; 2. de facto in
terra per eam in gradu perfecto sine actu acquisiti et conservati. Ratio Mysterii
pro prima 1° Virtus in gradu perfecto n acquiritur, nisi per frequentem actum exerci-
tationem; ac hoc facto Virtutis in tali gradu acquisitae, felix e nae, pro sit una
mala animum ad e actuii, facile ad e animum eum habat in quamvis alia ma-
ob similitudinem ipsarum Virtutum inter se. pro 2da 1°. qua e contra plures Theolo.
Virtutes morales n sunt connexae adinvicem in gradu imperfecto, go nego in gradu
Virtutes morales n sunt connexae adinvicem in gradu imperfecto, go nego in gradu
Christiano homo pt qui acquisivit unam Virtutem habitualem ng tempore ad impe-
fectum, quo acquisito pt ea eidem nulla alia mala Virtutis occurrere, in qua

se exercitabel, gò sure potenit inkedere habitu illu imperfecto vsq; ad gradu perfectissimu. conft. ideo una sine alia pt in gradu imperfecto acquiri, pt pt in habitu minus exercitati, n exercitato. pt in alia, gò cum habens habitu imperfectu, speciem sit magis inclinatus ad exercitandu se in similibus actibus, potenit vsq; ad gradu perfectu inkedere n exercitando se in alia. Sic ita pfecta virtus, nu comitetur omnia desiderio virtutis, ai desiderio virtutis completu, pena vg sine conexione ad alias virtutes morales, gò. mn pt. Virtus e habitus electivus in medietate consistens, stroal prudens determinabil. ad hanc conexione ad alias Virtutes pt de tempestia conformis ad rectam rationem, pt cu prudente dilamen rectum circa maam de tempestia objecto, p praedal circa maam acte: rius Virtutis: gò. Sic ita Virtutes, que habent objecta diversa pt nullo mo: do ad se invicem ordinari, diversorsp el finis specificantes Virtutem n sunt conexa ad invicem essentr, ei Virtutes morales habent diversa objecta, diversorsp particulare finis, ut suo loco patebit. gò.

Objs S. Augustinus Epistola 48 dicit: Hanc persuadet philosophi qui unam vir: tutem habent, habere omnes, et ocs docet, cui una deficit. — porro si omnes: dia sophi et pisa et Imperator fil. profecto ubi fuerit, omnem habet celestem. et libro 6. de Trin cap 4 ait: Virtutes que sibi in ad bona no, multo mo adhe ab invicem separari. S. Gregorius lib 22 Moral dicit: Sejunct una virtute pollere cre: ditur, n sure veraciter polleat, cum virtus ex alia parte n subjacet. S. Ambr. lib 5 in Luc: connexa et concatenata sunt Virtutes, ut qui unam habet, plures ha: bere videatr. Simile quid habent alii Patres. vgo. Pp nri prefatis authoritatibus volunt, gò de facto et ordinarie habeant Virtutes de connexa, prout constat nostre constitutionis prmi S., que his authoritatibus confirmari pt. n am pp absolute et nuncq; separari possunt. vo ldo Patres dicunt, Virtutes de connexas quibusdam: gtalis speciem, n loquuntr de speciebus infimis et essentialibus, sd de specie essentiali: de tali, quam acquirunt ex diuturna consortio ex pio regulari perfecto virtuosa habendi habitus. Duo Patres volunt Virtutem moralem sine alia ac sine cum illis alienis naturis de mentis agendum. nam quicumq; aliquis dem: perans dl, si in tamen injuste dl, nihil prodesset esse ad meritu et salutem. tamen alii loquuntr de specie hoc Virtutem habendi, nem specifice. sicut dii n pt quis, nisi omnes Virtutes habuerit.

24. Quest. ita n e specia Virtus, que comparatur semen obligationem ultimi finis, cujus, e. exercet circa aliquam maam Virtutis exercere actus. sup. ai ois virtus que non habet alias associatas de facto, gò. pt mri. Mulier in castitate habituata vi alicuj sit adulta v timida, ob pecuniam v timorem facile induci pt ad peccandu

contra castitatem, qō: Aū D. Aug: nō è opus Virtus specione exigua Cautelæ: Cū enim opera ex opere ut unde ad ps Duō, qō Virtus castitatis in mu-
:liere nō reddatur opaliter imperfecta defectu fortitudinis, quia nō retinet ea
cam dirigere hoēm circa ea objecta ad Vtm circa propriam. Quare spectat Virtus
castitatis, pō sēum compati obliquitatem, qua nō è sibi opposita, nec circa maem
alterius Virtutis, in qua Casu nō obliquitas Virtutis Castitatis, ad Rationem card. 5.
Duēs. Mulier in castitate habituata machatur ex eo quod nō è simpliciter inconveniens
est incasta, cum sit nō ex motivo carnalis delectationis, qō in tali casu casti-
:tas compatitur obliquitatem cum sibi opposita, Ex N. Aut. nec in tali casu mu-
:lier è illa è simpliciter et p. se inconveniens et p. accid incasta, eo modo, quo dicit
Aristoteles generatim ad machandum cū p. se machum et Fœm p. accid generand. 6.
Duēs. Una Virtus nō è opus quæ nō tendit ad finem Virtutis, nec ipsum exequitur: at
Virtus nō habens finem aliquem ex congruo competentis veram Virtutem, adalem finem
nō tendit, ex eo quod Una in simpliciter nominem ex opere, qō: D. Aug: quæ nō tendit
ad finem proximum precise consequendum C: quæ nō tendit ad finem totalem alicui
ad finem proximum precise consequendum. Ex quo ad ultimum, quod ad opinionem habent
Virtutes connexionem N. Licet argui concludit sic, quod ad opinionem habent
:dæ sinodum respectu finis congrui nō sufficit una Virtus, sed eam alia requiratur.
Quia finis Virtutis hujus vel illius nō est tendere ad Virtutem finem in Virtute no-
:rium, sed ad finem finem Vtis. Duēs. habens unam Virtutem nō sat è 7.
Virtuosus, sed Virtuosus nō è qui habet alias Virtutes, qō habens unam Virtutem nulla
habet Virtutem et consequi eam Vtis Virtutem; D. Aug: è Virtuosus. Cum quid et
:ri certi, sic Virtutis, C: absolute et aria totam maam nominat N. Simil qō ha-
:bens Vtem finem et simpliciter videns, esto audiens et odiens nō habet, sed
habens Vtem finem et simpliciter videns, ita pariter vg habens castita-
:tem finem est simpliciter casta ps̄na, nō tn absolute et perfecte Virtuosa.
Duēs nulla Virtus moralis est opus, nisi Sit potens regulare debitus sibi contrarios, 8.
Finis dicit Aristotles 2 Ethi cap 4. Virtutem nō habere statum Virtutis, nisi pe-
:rmanentiam stabilem, ac immutabilem operetur: sed Virtutem nō solum contrariatur vi-
:rium instabilem qd est circa eandem maam, sed etiam vitia alia quæ sunt circa maās alia
:rum Virtutum; qō: mirabile ea mediocritas Virtutis vg temperata nō solum
tollit pro contrario vitium intemperatum, sed etiam alia vitia, non ei tam capitalia
quæ nimia declinat pter Venerem delectationem; sed etiam pter lucrum, qd tan-
:git ad avaritiam; et pter timorem et pertinet ad timiditatem, qō:

Ad 2dum nulla virtus è specie specialissima extrema et ultima C. infinita et essali N. qà n faciat aduersum virtutem dirigere hominem circa media aliarum virtutum. Ad 3tium = Virtutes contrarientur vitijs eidem alijs virtutibus opposita vitia et mutuo se consequuntur C. 2 C. et 3tium N. —

J. Nota primo: illa n è vera virtus, quae n facit delectabiliter operantem circa propriam, semper si id n faciat dicta alterando, ad dum S. Augustinus de operibus misericordiae dixit: charitas quae deserit potuit, nunquam vera fuit, vult dicere qd charitas quae deserere potuit, non fuit vera charitas veritate finali, qua redu=cens ad vitam aeternam, et inseparabiliter conjungens cum ultimo fini: fuit bn et è vera formali veritate finis et essali, qà tbl virtutis opus, finem è de se.

3tio Duo 2do. Virtutes morales finaliter habent se in ratione virtutis respectu connexa sunt cum prudentia; prudentia bn n è respectu connexa cum virtutibus moralibus. illà ut recta ratio dictamine in intellectu, statuim debeat sequi bona electa in voluntate; Respon. ad 3tium, qbr tria S. simil se habent unius virtutis ad alium alterius virtutis, illi se habent virtus ipsa ad virtutem, quidam ad connexionem, sed alius virtutis moralis, qui è electio boni, illa se tbl ad alium prudentia in ratione alius virtutis, ut ipsum respectu praexigat et supponat, qò. Major pte. qà habitus sunt quales, quales qò è connexio quoad alios, erit etiam quoad habitus, a quibus alius procedunt. mirabilis virtuosus qua talis respectu dicit respectum conformitatis ad prudentiale dictamen rectae rationis, distantis medio virtutem servandum in qua virtus consistit, ut pte ex definitione virtutis; sed hanc respectum conformitatis non pt actus alterius virtutis aliter habere, qm f connexionem ad praesuppo=situm actum prudentiae regulativae circa medietatem servandam, qò. aliud è esse de habitu virtutis n subsimili ratione virtutis, et in ratione ha=bitus; qà in Etnicis vg pt generari habitus temperantiae ob aliquem idolum, qui nullam tbl connexionem f formalem cum recta ratione. Item posset absolute seu separabiliter produci habitus virtutis moralis, n producto habitu prudentiae, posset etiam deus suspendere concursum suum et influxum ne actus prudentiae generaret habitum. sed in tota S. tantae dictamine intellectus voluntas adhuc manet indifferens ut agat, et n agat, et oppositum agat: qò stante recto dictamine in intellectu n respectu boni et conformis electi in voluntate; et ita pt generari habitus prudentiae in intellectu absque eo qd generetur habitus virtutis moralis in voluntate. Confirm. si dictamen rectae prudentiae in intellectu ita determinaret voluntatem, ut

nē fralim et nesaō deberet sequi bona electio. raō deprauet vo=
=luntatem, sed raō nō cōdata, ut deprauat Voluntatem, gō: Mifb. gā: {2. de Vitiis}
Bernard lib. de grā et libero arb. cap 2 dic. Si bonum quod libet Voluntas pro=
=sequitur, nō est liberale nobis, sed seruile, Voluntas jam nō est, ubi quippe necessitas, nō voluntas:
gō conf. Si ad dictamen rectum nesaō sequitur bona electio, tunc nullus pec=
=cauet nisi ex ignoraō et errore, ai hoc est inconueniēs, gō Mifb. gā ab illatione
ad praecedēs rectum et falsum dictamen: Si Ver: tunc nullus est peccatum,
tā nullus peccat, qui eligit secundum rectum dictamen, Si vō sequeret
falsum et erroneum, gō sequitur, tā nullus peccat nisi ex ignoraō et erro=
=re. T. ad. nullus peccat contra propriam conscian, quia peccare contra con=
=scian aliūd nō est, qm velle et nolle aliūd, quam dictatū est à recta raōne secun=
=dū hoc dictamine; gō si ad dictamen rectum nesaō sequitur bona electio,
nullus peccabit contra conscian.

---

Obijs Quid se habet actus ad actū, sic hab: est habitus ad habitum, sed actus
est actus, seu rectum dictamen in intellectu actus bona electionis in Voluntate,
gō nesaō Virtus prudēa sine Virtutibus moralibus: adeoqz simul Virtutes mo=
=rales nesaō sunt cor recta cum prudēa, sic prudēa cum Virtutibus morali=
=bus: nā 6. Ethicorum cap 12. docet, Si Voluntas male eligit, intel=
=lectus male dictat, gō requit se ec rectum dictamen intellectus cum mala
Voluntatis electione. Ad 1 mā ad 2dum: gō Aristoteles loquitur de illo, gō regu=
=lariter et ut plurimum contingit, sed nō gō nesaō evenit; unde regulariter
ad rectū judicium sequitur bona electio, nō tn gō. Deinde ibi nō loquitur de Vo=
=luntate absoluta gō nequeat exire in oppositum ejus, gō dictat à raōne,
tā hoc est praejudicium libertati, de loquitur de Voluntate qua recta est ordina=
=ta, quae sic est conformata suae regulae rectaē.

---

ji

Ad 2dum. prudēa nullo modo sic sine Virtutibus moralibus, cons 8. quia prudēa
prudentia est habitus pertinens ad rectum intellectum practicum ad objm
intellectus practici est rectum verum conformiter se habens appetitui
recto, ex cod 6. Ethicorum. gō cum appetibile sit rectus, nisi per Virtutem
moralem, prudēa sine Virtute morali est nō potens. Ad 3 Cā: Ad
ad mā 2dum: gō Conformitas intellectus practici ad appetitum, nō debeat in=
=telligi passiue, sed activē, ut scilicet ipse intellectus prudēa dictamen sit
conformativum rectae praedispositionis ipsius, hoc est, debet se habere ad alios cognitos,
sicut se habet ad alios cognitos aliquis e. g. electio in Voluntate vo=
luntatis, sequens debet se habere, nō tn intellectus passive alijs conformis

inter prudeam ⁊ Viriles, ꝑ morales, ⁊ acher circulus virtutes
et mutua dependentia ab invicem in eodem genere cad⁹ et vitiosa ad vi-
=ram ꝓcessu ꝓponeretur; Electio ⁊ usus recta ac virtutes morales ꝓsup-
ponit rationem rectam ⁊ prudeam, et ut ratio recta ⁊ prudeam, ꝓsuppone-
=t electionem rectam; Voluntatis rectam ꝑ virtutes moralem, ꝙ finis
et recta dilectio ⁊ conformatio ad Voluntatis et electionis, et electio ad
conformari debet recte dilectioni. " — " — " — " —

12. Duo nullo ꝑ velle, nec eligere nisi ꝓ intellectu, nihil ⁊ volitum, quin
ꝓcognitum; sed eligens contrarium ei, ꝙd ⁊ dilectum à ratione eligit et
vult ut intellectum; ꝙ. Minꝰ. contradictoria aut contraria nunq⁹ simul in-
=telligantur ut temperate vivere et non temperate vivere simul habitꝰ. Ex Mui.
⁊ tiel ⁊ dilectum. Sed intellectum, non ⁊ ⁊ intellectu ⁊ dilectum, unde intel-
=lectu dilecta ⁊ temperate vivendum, tiel contrarium agi ⁊ intemperate
⁊ vivendum non sed dilectu, ⁊ in intellectu, et appetendum bene ⁊ in-
=telligitur, ⁊ quid sit intemperate vivere, sciat practice non dilectu ab intel-
=lectu sic ⁊ vivendum. ad 2ᵐ Nihil nisi ⁊ in ea simul intelligere, non
intenta distinguere, verum non ⁊, ut possit capi simul dicere ⁊ de eodem
simul affirmare. unde ⁊ nunq⁹ simul intelligantur intelligentia compo-
=sita affirmando ⁊ negando de eodem ullumq⁹ esse rem contrariorum aut con-
=tradictorum ⁊ Intelligentia simplici. ad 3ᵐ Duo. Aristoteles 6 Ethic 2. ait:
44 ois malus ⁊ ignorans, ꝙ qui male eligit ⁊ ignorando, et consequ⁹ mul-
=to modo ꝓprie ⁊ intellectu. Et illud dictum ꝓ intellig. de ignorā
Voluntaria et affectata, ⁊ qui vult ignorare, malitiæ. item. ois malus
ignorans ⁊ interpretative, non finaliter, qa ⁊ ayit ac si ignoraret. —

15 Duo ⁊ Virtutes morales nec quoad actum nec quoad habitū simul ne-
=sunt connexa cum Virtutibus Intellig. Roger. Crisp. Petr. Lidm. Bodel.
⁊ hoc ampliabit justificatione fidem, spem et charitatem, ac in justificatione
non acquirantur Virtutes morales, ꝙ hæc non ⁊ connexa cum illis. Mai 16.
Cf. 2ᵐ. Concilium non sanit meliorem moralem. T. ⁊ Virtutes Theo-
=logicæ, nulla datur Virtutes morales, ⁊ infusa. ⁊ justificatis
non ⁊ major ⁊ facilitem tunc ad operandum moraliter, Appro-
=bo, ⁊ ante justificationem habuerit habitus Virtutes moralium,
in eo ⁊ pagamus ⁊ vitiosos suavis, qa, ꝙ signum ⁊, ⁊ Virtutes mo-
=rales in justificatione non acquirantur, conf. Virtutes Theologicæ si essent
connexa cum moralibus, sequeretur ꝓ aliquem peccare, quoties non
haberet actu charitatis. item infidelis et Hæreticus, qui non habent fidem
nullo opere Christi, ⁊ ꝓ peccato operari ⁊ ac hoc male sonant;

go: non pb. ex damnata proone Dnj dicendj: ois operatio infidelium est peccata, et virtutes philosophorum vitia: go: 2.2. nulla est dependentia virtutis moralis ab ulla virtute Theologica. go ipse acquisite sine ipsa; ant pb. Virtus moralis non diversa spē obijcit ex diversos fines ab objectis et finibus virtutis Theologicis. 16

Obj: Virtutes istae morales laudabiliter non possunt exerceri sine virtutibus Theologicis, ergo ne istae sunt connexae, ant pb ad 2am ip tabelr: vē go non est ex fide peccatum est; go virtutes morales ad minimum cum fide sunt connexae. Nego ant: ad pb Duo: per fidem ibi intelligi debemus confessionem extra sacram et expressionem passim. Si am cum Augustino intelligere per fidem Theologicam, non est bonum intelligere negative, quasi spē peccatum sit, quidquid non procedit ex debita mente fidei Theologicae seu contrarie, quidquid autem est contra debitum talis fidei; 17

Dico: virtutes morales non possunt laudabiliter exercere sine fide Theologica; go: ant pb ad tabr. Dico: virtus moralis non possunt laudabiliter exercere sine fide Theologica, ip dupl: Sine fide impossibile est placere deo; go quidquid est sine fide deo displicet, adeoque nec est laudabile. N. ant: ad pb Duo: textum intelligimus ut, quidquid impossibile sit deo placere sit opportet, et proxime accedit ad vitam eternam consequendam; cum quo tamen stat, quod sine fide possit possideri aliqua virtutes, quibus quis placeat deo tanquam bonestē et bene operando: Dico: vita infidelium opera sunt inhonesta et deo ingrata go: ant pb. Ex 1. post. ad Tit 1: vita munda mundis, coinquinatis autem et infidelibus nihil est mundum: go N. ant: ad pb: Dico: nihil est mundum coinquinatis et infidelibus, qui per immediatam cordis, aut per infidelitatem abutuntur creaturis C: precise non eorum infidelitatis N. illatio. Apostolus ibi arguit Judaeorum superstitionem, qui putabant se immundum ex se aliquod genus ciborum, a quo si abstinerent, peccabant ex superstitione, si non abstinerent, peccabant ex conscientia erronea, et sic sive superstitione, sive non, nihil erat visis mundum, sed utrinque peccabant. 18

Dicis: Matth 7. dicit: non est arbor mala bonos fructus facere, ai sine fide et charitate est bona arbor mala; go: 2do D. Aug. lib. de spiritu et litera cap 14 ait. non est bonum, quin de charitate radice non surgit, ai autem opus bonum, fidem et charitatem non habentis de charitate radice surgit, go 2. ad rm D. Thom. go arbor mala agit qua mala agit ex sua malitia C. 2do arbor mala quae mala non ex malitia agit. N. D. Porro infidelis et peccator non per ex sua malitia agit, sed propter ex dira mine vitia radicis et boni intelligendi est de bono fructu conducente ad vitam aeternam. Sine gratia ad 2dum D. Thom: non est bonum sine charitate quia sufficiens est ad tantum consequendum C. aequalis est moraliter bonum N. —

20 Dic̃ ibi n̄ pt̄ ee fruibus bonus e hm̄ moraliter, ubi n̄ è vera moralis
virtus, ai ex S. Aug. in infidelibus n̄ è vera virtus. Sic lib. de nupt. et
concupisc. cap 3. ait. Vera iudicitia diuenda n̄ è, nisi qua vera fide man-
cipat. item lib 4 contra Julian. cap 3. et lib 23 de Civ. cap ult. et alibi
doct. Virtutes infidelium notat de Vera Virtute et S. Thom. in cap 3. ad
Gal. ait. Sine xto oia Virtus in Vitio è. yo. Rab Dmn. ea S. Aug. in resp.
dubiu nulla è vera virtus conducens ad vitam eternam & conducens
hoc fieri moraliter n. Plays in cibi Conf. S. Augustinus ea n. Blanc
Virtutem appellat veram, qua hoc ordinat ad vitam eternam. Non tn
negat Virtutes a hm̄ veras, qua licet sint sterile ad beatitudinem, n̄ sic
re pu boni naalis consecuti. S. Hieronimus Num intendit, qd sine gra
Dei oia Virtus sit defectuosa ad ordine ad ultimu finem consequendu. —
21 Colligit inter Virtutes Theologicas eam ac connexionem, ut Charitas è nequeat
sine fide et spe; eodem mo spes sine Charitate, et fides sine utroq; è pt.
nam vta propensionem ordinatam Divinam Charitas n̄ infunditur sine fide
et spe nisi constat ex tuo pio supra citto. nec etiam pt̄ amitti spe aut fide,
nisi pariter amittatr Charitas, cum fides hm̄ amittatr peccato mortali in-
fidelitatis, spes vo peccato mortali de damnone, et Charitas quolibet mortali.
Et am hoc tabatr in peccato mortali furti, aut alterius, sed n̄ desperet,
amissa Charitate retinet spem; qui insuper desperet, n̄ fit in infidelitate
amissa etiam spe retinet fidem, quia infidelitatem n̄ facit aliud quodlibet
peccatu omittr. Fides in et spes sine Charitate sunt informes. —

Quæstio 5ta.

Quid sit Prudentia, Quæ ejus Partes et Quæ Vitia ei opposita?

1 Nota cum sint 4 Virtutes Cardinales nimirum, prudentia, fortitudo, temperan-
tia et justitia, de istis dicimus agemus Quæst. Porro unicuiq; Virtuti
assignantr partes integrales subjectiva et potestativa, partes integrales, tres sunt; qua
licet ad essentiam Virtutis nequaq; n̄ sint, ad ejus tn perfectionem illa conducunt, ut
ij subtilis dicitur fm̄ sit Virtutis actus. Partes subjectivæ Specierum sunt ejusdē
Virtutis. Partes potestativæ sunt quædam alia Virtutes quæ licet cum Virtutis
principali ratione n̄ participent, ad eam tn̄ ratione magna affinitatis elongan-
tionis reducuntur; ejus annexi dicunt. — —

2. Quod 1mo. Prudentia è habitus cum vera ratione circa bona humana actiua,
seu è recta ratio agendorum; unde ait D. Basilius hom. ad populum

prudēa è vella eorum, que agenda ⁊ n agenda sunt cognitio, dic⁹ 1mo.
habitus boni generis, in quo convit cum aliis virtutibus. 2do cum vera ratione,
qā hec rō per quam agit prudens n̄ dr̄ nec ē ⁊ amis vera. Scitā opinio, sed
p⁹ se et ex ra ppria sufficienter considerata; 3tio cum ratione seu per rā-
=nem, qā iudicium rationis ē penes alios prudēa, per quam moderatur alius
aliarum virtutum. 4to circa bona humana, id ē, circa honestū et delectabile
=e, ut honestum agatur et turpe fugiatur. Objn̄ male prudēa sit actionē
humanas particulares, de quibus iudicat, an honestū sit an turpe, ex quo ju-
=dicio voluntas inclinat ad eas amplectendas ⁊ fugiendas. Objm̄ simile
ē conformitas actionum humanarum cum veritate rōis et alune practica;
prudēa em̄ cum sit iudicium, ad intellectū practū, cuius objm̄ bona veritas ⁊
pt. Porrō ōfficia seu actus prudēa sunt tria, scilicet: bene consultare de
honestis ⁊ turpibus circa quos agendum; bene iudicare de medijs pro loco et
tpore adhibendis, et bene imperare executionem. Hinc prudēa adeō ē necessa-
ria ut absq; ea nulla sit virtus, cum in oī alia genera virtutum habeat sit pt
ex hac forme ratione.

2.

Duo 2do prudēa è virtus generis una ad quam et secunda species multi-
=plex. secundū multiplicitatem virtutis moralium. Ponyer. plur. habitus qui-
ro pōt plura objecta formalia secundum diversas rationes formales, n̄ pt de unius
potentie; sed alij ē prudēa. gō. non ps. objecta virtutis moralium sunt plura
specie, ut infra videbimus, sed hec ipso cum habitus prudēa, pōt plura objecta
specie diversa, gō. pō mori. ad istud idem dirigit prudēa, ad quod eligen-
=dum inclinat virtus moralis, et quidem sub ea ratione, qua ē eligendum
sed tales rationes formales sunt diversa, gō. confir. Simile habet ars respū fac-
=tibilium, scilicet ibi prudēa respū agibilium; sed ars respū factibilium
ē habitus unus generis, et multiplex specie; gō. cum. Major pt. minor
declaratur. qā alia ē ars sutoria sartoria, aut alia mulica, ita et divina
una n poil ē quin bene habitualis, et facilis ad dirigendas operationes,
et difficilis circa alias. gō idem pt̄ sein in prudēa respū temperā ejus-
=dem.

3

Duo 3tio Partes integrales prudēa sunt memoria et ē recordatio pre-
=teritorum, per quas negotia felicem ⁊ infelicem exitum habuerunt.
Intelligēa et ē plena gnalis rei agendē cognitio, et presentis perfectiva

moralium cognio. Prouidea est consideratio eventuum futurorum, qui ex sequela operis regni possent. Solertia est subita et expedita inventio medii convenientis. Docilitas, est ipso apertius et facilitas ad capienda aliorum sufficienda. Habitus, est promptitudo unum ex alio colligendi. Circumspectus est attento consideratio circumstantiarum actionis humanae ne aliqua requisita desint. Cautio est cura vitandi inconvenientia, consecutionis scitis adversantia. Dos prudentiae partes subjectiva sunt regnativa seu dominativa; est in regentibus et principibus, cujus munus est in commune et regnum conservare. Singulorum jura sunt tueri, et haec ruptus habet sua fata; ut nec. Democratiam est principatus populi, ubi subditi ipse populus regit et gubernat, ut olim erat apud Athenienses. Aristocratiam est principatus optimatum, quales hodiedum sunt apud Venetos. Monarchiam est principatus unius. Altera pars subjectiva prudentiae est. Monastica seu gnostica, illa est qua quilibet boni recte et laudabiliter vivat, sua ipsius vitam recte instituat, tum ad se, tum ad alios. Oeconomica dirigit dependentiam in aliqua familia cohabitantium ab uno capite et rectore. Attica prudentia pertinet ad civilem et Eubulia, est habitus ad quem recte et bonum consilium in rebus perplexis et ambiguis invenit. Synesis est habitus dijudicandi ad ferendum judicium recte de particularibus objectivis secundum communes regulas. Et Gnome est habitus recte judicandi ex principiis quibusdam aeternis contra errorem. Verborum Legis gnome sit Epikeia, quae est benigna legis interpretatio.

5. Duo: Vitia prudentiae defectu opposita sunt: Negligentia: praecipitatio, quae est agressio operis sine debita deliberatione de mediis inconsideratis, quae est judicium de mediis ante illorum examen: haec duo genera sunt cujusdam speciei, et gravitatis, cujus sunt illa, quibus se hoc exponit praecipitanter et inconsiderate judicando et agendo. Incontinentia, quae est inordinata mutatio, obnubilatio et levitas animae; est mortalis quando quis ex voto, charitate et alio praecepto tenetur graviter perseverare in bonis. Negligentia quae est omissio diligentiae requisitae ad urgendam executionem rei deliberatae est mortalis et venialis, prout quis negligit id, ad quod graviter et leviter obligatur; aut exponit se periculo, graviter et leviter peccandi. Vitia prudentiae et excessum opposita sunt: prudentia carnis, quae proposito malo fine praecipitat media ad bonum finem assequendum apta, est mortale in re gravi: ad Rom 8: prudentia carnis mors est. Astutia, quae est nobilitas pravorum mediorum ad assequendum aptorum. Astutia executio Lucae 16. Verbi gratia, vocatur dolus, si pulvis frans nuncupatur. Est mortalis et venialis

damni; q̃ proximo obvenit, ꝛ obvenire appetat. Solliciſtudo temporalium
è nimia cuiuſpã animi in acquirendis et conſervandis temporalibus.
Eſt mortalis: do quis violat aut violare paratuſ è grave preceptũ alic.
quod. Solliciſtudo ſalutis è inordinata anxietas, ne impoſſa
-ri vita neſſaã impoſterũ robis deſit. Solliciſtudo hꝰ Temporalium,
et ſalutis moderata n è peccatũ mortale; imõ ſcandũ Dei Volumtatem.
Unde Prov. 6. dic: vade ad formicã o piger. et cap 30. qui congregat
in meſſe, filius ſapens è.

Quæritur obſa.
Quid ſit Fortitudo, Qua ejus Partes, Qua Vitia
eidem oppoſita?

Dico 1mo. Fortitudo è Virtus moralis inclinans Volumtatem hois ad
pericula mortis tempore et loco debito aggrediendã, et ad labores per-
-ferendos pro conſecutione boni neſſaõ. Dic Virtus moralis loco gene-
-ris. Do Volumtatem hois. quia ſubijcitur immediate fortitudini è Volumtas.
Dicit ad pericula aggrediendã ut n ad defectum aliarũ Virtutũ, ſimilit ut
ſignificet duos ẽ actus fortitudinis, tũ aggreſſionem et tũc modi
perſeverationem, cũ martyrium è actus fortitudinis, ut pte ex definitione
fortitudinis. Dicit obm male fortitudinis circa pericula et labores. for-
-titudo vo eſt virtus voluntas, qua ho eo conſtituit, ut bo quia laboret et pericu-
-la moderate ſe gerat, neq timori nimium cedendo, neq nimia moder
-ia moderate ſe gerat, neq timori nimium cedendo, neq nimia moder
-ate dando audacia.

Duo 2do. Partes potentiales fortitudinis ſunt: magnanimitas, qua è Virtus ad ꝛ.
-ſe motum rem ardua et opera magna ac heroica quã alia in ea virtus
-tutum ſunt genere inclinans; et Iſtud potentiale circa opera ardua aliarũ virtutũ
è in potentiæ virtus, quæ ad ita inclinat ex motivo honeſti. npe. q̃ ſunt
magna et ardua, et conſervabilia magno et generoſo animo. Magnificen-
-tia qua è Virtus inclinans ad magna opera exhibenda magnis ſumptibus ejus
-dem materiæ; quo recta ratio dictat, et præcipue ad ea, quæ pertinent ad honorem
Dei. Patientia qua in rebus adverſis tũc moror temperat et male
præſentia æquo animo tolerandat. Perſeverantia ſeu conſtantia, qua in
-ternal et conſtant ad finem perſeverandum in bono opere perſeverando in
obſtantibus ſubſequens malis, quo recta ratio dictat. ab aliis ad illum
-tutes quæ vera nobis cognitione appetitu excellere ſpecie ſecundum ſe-
-ipſam rationem et Dei Voluntatem moderato.

3. Duo obiō; fortitudini p excessum opponitur temeritas, et è vitium, quo quis periculis contra rectā rationis dictamen se comittit, scil. ḡdo, ubi et quo modo n̄ oportet, vocatur etiā audacia; per defectū vō ignaviā et è vitiū quo quis ab ijs deterretur periculis, quibus sine pro bonō et honesto exponere ꝑt, et debet; et hoc sequitur è peccatū mortale. ado magnanimitati opponuntur p excessum præsumptio, et è ꝑticulare vitium inimicū existimāo in aggrediendis ijs, quæ superant eius ambitiō, et è ordinatus appetitus honoris et vanæ gloriæ, quæ è inordinatus appetitus vanæ laudis et gloriæ. Per defectū pusillanimitas, et hoc vitium quo quis ex timore peccabile remittere laudere in se, q̄ è pōe sua proportionatū. Circa magnificentiā p excessū opponit prodigitas, qua quis majores sumptus facit, q̄m ratio dictat, è mortalis ratione gravis damni proveniēs inde, et debita in solvendo elemosynas omittat. per defectum parvificentia, et hoc vitium, quo quis minus vult expendere ꝑt operis dignitas requirat. Circa patientiā p defectū opponitur insensibilitas, et hoc vitium, quo quis ob animi pusillanimitatem et durities in malis proximi nec alienis moveatur. p excessum impatientia et hoc vitium, quo quis dicit aliquo et justo in malis dolet. et è mortale peccatum, ratione scandali et mali, ad ex impatientia fluit et oritur. Circa veracitatē opponitur p defectū ironia, qua quis sine justa causa a ꝑt bono proposito dejicit. per excessū affectatio, qua quis ꝑtium sensu et agendi propositum retinet, ḡdo n̄ oportet, et ꝑtis ḡn oportet. Circa humilitatē p excessū opponitur superbia, per defectū inordinata sui abjectio, quæ ꝑt cum injuria aut neglectu muneris ꝑtii aut jactura status sui; ut si dicat infra scientiam, superior infra subditum esse: unde, et abjicial." — Quæstio Septima. — " — "

Quid sit temperantia, quæ ejus partes, quæ vitia ei opposita?

Duo primo, temperantia cale sumpta è virtus, quæ secundum rectam rationem et legem divinam operatur et passiones humanas moderatur. Et hic sumpta n̄ è virtus specialis, nam id propriū est virtutis moralis in sua māa. Temperantia ujus similis sumpta è virtus, quæ secundum rectam rationem ac legem Divinam moderatur appetitum et usum rerum, quæ delectationem sensuum, præsertim gustus et tactus pensat, quæ sunt pronissima, et maxime nociva. Dixi: præsertim gustus et tactus, q̄a ꝑtes intemperans in his, qui inordinate delectatur per odoratū in odoribus, et hoc non tribuit

publicij, nisi p aliis aliter esset etm ad unam ex allegatis quistij ꝛ facti ordinatam delectationem. Se pos curiosus ꝛ ambitiosus dicendus est. Sine obm male temperate sunt delectationes corporee que circa tum ex cibo, potu, et Venereis. obm vo simle e honestas, que reluet in debito et recta usu, et mensurato usu eorundem.

Duo 2do. Temperate spie accipe sccm seu partes subjectiue sunt: abstinentia que e virtus, qua secundum rationem rectam moderate appetitum et usum ciborum, et etm potionis et inebriatis. Sobrietas e virtus que appetitum et usum potionis rei inebriandi habentis moderate secundum rectam rationem. Parco regulat et mensurat cibi, potus et somni e exprie proximo cuiuscunq; ad quem ptia p se referuntur, qui e bona Corporis valetudo, et idonea mensuratio ad sua functiones obeundas dispo. Castitas e virtus, que cohibet ꝛ moderatur appetitum et usum Venereorum secundum rectam rationem et legem Divinam. Pudicitia am ꝛ e eadem virtus que castitas, ꝛ ejus pars integralis, cohibens oculos, amplexus, aspectus et tactus immodestos circumstantias delectationis. Parco 3plex e castitas castitas, Virginalis et e Volumtas constans et efficax abstinendi tota vita ab oi prorsus actione et delectatione Venerea etm casta abstinendi tota vita ab oi prorsus actione et delectatione Venerea etm casta. Conjugalis e3p3 Volumtas constans et efficax abstinendi ab oi actione et delectatione Venerea cum sua conjuge, et ea utendi cum conjuge aspr ea secundum rationis et legis Divine regulam. Vidualis e Volumtas constans et efficax abstinendi ab oi actione et delectatione Venerea tenenda in conjugio abstinere opponitur ei quod stulte sumpta, sobrietati gebrietas, castitati luxuria cum suis speciebus. de quibus vide Trail. de penalis. —

Duo 3tio. Partes integrales temperate sunt. Verecundia, est3 horror, timor, ꝛ dolor dedecoris et turpitudinis ex intemperata enascentis. Honestas, est3 virtus, que mentem averlit ab inhonestis, et probrosis voluptatibus in esibus, potibus, et objectis Venereis, et inclinat ad bonum in abstinendo et temperando. Integritas integrum officium temperate duabus partibus constat, fugo turpitudinis, que e in intemperata, et amor decoris, qua qui e in temperato. Fugam turpitudinis juvat Verecundia, ad amorem decoris honestas.

Duo 4to. Partes potentiales temperantie sunt: mansuetudo, que vim moderatur, et vita rectam rationem, si ul ꝛ irascamur, nisi 3do, quantu, et cui et quomodo oppetat, et opponitur ei per excessum ira, de qua in tract. de penalis. per defectum vo nimia dissimulatio, cum nre ex ira defectu

mala impunita manerent, nec quis insolesceret, ydo et quantū opportet ad justitiā servandā, vitia corrigantur, scandalum evitetur. est mortale ex genere suo. Clementia. è virtus qua superior ex animi benivolentia ad penam debitam mitigandam v remittendam, quantū patitur recta ratio, justitia distributiua bonorum et edificatio publica. Cui opponitur et excessum crudelitas, qua quis ex animi austeritate propensus è ad exigendam penam debitā maiorem culpa. et ex genere suo mortale, cum recta charitati et justitie repugnet. per defectū vō mollitia, seu nimia benignitas, qua quis penam remittit aut mitigat, ubi eam imponere recta ratio, evitatio scandali et aliorum edificatio dictat. Studiositas è virtus qua secundū rectam rationem moderatur appetitus sciendi, et ipsum fovendo, ut quis ea velit solum scire, que ipsius capacitati et conditioni conveniunt, et gaudeat debita mensuratione cū de tempore, huic opponitur et excessū curiositas, que è vitium inordinatus appetitus cognoscendi, cā inordinata v ex parte objecti, vtpote quia appetit cognoscere, que nec ad primam finem proximi utilitatem nec ad honorem dei conducunt, v ex parte modi, ut si ea que ad bene esse, nec iucundum spectant, v laboribus inodijs. Oi et menti nocivis velit addiscere, evadit mortale, si sit contra libros prohibitos, v adhibeat modū illicitum et superstitiosum; per defectū vō adversatur v negligea, qua è vitiosa omissio studii et inquisitionis eorum, que quis tenet, esse necessaria, grave v leue secundū gravitatem vitiale v venialem rei quam scire debet. Modestia è virtus, una è modestia motuū exteriorū, qua moluntur et gestus Oi exteriores moderatur, ita ut sint congruentes ad personas, locum, tempus, et statum, cui opponitur petulantia per excessum, qua in servatur decor in voce, gestu, motibus Oi exterioribus, per defectum vero rudibus seu rusticitas. altera modestia è familias, qua in Oi ornatu et apparatu rerum exteriorum, domus convictionū, seruatur mediocritas et congruitas ad personam, conditionem, facultatem, tempus et locum. contra hanc peccatur per excessum excedendo modum conuenientem et conditionem facultatis in vestibus conviuijs, et per defectum sordidas, qua in seruatur decor in cultu Oi et rerum vsuarum. Eutrapelia è virtus qua tollitur modū seruandum in decore in dictis et factis iucundis ad animi recreationem instituitis, contra hanc peccatur per excessum primo. rationem obligandi in modestia, Chrysostomi, obscoenum v prohibitum jocandi modum

aut audendi genus usurpatur. Ido ratione circumspiam, ut genus audendi & jocandi ita civitatem exerceatur in loco & tempore indebito, & contra dignitatem loco illud usurpantis; per deceptum vo peculiar, cum qo ex animi morositate cum honestam animi recreationem sibi nequam negotiat; & in alijs impedire conatur. Circumspecto, qua [illegible] moderatur sermones secundum rectam rationem, ita ut non loquamur, ni qo ubi, qua & qo opportet, jejunium cum pertinet ad temperantiam. De his vide lib 2. Decretal.

## Quæstio 3ia.

## De Virtutibus Justitiæ annexis.

Nota de justitia, ut dicit Philosophus Ethicorum, alia quædam est de jure & justitia, alia quædam proul involvit rale debitum, sicut sanctitas &c. Contra Nicolaum de Oppo. justitia annexa, ac veluti partes ejus potest dicunlur ea illa, in quibus justitia vertit quidem aliqd debitum ad alterum, illud tm non est æquale, & solet morale, & quod non sit tam magnum, ut non possit ipse salvari ad æqualitatem; aut ita per. vum, ut non indicat veram obligationem æqualem, & similem, sed tm ex quadam honestate Virtutis procedentem; priorig genera sunt Religio, pietas, gratitudo, & all. de pariter potest observata, media. Posteriorig genera sunt gratitudo, affabilitas, liberalitas, & veritas in dicendo. De religione dicimus infra de alijs. Duo 1. Pietas potest sumitur pro studio exhibendi debitum honorem & obsequium superioribus ob eminentiam conjunctam cum beneficijs gubernationis, ad hanc sedunitur obedia finitis sumpta est & Virtus specialis inobedia finitis, qua est Violatio præcepti, qd præceptum est, ut deceat mortalis & elm in re levi, ita & contemptus præcepti ac potestatis præcipiendi. —

Duo 2. gratitudo est Virtus inclinans ad compensandum beneficium acceptum qdo & ubi & quantum recta ratio postulat. Ejus objecta sunt beneficia optimæ, benigna acceptata, gratiarum actio, & repensio beneficij pro loco & tempore. Ei opponuntur ingratitudo, qua est peculiaris cum deformitate nata vel voli,

ēi opponatr Virtuti. affabilitas ē Virtus, qua bñam conversacōnem nos-
tram cum proximis conficimus in loquiis, convictu, et alioribus, quibus in
illo quadam scientia, ita moderatr, ut ei grata sit, servata ēt decoris
tione; ei opponuntr p excessū blanditia et adulatio; per defectū vo rosity
qua proximo molestia et tedium in congressibus affertur. Liberalitas ē Virtus,
qua moderatr amorem divitiarū, et redit nos faciles ad eas impendendas, quā-
tum et qdo recta rō dictat. ei opponitr p defectum avaritia p excessum pro-
digalitas. Veritas in dicendo seu Veracitas ē Virtus, qua inclinamur ad hoc
Cognitum conformiter menti nostre, unde fit, ut recte una nar signis ordina-
tis ad mentem alterius patefaciendam; ei opponitur mendacium, qd ē intrinsece
malum, et in nullo casu licitum, qa in ē continet deordinationem et perver-
sitatem naturalem instituendi et finem Conversionis rebus nefandā. idem dic de si-
mulatione, nam ē vere et proprie mendacium in facto: mendacium enim ē
Conclio contra mentem; per Conclusionem am intelligunt intellectum alterum
interiorem. Signum per quod vis signa mentis significativa, sive sint verba,
sive facta, gestus, nutus &c. sunt signa. Mendacium alium ē joculosum, qd fit
cum voluptatis absq; alterius nocumento, alium officiosum, qd fit cum uti-
litate, sine tñ nocumento, et utrumq; ē venialis ex genere suo.
Tandem pernitiosum, quo alicui injuste nocetur, quod ex genere suo mor-
tale, quod ob gravitatem mat et p accid & ob gravitatem damni fit &
veniale.

4. Quarto: Cum sit Religio, et Christiana sint quis in - et externi
p. religio ē Virtus moralis, p qm deo tangm 2mo vertm ordinem principia cul-
tus debiti exhibet. dico 1mo. Virtus moralis, et quidem inter Virtutes mo-
rales prima et proxime accedens ad Virtutem Theologicam, n ē ēt Theologica, qa
pro objecto immedio n habet Deum sed cultum Deo debitum. 2do per quem
Deo exhibetr actus, in ē honor cum submissione in Deum ipsius excellen.
3tio. debitus id ē sub ratione debiti, unde obm simle religionis quae ad
justitiam pertinet, ē rō debiti. Porro cum duplex actibus externis et in-
ternis debeat coli, actus religionis sunt duplex, unus in - et exter-
5. Ad 2do. actus interni religionis sunt duo. Devotio et oratio Devotio ē,
voluntas efficax tradendi se promte ad ea, quae referunt ad cultum Dei;
Porro genuini effectus devotionis sunt. 1. alitas spiritus ex contemplatione
divina bonitatis, et 2. hilaritas ex contemplatione spiritualium beneficiorum.

Oratio ē actus religionis, quo res decentes à deo postulamus. Dūr quo
res decentes, quasi sit aliquas indecentes petamus, n̄ erit actus religionis inter
ea, quæ à deo petit possit; quidam absolutē & petenda, quæ sine ad salu-
tem conducunt, ut gratia. Virtutes supernales, alia conditionale nempe si sint saluta-
ria. talia & bona spiritualia; similiter. Porro à deo postulamus v̄ immediate vera
mediate nempe mediantibus sanctis.

6.

Ad Obiect. Oratio ē actus mentalis, quia mentalis, quia mentalis sanctitas, si aliquid à deo mentaliter
petere postulamus, duo quidē oratio; si rō rei divinæ cum mentis assensu desi-
derium, dicit mentalē. Vocalis quia n̄ sola mente sed et ore exprimitur.
Dicit n̄ sola mente, q̄ oratio vocalis ut sit vera oratio, mentalem nequit includ-
ere; dicit enim oratio ē elevatio mentis in deum. Porro oratio vocalis triplex ē
dicit; oratio ē elevatio mentis in deum. Porro oratio vocalis triplex ē
actus, privata quæ fit a persona privata & privato nōe. et publica, quæ fit à
actus communitate, v̄ à ministro Ecclesiæ nōe communitatis, ut sit in missa et horis ora-
torijs. Ad ultimum ad valorem orationis requiritur n̄ præparatio, quia in hoc ergo
dicit ut oratorium dicitur impletet auxilium, nam ne no sit dicere Dominus
Jesus non salutari, nisi in spiritu sancto, ait Apostolus 1 Cor 12. Item
eorum aliquis operis, quæ almsgiving sit, deponat. Deo requisito interius, qua
quid et Ludolphus hic, habetur in tract. de sacrificio. Quo attentio, quæ
actus ē, externa et est exclusio distractionis externæ, consistentis in actu
nondum externis neinem ita capere mentis, ut interna capia, ut confa-
bulatio cum alio vocalem, et interna, quæ è exclusio distractionis in-
terna, similiter pia, applicatio mentis ad orationem, v̄ epis objm auditionem
hæc interna est actus actus. Superficialis quæ attenditur ad verba, ut ea
integre et sine errore proferantur. Ista requisita pt in nonnullis bonis
assistit. Et certe agere suasit, ego n̄ intelligam quid agam. dicitur ergo attē-
dibur ad sum Verbum seu ad id, quod dicta significant. et spiritualis, qua dissi-
tē attendit v̄ ad finem orationis, nempe cum pt in oratione editur v̄ ad mysterium,
ad qd recolendum oratio ordinatur. Porro ad bonam orationem requisita attentio
interna, et quidem ad mentalem attentio spiritualis, ad vocalem sufficit non
mentis diuina attentionem superficialem sed ut habet elm spiritualem.
Insuper ad fructuosam ad meritoriam & condignam orationem requisita rebitta
tus gratiæ. Ioro ut oratio fiat, et petatur cum fide et spe ista illud Jacobi:
postulet aut in fide nihil hæsitans. Tandem ubi perseverantia ista illud
orationi infidelis ad Colos 4. opponitur spes oratio et n̄ desinere dicit Ib.

8. Resolsto oraõ ppria dicta è respoã ad salutem nesitte præcepti simul et medii. Aarroz. Sabinet. pter ex Scriptura Matth 7. scitte et aucpicijs dicendo scitte. præceptum imponit ait D. Thomas. et ad dicendo aucpicijs, medium necessarium ad obtinendum denorpsal. gã Rex psalmi n° dare gratiam ofeverandi, et alijs gradam respoã ris rebellibus. Pterea orandi è pro hostibus et pro ribus, qui non sunt hostes, clm̃ pro amicis inimicis nostris, et adhuc pugnantibus sta illud ad Tim 2. Obsecro fieri orationes pro tibus tibus.

9. Nota adhuc externos religiosi ee exercentes. adorationem, sacrificium, decimas solum et juramtm; de adoratione tractat in tract de incarn. ubi agitur de cultu S. de sacrificio agitur in tract de sacram, ubi agitur clm̃ de Eucha. de decimis et Voto agitur libro 3. Decret. Eadem de juramto lib 2. Decret.

10 Quæres 2do. An sint Vitia Religioni opposita? Resol. peccata religioni opposita alia sunt sup excessum, n° gd Deus animam coli post. et gd supra Deus, et clm̃ vera Deus indebito modo colatur, et hoc comprehenditur non superstitionis, de qua agitur lib 3. Decretal. et in tract de pœnit. ubi agitur de casibus reservatis. aliqui opposita defectu, quæ exprimunt non irreligiositatis. Pterea irreligiositas et peccatum quo Deus minus debito cultu honorat, quin dicat ex, ipse tentatio Dei, sacrilegium, blasphemia, perjurium et simonia, de simonia agitur lib 5. Decretal. de alijs.

11. Resol 2do. Tentatio Dei è dictum vel factum ad capiendum de Deo experimentum et extraordinarium opem ab eo breve exspectandum. dico pmo. dictum vel factum, sub quo comprehenditur clm̃ omissio dicti vel facti. 2do ad capiendum vel expresse vg signis petat miraculum, ut in elegat Deo pœa; vel implicite vg signis agnitus speciei obligationis a Deo solo habitatem expectandi. 3tio dari reducuntur pro: -missione valentes in necessitate et aquam serenem, cane rogerum, quæ damnantur cap dial. de pœnitentia vulgari. 3tio Extraordinarium è è miraculosum. 2do tamen expectatio, id è sine justa et rationabili causa. aliud è si justa causa adsit, vg si justum Dei tale experimtm capiatur, ut præcipit Achaz. Isai. 14 vel si necessitas urgeret, nec aliud suppeteret medium, prout fecerunt discipuli Act, qui cum orationibus talibus pluviam miracula ad confirmandam doctrinam quam prædicabant. Aug. 22. 29. Tentatio Dei è peccatum mortale ex genere suo dive expresse sive in effectu. ea gravem audaciam, gravemque erga Deum impietatem includens, et est prohibitum Deuteron. 6. et Matth 4. pt in eo in eo veniale, qui ex inadvertentia aliquem non curam pertinere ad tentationem Dei, vel gã vg n° è vere extraordinaria.

12 Sacrilegium. Sacrilegium è violatio rei sacræ. dico pmo violatio, — id è, injuncta tractatio, profanatio. 2do rei sacræ. id è, divino cultui principaliter dedicatæ. Porro è triplex personale, et est violatio personæ sacræ vg. sacerdotis Dei; secundo

luxuria à ꝑsona sacra ⁊ cum ꝑsona sacra coniũcti. Locale. et est Nolãs cui sacri
vg Gradus, vicendum Calcd: injuriosa sanguinis aut Voluntaria Emissio in Calcd
effusio; furtum rei sacre ⁊ profane in loco sacro. et reale. et est Nolãs rei sacre
depredatio à ꝑsona et loco, vg indigna administrãs ⁊ suspectis sacramentis; profa-
natio reliquiarum, imaginum et Vasorum sacrorum. et suspectio legatorum piorum.
Harmog. Porrò è peccatum mortale ex genere suo, tanto vg quod
violatur è Sanctior et Saluberior; ꝓ ea ꝑ ecclesiastes ꝓper mãa Ecclesiastes, vg furtum
unius grossi in Calcd. p3

Defolutio: blasphemia è contumeliosa in Deum locutio. Dirimi contumeliosa, dè
ꝑsona divina ubijs ꝓpriis maledicitis. ad in Deum sive immediate cum in male-
dicto nomen Dei nomen exprimitur, sive mediate, ꝙ subtilis contumelia dicitur adhæ-
bere vel vg sacre quekeng Deus in ijs reluceat. Alij Locutio externa, et è blasphe-
mia oris, ⁊ interna, et è blasphemia cordis, cujus fuit reus insipiens qui ꝓpl. 13
dixit in corde suo: non est Deus. unde signa contra Deum, ut sint in celis ꝙ quea
irrisendere de ritibus, ⁊ è blasphemia simile, ad Calc, licet sit gravissima. blas-
phemia triplex è. Heresicalis. que tres ꝓ continet et sui ꝓrium Rel maledictum
mortalem ꝓpe contra fidem et religionem. sit ⁊ cum buendo Deo id, ꝙ ei in con-
venit, ut si diabat Tyranny. crudelis, injustus ⁊ de eo negando id, ꝙ ei con-
venit, ut si diabat ꝓ è omnipotentem ⁊ ꝓfundo rebus humanis, ñ omnia
bene è ordinata. vel tribuendo creature, ꝙd Dei ꝓprium è, ut si diabat: Deno-
rem aliquid creasse. Imprecativa, qua quis Deo malũ imprecatur;
vg peccat Deus, maledictus Deus. mere detestativa et è ea, qua ꝓ modum
contumelie enunciatur aliquid Deo conveniens. ut illud Juliani: vincisti Gali
lee! aut inverecunder, irreverenter, irrisorie nominato Dei nomine, caput ⁊
sacramenta, nam in Dei nomine Deus contemptus apprehenditur. ab aliquibus
additur juratoria et è ea, qua quis juxando blasphemat vg hoc ita Verum è,
ac Verum è Deum existere. Dei è Deum. Porrò dicit blasphemia è ꝓ ꝓ pec-
tum mortale, nec admittit Venialem mãa, quia quilibet Dei contumelia ⁊
maledictio è gravis injuria et contemptus Dei. nam ꝓ eam infinita Dei
majestas positive detrimentum et dedecus patitur. Dixi in Lege Veteri morte
punichantur Levitici 24. Dixi dicit blasphemia, sive ꝓ scripsit, qua quis expres-
se intendit Deum inhonorare, sive ꝓ habitualis, qua quis ex ira ergà Deum
ortà ita habetur et in ergà Creaturas irrationales, quekeng sunt creature Dei
et ejus imagines: ⁊ et in ex joco proferat verba blasphemia, absq; pravo mo-
tu in Deum; quia gravis ꝓ è inhonoratio Dei. Porrò simul cuelug
Calcia, superstitio, et Idolia Joce differentiantur, ita blasphemia in Deu

B. Virgine in et Sanctos fuerit distinguendum.

14 Colligit applicas nominis Dei & Jesu & Sanctorum & modum Cogdi in Lex contumelia vg o Jesu, bone Deus! Cael in sit blasphemia, è in rara usurpatio nominis dei, et alias venialis contra religionem, qd Sanctum et terribile nomen Domini usurpatur sine reverentia et debita. 2do assidua nominatio dominij cael sine imprecatione dei et modum Cogdi cum aliarum in deceat vilandat, et nonne scandali pt esse grave peccatum. Porro cum contrarium eadem sit disciplina, ubi ideo, ubi agitur de juramento, vide ibi clm de perjurio.

Caeterum de nihilibus moralibus et cardinalibus ac aliis donis, similibus et deitatibus inditis saltis moralibus et praecipue officio Cadarl, atque vitia eis opposita suspicis et pertractent, illum Lectorem remitto, nobis enim ex professo agendum de Gratiis de Virtutibus Theologicis prout Nihilus Tractatus indigitat ejus.

## Disputatio Secunda.

## De Virtutibus Theologicis in Communi.

### Quaestio Prima

### Quid et Quot sint Virtutes Theologicae?

1. Nota nomen Virtutis Religionis in quidem reperiri in sacra Scriptura pro fide spe et charitate, attamen sine demeritio dici negari nequit, eum sit officium Theologorum in hoc nomine pro fide spe et charitate conjuncta. 2do Signale aliud est dare quoad substantiam et dicere illud, qd excedit vires naturae, et quoad entitatem, seu qd secundum totam suam entitatem a Deo absque ullo subjecti concursu producitur. Et aliud quoad modum, qd esto secundum entitatem suam praecise spectatam naturae sanctitatem non transcendat, modus tamen, quo producitur prorsus sanctitatem naturae excedit. seu qd quidem producitur immediate a Deo supra ordinem rerum agendi, ita tamen ut etiam admittat concursum ex parte subjecti: Italicè est reflexus visus Cecis, in planarum arborum fructibus.

2. Quo tmo: Dantur Virtutes Religionis Theologicae infusae, quae sunt habitus seu qualitates permanentes, in subjecta supernaturales, à solo Deo producibiles, elevantes potentiam vitalem et actum, ac eum illo eliciendo actus supernaturales immediate circa Deum. Conc. Trid. sess VI can 7. Si quis dixerit sine praeventa Spiritus Sancti inspiratione, et ejus adjutorio credere, sperare, aut diligere, aut poenitere posse sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit. Item can 9. Si quis dixerit, justificatum aut sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 13. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 16. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 18. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 19. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 20. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 21. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 22. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 23. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 24. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 25. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 26. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 27. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 28. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 29. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 30. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 31. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 32. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 33. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 34. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 35. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 36. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 37. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 38. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 39. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 40. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 41. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 42. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 43. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 44. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 45. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 46. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 47. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 48. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 49. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 50. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 51. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 52. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 53. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 54. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 55. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 56. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 57. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 58. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 59. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 60. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 61. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 62. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 63. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 64. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 65. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 66. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 67. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 68. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 69. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 70. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 71. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 72. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 73. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 74. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 75. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 76. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 77. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 78. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 79. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 80. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 81. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 82. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 83. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 84. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 85. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 86. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 87. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 88. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 89. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 90. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 91. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 92. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 93. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 94. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 95. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 96. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 97. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 98. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 99. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 100. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 101. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 102. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 103. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 104. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 105. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 106. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 107. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 108. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 109. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 110. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 111. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 112. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 113. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 114. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 115. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 116. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 117. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 118. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 119. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 120. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 121. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 122. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 123. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 124. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 125. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 126. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 127. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 128. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 129. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 130. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 131. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 132. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 133. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 134. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 135. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 136. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 137. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 138. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 139. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 140. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 141. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 142. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 143. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 144. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 145. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 146. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 147. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 148. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 149. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 150. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 151. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 152. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 153. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 154. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 155. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 156. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 157. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 158. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 159. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 160. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 161. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 162. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 163. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 164. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 165. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 166. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 167. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 168. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 169. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 170. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 171. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 172. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 173. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 174. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 175. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 176. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 177. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 178. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 179. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 180. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 181. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 182. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 183. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 184. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 185. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 186. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 187. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 188. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 189. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 190. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 191. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 192. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 193. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 194. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 195. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 196. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 197. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 198. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 199. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 200. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 201. Si quis dixerit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare posse, aut cum eodem perseverare non posse, anathema sit. Item can 202. Si quis dixerit, hominem renatum et justificatum teneri ex fide credere se certo esse, omnino esse in numero praedestinatorum, anathema sit. Item can 203. Si quis dixerit, eum qui justificatus est, vel quemcumque hominem quantumvis justificatum omnia praecepta Dei ad observandum, anathema sit. Item can 204. Si quis dixerit, fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua justificamur, anathema sit. Item can 205. Si quis dixerit, hominem a peccatis absolvi et justificari ex eo quod certo credat se absolutum et justificatum esse, aut neminem vere justificatum esse nisi qui credat se esse justificatum, et hac sola fide absolutionem et justificationem perfici, anathema sit. Item can 206. Si quis dixerit, hominem justificatum bona opera ita dicere, ut non etiam ipse justificatus existat misericordiae Dei per Christum, aut ejus justificati meritum, anathema sit. Item can 207. Si quis dixer

bene dicuntur Theologiæ aliqs divina à Deo quod è deus et non quod è dono.
cons ad Esse 2. dic: quia eñ esse elevati p fidem, et hoc ñ ex nobis. Ad 3um è
alibi agit de fide ipsa: de spe aũ et charitate ad Dom s. Deo aũ ñ confundit, p 2da:
nitas de diffusa et in cordibus nrīs; et de omnibus habitus i ad hoc 13. nulus aũ manent
fides spes et charitas Theologicæ. Ex dicit Sab. capr fili: in ipsa justificatione cum remis-
sione peccatorū datur ab Deus infusa auxilia sua, fidem, spem, et charitatem. Ad
pem et charitatem go: potr 2da: p. Sint habitus permanentes. Ad 3um Sab. capr: nis-
si cum charitatem go: potr 2da: p. Sint habitus permanentes. Ad 3um Sab. capr: nis-
si fidem spem et charitatem. ad 4um modi loqdi: infusi et diffusi intelligere aperte. Q
ficiant aliqui permanentes et habituale go: potr 2da: p. Virtutes supnaturales infusæ
fiant aliqui permanentes et habituale go: potr 2da: p. Virtutes supnaturales infusæ
ē, quia à Deo producit p sine ulla dispone physica ex parte creaturæ, quæ
dispō cōnaturaliter exigat, ad producēdū habitus virtutes à Deo, ai Sab. Sint habitus
Theologicæ nrīs p ram p à Deo producendi p ex cibis, Sanctis et Eucharistia. Deinde
de ñ pt ostendi ulla dispō physica ex parte creaturæ, quæ cōnaturaliter exigens
eam productionem. go: Quia Sab. has Virtutes vocarunt augmā habitus, go: ñ t relata 3.
Obj 1 ne Scriptura nec Sab. quoad rem. N. dicit de Christ quoad nomen ipsum ha-
bitus ñ ita constet, tñ quoad rem ipsam habitus dari ex Scriptura qm ex
Conciliis citatis. Deinde auctus n dicitur augeri, ai fides dicit augeri Luc 17.
adauge nobis fidem. et Sab in quadam collecta sic orat: Infunde nobis fidei,
et spei et charitatis augmēm. Duæ possumus habere actus supnaturales per con- 4
cursum extraordinarium Dei sine habitibus supnaturalibus go: Dō q non de pōt de
absoluta d fieri n repugnet, ordinarie tñ n fit, qā Deus ordinarie et co-
naturaliter in operationem nostram supplere solet p auxilia nobis infusa.
Sic in patria elevat intellectū ad videndam Deitatem et habituale lumen
gloriæ go: cum hanc ordinem servabit in viatoribus potentias naturales ad eliciendos
actus supnaturales in via, adeoq dantur habituales Virtutes in potentiis. —
Duæ Virtutes naturales et acquisitæ possunt augeri nobis, go: finaliter communi- 5
cantur, et infusæ. Ad 1um Sab. quia Deus nobis dat post Beatitudinem p Vir-
tutes supnaturales infusas, aliter ñ de facto patuit. ut pt ex Conciliis. Ad 2um N. quia p Dei
potentiam facit, n finaliter fit: ai Deus communicat nobis has Virtutes ut pt go: —
Ob 3o 2do: ille habitus ñ t supnatus, cuius objm è naturale, ei objm Virtutis Theologicæ 6.
è naturale, go: non p. objm habitus Theologicæ intellectualis continetur intra objm
adæquatum intellectus; et objm habitus Theologicæ Voluntatis intra objm adæquatum
Voluntatis, ai objm adæquatum intellectus et Voluntatis è naturale go: Ad 1um neg.
ad p. Ad 2um continetur intra objm adæquatum propositionis C. naturaliter intellectum

Unde ibi quidem intellectus et voluntas creata aliqm̃ proportionem, aliq̃ ln̄ nāa ha-
=bitus n̄ ꝑt dum m̄edē attingere. Nec habitus supnāle.

7. Dicē: obm̄ habitum Theologicū contingit extra objm̄ deducentē naliq̄ attingere.
Sed habitus supnāles ulterius similē n̄ ꝑnt tollere improportionē infinitā
quā interuenit inter intellectū et voluntatem creatam, et Deum, gō. Dr. N. Rad. ꝓb.
Dand. n̄ ꝑnt tollere improportionem inter intellectū et voluntatem et Deum
infinito modo attingendum C. similē attingendum N. Cā huic n̄ repugnat improp.
tio infinita sed Deum esse diversis naalitatis et supnaturalitatis ꝑ habitus supnā-
=les infinita sed Deum esse diversis naalitatis et supnaturalitatis ꝑ habitus supnā-

8. les proportionaliter. Dicē: vō aliq̄s ponit nullum subjm̄, ubi connaturaliter inhare-
=at, sed habitus Theologicus. Sed videtur, gō ex nāa sua ponunt connaturaliter circa
subjectū; ai hoc subjm̄ est quod naale, gō. habitus Theologicus. Dr. N. vō aliq̄s
dens ponit naaliter subjm̄ in quo recipiatur ⁊ naaliter ⁊ obedientialiter: ꝑ nāa
=liter sm̄ N. D. et m̄ subsumpsi mā. Sed hoc nullatenus recipi naaliter in subjecto
est quod naale C. recipi obedientialiter N. nam aliud est, gō aliq̄s respiciat naaliter
subjm̄, et aliud est id recipiatur naaliter, sic habitus fidei respicit quidem naaliter
subjm̄, nullatenus recipitur, aff intellectus n̄ respicit nec recipit naaliter habitus supn.
9. nale n fidei, sed tm̄ obedientialiter. Dicē hamoiy aā naaliq̄ a Deo
creato, naaliter ln̄ recipitur in Deo, nec ꝓ dicti supnaliq̄ in subjecto, gō et m̄.
Dr. N. dicit: ꝙ aliq̄s naaliq̄ a Deo producatur, n̄ est in supnaliq̄ in subjec-
=to, quia gratia respicit aliquam dispositionem ex parte corporis, quae ita connaturaliter
exigit, ut aā a Deo producatur, et amoiy positā tali dispositione absolutē deficie-
=nte n̄ ꝑt produci, id tm̄ casualiter et miraculē n̄ naturaliter, ꝙ si naturaliter
=er potest concurrere ad calefactionē. Dein aā naaliq̄ est ꝑfectio entis
naaliq̄ seu compositi physici, quae ocā reperiuntur in habitibus Theologicis.

10 Dicē n̄ est supnāle quoad subjectum, ad cujus entitatem ingreditur cā crea-
=tura ad entitatem habitus Theologicam ingreditur cā creata, gō. mens ꝓb.
Habitus Theologicus connotat de pōa subjecti nec aā tangit cā naāle, sed bene
cā creata, gō. mens ꝓb ex dicto in 4 dist. 2 q. qui videtur vocat eam illam for-
=mam naālem et denitatem, quae nāa sua inclinatur ut sit actus subjecti; ita ut
simplr nāa nequeat existere; ai dicit sunt habitus Theologici, gō. Dr. N. mīn ad
ꝓb N. Dñi: ad cujus ꝓbationē dicit, quod sit ita forma sit naāliq̄, quae respicit
ex nāa sua inclinatur ut sit actus subjecti cum dependentia ab ipso tanqm̄ subjecto
ex quo, hoc modo am̄ n̄ dependent habitus Theologici a subjecto, cum am̄ hic et
nunc conservantur in subjecto, nā è, ꝙ cum n̄ habeant particulares operatio-
=nes, quas ponit extra subjm̄ exercere, inutiliter extra subjm̄ conservaren-
11 =tur. Dicē quamvis habitus Theologici a Deo infundantur, possunt tm̄ naāli-

ter acquisit. p̄: ant.s Catechumenis, li Congo Ep.e instruant, experiantur, & ejectis habitualib. in fide fac et charitate, sta ultim. se exponant morti, periculo, ai ipsi n.r primi ad Deu dicr habere habitu a Deo infusos, p̄ quos habitus ipsi regeli infundant. à Deo in justificatione, postmodu in ult.m ad habitu acquisit. Ly N.ans. ad p.m dub.: experiantur se habitualr & habitus acquisitos C. & habitus supnales N.r vel ein Catechumenis mysteria fidei proponenti credit actu di: naali seu fide humana, tanq̄m ab eo dita, & sic acquisit habitu mere naturalem & credit ut à Deo dita, ei ju actu credendi suo modo supnali n.r quidem habitu supnali qui adhuc n.r habet, sd ab auxilio gr.ę actuali provenientę ab habitu supnali qui adhuc n.r habet, sd ab auxilio gr.ę actuali provenientę ab habitu supnali qui adhuc n.r habet, sd ab auxilio gr.ę actuali excitantis. li ein am actus objs frequentior, n.r faciunt habitu supnalem. sicut nec actus capitalis, esto auxilio gr.ę sint, n.r efficiunt habitu supnalem. Ad alia Nota 2. dum dicitur in 4. d.10 q.2 dicit. 2. Dari aliquod supnale & 12
=cundum substam, & solu ratione agentis, solu quod n.r detur creatura essentialr supnalis, sicut Deus, nam infra vocat habitus theologicas supnales. Ego si dua de creatura intra naam ei: d. id ē, in ordine entium creatorum C. id ē pure naale quoad substam N.r solu s. duas habitus religionis versantes circa Deum sel ein n.r ē supnales quoad substam; go nec habitus theologicus Ad Dand. versatur circa Deu mediate, eu mediantibus actibus quibus Deum colit C. immediate N.r 2do. versatur circa Deum ut objm naale C. ut objm formale N. habitus ani n.r specificantur ab objo naali, sd finali; objm religionis finale n.r ē suprema excellea Dei, sd bonestas, qua reverentr in actu, qui Deo debetur. objm ani finale habitu theologicor immediate ē Deus, eu Versalibus Bonitatibus. 13

Dico 2. in Via nec plures nec pauciores sunt habitus theologici q.m hoc, spes fides, fac et habitus comis. scr. in sunt admittenda plures & pauciores habitus theologici, nisi que in scriptura et Concilio sit expressa, ai in scriptura et Concilio solu exprimuntr habitus theologici, go. nisi ps. ex s. Paulo ad Cor 13. nunc ām manent fides, spes, charitas, hec tria. Et Trid. sess. cap 7. ait. in justificatione - - hae simul infusa accipit homo fidem, ai nec in scriptura nec Concilium cognuntr de actibus fidei spei et charitatis; go de habitibus seu habitibus. Concilium cognuntr de actibus fidei spei et charitatis; go de habitibus seu habitibus. meri ps. scriptura cognoscit de fide, spe, charitate manentibus. Et Concilium de ispe infusis; ai actus n.r sunt p.manentes sed recidiunt infusi; go. non actus habitus pos= sunt tendere in Deum ut finem supnalem, sed habitus necessario principaliter: 2do cognoscit, dari quosdam habitus supnales, qui non pertinent ad finem ultimum supnalem, sed ad alios fines supnales, ut ad bonum fidei, ad bonum spei, ad bonum charitatis. Ego ē appetibile, sed non ut finis ultimus supnalis, sed ut finis proximus supnalis, qui pertinet ad finem ultimum supnalem. Deum ē, ut ad istum finem ordinatus

reperamus, ai hei adhuc è charitas 90:

74 Obj. 1. Non è necesse ponendi spem distinctam à fide, 90. ant. 1b. 90 adhuc spei è, quo quis judicat se in particulari ee absolvendum & posse salvari, adhuc vo fidei è illa, quo quis credit in genli, & per impossibile etiam se salvandos, id dem è habili, quo quis judicat universe et particulare, 90. 2do 2 ant. ad 90 Nij. nam quis adhuc ee tendi requisita ad aliquem spei, nullus in ee adhuc credendi è adhuc fidei; hinc judicare se posse salvari, è actus adhuc fidei, judicare autem se salvandum non è adhuc fidei, nec adhuc spei, ad actum adhuc judicii conclusionis theologice pravii ad actum spei, qui è adhuc voluntatis consequentis, nam qui se=ratur se salvandum, non debet credere fide theologica se ee salvandum, nam ea illa creditur. Id ee certum à parte rei, sed 90 aliqs in particulari sit salvandus, non est certum à parte rei, nec hoc revelatum è à deo, ideo non debet hoc quis cre=dere, sed bene in operando. Duis. In Scriptura fides, similis pro fiducia; ai fiducia fiducia è spes, 90 fides et spes sunt eadem virtus 2do ai. Joan 4 dicit. qui credit in filium habet vitam aeternam. ai hij contra spem è idem ac dicere contra fidem aliter non contraponeretur alteri patri; in spem credidit 90. 2do ad 1m dicit; similis pro fiducia figuraliter, sicut simile solet per metonymiam causa pro effectu dici. sanctus N. quia fides è causa moralis et fundamentalis spei, sicut ait D. Paulus ad Hebr 4. ego ani fides speranda subsistentia rerum unde eo modo, quo similitudo causa pro effe=ctu, mirum non est 90 90 90 similis fides pro fiducia. In hoc sensu Metonymico sumunt verba illa Scripturae; sicut habetur in Enchiridio cap xiij. cum 90 bona spe=rantur ee credenda, aliter nihil non speranda. et Epist 112 de videndo Deo cap 13 dicit: fidem speranda, ac cum expresse in Scriptura et Patribus di=citur fides fundamentum spei, ac etiam fides spes et charitas coaptasse dicuntur tria manifeste apparet, fidem rigorose et strictam sumptam ee realiter distincta à spe. Ad 2dum N mei. 90 hij contra spem non significat fidem, sed rigore=sam spem fundentem in fide divinam promissionum, ut esse Apostolus ex=plicans ibidem dicit. In promissione etiam dei non dubitavit diffidentia aliqua fortitus est fide. Duis. Sellem spes non est distincta à charitate 90. ant. 90 ad cor 13 dicit: Charitas est spes, 90 est idem habitus. 2do 90 eadem virtute 90 dis=ponit voluntas ad amandum bonum proprium, et concupiscendum absens, sicut dis=ponit ad velle bonum ordinetur, et nolle inordinetur, sed charitate dispo=nitur ad amandum Deum preasentem; 90 etiam ad eum desiderandum absentem. Ad 3m N ant. ad 90 ant. Charitas est spes moraliter et figuraliter, id est causat ad speandum ut finem N. ad 2. N hij: non solus actus spei qui est desi=derium boni non habiti 90 habent fines charitate à penetrare; 90 actualis spes non potest cognoscere in actu procedente à charitate, et ideo nec per habitualis con=

conferatur in obia charitate — 15

obiō 2do: Virtutes multiplicantur per multiplicationem objectorum formalium, ai objectale
Virtutis Theologica est unus adeq. ingressus specifici et una convertibilis realiter cum
Virtute Theologica ergo multiplicatione objectorum formalium non realiter
sed Valor Virtutis Theologicæ. 2° Nā multiplicatione objectorum formalium non realiter
sed realiter distinctorum, ergo realiter distinctorum Virtutes realiter distinctæ cum
formalem distinctorum, ergo realiter sed formaliter distincta, sed ut ratio motiva per
quam objecta formalia realiter sed formaliter distincta, sed quam attingibilis ab actu? 16

quam attingibilis obiō ab una Virtute, non sic ita, ob quam attingibilis ab actu
Dues. si te deberent multiplicari Virtutes per objecta formalia distincta realiter, sed
tales sunt formaliter distincta, Virtutes Theologicæ multo plures erunt quam sint, nam per
fectiones et attributa divina formaliter distincta sunt multo plura quam tria, ergo Virtu
tiones et attributa divina formaliter distincta sunt multo plura quam tria, ergo Virtutes
Theologicæ non est una sed plures. 2° N. Cons. quia ad perfectionem actus sunt tres plures,
Theologicæ non est una sed plures. 2° N. Cons. quia ad perfectionem actus sunt tres plures,
quia requisitum comprehendendi Dei objectum ut à nobis attingitur sub aspectu motivo
quia requisitum comprehendendi Dei objectum ut à nobis attingitur sub aspectu motivo
exposita in proba. 17

Dues. Perfectiones Dei absolutæ infinitæ sunt plures, quam perfectiones creaturarum, ai ad
perfectionem unius perfectionem creaturarum datur Virtutes morales plures quam tres
ergo a fortiori. 2° Dato sint plures et apparet ratio motiva formalis distincta
inter principales Virtutes N. et sub illis comprehenduntur Cl. Virtutes enim non
habent ergo pro obiecto habere pondus moderem et mensuram Calibus circa sui objecti for
malis ratione majorem et minorem earum perfectionem. Cum ergo Virtutes Theologicæ respi
ciant perfectiones sui, quæ morales habent eum majorem et minorem Calibus circa sui objecti
formalis, quam Virtutes morales. Licet pro intellectiva, qua perfectio ad quam visiva se
extendit ad exprimendum ac cognoscibile, visiva autem non ita pro sed solum ad cludi
et colorabilem. Unde sunt ex reflexione objecti formalis pro visiva specie requisitæ
tas ad reflexionem pro intellectiva, ita nequ ex reflexione Virtutes morales
specie pro parilas ad reflexionem objecti formalis Virtutes Theologicæ. Præterea cum
gentes colligamus non aliter nos attingere ab Virtutem Theologicam aliquam
infallibiliter nisi ut à Deo dictam, quæ attinet ad fidem, neque hoc ita aliquam
nisi ut à Deo et nobis bonam ipsa attinet ad spem et charitatem. Hæc ita simili
ter non solum subjacent, ita objecti formalis Virtutes Theologicæ comprehendit.

## Quæstio Secunda.

Quomodo habitus supernaturales concurrant ad actus?

Quo habitus Virtutes Theologicæ concurrunt physice concurrunt ad actus quidem ut causa
adequata et totalis, sed non per totalis. quatenus ita Virtutes assumunt aliam
concausam inpe pro vitalem fariter influentem, Deus scilicet. sed
ma N. habitus Virtutes Theologicæ non dant facultatem pro exercitio ad actus
producendos, quo ne sint sine manere, debent præbere concursum physicum ad
parvulos actus, quibus communicantur, ut pervenient ad adultam
aetatem, non declinat talem facultatem ad peccandum et magis quo non

habitali, sed hoc est falsum; si darent, sanctificarentur. 3°. D. Th. de virtute habitus est, ut sit activus ita ut quilibet habitus sit formaliter activus, ut docetur in Phia, 3° de habitibus supernaturalibus, 4° de habitibus moralibus, 5° de habitibus intellectualibus.

Obr. Dabit Deus ex scriptura. 1° ad Cor 12 ait Apostolus abundabitis in hoc opere caritatis, ergo habetis gratiam meritoriam. 2° in quem locum S. Aug. ait De gratia et libero arbitrio 5 ait: non ego autem gratia Dei mecum, ac per hoc non ego gratia Dei sola, non ego sed gratia Dei mecum ita, 3° habitus virtutum dicitur: Liberum arbitrium a Deo notam et exaltatum non habere se mere passive sed liberè assentiri et agere, 4° non solum operabile habitus et elicitus Voluntas, D. Th. ad Vigorem Realitatis Gratiam gratia habitualis effective concurrit, sicut elicitus intellectus, 5° elicitus habitus Theologicus Aliquam ad suos actus particulares concurrere dbt. Ergo si illam actus habitualiter produceret poa, non esset supernaturalis, et esset de congruo meritorii vitae aeternae; si autem effectus totaliter habitus Virtutis, non esset Vitalis, non esset liberi, non sit liberi, non est proul è in forte agentis in ordine ad productum non productum, ait hoc non proveniat, nisi à Voluntate 5°.

2. Objs actus supernaturalis fidei et charitatis est effectus improportionalis naturalibus, naturaliter et voluntatis, 5° tota ratio agendi est habitus supernaturalis. Sed ant. est improportionalis naturalibus Naturalibus solis relicta C. elevata a habitus supernaturalis N. effectus illatus supernaturalis non requirit ista principia concurrentia est experimentalia, sed sufficit 5° aliud principium particulare divinum supernaturale, proul in similibus dicimus de Visione Beatifica. Dico ita non est, nec particularis cum concurrere adversum alicujus effectus, quia talem rationem in se nec finaliter nec Virtualiter 5°, 5° si posset esse eorundem in se tota realis, nec particulariter per aliquam eorum supernaturalem. 3. Dant. ita nec particularis cum posset concurrere, quia talem rationem in se quidem finaliter non 5°, habet tamen adhuc virtualiter in consortio alterius, quia illam in se 5° finaliter, N. quia talem rationem in se nec 5° finaliter, nec Virtualiter in consortio alterius C: nam cum particularis non aequalis sit ad partes unius cum totalis, quia ex illis particularibus coalescit, et ideo non aequalis duas differentias alienas, sed unam, quia tota est ab una causa, et tota pariter ab alia, licet non totaliter. — Dico 5° tam habitus supernaturalis, quam posset concurrere ad actum supernaturalem ut causa particularis, debent unius gradus esse actus dari ad activitatis naturalis posse, et alius habitus supernaturalis, sed hoc dico non 5° 5°. 5° d. M: ea si concurrerent ut causa particularis particulariter effectus C. si particulariter causa N. 5° per extensionem gradus. 5. Dico: habitus Virtutis Aliquam non sunt vitalis, 5° non possunt elevare posse ad actum vitalem 5° d. ant. non sunt vitales ut 5°, 5° taberitis in se Vitam C.

ꝛ̃ sc vitales nl quo. seu sufficienter ad corroborandum gram vitalem, vel vitaliter operetur N. Dicit habitus supernales physice existentes in actibus, 6.
go pot bn nl cadi nisi moraliter consp. go agit tunc actus ut motum, et ppam obedientialem, habet racionem cui infirmitas, vel oleum in confirmacione; ai pot agnal nl mola et elevato; go. Arg. N. ꝛ̃ 18 Dnici agnal nl mola et
et Vitulem inspecam C. per Vitulem exspecam N. dicitq; pot elicium actus et Vitulem sibi propriis et vitales, elevatis ꝛ̃ habitu supernales, sine quibus n pot Vitulus meis paterconsen actus supernales elicere. Ex quo sequit agnal et Vitulus mea pater consen 7.
=riales, Dnici. Solum moraliter nl oleum in confirmacione. Dicit. S. Thom ne=
=gant liberum arbitrium cc agens principale in negotio salutis; go auctor salu=
=tarium rac elicitiva sunt solum habitus supernales. Et Dank negant cc agens principale cc primarium C. ga gratia et habitus sine quibus n pot liberum exer=
=cium agere negotium salutis, exhibit principaliter; negant hoc sui, qui n ager=
=et ex ppria et inspecta Vitule N. et Alij Collegij. 8.
Collig. Vitules infusa requirunt simplr ad suos actus, ita ut cum concursu Dei generali pot illos producere n pot sine illis; non vt bn si necessario, quin et auxilium Dei exspecium de pot absoluta sine illis habere pot actus supernales rac 1mi. ga et hoc distinguunt habitus supernales et se infusi ab acquisitis, et 2di. ga illi simplr requirunt ad suos actus, ita go de facto a pot cum speciali Dei concursu produci n potuit; hi vo requirunt ad facilius operandum. 3tio di. ga in hoc nulla offendi ꝛ̃ implicat, D. T. de facto etiam peccator
actu contritionis supernalis sine habitu charitatis et concursu Dei exspecium, quo=
=tiescunq; justificatur extra sacrm; go:

## Quæstio Octa

Quomodo actus habituum supernalium sint supernaturales C. 9
Quo: actus Vitule theologarum sunt supernaturales solum quoad modum entitatis plenius
et ipsa contra Aspersen et Thomistas. per alios sunt actus supernaturales actus et patria
quales sunt visio et fruitio et alios actus via alicuius credendi, sperandi, et di
amandi, ai illi sunt supernaturales quoad substantiam go ipsi quoad modum tm. Aj pb.
Consilia et Palez, go loquuntur de actibus patriæ, absolute negant posse videri
creaturam et ppria Vitule visio potest videre deum absque elevatione facta per lu=
=men gloæ, aut simile auxilium speciale, ut constat ex Concilio Vienensi: ex Cle=
=mentina: ad nostram de Sacrelijs. go am loquuntur de actibus viæ, dicunt expra
=le dei auxilium cc necessarium ad credendu sperandu et deum amandum, n
absolute loquuntur, sed cum quadam limitatione, ut constat ex tribus Bus Can
ubi ait: hoc n posse credere, sperare, et diligere deum, ut oportet ad hoc,

ut ei justificationis gratiæ conferatur, ait p hoc significatur aliquem illos vias n. scil. aliquis patriæ secundum substantiam et supernaturales, sed quoad modum hic, quia in Concilium voluisset exprimere absolute et supernaturaliter et quoad substantiam, et n. hic quoad modum, et eum intendam illam: sit opportet adeo ut naturaliter vias aliquis illos quoad substantiam attingere n. posit, n. fuisset necesse eam particulariter ut opportet apponere. Salig. in hac diversa, quod hoc sine gratia non potest credere ut justificationis gratiam consequatur; sunt absoluti duci Canalium Lovanienses, n. posse talem videre Deum absque speciali auxilio: ait dicendo hoc n. posse credere, sperare et diligere ut opportet, saltem insinuat posse aliquem eliciere actum, qui n. sit scil. opportet, scil. qui sit naturaliter quoad substantiam, quia Conc. Trident. sess. 6 cap. 9 ait: nequit hic ullum amoris et odii dignum sit, ait si actus substantiam supernaturalium quoad substantiam sint supernaturales, ita quod hoc ex parte vires naturales n. possint ipsos attingere quoad exercitium physicum, possit cognoscere, et ex amore dignum eliciat gratia quia: misericordia quia quod eliceret actum fidei, spei aut charitatis, jam existeret scire, et eliceret actus supernaturales; alias si certum est pelagianum de potentia remota, sed etiam de facto, quæ adest supponitur in exercitio talium actuum, quia:

2. Matth. Joan. 6 dixit: hoc est opus Dei ut credatis; Matth. 11: Patrem nemo novit, nisi filius, et cui voluerit filius revelare, sic etiam cognum Concilia Trident. Arausicanum, Milevitanum et Viennense, dum docent, credere sperare et diligere Deum, et gratiam et necessarium ad nostros actus credendi, sperandi et diligendi; ait ipse modus cognoscendi revelata requisitus ad substantiam actuum; quia erunt in substantia supernaturales, meritorii actus fidei Abrahæ, Saliæ, ut adeum eliciendum indigeat hic Gentilis auxilio Divino, et superante vires naturæ; quia ille actus non est supernaturalis etiam quoad substantiam completam, si naturaliter est, sunt naturaliter distinguitur a gratia, habens respicientes vias ad illum eliciendum; et hoc contra eadem est, quia: Ps. 84 misericordia speciale auxilium Dei ad actus fidei non est: Concilii et Scriptura requisitum non est per supernaturalem substantiam actus, sed per accidentalem et quoad modum, ut explicatum est verba, ut opportet, quia ut opportet, ut fiducialiter justificationis gratia conferatur, seu necessaria est gratia et habitus supernaturalis, sine quibus insufficiens foret actus Abrahæ, Saliæ, ut ad eum eliciendum quoad modum indigeat auxilio Divino, ad eum eliciendum quoad substantiam N. ad hoc Deus habitus supernaturales n. infundentur nobis ut possimus certo modo operari, sed ut possimus facilius operari, quia naturaliter ad gratia et habitus supernaturales difficile est ut justificetur

ad tales actus eliciendos elm quoad substaam. corrupte habilis supnales n infun-
dunter, pter modum facilitatis, nec certitudinis, nec supernaturalitatis, ygo ob istam
exhibitam el substaam et actus ansos. n ob modum facilitatis, quia hae facilitas
conseruo nobis et habitus acquisitos nec ob modum certitudinis. quia modicum
des. 2ds ten. ait: pter credulitatem articulorum revelabilium ut loq Ronicher
credat articulos revelatos, el deberet ad alteram partem sine formidine oppo-
sitti, n opportet ponere fidem infusam. nec ob modum supernaturalitatis, nam
tunc solum solent habitus supnales infundi; ygo actus existentes tradales pos,
tunc em habitum supnalem elevant pa, et in actu mo completo et proporti-
onata redditur; ygo si actus credendi secundum substaam n excedit hoc nata,
jam nullo egebit habitu infuso ob epis supernaturalem. Dyd ant. quod positus
simplr operari in esto ordine et quoad modum C. elm quoad exhibitam tr. non
go diuntr habitus supnales dari ad simplr agendum, quia actus ab his procedentes
quoad substaam hoc naales superant, sed elm quia sm superant quoad eorum mo-
dum, qui modus agendi cum habitum conformat in superiori ordine, ideo habitus
poam elevans ad talem agendi modum supnalem, dicit dare simplr agere.
ad pt n ant. ad ejus pb. N mir quoad ultimum sectum. et quidem quoad 1 part dic.
secundum alios docere, fidem infusam respam ee ad certitudinem actus. et esto
hoc dual, fidem acquisitam sufficere ad certitudinem actus, prout credere opponit
opinioni, tamen ultimus sermus inclinat fidem infusam, quia haec immediate despi,
qui nec pt fallere, nec falli, illa vo despi, qui pt fallere et falli. ideam pars.
tunc solum solent supernales infundi, ygo actus excedit hoc naales pa sive
quoad substaam et modum simpl, sive quoad modum tm C. quoad substaam tm n.
Cum ejus actus credendi superans aut opportet ad talem, excedat hoc pote, si n
in sua substaa, saltem quoad modum, ad quem de se n ob proportionem pa,
ideo proportionari debet habitum infusum, et in loco sui habitus supnales di-
cuntur dari n em ad sic sed elm ad simplr agendum supnaliter. 24
Dicit. habitus supnales n tales quoad substaam; go ele eorum actus. Ctr. substaa
habitus supnalis e especialr superior, et specie diversa ab substaa tradalis,
et n solum secundum modum, verum elm quoad substaam cooperatur et influit
in actum; go debet producere actum distinctum specie secundum substaam. Cons
eadem pa operans secundum diversam inclinationem habitum naturalium spei
diferentiarum, producit actus naales specie distinctos; go elm pa operans secundum
inclinationem habitus supnalis ordinis diversi ad habitus naturales producet

actus, qrè et secundum subſtaam distinctos. Ad 1. N. C. dico. qđ habitus ille ſt
ſ. se a deo solo infusi, deturbo ab eodem solo produci, quod excedant oem fa-
=cultatem productivam nrā nostra, non sic actus, cū naturaliter possimus cre-
dere posse aliquod objm revelabile, Deum posse amare. Licet n. Paul. opporteat
ad habitum adeqtū supernaturalis rationem actuum n. debitē sancta, quanta habitus.
=Ad 2. N. C. ad hujus pbationem N. C. Dico. quā habitus naturales sunt principia actuū
parata, et requirunt ut disparata; habitus aūt naturalis supernaturalis in proposito
sunt principia subordinata, habitui enim supernaturali subordinatur habitus naturalis tanqm
propriæ regulæ et perfectivo extrinseco, et ideo licet qrè differant, n. tñ oportet qrè, ut ha-
=biles differant pariter qrè actus ex quos inclinant, præsertim cum n. sint prin-
=cipia totalia nā quibus actus habent totaliter exhibitum suum. Dico. habitus
naturales et supernaturales qrè et specialiter distinguuntur; qđ enim eorum actus qrè differ-
=unt realiter. constat. actus fidei infusa et acquisita differunt ex parte objecti formalis qui
=tribuitur; unus enim nihiliter veracitati Dei specificati, qui nec fallere nec falli potest; alter
vō veracitati Dei, qui nec fallere nec falli potest; ut differentia sumpta ex parte
objectorum formalium ē specifica et realis, qđ. Ad 3. N. C. ad 3. Pr. Vſ. D. mi-
=nor. differentia sumpta ex parte objectorum formalium ē specifica et realis, si objecta formalia ac-
=tuum sint prorsus disparata C. si inter se sint subordinata N. D. ita am se habent in
proposito objecta et bonum unum, nam actus supernaturalis versatur circa objm aut rei
=quod subest falsum, actus vō naturalis versatur circa objm aut rem quod subest
falsum; et ideo fides acquisita tanqm regula minus certa subordinatur fidei infu-
=sæ, ut regula magis certa, et infallibili; et nihil obstat ad idem inclinare fides in-
fusa et acquisita, tunc necessario acquisita n. debet falsum, non qđ habeat de falso
=ex ipsa fide acquisita, sed ex infusa concurrente cum ipsa ad eandem actum.
6. Dico. visio beatifica Mysterium est scriptum ē supernaturalis quoad substaam qđ enim
actus visibilis Alquorum constat. ideo visio beatifica ē supernaturalis quoad substaam,
quod tamen gloriæ dabitur intellectui simplicis posse resultare visionis beatifica. Sed enim
habitus visibilis Alquorum dari simpliciter posse resultare actum qđ. Ad 5. N. C. ad 5. Dub.
Tamen gloriæ dari simpliciter posse. Sed quoad substaam et quoad modum C. tm quoad
modum N. D. mi: habitus theologici dari simpliciter posse quoad modum tm C. tm
quoad substaam simile et modum N. Dico. inter visionem beatam et actus
visibilis Alquorum, quia intellectus ibi solidius n. pt ponere exhibitum visioni
beatificæ, simil pt ponere exhibitum actum visibilis Alquorum, n. quidem
7. eandem numeriæ, sed specificè ob eandem motivum simile. Dico. dispositio connaturalis
dispositio debet ē ejusdem ordinis cum forma ad quam disponit. ac. Alias fides
ē connaturalis dispositio ad justificationem; qđ debet ē ejusdem ordinis cum ea,

ai justificati è supernaly quoad substaam, qd est fides. 2do Nihil qd dispos ad formam substaalem è aliquid valde. Dein elm actus credendi ex proposito è supernaly saltem quoad modum, quia supernaliter respicit ut actus credendi dialr dispõ ad justificationem et medium proportionatum ad finem, qui è Visio Realis. 8.
Quarto. Ad quid exigatr habitus fidei infusa, seu quis sit hic modus expressus a Concilio, et Verba sunt opportet? Resolvo habitum infusum ejus ad infallibilitatem assensus, nã ad substaam simpliciter, et hanc ei illum modum, seu hanc ei illam efficientem supernaliem, secundum quam superat Visio nãs, et à priori ejus supernaly gradu debet. Dalio ei. qd intellectus naliter assensum suum ñ præbet mysteriis sibi proposito ex ler revelationem Dei obscurum, ex ler rationes et testimonia humana, nota et clara, quibus eadem revelatio sibi proponitr, cum naliy ejus cognoscendi modus sit ex notis et manifestis assensum præbere obscuris, ut ejus contra naliem suum operandi modum mysteriis fidei assentiri potest ex ler solam Dei auctoritatem obscuram, tangm ex ler rationem strictam assentiendi, eget vocali auxilio Dei ipsum elevante ad assentiendum contra suam naliem ejus operandi modum; et iste è modus operandi, et credendi ill opportet ad salutem.

## Questio Quarta.

### An Virtutes infusæ distinguantur ab acquisitis per ordinem ad objecta?

Nota Virtutem Theologm distingui ab acquisita ex parte sua entitativa, nã sm quod illa physice à Deo producatr, hæc cõmuniter creatur, et nõ educatr de subjecto sicut acquisita, ut pte ex Psal 50. Cor mundum crea in Deus quod S. Thomas intelligunt de creatione physica dicta. Sensus qd questionis è, utrum Virtutes supernaly habeat aliquod objm sibi motivum sive terminativum, qd ex quo, in quod tendere nequit Virtus naly seu acquisita? Si habeat, tunc Virtutes distinguntr ex ordinem ad objecta, quia naturaliter habere objm qd tendere alteri repugnabit; si non, tunc nõ distinguntr ex ordinem ad objecta. 2.

Duæ Virtutes Theologm nõ distinguntr ab acquisitis eisdem rationibus sicut nec eandem adinvicem supernaly et naly habitudinem ad objecta similia; seu nullum è objm Virtutis supernaly, si quod nequit tendi Virtute naali, aut econtra. Herman. Sanctor. Robles. Fides acquisita pte tendere in quemque objm, in qd pte infusa, qd nõ distinguitr ab illa ex parte objecti: aut pte fides acquisita pte quis credere Deum et unum et trinum ex ler revelatio

= nem divinam, aut Veracitatem Suppositi revelantis, ait revelato el Veracitas Divina Suppositi revelantis è objm formale motivum fidei infusae, ergo. Assentiri. = entiri. 2mo: ponatur Catholicus credens fide divina, (Deum esse unum et Trinum, penes deinde contra fidem, aliquem n credendo aliquem articulum sit articulum fidei = nalissimum, talis Catholicus haberet eundem communem habitum fidei infusae, = sae, et talis actus pro eodem modo credere mysterium S. Trinitatis, quo anima, et Deus n credebat nisi fide nudi. Ergo ponantur duo parvuli, unus baptizatus, et habens fidem infusam, alius n baptizatus, et ideo n habens eam; nisi simul educentur, inter eos catholicus proponatur, Deum unum esse verum Creatorem, qui ipsemet est unus et Trinus, uterque credet istum articulum propter Veracitatem Dei revelantis: et hic primus fidei Supernaturalis, et actus naturalis ergo. Item si Deus revelaret sua mysteria, eo modo, quo de facto revelavit, et n infudisset habitum supernaturalem habitum fidei; quid posset absolute loquendo, quid obstaret, quo n possimus credere, diligere, amare ea ob eandem motivum, quam de facto credimus, et ait tunc eadem mysteria credere mus actibus supernaturalibus, ergo. conf. Si virtus naturalis n potest tendere in eundem objm formale, in quod tendit virtus supernaturalis, potest quis eadem ratione cognoscere per experientiam sicut et n aliis sanctis gratia: ait hoc è contra Trident, ergo. antec. probatur. Nam ponere supernaturalem amare Deum amore supernaturali, et alium cognoscat objm illo motivum alius amoris quam alius naturalis. Suppono 2do. Petrum incidisse in peccatum mortale, quo deliberate confiteri, et habet se resurrexisse cum hac pura aliquem defectum sanctitatis, quem voluit n subsanare; Petrus sic pulsans alium amorem Dei naturalem sine pura defectu habitus supernaturalis: nisi supponatur, quod Petrus pro illo tempore amare Deum, cognovit objm formale motivum sui amoris supernaturalis, ergo. Ergo pulsans est justus, et amavit Deum, cognovit objm motivum amoris supernaturalis, ergo. Ergo pulsans est justus, et amat, cognovit. et amare idem objm, et justus amavit, = aliud aliud? Si idem, ergo habebit inseparatum; Si aliud, ergo cognovit modo n vere est justum, et potest redempta redienda ad confessionem n defectuosam, amans Deum cognovit se vere esse justum, quia cognovit se amare illud ut objm, et amabile justus amavit, et injustus amare n potuit.

Obj. 1. Actus et habitus naturalis potest tendere in objm virtutis supernaturalis, sequitur, ergo Virtus naturalis n distinguetur specie a supernaturali; et hoc videtur falsum ergo. Min. quia ex Philosopho actus et habitus specificantur ab objectis, ergo. Dist. maj: ad specificandum actus et habitus eiusdem ordinis C. diversi ordinis N. Licet eorundem actuum et habitus eiusdem ordinis, qui sit diversi specie, habere diversa objecta, tam in ordine naturali quam supernaturali; assm negatur, quia virtus naturalis ordinis, licet sit specie distincta a supernaturali, debeat habere objm distinctum ab objecto hujus. Unde illud axioma Aristotelis solum est desumptum ex ratione naturali, quia n attingit nisi virtutes naturales, cum Aristotele nihil de virtutibus supernaturalibus nil intellexerit, deo nihil probat. Imo relata auctoritate

Aristotelis posse simpliciter negari entitatis, quia eius nec aliter esse quam eidem objecti possit dari alius diversa species, vg unia eandem Petri intellectio et volitio. —

Quæs. Circa 4
Quæs. Circa dari posse circa eidem objecti diversi actus, ergo actuum diversitas ex actu capite constat, quæ ex objecto. Si in n constet, sic ab objectis specificantibus habeat; ai n constat distinctio actuum supernaturalium et naturalium ex alio capite, quæ objecto; ergo. Ex N mira. constat in aliunde quæ ex objecto, sal. quia una facultas actera n in eadem ratione principiorum, una cum acquisitis, actera infusis. — 5

Quæs. si virtutes naturales posse tendere in eidem objecti supernaturale, sequeretur supernaturales non superseruendi; sed hoc n ergo; Ap pbtr. quia hoc supposito n posset ostendi, ad quid deserviant ergo. Ex N Ap ad pb N tal. Deserviunt eis ad hoc, ut naturalis ipsis mediantibus attingatur objecti, sed ut specificatio modo attingatur et attingatur ut opportet ad salutem. Quæs. pro naturalis virtutibus non posse attingere objecti supernaturale, sed objecti virtutis adquirentis est supernaturale; ergo Major pbr. quia cuius virtus supernaturalis respicit objecti sub ratione supernaturali, ita naturalis sub ratione naturali; ergo Ap Dist: non posse attingere objecti supernaturale, reduplicative tale C. specificative tale N. v absolute N. Dist: ad pb: 6
ad pb: ergo in antecedente ponitur, non ita intelligendum est, posse diversa ratione esse materialis sed in objecto, una terminans actum naturalem, et altera supernaturalem, sed in eo sui, ergo dum eadem ratio objectiva terminat actum naturalem exercet munus objecti naturalis, dum vo terminat actum supernaturalem, exercet munus objecti supernaturalis. Quæs. si actus objecti supernaturale posse ergo attingi ab actu naturali; tunc objecti supernaturale non est excedens vires nat; ai est tale, ergo. Ap Dist: non est excedens vires nat, quoad actum naturalem C. quoad actum supernaturalem N. Nec adversarii conantur circulum, probant enim objecti actus Naturalis est supernaturale, quia actus naturalis nequit attingi, et rursum ideo non posse naturaliter actus attingi, quia est supernaturalis, adeoque nisi probant sed petunt principium. 7

— — —

Quæs: si per quæ tendere actus naturalis in eidem in quem tendit actus supernaturalis, ut lumine gloriæ in eidem in quem tendit actus fidei, ergo per lumen gloriæ. Dist: quia lumen gloriæ non est ita determinatum ad objecti simpliciter attingendum, sed ad intuitive videndum Deum, actus autem naturalis non per intuitive sed solum abstractive videre Deum, ideo est dispositus ex diversitate formalis, licet non est disparitas ex natura objecti qui attingitur. Etiam nonnulli in hac disputatione vigesimi quarta sect. Scotti Virtutes adquisitas, de hac non agimus agimus Dist: ad 2 N to. ad 2 ex quale medium servent virtutes adquisitæ, hoc patet videri attigimus alia disputat. 2. N. to. — 8

Tandem quomodo virtutes naturales cohærentiæ cum moralibus actualibus et reliquum manet Dist: ad 4 N to ti ei — Explicit:

Quæs. si an actus virtutis theologicæ proficiant aliquem habitum naturalem facultatem quoad se, per actus, respectu generatis habitus ordinis naturalis. Ex maxime ex certa. Catholici Apostoli ejusque eliciendi actus supernaturales acquirunt facilitatem 9

ad credendū ꝫ amandū, ꝛ ipsa facultas ex dictis nō provenit ab habitibus infusis, cum nō facultiferi; go ab aliis ordinis naturæ. C. Ad facultatem illa quam de Catho: dicit de amandum manet in ipso. Respiciens ad finē, sed tamen nō manet in ipso habitus charitatis aut fidei supernaturalis, go dat ē alius productus ab aliqua causa, nō a deo immediate ut a deo supernaturaliter. Dicit 2mo illum habitum naturalem acquisitum a nullo naturali qui simul cum supernaturali habentur go: do ō actus supernaturalis generavens habitum naturalem, idem habitus ē et ē nō naturalis sed de nō go: Ajo ō et naturalis supernaturalis, nō ē eadem, quia habens principium supernaturale, scil actum, nam deo dante actus supernaturalis qui præsupponit principium supernaturale, go elicit. Ad 1m N. Cons. nam gratia et fides infusa operantur, habent duos actus, quo eliciūr actus supernaturalis fidei, quorum unus est naturalis et alter supernaturalis. unde habitus infusus et acquisitus producūr unus actus, augmentū a duabus causis totis partialibus subordinatis, eo modo, quo habitus infusus et acquisitus producūr unum actum. Ad 2. N. ad pb 2 N: ille habitus est supernaturalis qui præsupponit principium supernaturale, scil actum naturalem. C. actus et nō habitus N. habitus enim qui producūr actus supernaturales, poterit producere actus naturales, adeoq ille habitus nō præsupponat naturalem principium supernaturale, scil ipsi actus supernaturales, ita nō a nullo habitu naturali poterit produci.

ii Quæres 2. an actus virtutis Religionis meritorie seu moraliter producens et augeant unum habitum infusum in peccatore ante Iustificationem? Respon. negativē: an actus penalis mortalis destruit ab infidelitate nō destruit, ad relinquisperseverantem habitum fidei, ita etiam et actus actus fidei vivi penalis, augeatur ille habitus fidei? aut an ab aliquo infideli incipiente supernaturaliter credere per actus actus producatur aliquis unus habitus gratiæ et charitatis habitus infusus fidei, et quidem habitum moraliter et meritorie? nam physice a solo deo creari, conservari et augeri, ut pte ex definitione Veritatis Theologicæ. Sum.

iii Actus actus fidei infusa vivi peccatore nō habente habitum gratiæ pōt et nō producere et augere meritorie unum habitum infusum. pbatur ubi habeti. Actus dispō ad formā ponitur forma, ad actus fidei sine actu charitatis ē requiens dispō ad fidem infusa, go dato actu fidei sine actu charitatis ponitur fides infusa sine charitate. ad multo magis verum ē de augmento fidei infusa quam ejus actus in peccatore habeat proportionem, est em supernaturalis, et pariter producitur ab habitu infuso fidei. C. L. in peccatore de facto habitus fidei et fides sine gratia conservantur, go et nō producit et augeri potest sine ista. C. C. Sacramta caant hoc effectu in ritibus qui obicem nō ponentibus, ad peccatorem accedit ad baptismum ad fidem et pœnitentiam requisitam dispositive nō ponit obicem fidei, licet penitat charitatis: go, acquirit fidem et pœnitentiam sine charitate, sunt et acquirit charitatem ind. pro objectis.

Nota dum scribit ait: quem Deus sanat, ejectio sanat, n[ō] requirit go[d] scy subiecty 13
recipiendis, intelligi en debet, qd Deus sanat justificative ad vitam eternam, n[ō] ny
tpo. subjn[e] c[ū] solum dispositum ad inchoationem. sanitatis, nec ad fidem. v. cognit.
-tn cum aliis salutis de mysteriis in ee meritorii conducit ad vitam eternam,
quo patet sine charite n[ō] stabes. Ito sacrum e[st] n[ō] decore Deum, tam excel.
-lentia dona conferre animis, cum indecens sit eum, qd eadem dona conferre
-vel ai secularem. Ehio: qd triam. desinit illa Virtutes simulatum grā recipi
-ri justificatione, cognito de fine et effecta justificatione, n[ō] de inchoativa et se-
-cundum quid. Lame Eodem mod explicat Conchen Viennese. Eadem quo videntur
in hac disputatione omitti de Virtutibus in comuni, relinq[ue] de ijs agemus agendo
de illis in particulari. Quæstio prima.

Quid et Quotuplex sit V. fides?

Nā multiplex e[st] nomine fidei ampli. imo e[st] in multis pro fidelitate in pro- 1
-missis, ut i[n] Machab. to perseverare adhuc conservare ad nos fidem. 2. pro
conjugio ad Dom tit. de qd n[ō] e[st] fide. pmatur n[ō] e[st], Chio pro fiducia. seu spe
firma postulata consecuti. Jacob. i postulet am quig in fide nihil hesitans. Ulo
pro doctrina Catholica seu pro objecto fidei, ut in Symb. Athanas. Hæc e[st] fides
Catholica, Sto relinq[ue] aliis eiusmodi ampliationibus pro credulitate, sive pro
actu sive pro habitu, quo quis assentitur alicui dubio, per quod inclu-
-ribatur, quasi sit hoc, civil fides humana, ni fides Dei, Divina. —
Nota 2. fidem describit Apostolus ad Hebr. 11 hic Verbis. est am fides sperand. 2.
-arum substantia rerum argumentu n[ō] apparentium. dum 1mio substantia
id e[st], basis, fulcimentum et fundm spei nre, quo sublato corruat spes.
2do rerum sperandarum. i non quod sola, quæ speramus, credamus,
cum plurima credamus, quæ spei nostræ objectum esse nequeant;
sed Deus, quem speramus, principium principium e[st] fidei nrae ob-
-jectum, ad quod cetera omnia revelata revelata referuntur,
vel ut effectus ad principium; vel ut medium ad finem.
Ito argm. ut habetur in grow Elenchos. ad e[st] convictio seu forte sequipo per-
-suasio, Laudem 2do. non apparentium e[st] n[ō] visorum seu objectorum. Inducit
cum hac Apostol. definitio n[ō] ut specialis, sed descriptiva tm. qua utpote qua fidei
sua exponat, similes nec adequatas, aliam ejusdem tradunt Theologi cum quig.
Quo: ut fides e[st] Virtus theologica distincta ab spe qua fertur in aliquod objectum

Veritatibus, quæ à Deo revelata et per auctoritatem ipsius revelantis. Compellor explicando: duo tribus Regula, quæ è genus ad fidem, spem et Charitatem. 2do quæ asserimus ut offendatur fidem pertinere ad intellectu, sunt spes et charitas pertinent ad Voluntatem. 3tio similer. ut fides distinguatur ab assensibus rationis opinionis et dubitationis nisi per auctoritatem ipsius revelantis, quæ è motivum et ratio assentiendi; et certo quando assensus adest obscuris per è similes et certus nisi auctoritate Dei loquentis fulciatur.

4. Duos in illa fidei definitione desunt hæc verba: et ut credenda à Ecclesia proponit, quæ è manna, 2do 2. Aug: lib contra Epistolam fundamenti cap 4 ait: Evangelio non crederem, nisi me eas Ecclesiæ catholicæ commoveret auctoritas. 3tio probat Ecclesiæ esse alios ad fidem. Ps ad rm. N C: nam sine revelatorum proone fidei Ecclesiam pt et fides Regula; quia ex persone credimus pro: car rb. pt quis certitudine fidei credere, se in grat perseverantiæ. S. speciali revelatione id à Deo immediate accepit, qui supponit fidem stare, absq proone Ecclesiæ. ad 2. D.C. proo Ecclesia è essentialiter ad fidem Regulam, catholicam et Universalem C: ad fidem Regulam aliquis particularis, nisi fiere revelatio N. de prima cognitu d Aug. cum cognitu de fide in hoc statu religionis pro stabilita, in quo Deus et Christum credenda sequentis immediate revelat.

Duo 2: fides Regula dividitur pmo in actualem et habitualem, actualis è actus quo intellectus examinato Voluntatis per quam excitata similer assentitur rebus a Deo revelatis, per auctoritatem Dei revelantis. habitualis è habitus à Deo infusus, et nobis permanens, inhærens, actum fidei eliciendum auxilio gratiæ actualis, do in explicitam et implicitam. Explicita è qua asserimur aliquid speciale et determinate fidei articulo vi. qd Deus sit trinus, Verbum incarnatum. Implicita è ea, qua asserimur generatim obsequi Deo revelanti et ab Ecclesia proposita, nulla facta determinatione et respectu ad aliquem particularem articulum. 3tio in vivam et mortuam; Viva f. quam aliqui conjungunt cum formata f è ea, quam observat mandatorum omnium, seu qua credimus et facimus; vocatur ab Apostolo ad Gal 5. fides quæ per Charitatem operatur. mortua dicta, quam mandatorum observatio non comitatur, seu qua credimus et non facimus, et ideo Jacob 2. dicit: fides sine operibus mortua è, et hoc ab aliis dicitur informis et fulcrum istud in formatam et informem, sed formata è quæ in hac adjunctam habet Charitatem et gratiam. informis è quæ charitate destituta è, adeq è fides Catholica peccato mortali coinquinata. dicitur informis quod character formæ fidei, eundum quam è vera virtus, scilicet quod careat charitate, quæ è forma exterea virtutis, per quam habent, ut sint Deo grata et meritoria.

Lucasp. An fides sit habitus intellectualis, an una specie in oibus et numerica, et speculativa. Respo. 1. Licet fides resipsa sit habitus intellectualis, tamen ea, quae credenda sunt, non sunt resipsa intellecta, ad quam speciat intellectus, cognoscere, sed credendo accedit ad resipsa, quae sunt credenda, ut patet ad Hebr. 11. Fide intelligimus aptata esse verba ad Colos. 2. instructi in charitate, et in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii Dei Patris, et Christi. Ubi ipsem apostolus dicit divitias plenitudinis intellectus sapientiae, et scientiae absconditae, id est doctrinam fidei. 6.

Respo. 2do. fides habitualis est una species in oibus tum viatoribus, tum angelis in patria existentibus. Sanger. Habitus desumit suam unitatem ex obiecto unitate obiecti simpliciter, loquimur de unitate specifica et objectiva, non autem intrinseca, quam habet habitus fidei, habet ipsemet a sua entitate, a qua saepe specie passim amittit, ut habitus fidei unitus obscuro, aut veracitatem Dei revelantis. Quia eadem est veracitas divina, quae revelat multiplex, aut plura verbis significat visionibus, nihil obstat, quam vera revelans multiplex, aut plura significata unitate motivi, hoc est audiendi quale quidam modo applicant principaliter ex unitate motivi veracitatem divinam, quae variatione et multiplicatione non variatur nec multiplicatur. Quia eadem est veracitas Dei sive revelantis, sive revelati. Porro eodem modo dicendum est de fide actuali, quae est actus ipsius unitatis fidei; nam non minus actus quam habitus sumunt suam unitatem ab objecto formali, ut fides habitualis est una species in oibus, quia eadem est fides actualis. 7.

Respo. 3. habitus fidei est simpliciter particularis. Sanger. Aeterna. Petr. ad Gal. Card. Bonav. in 3to. Jesu non valet, nisi fides quae charitate operatur. et Jacob. 2. Quia ex operibus fides consummata est, ut ex illis patet, quod vera fides debeat exercere et esse diu ex operibus fides consummata est, ut ex illis patet, quod vera fides debeat exercere et esse sive principio tendere ad prosequendam voluntatem in intendendi; adeoque ad dirigendam praxim, quia est habitus simpliciter practicus. Quia ille habitus est regulativus praxis, qui determinata rectitudinem proxime tendit, et tendit finaliter et virtualiter in portat, ut ultra objectum principale exeat in opus, aut talem natus sit facere, ut exeat in opus; ut fides hoc praestat, quia est. nam non est habitus aliqua prout fidei, quam producat habitus fidei, quae non haberet rectitudinem rectae, pacem cujus pot esse in opus talem tendit; namque aliqua certa magnitudo est similes; Deus est, quia Deus est unus, pater generat filium, et hoc sunt ex intentione tales, quod virtualiter et tendit non exeat ad opus, quia non nam non est talem prima prout virtualiter volitam rectitudinem caritas et dilectionis Dei, ut in Deus est; quia diligendus, quia diligendus est; ita includit virtualiter volitam rectitudinis, dilectionis in quo pertinet, ita quod habitus exercitus circa unam solam, excludendo alias, et habitus in rectitudinem habitus includit volitam rectitudinis, quae minime pater generat filium, 8.

go sui xna c' ab alia, vl sit equalis specialis complex equali cuilu et di-
=cendone digna ulrags. gō. Interim n' negamus, qd fides tenat in aliqua
arbij, vg Caij Tobie habuit caudam, Enebine erant super faciem abys-
=si, qui tenet mera speculatiui, ex nā sua inspecta, cum n' dirigant ullam
praxim dreile; nihilominus dn cum indicile Abelem et Virtualiter potist āc
eā aut juvamen, ut Volumus elicat aliquam praxim; sufficit, ut dicantr
practici.

## Quæstio Secunda.

### Quodnam sit fides subjectum?

1 Nota: non inquirimus hic de subjecto immediato seu de qua subjecturn fides
=cum in confesso sit apud oēs ejus actum et habitum subjectari in intellectu, nec
sit Virtus intellectualis, ut jam dictum est quæstione præcedenti Nō. Sed de subjecto
immediato seu de potentia in quibus fides existit.

2. Duo 1mo. fuit in angelis pro statu viæ, et in tribus patriarchis pro statu inocen-
=tiæ fides Abrahæ, et Moysis, et Josephi in statu purgationis. Secundo plurima
ex his Fidei non potuerunt realitudinem promereri, nisi habuerit fidem de illo ad Abra-
=hæ. Credere oportet accedentem ad Deum, Sed potuerunt illi ad exordia creationis
realitudinem mereri, cum ex tunc esse ad illum ordinati, nec adhuc eam possidentes
utpote Viatores; gō pro illo statu erant fide gradi: D. T. Enebantur in illo sta-
=tu deo placere, cum tenerentur illum ipsum diligere, ai sine fide impossibile placere
Deo. ad Hebræos 11: gō: Accedit, quod in illo statu essent ornati gratia habili-
=tante, quæ ordinatur n' infundibiliter sine Virtutibus theologicis, yō: Per fidem
ubi exercita fuit, operibus bonis fundantur spe fidei, sicut adhuc purgatorii et
per realitudinem, ut dicetur suo loco, gō est fides. Accedit gradientes pere-
=grinantur a Dño, in quem accedunt ad statum illum pervenientes, in quo evacua-
=tur fides, et visionem Dei facie ad faciem, et Deo licet n' amplius sint in
via, in ordine ad meritum, bene tn in ordine ad Visionem retributionis bea-
=tum. gō.

3. Objs. Scotus docet, Angelum habuisse in via finem distinctē respectum
=tem deitatem et personas, gō n' habuit fidem: Sed D. C: n' habuit fidem circa pre-
=fata Tr. Dixi Tr. quia licet ille finis esset cognitum deitatis et respecta-
=tum distinctam, id est, n' confusam, n' in intuitivam, dico n' erat fidei inpedi-
=tiva, n' habuit fidem circa Deum, ut remuneratorem et incarnandum N.
4. quod sufficit. Dico cognitiones Angelorum fuerunt evidentes unde D. Thom.
in 3. D. 23. art 2. dicit: cognitio, quam n' habuerunt circa deitatem, n' mer-
=ebr dici fidei, gō. Et Rabi: fuerunt evidentes ex parte revelationis, qā ipse
Deus ipsis immediate revelabat. ex parte objecti revelati N. quia revelatio,
quantumcunq; evidens, reliquit objm in se ipso obscurum, adeoq; adhuc objm.

fidei, eodem modo expone S. Patrem. Duæ sp. Beati in habent fidem, et
angeli fuerunt ab initio Beati, vide D. Aug. lib 11 de Civ. Dei cap 13. 2do an:
-geli in fuerunt creati miseri, sed miseri è ois illa, qui privatur Visione bea-
-tifica. Sede eodem Augustino, gò: Quod in Angeli et omnes parentibus ois
fuerunt perfecta, sic dicunt fides è cognio imperfecta gò: Quadp. Dm quidem
Beati Beatitudine consumata N. Dealitudine inchoata, in quantu frueban-
-tur Dei contemplatione excellenti licet in infinita, C. ad 2. Dmi: miseri è
qui privatur ea penali C. ad quæ dicend dum aliquo obtinere, quia dam
privatur eo, qd necdum illam meruit N. quia dm cadit magis aucendibus, aut
illam obtineat meritorie operando. ad 3tiu. Dmi: è miserabila respu Visionis
Dealitatis C. in. è el absolute N.

Duo 2do. fides n remanet in Dealis nec in damnatis aut habitus damnatis. 6.
Sterno. Probatio C. ex scriptura 1 ad Cor 13 habetur, cum dicit, qd spe-
-tum è, neuqe Dealitudo, evacuabitur, qd ex parte è, nec fides, gò: item Aug.
lib 83 de Dulc. cap 12 ait: neqs enim jam fides erit, in celo, quia credentes qua
in videntur, sed speci, qua videantur, qua credebantur gò. D. L. fides dm in-
-clinat ad Veritatem credendi et obscuri, cum sit argm non apparentium, ait in pa-
-tria erit Verum patens et apertum, gò: illi ostenditur quod fides habitus. Probatio
et 3tia N. ubi frustra ponitur habitus, ubi impossibile è actus, ai damnatis im-
-possibile è actus fidei, cum procedat ex gratia et pio agentis, quibus careat dam-
-nati, gò: D. 2. damnati nil amplius possunt operare, sed fides è basis operan-
-dorum gò: D. L. fidem infusam quis sit quis membrum alii et Ecclesiæ, ai dam-
-nati, nec alii nec pò sunt membra alii et Ecclesiæ, gò.

Objs 1mo: Tertullianus et Irenæus asserunt duos Patriarchas in celo; 7.
gò: Do Beati credunt salutem et dem judicii; corpoum resurrectionem, gò
Ad 1m. ibi opponendis è S. Augustin jam citatus, qui dicit dm è dm voluisse fide
et spem manere imminentem, et in præparatione animi in fidelibus. ad 2. illa non
-dum, sed intuitive in Verbo conspiciunt, qd am aliqua cognoscunt extra Verbum,
id fit per prius rerum species radiorum superfluentes fidei habitus. Duæ pò et propo- 8.
-sitio in Beato, cum fuerit in via, gò et fides. 2do remanebunt in Dealis aliquæ po-
-tentiæ quæ nunqm operabuntur, gò et habitus fidei si licet in Sit operaturus. Ad 2.
N. et dico: quod in Sit respe, objm propriæ et obscuri, scil objm fidei, et habitus
rationalis, sic longe dicet ab iis, quibus Cognitio propria. ad 2. N. quia licet illa pos scil mu-
-lieres ad velum, sed in illis et respu ad Deum vitigitalem, qd non militat in
habitu fidei. Duæ sp. Paulus fuit raptus in Tertium celum, ubi habuit Visionem 9.
Dealis fidei. Duæ sp. Beati omnia
Dealia in; ad 1m et credendum, qd unus carnem fide; gò: 2do Beati omnia

videnda in Deo, quæ faciunt ad subjectam Beatitudinis, possunt dici veleri multa quæ pertinent ad Theologiam, vg ea, quæ fiunt aut fierent in Christo; & hæc possunt credere ex fide gō. Et ad 3m Paulo fuit communicata Visio Beatifica modo transeunti 2m, q̄ etiam multi negantes nec ei transitum de statu viæ ad statum patriæ, neq; videbat ea quæ credebat, et si nonsit habitus fidei in ordine ad ista quæ non videbat, ad 2dm Nmi. quia ea etiam evidentia, quia ipsis revelantur clare ac evidenter videntur in Essentia Divina, et sole idem Numinis gloā.

10 Dices remanebunt in Beatis Virtutes n̄ operativæ vg fortitudo, patientia circa ista subjecta communem, manent in Beatis habitus patientiæ, circa n̄ possunt circa aliquas patientiæ, gō etiam. Dot P. nam quō Beati recordabuntur istius Virtutis, possunt circa aliquas aliquos inferiores circa n̄ exercitos, complacendo sibi q̄ medantibus istis actibus operati sint in via, nec ulterius quem ha Virtutes esse exercitat, donec sam Beati aliquam imperfectionem circa fidem in se evidēa, ideoq; ita possunt servire ad coronam, Resp̄ n̄. 2do. quia habitus patientiæ adhuc videbitur deservire ad aliquos fines inferiores, ad quæ ad eliciendū gaudium de Deo sibi reconciliato; sicut etiam multos pō exercent patientiā circa penalia aliena p̄ abominationem et detestationem illorum.

11 Obj̄o 2do Jacob 2. Demones credunt et contremiscunt. gō 2do Apostolus comparat fidem peccatorum fidei dæmonum; sed illa è infusa, gō et hæc. Et ad 1m. Demones credere n̄ fide infusa, sed naturali, convicti sibi miserabili exitu, qua in se ipsis Veritatem Dei mirum exercitant. ad 2. Dicit comparari fidem quantum ad naām N. quantū ad terminum, ad quem neutra profitiat ad salutem q.

12 Dices fides in damnatis, qui nunquā fuerunt infideles, habent habet confusionē q̄ etiam patiens, gō. 2do. n̄ debuit in damnatis character Baptismalis, gō nec fides. Sicut si fides n̄ sit in damnatis, nulla è in istorum subjectis fidelitas et infidelitas distinctio, gō. Et ad 1m in ipsi fidem solet n̄ à contrario. sed à 2do in quo singulari damnationis, sicut habitus gratiæ in quo infusi, quali moralis, ad 2. dico: q̄ habitus fidei sit præcipue finis operationem, qua ei è in posse; Character sit ad ornatū in bonis, et ad confusionem in malis. ad 3tium. Salis tamen distinguit patris, cum celeris paribus acerbius punitur Catholici ob suam ingratitudinem, gravitatem contemptus, quam infidelis. Dein dices Denique habet character Baptismalis.

Quæ damnati retinent

plures cognitione vitæ, nam divites recordabatur fratrum, et periculi salutis eorum, gō habuit fidem, quia credebat scripturis, ipse gratiæ n̄ egerunt patientiam damnabuntur. 2do fides n̄ remanet statui damnatorum, ob rigorem naturalitatis, si ea pt manere in peccatoribus vitæ gratia, quare n̄ etiā in damnatis;

cum simil peculatore. Ad 1. Relinent in ex conservatione fidei, & ex influxu habitus supernatis fidei. N.C. Deinde Caulo quia existentia, non videtur male vivendo damnandum iri. Ad 2. Licet fides infusa non pugnet dam-natis ex libello & supernaturalibus, bene tamen ex illis libellis in probatione aliis Deus dixit: fides remanet in peculatore, qui tamen committit peccatum infidelitatis, non tamen in Haereticis, qui voluntarie et pertinaciter aliquem aut aliquibus fidei Veritatibus dissentit. Conf. 1ma. non tamen ex Apostolo 2 ad Cor 13. si habuero omnem fidem ita charitatem ut montes transferam, nihil mihi prodest, ait ille Apostolus. Ergo non-nisi posse ex fide sine charitate, go: meo pro ex Trid: Sess 6 can 28: Quicumque dixerit amissa per peccatum gratia simul et fidem non amittit, sed fidem quae remanet, non esse veram fidem, licet non viva -- anathema sit. go. 2. Ideo peccatum infidelitatis destruit habitum fidei, quia destruit ratio formalis ipsius objecti; sed non destruit peccatum aliud fidei; quia destruit ratio formalis ipsius objecti; sed non destruit peccatum aliud fidei; quia destruit ratio formalis ipsius objecti; sed non destruit quodlibet

cē columnam et firmam veritatis. Ad 2ndum quis negaverit unam articulum, quem ut revelatum Ecclesia proponit, consentiendo iudicium Ecclesiæ et sequitur quia
fit assumptionem quo: Deus possum addere fidem rei narrandi unam, et discredere eidem narrandi aliud, quo etiam. 2. actus quo assentiendo credit, Deum nec in substantia, nec opponitur actui, quo credit Deum esse trinum, quo pertinet primum ad destruendum habitum infidelitatis ad actum posteriorem, Olim Theologus erat in uno mendacio habitum Theologiæ certa alia quo. Ad 1 C. Dicit quod motivum adæquatum, cur credamus hoc in Scriptura sola ejus auctoritas, ed etiam veracitatem rei asserta; et licet sit, quod credamus ei, in uno ei diffidamus in altero, dispulo veracitatis, in una amittendi non est partium rei asserta veracitatem, ed sola loquentis auctoritas, quam Deo non possumus credere fallibilem in uno, nisi credamus fallibilem in altero. ad 2. DC. non destruit habitus Christi moraliter et supposita Dei ordinarie et unde simul stantes duo ut adveniente unico peccato mortali. Secundo quia licet non opponatur ei objective id tamen docendo, ita voluit, ut adveniente uno peccato infidelitatis totaliter fides. ad 3tium. Dicit, quod habitus fidei mediis ex quales coalescant ex variis specie habitus, et ideo sit habitus amissibilis; habitus vero fidei indivisibilis ejus rationem jam allatam.

Colligit fidem non posse esse majorem in uno quam alterum ex parte objecti formalis, nam objectum formale est auctoritas revelantis et una et simplex ejusdem omnium, posse tamen aliunde esse majorem unum extensive in gradu, pro alio habere plurium articulorum notitiam explicitam, unum intensive in gradum per infusionem certius et firmius revelationi adhærere, et voluntas devotius revelanti obtemperare. 2do probatur eadem eodem modo major, modo minor; unde major erat fides Petri, dum dicebat tu es Christus filius Dei vivi, quam cum gradiendi super aquas dixit. Maior ita modus fidei quare dubitasti. Olim fides potest esse major in hac peccatore, quam fuerit in eodem justo, quia credibile est Deum augere habitum fidei proportionate ad actum, ad quem fuerit, et quod non cum Dei auxilio ille fuerunt et frustra præcepta ad credendum in statu gratiæ, quæ fuerit in statu naturæ, quia quidem non est meritorium de condigno, et de aliquodlibet de congruo, tuto anima charitate et fide non augeri fides, quia cum idea veritatis primi habitus fidei distinguitur ab virtutem separabiles non apparet, ut detur charitas connexio cum una anima augeri et altera.

## Quæstio Tria

Quodnam sit objectum malæ fidei

Nota. objectum fidei aliud est fidei ipsius et objectum malæ attingitur de quo inferius agemus aliud malæ, et est omne, circa quod fides credit. Verum objectum malæ dividitur primo in primarium seu attributionis, et totalium seu attributum. Objectum attributionis est illud, ad quod actus ordinatur ut ultimum, objectum attributum est

illud dē, qd ad objm̄ p̄marium referūtur: ꝺo ni complexum ē, nō complexum, p̄mū ē inōbya una ꝓō rei credibilis: vg christus mortuus ē pro nobis, nō complexum ē eadē rem, sēd subjm̄ aut p̄ma ꝓpōnis credibilis: Sēd in articulis fidei, qui ē liber tales p̄marie, quarum fides ē explicita ē ad salutem necessaria. et ni pauca fidei, quæ sunt verbales ꝺaria, quarum fides ē implicita p. qua nouim generaliter creditur quidq̄ Deus revelauit, et ecclia credit, et sequit ad salutē. Porō tum articuli, tum pauca fidei sunt dogmata fidei.

Duo objm̄ maāle fidei complexum. et ꝺo ꝓpōnis ꝺeo revelata; objm̄ nec ipsius ē subjm̄ el ꝺm̄ cognoscibile ꝓpōnis revelatæ. Inter objecta ām̄ nō complexa ꝺma: rium et attributionis, ē Deus. Deus. Prf. illud ē objm̄ maāle complexum fidei qd ē informalis ratione fmlis fidei: ex dictis. Sed ꝺa ꝓpōnis revelata ē informata ratione fmlis fidei: go: Sed ꝺa. Sed nō ē ꝓpōnis ex objm̄ fidei. nisi el̄m̄ cui, partis, qd ē subjm̄ el ꝺm̄ sint eiusdem objm̄; unde Deus, ecclia, angelus, hoīes, animæ, sunt objm̄ fidei nō complexum si nō recipiantur in aliqua ꝓpōne revelata go: Sed ꝺa. ex Aug. lib 1 de civit dei cap 20 ducitur fidei primum et maximum officium ē, ut in unum credat Deum. ex Certo in 2. 2. 20. Dun.

opponit ponere fidem infusam perfectum assensum ad res fidei Deum proba: bile primo; go: 2. d. illud ē objm̄ maārium ex attributionis alicuius habitus, ad quæ referuntur ea, quæ habent habitum cognoscunt. Sed quidquid ē fidem apprehendimus, ad Deum ꝫ credendum ꝫ diligendum, ꝫ colendum ꝫ amandum, ꝫ possidendum ordinatur, go: minus p. si aliqua cēnt fide credita. quæ aliquo modo nō referūtur ad Deum, maxime cēnt, vg qd Saul quæsierit asinas, Tobiæ habuerit Canem, ipse noverit caulam, si etm̄ talia ordinantur ad Deum, nam etm̄ talia conducunt ad cognoscendam magis dei veracitatem quā nec in re etm̄ conformā desiderē p̄, et ad cognoscendam dei in oibus miram dispositionem et ordinationem; conducit etm̄ canis Tobiæ ad commendandā dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliqua talibus pars fuit adventus canis præcedentis filium suum &c.

Objs Quidq̄ p̄ fide ꝺiva credi; ē objm̄ maāle fidei. sed ꝺa ꝺeo revelabile p̄ fide ꝺiva credi, go: nō etm̄ proōnes revelatæ. sed etm̄ revelabiles essent objm̄ fidei. Ex dictis quidq̄ p̄ proximē ei complexū ē objm̄ maāle fidei C: quidq̄ p̄ tm̄ remote credi: ea nō p̄ obfuse revelari. Unde ex objectione patet nō sequitur. gm̄ qd habitus fidei p̄ se ad assensum mediate nō ferat immediate in Deum in proōnes jam revelatas, sed etm̄ in revelabiles si revelarentur.

Objs 2do. objecta fidei et rei, quæ creduntur, et nō proōnes complexa. go: tenet p̄: nam Deus creditur, Pater, filius et incarnabilis, judicium sed ista nō tenet rei, nō proōnes, go: Sed 2. ab. Objecta et rei sunt modus subjectorum.

de quibus praduale diuinit C. nuè el quomodocunq; fretale n. Dum ēn
credimus Deum, credimus Deum ē, infernum ē, dari purgatorium; qā ad
credendi sunt judicia, nec aliter credimus q fidem nisi p. conceptus complexos,
componendo, et dividendo. quomodo ēm possunt ee objm fidei extra proponem,
cum intellectus n. apprehendat voci solitaria. = Dico. Et dubij sequeret q
fides n. sit virtus Theqalis, Patet tr, qō: Nō quia fides n. Deum, ut proponem ab
pro objecto immediato qō: Et N. Cy. ad pō dant. Deum n. hoc pro objecto immediato physice
loquō C. noscitur loquō n. natu. Diei physice loquō dicit pot mediante proponi, interpo-
-sum el Deum, noscitur ēn nihil medial cum assensu credendi in hac proponi. Deus
est, Scripturā, et in Deus simul credendo. unde sicut dicimus immediate Deum,
dicit in fidei nisi mediante cognitione Deum referentes. ita et dicim immediate
credit ipsum credere, dicit mediat proō ipsum proponi. Dico. si proponi revelata
ceni objm complexum fidei; tunc est ceni objecta mediate fidei, quatenus proponitur
revelata. patet nē diandum. qō. nisi pō: nec veritate fidei complexa conveniunt in
eadem ratione credendi et in eadem re credibili. qā ex dictis ab conflari potest,
Ad 1mum cum pō:: quamvis ēm veritas fidei, nec fides Veritate in eadem ratione exe-
-edendi conveniat, quia nec credunter propter revelationem veritatem Dei revelantis;
falsum bn è, nec conveniat in eadem re credibili, quia sunt varia sunt quasi et
objecta illarum complexionum, ita quoque varia sunt et dicibila nec ipsa credibi-
-lia. Dicat itaqō n. è una veritas objecti mediati complexi, sed dicit una veritas
objecti incomplexi et attributionis, quod è Deus. et eādem ratione objecti mediati,
quod è Veritas Dei revelantis. Dico. quā objecta divina fide credita, debent
ee aequaliter credibilia; sed n. oportet et proponi et aequaliter credibiles. qō. nisi pō n. om-
-nes sunt aequaliter vere; quia proponi de necessitate sunt ratione quām de conti-
-gentibus; et divinis magis vere quā creatis; qō n. oportet aequaliter credibiles sunt ēm
magnitudine et magis bona, magis amanda, et charitatem; ita quoque et magis vera, magis
magnitudine et magis bona, magis amanda, et charitatem; ita quoque et magis vera, magis
credenda credunter et fideni. Ad dicit: debent ee aequaliter credibilia ratione motivi creden-
-di, qō è Veritas Dei loquentis C. ratione Veritatis rei in se, id è, quia habet cer-
-tā cognitā intuitiva N. Dei, nisi N. C. ad pō Duo. Supposita revelatione divina
et inclinando veracitati Dei loquentis nō sequitur n. ee veritas ordinem ad rem, nec di-
-vina creatis, quia sic eadem motiva et inclinabit fidei informantis; et adhuc impa-
-rilem de amore dico, quia motivum amoris n. è intensibile, cum habitus
sufficiat magis et minus, eorum Veritas cum consistat in indivisibili; n. suf-
-ficit magis et minus. Dico. si objm fidei ee proō revelata, tunc fides
ipsa ee sui ipsius objm; dum credentis hoc proō: Deus divina inspirat dicit
dat idem n. pō ee sui ipsius objm, qō: Deus idem ee objm mediate et finale, dum
quo creditur hoc proō: Veracitas divina de extremo judicio dat. qō: Quod tm
N. mea: sicut ēm intellectus pō ee subj objm mediate sui ipsius, quia ēm et

ipso cognosci, ita etiã habilitas intellectiua ꝓcedit obiũ sui ipsius, qualemcũq; ꝓ cognosci ꝓ realem actum. ad 2um Dand. Sub diuersa ratione C. sub eadem Nego. Et in Veritate Dei credi, quatenus asserit ad Rom 3. est am Deus verax. et eã rão mouendi, quatenus intellectũ mouet ad credendum.

obiũ diuinũ. Scotus in 3. Dist 23. q. 2. negat fidem moueri ad Deum, ut est in se, ꝓ hoc quia fides ipsa habeat unitatem ex obiecto mediate sub Deo, qã Deus non mouet in ratione obiecti ad cognitionem aliarum credibilium, nec ea Deo, ut in obiecto continentur sub ratione credibilis, ita ut ex credibilitate Dei, quã Deus non est obiũ attributiuum fidei. Et colligit velle ipsius tantam unitatem habere non posse ex obiecto mediate nec Deo sub ratione deitatis, sed tantum ex obiecto immediate. Deus non mouet in ratione obiecti ad cognitionem aliarum credibilium, nec in Deo sub ratione deitatis continentur virtualiter alia credibilia, ita ut ex credibilitate Dei deduci possit, quod sint Deus. sub ratione deitatis continentur virtualiter alia credibilia nec sequela, et ut volens alia credibilia coniungentia, quia in Deus non videtur influere. et pro isto particulari stat fides, ideo nec credibilia coniungentia in Deo, ut sunt objecta pro isto particulari, stat fides, quod est credibile in particulari, licet continetur alia ut ea credibilia Deus. Deus est obiũ Theologiæ ꝓ fidei. 2do. deitas non est obiũ fidei nisi ꝓ accidens. Tertiodecimi decipitur ad, dum fidei obiũ constituunt solum Deum. Quad 2m N. C. quia essentialiter sit idem obiũ formale fidei et Theologiæ, non est ut idem sit materiale cum ab obiecto formali specificentur. ad 2. N. C. qã non excludunt Theologi Deum ut obiectum fidei, sed tm ut obiectum finale, volentes inferiora obiecta secundarium et quidem inter secundarium finalium.

## Quæstio Quarta.

An obiectum materiale fidei sit infallibiliter Verum?

Nota Inter res revelatas aliæ sunt necessariæ, ut Deum esse unum in essentia, et personis. aliæ non sunt absolute necessariæ, et contingentes, ut sunt multa facta Sanctorum, de quibus posteriores dubitarunt. Verum cum fides habeat in ratione motiua veritatem primam, et ea sit obiectum formale quod, ut ita dicam, fides habet in ratione motiua, ex parte rei revelatæ, ea fuit potest revelare falsum, tum, et alium, et mendacium, ex parte, tum an Deus falsa revelare possit ubi an ex philosophia et rationibus naturalibus. ex parte rei credibilis, utrum fides divina possit credere, ꝺ à parte rei est falsum.

Nota 2do. mendacium est manifestatio rei contra id, qd habet in mente tanquam verum, et quamvis Scotus loco mendacii in suis Textis conficiat, nihilominus in Dictionibus de mendacio cap. 2. docet. aliquem etiam signa et nutibus mentiri posse. Et dicit aliquid nobis insinuari per, cujus contrarium aliis habetur in mente. Antithesis loquitur. Ex aequivocatione est, quæ ad duas, plures significationes est accommodata, ut dicebat Gallum, quæ locum ꝓbabilis, et de Gallo fallitano et de hac Gallo. Reticentia mentalis est locus ꝓ di-

mendacia, ex qua ipsa verba quidem secundum se et ab ipsius enunciatione humana habent unam determinatam significationem, sed ex intentione, modo loquendi diversa significant, cum efficiuntur ad proud fonis proferendi, et prout conjunguntur cum ibi, qua cogitat in mente relinquit. Definitio alia est mentalis, qua talis oratio cuiuscunque gentis proud exterius profertur est absolute falsa in mente aut alicui quid intelligi, per quod fieret vera, qui: signum aliquis exterius ponendo, quod signum dari solet ut aliter, ideo omisse id quod in mente habet intelligit nullo humano modo cognosci et adeoque quasi ubi signis intenogatis, an forsit citeris dicat se non scripsisse pecunia scripturis: subintelligendo auro et argento ea non, alia est non mentalis, qua id quod in mente relinquebat, verbis aut signis manifestat, vel ex circumstantiis aut alio signo externo adeoque per. ut signis historicis aut tacito sit tradentis, manus in manicam ingerat, et dual se tradisse tali, intendendo ope per manicam. Jam.

3. Dico Deus nequidem de sua absoluta pt revelare falsum: sendeus necesse est alium pt mentiri, aut restrictione suae mentalis ut, adeoque ecclesiae ut credit sine responsa fidei. Conij Catholici: prob auctoritate Scripturae: Num. 23. non est Deus quasi homo ut mentiatur. ad Hebr 6. impossibile est mentiri Deum, et sequ. ut mendacium ex Veritate non est. ad Rom 3. est autem Deus verax, omnis homo mendax. Ex SS. Patribus. S. Dyonisius de Divinis nominibus cap 8 ait. a Veritate cadere, a Deitate est cadere. S. Augustin. lib 1. de Symb. cap 1 ait. Deus qui non potest mori non potest, falli non potest, mentiri non potest. S. Athanas. de incarnat. aliquando ait, Deum in sua Verbi mentiri, quia consequi Deus est summa Veritas, cui est summa mendacium ait summa Veritas non potest mentiri, quia nec summa Veritas fallere potest. S. Augustin. Num revelasset ecclesia ignoranda, an ex malitia, an ex ignorantia, cum sit manifestum non ex malitia, cum sit optabile bonum, quia consequi Deus per alium posit mentiri: nec ex malitia, habet, et aliis aequat voce, Christus mentitur. Verum vere adhuc ait quasi ipse signis quibus, loqui cupere, quia fieri malit. et habeat, et quis aequalis et alium Vere ait adhuc concessibile ipse quisque Conclusio, Sic in Scriptura Exod. dicit Deus ipse Moysi Aaron est ipse. Angelum. S. Paul. vel ille alicui respondet, quia dedit dicit et aliud: si non. alio mentiente mentiretur et Deus, cum ubique idem enunciabat. si Deus; mentiretur aliter, et non Deus: quia S. Aug. Summa auctoritas et Veritas in dicendo non sit speciosa simplex simplicis, responsio inquit de ubique insimile speciosa, ut sic, quia Deus revelavit, et non potest alium, posset absolute ea falsum, Deus non habet summam auctoritatem et veracitatem in dicendo, qua major excogitari nequeat, adeoque nec est Deus quia per restrictionem suae mentalem. restrictio sua mentalis est non mendax, ait id dictum est, Deus non potest mentiri, quia per aliquod consilio

deformis mentis loquendi è mendax, ai dlis è restrictio pure mentalis, go:
min pb. Conclio, quæ negs secundum se, negs ulè conjuncta cum circumstantijs ex
=terijs, exprimit objm proul è in mente loquentis, è conclio deformis mentis
loquentis; sed dlis è restrictio pure mentalis; nam id, go mente retinebit, inter-
=pretabit. è habet ad cautionem, in ad rectificandum audientis judicium, go loquentis
=bet de objecto, et go vult manifestare; go:

Obj 3: In scriptura reperiuntr multa cautionis, quæ n ponunt à mendacio = dicendo
pb. negatione pure mentali exarari; go Deus pt eas, è el dlis mentis aut
pb. Mani 13. Interrogatus Xtus de tempore adventus judicij, respondit De illo die
= hora nemo scit, negs angeli in cælo, negs filius nisi Pater; Et in alia diem expri-
=mè fatebat. 2do Joes 7. urgentibus fratribus ejus Vade hinc et transi in Iu-
=dæam, ait. Jerosolymam, respondit Petrus: Domine meum non dum advenit, vos ascendite
ad diem festum hunc, ego am n ascendo ad festum istum. et in postea ascendit
ipsemet, ai in istis casibus loquitur Xtus in propria persona, et dlis è verus Deus go:
Pb. Mani. ad 2m Cum duo: Xtum fuisse conclio plangm legalem Patris ad nos mis-
=sum, legatus am verè dicit: è negotia illa, illa nec communicabilia, quæ debebat face-
=re. ad 2: Xtus adhuc veri respondit: ipsi nescimus, ut palam et publicè ascen-
=deret, ad ostendendam gloam et opera sua, et ad celebrandum diem festum in Ca-
=lilæa. ad 3m Xtus conservabiler eorum interrogatoni, respondit n ascensum publicè
ad ostendendam gloam et opera sua, go recta practilis, nam V. to Cognitor, ut am
ascenderunt fratres ejus, hunc et ipse ascendit ad diem festum, n manifestè, sed ta-
=in occulte: Deg. 22. duo: Deus Dnus spiritum mendacii in ore omn prophetar
Duæ dlis 3. Deg. 22. duo: Deus Dnus spiritum mendacii in ore omn prophetar
Eorum. Ezech. 14. prophetæ cum erraverit - - ego Dnus decepi prophetam
illum. Job 12 legit. qui inducit eos principum - - Et decipit eos - - et errare fa-
=cit eos go ebrios. Jerem 20. Seduxisti me dne, et seductus sum; go: Pb. V.
=et eos go ebrios. Jerem 20. Seduxisti me dne, et seductus sum; go: Pb. V.
Deus itaq quodam decipit n positivè, go si vero infunderet ipsis spiritu erroris
aut mendacii; sed v negative subtrahendo sapiæ lumen, v effectivè impediendo
ejus rerum, quas prædixerant, ipso adeum confusionem v alm permissivè, sicut
dus quosdam induravit et excæcavit ipsam penetra bonum. Deus go decepit &
Deus; id positivè vult et n permissivè, ai Deus præcepit decollationem Ezechiæ,
go: min pb: 2 Reg cap 22. Deus dicit spiritu mendacii: decipies et prævalebis,
egredere et fac ita go. 2do. Judicii cap 20 Deus respit Israelitas positivè,
qui cum confligerant, num egrederent contra Benjamitas, go: Pb Mani ad
pb V C: nam he Voces egredere et fac ita, n significant malitiam, sed meram
permissionem, ut ex contextibus liquet. ad 2. Pb Anl: nam Israelita à scipsis

decepti sunt, n̄ a Deo, nam consuluerunt Idolū Deum: num deberent ascendere Gabaa, et pugnare contra Beniamitas vel nullatenus de victoria ex presumptione consuluerunt: quare Deus nihil de pugna respondit, de quo consulebat n̄ fuerat, respondit; sed tm ut ascenderent Gabaā et pugnarent. Unde si ex responsione Divina deceptionis occasionem sumpserunt, et a Deo
g. amittj bij cogitant, sibi soli imputare debuerunt. Dicit. Deus comi-
=nans ei Jonam cap. 3. adhuc xl dies et Ninive subuertetur, et Ionas conuersa. Ido Isaiæ cap 20 dicit Ezechiæ: morieris tu et n̄ viues et nihilo-
=minus adhuc vixit per 15 annos. Ido 1 lib 3 Reg. cap 22. Michæas prophetaait: Vade prospere, et tradet dñs urbem Galaad in manus regis, qd dñsse-
=cum fuit qo. Qd ad tm prædictionem Jonæ fuisse conditionalem, nisi penitentiam a-
=gerent Ninivitæ, quam am fecerūt, subversio n̄ è secuta. ad 2. 4 Reg cap 20. Isaiam voluisse, Ezechiæ morienti dicere, attenta corporis dispositione, morbi violentia, caarū rerū corruptu, et absq miraculo, qd ejus vita prolongetur è. ad 4m. Michæas hæc dixit ironice, qd saltē ex modo dicendi et ex circumstantijs patuit au-
=dientibus; nam aliter ibi additur: dixit ad me Dñs, locum alyus iteru aquire te, ut n̄ loquaris mihi, nisi qd verum è in nōe Dñi.
8. Dicit. Ex gestis sanctorum divino mentibus sunt. tm Abraham qdo Genes 22 dicit: expectate hic cum asino, ego et puer illuc usq properantes, postq ad-
=oraverimus, revertemur ad vos. b ido idem Abraham qdo Gen. 18 mandavit uxo-
=ri, dic qd soror mea sis. Idem Jacob gen. 27. dum dixit Patri: ego sum pri-
=mogenitus tuus Esau. qo. Qd ad tm Abraham n̄ è contra mentem Sanctj, nam spiritus Isaac brevi post in laudabilem sepulturam ita, ut impleretur divinæ promissionis de eo facta. qd Ephron Hethæus ad Hebr. fi. sibi dicens, Abraham obtulit Isaac, arbitrans qd et a morbis sepultore potens è il-
=lum. Quidam ad 2. Qd cum Aug. qd Abraham dicens: Sara mea soror mea sororem veritatem voluit celare et n̄ mendacium dixit: soror enim dr qd filia patris erat. unde et ipse Abraham gen 20 dixit: vere soror mea è filia patris mei et n̄ matris meæ. ad 3tm aliqui dicunt Jacob è men-
=titum ex responsu matris n̄ Dei; sed melius dicunt eum n̄ fuisse men-
=titum, quia revera erat Esau, n̄ quidem quoad personam, sed quoad jus et dignitatem primogenitura, et quia ei primogenitura de jure debebat, ejus titulo et jus, tm quidem ex decreto Divino, Deus em revelaverat qd major deberet servire minori, 2. jure humano, quia primogenitura emerat pretio ab Esau. Deinde erat Esau n̄ quidem realiter sed tropice, quia alt.

Augustl: ꝑ Jacob mystice significabr xtus, Dei judex, primogenitus, filiusq; dei, & sine peccato mortalibus indutus, præsignabat, quem Judæorum & assumptio gentium, qd am dicabr in Scriptura: Jacob fraudulenter venisse, intelligendum è, n̄ qsi prie dicta fraudulenta intervenisse, sed ppter exteriorem apparentiam et vulgarem hominis similitudinem, qua ad decipiendum alios, & ipse Rebecca obtexerit, id n̄ fecit ad fallendum patrem, sed ad dissimulandam sua persona mysterii gratia ex suo et silentione maliq; cui judicium non subuit. Tabul. Dicis. ubi Deus. 8. Eliseus promisit sanitatem Benadar, qui in 9.
vita patris eius dei morbum è: ro Gen 49 dicit. n̄ auferetr sceptrum de Juda, donec veniat qui mittendus è, qd in a Juda fuit ablatu, et translatu ad Nabuchodonosor, Eliseus sanitatem Benadar promisit, aperiendo morbum, qua Benadar, n̄ ee curandu, et similit prædixit: eum ex alia causa moriturum ee, sci ex Eliseus de illius regis morbo interrogatus respondit, Vade dic ei, Sanaberis. Porro offendit mihi Dns, quia morte morietur, & suffocauit quippe nox Regem suum, qui erat. Ad 2. vide Thad de incarn. — — — —
Dicis Deus pt facere, qd de. è non involuit in alicantiam, sed mendacium n̄ involuit in alicantiam, qo. mai pb. si est aliqua implicantia, ecce quia mendacium è inhonestum malum, ai hoc n̄. qo. mai pb. si mendacium est inhonestum malum, nemo sanorum illud optavit. Sed mendacium optavit Michaas Scriptura, nam ego 2. dixi: utinam mendacium potuisq; cognoscer. qo. Ap N mai ed pb N mai. cuius pb. N mai. nam Michaas nunqm optavit mendacium, sed usus è communi modo loquendi desiderantium aliquid n̄ evenire ꝑpter magnum damnum, qualiter etiam nos solemus dicere: utinam n̄ diceren verum, utinam hoc prædicendo mentirer. Dicis. qd è inhonestum malum a Deo et Scriptura n̄ laudabr, nec approbabr; Sed mendacium a Scriptura laudabr, qo. mai pb tmo: Josue 2. Rahab meretrix salvabr eo qd mendacia fuerit absconsendo exploratores. 2do. laudat Scriptura Judith. quia Holofernen decepit et interfecit, qo. Ap N mai. ad pb Dicis. Scripturam nullibi laudare aut approbare mendacium, sed bene charitatem aut aliam Virtutem eorum, qui mendacio usi sunt; — — —
Dicis: Quidq; pt Deus cum aqua, pt etiam è solo. Sed qo. mai pb. quia aqua n̄ pt mendacii nisi concurrat Deus, qo. Ap N mai. pt cum aqua mentiri, id è concurrere ad malum. & mendacium C. concurrere ad id, ad quod defectum culpæ, seu ad malum mendacii, N. nam quoad ea malum n̄ requisitum ad efficiendum sed deficiendum a recta regula, quale è solum voluntas humana non divina. Dicis. Deus pt peccabr concurrendo ad actus meritorios. Sed

aliq; facere pt̃ eē meritoriū, ꝓbatur. pt̃ quiꝫ meritorie credere, sub pœna
ex malicia sacerdotij n̄ conferantur contineat actum, ai hoc falsum ē, gō 2ª
D: Mj: pt̃ spectat ad aliq meritorios ut meritorii sint, conuenit C. ut fal-
si N. N. cum illaqꝫ aliq meritorios facere ut falsum n̄ sit meritorios, neqꝫ
Deus conuenit ad eum ut talem speciē quodam conferre; sic etiam dispenque.
ita Deus. pt̃ Deus separare à mendacio oēm malitiam moralem, qdcumqꝫ
tali casu n̄ remaneat, nō enitat physica ejus, potuit ad mendacium con-
=currere. ꝓbatur. Deus pt̃ dispensare in homicidio, ut dispensavit cum
Abrām. item in furto ut cum Israelitis, dum eis mandaverat auferre in-
=auresq; apud Egyptios, gō etiā in mendacio. Prad in 2. art. N. 2. nam
sicut Deus n̄ ideō immutabilis ē, quia mutare posset malitiosa aut peccami-
=nosa, sed ideō, quia repugnat infinitæ ejus perfectioni, et sanctitati n̄ ideo no-
=ti n̄ pt̃ qđ mori ē peccaminosa, sed quia repugnat essentiæ ejus, ut falla-
=cer vivens ē, ita quoꝫ n̄ ideo repugnat ipsi mendacium, quia peccami-
=nosum ē, sed quia repugnat summæ et infinitæ ejus Veracitati. Jnd
Interim 2ª do dico ē: nam cum Deus sit supremus dominus rerum nostra-
=rum et vitæ dominus absolutus, etiam habet jus, vitam, et bona no-
=bis auferendi, horaꝫ jus etiā, alijs communicandi, et sic homicidium
et furtum in certis circumstantijs Deo licitum obijcitur caam, qui rō mendacij
ē intrinsecē malum absolutē et in oi circumstantia, et inediate ac directe con-
=tra ipsam infinitæ Veracitati Dei videtur in ito Deus nunqm dispensare.

Obj 2do: Deus sit essentialiter vita, volebat tamen
esse caa causa mortis proxima, gō etiam licet sit essentialiter
75: gō etiā licet sit essentialiter Veritas primaria et caa proxima mendacij. Prad N. 2. dico ē,
quia Deus n̄ ē essentialiter vita in re sua, ut essentialiter sit vivificans, sed gō ipse essentialiter sit
vivax, sed gō quicquid vivit ex ipso et à ipsum vivat, sicut pt̃ n̄ vivificare,
illa pt̃ vitam donare, neqꝫ à hoc definit ē vita essentialis. Eodem modo Deus ē essentialis
Veritas in re sua, ut pt̃ dum loquitur verum aliq, deqꝫ ē prima Veritas sit essentialiter
verum dicere possit, desinat ē prima Veritas, ac prima fide dignus.

Hb Quo pt̃ Deus salva veracitate sua ex rationabili causa uti equivocatione seu locutione
ambiguitatis, gō etiā falsum revelare contra 1ª: pmō ex ambiguis et equivocis lo-
=cutionibus sequens modus cognoscendi certus humanum tribunal in mundo gō ex mendacijs;
nam eque decipiuntur audientes ac si mendacium loquens. gō 2do qui utitur
Veritate ambiguitatis, n̄ pt̃ intendere falsum cognitum n̄ verbum gō illa

mentibus; nam illæ mentiuntur, qui scient proferet verba quibus audiens de-
veniat in cognitionem falsi sensus. Jo primum potest in casu æquivocationis; ani
Jo qui utitur talium amphibologiis, mentitur dicit ad manifestandam veritatem. Ad 2 mentis
tal peritatem caliter, nisi quatenus generaliter falsum sensum in audiente; jo Elias
rit endit falsitatem et deceptionem audientis. Ex N.T. nam de verbis et verbis
æquivocis, tropicis et obscuris plura exempla habemus in scriptura. Sic in Genesi
jacob se dicit Esau, sic Apostolus 2. Cor. Elias. Deinde rationabilia motiva suppeterent
ibi loquendi; rhetorice sacræ eloquentiæ apud audientes, si clare et aperte
rum haberent intellectu. Ado ut majori. Veritas et fidelitas omnibus christianis
rimentur scripturas, et profundius meditentur mandata dei. Sic ut Caluinistæ
dominum et Doctorum authoritas est amplior apud nostros, ut dum illa sequuntur
ab ipsis doctrinam à deo revelatam addiscere; at contrarium experimur in mo
=dalio. Ad 2m pb Anal. Hæc enim inducenda non sequuntur, se exhibi loquitur
sed quoad; per se enim sequuntur ex defectu et ignorantia audientis, qui sensu
Verborum, negligenter examinavit, neque ibi omnia penitus legit vel animaduer
sus fuisse nos, quam Ln potuit ex circumstantiis colligere; ex mendacio am pb sequi
tur falsa inconsequentia. Ad 3. ij, qui amphibologiis loquitur, intendit non videre
intendit profecto falsa vera, ex quibus audiens potest se cognoscere non esse
rit endit falsitatem ex falsa manifestatione activam veri sui, id est
Deus pt ordinarie ex falsa manifestatione passiva veri sui. Sicut potest ex
=rit endit falsitatem veri sui. Sicut potest intendere manifestationem passivam
veri sui, quæ non potest requiri ad consilium veritatis, ut exemplificari
pt de gratia sufficiente, quam Deus largitur volenti ut non potest cooperari de
fideranti et ut cooperetur? Ad pb pt respondeo.

Deus pt uti restrictione simpliciter mentali, qui etiam quæ mentali restrictio
Quæ mentalis involuit falsitatem pt. concedo. videt saltem partialiter non pacet
Deus uti restrictione quæ mentali, qd Thus calculator tertio posset similiter ad
hoc ipsum sequebatur, si pt uti restrictione mentali simpliciter tali, ergo. Ad pb sic Deus
non est summa Veritas ergo. ad pb. quia major effectiue accipitur de Veritate, quæ
excluderet posito casu omnem restrictionem mentalem, etiam simpliciter talem. Hæc enim pos
=set fundare similitudinem rei et assensum, ergo Ex N.T. nam thus non loquitur
ur si restrictione mentali simpliciter tali, ut pt ex Marci 13. De die autem
illo hora nemo scit, et filius. Vos autem dicitis ad eum festum hanc, ego non
non ascendo ad festum hanc, quia nondum impletum est tempus scilicet restrictione mentali;
ait non est restrictio quæ mentalis, cum ex verbis circumstantiis potuerint discipuli
puli sensum illi adversum, quod significauerunt Christus. Ergo restrictio non

pure mentalis sed simpliciter talis ad primum motivum fidei nostrae fidelem et prudentem in tanquam infallibilem regulam existentem veritatis primae scripturae et revelationis divinarum, quae nobis per ecclesiam traditae. ad 2. Ad secundum probandum quia fundamentum absentiae per haberi, quo fidelis motivum eius infallibile, cum tale non sit quia stat infallibile motivum, nam si quod quis potest ullo reflexione mentali in seipso quod nihil est quare dicendum ad verum dicendum.

18 Quia 2. Non per hoc credere fide divina quorum falsum, cum si credat invincibiliter et vera et revelata. Secundo. Goneti. Sylv ex tria p. 6. cap. 9. tenet fidei non per hoc habere falsum. 2. Thomas 2. 2. q. 1. articulo. possibile est quod scriptura humana dicens fidelem falsum aliquid existimare, sed quod ex fide falsum assentiri est impossibile. Tertio. Quodlibeti 12. fidei infusa non per inclinare in aliquid falsum. quod probatur nullus habitus potest aut inclinat extra objectum suum formale. sed objectum formale fidei est veritas, ut a Deo revelata quod non per se aut inclinare in falsum. Ad 2. dicendum non per accidens fidei divinae, quod non per informari primo fidei divina motivo. ac quod a parte rei est falsum, non per informari primo fidei divinae motivo, quod motivum est revelatio, quae a parte rei est primo divina, non autem quae bona fide et prudenter existimatur divina, est primum fidei divinae motivum, ac quod a parte rei falsum, non per informari revelatione primo divina, quod. 3. Lumen fidei est quaedam participatio divini luminis, et quo inchoatio luminis beatifici, quod simul medicante lumine divino aut beatifico non per attingi falsum, sicut medicante lumine fidei. Et ideo si quis generaliter loquatur in aliquod falsum, credens invincibiliter ac revelatum, illud credit fide humana, non divina.

19 Obj. Qui credit per divinam revelationem, credit fide divina, ac per hoc per revelationem divinam credere, quod a parte rei falsum quod minus. Respondeo qui credit falsa proponi, quae ab ipso sufficienter tanquam a Deo revelata proponitur, credit per revelationem divinam, quod. Ad 1. Dicendum. ad 2. Ad 2. assumptum in idem et eam fidei scientia, cum sit extra habitudinem objectivam fidei
20 divinae, extra quod se alius fidei non per extendere. — Quia talis existimat bona fide et prudenter existimat objectum propositum de revelatum, quod illud credere per fidei divinae. Ad 2. Dicendum qualitas assentiendi fidei non per mendax in eam scientiae eliciendi actum, sed in realitate revelationis, unde assentiendi fidei, cum objectum non realiter revelatum, licet ut tale et prudenter ac bona fide existimatur, et impossibile regnat, simul regnant regnat quod eligat dei assentiendum scientiae proponi realiter falsa, licet sibi persuadeat.

assensus proprii & medium demonstrationis. Quia assensus quo ver- 21
dimus sane Christiani vere et substantialiter continetur et sanguine eti-
am assensus fidei Christiani: ut hujus illius assensus pt ei falsum, quippe ni-
mis pt ut hoc in particulari Christiana in fide vite conservata & defectu doctri-
nis, & defectu intentionis desita in tali casu: pro: 4 Phr: assensus dehuc
proprii particulari continetur in universi immediate revelata et assensus fidei
divine, ai hoc pro particulari: Et sanguis eti et realiter in hac hostia, con-
tenetur in hac universi. Et et sanguis eti et realiter in hostia vite conservata. pro.
Pr 4 Phr: et tam in tantumodo assensus opinionis moraliter certe ai pot mei ut
ei pro particulari continetur in majori revelata, nempe et ut legislatore Ecclesie
fuit ex ista majori; et ex minori de unitate certa christiane moralis excludente
vem formidinem ai in hac syllogismo. Et et sanguis eti et realiter in hostia vite conse-
crata, sed hec hostia et vite conservata; pro Et sanguis eti et realiter in hac hostia
minor et quidem certa moraliter, sed & excludit vem formidinem; pro; — — — 22.
Quia pro & debemus absolute et simpliciter eidem conditionate christiana adorare, nemi: si vite
sit conservata, ti hoc et certa communem praxim fidelium pro: Prot Phr: non in pra-
xi virtutum moralium pt de quarum numero et ipsa religio, & quam adoratur
Deitas: Sufficit excludendo morali et nonne fidelis Patrem honorare absolute
et credere absolute se et legitimos, cum & nonnisi moralem de suo fidelis &
beare excludendi; Nec et similis Idololatria cum cultus feratur in hoc
casu. Quia. Sufficit fides Ab pro objecto revelato, ita intellectus pro vero et bono 23
christiano, sed pt intellectus fieri in apparenter Verum et Volitus in appa-
renter bonum, pro et fides christiana apparenter revelatum. Prot Phr: non objm in
tellectus et quidem Verum et Volitum bonum, sed tam apparens qm reale;
objm tam fidei & pt et realiter revelatum, et consequi in Sufficit. & propo-
natur ab intellectu ut revelatum, ei a parte rei n et tale. — — — 24
Quia objm charitatis, qua et elm Vitus Regula pt et bonum apparens & fi-
proximum amare Hypocritam, quem credo Deum et; dare elemosynam in divitis
quem existimo pauperem; & pt et objm fidei apparenter revelatum. Ita N.
Dico et: pt motivum charitatis sit bonitas intellectui proposita, et ideo
cum pot malus aut indifferens proponere ut bonum, n et mirum, pt bo-
num apparens pot et objm charitatis, motivum aut fidei et ita ve-
ritas de facto revelans, pt n apparebit, ubi credibile et falsum, licet
apprehendat ab intellectu ut Verum, quem intellectus proponens Voluntati
fidei et charitati pt errare, ast ita veritas seu Deus revelans aliquid

25. n̄ pt̄ esse nec dubium è in gnā Dnī ḡo. Quis adhuc quo Iudæi pridie
nativitatis credebant Xtum venturum, erat venturus, et postridie nativita-
tis erat factus, quia jam venerat. Ad 2. dam. Dam. erat factus adhuc, quo
credebant eū nativitatem S. quo credebant futurum C. sed n̄ erat adhuc quidā
nam duo alios intervenerant pridie nativitatis, quorum uno credebant eū nati-
vitatem Secundum S, et alio credebant futurum, unde erat veruſ et fidei; quia ci-
nativitas, et epiſ futuritio tunc erant revelata; et elm̄ duo intervenerunt
postridie, unus circa Suſceptam nativitatis et alter circa Incarnationis circumſeā,
prior erat verus et fidei; posterior falſus et fidei humanæ, quia tunc n̄ erat
26. revelata futuritio nativitatis, sed tacebio. Quis in hac Syllogismo, ubi è
unica hæ, unica è et ſpes, sed in deo unica è hæ, gō et unica persona,
Conclusio è falſa, ai ad hanc inclinat una præmiſſa de fide nec minor, gō.
Ag ad min: ad hanc inclinat una præmiſſa de fide credita fide divina N. credita
fide humana C. cum em̄ quis aſſentiendo Majori universaliter scil hæreticis, hu-
manis fidem infuſam, credit minori fide humana, et sic em̄ aſſenſus, nec ali-
inclinat ad Conclusionem. Quis in talem in hoc Syllogismo: omnis deus è
27. invisibilis, sed Xtus è deus, gō Xtus è invisibilis, minor credit fide divina, cum
Majori n̄ sit hæretica, sed nec ler falſa, gō. Ag minorem credi quidem fide
divina, sed cum objm̄ conclusionis n̄ sit revelatum, unde falſum, aſſenſus mi-
nus n̄ inſurgit in conclusionem, quatenus fide divina creditur, sed præcise pa-
tenus creditur. Deinde ita falſa conclio n̄ cauſatur à præmiſſa fidei, sed totum
à præmiſſa tacita falſa, et à mala applicatione intellectus, male deloquentis præ-
mittens veram et de fide certam ad conclusionem falſam et erroneam.

28. Inferes. Deum p̄ se potuit facere meram miraculum in confirmationem
falſi; Quod Quidam multos p̄ annos fuit. Inferes. Dato. quia Deus n̄ posset
dare mali moralis intendendo, ut signum alicui Dilectum nāe intellectualis; cum
n̄ posit mentiri, ut jam dictum è, sed hoc evenisset in casu suppositionis, cum in
tali casu ad ejusmodi miraculum signum falſum aſſenſus intendendo Deo, id agendo
p̄ se in confirmationem falſi. gō. Dato 2do. Ita tunc posset p̄ se miraculum in con-
firmationem falſi, gō n̄ posset proxime in alium finem respici; posset vō à quo-
cunq; in confirmationem falſi; gō in alium finem proxime respici posset, cui posset
subrecidere confirmatio falſi; ut Superius Lazari suscitatio verum miraculum à Deo
factum in confirmationem suæ divinitatis, et quamvis Iudæi n̄ potuerint dub-
itare de veritate miraculi; cum septies possent convincerent cum Lazaro,

dubitabant de rei divinitate, cogitantes illud miraculum factum esse, ut divinitatis confirmaretur, sed non prodesse sororum Lazari, et Christo in confirmationem fidei. — Quæstio 5ta:

An Deus possit esse author Erroris in intellectu creato?

Quo; arguitur Deum errorem sub formalitate erroris inducere aut causare in intellectu creato. Tripliciter probatur ad primam Dei veritatem pertinet non decipere creaturas, sed si Deus in intellectu possit producere actum erroris, vide ac prius de creaturis, quo. Major patet ex S. Aug. ad 83. Quæstion. L. 33 dicente: Deus est Pater Veritatis, et Veritas est proprius veritatis, non igit Deus decipere est, sed credere illum est quis non intelligit. Minor etiam patet. nam deipere aliud non est, quam aliquem positive ducere in errorem, sed intellectum creatum a Deo produci caducum est positive ducere in errorem, quo: Sed mendacium idem est melius, quam eo modo creatura positive in errorem. quo: Sed mendacium idem est ut res aliam persuadatur aliter, quam sit in se ipsa, et sic illa decipitur, sed hoc ad illum effectum primum sive productionem talis erroris, minus, quam mendacium ita decepto sit bonum mediate, in quantum est unius cognitionis passiva, ad hoc adhuc relinquitur libertas in audiente, ut assentiatur, non, per productionem alius alius causatur error immediate, neq; relinquitur potestas assentiendi, vel non assentiendi. quo: Sed ille error possit produci a Deo reduci tanquam in sui primam causam, sed hoc non, quo: minus Deus non sit agere sibi oppositum, sed error quoad ea quæ est in intellectu creato opponitur Deo, quo: implicat illum errorem in Deum reduci. minus pecuniæ opponitur deo, quia est bonum et ens, quo: omne ens, quia est Deus. Sed

Obj: ratione in probatione allatæ dum probatur, quo Deus non potest errare, sed quo in alio non potest producere, quo: ant. ex eo quo Deus sit infinita Vita, dum probatur eum non esse ipsa non posse mori, non quo non potest esse author mortis, quo: etiam. Do: ant. nam error et falsitas ubicunq; sit, opponitur rectæ Divinæ, et non dicamur velle, quo: nec in alio potest potentia Deus causare errorem. concedo ant. Deus non potest in alio specialiter causare peccatum, quia est oppositum bonitati Divinæ, ita negs, quando est bene, ex parte objecti destructi, quia etiam error opponitur rectæ Divinæ, ea negs ex parte objecti destructi, quo: ad hoc non sequitur: similia non sunt mala moraliter, bene vero error; unde licet possit esse error in veritate in decepto ut prius inculpabiliter, in decipiente autem semper imputat indecentiam moralem, sicut Jacob non peccaverit accedendo ad Deum, fulgens Rachaeli,

B. peccavit Dñs Saban qui ipsum decepit. Dicit talis erroris productio nō oppo-
nitur scientiæ revelationi; yō. Gal 1ō: Eā quæ nec è mendacium, nec attingit ne ve-
ritatis falsitas, yō. Gal 1ō. ad mendacium requiritur conatus; ac proinde erroris nō
è conatus; yō. 2e Pauli: nō opponitur Sanctæ Revelationi simplex cognitio et scientia simplex
Tim. Sumpta Revelatione recipa et adæquata sumpta, ad quam spectat nec Verbo nec facto de-
cipere N.S ad 1ō & Gal. ad 1ō. d. 1ō. requiritur conatus & virtualis et moraliter sumpta,
& simplex et cognita C. Spir simplex et scientia sumpta N.S Virtualiter ibique è conatus; ut pa-
tet in duobus multis malum cognitionibus, nam in Casu Deus nō solet especiali auditione rem,
sed eam obiectam manifestat conceptum internum, quem tibi de illo objecto, ad conatu-
rem am sufficit, manifestatio conceptus ordinata ad alium, unde pt eam dici mendacium,
attestatio et confirmatio falsitatis; intendere eā ut non Signale. Talem exercise,
ut loco, aut error injungitur, ita judicat talem de objecto, quomodo erroneus ipsius
se ostendit. Dicit pt Deus producere in oculo meo speciem intuitivam albedinis, nō
existente in rerum nec ipsa albedine, nam hæc nō negotium repugnat, qm cohæren-
tia sub specie Cuiusdam sine subjecto, unde docent Scotistæ separationem miraculosam, quæ
interdum fiunt in Eucha; ejusmodi hoc modo nyle per Deum rei nō existentis pro-
ductas in oculo, quo casu Deus è Caa, cur sequatur apprehensio albedinis in in-
tellectu tanquam existentis, quia ēn re ipsa nō existit talem apprehensionem, nec-
sario sequitur judicium falsum. Sic C: allatos casus quia Deum facit; Negro Ens
in ibi Deus sit & se Caa judicii falsi; ēnim Deus sit Caa judicium falsi; Deus nō
nej oculari et apprehensionis, nam in his nō datur falsitas, qd ām deinde sequa-
tur falsum judicium, Deus nō è Caa positiva ac p se, sed negativa Caa è ignoria in-
tellectus ignorantis aliquando posse existere Signaliter sine subjecto, quam igno-
rantiam Deus nō ēnetr tollere, nec ullo miraculo tollere: Cola ibique Caa
& scientia erroris è ignoria intellectus, sicut ēnim in multis aliis physicis, vg in quanti-
tate, qualitate, Spiritualibus, Relationibus, in colore incipit. — Dicit. Cognita erronea in-
vincibiliter obligat homō ut eam Signaliter ut pt de actibus humanis, qō error con-
scientiæ et à Deo. 2e Paul. obligat vi judicii practici veri C. vi judicii speculati
vi et falsi N.S. Observa ibique in cognita erronea obligante triplex ēe judicium,
unum scil. practicum, quo judicamus aliquid agendum, quo vera nō præcipitur,
alterum practicum, dicens aliquid faciendum, vel omittendum ēe conforme ad præ-
cum, qd falsō existimamus existere, qm è simpliciter falsum, et nō pt reduci ad
Deum: verum è simpliciter Verum Veritate practica, dictante bonum ēe faciendum,
malum fugiendum, et sic vilanda, quæ sit prohibita, et faciendum, quæ sit præcepta,
et hoc pt ēe à Deo, quia è verum et consonum dictamini recto prudentiæ;

Unde n̄ deceptio, quia vq quis decipitur, qd bonū p̄ malū, et dulcia p̄ amara, ē meritoria, sic enī assensus audiendi ē meritorius. Quis. conformitas 6.
dictamen erroneum ē erronea et falsa, sicut ipsum dictamen; qo si deus possit
:cere conformitem eam consciā erroneā vī judiciū practicū, so practicare erroneū,
et pī elm causere. Ad 2am. conformitas ad judiciū erroneū cognitum ut tale, ē
erronea. Ci. ad dictamen erroneum, sed invincibiliter habetur ut verum. nam
talis conformitas ē vera, veritate practica, sīz imperari à prudē, quā infallibi-
:liter verum ē, n̄ ē conveniens facere id, qd judicatur malum, et ē conveniens
facer id, qd judicatur bonum. Veritas elī dictaminis practicī n̄ consistit in com-
:mensuratione ad objm, prout hoc ē in se ē, sed prout ē in judicio operantis, id ē,
consistit in conformitate ad regulas rectas. qo. 4.
Duis. auxilia supnālia possit influere in assensum erroneum; qo elm Duis.
:cōcurrit. nam cum deus sit causa totalis cāe supnalium n̄ possint n̄ se influere in eorum
effs, sed pt prudē supnalis imperat studiositati ut eligat opinionem, que apparet
Verian. sed talis opinio pt ē falsa, qo. idem charitas initiat ut bene sentiamus de
proximo et bonis ejus pt, ut hic sit peccator. qo. Ad 2am et pt. nam prudē n̄ disponit
in electione opinionis facte, nisi in actualem assensum secundum qd importat pē-
:ticularem, sed quatenus importat conformitatem ad rectum appetitum, que con-
:sistit non infallibiliter in practica veritate, unde nec charitas infundit ad
illam falsitatem secundativam, sed in consonum et judicium practicum qd verū di-
:cat. quibus peccata proximi notis n̄ constant, ec consonum ratioi et juris. ut ho-
:nē de visis secretis nisi. Duis. Deus pt hoc auferre ab eis qui ē habilis scien- 8.
:tificis, quibus ablatis remittat hoc ignorare, qo elm pt influere errorem, sed n̄
Deus ē. quia ignorā, quatenus practice dicit cavendum sibi evitare, n̄ opponitur
ei officio divino, qā hoc subest Dominio et objo divā, quapt hoc auferre ab
habilibus scientificis, influendo ignoraā n̄ ē mala moraliter. sicut alibi erroneū,
cum n̄ sit persona rationis intellectualis. 9.
Duis Deus pt influere in actū requisitū, ex quibus congregit sufficiās judicii, qō,
etm. Ad pbm. hoc judicium: Scientia certi, ex causante certo ē, nedum ab
actum ex objone cursus, sed Deus pt causare judicium ambō verum, et deinde
influere cursum. Ad 3tium. qō. Ad 2am ad pt Duis; illam falsitatem n̄ causat
ex conservatione judicii secundum se, nec ex objone cursus secundum se, sed
prout dicit dissonantiam ad objm, qua n̄ pt ē a Deo. 10.
Duis. auxilia supnālia possit influere in assensum erroneum; qo elm Deus
:cōcurrit. nam cum deus sit causa totalis cāe supnalium n̄ possint n̄ se influere in eorum
effs, sed pt prudē supnalis imperat studiositati ut eligat opinionem, que apparet
Verian. sed talis opinio pt ē falsa, qo. idem charitas initiat ut bene sentiamus de
proximo et bonis ejus pt, ut hic sit peccator. qo. Ad 2am et pt. nam prudē n̄ disponit
in electione opinionis facte, nisi in actualem assensum secundum qd importat pē-
:ticularem, sed quatenus importat conformitatem ad rectum appetitum, que con-
:sistit non infallibiliter in practica veritate, unde nec charitas infundit ad
illam falsitatem secundativam, sed in consonum et judicium practicum qd verū di-
:cat. quibus peccata proximi notis n̄ constant, ec consonum ratioi et juris. ut ho-
:nē de visis secretis nisi. Duis. Deus pt hoc auferre ab eis qui ē habilis scien- 8.
:tificis, quibus ablatis remittat hoc ignorare, qo elm pt influere errorem, sed n̄
Deus ē. quia ignorā, quatenus practice dicit cavendum sibi evitare, n̄ opponitur
ei officio divino, qā hoc subest Dominio et objo divā, quapt hoc auferre ab
habilibus scientificis, influendo ignoraā n̄ ē mala moraliter. sicut alibi erroneū,
cum n̄ sit persona rationis intellectualis. 9.
Duis Deus pt influere in actū requisitū, ex quibus congregit sufficiās judicii, qō,
etm. Ad pbm. hoc judicium: Scientia certi, ex causante certo ē, nedum ab
actum ex objone cursus, sed Deus pt causare judicium ambō verum, et deinde
influere cursum. Ad 3tium. qō. Ad 2am ad pt Duis; illam falsitatem n̄ causat
ex conservatione judicii secundum se, nec ex objone cursus secundum se, sed
prout dicit dissonantiam ad objm, qua n̄ pt ē a Deo. 10.

vitali recto, qui n' arguit imperfectionem in ex parte Dei; n' am de actu ar-
guente imperfectionem in Causa (tm inproducente), ut è actus erroneus sub
formalitate erroris. 2do. Nec posse Deum infundere habitum erroneum in-
clinantem ad errorem actualem. Interim etsi ad minimum talem habi-
tum infund. posse à Deo; nulla inde cel paritas ad actu erroneum, quia ha-
bitus n' obligat sua inclinatione actum sub potestate operantis; an velit Deus
dum inclinationem ejus & conatus eam agere. Nihil infundendo habitum erroneu
Deus n' produxit aliquid. q' cel dispositum nam intellectuali actui et processui qui
q' cel actuale malum morale, produceret itaq; Deus tm aliquid subjacens suo
dominio, producendo vi actum erroris, produceret aliquid impedibile actum
tali dissonantia inhaerentiae nam intellectualis hic ipse, q' sit actualis error, q' ois repug-
nat.

Quæstio Sexta.

An objecta seu Mysteria fidei Christiana sint evidenter
credibilia?

1. Pro hoc obj' male fidei sunt proxime seu actuali à nobis credenda, q' de his
quaerimur, an evidenter credibilia sint? Seu cum veritas revelata tmo ipsa
ipsa revelatio ordinanda sit ad obscura, quaerimur an fidei mysteria n' point vel
quodam modo sui rei credibilia, ut credere nobis talia sint coram deo rationa-
bile. Pono aliquam veritatem ee evidr credibilem. aliud n' è, quam habere
evidentiam et moralem certitudinem, illam prudenter debere credi; et oppo-
situm nonnisi imprudenter posse credi; Intelligam an hic q evidea moralis
illa, quâ aliqua veritas quæ n' è nota esse mihi, nec experimentiis notis
deducta, nec ab alio fide externo percepta; illi tm in mente alterius apparet, ut nul-
lam prospus rationem habeat probabilem dubitandi; imo ab ullo imprudentiss.
omnis judicaretur illa, qui de ea veritate sic apparente dubitaret, et oppositum
sentiret, cum nulla prospus subsit ratio dubitandi, nisi qd n' sit christie evid.

2. Duo: mysteria fidei Catholicæ debent ee, et sunt ois evidr credibilia. seu
articuli fidei mihi et evidr credibles, evidea morali tali, ut n' possit quis rationa-
bile de illis dubitare. Ita Conic inter Cathol. pbr tma 5: Assensus fidei Dei ee
immobilis et firmissimus, ait n' possit ee talis si motiva credendi sint tm probilia
et n' tm evidentia; hujus enim fides immobilem et firmissimum prohibet assensum alicui re
habere probili in oppositu rationis. yo: unde juxta Innocentium Papam et post eum
Clerum Gallicanum 86 vigo damnatam hanc propositionem: Assensus Dei non
est fidei ad salutem stat tum credo nobilis solu proble revelationi et cum possi-
mus dubitare qua quis formidat, ne non sit Christus Deus. yo: Haec ita Pap. ex

q̃ fall qz. Resp̃nd̃ Data credibilia facile ſe nimis ide̅ ut exponit noſter Cyrano, magis ẽ principia ꝛma Scientiæ, atq̃ ſpler xli doctrinam ab Deo ꝙ̃ ipſo magis ẽ principia ꝛma Scientiæ, atq̃ ſpler xli doctrinam ab Deo ꝙ̃ ipſo et ab Apoſtolis, a Martyribus, a Viris Apoſtolicis, & Signa et prodigia confirmare. Et ideo alius poſſet arguere incredulas ajebat; ſi mihi nõ eſſet credere, operibus credibile, ſi dicerem Ali doctrina mea ſolitarie ſumpta in apparentia, vel nõ eſſet credibilis, ſed cum opera mea reddunt illam credibilem, ita ut illis viſa ſunt, quæ in S. Caſſia ſ. gre nio me judiciſſime locuti ſunt. Et re ſ conſenſu populorum alios genii, Et ret auditorias moraliq; inchoata et ſoe nutrita, charitate aucta, veritate firmata. Et deo lib 1 c 6 alia Fauſtus. ap 113. Sti Augustini Manichæos. Quid ad Rem reſpondebis iſtam? nempe iſta nam: ſola ſunt, nec ob, in duo columnia contradictionis ſed etiã nebulas dubitationis expellunt, go. Rey S. Augustin 7. confeſſion, cap 19 ait: facilius dubitarem vivere me, quã nõ ee Veritatem, quæ per ea, quæ facta ſt, intellecta conſpiciuntur. Unde tare prone in Lanyn Severianam et erroneam damnavit Clerus Galicanus An 1700. Evidẽs nõ ẽ evidẽa moraliter dicta et ſtyſſua religionem Catholicam ee Veram: ſpler 200 illud ẽ evidenter credibile, qd probationes, deductiones et argumenta, ſeu motiva evidentibus et irrefragabilibus, quæ nõ poſſunt niſi imprudentiſſime et inſapientiſſime negari, aut in dubium revocari: ſed talia ſunt miſſeria fidei catholicæ go: Major conſtat. Credibilitas ẽ nõ ſumitur ſumit Veritas ex intrinſeca conexione, quæ reperit inter Prædicatum et Subjectum: Sed ab extrinſeca et duenijs teſtimonijs, et ab aliis fundamentis et motivis extrinſecis. mirabilib. nam miſſeria noſtræ fidei exarravit Unigenitus Dei Filius, qui Apoſtolis ſuis dixit: Veritatem fidei, quam appellatur et dei ſ. de ſe ipſo dicit. ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam Veritati: ſ apoſtoli et prophetæ prædicaturus Martyres Veritatis ſe. ergo argumenta credibilitatis, quibus probatur Veritas fidei noſtræ, talia ſunt, ut evidenter appareat nõ poſſe niſi imprudentiſſime negari aut in dubium revocari, qd Deus ſ. adeoq; Veritas facti et ſcire nequit: ſi ſit author doctrinæ aliunde, videlicet ejus dogmata revelare et ſcire nequit: ſi ſit author doctrinæ aliunde, videlicet ejus dogmata revelare veritatis; go miſſeria fidei catholicæ probantur teſtibus idoneis, et argumentis evidentibus, quæ nõ poſſunt niſi imprudentiſſime negari, aut in dubium revocari. ant ſb. Exponendo illa argumenta ſeu motiva credibilitatis, ex quibus apparet, religionem aliam falſam Deum auctorem ſibi vindicare, falſa ſunt.

3. primum motivum è religionis nrae antiquitas, quae nuncupare debemus Sum infideles, Sum haereticos: infideles quidem, nam eorum religio & politia idololatria è nova, adroga, suspecta, pcis praeterq; initium sabuisse a Diabolo & ab hoc perverso haeresiarcho praesertim maderros, eorum assignari potest tempus, quo sub pretexta reformationis a religione vera ad falsam transierunt, et Lutheranismum assignari assignarique fuit Martinus Luther natus anno 1483. qui vera religione imbibit secta anno 1525 Secta Lutherana cum limina posuit. Pariter Calviniani ante Joem Calvinum ao 1509 natum nullum sua secta vestigium ostendere potuit. De hujus sectis haereticis vide historicos. Unde sic arguo: fides nostra è antiquissima: jo mendax et falsa cum pte contra ex Tertull. Leo de praescriptionibus dicente: mendacium è sine periculo possessionis, ergo religio nostra antiquissima è, cum aliae nuper praeditae, nec sine vestigium eam falsam esse & posse. Item pto. Fides nra è tam antiquata in mundum isse, ipsamq; insinuavit Deus primo parenti, ita illud sap. 10. educabilia deinde suos et dedit illi virtutem continendi eos: quo posita mendacibus Patriarchis et Prophetis descendisse ad eum et deinde ad posteros, convenisse eos ad hanc ipsam spem eadem, spem integram, spem incolumis per magis, ut ubertim per decursum ostendemus, ergo; —

4. Deum motivum: è religionis nrae stabilitas, quam nec barbarorum rabies nec tormentorum vis, nec persecutionum impetus, nec munera aut dignitates nec regia nec populi inferi potuit evertere & imo tanto fuit gloriosior Catholicorum triumphus, quanto fuit crudelior adversus oppugnantium excessus, et quo magis saevabant tyranni in Martyrum sanguine sitim nostram extinguere, eo magis accendebatur et crescebat cum eorum confusione. Quod egregie ipsi improperat Tertullianus in apologia contra Gentes his verbis: plures efficimur, quoties metimur a Vobis: semen è sanguis Christianorum. Horum ab secta et religionis pro mutatione et variatione exposita sanctae Ecclesiae ubi jam Arianismi, Pelagianismi, Manichaei? ubi gentiles Arabaptistae? Calvinistae, Lutherani? tanta ex ruerunt in eorum dogmatibus et libris diversitas, ut non solum Lutheranis a Calvinistis, nec Calvinistae, Lutherani inter se differant in materia fidei, qd è signum apertum falsitatis. — —

5. Deum motivum è suspensa fidei nrae propagatio, quidem mirabilis, qm qd pugnabant, debuit, nunc subtiliter, indigenter, corrumpi et armando, et pugnando, non vim inferendo, et civilia bonorum aut sensualia proponendo, sed spem divinam incarnatam, flagellatam, crucifixam,

morbuanos predicando, solays invisibilia et a sensibus remota prohiben-
do poluerunt boes, sapientissimos et potentissimos, cui majorem parte
mundi ad religionem Catholicam amplexandam inducere, idq; tam ne etiam
quidem mundo et de none reluctantibus, ac ipsis idolorum ministris contra sea-
denibus. Certe a Deo factum esse id est, et hic mirabile in oculis nostris. Matth.
21. Illum moliuam est prodigiosa multitudo miraculorum; nam qui ceteri in 6.
mera miracula in confirmationem fidei nra facit, ut ipse Matth ipse facta dicens:
Cum ego resuscitate fuerim, quæ audistis et vidistis: Cæci vident, Claudi am-
bulant, muti loquuntur, quæ miracula si vera et certa non fuissent, nec
credidissent Apostoli, nec alijs ea publicis scriptis narrassent. 2do. Apostoli ipse
ipsi innumera miracula in confirmationem doctrinæ edidere, ut Petrus
quas in alijs Apostolorum. et Marcus. Ipsi verbis: illi autem profecti prædicaverunt ubiq; Do-
mino cooperante et confirmante sermonem sequentibus signis. Atq; Ille inde innu-
merabilia quæ a sanctis aliquis ac singulis olim facta sunt, q; ex infirmi
miracula, quæ a sanctis aliquis ac singulis olim facta sunt, q; ex infirmi
sensibus, mortui vitam recepserunt, modo vertitur aqua calcabilis, modo solis
preciosus mons de loco transvertur. Item plura sanctorum Ea postremo ipsis ab he-
centes annos adhuc insigna et flexibilia reperta sunt, qui hæc prodigia negaverit,
nostrum prodigium inferis, nisi quod innumeri boni terrenis carnalis sui superbiæ
nibus addicti nulis visis signis aut prodigijs amplexati sunt religionem, carni
et sanguini alijs spiritualibus ois adversantem, ubi predicat Deus confessus,
ubi præcipit penitentiam corporis mortificaõ. — — — —
7.
Illum moliuntur Catholicæ doctrinæ puritas et veritas, nam ea duel charitas
dem dei et proximi, passionum repressionem, concupiscentiam mortificationem, amo-
rem paupertatis, fugam inhonestæ, ea bonis dedecorosis edidit capitalem. Superbi
humilitatem, iracundiæ mansuetudinem, invidiæ æquitatem et quidem nulla est similitudo
operum contra deum proximum et proprium honestatem, quam in eodem nec; nullum
pitalis aut vitalis officium, qd in comedat. nisi ea juvenes et virgines celibi parent
libus, solemnibus honoribus et divitijs sæculi carnis et mundi illecebris, uni deo ac
angeli famulaturi vitam ducerent, solitudini et monasticam complexuntur. 8.
Illum moliuntur esse alium error apertus apud aliquos ea voluntaria pœna
Dei aalia horrida, apud alios promissio pœnæ mercedis eternæ pecuniæ felicitas, qua
ibus et libidine constat. Sed quid Herchii moderni? Quid Calvinista? præcepta dea-
logi impossibilia asserunt, Deum secuti auctorem faciunt, tollunt ab hac libertate,
à bonis operibus meritum, flamyo fidem requirente, libertas secundi occasionem
negarunt. Quid multa? illius qd nonnullis ex prædictis erroribus infirmantur,

voluntes infantilibus. Jam baptizarentur infantes. Lumen rationis, ac proinde credere, sperare, amare, cum sit videant infideles pro suae efficaciae clamare. Cetera horum et aliorum haereticorum errores vide in aliis tractatibus refutatos.

9. Primum motivum est manifesta illius caecitas, in eos, qui Christianam religionem impetierunt. Reliq. qui legis auctorem eandem naverat, sibi mortem intulit. Judei crucifixo à septendecim et ultra saeculi fidei nostrae conservatore etiam nunc vagantur in orbe sine duce, sine fide, sine sacerdote, sine sacrificio. Nero Christiani sanguinis crudelis prodigus se ipsum inter mortis exclamans: Eurpiter vivi. Eurpius moriar. Decium terra, Maximilianum laqueus, Severum hausitus veneni, Julianum hasta, Neronem vermium corripio absorpsit. Sed quid haereticos? Jo Calvina communi aam cum visceribus sordide emisit Anig. Calvello ac Eadem sordido vulnere consumpsit Castellanus et Danorem vivorum exposuit Calvinus. Lutherus ad cadis monialis à se corruptae lectina morte corripitur. Alii alijs modis miserabiliter ceciderunt. Ast molivisse adde Sibillarum oracula, Gopheliarum Valicinia, Gentilium, Judaeorum, Naturae, Saronum Responsa, innumerabilium Martyrum mortem pro defendenda fide suâ; ac eadem maximam concordiam et confessionem SS. Patrum et Doctorum, quae molina stipe Gadurd Pargen. Gonet. vide ibi. Tei am cum Pio Murano, Sulano concludo: magna insania est, evangelio non credere, cujus veritatem sanguis Martyrum clamat, Apostolica resonant voces, prodigia probant, ratio confirmat, Elementa loquuntur et Daemones confitentur.

10 Obj. mo: Olim Saeculi nostri sunt Viri sapientissimi, qui religionem nostram negarunt, go non est evidenter credibile; nam evidenter credibili refragari non est signum sapientiae sed dementiae. Ad Dari. Reali sunt Viri Sapientissimi sapientia carnali et mundana tranſeat, sapientia spirituali et à Deo revelata deficiant. Nihil enim: si ipsis fuerunt debitae propositis fidei objecta id suponendum est: si fuerunt rebelles culpae; magis diligenter credere, quam curiosum, ipsos ex praevenire ex ea passione, et ex influxibus attendere, et ex vano Aliana: rum superbiam amore, et cum quia ob peccata privati fuerunt lumine efficaci ala illud Apostoli ad Cor 4. Deus hujus saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis praedicatio Evangelii; glos. ibi.

11 Dico. Si fidei nra mysteria non sunt evidenter credibilia, non sunt evidenter vera, adeoque clara, ac fides objecti est absolute obscurum, go Deus Nos non est evidenter vera propter rationes intrinsecas in ipsis mysteriis effulgentes, Nos non vera

ffer nonꝰ exꝑssꝰ C: sed ha ꝛ, licet evidenter ostendant misteria fidei sub: ꝛ ijsdem, nõ ꝯ in ipsa clarissiant, sigꝫ remanent in se obscura, unde fidei mo: ꝛ liva nõ assimilat imediate mysteriã sed revelationi Diuinæ, seu ostenduat se a Deo revelata. Dicꝫ: Li mysteria fidei sunt evidenter credibilia, vis ꝯ ultꝰ cõl Karelicꝰ, sed contrarium experimur, gõ: Assꝫ. evidenter credibile sufficienter proposito nequã absentimur, gõ. Ad Nũ ad pmũ ad 2ũ arg. Evidenter cre: ꝛ dibili ab intrinseco nequã absentimur C: evidẽr credibili ab extrinseco sumpser mo: ꝛ liva ẽt extrinseca Nõ: jã tale objm̃ est aliqꝫ in se obscurum, et sic ad credendum in: ꝛ sipsum requirit pmũ voluntatis motꝫ et grã prevenies. Dicꝫ: illa doctrina nõ est ꝯ evidẽr credibilis, sed potꝫ incredibilis, quæ nonnulla continet, quæ Dei Majestatẽ pror: ꝛ sus indigna apparent, imõ et indigna quæ horrorem maximum boibꝰ inculcant, ut ꝛ dicit doctrina fidei Catholicæ gõ: miñ pbꝫ. Deum conijsi novem menses in utero mulieris potuisse, seu morientem Majestate sua indignum videri, Et hõ est unum ex præcipuis fidei nostræ dogmatibus. Deinde horribile est humanam carnem mandu: ꝛ care, quam perimere, et humanum sanguinem potare, et effundere, et hõ docet hæc fides nra, gõ. Ad Nũ. ad pmũ 2ũ: gõ licet illa doctrina Dei Majestati indigna videatur, si nõ consideretur attente, debite et cum ꝛ dibus circumstãtijs quibus fides docet illa misteria fieri, cum si consideretur cum attentione et circumstãtijs debitis, nam Xtus conceptus est quidem, sed de spiritu s., natus, sed de Virgine, in præsepio vilis animalis, sed à Regibus adoratus, et hæc ꝛ secundum humanitatem, nõ secundum Divinitatem. ad 2ũ. Duo cum s. Aug: manducationem Chꝛ sti et potationem sanguinis ejus nullum horrorem inculcare, qui manducatur et bibitur sub specie panis et vini, quibus communiter vescimur. — p 14
Dicꝫ: vel aliunde fidei et evidẽr credibile credulitate humana et Divina Sed nõ. gõ pr̃ ipsi sibi sufficiunt si dum. gõ est evidẽr, nõ posse subesse ipsis falsum, quia natura: ꝛ liter veritate infallibili, et sic erunt evidenter veri. Et est evidẽr credibile credu: ꝛ libile Divina, jã habita motiva et sanctitate, et ex ejs sibi subest evidẽr, gõ aliunde fidei sit à Deo revelata, et deo firmiter et certissimè credibile, ac sine ulla hesitatione, qualis est credibilitas fidei Divinæ. Secundo requiritur subesse ei ꝛ evidẽr evidentiam et veritatis fidei nrã, sibi evidẽr credibilitatis; nam moti: ꝛ va quæ afferuntur de credibilitate nrã religionis, licet habeant evidentem ꝛ connexionem cum veritate mysteriorum fidei, habent hõ evidentem connexi: ꝛ onem cum eorum credibilitate et gõ illa sint à Deo revelata. — — p 15
Dicꝫ si mysteria fidei sunt evidenter credibilia, gõ sunt talia, quæ possunt evi:

=de aler credi ac ide falsum ej quia n evidenter ad assare tradunt gō Scot C:
Do cū dicimus mysteria fidei nra ee evidēr credibilia, n evidenter n debet
accipi, ut caual supra ipsum actum credendi, sed ita sumi debet, ut caual supra
reflexam cognitionem de possibilitate hū et nrae talia actus obscuri fidei: unde gō
dicimus mysteria fidei evidenter ee credibilia, sonat, nihil evidenter contrat, ea
mysteria fidei ee credibilia obscure, sic cū evidēa n cadit supra ipsum actum credendi,
sed supra reflexam cognitionem de possibilitate talis actus.

ib Obj 2do contra motiva Credibilitatis: n obligant Aliani et Scotti, gō doctrina Aliana
n e sacra, adeoq ex doctrina tabulate n valet inferre evidēa credibilitatis mysterio-
rum fidei. 2do doctrina Aliana nulla continet mysteria que videantur rationi repug-
nare, ea plane incredibilia ee, ut mysteria Trinitatis incarnationis: gō stando in n.
nam ideo n obligant Aliani et Scotti, quia n obligantur fideles servare doctrinam Alianam, quam
di observare nō ee vera ex. Anticaual, ad 2. N caual contra quidem nulla que
earum humanae mentis superant, nihil tū gō nōn repugnet, imo rationi, n ee
de rebus divinis judicandum per modos et conditiones rerum creatarum, cum reg divi-
nae infinite reg humanae et creatae superent. Deinde si in rebus sensibilibus ac passim
obvijs tam multa occurrunt, circa que dubitanda et dubitanda deficit humanae ingē-
nium rep vij, ipsa ratio dicat, mirum ee n debere hi de contingentia reg divinis, que
jj in superiori quodam ordine posita sunt. Dico Mahumetismum, Arrianismum et Calvi-
nismum extra brevissimum ejus multū propagati, et ex hac sede n inferiorum,
eorum actus ee evidenter credibiles; gō dum pp. ado et Reges, que clim martyrij
habuerunt, gō martyrum multitudo n redit evidēr credibilem aliquam relationem.
Deadqm Mahumetismum fuisse propagatum medijs ac vijs realibus et humanis per mi-
rum armis, degredationibus, spe rerum temporalium, et doctrina favente cupiditatibus
pariter n e mirum, Lutheranismum Calvinismum fuisse propagata quia hoc cupiditatibus
favent, Clerici uxores permittunt, religiosos a votis absolvunt, ab obedientia, a confessariis,
jejunijs, et aliarum rerum delectu eximunt, ad Arianismum amplectendum ee ide
illo medio nudo et humano, imo repugnante rata corrupta et vitiata gentium mo-
rum. ad 2. N: nam inter ea et dissimilem inter martyres errorij et Martyres
Catholicae fidei, nam martyres tam errorij pauciss ni, ac ejus status conditionis,
aut sexus, deinde nec ex pendenti suspicione. Ad ex vita ac superba perfidiosa
aulvarum aque sua gratia studio eos martyrij profitisse facile apparet. at Mar-
tyres vera fidei virtutem sit, ejus status, conditionis et sexus. Ad aliqui divini
professarint, sive in morte palienda gloriabar et alacriter, magna charitate, sive
in miraculis illorum sufficia comitantibus ex. quentibus. Et certe nonne quidam
virginum et martyrum et mulierum debilis, cum nullo alio motivo, ad numeros ad
fidem Aliana adducebantur, gentilium martyrum secundo, quorum forsan

ambobus. Quia vera miracula n̄ possunt discerni à falsis sed magicis, qui
n̄ [illegible] sunt argumenta sufficiens ad probandam veram religionem. ad 2dum
miracula alia ce[rtum] ex natura classis, que excedunt vim et efficaciam cujuscunq; agentis
naturalis, talia sunt resuscitatio mortuorum permanens, restitutio visus cæci nati,
cognitio secretorum cordis &c. hæc miracula cum sola Dei virtute fieri possint, n̄ pos-
sunt subesse falsum. alia vero classis, que n̄ excedunt naturales vires Angelicas, patranda
possunt activa passivis applicando, talia sunt morbos subito sanare, tempestates exci-
tare, super undas ambulare &c. hic obiicit ce[rtum] subesse falsum. Jam dicunt. Vera ergo
miracula à falsis discerni possunt, ex effectibus. ergo ex eorum duratione vera ergo diu plevis
et temporibus fatis sunt, et prodigia sua, eorum effectus stabiles permanent, multisq;
miseris consimi. econtra falsa pervertunt duratione, et cito apparentia. 2do. Et horum
indices debitate, vera ergo nunquam desinunt, aut falsa desinunt, ut pote cum in prodigiis
magorum Pharaonis, qui quedam mira fecerunt, et paulo post cum reliquis
desinere, ut publice confitentur, cum dixerunt ad Pharaonem — digitus dei est hic.
tum in prodigiis Simonis magi, que professus est cognita, quod ad orationem S. Petri deside-
rat in prodigiis Simonis magi, que professus est cognita, quod ad orationem S. Petri deside-
rat morbus. Tertio ex eorum fine nam vera miracula semper fatta sunt ad excellentissimum
Dei huius cultum promovendum, ad destruendum Satanæ cultum et ingenium, quem
invitum et repugnantem de Virtute Dei cogerunt ad obsessos ejicere corpora;
Simon vero Virtute Diabolica fecerat, pari Satanæ cultu et ipsum divinum est, econtra
falsa miracula fuit ad decipiendos Dei ad excæcandum Satanæ insaniam; ultio
ex manifesta Dei providea que impostorum hæreticorum superbos miraculos cor-
rumpere conantium, tenendo delere judicio; dum eum voluerunt de mortuis suscitare
vivos ide Cæci videntes, de Vivis contra fecerunt mortuos, et de videntibus
Cæcos. ut verissima Sanctæ historiæ. Et hic quæri, quid sit, fatendum de pro-
digiis ab antiquo patrandis contra veritatem Christianam. Coll. —

Colligi antimi fidei nunquam evidenter credibilis, nisi quo moraliter certo ostendi-
tur illos esse à Deo revelatos, adeoq; ad credibilitatem veram requiritur evidens
de facto quod sit à Deo revelatus; talem non requiritur evidens physica,
sed sufficit moralis, seu talis, ut non possit quis rationabiliter de illis dubitare. Patet 1mo
quia non possum credere velle prudenter, irrationabiliter et irrationabiliter. quo in credendo
possum falli, sed si non habeam evidentiam motivorum, possum falli in credendo,
imo sæpe et mihi probe me fallo; ergo. Quia 2do. quia evidentia physica illa
convinceret intellectum, ut in actu 2do non libere ad dissentiendum; sed inter-
cedit ibi est liber ad dissentiendum objecto fidei, ergo fides non est libera et
meritoria. Et 3tio quia evidentia sufficit, qua possita non possum prudenter formidare,

, ed posita morale evidea n̄ possum prudenter formidare go. Porro ul ostendatur aliquis fidei, evidenter moraliter credibilis, debet inhærere ratio, quæ aliquod de quo sit moraliter evid, q̄ n̄ possit aliter esse aliter nisi a deo. quia evidea ad fidem requisita ad excludere el periculū deceptionis essentialis. ac tolere ve n̄ prudenter formidirem. Sed quicū n̄ proponitur motiva ratio aliquod, q̄ sit evid, n̄ possit esse aliter nisi a deo, n̄ excludit de periculum deceptionis, neq; tollit ois formido prudens go.

20 Obrij 2. motiva credibilitatis n̄ consistere in indivisibili, adeoq; aliqua motiva possit assignari respū unius, quæ n̄ sufficiant respū alterius, quare licet motiva illud, quo rudis movetur n̄ sufficiat ad generandam evidea n̄ respū illius, sufficiat tñ ad faciendam evidea respū rudis. sicut q̄ evid quoad prudentem operetur credendo ea, quæ ille proponuntur a parentibus credenda, quos tñ ipsos et res natura designavit magistros, q̄ ēn motiva n̄ sufficiat respū alterius, unde respū illorum, qui habent inculpatam perspicaciam, pauca requiruntur quam el major motivū, quam respū rudium. Porro. q̄ quando ois elim Theologi. ij dicunt, dubium indeliberatū, n̄ è ex defectu evidea credibilitatis, sed ex eo, q̄ n̄ offerat evidea credibilitatis fidei ejus mysteria adhuc maneant quoad veritatem sua obscura.

## Quæstio Septima

### An ea quæ deducuntur ex Veritatibus revelatis, sint de objecto materiali fidei ?

1 Nota. aliquid dr̄ esse revelatum tripliciter. primo formaliter ac immediate explicite, q̄ dicitur. ij Verbis expressum è, et revelatum secundum se. 2do finaliter, et immediate implicite; q̄ dicitur verbis n̄ è expressum, sed tñ continetur in revelatione, ut aliquid idem secundum sum cum explicite revelato: sic Deus revelans sua et hoīm, implicite revelabit eam et aac rationē; 3 ut pars totius expresse revelati adequate sumpti secundum sum revelantis, sic Deus expresse revelans sua et hoīm, revelat implicite illum habere aam rationē, 4 ut pro particulari contenta in generali expressa; sic Deus revelans ois hoīs monitores, revelat implicite eum Petrū monitorem, sive virtualiter, sive mediate &c. q̄ n̄ è revelatum ut et secundum se tertium aliquo quorum conexum è. Nota 2. posse conclusionem deduci ex duabus præmissis revelatis vg ois hoīs habere aam immortalem, sed xtus è hoīs, go. vel una præmissa revelata, et altera seu minori naturali, sed certa scientifica, vg ois hoīs è aliquo mortuus, sed ego sum hoīs, go. 3 denique una præmissa, 2 neq; minori evidenti naturaliter et altera neq; minori revelata vg ois hoīs è rationalis, sed xtus è hoīs, go. Porro secundum ois Catholicos, sed plerosque

2

deducta ex duabus præmissis licet ambabus revelatis, nō est de fide, quia illud solum creditur fide divina, cui assentimur unicè et ultimatè propter veracitatem Dei, ai Conclusio prout deducta ex præmissis nō assentimur unicè et ultimatè propter veracitatem Dei, sed etiam propter bonitatem illationis et evidentiam illationis, unde erit solum Conclusio theologica, nihilominus propter talis conclusionis theologicæ certitudinem est de fide, nō prout deducta ex præmissis, sed prout explicata et applicata per illas, id est, conclusio objectiuè et specificatiue sumpta, quia conclusio manet eadem specificatiuè sumpta nō nititur illationi finali tanquam finali motiuo, sed tm̄ rationi formali conditionis applicatiuæ reuelationem diuinam, unde resoluendum restat, an propositio est de fide deducta, siue dicatur ex duabus præmissis reuelatis, siue ex una reuelata et altera naturaliter cognita deducatur.

3.

Quod 1mo. Primò cognitionē deducta ex duabus præmissis credibiliter reuelatis est de fide secundum se et propter fidem diuinam. Conseq. probatur. Quia propositio reuelata formaliter quatenus confusè et indistincte est de fide secundum se et fidelibus proposita ut reuelata, licet credatur fide diuina, et quidem propter auctoritatem Dei reuelantis, ai talis propositio deducta ex duabus præmissis reuelatis est de fide, quia tam tota propositio quàm singulæ partes, licet confusè et indistincte; nam tota propositio quàm singulæ partes talis propositionis reuelatæ fuerunt confusè et indistincte in præmissis ex quibus deducitur, aliquin conclusio continetur formaliter confusè et indistincte in præmissis, ita ut credita post ex illis deducta. 2do talis propositio est sufficienter proposita ut reuelata, ita ut credita fide diuina; nam hoc ipso, ed conclusio cognitionē deducta ex duabus præmissis reuelatis, certò, ideoque sufficienter ostenditur eius objectum includi in objecto alterius præmissarum reuelatarum, quia tunc de fide est conclusio cuius syllogismi omnes propositiones reuelatæ sunt primò et per se, sed petrus est apostolus, quia petrus reuelatus est apostolus, quia petrus est homo, et omnis homo est animal, et omne animal est substantia, ergo petrus est substantia.

4.

Quod 2do probatur. Cognitionē deducta ex duabus propositionibus, quarum una est maior reuelata immediatè credibiliter reuelata, et minor nō reuelata sed certa siue certitudine metaphysica et physica, siue certitudine moralis magna et absoluta, ac excludente omnem formidinem est de fide et potest credi fide diuina. Antoine Champ. Gotha Sanger et Stearo probatur: est propositio reuelata saltem eminentialiter, est de fide, ut probatur deducta ex duabus propositionibus quarum maior est reuelata, et minor nō reuelata sed certa est reuelata saltem eminentialiter, quia minor propositionis probatur deducta continet in se saltem eminentialiter obiectum partium conclusionis, quæ ex illa cognitionē deducuntur; et supponit pro obiectis proprijs partialibus, quæ sub illa continentur, quia illud existentialiter propositionem universalem simul dicit saltem eminentialiter obiectum propria et partialia subalterna contenta, et consequenter id ipso, quod minor universalis sit existentialiter reuelata, simul ob

simul de conclusione particulari, qua ex illa & minorem particularem syllogismi deducuntur. Sunt revelata saltem implicite. Primo est de fide conclusio syllogismi. Vel hoc aliquo modo intelligatur, sed falsum est; quia Petrus est homo, ergo Petrus morietur, ubi major universalis est revelata ad Abrahamum, Jacobum et Isaiam et omnes alios mortales, minor vero certe metaphysice, item major syllogismi conclusio per se non est de fide divina, quando Ecclesia definit eam esse de fide, non Ecclesia est columna et firmamentum veritatis, ergo ad Deum &c. ai certe est certissima negata moralis. Ecclesia quia definit eam de communi, ergo Gallia dicam de communi.

4. Objic contra 3m conclus. id quod non revelatur, non est de fide, sed prout deducta ex duabus præmissis revelatis non revelata, ergo Deus mihi non est revelata saltem ut explicite conclusio saltem implicite non. Dico Christus revelavit universali salutis, ut objic conclusionis non sit primo et sequenter revelatum, ergo est pro quo objic conclusionis a parte rei. Idem aliter ex objecto revelato propositum, et ita cognitum probatur ex vi revelationis, sed prout hypothesim est discursus, et ideo in ratione objecti probationis est idem cum objecto revelato. Et N. ad 4m. ubi dur dispensam est responsum: Deus discursus est hypothesim ut condicio et applicatio revelationis et motivum credendi non unde addunt vis solius revelationis movet objm conclusionis ad assensum.

7. Objic ido contra idem Conel: conclusio sequitur debiliorem partem, ergo si minor syllogismi non est de fide divina, nec conclusio erit de fide; Ita 2 ant. de conclusio sequitur partem debiliorem, si scilicet saltem, id est, qualemcunq deducitur ex præmissis &c. si scilicet maaltr, id est, qualemcunq continetur in majori revelata non habitum assentiendi conclusioni scientiali saltem est discursus artificialis ac motivum assentiendi conclusioni maaltr scientia est divina revelatio. Dico. Conclusio sequitur non deducitur &c. sed tm quoad ex majori revelata, sed ego non est majori revelata, quia ista minori nec proxime nec mediate est de fide divina. Et N. ant. nam quamvis Quæ conclusio illa non deducatur ex præmissa revelata, nisi mediante minore non revelata; tm deducitur &c. sed continetur saltem immediate licet implicite in majori revelata, et hac continentia evidenter apparet a minore particulari, qua mediante conclusio ex majori revelata deducitur &c.

9. Dices Cum Deus revelavit vel hanc propositionem Universalem: vel hoc moriuntur est non revelavit me esse hominem, ergo Deus non revelavit neque implicite me esse moriturum. Et N. quod ad hoc. ut Deus revelaverit implicite me esse moriturum, sufficit quod pro aliquibus particularibus pro quibus supponit, scilicet quod dicit vel hoc moriuntur est dicit equivalenter et implicite, Petrus, Paulus, Joannes &c. moriuntur. Dico si conclusio ex Universali revelata deducta est de fide, tum hoc est ordinarie et in aliis casibus. sed non ego pro mea

hanc universi: ois contribuy ē in gra ē de fide, n Dn ē de fide, gd dic ille Roō contribuy in particulari ēt in gra. Item de fide ē, q̄m Rōem rile Baptizatū ē in gra, n Dn ē de fide, hunc v illum gē in particulari baptizatū ē in gra. Item de fide ē ois Rōsā conservata confitenē Rōm, n Dn ē de fide hanc v illam Rōsam in Relatu expositam confitenē, tm gō: Et n mirū cum sbaone, quā hoc ordinarie el in oibus casibus ven n ē, unde elm in dali exemplū dicit ēt, gd dic ille Roō ēt contribuy, v Baptizatus, v Rōsā rile conservata, ēt oīo certum de fide, hunc v illum ē in gra ē, dicit qui baptizat infantem, de fide credit illum ē in gra, de cujus Baptismo dn ille con: stat evidēr naāli: quā evidēr illi ē infantem n ponere obicem; et p cum de: fat evidēr naāli: quā evidēr illi ē infantem n ponere obicem; et p cum de: bita intentione maām et Spm. legitime adhiberi, adeoq; verū Baptismū cor: ficere. unde nostra elm resolutio vocatur certitudine magna morali: et solutā, et excludente oēm formidinem. Dices. Quod de fide dbt nobis constare, ad hunc particularem baptizatū ēt in gra n constat go: Rnd negm dbt constare v actu v aptitudine C. actuq; actu v. Nam gd aliquid. De fide, n tabet ex eo, gd nobis constet ad gd ill inniteng revelatōi Divinā. Actum evidēr, quo subeunt fidei; et aliquid actus de fide actu, dbt n tm suspene de dubium, ad hunc ēt prudenter formidinem; cum gō in nobis quo ad Baptizatum, dem dē de cer: titudine rōsā, de regulata ordinatione, n tabet evidēr excellens ēm prudentem formi: dinem ad actum dubium formale, sit hoc ut hac vā particularia nobis n sint fidei actū, cui actui el absolutē, licet ām illa maior evidēr n injungat actū fidei absolutum, sufi: cit, ut n iteret Baptismus, ut n fiat ordinatio, ut n adoret rōsā sub conditione, dn ēt, ut n iteret Baptismus, ut n fiat ordinatio, ut n adoret rōsā sub conditione, dn excitet rationalē dubium. Quod dubium cum ordinarie rile fiat Baptismus, cōpetu: ditio, ideo ex suppositio spō ordinis, licet actus noster n sit fidei; ubi de facto n ē dubium, ut dictum n. 4. Nō 14. vi. Dices si ois particularis credens in vera cognitō, ut dictum n. 4. Nō 14. vi. Dices si ois particularis credens in universali revelato possit de fide, in quanen ēt articuli fidei: Rnd go: Per Rtz: na pm universali revelato possit de fide, in quanen ēt articuli fidei: Rnd go: Per Rtz: na pm n ois particularis habet de fide, Rnd Dn ea, de quibus habeat evidēr excludens rem prudentem formidinem, quod contingit enter sub universali relato; sic ego dic certo constat se peccasse mortaliter, sine dubio pt credere, n ē ēt privatum gra, ilem qui baptizavit infantem, et sciat evidenter, pter rile intentionem maām, et ser: mam debitam, n rile baptizasse, potest sibi dubia credere, hanc infantem de in gra Dei; Dices in tali casu potē absolutē fieri; ut p illusionem Diaboli aqua Rōsam Sacramentalem, quam apparens loco ejus mentaliē, provt elm visa p ē salsa, go: ibi certitudo moralis n ē satis ad fidem. Et N. B. elm sic loc absolutē fieri, quia n tabet ea certitudinem moralem, quae sufficit ad prudentem judicium cre: dibilitatis. Et dum tabet certitudinem metaphysicam, quae n requirit ad hoc,

ut constet. Singulare continet in universi; aliquis etiã Apostoli potuissent
dubitare de Veritate miraculorum xti, si prædicta rõ aliquid valeret. Non nil
credere possemus, licet ẽm Paler Divinum vñ mortale Patrem dixerit: Nec filium
diligendum, etiã imprudenter formidare possemus, an Diabolum illas voces formaverit.
24 Duo vlo, Deus Legitime dedusta ex Myõ universi, sic certa, ed nõ revelata, et
ex minori credibiliter revelata ẽ de fide. Enlocine Charm. pbr. talis prõ est
sufficienter revelata, et sufficienter indubiam vl revelata à Deo, go ẽ de fide.
ant pbr quoad 2m Part. qui cognoscit connexionem, quam habent duæ proõnes inter
se, et revelat unam, revelat etiã alteram virtualiter et equivalenter ut credatur
propter ejus testimonium, go cum Deus unam proõnem revelat, revelat etiã alias cum
ea connexas, revelat inquam equivalenter et sufficienter ut credatur propter ejus Tes-
timonium, ant pbr qui efformat aliquid enuntiatum de, hoc ipso censetur efformare id de,
sine quo illud de nõ pt, et de nõ posse, probe sit affirmans go etiã. ant principaliq
probatur quoad 2dam part. nam prõ pt de qua agitur, est principium de certum
indubium ut revelata immediate à Deo, ideoq sufficienter indubium ut fide divina
credatur go. Conf illud ẽ sufficienter à Deo revelatũ, ed Deus vult habere homi-
nes testes, ai Deus revelans aliquam proõnem, vult habere veram vi testis
Divinæ eam aliam proõnem cum ea vera connexam; go. min pbr. nam Deus aliquid
revelans vult habere pro vi sui testis id de, cujus Veritas connexa ẽ cum Veri-
tate sui testis i cum nõ pot de Veritate Dei testimonium, nisi sit Verum id omne,
go de connexum cum Veritate testis divini; go. 2do illud ẽ sufficienter reve-
latum go ab Eccla proponi pt, et proponit ut revelatũ à Deo, et fide credendũ,
ai Eccla proponit, ut revelatũ et fide credendũ proõnes Legitime deductas ex pro-
õne universi sic certa, licet nõ revelata, et ex minori revelata credibiliter. go,
Myor pt, nam Eccla nõ condit novas revelationes, qua nec antea fuit nõ scit,
sed eas revelationes primis fidei explicat, applicat, et extendit ad ea sic, quibus con-
venient. min pbr. nam Eccla proponit ut fide divina credendũ ideoq ut revel-
latum à Deo, go sic et singula peccata mortalia, quorũ memoria post debitum exa-men
Rabelr declaran debeant in Sacrmto ponitẽ, ut pt ex Trid. sess. 14. can. 7. Hoc ẽm
proponit quia credibiliter revelatum ẽ, Sacrm penitẽ institutũ fuisse à Xto ad modũ
judicii rite exercendi: et eiusde luminis naturalis certi ẽ, Confessarium cui judi-
cium exercere rite et Eccleam presentem nõ posse nisi pt ex iis, quæ idem Sacrmen-
tum Eccle contra Novatianos definivit in Xto de duas Voluntates; Voluntas
enim humana nonnisi virtualiter fuit revelata, quoniam Voluntas efficiter concredi-
tur cum essentia Dei, quam essentiam Deus in Xto ẽ expresse revelatam; go.
3 pbr. Obj Deus revelat fidem, deb informari ratione fidei fidei, seu authoritate Dei

dicenda, ai virtualiter revelata n° sufficiant ratione fidei, go: pb minor.
Hoc concludo: Quia è visibile deducta ex 2ª premissa, ergo hoc è visibile; ai vero
è hoc, go hoc inquam concludo nullibi constat go sit revelata, go: Non valet ad
pb 2ª anl. nullibi constat go sit revelata formaliter virtualiter. Nam quoties deus
revelat objm, illud revelat ita naam sicam, et proxime ibi nadig, quæ cum eo
se essentialiter sit invisibilia in patria, eo ipso go formaliter revelat talem naam, virtua-
liter revelat proxime nadig. Duæ. Concludo hoc: Quia è visibile, n° è negata 16
revelata, quia hoc ipsum, ergo hoc è visibile, sed hoc major n° è revelata etiam
virtualiter, go: Pb 2ª. Negatum n° è revelata mediate et virtualiter in hac: Quia
è hoc, ideoque sufficienter, unde talis conclusio è majorem n° revelatam in scripturis
ut revelata, quatenus per illam sit nobis evidenter, ut habens necessariam connexio-
nem cum termino revelato. Duæ. Assensus dicti conclusionis, de qua agitur, 17.
fundatur in certitudine alius, quia credit ipsum n° revelata, go n° bene certitu-
dinem fidei; nam assensus n° est similis suo fundamento. Sed ant. nam assen-
sus fidei fundatur in sola auctoritate dei revelantis, ex ipsa supponit assensum
majoris n° revelatæ, ut sufficientem applicationem revelationis ad conclusionem in-
quia applicatio voluntaria n° potest misceri intellectui, ut supra esse assentiatur con-
clusioni propter auctoritatem Dei revelantis. Duæ. quæ est revelata de fide, 18
debent esse certa, sed go visibilia. Pb propter hoc, n° è certa, nam negant aliqui
go: Pb 2ª mira cum ratione, quia nam etiam multi hæretici negant similia reve-
lata, quæ in sensu de fide. Unde sufficit certitudo moralis, nam n° requiritur
major certitudo ad applicandam conclusionem aliquis subjecti, ad similia reve-
lato, quæ requiritur in nostro intellectu ad applicandam existiam revelationis ad
hanc singuli certitudo moralis, ita in sola visibilitate credibilitatis unde
si Deus revelaret, quod unus Evangelium esset devastandus, deberem fide divina
credere Christum et devastandum licet eam certitudinem moralem haberem
de existia Christi. Duæ. Inter essam seu boni vel passionem seu visibi- 19
tatem datur distinctio finalis ex natura rei, go revelata essam n° revelata passia
consequtio, cognitio dei reflexa imperfectibilis procedit secundum fundamenta, ens essiæ et
existiæ. Verum, ai essia à passione prosciendit go: Pb 2ª. Datur distinctio quoad
formalitatem C, quoad revelationem n° scinde n° C ad pb n° C: Dico è, ad cognosce-
re è prius metaphysicum, revelare ait è physicum. Duæ. visibilia n° crede- 20
untur de Deo, nisi verum est illud principium morale, go hoc sit visibile,
go illud revelata quidem sequitur debilius motivum, et exercetur n° è fidei.
Pb 2ª. Dare n° credentur ex defectu veritatis tanquam conditionis applicandi revelationem,

revelaõnem, uel eiñ verbaliq; inq; Vbl C ex defectu motiui formaliq; ñ.

2ª Dico 1ª ista minor ut principium nãle Sc elñ Vbl ut motiuum nelsaõ assentiendi terna visibilialeno; gõ. ant Vb. Si Quaelibet aut credis Xtum eẽ visibilem, dicq, gẽ eẽ Deũ; illum amẽ eẽ Deum Deus revelauit; Si secunda quarũ, quare eẽ videõ eẽ visibilis quã Deũ; certa debelimus proculdubio regulabaria asserere universale: Quaelibet nãle, quã vis Deũ eẽ visibilis. gõ. Ad 2ª ant. assentiendi assensu fidei ñ assentiendi Theologico Cõ de hac amẽ Concedo illã inferioganeq; et responsiones prudens; In sensu amẽ fidei aeliter procedi debet. Sine si quaelibet cui credis Xtum eẽ visibilem, Deũ: quia revelabilis eẽ Deũ, et virtualiter visibilis. Si secundam quarũ: quare ideo eẽ visibilis, qẽ Deũ revelabilis, Deũ quia Verba sua dixit. Xtum formaliter Deũ, et virtualiter visibilem, ad qd cognõi credibilitatis illa veneranda verbaliq; inq; Deũ eẽ visibilis, inseruiens nostrum applicat. Ex dictis.

22. Colligo 1ª Quãm propõnem legitimẽ deducam ex una premissa revelata credibiliter et ex altera nõ revelata, sed vtq; certa adeoq; evidente evidẽa et manifesta et clara, et magna morali excludente quãm prudentem formidinem eẽ de side, et credi posse fide divina, imõ debere talem excludente definitionẽ et precepto Ecclẽa, et sensus definitionẽ Concilẽ ñ posse negari aut in dubium revocari, et credi debere immobiliter, nec aliq; quo credendi modo adeo revelata. nam ut probabiliter ẽ, ois ejusmodi proõ ẽ revelata et formaliter immobiliter et talem virtualiter, etiam eẽ revelatam certum ẽ certitudine excludente quãm formidinem prudentem. Quodsi vero premissa nõ revelata Sc Xtum filij nõ vere certa, tunc conclusio ẽ Xtum posse de fide divina. nam credi nõ potest assensu fidei nisi ob aliquod formale revelationem premissa revelate, quia nõ constat sufficienter eam eẽ revelatam.

## Quæstio 2ª.

1. Quãm objectum materiale fidei sumendum temporis et reverũ?

1 Nota objm nãle fidei esse vere et simpliciter, et quoad substantiam, dum aliquid de novo revelatur a Deo; et secundum quid, et quoad modum explicationem, cum et revelatio alicui facta a Deo sed obscura explicatur et infallibilem intellectum; vel cum revelatio alicui a Deo facta et legitimam authoritatem extenditur et applicatur ad singularia objecta; quae in ea continentur sive implicite, sive virtualiter, vel etiã cum alicui a Deo facta revelatio sed controversa et infallibilem controversiã: rum judicium certificatur. Sine Quaritur 1mo: an ab Adamo usq; ad Xtum inclusive, et a Xto usq; ad nos exclusive, et quidem Deo an quoad substantiam et quoad modum et explicationem Ecclẽ?

2. Dico objm nãle fidei eẽ quoad articulos fidei ab Adamo usq; ad Xtum et Apostolos inclusive exclusive simpliciter: a Xpto et Xti et Apostolorum quoad articulos aliquos explicite, et quoad alios implicite et virtualiter, quoad substantiam et secundum quid, seu quoad majorem explicationẽ

Scoto dr Colonie p̄br tria p̄. quia ea, quæ ab Adamo usq; ad Mosen conti-
=gisse Canonica Biblia scribunt, fide divina credenda sunt, sed earum aliqua
nec implicitè absq; vllo Mosaico revelata sunt. gò. minùs p̄. nam ei nec quic-
=quam fuit revelatum de Cain, de uxore Loth vetula in statuam salis, de bello
Melchisedech et alijs. gò. p. 2. Deus multa successivè revelavit Abrahamo,
Moysi, Davidi, et alijs Prophetis, quæ nullo modo isti ignorare poterant ex alijs reve-
=latis, quales sunt ea scripta et scripsisse legis veteris et Evangelicæ. ibi quædam præcepta
mere positiva Divina, vt confessio annualis. gò: p̄br 2da p̄. quod à Christo Mt. quoad ar-
=ticulos implicitè credendos, n̄ vt implicitè. nam obijt multa fidei, quoad articulos explici-
=tè credendos à tempore Apostolorum, nisi p̄. definitionem Pauli. ai p̄. illam definitionem n̄ ex-
=te p̄ potuit

habenlęs eundem spiritum fidei: unde s. Aug. serm. 7. de Sanctis dicit: unam eandemq; fidem Veterę et novi Testamenti: et in psalmo 50. Compara varia loca, ubi fides confirmant: quia articuli fidei ad salutem necessarii requiruntur professionem Dei unum, et subsistentem in tria divinitate, et in nostra humanitate &c. Haec autem fides vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum; ait fuit in quolibet Catholica fide, fides dei existentis et in carne venturi; confitentes quidem, cum sine fide dei existentis et remunerationis sit impossibile placere Deo, multa enim in vita sua fecerunt, quia credebant Deum, et in carne venturum, et verbum eius, quod fidelium fides est, audierunt, quae in Deo, sive ipsum se allocuturum David psal. 21: in te speraverunt patres nri, speraverunt et liberati sunt: ad te clamaverunt et salvi facti sunt: sed in Dei Scripturam et D. Augustinum intelligendum est de principalioribus et jam ab initio necessariis articulis fidei, non vero de aliis rectę credendis, aut minus principalibus articulis. Rursum quaeritur, utrum laicę teneantur articuli fidei nec ne? id enim ad solum Clerici modum pertinet, et videtur hic de rebus, et fidei ab explicatione, quae dicuntur articuli fidei; si enim per eos intelligantur ea, quae ut possint nesciri medii, ut Deus Trinity, incarnatio, sic verum est non esse articulos fidei: si autem cetera credenda, quae immediate non conducunt ad salutem, veluti non articuli fidei, sic verum est, sive articulos quidam sibi, sive dicantur, sive non dicantur, certum est, eum esse objecta media fidei possibilium revelata a Deo, eoque ipso jam divina fide, quam mysterium incarnationis; nam vel ipsa est dignus fide in minima re a se revelata, quia maxima, non ipse quo est necessarii, objum media fidei esse ipsum Deum. —

## Quaestio Ina.

### De Symbolis Fidei.

1. Nota Symbolum est summa, seu collecta brevis praecipuorum fidei Christianae articulorum; sicut enim pauca ad mores Christianos concedentia continentur in Decalogo; ita pauca ad fidem pertinentia breviter continentur Symbolo. Porro apud Symbolum aliquid est veneratur Ecclesia, nempe Apostolicum, Nicaenum, Constantinopolitanum, et S. Athanasii. Symbolum quod Apostolicum duodecim fuisse ab Apostolis conditum negavit Calvinus et pessimi Calvinistae; non negant illi quidem Symbolum illud continere doctrinam, ab Apostolis viva voce usque traditam, at notant formulam illam sub qua articuli hujus Symboli colligantur fuisse ab Apostolis compositam. —

2. Dico tamen Symbolum Apostolorum, quod habetur in Ecclesia Romana recens ab ipsis Apostolis non solum quoad doctrinam in illo contentam, sed etiam quoad formulam compositum est. Arnobius, Clemens, Polycarpus ex traditione Patrum primorum Seculorum. S. Clemens epist. ad S. Jacobum

sui scribit: adhuc in uno posili s. Apostoli Symbolum, qd nunc fidelis Eccl
Eccl. unus quisq; quod sensit, dicendo conderent, ut discedentes ab invicem hanc
regulam eis generaliter praedicarent. S. Irenaeus lib. adversus Haereses cap. 2 ait:
Eccl. - ab Apostolis et discipulis eorum accepit eam fidem, quae in uno Deo
Patrem Omnipotentem etc. S. Aug. magnus Epist. 19 ad Fulderianum Augustam ait: ipsius Ca-
tholici Symboli brevis et speciosa confessio, quae ex Apostolorum fidem et Regula
traditur. Quo Christ regula a S. Augustino lib. de baptismo cap. 24 tradita
universa tenet Eccl, nec a Conciliis instituta, sed semper retenta et
nonnisi auctoritate Apostolica traditum recte creditur; ait quod Symbolum
universa a primis cum Fidei Eccl. nec ullum ex posterioribus Conciliis aliquid in-
stitutum sit, qd merito creditur, ab Apostolis ex traditum. — — — — B.
Obj. Quod compositum ab Apostolis, pars Scripturae S. ut Symboli nec expressa, nec
ipsa Scriptura S. qd. Resp. quae scripsit dicta Apostolos nullam sacit mentionem illius
Symboli, qd. Ad 2dam Obj. Quod compositum Scripto Christi Verbum Dei. Porro Symbolum
Apostolorum fuit ab ipsis solummodo traditum ad memoriam retinendam, ut docet Ruffinus. ad 2. NC. respem. Quae ordinata et facta Apostolorum Scripsit, sicut 24
meminit Evangelii a D. Matheo consignati: Discipuli. In isto Symbolo duo: credu
in Eccl. Catholicam, qd est ubique diffusam ab ortu Apostolorum Eccl. qui est Ca-
tholica qui: Ad primum, qui est Catholica tantum C. pro praesenti N. Post ab Apostoli
Catholica qui: Ad primum, qui est Catholica, editerunt Symbolum, Eccl. praesente futura erat Catholica; qd ex certo constabat,
illum ex prophetia David psall 28. Ipse dabit Deus exitum Sanctorum suorum ex
Evangelio qd accepunt a Christo, Eccl. ex ipsum ordinem disponendi; eunte docte
omnes gentes. Matth 28. Quod sufficiebat, ut apponerent in Symbolo Eccl. Catholica. 5
ex gentes. Matth 28. Quod sufficiebat, ut apponerent in Symbolo Eccl. Catholica.
Dicit: si Symbolum fuisset ab Apostolis conditum, eo ordine et forma, quibus in
Eccl. recitatur, non fuisset facta Versio in illo Symbolo, prout in usu fuit in
variis Eccl. Qui Christ Venetiis quae in Graeci Eccl. exhibita fere ita et quando vo-
ces non eodem sono relatos; haec mihi videri non, nec eum illud Symbolum in ea
lingua, qua Syriaca seu Syriaca vera voce compositum, postea fuerit a Sa-
cris Apostolis ad varias Eccl. delatum ad quibus Eccl. diversa orali tradi-
tione Apostolis ad varias Eccl. delatum ad quibus Eccl. diversa orali tradi-
tione, non Scripto fuit observatum, et postea in diversas linguas translatum, quando
fieri potuisset, ut non aliquam mutationem passum sit. In Romana non Eccl.
Symbolum ea forma et ordine fuit recitatum et servatum fuit. — — — 6.
Dicit. Illud Symbolum ex ordine ocia respon. non. Si sym. qd alia Symbola erant
sufficiens, sufficiebat enim illud unicum, si dum hoc tempus insufficiens
non erat ab Apostolis Spiritus S. inspiratis traditum. Ipse ocia quidem continebat
et sufficiebat, ut fideles, quae deberent explicite credere circa mysteria

Diuinitatis Christi, & incarnationis. alia & fuisse necessaria Ecclesiæ pastoribus
tum ad maiorem credendorum in symbolo Apostolico explanationem, tum ad variarum
hæresum confutationem; tum & necessaria fuerunt fidelibus in iis locis, ubi vigebant
hæreses, ut sciri & ita facile declinarentur. ita ego Symbola variarum quoad substan-
=tiam & diuersa non quidem unum alio sed clarius & per explicatiores

7. Duo vero Basilium Symbolum Nicenum fuit condita ab 320. ad 328 patribus in
=tio Concilio Niceno, ut alii Patres et in epistola ab ipsa Nicena Synodo Arii confunde-
=rentur. et Deo amplius hæresim nullam exoriri in Ecclesia Dei. Ecclesiæ Symbolo nisi
Apostolicum, ubi ante conditum est, qui Graecum Ecclesia ita usa fuit, ita ubi non
omiserint Apostolicum, aliqua addiderint fidelibus articulos de Sancta Ecclesia de
Sanctorum communione, remissione peccatorum, Carnis resurrectione & Vita aeterna,
quæ articuli fuerant in Nicæno omissi. Porro ab Ariani dicebant Verbum
et ex nihilo, propterea Patres Nicæni in suo Symbolo: et ex Patre ab Ariani
volebant et creatum, Patres dixerunt natum. quia filium Dei adoptivum ipse
fuerunt imaginem. sed quia Eusebius Nicomediensis eius adhærentes & simu-
=liter admiserunt et unigenitum, ne quis crederent et ex substantia Patris, sed quia
ante omnia secula et creaturas ab solo Deo conditis, et cetera ita ipsum: Patres Nicæni
cognito fraude addiderunt: Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum de
Deo vero, natum non factum, consubstantialem Patri. Si plenam et adæquatam eno-
=rem Symboli Nicæni desideras, vide apud S. Hieron.

8. Duo Illi Symbolum Constantinopolitanum, quod a 150 Patribus Concilii Constantinopolitani
primi conditum est Ao. 381. sub Damaso Papa, et ipsum ex Basilio legitimis in missa
quibusdam mutatis, quæ res subsecuta non sine sanguine exorta et Latinis deinde Deum ex Deo ut
legatis Bellarmino libr. de Eccl. cap 29. addiderunt filioque. et hæc ad confutandum
Græcorum errorem, qui volebant Spiritum S. a solo Patre procedere. Conditum
fuit ante ad variarum hæresum pullulantium confutationem; nam primo additum est
Symbolo Apostolico: in Deum nec Deum confiteri Marcellos, et alios hinc deos
fingentes. Deipotentem. contra Origenem, qui docuit Deum exhaustibilem suam potentiam,
ita ut nihil de novo posset facere. et invisibilium contra duorum Deorum fabula-
=tores, qui et fingebant duos nostros fuisse Deos angelos et inferiores, quos putarent et
patres et præsidiorum divinitatis. additum est: et in unum Dominum. contra Apolli-
=naristas, impudenter Catholicis, qui duos admittebant in Christo filios, unum ex Patre
aeternum et matre, eosque Deos agnoscentes in eo naturas. Ex Patre natum
ante omnia secula. contra Sabellium, qui Patrem ipsum, non aliam subsistentiam natum fa-
=cientem putabat, si nisi temporalem ex matre. natum non fac-
=tum contra Arium. Deo de Deo. contra Apollinarem, qui contendebat
=tum contra Arium. Deo de Spiritu S. contra Apollinarem, qui contendebat
carnem humanam non nisi ex semine virili posse nasci. Deo ex Maria

Virgine contra Apollinaristas, qui volebat ipsum ex Virgine carnem, sed non
ejus carnalem nativitatem ex Virgine. Hoc falsum & contra Catholicos ne-
gandum ejus Veram humanitatem. Sic post Nicænum Symbolum addiderunt veram
Deum ad confutationem Eutychetis et Nestorii qui dixerunt Filium & Spiritum
et Patris et filii. et cum Macedonius docebat et creaturam, adjecit: et
vivificantem. Ut sic Deo convenit. Denique quia quædam Ecclesiæ Orientales Christ.
=rogabant nomen Verbi Ecclesiæ, addita sunt hæc Verba. Sanctam Ecclesiam Apostolicam
Sequentia: unam et Catholicam.

Duo ult. Circa Symbolum S. Athanasii, de quibus dictis diuinis adpiniam nil videbor
innovandum; cum ea in eo contenta sint valde clara et aperta. dubitant quidem
aliqui si ut Pusinus pro ea contra videri possit apud Baronium an sit S. Athanasii
Opus Alexandrini, qui isto seculo composuerit Veram doctrinam propugnavit.
Sed cum jam Ecclesiæ universæ approbaverit, et illud secerit suum, et non ab Ecclesia
=sio, quin ab ipsamet Ecclesia sumta sit authoritatis, similis ejus et de auctore laboriose
inquirere, quandoquidem constet de authoritate.

## Quæstio Decima.

An admittenda sit distinctio articulorum fidei fundamentalium
et non fundamentalium à Pecentioribus Catholicis inventa.

Nota admitti quidem posse distinctio articulorum fundamentalium et non fundamentalium, non de
=bet, si articulos fundamentales intelligantur illa Veritates revelatæ, quarum fides ex=
=plicita necessaria est necessitate medii ad salutem, hoc est, quæ necessario debent credi explicite
ad salutem consequendam; per articulos vero non fundamentales intelligantur Veritates revelatæ, quarum
=velatæ, quarum fides explicita, non est necessaria necessitate medii ad salutem, quarum provi
ignorantia invincibiliter non impedit salutis consecutionem. Verum Pectii articulos fun=
=damentales intelligunt certos quosdam articulos, quos credere necessarium sit, et sufficiat
ad salutem consequendam, et ad veram fidei et Ecclesiæ Catholicæ veritatem;
ita ut liberum sit ad salutem alios articulos dispensative non obstante qualibet Ecclesiæ,
et Conciliorum generali definitione contraria; Pectii assignandis illis articulis fundamenta=
=libus inter se dispensant; nam hos alii ad pauciora fidei dogmata restringunt,
alii ad plura extendunt, spe ad ea quæ in Symbolo Apostolorum et Decalogo
continentur. Pectii distinctio articulorum fidei fundamentalium et non fundamen=
=lium à Pecentioribus merito fuit reprehensa. Potest enim aliquis non
obligatione credendi multa quæ Deus revelavit ut credenda, eaque potest ipse, et tamen
salva fide ad salutem necessaria dispensare; nam ad fidem et salutem sufficit credere
solos articulos fundamentales aliis contemptis; et hoc est absurdum, nam si multa revelata
=ne Divina impune contemni possent, jam non si vera et hæc distinctio, et hos salutem
adhuc Veram Ecclesiæ Catholicæ consequi possunt contra Scripturam et Traditionem, vel

Vera. Ali Cultea coadquil ex Scotis oiā diversis in fide quae se mutuō anathemati-
-zant, qd oiō ē falsum, nam vera. Ali Cultea ē una unicaq fidei el Dei moralij, et
notorie haretici n. st de Re Cultea vi hic loco probabilr, qō Deo oēs haeretici sal-
-vari n. pt in sua haeresi, nam ex Apostolo ad Tit 3. n. ē de vera Cultea, et apud ab
istis mij passionibus vitari debet. ibi: haereticum hoem post unam et iteram correptio-
-nem devita, scitas quia subversus ē, et delinquit. Idem docet S. Aug. Ep. 162 contra
Pelagianos cap 6. ubi ait, nihil prodest haeretici ad Salutem qd extra Cultea verum
Baptism. et ignoranā et tradunt et teneat. Sed qui dissentit alicuius veritati a Deo
revelate et sufficienter proposite ut revelata ē haereticus, qō qui dissentit alicuius
veritati a Deo revelata, salvari n. pt qndo dissentit, qō falsum ē aliquam veritatem
a Deo ex revelata, quae credi n. debeat ad Salutem consequam; qō falsi ē dissentire
articulorum fundamentalium et n. fundamentalium.

D. Obj. Joes 17 Hanc autem Vitam aeternam ut cognoscant te solum verum Deum,
et quem misisti Jesum Xtum, qō fides horum duorum articulorum ad salutem sufficit,
et sic relata sola. Resp. fundatur. Resp N. C. nam ad salutem etiā ē necessaria fides in sacro-
-tum S. adeoq si articuli credendi sunt n. cum exclusione, sed cum inclusione alio-
-rum articulorum revelatorum. Dices Inter ritus Christianos fuit olim dissensio de
quibusdam articulis fidei, vg circa obligationem legis Mosaicae, et tn nemo existi-
-mabit eos, qui illam obligationem denegarunt, ideo amisisse fidei essentiam, quae ad salu-
-tem sufficeret, qō haec agnoscebat dari articulos n. fundamentales in sua profession-
-tum, nec quos ulterius ecl credere, et quibus illicite salva fidei essentia et spe salu-
-tis dissentiri. Sic post Arnulfi Archiepiscopi Rhemitani definitionem nemo prudens fidelis
existimavit licere salva fide, et spe salutis obligationem caeremoniarum legalium huc
usq quidam obligationem pertinaciter reverendi communionem habere,
quare falsum ē haec fidelis sensisse exstare articulos fidei quibus dissentire licet
salva fide. Resp. Qui credit ea quae se necessario credenda, sive pt salvari; Sed qui credit
Symbolum Apostolorum, credit ea necessario credenda, qō pt salvari; ergo pt salva fide
essentia et spe salutis pt aliis articulis libere dissentire. Confirm. ex Symbolo Apostolo-
-rum ē tota essentia fidei. Ratio, ut declarat S. Augustinus serm 115. de tempore.
ubi ait: Symbolum ē regula fidei brevis et grandis, brevis in numero verborum,
grandis pondere sententiarum, qō Resp. N. Obj: nam sola fides n. justificat, cum
etiā bona opera requirantur, ut alibi docetur. Interim tn Obj. mihi qui credit
Symbolum Apostolorum in Symbolo sui ex vero motivo credendi, ac alia ea revelata
saltem implicite credit, nec alium credit articulum falsum C. Sensu N. C. Sotus Sed dubito
Scitari, n. credat Symbolum ex motivo Dei. Deinde credens tm ex motivo humano
si eum crederet ex motivo Divo, et gerat auctoritatem Dei loquentis, credere

deberent oiá, que Deus revelavit. Item aliqua revelata expresse negant. S. Thom. recte dixit de Symbolo Apostolorum, in quo recte intellecto universa oia fidei mysteria raliquuntur. qa qui illum prosperlin articulum quam Sanctam Catholicam credit xta Ecclesiam, parabit e cetera quae oia credere, quae ungstate Catholicam credit xta Ecclesiam, parabit e cetera quae oia credere, quae ungstate Catholicam credit xta Ecclesiam, parabit e cetera quae oia credere, quae ungstate
scia proponent tanqm a Deo revelata, q̃ non faciunt Sectarii. Dices ubi e fundm. 6.
talis fidei unitas, ibi e vera salvifica fide; Sed agitur de Christianis, qui complectuntur
Symbolum Apostolicum e fundmlis fidei unitas; qo: minus nam illa, in quibus discordant
Sectarii. Sunt velut foenum, Arista, ligna que superedificantur fundmto fidei,
et charitatem, quidem tedere possunt, unitatem in fide fundmtem non tollunt, qo: Ap
Thom. Non enim ab quis eis foenum, stipulam, que fidei fundmtem unitatem convel
lunt, et credat desiderium vg de Ecclesia, de confessione sacramentali si hoc est similia non
tollunt fidei unitatem, nesci, quid Eidem tollere possit. Dixi 1o Thom. que plane evidi
genter magnis exceptionibus, in qua consistat fidei vel unitas fundmtis, parte in arti
culis fundmtalibus, Sed quinam sunt isti? Dices. etiam Catholici non pauci 7.
de necessitate dicunt, quinam articuli sint necessarii, necessitate medii, et qui non possit in
fundmtalis, et quinam articuli sint necessarii necessitate medii, et qui non possit pra
cepti; qo etiam Sectarii non pauci declarant, qui sint articuli fundmtales, aliqui
fundmtalis, et bene pauci ita dividi. Ad 1m ant. N.C. nam licet difficile sit declarare
quinam articuli sint necessarii necessitate medii, et qui non possit praecepti;
tamen ex scriptura, traditione et Ecclesia satis clare de his se declinaverint;
sicut; cum scriptura, traditione et Ecclesia satis clare de his se declinaverint;
ciationis et exclusive credant necessario credi; alii non item et universi ubique vide
bantur. Contra divisio articulorum in fundmtalis seu necessario credendos, et non
fundmtalis seu arbitrarios nullum est fundm in scriptura, traditione aut Patribus. 8.
Dices. Quia Christianus in quo certa salvari pt, quamvis esset in multis articulis
fidei, qo hoc ipso dantur articuli necessarii et fundmtales, et item Sectarii seu non
fundmtales. Ant pb. quia Christianus etiam Sectarius pt bona fide procedere, et ex
se ignorata errare seu dissentire. Sed hoc ipso pt salvari qo: minus Catholicus non
obstante ignorata et errore circa multos fidei articulos salvari pt, qo item et
De Sectariis Ad 2m ant. quamvis esset in multis articulis necessario possit medii
ri non necessariis necessitate medii. Add. si error sit invincibilis &c si invincibilis N.
ad pb. D. Maj: ex ignorata errare et invincibiliter et invincibiliter culpabiliter
cibiliter N. hoc ipso pt salvari; si esset invincibiliter N. si invincibiliter culpa
biliter in articulis necessariis necessitate praecepti C. in necessariis necessitate medii N. ad
Dices. 3o Catholici alii non obstante errore circa boynata multa, quae non sunt
credibilia necessaria necessitate medii, credit generatim in quibus Ecclesia credit, et

credendum proponit, et sic credit Ecclam revelatorem, prout ab Ecclia propo-
nitur, et sic paratus è suos errores deponere, ubi Eccleæ de doctrina ce propo-
netur. unde vi illius dispositionis animi Xtl fidem quandam implicitam doy-
manum motum, quæ ignorat ab Ecclesia n̄ credit, quidq Ecclia Catholica fre-
dit et credendum proponit, nec nec eam gerit animi dispositionem, vicinis vel
vere diabus habere fidem implicitam eorum articulorum, quos ignorat si eri qui
bus errat, cum n̄ adnoscat veram Xti Ecclesiam credendorum.
Porrò. Sequi Sectarii errant dm̄ maliter. Lutherani sic ad veram Ecclesiam, cam
Catholicam, n̄ ad Lutheranam, Calvinianam, aut aliam in se erroneam, quam bo-
na fide profitentur.
9. Dices, nihil credi exigitur à quoquam ut salvus fiat, ul-
tra ea, quæ credi à moribus Salij è, ut in dno moriatur; sed à moribus aliis
dno moriatur, Salij è credendum, et comprehensa in Symbolo, yo: Qui Mth. non ipse
Catholici Ergo moribus tantum tenentur ad fruendam fidei actus, ut scitia Dei veritatem et
Trinitatem et ullud Symbolū aliquid credant, n̄ teneantur, yo: Qui mih. à moribus
fide exercita credendum et comprehensa in Symbolo Salij è Rm. tum explicita et in
implicita fide Salij è N. Porrò quoniam fides explicita Xti nos ad alios ostendimus.
10 Hæreticorum articulos fidei in fundmtales et n̄ fundmtales distinguere alios
instituta n̄ est prudenter credibile, cum ea pertinent ad Ecclesiam. multa facta
mentione articulorum fundmtalium et n̄ fundmtalium unus sit Deus, una fides una
Baptisma, adeoq unica religio salvifica. Sicut è una vita una Vea, una Christi quæ
è Xtus, manifestum è, illam unicam religionem ce prudenter amplectendam, quæ
prote Congē majora Xti credibilitatis motiva; ed nulla alia religio talia motiva Xti,
sicut nostra, yo: Atqui Inferes ex falsum ce dicitur illud Hæreticorum, posse quem-
11 libet in sua secta salvari, cum ea ad dignitatem Xtianæ fidei, cui Christi quæ
in illa unita n̄ ambulant, in tenebris ambulare, cum tamen ea, qd ipsis prop
apparet sectum, qui tenent. fundante se quidem in eo haretici plerumq, qd Deum cre-
dant et Xtum, sed quid dm? Deum et Xtum agnoscebant Gentiles, et dm quia ea
ratione ad salutem necessaria credebant, dicit ipsis Apostolus cap 5. si eorum
credimini, Xtus vobis nihil proderit. nihil igit prodest hæreticis Calvinistis, si ipsum
in Ecclesia realiter existentem n̄ credant. nihil Lutheranis, si eum in panalio-
12 rem n̄ recipiant. Insuper dico Imerito obtendere hæreticis Catholici eorum sec-
tam condemnandis illos cum 6. nolle judicare et n̄ judicamini ne judicium
nostrum ab ratione pendat n̄ sit temerarium, et prudentissime prohibetur.
Ecclesia non judicamus eos, sed judicium ab ipsamet Xto jam prolatum refera-
mus; qui n̄ credit, jam judicatus è Joā 3. quia n̄ uni articulo credit et
dicere dissentit, nulli fide divina credit, et pene Deo, unde

Aug. Lib 19. contra Faustm cap 3 ait: qui in Evangelio ꝓ vultis, credidit, ꝓ
vultis, n̄ credidit, nobis potius quam Evangelio credidit? —

Infertur 1to. frivolam eē objectionem illorum qui dicunt: potuisse deum pro suo arbitrio plures religiones instituere; sicut prædicti ipse Hebream et Christianam instituit, ipse nullis argumentis evincit ꝑ, religionem catholicam eē evidenter credibilem præ cæteris; nam ꝺ potuisse deum tot eodem tpore instituisse diversas religiones credendum ritus et cæremonias, n̄ item credendum diversa fidei dogmata. Neque enim inter se pugnantia loqueretur Deus, ut vetustum jam venisse, novum n̄ venisse, aliud ē diversas religiones condere eum quoad aliqua fidei dogmata diversis temporibus. — Infertur 2do. falsum eē, ꝓ velle aliqua ex iis, quæ revelata sunt, relinquere aut pro libito relinquere nobis libera ut credamus v. discredamus; nam quæ Deus revelat, ad ea credenda hos ipse nos obligat, scil. ut v. excludē ea credamus v. saltem implicitē, quæ am̄ n̄ sunt revelata, n̄ possumus credere, et aqua erat ille, qui aliquid n̄ revelatum credit, quam alius, qui aliqd revelatum n̄ credit.

## Quæstio 1ma.

Quodnam sit objectum formale fidei?

Nota objm̄ fmle fidei ē immediatū motivum; per ꝙ credimus veritatibus a Deo revelatis. Porro cum fides versetur circa Deum, quatenus ē summa veritas, convenit fidelē dcs Deo, illum veritatem eē objm̄ fmle fidei; Deum in Deo videntur fidelē dcs Deo, illum veritatem eē objm̄ fmle fidei; Deum in Deo videntur agnoscatur Veritas; nempe in essendo qua Deus ē Deus, et ē ipsa Entitas Divina, seu Deitas, in cognoscendo qua dicit falsa, qualia sunt a pace rei; absque ullo errore cognoscit, et hæc Veritas dicit cum sua et sapia Dei; et in diligendo seu revelando qua nemini fallere pt nec nemini; et qua ad objectionem duarum præcedentium dcs qua nemini fallere pt nec nemini; et qua ad objectionem duarum præcedentium dcs Deus alio nōe Veracitas. Hi conjunctim qualis Veritas sit objm̄ formale fidei.

Dcs. objm̄ fmle fidei ē Veritas ꝓma Dei dicendo credendum ln̄ cl præsupponendo primam Veritatem in cognoscendo seu infinitam Dei Sapiam. Goudet. Disputatur Veritatem in cognoscendo seu infinitam Dei Sapiam. Goudet. Disputatur ꝓbr ꝓma ꝓ seb ea ratōe Deus ē objm̄ fmle fidei, qui ratōi fides unice innititur ai fides unice nititur Deo, ut ꝓma Veritati in dicendo: gō. Minor ꝓb. Scriptura volens inducere nos ad credendum, solum adducit ad credendum testimonium seu Veritatem Divinam, qua Deus ē summe et infinite inclinans ad testificandum et dicendum Verum; gō. (Arg ꝓb ꝓ Scriptura. 1. Joh. 5. qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se, id ē credit ꝓpter testimonium seu revelationem Dei: et infra: qui n̄ credit filio, mendacem facit eum. Vera mendacium am̄ ꝓprie opponitur Veritati in dicendo. Joh 8. qui audivit a Deo testimonium, significavit, quia Deus verax ē: id ē, qui

credit testimonio 1i; sua assensu sensuali, Deum ee veracem, quia ipse
Hereditt testimonio 1i proper divinam Veracitatem. Item 1. Joan. 5. Si testi-
monium hominum accipimus, testimonium Dei majus ee: Matth 16: Caro ei sanguis
non revelavit tibi: sed pater meus idem 1 ad Thessal 2. quoniam cum accepis-
setis a nobis Verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut Verbum hominum, sed sic-
ut vere ee Verbum Dei; 3ò: 1 Petr 2da 1. ut testimonium Dei sit rao omnis
fidei, dbt ee ciò infallibile; sed Deus non pt habere, nisi primam Veritatem in cog-
noscendo seu assentiendo Deo rapiam connexam, et presupponat 3ò: ergo testimonium
Dei ciò sit infallibile, non sufficit, qd Deus non possit fallere in dicendo,
sed insuper requiritur, qd nemo non possit falli in cognoscendo, ille enim quis fal-
li in cognoscendo, pt alios fallere sibi non ex malitia fallens ex ignorantia, sed
qd Deus non possit falli in cognoscendo, provenit ex summa et infinita ejus sa-
pientia, ratione cujus ipsum nihil latet celat, 4ò:

2. Objectus objum fidei ee Deus, qua Deus ee, seu ee prima Veritas in essendo,
ergo non Veritas in dicendo, ant 1mo. Deus qua prima Veritas ee objum fidei, ac
Deus qua Deus, ee prima Veritas, ergo Deus qua Deus ee objum fidei. Cons ant. ad
1m N. nam Ens Syllogismus ee viciosus, quia mutatur aequivoce vocis, qua. nam
in majori vox: qua denotat rationem formalem, sub qua Deus ee objum formale fidei,
in minori am Caam Virtualem et mediam, ob quam prima Veritas seu Veracitas
inest Deo. Nec possent sic distingui: Deus qua ee prima Veritas in dicendo ee objum
formale fidei C: Deus qua prima Veritas in essendo N. 2d min: Deus qua Deus ee
prima Veritas in essendo C. in dicendo subd: radicaliter et praesuppositive C:
4. formaliter N.— Dices: illud ee objum formale fidei, in quod fit ultima ejus re-
solutio: at ultima fidei resolutio fit in ipsum Deum qua Deus; ergo 1mo
interroganti, quare credis Deo revelanti? respondemus: quia verax ee; sed
rursus interroganti: quare Deus verax est? respondemus: quia Deus ee: ergo ul-
tima resolutio nostrae fidei fit in ipsum Deum ut Deus ee; Resp nego. ad pb.
D C: resolutio ultima fidei fit in ipsum Deum ut Deus ee, largm in ratio-
nem seu caam virtualem essendi C. largm in rationem formalem et motivam ut
quam assentimur Deo loquenti N. Unde falsor, qd ratio, cur Deus sit prima
Veritas, oriatur ex eo, qd Deus sit; Dicitur Dr, qd ratio cur assentiar proxi
revelanti, sit Deus, sed bene ejus Veracitas, seu qua talis.

5. Dices idem ee objum fidei et visionis beatificae, ac cujus objum ee beatitas, ergo. Et
2dly: idem ee objum medii et finis in re Deus C: objum formale N. Dist C: nam visio
beatifica ee dans, cujus, et immediata Dei notitia, ut ee in S. et generatim in beatit
ex his, quae sunt intrinseca ipsi Deo. unde licet eodem non idem objum formale,

cum sit notitia intuitiva rei praesentis, ast fides Divina est ~~clarissima~~ rei
absentis, et mediatae nec mediante motivo Deitatis, et generatur in no-
bis ni si in altera vita Dei, sed per exteriora nimirum per auctoritatem ipsius Dei
revelantis.

6.

deo in humanis auctoritas dicenda ꝛ scandal fidem certam, ꝛ nisi deo dicat, npe, qd ille qui cognoscit, fallere ꝛ potest nec falli, qꝫ etiã deus ꝛ Anl. ad pb ꝛ Anl. pb 1ª C: ex caeteris eã deu cognoscit, qd veritas in cognoscendo sit in deo radix, et fundam ejus veracitas in dicendo, ñ vo cognoscit, qd sit motivum fidei, per quod credimus deo. Porro cum nihil ꝺ potest esse eo, qd ꝺ sibi primum fundam et radix, ñ ẽ minus, si tollatur ꝑ impossibile vna veritas in cognoscendo auferatur ꝺ auferatur vna veritas in revelando, et consequ. objm fidei nostre; unde auctoritas illa in cognoscendo testificando ꝛ imperat aequaliter vnam veritatem in cognoscendo et in dicendo. Sed per hanc posse=rionem constituit fides, veritatem in cognoscendo ẽ quasi radicaliꝫ, quã consolatiue et qsi praesupposituꝫ constituit. ad 2. Dico ẽ: qꝫ fides huma=na nititur ꝑ sola dicentis auctoritate, cum auctoritas hujusmodi fi=nita et infacta sit, et in se et radicaliter; et consequ. indonea ad fundandum assum certum et infallibilem; fides am divina solo nitit=ur testimonio; quia illud ẽ maxime idoneum ad fidem infallibilem, cui fit infinitum et perfectissimum in tali testimonio. - - - - -

ꝺ Obj 3tio: Credimus fide divã Deum ẽ veracem, nam Dom. expresse revelavit se ẽ veracem: ẽ am Deus verax. ai ñ credimus Deum ee Vera=cem ꝑ ejus veracitatem in dicendo. ꝺ nra: sc credit veracitas divã per eandem veritatem, sicut objm fidei male et fmle ñ distinguit, et ee ide, sed loc ꝛ. pb 1ij. Veracitas dei ut revelata ẽ objm male fidei, et ratio fmlis, ex qua assentimur dicte proni revelate qꝫ ꝛ Anl. ad pb ꝛ Ap: ad pb. Duo, nullam ee implicantiam, qd veritas dicatur fidei objm male et fmle sub diverso respu, male quidem, quatenus re credula et explicite revelata, fmle, quatenus motivum fidei et credendi, sicut idem Dei nutus ẽ objm male religionis quatenus cultus; et fmle, ij quatenus debitus. Dico. Non ꝓsumimus credere deum ee impotentem, qꝫ ẽ impium, qꝫ nec credere ꝓsumꝫ Deu ee Verace, qꝫ ẽ verax. ꝺ ꝛ C: qꝫ revelatio divina ñ ẽ ꝑ impotem. Sed ꝑ veracitatem divam in=mediate connexa cum veritate revelata, quare ñ impia, sed divã veracitas ẽ motivum credendi rem revelatam ꝑ revelationem divi=nam. Dico ꝑ. Joꝫ 4. jubemur examinare credenda, probare spi=ritus, si ex deo sint, item 1 Thess. 5. omia probate, qd bonum ẽ, tenete, unde B. Virgo ñ nisi credidit Angelo, sed cogitabat, qualis

est ipsa salutaris, sed si authoritas Dei revelantis est objectum formale fidei, non licet examinare credenda. 2do Dato lumine seu habitu fidei hoc credit, et eo sublato non credit, ergo lumen est objectum formale fidei. Huic sequitur ex assertis, multos pueros et simplices non credere fide divina, eam credant ob dictum dictum parentis aut parentum, non am ob Dei loquentis authoritatem, ergo. Ad 1. Dant: jubemur examinare ergo constat Deum fuisse locutum, N. ergo dubitamus an proponentis vere aut falsi proponat ea illud: attendite vobis a falsis prophetis. Ad 2. N. quia lumen seu habitus fidei se tenet ex parte principii, et ex hac parte est necessarius, non vero ex parte objecti; inclinat enim intellectum tanquam principium activum ad assentiendum revelatis, ideoque potest dici ratio activa credendi, non am objectiva. Ad 3. N. ideo prius credant fidem non credit divinam, et ideo interrogare debent confessarios suos frequenter, saltem rudiores aut juniores, non am quod credant, sed ob quod credant, ipsique motivum formale inculcare. Dices 3mo: Equester ex una et alia prophetia non distinguitur ab fide, sed ergo 1. N. ubi est idem motivum formale, ibi non est distinctus habitus, sed prophetia habet idem motivum formale cum fide, ergo quae in scripturis Veteri et Novi testamenti, ac fides, ergo 2do N. objectum formale fidei est prima Veritas vel revelans, datur processus in infinitum, sed ergo 2. N. quia est revelavit Deum esse trinum ergo Deus revelavit, oppono. Deus revelavit assentiendo, et hoc formaliter aliquem aliam revelationem, aliquis non assentiretur formaliter illi revelationi formaliter aliam revelationem assentiendo deberet, et sic in infinitum processus daretur, ergo. Ad 3m. N. 1. N. mi. quia prophetia in scripturis prima Veritati revelanti indifferenter ad obscuritatem et claritatem, nam in illo donum prophetiae conjunctum fuit cum clara manifestatione rerum, quas annuntiabat, fides non incitatur eidem revelationi obscure revelanti nisi cum rationis exigentia obscuritatis ex parte rei revelatae. Dein fides est permanentes. Prophetia transeuntes, ad 2. N. 1. et 2. Cum fides est permanentes. Prophetia transeuntes, ad 2. N. 1. et 2. Cum eum hujus articuli: Deus est trinus, fidelis assentitur, quia Deus revelavit, huic cum proono: Deus revelavit formaliter eandem illam revelationem assentiendo, fuit enim lux solis non solum colorem, et rationem aperiens, sed et se ipsum manifestat. ita revelatio divina quae est lux

f 3

fidei, n̄ solùm mysteria divina, sed & reliqua revelat. pro eli-

p.4 Nota 1ma: motiva credibilitatis n̄ sit objectum formale fidei. Veracitas divina è motivum plane
, sufficiens et proportionatum ad assentiendum per fidem divinam rebus a Deo re-
: velatis. Debent tam alius fidei divinæ sit alius virtutis theologicæ, ob nullum
regulat in aliquid divinum determinatum; sit tam motiva credibilitatis specialia in alia
fidei, motivum credendi Veracitatem, scilicet divinam n̄ resolvendi in aliquid universale,
Deo intrinsecum, sed in illa motiva, quæ sit Deo aliquid extrinsecum. 2do. Dum aliqs fuerit
ait. Si n̄ facio opera Patris, nolite credere mihi; si autem facio, etsi mihi n̄ vultis
credere, operibus credite. Dixi iniquam aliqs n̄ vult credi ipsis miracula, tangit mo-
: diva formalia, quæ faciant ipsos infallibiliter credere, et alicuius ad judicium simile et ob-
: scurum n̄, sed vult credi ipsis miracula tangit motiva, quæ faciant eos prudenter
credere, ac ex alicuius ad judicium valde et evidens.

Quæstio 12ma

An Revelatio sit objectum vel de objecto formali fidei.

p.1 Nota 1, nec sua sit revelatum ut ad actum fidei, convenient ejus individua Scriptura
ad Tom. 20. ubi legitur. quomodo credent ei, quem n̄ audierunt? Sed an sit ei
objm fidei partiale, ita ut sum Dei veracitas ratione objecti formalis fidei totale? dicen-
dum. Porrò revelatio nil aliud est, quam rei abscondita manifestatio facta a Deo.
alia est publica, quæ fit coram multis; alia privata, quæ fit uni vel pauc. Item
alia est immediata, quæ fit ab externo per signa a Deo ipso, puta per verba & scripturam,
& interna per inspirationes; alia mediata, qua deus Angelorum aut hominum, ut prophe-
tarum et Apostolorum ministerio aliquam veritatem rebus aperit. illa am revelatio
quatenus est tum ex parte Dei loquentis, dicit activa, quatenus ex parte recipien-
tis passiva quæ dicit per auditio. Nota 2. revelationem posse esse obscuram,
2. et inevidentem duobus modis, primo ex parte Dei revelantis, qui sit, non totaliter
denter. revelationem est Deus, de cui re agemus infra; 2do ex parte rei
re velatæ, quia nimium revelationem n̄ repræsentabit distincte rem revelatam quo
ut est in se à parte rei, sed potius convenient tantum obscura theologica rem
revelatam seu objm male fidei est debere obscurum. nam ad stabiliendum
fidem est aptum n̄ appareat nimium. quia facile am res obscuriles habeat se ad
objm fidei, ac ne quidem scilicet seu ut ratio formalis integrans, et complens objm
formale, ac eminenter tum, et ut pura conditio, & conveniens inter Scho-
3. lasticos. Dixi 3tio Revelatio n̄ ingreditur objm formale fidei; sed est mera con-
ditio sine qua n̄ et applicatio ipsius objecti credibilis. Hanc Tanger. probat
illud e objm formale fidei; nam ut obscurior objecto credibili, ai n̄ assentiam

ppter revelaõnem, sed ppter Veritatem revelantis; go: ps mai. D. 2.
Veritas revelantis dat credibilitatem infallibilem, nã revelaõ; D. 2. fi. p. infp.
-sile Deus nã de vera, ipsa revelaõ nã dent credibilitatem infallibilem; go:
consq nã credimus hoc, qã Deus locutus est, ed quia Deus est vera x cã, go: etiã. Secundi
actus intellectus respondet Voluntati objm amandum, ita revelaõ respondet nobis
objm credendum; ai actus ille intellectus nã movet Voluntatem ad amandum, ed

cepelr cē eadem fide Divina cē difficile ad humana. 2o 1mi: quia assensus fidei nō tāt unitatem et specificationem ab unitate revelandi, sed ab unitate revelantis, ut dicit infallibile et veracissimi. sed hoc nil evincit, nam etiā credentes articulo fidei, quia Eccla proponit cē revelatu et credendos, ex quo hō nexo infert prōnem Eccle cē motivum simile fidei, sed hāc conditionem, pt̄ qā causalis ita etiā p condition applicari. ---

Dicit motivum fidei Divē nō cē veritas 1ma in actu 1no, sed ut constituta in actu 2do respū credentis. sed respū credentis constituit simile in actu 2do p actualem revelationem, qā. sed 1mo. sed ut constituta in actu 2do rel quidem p revelationem ut conditionem applicabilem. C. ut p rationem similem p se et rationem sui moventem N. Dicit. nō ideo assentior articulis fidei, quia Deus cē summe Verus, sed ideō, quia Deus summe verax revelavit, qā revelatio n cē pura conditio aut applicatio. constat pura conditio nullam vim motivam conferre ad in ordine ad effectum causandum, sed. Rum tollit obstaculum, quod causam impediebat ab executione aut pte de approximatione ignis ad lignum, ai revelatio n. Rum tollit obstaculum, qā 1ma Veritas impediebat, ne virtus intellectus ad assensum moveret foris, sed localem vim motivam 1ma Veritatis confert ad movendum intellectum; qā. min p. 1ma Veritas et revelatio habent se in actu fidei. simil in disputatione habent duas premissas; sed in disputatione premissa se habent ut objm simile moventis, qā. Rd ant. sed ideo, quia Deus summe verax revelavit, sta ut in quā reduplicative revelationem tanquam conditionem sine qua non, sta ut reduplicative revelationem tanquam causam motivam N. ad p. 1mi. cum ait 1ma Veritas sit infinita Veritatis ex efficacia in movendo intellectum creatum, ad quodcunque objm revelatum, n agat ejus vi motiva revelationis ad illam movendum, sed ut illum et p illam applicet intellectui res credenda. ad p. 1mi: nam n sta, quae vi praemissis continentur, sunt motivum simile, sed 1m medium terminans 2do 1mi N. Dico: quia ultra p. e aequaliter ratio movendi, nec una pendet ab altera; nec am revelatio n cē nisi applicatio, et sola ejus authoritas pendet à 1ma Veritate, veritas am 1ma n pendet à revelatione, sed applicatur 1m p eam.

Dico 2do obscuritas rei revelatae n pertinet ad objm simile fidei, sed conditio essentialiter prerequisita ad actum fidei. Arano. solv. ratio simile objecti cē id, qd movet potam ad actum; sed obscuritas rei revelatae

ꝛ̃ movet intellectum nostrum ad assensum fidei, cum pons illum re-
=trahat et retardet. gō. Q. sicut voluntas ferter in objm̃ gr̃a bonum,
ita intellectus ferter in illud quia Verum, sed objm̃ n̄ credituꝛ Verum, quia
obscurum, seu inevid. - gō ob obscuritatem objecti in illud n̄ movetꝛ
intellectus. C. 2. illud è objm̃ fmlē fidei, gd tribuit eiusdem objecto maiꝰ
veritatem infallibilem, sed illam n̄ tribuit obscuritas, cum pons præferat ℔
apparentiam falsibilis, aut saltem indurat dubium de Veritate gō. Inde con-
=cludendum è, obscuritatem dm̃ ℣ cē conditionem nespaō concomitantem
objm̃ maāle fidei, n̄ am̃ ingredientem objm̃ fmlē, nam n̄ assentimur revelatis gā 12
Deus obscurē revelat, sed quia revelat veraciter et infallibiliter. - - - - - -
Obs̄ fidei definit ℣ obscuritatem. gō nec è de essa alcogs de objō fmlis fidei: corr. 18.
auctoritas seu summa Veritas duentis è motivum fmlē fidei, sed auctoritas nespaō
connexa è cum obscuritate rei revelatæ, gō etiam obscuritas pertinebit ad objm̃ fmlē.
D. Thom. definit ℣ obscuritatem velut fmlitatem et conditionem sine qua n̄ Clar-
=gō ℣ definitionem ppriam et constitutivam N.ª ad 3.m mis. nespaō connexa è cum ob- 13
=scuritate saltem quoad conditionē C. Langm̃ ratione fmlis partialis N.ª Dico auctoritas
nespaō connexa è cum obscuritate saltem quoad rationē fmlis gō. ant. 3.m. Claritas è objm̃
fmlē fidei, gō obscuritas objm̃ fmlē fidei: corr. 3.m. oppositum oppositi dicēs raō;
ai sicut objm̃ fmlē est claritas gō. 3.ª N. ant ad 3.m N. Dico: gd claritas vulgoliꝰ
obiectū movere potest intellectum ad assum; obscuritas vō cum sit impedimentum ed de-
=fectus n̄ movet. ed potest removeri. ad 3.m obj. oppositorum in eodem, opposita de-
=bet cē raō C. oppositorum dm̃ in aliquibus N.ª sam am̃ objm̃ fmlē sicut cē
fidei n̄ opponuntur, cum sicut objm̃ fmlē sit rei claritas seu evidentia fidei autem
n̄ rei obscuritas, sed assensum dei revelantis præsupponens in articulo revelato 14
obscuritatem saltem quoad conditionem. Dico illud è objm̃ fmlē alius quod distinguit
aliquem ab oī alio, sed obscuritas distinguit fidem ab omni alio gō. 2.da N. Ch:
=ter universaliter: nam diversitas alicuius cōsistit ex modo tendendi in objm̃, item
ex objecti mālis qualitatibus. Ado N.ª gā in opinione reperitur cōm quadam ob-
=scuritas. 2.do N.ª quia obscuritas vulgoliꝰ negatio n̄ pt cē specificativum fidei;
conseqtr cōm requisitum cē distinctivum cuiusdem à quolibet alio, cum idem sit in re 15
distinctivum et specificativum. Dico. Ad 2.m in forma dicēs argm̃ n̄ appa-
=renter. i. advertit 2.do Duns. per speculum in enigmate item 2. Petri 1.
comparatur lucernæ lucenti in caliginoso loco gō. Dr. illas auctoritates

n. ac intelligas de obscuritate simpliciter constituente et integrante objm. simplicis fidei, vel de obscuritate concomitante et ex modum condonis, qualiter requisita ad objm. malae fidei.

16. Inest obscuritatem rei revelatae adeo ac conditionem necessario praequisitam ad actum fidei, ut si articuli fidei videantur aut speculentur desinant de articulis fidei; implicat enim secundum eam partem actus fidei est sua, in eodem videlicet, eodem tempore circa idem objm, secundum idem consociari, ut supponitur in Dea. quia Scriptura ad Hebr. 11 fidem vocat: argumentum non apparentium. item 1 ad Cor 13 videmus nunc per speculum in aenigmate. unde S. Greg. homil. in Evangelia ait: quae apparent, jam fidem non habent, sed cognitionem. et Augustinus in Psalm 120 in Joem: Quid est fides nisi credere, quae non videt. et Psalm 88. si videt, non est fides. 30. S. L. contradictoria non sunt realiter sed negative, supernaturaliter tantum: quae est vera, ac hoc sequeretur ex opposita thesi, quia idem objm. est evidens ac claritatem per aspectum scientificum et non evidens ac obscurum per actum fidei. Ad rationes objectionibus solvendas. Nota primo S. Thomas salvando 11 Ilae q. 1 a. 4 ad 3 Aug. Tract 79 in Joem: non hoc credidit, quod videt, sed aliud vidit, aliud credidit, videlicet eum Deum, credidit aeternum Deum. Thomas non credidit resurrectionem. de facto vidit, ut Dei sua experimentali habita credidit eum, quem videbat Deum et Deum, est idem dicit: Dominus meus et Deus meus. unde S. Thomas non dubitavit de 11 resurrectione. de facto, videns eum clarum crucifixum mortuum, non resurrectione. de facto, videns eum clarum crucifixum mortuum, non dubitavit an est Deus, donec visa Dei resurrectione contrarium credit. Hilarii an est Deus, donec visa Dei resurrectione contrarium credit. — Scholio: B. Virgo est posteri, qui viderunt Christum in cruce, non credidere pro tunc q. nec unquam potuerunt potuerunt possea recognoscendo illum crucifixionem, habuerunt fidem de eadem, sed habebant non habitum, quo illud credidissent, si non vidissent. fides an actualis illorum mysteriorum, quae clare videbant, non erat rationi obligatoria, utpote impossibilis. Vel 2do. quilibet teneatur credere Deo existenti ut auctori quo grad. sub tali ratione nec dolosus potest esse objm evidens, non tenetur ut auctori nec, quia talem ex effectibus evidenter cognoscibilis.

— // — // — // —

## Quaestio 5ta

Quae Revelatio sufficiat, aquo et per quos debeat fieri ejus Prop., ut obliget ad credendum?

1 Nota, hic quaeritur 1mo an ab hoc ut fideles teneantur credere articulos fidei, revelata debeat esse publica, an sufficiat privata? Vide Quaestionis Praedict. 5.

2do an revelatio Dei realis et expressa et immediata, an sufficiat virtualis et implicita?
De hoc egimus hac disput. a. 7. Dico an a sensu privato et Scriptura et ab Ecclesia proponenda sit revelatio credendorum? et nto si ab Ecclesia? per quos? 2.
jam Duo prim. n. est necesse ad assum fidei; nil revelatio sit publica, sed sufficit privata, modo sit vera, non publicitio, existimata aut apparens. Henno. Pangier et Conrij. pstr ordinis S. ad assum fidei diligunt sufficit yo fecerit in aliquid, yo cadit sub subjecto fidei ob veracitatem dei eloquentis, vbi pt Deus tale quid revelare persone privatae, ipsaq persona ille asserentis ob veracitatem Dei revelantis nil pt se pt. yo. 1. nulla 2 fidem diligunt crediderunt Abrahamum, Isaac et alii Patres veteris testamenti, cuius illa non certi ipsis publice, sed privatim revelata; yo et eadem nunc facere potest persona privata, quibus aliqua ad fidem pertinentia privatim revelarentur, cum sit eis par ratio.
pstr Dnd. Tridm sess 6 cap 9 dicit. yo falsum subest fidei non potest, sed revelatio non publicitio existimata subest falsum pt; yo. P. 2. objecti fidei sive habitualis sive actualis est auctoritas Dei appetiata, sed non vera revelatio sed falsa, esto sit invincibiliter existimata vera; yo. 3.
obj: fides Divina, qua de facto revelata debite creditur est duo Catholica seu Universis, sed privatim revelatum non pt credi fide Catholica; yo. Assumo. non creditur fide Catholica qua Catholica C. fide qua est Catholica N. eandem yo habitum fidei, qui dicit universis, quatenus elicit assum circa commune revelationes, elicit etiam assum circa particulariter revelata, non est fides qua sed qua catholica. Dico. fides Catholica et Divina est fundata super 4
fundam Apostolorum, non ita fides particularis et privata, yo non eadem fide creditur publice et privatim revelatum? Ado. Possumus credere privata revelationi. Nunc male corrigimus Haereticos asserentes se spiritum privatum habere cui tenentur credere yo. Pro ad prim. Quod fides Catholica sit ita fundata, est quia, et ex infallibili Divina, nec pt requiri ad veram fidem cui pte non pt subesse falsum, nil pt ex ipsa fide Apostolorum, Prophetarum, B. Virginis, quae non habuit tale fundam. ad 2. Non quia Haeretici spiritum privatum, yo inde pt, yo dicti eo spiritu non credunt alia, quae Ecclesia credit, deinde ille spiritus mendax nulla contraria expressit. 5
Dico Barbara non credendo conceptionem filij Baptistae veritati Angelo Dei est non peccavit contra fidem, sed bene contra prudentiam yo in privatam

revelaõnem n̄ inclinat fides. 2° n̄ arg. qđ Zacharias vere peccavit contra
fidem ut ait S. Ambros. lib. 2 in Luc. merito conlinuo resolula è lingua ejus,
et quam viderat incredulitas, fides solvit. Item S. Thomas 3 Parte 2 q. 1 art. 8
ait: inviter fides nra revelaõni, Apostoli et Prophetis facta, qui Canoni-
cos libros scripserunt, n̄ am revelaõni singulis aliis facta; Coquitur de
fide Catholica et universali, qua oes obligat, n̄ am de fide allegata praecise.

6. Ex quibus Inferes Personam privatam illo casu teneri ad actum fidei Theo-
logicae cum objm fidei male elicitè supponat ipse sufficienter propositum,
aut alii, quibus persona privata suam revelaõnem patefaceret, n̄ forent obli-
gati ad credendum: cum persona privata n̄ sit regula sufficiens ad proponen-
dum fidei objm cum obligaõne credendi: Porrò cum in revelaõne privata pa-
ticile Calere possit Demonis deceptio, ut ita debeat, observanda sunt 3 mo. qua-
lia sit persona asserens, siti facta privatam revelaõnem, an sit in sana fide;
ado an veram fidem comendabilem et mores integros. Duo an sit Deus fac-
minei, nam Ille abundant passionibus, et sic quod à passione nascitur, fu-
dant à Veritate profectum. 3mo. an revelaõ sit sanctis Catholicis conformis,
et pia, an n̄ contraria Scripturae, Traditioni.

7. Duo 2do Sola Ecclesia ordinariè loqđo è regula sufficiens ad proponendas Veritates re-
velatas ab olim credendas. Item Vincent. Lyrin. Comit. Iter ex S. Aug. lib. contra Epist.
fundmli cap. 5. Ego Evangelio n̄ crederem nisi me Catholicae Ecclesiae commoveret
Auctoritas. qđ agnoscit Solam Ecclesiam et regulam ordinariam et sufficientem
in proponendis Veritatibus revelatis. conf. Nec Scriptura sola, nec privatus spiri-
tus est regula fidei, qđ sola Ecclesia. dnt pp quod in Parl. quia Scriptura inde-
pendenter à judicio Ecclesiae Canonicam à n̄ Canonica discernendis è regula fal-
libili, cum ex horum malitia et expositia Variis mutationibus; accedit qđ va-
rius in locis Scripturae sensus sit observatus ita, ut legentes cum Authore illum
diversimodè interpretentur, ut alibi passim probavimus; ai nec è privati
scriptis, qđ nec Scriptura nec Traditio nec Concilia nec Patres istius regulae
meminerunt. S. S. Spiritus ille privatus è mendax, sunt confusionum,
errorum, ut probabimus agendo de regulis fidei, qđ: Supposito igr, qđ Eccle-
sia debeat proponere Deum per quos è

Duo 3tio. per quem libet proponentur fidei dogmata, inducunt obligaõnem
credendi; si exhibeantur motiva credibilitatis et urgentia. Hoc è quia ut quis
denegat credere aliquem articulum sanctae fidei, sufficiat, qđ videat,

cè revelatum, Sed ubi exhibentur ipsi motiva credibilitatis urgentia, ut nè
relinquatur Causa evidenter dubitandi; videt sufficienter cè revelatum, qd
Dixi si exhibeantur, qa cum nobis dual Joes Christi. i cap. 11. nolite oi fidi-
ribus credere, et alibi Matth: 7. attendite à falsis prophetis. nè teneantur
fideles credere omnibus objecta fidei proponenti nisi exhibeat sufficientia credi-
bilitatis motiva, aut nisi sit ex officio aut ex delegatione ad munus praedicandi;
catechizandi aut docendi fidei dogmata deputatus Catholicis. = = = = 9
Inferes ut fideles sueri teneantur credere fidei articulos. alij è, si ipse propo-
natur qd teneatur credere patrinos et magistros ut a Deo revelati; qd parentes
et praelati regni fuerunt habent obligationem illos erudiendi, qd habeat et
sueri obligationem ipsis credendi; non illis sint reciproca. De Parentibus pa-
Isai. 38. Pater filijs notam faciet veritatem tuam. Patrini vò jubentur lau-
vos ante eis. Suscipios de baptismo symbolum et orationem Dominicam edocere
re. de magistris constat ex Conc. Lateranensi 5. §. 9. Parochi adulti rudes
teneantur credere praefatis, cum et ipsi sint similiter incapaces, motiva credibili-
talis concipiendi; nisi orbi ipsi parentes aut Patrini ecclesiae aquè rudes, tunc
eis ad parochum del recurrendum, Porrò ubi Quis in sua dioecesi per se v
delegatos sunt et Parochus in sua Cathedra proponit fidei dogmata jam pro reve-
latis et totam Cathedram recepta, teneantur eq illum distributive sive fideles sive
infideles credere. quia si Christi tanqm veri Apostolorum Successores teneantur pra-
dicare Evangelium oi Creaturae, docere eq gentes, Cathedram Dei regere, con-
tegò è, ut illi, quibus in suo districtu fidei mysteria exponunt teneantur
credere.

## Quaestio Tertia.

An Evidentia Revelationis sit compossibilis cum fide? 1
Nota: Sensum Quaestionis est, an si clarè et evidenter constaret, aliquem
articulum esse revelatum a Deo, tunc ne adhuc quis esset talem articulum
esset posse Verum fidei assensum? unde ab Alijs hi proponitur Quaestio: an
cum Evidentia ut attingatur seu cum clara notitia, qua evinci sit Deum esse,
qui loquitur, fides infusa obscura dari esse posit? 2.
Dico: licet objectum fidei seu revelatio ex parte rei revelatae debeat esse obscu-
ra, ut diximus L. 12. nè in hoc sensu, ut revelatio ex parte revelantis
sit obscura, sed ut quis habere fidem circa articulum, quem evidenter
cognoscit esse revelatum Henno. Ranger. Pollar. Evidentia revelationis

nec aliud fidei impedit. rei variat cuius obiu, gò. ant pb: n tm: quia
tm abest, ut retrahat à credendo: ut etiam magis excitet ad credendum,
ut se pta; n 2dum. gâ claritas revelationis n tollit obscuritatem obiecti;
sive em Deus dicat mihi evidenter, Trinitas est Unitas, sive obscure, myste-
rium illud eodem modo manet intellectui meo absconditum, eodem n
proponat revelans obiecti intrinseca, quibus cognoscatur in se ex se relucet,
gò. S. P. Augustinus angelo adhuc viatori revelatu è mysterium incarnati-
nis, licuit credidit fide Virginis, sicut et angeli angeli; & saepenumy angelus
Gabal. revelationem illam è Deo, cum simul angelum supponem n illuminari ad
intuitionem, gò. S. P. Gabriele lati evidea ex quis eliceret assum circa rem revelatam,
sed ipse assus erit fidei; gò. mus pb. talis assus è ex se ellicibus, ob verissimum et
certissimam motivum fidei; ai talis assus è fidei, n scitai gò. min pb. evidea
testimonii n tollit fidem sanctam; gò. nec diceriam. ant pb quia ex corde
quis apertissime mihi licet, regem vg Galliae & totam magni ingenii,
illius absentiam, assensus meus n è actus suus, ut pb ex pta, gò actus fidei. —
obj: cognitio fidei dr ex obscura; ga videmus nunc per speculum et in aenigmate.
Sed ubi evidea è revelatio, cognitio n è obscura igo. pb 2 min: cognitio n è
obscura ex ea parte cum revelatis C. secundum quid seu ex parte rei revelatae
et creditae N. hoc am sufficit ad fidem. Dico cognitio nec ex parte rei revelatae
est obscura gò. ant pb. evidea ex parte revelatis causat notitiam evidentem
rei ipsius revelatae, gò. ant pb hoc syllmo: Quidquid Deus revelat è verum,
at hoc Deus revelat, vg. è verum et verum; gò hoc verum è in quo major
est evidea, & ipso nat lumine. Minor supponitur evidea evidea ex parte attes-
tantis; gò conclusio sit deducta ex duabus premissis evidentibus, ipse quoque è evi-
dens. 2o. Paul ad pb. Paul. ad pb. Deo: Illum syllmum n reliquit concludere,
n em erat inferendum, gò è verum, seu evidenter verum è Deum et
trinum, sed sic. gò evidens è testimonium Dei de Trinitate verum est; quare
syllmus ille illum probat evidean extrinsecam derivari in eam propositionem:
Deus est unus et trinus. ex testimonio Dei extrinseco, n am evidean intrin-
secam ex medio intrinseco causalem, et ex parte Dei revelati, et hoc sic ex:
evidea sufficit ad fundandum assum obscurum fidei; nam hac evidea n
tollitur per evidean attestationis Divinae, cum inter attestationem Divinam
et rem ipsam attestatam (secundum se nulla sit intrinseca connexio, ad illum
ex infallibili Dei veracitate. Dico: Qui credit fide divina, excitet
fidem suam tam circa revelationem, tum circa objum credibilem; sed n pe

exarcen fidej circa revelacionem evidenter cognitam; 9ª Dº: ideo Beati dicuntur habere fidem, quia revelata eorum, quæ ag nouerunt extra Verbum, è ipsis evid; Sed conclud nostra racionem illam evertit; 9ª Ass. Dicit: exercet fidem, tam circa objm quam circa revelacionem, dº ipse obscura proponitur C: qdo evidenter N: quia tunc circa illam non sciam, et circa objm fidem. ad 2. N Dicit: nam oritur ex eo, q objectum extra Verbum cognitum infundat Deus Beatis pocq claras et evidentes, ipsi nec revelata, nec obscura insinuat Deus Beatis pocq claras et evidentes, ipsi nec revelata, nec obscura ipsis obscura. 6.

Dices n possumus habere fidem circa Dei existiam evidenter cognitam p effus, 9ª nec circa eandem cognitam per revelacionem evidentem. 9ª Tr. d. C. N: Dicit è: 9ª cum effus nobis inferant cognitionem evidentem existiæ Cæ, ideo visis effis Cæ n creditur, effectur; revelacam Dei, licet evid, adeoq infallibiliter dat quidem certitudinem existiæ rei revelatæ, n tn evidentiam, et ideo rei illa n scitur scitu evidenter, remanetq objm fidei; Dixi Tract. nam etm posset distingui 7.
Sic: n possumus habere fidem circa Dei ut auctoris nacæ existiam evidenter cognitam per effus C: ut auctoris supnalis et graæ N: — — —
Dicq assus fidei nostræ è liber, et pendet Voluntate ista illud ad Rom 10. n omnes obediunt Evangelio. ai si cel evidea de Deo revelante, jam assus n cel liber; intellectus en p hujusmodi evidentiam convinceretur ad probandum consonum, et n indigeret imperio Voluntatis; gr: mi 8. qª assus evidea etm in attestante rositat intellectum ad assum. Sed assus nostræ, et liber simul re pugnant, 9ª etm repugnat fidei assus cum placentia; evidea. 9ª ad mia: assus rei ut revelatæ fmaliter n è liber C: assus rei ut è in se N: quia promissa illæ Dei nositant ad assum. Concludo ut fmaliter revelatæ, in quantum tal è contrarietatem cum dostmis extrinsecam, et evidentiam extrinsecam n am rei ut in se evidentis: cum 9ª assus Regius proxis rg: Deus è Verus et n am rei ut in se evidentis: cum 9ª assus Regius proxis rg: Deus è Verus et Trinus, intrinsecam inevidentiam habeat et obscuritatem, non nositabitur intellectus ad illam, sed sr: evid liber. hui Verus è Deus ipse Syllogis: evid è omnem tesclacionem Dei et Veram, sed evidens tam est revelacionem Dei; 9ª evid è tam est Veram; est inquam Syllogis Verus, sed si insanabit; 9ª per confess elm evidæ, objm et ipsum revelatum est Verum, D: C: evidea extrinsea et in alio C: Evidea intrinsea et in se N: Deinde Tr; 9ª n cel liber assus, adeoq nec meritorius saltem quoad actum: 9ª tn regulatur quoad preparationem et actum exercitij cel tn Verus assus fidei, 9ª cel ex motivo fidei est de re obscura. Quod assus de facto assus fidei debeat et liber, procedit de pot Dei ordinaria, n extra

8. ordinaria prout nos de facto inuenimus Dicit Cuida et inuenida sunt specialia differtia cognitionis; qd euidens cognitio reuelationis specifice distinguitur ab euidente cognitione ejusdem. Sed assensus noster de inuentis circa reuelationem; qd especialiter distinguitur ab assensu euidente circa eandem. qd si reuelatio est euidens, pareret assensum especialiter distinctum à fide. Qd C. anl. Dd C. ita ut eodem diuersitas cognitionis reduplicet reuelationem, id est, diuersitatis cognitionis diuersificet, C. ita ut reduplicet rem reuelatam N.d Dissuasio etiam ibi. Corp. Li reuelatio est euidens, pareret ipsi assensum especialiter distinctum à fide C. pareret assensum especialiter distinctum à fide quoad objm Aut rem credibilem N.d pluresq; objectionis vide quod Magr. Ciffer.

= = = =

interrogadum quare deo credamus, & illud è ꝓma Veritas ꝙ̄ Ecclia
Ecclia n̄ separat interrogō et respō, ecl, quia ecclia quare separat, quare
Deus veram dicat, Ro hoc n̄ obstat, quia hec interrogō n̄ è de principali
fidei, Ro è interrogō in linea Veritatis. P. 2. resolutio fidei n̄ fit in ea
moliva credibilitatis, respō in authoritate Eccleæ, ꝙ in veritatem ꝓmam. aalst mo.
n̄ in moliva credibilitatis, nam fides divina sta scripturam et Patres, n̄ bñ fundet
in moliva credibilitatis, sed si moliva credibilitatis esset ultimū finale resolutorium,
in illa ratione humana, sed si moliva credibilitatis esset ultimū finale resolutorium,
fidei; hec fides fundaretr in ratione humana, ꝙ. P. 2. sequeretr ꝙ fides ꝓpria
ecl & opinio vel scia, n̄ am fides, quia fides qua talis, ecl proul differt ad opinio-
ne et scia, dcl ultimo reperiri in aptō dicentis, dcl fides divina resolve-
retr finaliter in moliva credibilitatis, n̄ resolveretr in testimoniū dicentis ꝙ.
Deo n̄ in authoritatem Eccleæ, nam authoritas Eccleæ proponentis mittentis ut
à Deo revelata ultimo resolvit in veracitatem Dei, nam si quæratur, quomodo
scial quis, ꝙ Deus promiserit suam assistentiam Eccleæ, et ejus authoritatem ma-
neri? Respondebit, quia Verax Deus hoc dixit. P. 2. in 2ᵈ resolvi ultimo fi-
dei? Respondebit, quia Verax Deus hoc dixit. P. 2. in 2ᵈ resolvi ultimo fi-
des rā è fides, ꝙ imporat aliquid creatum: sed testimoniū Eccleæ imporat quid
creatum, spe cathe hoc à spiritu S. dicentis; ꝙ. 21
Quis. Ad Ephes 2. dicr. ejus Cives, Cæteri et domestici de superædificabiles super
Petrum et Apostolos, ubi S. Paulus reduxit fidem ad Apostolos, quorum prædica-
tionem illuxit primo ꝙ. Do S. Aug. spe istius act. Evangelio n̄ crederem, nisi
me Eccleæ Catholicæ comoveret authoritas ꝙ angel, ꝙ Eccleæ authoritas est motiva
salem partiale, adeoꝑ ejus resolutorium. Ꝙ ed tm: ab Apostolo reduxit fidem
ad prædicationem et prouncm Apostoloꝝ, n̄ ut rationem finalem aperiendi, sed ut
ut condicionem applicantem. Ad 2. ex illo testimonio solum pt colligi ulti-
mum fidei motiva resolutionem quoad prouncm credendorum fuit in ipsam
Eccleam; n̄ vo quoad apum ipsos mysterij revelatij profundum. 5
Quis in hoc distinguit fidelis ab Hæretico, ꝙ fidelis credat Eccleæ, Hæreti-
cus am n̄ nisi soli ꝺ̄a Veritati, ꝙ signum è, Eccleæ authoritatem adhibi-
mum resolutionem fidei pertinere. Ꝙ Hæreticum distinguit à fideli in eo,
ꝙ fidelis credat ꝺ̄a Veritati revelanti, ut objectō finali, et Eccleæ ut
infallibili regula in proponendis rebus fidei. Hæreticus am nego hoc
modo credit Eccleæ proponenti conceptis nec ꝺ̄a Veritati revelanti.
Caterum hæc conclio coincidit cum 2. ꝙ. nam idem est illud è
ultimum resolutorium fidei, ꝙ è ejus objm finale, ac sola Veritas Dei

in dicendo ē tale objm, vō. adeoqz alias objectiones vide ibi: — — —

6. Duō 2do. ultimam fidei nrē resolutionem quoad prōnem et revelātem credendorū fieri in Solam Eccleām. Quis pōtest Ex Aug. cētō ducētes Coō Evangelio nō credere &c. S. A. ? ad Tim 3. dicit, Eccla Columna et firmā=mentū Veritatis. S. A. Illud ē ultimum resolutionis fidei quoad prōnem credendorū, qd ē vīō infallibile, at Sola Eccla ē regula infallibilis, cum Sola continuam habeat assistentiā Spūs S., et Sola Eccla ē Judex Controversiarū, ut jam insinuavimus 2.13. Nro 7. et fusius probabimus agendo de regulis fidei, vō. Ubi vero quæ hīc objicit poēnt, Solventur agendo de Eccla.

Porrō An Catholici ⁊ ipsimet Hæretici omnēs circulum viciosum in reden=da ratione Suæ fidei, prō hac =

7. Nota 1mo. Catholicus in redenda ratione Suæ fidei nō admittere circulū vitio=sum nam Sti resolvit fidē: credo vīa dogmata Religionis Catholicæ, quā deus Sumē verax ea revelavit; et Deum vīa ea revelasse certo scio ex Eccleā, cujus infallibilitas nō Solum clarē continetur in Scriptura, sed etiā evidenter credibilis ex mīs signis, quæ vīs ē evidēa magna moralis per motiva credibilitatis, quæ ex se habent evidēam credibilitatis; Et in hoc progressu nō probatur idem per idem præ=cisē et eodem modo; nam probatur infallibilitas Eccleæ, ut expressa in verbo Dei, et per eandem infallibilitatem Eccleā ut evidenter talem credibilem per mo=tiva credibilitatis. Itaqz credo infallibilitatem Eccleæ, in definiendis regulis fidei, quia Deus Sumē verax hanc revelavit, et sic iam credo fide divina, qd Sit Verax, quare credam Deum revelasse hanc infallibilitatem Eccleæ? Et quia hæc infallibilitas continetur in Verbo Dei scripto et Traditione. Quarens=di ulterius unde habeam qd textus hanc infallibilitatem exprimens et tra=ditio iam dicta sint Verbum Dei? Et quia ita tenet Eccla doctrina, quam Eccleam Veram et Divinam ex evidenter credibile ē per motiva credibilitatis, quibus nititur doctrina Catholica, et quibus insignit Religio Christ. ex opera Divina Contra Nota 2do Hæretici nequāq admittunt vitiosam,

8. circulationem in reddenda ratione Suæ fidei; nam quærenti: unde habeant hanc ex=ercitatam Divinam ex hanc ex dicunt respondent se habere ex privato Spūs=tu quam dicunt ex Spiritu S. testimonium; et quærenti unde habeant qd Spiritus iste privatus sit testimonium Spiritus S.? respondent se habere ex scriptura, unde Divinitatem scripturæ probant per Spiritum privatum; et sic per circulum vitiosum probant per scripturam. De Circulo vitioso fusius agemus de regulis fidei. —

Disputatio Quarta.

# De actu fidei, Quisys necessitate.

## Quæstio Prima

An actus fidei sit discursivus, et an constet de actibus Credibilium?

Nota. Discursus actus fidei est formalis, quo fit, ut aliquis intellectus realiter distinctus ut
inferatur ex alio, ut quidquid Deus revelat, est verum, et quod Christus incarnatus, est
-latum a deo; quod verum est credendum deum esse incarnatum. Actus Virtualis in
quo non unum ut unum sic simpliciter actum, sunt colligimus ex alio, seu quo unus actus
assentimur objecto præmissarum et Conclusionis ut hic discursive quod reflex. tam
Duo primi actus fidei non sunt discursivus formaliter aut virtualiter. Sive non assentitur re-
-velatis propter bonitatem conspectæ, quæ requiritur in discursu formali aut virtuali. ed
propter solam dei revelantis auctoritatem. propter ex. Fidelis, qui non novit quid fide
argumentatorie et discursive, unde S. Ambrosius lib. primo de fide cap. 5 ait. aufer
hinc argumenta ubi fides quæritur, et S. Damascenus lib. 4 de fide cap. 12. dicit
fidem non esse inquisitivam adeoque non discursivam. et id asserit Scotus in 3. d. 24.
Nro 12. S. Bonaventura tenebat in revelata propter auctoritatem dei revelantis,
et simul propter bonitatem conspectæ, est partim supernaturalis, et partim naturalis,
partim fidei, partim Theologiæ, nec potuit esse duo actus, cum esse duo ob-
jecta formalia realissime distincta, id sit verum sive secundum dicatur, non est
actus simplex fidei; quo Deum Deus et Verum hoc, tribuerunt Patres in eo
Dicey. Ex eo quod actus S. Verum Deus et Verum hoc, tribuerunt Patres in eo
explicem et voluntatem; quo S. Bonav. tribuerunt assensum fidei N.
et assensum Theologicum, quo posito credimus fide Divina et in isto duos vo-
-luntates C. unde non raro contingunt varii discursus circa unam fidei,
ut patet in iis, qui investigant an aliquid sit de fide nec ne? sed nego tunc
esse fidei actum, sed bene quo possit discursibus, ex quibus revelatio aliquid
colligimus, eidem assentimur, non quia de illo se quia revelato.

Deus assensus fidei similiter ordinarie fieri syllo: Quidquid a Deo reve-
-latum est verum, sed hoc a deo revelatum, quod Christus incarnatus
-latum est verum, sed hoc a deo revelatum, quod Christus incarnatus
-nilitur fieri syllo tertiæ præambulo, et applicanti articulo fidei C.
tertium motivo credendi N. Posito qui in hoc syllo. quidquid Deus dixit
est verum, sed dixit Papi incarnationem, quod incarnatio est vera; discursi-
-ve et discursive, nec est actus fidei, sed Theologiæ, et habitus ex eo, qua negare Conclusionem illam malitiæ,

5 n̄ solū sumptam. Duo actus fidei assentior uni dependenter ab alio; ipse rei revelatæ propter revelationem, sed in hoc involvitur discursus talem virtualis, go: 2do: dum credo incarnationem, quia deus revelavit, iterum ex alio; simul go credo hoc̄ visibilem, quia rationalem: go fides actus est discursus. Sy ad tm D. Aq: assentior uni dependenter ab alio tanqm motivo formali precise, C. tanqm de medio & illationem syllogisticam formalem aut virtualem N. unde go credo verbum cē incarnatum quia Deus revelavit. Credo propter similitudinem adhæsionem, ad explicationem dicitur, n̄ ēt in ratione lucis inferenti unū ex alio. ad 2. Si tunc requiritur vera illatio, adeoq; bonus discursus, intervenire vellem actum, rectum inferentem qui è scientifico, et actum assentiendi illato, n̄ quatenus illatio, sed quatenus revelato, qui è actus fidei: prout dixit

6. Nota cognitionis certitudo, veritas, infallibilitas et evidēa distinguuntur inter se: Veritas cōm̄ è conformitas cognitionis cum objecto: go nisi eadem modo representandi objm quomodo existit illud a parte rei, go n̄ datur ēa certitudinem, q̄ pte cognitio vera, licet sit imperfecta et n̄ certa; Infallibilitas etiam potest separari a certitudine, nam cognitio, quæ illa è vera, ut n̄ possit falsa de infallibilis et tñ talis cognitio potest stare cum formidine, adeoq; n̄ è certa, vg fides imperfecta, qua quis credit tremibilem cum formidine, è cognitio infallibilis, ed n̄ certa. Evidēa etiam potest separari a certitudine, nam evidēa nostrat intellectū ad assen, n̄ am certitudo; insuper certitudo n̄ infert evidēam, licet evidēa inferat certitudinem. Certitudo itaq; è, veritas cognitionis cū infallibilitate cum adhæsione firma intellectus excludente omem formidinem talem actualem. Porrò Certitudo alia è objectiva, quæ è objecti Veritas et immutabilitas, alia subjectiva, quæ è cognitionis infallibilitas et firmitas depenta tam ab objecti reali veritate, qm̄ vel ab infallibilitate medii, cui assentitur. Et alia subjectiva, quo tenet se ex parte intellectus, quale nus formiter adhæret alicui objecto, etsi ulla deliberata formidine, errandi actualiter v̄ radicaliter.

7. Duo assensus fidei è firmissimi et absolutē certior quovis assensu scientifico.

He nav. Barm. pbr Cul 2ª Dan: Cælum et terra transibunt, verba aūm mea n̄ transibunt, unde D. Petrus comparans certitudinem prophetiæ et fidei cum visione oculorum, Epistolæ 2. capt 1ª: hanc vocem nos audivimus de cælo allatam cum essemus cum ipso in monte sancto, et habemus firmiorem Propheticum sermonem. 2do ex Patribus: S. Basilius hom in psalm 115. fides ām civilissimo et persuadens adcorporationem pro cunctis rationibus methodis. S. Hilarius Arausicus com in Epist ad Hebr: Vera fides dicitur, nisi cum ea, quæ non videntur, angelis, qm̄ cum ea quæ videntur, beatitudinem quis habuerit.

S. Aug.

S. Aug. lib 7. confess. cap 19. faciliùs dubitabam vivere me, quàm non esse Verita-
=tem, quæ per ea quæ facta sunt, intellecta conspicitur. 9ª: Quæ certitudo sor-
=titur assensum meum ad suum motivum, cui è proportionata, ac motivum assensûs fidei certitu-
=dinale. Sperat motivum cujuscunque assensûs scientifici; 9ª: pro mi. motivum assensûs fidei
è lumen supernale Divæ revelationis, motivum vò cujuscunque assensûs scientifici è lumen
naturale rationis; ac lumen supernale divæ revelationis certitudinem gloriosæ lumine natu-
=rali, ideo ex parte habitûs qui è ad deo assensus, et illa inclinans ad actum, ut ne-
=quidem divinitus possit inclinare ad falsum, ad errorem. sed ne quidem ad dubium; 9ª:
certo ex parte objecti; cum summum sit ipse Deus, cujus est nescire, insimilem esse fal-
=sissimum. ergo ex parte pòs, quæ certitudinis adhæsionis sui objecto, quo motivum adhæ-
=rendi fortiùs inclinat et infallibilius, ac motivum fidei modo insimilè certiori,
et infallibiliori movet intellectum, quam evidentia rerum naturalium scibilium. 9ª
objecto revelato cujus certitudo et firmitudo adhæsionis quam rebus evidentibus. — 8.
Objectum certum è certius, 9ª excludit dubitationem, ac scientia excludit dubitationem,
contra fides admittit aliquam dubitationem, non excludit dubitationem. 9ª Ex
D. Adam part mi. non excludit omnem dubitationem fidei actualis N. Habitualis Sabi: om:
=nem indeliberatè C. sed in illis reflectitur, ubi ad Dei revelationem reflectitur. —
omnem voluntariam et deliberatam N. Sci exponeadus è scotus in 3. D. 24. Arti 1.
Diff. quò inferior è actus seu assensus, eò major è illius certitudo; sed pt assensus 9
naturalis evidens et inferior assensui fidei, 9ª: Sed Arti 1. qª ex eodem capite unitatis assensus
assensus et ejusdem certitudo; hæc ea omnia ex infallibilitate motivi; illa ex applica-
=tione ejusdem, et disponente intellectu, cui motivum applicatur; et qª 9ª major è infi-
=nita infallibilitas Divini testimonii, quàm humanis naturalis; ideo assensus fidei è certior, quia
sui intellectus ratione sua infinitè fortiùs movetur à motivo claro quàm obscuro,
ideo pt assensus naturalis ex inferior. Deus mi intellectus fertur naturaliter in 10
objm evidens, et in objm revelatum mixtim et imperium voluntatis; 9ª certior
est actus scientificus quàm actus fidei, 2do scientia de visis et fides de auditis, ac
visio è certior auditu. Hæc sive quis cogeretur ad demonstrationem sive ad fidem de
existentia, eaque certus è, 9ª: Ita ad 1m N. C. quia ille modus cadendi diversus
à fuit hic ad rem, ubi adverti intellectum motivum assentiendi objecto revelato
revelato insimilè certius è motivo assentiendi objecto evidenti: ad 2. D. mi.
Visio è certior credibilibus sive ubi organa sunt æqualiter bene dispositi
objecta proportionatè applicata, C. Sensus N. Sci ex motivum fidei cujus præva-
let motivo sua. ad 3. D. ant. aque è certius è ex parte objecti, qª idem è

objectum cl corpeler æque certum C: ex parte motivi N? - - - - - - -

11 Dico 1mo. firmius et certius adhæremus ei, à quo difficilius recedimus, sed à Deo difficilius recedit à scientia, quam à fide, go: 2do frequenter videmus multos facilius deficere ab objectis revelatis, qm ab ipsa evidenti veritate naturæ, go: 3tio ad fm N mei, qui sit verè fidelis è habetys, experiun vera fidei divinæ, è magis paratus negare quamlibet veritatem naturalem, qm deserere minimam veritatem fidei: ut pa in martyribus, qui argumenta philosophorum adversus nostram fidem contemnerent, paratí potius negare omnia, quod ita suum est ratiocinium remanam existimabant evidentissima et ocia pati tormenta, qm ne minimum dubitare de uno fidei articulo. ad 2. Dam: videmus tamen multos facilius deficere ab objectis revelatis, quæ putant non revelata C: quæ credunt revelata, subdi ex superbia, pertinacia, et malitia C: ob defectum certitudinis N? - - - - -

12 Dico 1mo Sola evidentia ptis nostri certitudo. Sed in actu fidei non datur evidentia ergo in illo dico aliqs actus è formidolosus, quia non videtur impossibilis oppositi. Sed in actu fidei non videtur impossibilis oppositi. 2do. actus spei theologicæ, qui non habet motivum divinum auxiliantis, compatitur se formidinem, ut docet Divus Thomas 2. 2. quæ 18. go: etiã 2do adhuc ad 3tium mei in actu fidei non videtur formido media inspecta ex clara impossibilitate oppositi C: formido media extrinseca N. Item quia actus fidei objm potest contingens contingentis inspecta, hoc tamen non obstat ejus certitudini, cum dividatur objm non ex contingens contingentia extrinseca et objectiva, ergo ita revelatum à Deo infinite veraci: ad 2. dico 1mo spei objm formale, qui non ex parte Dei auxiliantis ut certissimum, ex parte tamen conditionis humanæ nisi cum cooperantis admittit incertitudinem et contingentem formidinem; objectum enim spei non est realitudo auxiliantis Dei absolutè consequi, sed conditionatè istum, scilicet debitè cooperantis et perseverantis usque in finem. Sto alias Ni

13 Nota 1mo Cum Scotus in Petrus Aureolus adducit hoc dictum: motiva fidei quasi dubitabilia? id intelligun C de dubio negativè tali, seu de quadam timore ac semisuspicione intensionis fidei, ut tales declarat contextus. 2do scientia infusa alicui non tollit positivè formidinem evidentiæ, sed tollit quamvis hoc admittentes, nihil nobis obesse, sensu cui de pueris nobis. Deinde in Deo fuit scientia infusa visionis intuitivæ. Christi scientia infusa est quidem à Deo ut causa particulari à qua non manet impedimentum infundi fallens, qm impedimentum fallax, quia certitudo fidei non potest stare cum precisa exclusione falsi; sed bene cum excellenti notitia, qd è una veritas, ideo actus fidei evit adhuc certior. Nto ad ultimum actus concurrit Dei authoritas, sed non eodem modo, non in ratione infusa Dei authoritas est principium productivum, non ut motivum, in actu fidei autem est motivum certitudo ab defectu objecto motivo. 3tio in ultimo sicut in principio,

n̄ dabur magis ⁊ minus; si è sanum in oi genere, dicis si sit summum
dum unam considerationem, in genere em̄ certitudinis sua n̄ è summa com-
=parabilis ad certitudinem fidei ppter excellentiam motivi. Ita certitudo nostra n̄ è
major quā libera, qa certitudo libera è major apprehensiue q̄m nostra, adeoq; cum
fidei certitudo sit libera, erit major apprehensiue q̄m certitudo sua. — — —

## Quæstio Secunda.

An ad assensum fidei requiratur Voluntatis motio et qualis?

Nota supponō ex Philosophia, qd Voluntas largo modo accepta ad intellectū dependeat
quoad propositionem subjecti, cui nihil volitum quin præcognitum. Contra vō
intellectus pendet à Voluntate quoad applicationem habitus ad eliciendum ⁊ n̄ eliciē-
dum ⁊ eliciendum oppositum actum; Voluntatis em̄ è intellectū applicare ad exer-
=citium actus, seu ad eliciendum ⁊ n̄ eliciendum, qua dicit applicatio quoad
exercitium; item ad eliciendum hunc ⁊ oppositum actum, qua dicit applicatio quo-
=ad specificationem; hic quæritur an requiratur in assensu fidei applicatio seu
impertium Voluntatis tam ad exercitium, tam ad specificationem? Circa: an illud
impertium debeat esse signale? ad quod. — — — — 2

Dicitur ad assensum fidei prærequiriri impertium seu motio Voluntatis, qua
intellectus ad assensum determinetur tam quoad exercitium, quam quoad specifi-
=cationem ita communiter Theologi, quibus n̄ contradicit Alb. ut infra, assignāt Conc.
Trid. sess. 6. can. 14. dicit: Si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo
moveri et excitari nihil cooperando ad excitandum et disponendum se ut
præparet se ad justitiæ gratiam obtinendam, anathema sit. Item ad Rom.
10. corde creditur ad justitiam, ubi nōe cordis Voluntatem intelligunt interpretes,
go: T. A. credentes dicuntur obedire fidei Actor. 6. ibi: multa turba Sacerdotū
obediebat fidei; ad obediā impertat actum Voluntatis, qua gō captivum subjicit
intellectum in assensum fidei, et ideo 2. ad Cor. 10. dicit: in captivitatem redigen-
=tes omnem intellectum in obsequium Xti, id est, fidei Xti, ut exponit Cornelius à Lapide,
go: tum ex Patribus: Aug. Trac. 26. in Joan. ait: aures pī sanum nolens, sed cre-
dere n̄ pī nisi volens; — S. Ambr. in cap. ult. ad Rom. Credere aut n̄ credere Volun-
=tatis est nisi gō. Conf. et Simil. plur. alij de exercitio et specificatione. Aliqui fidei
=dei c. gō. Conf. et Simil. plur. alij de exercitio et specificatione. Aliqui fidei
est liber tam quoad exercitium, q̄m quoad specificationem, gō requirit nostra
motionem voluntatis ratione cujus debeatur intellectus ad illum tam quoad exer-
=citium, q̄m quoad specificationem. Anal. 6. ex Trid. sess. 6. cap. 6. ibi: liberē moveri
=dum in Deum, credendo vera ea quæ revelata St. et S. Irenæus lib. 4. cap.
62. n̄ enim aperibus sed ebn̄ in fide liberum et sua voluntate subditum compe-
=rebat Deo gō. 2ª possibilitas ad motivi ad credendum n̄ solum ho-
=rebat Deo gō. 2ª possibilitas ad motivi ad credendum n̄ solum ho-

nessitatr Xpo ad assentiendum, sed etiã pl dissentire circa eg fidei; unde Xto et Apostolis prædicantibus alii assentiebant, alii dissentiebant, vts illud actor. 28. cum audissent resurrectionem mortuorũ, quidam quidem credebant, quidem viri vo adhærentes ei crediderunt; go assẽs fidei è liber lũ quoad exer-
=citium, lũ quoad specificationem. Objt poa n impedia pe per se pcm in obm, maxime qua ressão agit, ai intellectus è poa ressa; gi n debet a Voluntate moveri ad assentiendum. Ad 2. Obj: in obm sufficienter proposita illa ut possit declarari ab objecto C. Conf. N. jam am obm fidei cum sit obscu-
-rum, n pt declarare intellectum ob defectum evidẽæ; adeogs requiritur
4. pia Voluntatis motio. Dices fidei objecta sufficienter proponuntr intellec-
=tui per motiva credibilitatis, ita ut possint declarare intellectum; go superflua
motio Voluntatis. Ad 4m: pia motiva credibilitatis utpote existens, n faciunt fidei objecta in se clara et visa, sed permittunt obscura; sicut enim am n è nec
Deus ex se, nisi à Veritate visa, sic ex visis clarè cognitis sequela. — — —
5. Dices fidei stare pt cum evidẽa in attestante ut alibi concessimus, ai in
quo è hæc evidẽa, n è ressão Voluntatis motio, nam talem evidẽam suffici-
=enter declarat intellectui go: Ad 5m: nam licet quis habeat evidẽam in attestante de aliqua veritate, cum En hæc evidẽa maneat objecto existen-
=tia obscura, obm quoqs manebit obscurum, et n ipsum; adeogs insufficiens ad vi-
6. =ctum determinandum. Dices Deus ex concessis ad actum fidei requirit pia motio Voluntatis, gd cum obm fidei remaneat obscurum, erit insufficiens ad determinandum intellectum; sed n pt Voluntas pia motionem talem insufficientiam supplere, go: m pb: insufficientia objecti ad movendum et determinandum intellectũ è insufficientia evidẽæ seu obscuritas; ai Voluntas n pt pia sua motione supplere in objecto defectum evidẽæ, n ei reddit ipsum evidens, sed reliquit obscurum; go: Ad 6m ad pb. C. Maj: ad 2m dno. Voluntatem n ideo dicit pia sua motione supplere defectum evidẽæ subjecti;
gd reddat illud evidens, sed quia fecit illud, gd præstabit evidẽa objecti, si ades-
=set; npe determinabit intellectu ad credendum pons, qm ad discredendum.
7. Dices n pt explicari, quomodo Voluntas utpote pia facta possit declarare intellectum, qui potius præsupponit Voluntati: go: Ad 7m: nam cum nihil sit Voluntas, quin præcognitum, necessario è aliquis actus intellectus, quo regulatr proxime pia motio Voluntatis, nimirum judicium practicum

proced ex gra actuali, quo convenientia, et honestas objecti creden-
di voluntati repraesentetur, et ipsa efficaciter moveatur ad volendum credere
et sic Voluntas habita efficaci motione intellectum p influxum sibi a Deo
in alias p[ro]as concessum impellit ad et determinat ad credendum. — — — 8
Deus: n p[ro]t intellectus apprehendi objecto nisi convincatur: Sed n convincitur
p influxum Voluntatis; go 2do. oculus obscurum lumen videt. auris obscu-
rum solum audit, licet Voluntas n influeret, go etiam: Ita ad vim Objecti ni-
convincatur de veritate propositi n. de credibilitate ex iis, qua Voluntas in-
fluendo proponit C. Deinde unde go Voluntas moveat intellectum ad assen-
tiendum, vid D. Thomas 2. 2. q. 5. art 2. p[ro]t contingere ex duobus uno mo-
do — alio modo quia intellectus convincitur ad hoc go judicet eo credendum hic
quae dicuntur, Circa n convincatur — evidam rei. ad 2. Dico: quia in volen-
tibus malibus spes objici ex parte objecti sufficienter proponitur in se ipso evi-
denter sive [illegible] majori, sive minori intentione, unde n est possibile aliquo determinato
Voluntatis, go n fit in obscuro fidei objecto intellectus proposito. — — — 9.
Dicitur ad 1. quod n possibile fidei humanae in relatis p[ro]t eius vitae influxu Voluntatis, go
etiam fidei Divae. 2do ex dictis sequitur, go quia motio Voluntatis requiritur in actu
actus difficiles et n facile credibiles, go: Ita ad vim Dari: n [illegible] sint possibiles
ad credendum etiam in remissa. ad 2dum: Et ant: nam ea debent credi fide uni-
versali parata ad hoc, ut eodem modo maxima et difficilia credantur, ac alia
facilia, et necesse est ut in omnibus eodem modo captivemus intellectum per eandem
similem motivum credendi: Ita alias. — — —
Nota 1mo. Jacob 2. dur: Daemones credunt et contremiscunt et quidem sine pia 10
Voluntatis motione, alias eodem fidei ac meritoria, credunt eandem rem ac fide
nasci, n theologica, ut alibi diximus. 2do: Objicis ex quadam consuetudine
excedit intellectus in actu credendi circa objecta sapius credita; vel ad n scien-
nisi Voluntatis motione positiva? s. consuetudine intellectus determinan-
te fiat absque ista p. ut aliqdo fieri posse videri imperare Scotus in 3. d. 25.
q. 2. unde imerito Goner sumpsit occasionem dicendi, scipsum n
requirere ad actum fidei motionem Voluntatis positivam; sed illud n e
meritorium, defectu libertatis, seu deliberationis, licet actus fidei ipse
dico 2 illa pia motio Voluntatis e supernaturalis saltem quoad modum, sed p[ro]t
credi ex gratia actualis auxilio: simul et praecedens credibilitatis judicium

praeliminem, nō ē dā actus habitualis fidei. Dicitur ꝑbr 2ª illa ꝑā molio ē, qua hō ordinatur dispositivē dum ad eliciendū actum supernalem fidei simpliciter, tam ad finem supernalem; sed de tali initium ad aliquid supernale, ē supernale, gō. minꝰ ꝑbr. Determinat ad supnale debet multō magis ēd supnale, idem hō nō ꝑt ordinari ad salutem, nisi p actus supnales, gō. ꝑbr 2ª. Patet et Calū illam credendi facultatem et voluntatem determinat gratiæ Dei non minus qm actum fidei; sic Concilium Arausicanum 2dum Can 2. et 8. definit: ipsum credibilitatis affectum quem vocat fidei initium, esse donū gratiæ Dei. idem Rel tria ꝑs 8. cap 6. unde sic arguo: Si ille affectus aut judicium credibilitatis certe et practicum est ex viribus naturæ sanitis, nostræ salutis non initium est ex nobis et nō ex gratia; sed hæc ē hæresis Pelagiana, gō. ꝑbr ꝓia ꝑ. ꝓā ā nō fertur directe et immediate in Deum ꝑter Deum, seu nō ē dilectio Dei ꝑ se, cum præcipiatur habeat pro objecto actum fidei, ꝛ potuit determinare intellectum ad actum fidei, gō. C. A. ꝓia molio et fides ꝑ manere in peccatoribus, nisi sint obnoxii peccato infidelitatis. Sed habitus in illis nō manet; gō. C. A. Alexander 8ꝰ Gravis damnavit hanc propōnem. ꝑbo in magnis peccatoribus desinit omnis amor, desinit etiam fides, qē etiam si videantur credere, nō ē fides divina sed humana, ai nō ꝑ hō credere fide divina sine voluntatis motione, quæ secundum adversarios ē dei amor: gō hō cui deest hoc amor, nō habet fidē, nec ꝑ credere fide divina, gō ē contentū propōnis damnatæ.

12 Colligo ad priam motionem credendi nō ē ponendum aliquem habitum in Voluntate, qā habitus ille nō ē superfluus, cum sufficiat ipsa voluntas cum auxilio gratiæ nō ꝑt in calculamentis, quare Voluntas gratiæ adjuta movet intellectum ad actum fidei citra justificationem ꝛ adæquate habitum infusionem. Deinde habitus virtutis nō datur nisi ad actus ꝑfectos et ultimatos, qualis nō ē ipsa motio, quia cum ē via ad actum ꝑfectum et ultimatum non ꝑt fieri. 2do, priam motionem posse dari et reduci ad viribus credibilitatis, vocabrijs fidem completivam, seu fidem qua ad voluntatem salutis, ad distinctionem fidei intellectualis. Hic suppono gō hæc ꝑa motio detur ē supnale salutem quoad modum seu debeat procedere ex gratia actuali; fusē demonstratur in tract de gratia. Quod vi ēm ipse actus fidei ad priam motionem semper sit supnalis quoad modum, demonstratum disp 2. a. 3. Ergo gō S. Patres et Calū dicunt, fidem ē initium nostræ justificationis, inde ꝛ recte infertur, gō nō præsupponit

pia ista motio supnalis, Rd. solum volunt, & initium id est, praesupponi actu charitatem, qua formaliter justificat. 3to. ad actum fidei praequiritur lr. tps actus; judicium npe de prudenti credibilitate, judicium de honestate et obligatione credendi, et impellens seu pia motio voluntatis, Dico est, impellens circa illud volitum: tatis ex ad actum fidei prequisitis, praequirit judicium de honestate et tm obligatione credendi, non actus voluntatis praequisiti notivum cognitum, quia ipse elicitus tale am motivum est honestas et tm obligo credendi, alm formale sua ppria Explicari: rum dei sumè negans. Porro judicium de honestate et tm obligatione credendi ita= erum praequisit judicium de prudenti credibilitate de revelatis, id est actus, quo intellect evidenter judicat, non posse, nisi imprudenter negari existam revelationi. Ceterum circa de motio seu motione voluntatis dicimus, quae debet esse supnalis, seu procedere ex gratia actuali, idem sentiendum de judicio tam de credibile, quam de honestate, quia ejus actuum: dimus ad salutem est supnalis, et sine gratia elicit non pt, ut fide constat. Ad illos ergo actus credimus ad salutem. 2do. Non posse dari actus infimos fidei Divae, qui non sup= ponerent evidenam credibilitatis. Quia est, quia absq fidei Dive non debet esse firmi= ssimus, quo assentiamur deo revelanti ubi debet, id est, super omnia in omnibus occurentia, et ejusmodi est oppositum cunctis fidelem, ut pte ex actos 8 subli= dici: Si credis ex toto corde, licet, id est baptizari, ai actus infimi non sunt firmissimi, nec praesupponant evidenam credibilitatis, 3to. unde sensus illud Marci 9. credo Dne adju= va incredulitatem meam. Nempe intelligunt fidem Rapsitativam seu initio fidei et imbioalem fidem, nondum in sua forma essentiali complitam, Congelr nondum sufficientem dispositionem ad actum charitis, sed imfirmam fidem assen impellendam.

## Quaestio 3tia.

An actus fidei infimus sit ad salutem necessarius?

Nota tuo. hic Quaestio non novatur de habitu fidei, est enim tam necessarius ad salutem simul gratia Justificans, cum qua infunditur a deo, et a qua est inseparabilis, tota 90 disputatio de actu fidei, Dico rectum adultorum dni, cum infantes non sint actum capaces. qui dn cum solo baptismo salvantur. Porro actus fidei infus, npe internus, qui est firmus mentis assus verisimilibus a deo revelatis et ab Ecclia propositis pber Sumam de Veritatem in dicendo. Credere am actu interno, Oppor contingit, nimirum credere deo, est ipsi credere id, quod deus revelavit verum et pber infinitam ejus Veracitatem in dicendo: credere deum, est credere deum existere, ex eodem motivo. Laudem credere in deum, est credere deum Scribi, Ad actum charitis Gentem credentis in deum tangit in ultimis fidem: Colerum Credere tno est dno modo est commune cibus fidelis pijs et peccatoribus,

Credere aĩ alio modo ẽ obij ꝑfij primum. Actus fidei externus ẽ exterior fidei
professio. ore vel opere vel quolibet alio signo facta, huius actus necessitas regun-
2. tibus Theologis exponenda venit. Nota 2. vtrum ille necessitas distinguat
Theologi vsum medij, alicuius precepti, illud ẽ nescium necesse medio, quo sine
culpabiliter, siue inculpabiliter. Sine scienter sine ignoranter omisso nõ pt obtineri vita
de facto dei ordinata. et talis ẽ grãs Silvestri, respõdentium, paruulõ de peccato
respõ peccatorũ adultorum, baptismus in re respõ infantium. in re aĩ et aut
in voto respõ adultorum: nescium necesse precepti ẽ, ꝑ illa verba capacis de-
ligat, ut ẽ inculpabiliter illo aut ignoranter omisso post habenti talis, talis ẽ sum-
ptus Cuiusq; respõ adultorũ.

3. Duo alij fidei inherunt obij adulto ad obtinendam iustificationem et salutem, ẽ et
spes fuit necessitas necesse medij simpler, ita ꝑ nõ admittat subplitorum, per
ꝑ supplerj queat. Verum. Sarm. ꝑbr illud ẽ ad salutem obtinendam necessa-
rium, necesse medij simpler, sine quo in re aliquis nullus adultus pt placere deo,
nec iustificari, ai nullus adultus sine actu fidei interno in re aliquis pt pla-
cere deo et iustificari: ꝑ. min ꝑb. ex Apostolo ad Hebr 11: Sine fide impos-
sibile ẽ placere deo; ubi de fide actuali loqui Apostolus constat ex eo. ꝑ immediate sub-
jungit: credere eĩ oportet accedentem ad deum quia ẽ &c. ꝑ aperte vult actum
credendi. item ex Marc vlt: qui nõ crediderit, condemnabitur, ꝑ. T. ꝑ. de lege or-
dinaria nullus saluabitur nisi iustificatus, ai sarcm el radix ei⁹ iustificationis ẽ
fides, nõ docet Trident ꝑb 6. cap 8. et Apostolus ad Gall. 3. Ex fide iustificat gentes
Deus. item ex Trid. ꝑb 6. cap 7. vbi docet dici de baptismo ẽ sacram fidei, sine qua
nulli unqm contigit iustificari, et cap 8. fides ẽ humane salutis initium. —
Confirm ex S. Aug. qui serm 38. de verbis ait: sine qua ꝑ. nõ fide ꝑ. nemo ad filiorum
dei consortium pt pervenire. item Fulgentius eis de fide in prologo: Sine fide
nulla pt prodesse vnio vel ei conversio, ꝑ.

4. Obij: allata scriptura et Tridentini testimonia cõmode explicari possunt de necessitate
fidei in voto, ꝑ. aut ꝑb. testimonia scripturæ et Concilium inculcantia necessitatem
medij pro salutem baptismi et paruulõ explicanda de necessitate in voto; ꝑ similiter
Bo. 1ª ant. ad ꝑb. 1ª C: Deo ẽ vnio, ea fides in voto nõ ẽ vera fides. Sicut sacrum in
voto nõ ẽ verum sacrum. Porrõ Verba scripturæ et Conciliorum inculcantium neces-
sitatem alicuius actus privata authoritate detorquere nõ licet ad sensum improprium,
sed ad hoc requirit authoritas scripturæ vel Concilium &c. vel Patrum, qua tabat-
quidem pro taliter explicandis scripturis et Conciliis inculcantibus necessitatem baptis-
mi et paruulõ nõ pro inculcantibus necessitatem fidei. Ado: ꝑ. Trium Apostoli cum

quem Tridn requirunt fidem, qua ē ex auditu. Apostolus ad Rom 10 quo: modo credent ei, quem nec audierunt, qō fides ex auditu, auditus aūt per verbum xti. Tridn vō Sc. cap 6 docet: hoc n̄ ad justificationem disponi Deū excitari divina grā et adjuti fidem ex auditu concipientes liberē moventur in Deum, credentes vera eā, que divinitus revelata sunt; ac illa fides ex auditu ē fides prē dita in re, et n̄ solum in voto. qō: dic. Sic solem ordinasse aiunt observat D. Bernardy Epist 77. nam postq̄m dixit Mag Ranū vel. s. in quem locum scribit ibidem Bernardy, si qui crediderit, et n̄ baptizatus fuerit, salvus erit, n̄ subjungit, qui vō n̄ crediderit, et n̄ baptizatus fuerit condemnabitur, sed solum nodō subjungit: qui vō n̄ crediderit condemnabitur. ſ quod voluit declarare, rem n̄ credentem condemnandum, n̄ liz se n̄ n̄ realiter baptizatum.

Dicq. Assist ad Sæculum observāt Legis nāe alia illud Matth 5. Si vis ad vitam ingre- 5
di, serva mandata, ubi agitur de præcepto decalogi, qō n̄ requiritur fides. —
Gal 5. c. licet ibi fiat particulariter mentio de præcepto decalogi, n̄ exclu-
dentur liz aliā. cum alibi responsō requiratur fides. Dicq. Apostolus ad Hebr. 6.
solum licit credendum ē Deum esse et remuneratorem ē vōd ide cognosci
possint, cum multi Philosophi legis Stoici non n̄ deprovidēā cognoverint Deū
ipsum justum, adeoq̄ bonis præmia et malis pœnas supplicia, qō 2 Cor. 5. ad Rom 2.
gentes que legem n̄ habent naaliter ea, que legis sunt, faciunt, qō naaliter cre-
dendo eqeand adipiscat. Gadrin. Cum Apostolus ibi n̄ loquatur de deo ut authore
nāe, sed grāe, nec de remuneratore operum naturalium sed supernaturalium ut
patet ex contextu. ita etiā ad credendum requirit lumen supnāle. Philosophi
eā velut liz cum cognoscebant aut exercebant nāe. Sic exponit
ad Rom. et dic. xīn naaliter n̄ supponi supnāliter, sed
S. Aug. lib de Spiritu et Litera cap 7. qō dicens: gentes que legem scriptam n̄ habent, 7.
lumine naturali grāe liz ubi opus fuerit sapuerit ea que legis sunt, faciunt. —
Dicq. Alia D. Thom. nōn in Sylvio et nubilus qui nil audierunt de rebus fidei, legem
in nāe servasset, salvarentur. qō Ps d ext. salvaretur sine fide n̄ salvaretur. qā deus
qui vult oēs homines salvos fieri, illum arte modum illuminaret ut humana prudentia
etiorem ut grātiæ interiores, et alio modo, prout consilium Cornelio, ad quem missus
ē d. Petrus actor 10. Concedo: nec tali modo in causa justificationis remittit ad mi-
racula, n̄ nam tales modus ridiculosus esset sit ramus et extraordinarius, n̄ liz ē pric
necessarius; qua ordo grāe connaturaliter exigit, aut præcepto urgente deretur n̄ po-
nendum obicem auxilia, quibus illud adipiscere valeant. Dem dicendū etc in casu
si Deus Legatus Gratiæ post adeptū finem vacui moralis, aliquem peccavisse et quidquam

ariedvenit de fide, nam talem eum immisisset Deus. Jam pro aliis

8. Nota Justinus in oratione ad Antoninum Christianos vocat Veteres philosophos et Gentiles, qui nobiliter vixerunt, non quia erant, sed quia in observatione legis naturalis melliores Christianos aequabant, aut forte superabant. 2do idem Apologiae cap. 8. dicit: Socratem esse salvum et Heraclitum; verum S. Socrates fuit martyr, quod videtur incertum, cum fuerit abnegatus et viaticum debuit ante mortem ab Archelao sibi illato, quod in Actis Deum unicum professus et divina providea fidem recepisse Dei. Plato ab Augustino lib. de Civ. Dei. Divinus appellatur, non quia habuit fidem Supernaturalem, sed quia veterum tradenda de Deo superavit.

## Quaestio Quarta.

### Quaenam sint Credenda de necessitate medii?

1 Nota aliquid credi de necessitate medii explicite et expresse, hoc est, distincte et secundum se ac proprium conceptum, et implicite, id est, non distincte non secundum se nec confuse et in alio vel pro contineatur, ut cum credibus, quidquid Ecclesia credit, hunc credendum implicite vita Dogmata fidei. Jam Duo primo:

2. ante Ad adventum non est lege et tempore fuit et est adultis justificandis necessaria non de necessitate medii fides actualis explicita Dei existentis et remuneratoris supernaturalis, ita ut nullo tempore aliquis fuerit credere in genere vita, quae parentes credunt, aut quae Prophetae et Apostoli credenda proponunt. Confirm. tum quia sunt hae Verba Apostoli ad Haebr. 11. Sine fide impossibile est placere Deo, important necessitatem medii, requisitum, cum Generalia manifestum, ut dicimus de Baptismo, ita et illud, quae immediate subjungit, credere eum oportet accedentem ad Deum, id est, et requirentibus se remunerator sit. cum sint duo primum debernativa, quod

3. Inferetur. Etiam fuisse pro tali statu necessarium necessitate medii credere immortalitatem animae, Quod est, quia per debuit Deus credi remunerator bonorum, et ultor malorum; sed hoc non potest credi, nisi credatur vita et poena aeterna: ad quid enim credebatur, praemia, ac diligenter et finis ultimus aeternum frui Deo ac possidendum. Non credendi ad aeternam salutem? 2do pro tali statu non fuisse necessitate medii necessarium fuisse credere Deum peccatoribus pieni et paratam placabilem. Quod est, ad aliquem non potest homo se ad Deum convertere et ignorare, quod ipse sit qui peccata dimittat ac veniam praebet. 3tio nempe est necessitate medii ut adulti credant generalem Veram et vita, quae a Deo revelata et promissa sunt, et quae et Ecclesia credenda proponit, ideoque credant implicite vita fidei Dogmata. Et certe authoritas Dei revelantis exigit, ut saltem si generalem credantur vita quae ipse revelavit. 4to Ex Veteri lege ad minimum fuisse necessaria necessitate medii fidem implicitam Trinitatis et Incarnationis. nam cum ita necessitate teneantur credere Deum et remuneratorem supernaturalem, haebantur

et credere, Deum p̄ suam providēam velle vēr Rēg à p̄enalij liberare ipsos,
de medijs ad salutem aternam nesarijs; iterq̄ quia eorum est principium esse
xlij: providere, sani ām implicitè credendo xlum, qui ut Deus eda è
Trinitij personæ, implicitè credebant et Trinitatem. sed an ētu teneremur 4.
illa mysteria explicitè credere? vnio est an ad teneamur in lege Evangelica
contravenibus ad quæ:

Duo 2do: fides explicita incarnationis quoad Divinitatem, humanitatem, passionem et re-
surrectionē xli n̄ fuit necessa necessitate medij ad justificationem et salutem adulti
venatorij in lege nāe et scripta, nec Trinitatis. Henno. Autorii. p̄bri illud n̄
è necessarium necessitate medij, q̄è verē vtrq; absurdum, sed fere vēs ante xli ad-
ventum tenebat mysterium illorum cognitio, g̃: ejus. q̄ Deus, qui nullo modo de-
est in nobis ad salutem necessarij, n̄ proponit nobis ad salutem media absurdia, sed
ubiq; scripturæ promulgata, ut pa de paritēa et alijs. nisi p̄bri ex scripti ad Gal 3. prin
am, q̄m veritat fides, sub lege instituebantur credibilia in eam fidem, que revelanda
erat; et ad Ephes 3. alij generationibus n̄ è cognitum, s. ipse xli mysterium, et con-
scitur Trinitatis, cum illo cognito et hoc cognoscitur ipse Sti Spiritus mutuo revelatum è;
ergo. Interim constat n̄ è intelligenda absolutè et respū omnium, nam quibus ex
speciali gratia revelata erant explicitè mysteria illa, et quibusdam prophetis et personis
singularibus, quib ipsem explicitè credendi obligationem imponebant. Ito objectio solvit.
Nota tuo aliud est, nemineni in quolibet statu justificari aut salvari, nisi ex xli 5
gratia aut merito, et aliud objicari, quemlibet xlum redemptorem credere. 2do Adv.
Scriptus, qui objicit potuit, solutio incredibil, q̄d ante adventum xli necessa fuerit fides
explicita incarnationis quoad mutuo redemptorij, et mediatorij Dei ac hominis, que
multitudini sufficienter prædicata et promulgata fuit in lege nāe et scripta.
hoc ipso q̄d in utraq; lege publicè propositum fuit Populo Divinum decretum
dandi hominibus redemptorem et mediatorem, adeoq; hoc eodem credidernt, scint
non, sed n̄ eodem modo, seu n̄ quoad divinitatem, humanitatem, passionem
et resurrectionem xli. Dei Ab. de nāe et gratia ejus M. S. Doctor Scriptus
quidem clm de fide explicita Trinitatis divinitatis, passionis, mortis et resur-
rectionis xli, dst n̄ pro tibus, sed tñ aliquibus scriptionibus, doctoribus et
majoribus, qui specialiter legis nāe et scripte explicitam Dei illorum cognitio-
nem habuerunt. Pro multitudine vō de sola fide implicita, unde Ab ij
contra faustum ejus in fidem temporum illorum occultam, velatam vocat.
Eodem modo exponi Romanos 2. et 2. 2. art 7. 6
Duo 3tio post Evangelium sufficienter promulgatum ad justificationem et

et salutem nesaa è nesitte media fide explicita incarnaõis, quoad di-
vinitatem, humanitatem, passionem et resurrectionem, ac Spũs Scti.

Item. Conij. 1. Petr ex Scripts. Scij ij Rõi è vita eterna, ut cognoscant te solũ
Deum Verum, et quem misisti Jesum xlum. ubi ad vitam eternam eadem
fides requisita Jesu xti, ac ipsius dei; ac requisita ad illam nesitte medii fides
explicita dei, ut constat ex vita Cornel. qõ et xti salvatoris. Item Scij 3 Legitr.
Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium
hõis, ut oĩs qui credit in ipsum, nõ pereat. sed habeat vitam eternam. ubi osten-
ditur ad evitandam perditionem, salutemq; obtinendam nesaam cẽ fidem
xti in cruce exaltati, sicut nesariq; erat Israelitis aspectu serpentis enei,
ut à morsibus serpentũ sanarentur: ac ita nesariq; erat aspectu fidei, ut sine
eo nõ possent sanari; qõ eccha. Item Scij 3. qui credit in filium, habet vitam
eternam, qui aũt non credidit filio, nõ videbit vitam. ad Gal 3. Scientes
qd nõ justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Jesu xti. ad Rom 3.
justitia dei per fidem Jesu xti in oẽs, et super oĩs, qui credunt in eum. qõ
idem habetur in Psal. 5. 31. Item ex s. Patrib. S. Aug. lib de correptione
et gratia. cap. 7. Si ein sicut Veritas loquitur, nemo liberatur à damnatione, nisi
fidem Jesu xti et ẽi ab hac damnatione nõ se liberabunt, qui potuerunt dicere,
nõ se audivisse evangelium xti, et lib de predest. cap 2. S. potest sine fide xti
et salus s. Cornelij Centurionis nõ ad eum adiscendum mittebatur archiatho
Apostolus Petrus. qõ.

9. Petr. Da Ps. Fides Trinitatis è objm fidei nrã primarium et fundm salutis
nrã, et ideo baptizamur qui è sacrm fidei, nesaa confessio dei in nõe Patris et
fil. et Spũs s. ex Matth 28. docete oẽs gentes baptizantes eos. ãi qd de salutis fun-
damto, id explicite nesarium è credere. qõ. P. 2. Fides explicita incarnaõis nõ
pt cẽ sine fide explicita Trinitatis. nam s. ut ait S. Thom 22. 2. 2. art 8. in
mysterio incarnaõis hoc continetur. qd filius dei carnem assumpserit. et
qd de Spũsto s. conceptus fuerit. sed fides explicita incarnaõis è nesaa necessitate
medii. qõ eccha. P. 2. Symbolum Athanasii eodem modo credenda proponit mys-
teria Trinitatis et incarnaõis. quicunq; vult salvus è, ita fides Catholica ãt
hoc è, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in Unitate veneremur.
sed nesarium quoq; è ad eternam salutem, ut incarnationem quoq; D. N. J.
Christi. sed incarnata credenda è necessitate medii, qõ eccha.

8. Obj. sola fides explicita dei existentis et remunerantis sufficit ad justificatiõe
et ad salutem. qõ. arg 16. ex illo ad Hebr. 11. Sine fide impossibile è placere deo.

Credere ẽm opparkel anedentem ad Deum go. Rs N.C. quia Exdey ille solũ
significat fidem explicitam unius dei existẽtij et remuneratorij, ꝺ nepsaam ad Salutem
nr̃am sufficere, sicut dicit Exdey ad Gal 2. nr̃ justificatus hoc ex operibus nisi per
fidem Jesu xti. Solum significat fidem explicitam xti ei nepsaam ad Salutem,
nr̃am sufficere. Dicit: Cornelium Centurio anlegm per Petrum edoceri 9
explicite mysterium incarnatorij dei justificij et trinitatis Deum. alios to. go. Suf-
fuit ad justificationem fidei illius imperfecta, Rs dand. dicit justificij dispositive. qua-
les repugnanter vulgariter penatorij dic. qui ꝑ opera virtutis et dispositionis ad justi-
ficationem. C. justitia habitu seu sanctificante N. Dei ergo si fuerit justificatus. anlegm
explicitam xti fidem habuerit, fuit ꝺ justificatus anle sufficientem Evangelii promulgm 10
nem pro qua statu nr̃ Corpus nostra Conclus. Dicit in lege nova ante Evangelium
sufficienter promulgatum nr̃ erat medium nepsaam ad salutem fides explicita Chri-
sti, et xti redemptoris, go nec dicit quibus necdum suficienter promulgata illa myste-
ria. Rs N.C. Dist cl. ꝺ Lex nr̃ obligat nisi promulgata, ubi ad sufficienter promulga-
ta cl, aliqui ocs ꝑ eam ignorare, qui ꝺ exuperanter à peccato fuit, ubi invincibiliter
ignorat. Dicunt plurimi Doctores probatum est multi jam ut fidem invincibiliter
ignorare, cum ꝓ solum mandatum habitualem fuerit amarthala. Deinde ex objectione
sequetur, ꝺ in quibus nr̃ est amarthala fides Dei remuneratorij, et consequi ad immorta- 11
litatem nr̃ ad medium nepsaam ad salutem, ꝺ eam adversari negare debent. — —
Dicit in lege vetera et scripta nepsaa nr̃ fuit fides explicita Trinitatis et xti ad dei
Lex, go nec in lege gratie. Rs N.C. Dist cl quia in lege vet̃a et scripta mysteria
illa nr̃ fuerunt quidem publice promulgata, et proposita, ut nullibidine ignoty,
fecerunt, unde communiter et apud multa ignorabant à fidelibus, ut in lege Evangelica 12
ubi nunc mysterium publice et ꝓ totũ mundum est promulgatum. — — —
Dicit si post promulgationem Evangelii requisito explicita fides dictorum mysteriorum,
requiretur justificationem non est difficilorem, q̃m pluram antiqua legis, cum hi
ceo gratie duabus, go. Rs Nand: ꝺ cited de facto sicut plura nepsaa, nr̃ tunc dicenda
est justificatio nostra difficilior, ꝺ citatio de facto prea est copiosior et et abundantior. 13
Dicit Supposita vra Antea Salus multis est impossibilis. Sicut impossibile est Caecum na-
tum jam jam moriturum, et habentem fidem explicitam dei existentij et remuneratorij tm,
nec sine miraculo valentij habere explicitam cognitionem incarnationis. Rs Nego Ra-
tio cui antecedens impossibilis in sylogismo causali, qui nil unquam audiunt de mysteriis
incarnationis. Obi. Sedupo miraculo peccatoribus subditis et multis à naturalibus, go.
Rs ad tm Salus est ei impossibilis impossibilitate consequente, et nr̃ antecedente, non ni iham
impossibilem incidisset, vel ob malitiam, vel ob negligentiam culpabilem praeteritam. ad
2um et 3um Dicit. Deus illi legem nullam tenebatur, ne graviter peccarent,

ut possint p̄ gratiā ipius ad vitā gratiā coelestē, Deus ejus Evangelii praedicatorem promittat & spiritū sanctū et virtutes, & p̄ angelum probē ostendat, aut p̄ internas illustrationes aut alibi dicimus. Pro ēcij.

124 Nota 1mo Amor Dei super omnia plene et continuis affectu ad possint salvari sine fide explicita alicujus articuli fidei, ad Deus decrevit, neminem à promulgatione Evangelii & gratiam excitare ad actum charitatis & contritionis efficacis, nisi prius dicta mysteria crediderit, p̄ Deo decretum nobis innotescit tum ex scriptura tum ex traditione. Deo quamvis multi rudes nequeant intelligere mysteria incarnationis et Trinitatis, attamen possint salvari; ad fidem magis confusam ut assentiantur, cum ut rerum intelligentia ad illud huc. contra Epistolā fundmtl cap 4: Turbam ut intelligendi vivacitas sed credendi simplicitas Lutheranam fecit. Sic ad justificationem ut baptismo & penitentia actualis, sed tamen quotiens aliquis ab aliquod earum suscipiendum obligatur, tenetur eum credere illius virtutem ex ad ejus mortem et passionem. Ubi si deprehendatur puerile ignorans mysteria incarnationis et Trinitatis, & tum ē influentiae de illis mysteriis, sed insufficiens ad confessionem praeceptam requiritur debet, ad istas confessiones ut habuerunt quum ex defectu dispositionis seu fidei explicitae mysteriorum.

## Quaestio 8ta.

### Quaenam sint credenda necessitate praecepti?

1 Nota dari praecepta speciale fidei, obligans ad ea adultos necne ulcunque, constat ex Joan 3. hoc ē mandatum ejus, ut credamus in nomen filii ejus, et Marci 1: credite Evangelio, et cap ult. praedicate Evangelium -- qui non crediderit condemnabitur. At nulla ē condemnatio sine transgressione, nulla transgressio sine praecepto, ideo unde Eulca per Alexandrum Papam damnavit hanc propositionem: Ad nullum unquam spectare, nec habere aliquem fidei spei et charitatis ex vi praeceptorum divinorum ad ea visibiliter pertinentium. Porro explex ē praeceptum fidei, negativum, prohibens dissentire mysteriis fidei, & de eorum veritate dubitare. et affirmativum praecipiens assentiri iisdem fidei veritatibus. Celant credenda sunt negotia praecepti sua, quia et credenda negotiale medii, non suppositione praecepti ipsius; nam aliter quilibet adultus sua quaevis, ideo et media ad salutem necessaria cognoscere et ponere. Verum nulla haec. Dico 2do: debet aliquis fidelis explicite credere saltem quod substantiam ejus articulos in symbolo Apostolorum contentos omnes. ita nemo ē veram salutem, nisi aliqua fidei praecepta possideat, sed praecipua fidei praecepta continentur in symbolo, cum sit ut colligit Augustinus sermone de spe, regula fidei nostra brevis et grandis, brevis numero verborum, grandis pondere sententiarum. et ideo earum praedicare exceptionem apostoli, illud complectuntur, ut alibi hos articulos Evangelii tobiis fidei nostra

fundanda abbreviata inculcarent. Dixi sallem quoad substantiam, quia non est accusare
duo gravia peccata ij, qui ex sua culpa minoris momenti circumstantias ignorarent. Hinc 3.
infertur 1mo. Non venialiter peccare illum, qui sibi quidem aliqua requirere videtur, sed revera
non requirit. 2do venialiter peccare illum, qui sibi quidem aliqua requirere videtur, sed revera
culpabiliter non requirit: novit passum esse, sed ignorat sub gravi sub gravi culpa. aliud est
si sciret rationem esse, sed nesciat an ex B. Virgine; conceptum sit. Sed ignoraret an
ex Spiritu S. quia hæc circumstantiæ videntur notabiles: alia vero leves. 2do ignorare
dem minus culpabiliter unicum symbolo articulum vel aliqua requirere videre, quam si peccare
circa gravia; est quilibet articulus continet speciale dogma fidei; et quidem gravia mo-
menti. Nec non sufficere ad vitandum peccatum, scire symbolum memoriter.
Sed requiritur aliquali cognitio articulorum; unde teneantur parochi, confessarij, pastores, Ca-
techistæ et confessarii singulos articulos explicare, vel quid intelligatur per sanctorum
communionem. et quidem in lingua vernacula. Ubi non est continuo accusandus talem
peccati gravis, nescienter symbolum memoriter si etiam ei ea contenta intelligeant
habeant, quia consuetudo et canones id præcipiendo tum videntur obligationem levem
imponere. Nec certe si gravem, loquuntur de ij, qui ignorant eum ejusdem substantiam. 4
Duo 2do vetuerunt olim aduelti teneantur explicite credere, scire et addiscere tria sacramenta absolute
ea, quæ deberi aliis voluerit scripserit, eorum efficiam, et dispositiones requisitas ad ea debite
et utiliter recipienda, item sacrificium missæ, nam tenentur ei reverenter ac devote
interesse. 2do teneantur scire dies dei et Ecclesiæ præcepta et olim obligantes ad finem
statum, nunc ad spatium pertinentes, nam singula præcepta obligant ad sui cognitio-
nem cum sine ea observari nequeant, et hoc non tum memoriter sed eum quoad intel-
ligeam, unde graviter obligantur parentes et pastores, vel se vel alios sufficienter edo-
cere. Interim tempus scire debent pastores et alarum doctores cum nam fidei,
quæ alii fideles, cum communi dubio et difficultate debeant solvere. — — — 5.
Duo 3tio vetuerunt adulti debent scire et addiscere Orationem dominicam, nam datur præceptum
orandi, et hæc oratio proposita est à Christo. Si orabis, Pater noster, unde Ecclesia
dixit in missa. præceptis salutaribus moniti audemus dicere. Pater noster, continet quoque
a deo petenda. et idem videtur de salutatione Angelica ob conjunctionem Ecclesiæ cum
Deo et exigentia ut discant, et ob usum vitæ fidelium. Item dicendum ex eadem
ratione et exigentia ut discant, et ob usum vitæ fidelium. Item dicendum ex eadem
conclusione de modo formandæ Crucis. Hæc nam vetuerunt et præcepta
consuetudine de modo formandæ Crucis. Hæc nam vetuerunt et præcepta ex præcepto
Ecclesiæ et consuetudine vim legis habentes teneantur vetuerunt scire memoriter, et quidem
Ecclesiæ et consuetudine vim legis habentes teneantur vetuerunt scire memoriter, et quidem
lingua quam intelligant. Porro ea vetuerunt teneantur pueri addiscere pro suo captu; pro
primum usum rationis, quem communi vocabulo dicunt annum discretionis, tenentur
man dirigere, elicere actus fidei, spei et charitatis, servare mandata. Hinc peccant
mortaliter vetuerunt, qui ista culpabiliter ignorant. Et dicere negligent, item pastores
Dni, Parochi qui Ecclesiæ, subditos, et vetuerunt suos ad hæc docere vel se vel alios negli-
gunt.

6. Quarto Qualiter & quando teneat confessarius cum ignorantibus fidei mysteria? Et ubi pauit ignorat aliquod fidei mysterium necessarium ad salutem necessitate medii, ñ pt absolvere, imò ipsi injungenda è, eiùm confessionem praeteritam revelabit. Dato tñi è, qd eadem fides requirit ad justificationem in Scumlo ac ad justificationem ex. tra Sacm. gò. unde ab Innocentio 11mo damnata è sequs propo. absolvionis capax è hoc, qñdq laborat ignorãa mysteriorum fidei et elmsi per negligeam elm culpabilem neficiat mysterium sme Trinitatis et incarnationis. Dato 2do, qd de confessione antecedenti fuerunt invalida defectu sufficientis dispositionis et idcirco obvientur eibus iis incommodis inconvenientibus, tenentur confessarii, ubi dubium ouerint aut Appellio fundata de paritentia sui ignorãa in hac mãa, vel qd rudis, vel qd saltem immunis, vel qd negligens in frequentandis concionibus, tenentur inquam ipsos examinare de ijs ignorantiis reperirint, ipsos, dolore instructi fuerint remittere. — — — — —

7. Septimo 3do: si pauit confitens nescientiam nescitte medii, ignorat nescãa nescitte precepti, vel alia, ñ pt absolvi: nisi similiter proponat, sufficienter se quamprimum sua obligationi. Dato 2do: quo ad ejus ignorãa fuit culpabilis vel inculpabilis? si culpabilis, requiritur propositum emendationis, si inculpabilis, nisi jam proponat illam ignorãa deponere, sit culpabilis, et ipse absolvionis incapax. imo etiã licet nunc proponeret se sui instructionem curaturum, ñ è absolvendus, ante qm de facto sit instructus, et id aliquo tñi promiserit, nec tñ implerit. — — — — —

8. Octavo: Debet confessarius postulare ignorantes edocere, si id possint, breviter, aliqñ debet in confessionali publice exponere. Dato 1mo. ipsi ad id ñ tenentur ex justitia, quia ñ sunt potestas: etiam tñ clamitas ipsos urget, presertim dum adversitas peritentiae gravidiores, ñ audeant ex quadam rubore coram parochi ibi comparere. Dato 2do qd ibi multa ignorãa requiritur, et qd parvi sint paritentes, et qd multa ignorant, ne sint confessarij aliis expectantibus, gravamini, et nitendi sunt ad justitiam, ut prescribitur, et certe sunt extra confessionale edocendi. — — — — —

9. Colligi potest inter alios fideles probabiliter vix posse dari ignorãam invincibilem a peccato excusantem saltem quoad mysteria fidei explicite credenda, cum sere continuo audiant, imo qui audiant proposita mysteria in Ecclesia proponi. Dixi: vix posse dari non dantur 2. capita, 1mo ob impotentiam naturalem et rebelliosem ingenii aliquorum, qui omnes dei et xti aliorumve articulorum obviorum fidei gentem aliqm apprehensionem assequantur, multorum tñ praecipuorum ut Trinitatis, incarnationis subtilem capere non possunt; hi proin subtil. aliquos saltem articulos profitentes fidei, et credere explicite, alios vo implicite credendo, remittam quibus credit Ecclesia. 2do: ob defectum inculpabilem saltem ex parte ignorantium, dum nre defectui sequs proe et circumstantiis, sed hec ignorãa è corrigenda, et ubi advertitur. — — — — —

Colligi facilè quemlibet Christianum etiã simplicissimum aliã precipua fidei mysteria, maximè Trinitatis, incarnationis fidem explicitam exercere posse, cum Eulalia pro mira simplicitate ultrà Signum Crucis singulare mysterium explicuerit, ut & illud Regius explicii mysterii quidã Christus ob hoc nonnullis facilè professionem fidei facere posse, nam dum se signat in fronte dicendo: in nõe Patris profitetur se agnoscere patrem solum hõe Trinitatis, suum creatorem ac principium: à quo sunt oia, dum Angeli psalmis dicendo: et filii. faletur à se filium dei cognosci, qui à Patre procedit in et mittitur descendit in uterum Virginis, ac pro nobis incarnatus est. dum am manum reducit à pectore sinistra ad dextram dicendo: in et spiritu s. agnoscit etiam in Trinitate eorum à Patre et filio procedentem, mittitur à sinistra damnationis ad dextram filiorum dei transferimur. unde ad hoc maximè parvuli in et extra confessionem instruendi sunt Regius. ---

Colligi dio. qd parvuli Regis sciant ista oia verbotenus narrare, rem tñ n ea. ficeat, qd inde constat. qd si eadem alijs verbis per interrogationes proponantur, illorum errant, aut Regibari; quare ut ai alijs similes sufficienter informentur, debent paulatim per partes edoceri de singulis. alijs viribus regendo oia simul qui curam ut memoria retineant, nichil am intendendo illi omnia, qd tunc auxiliatim explicandum asumit. Porrò cum sepe dubium sit in pueris an ea qd recipa pecaverint, an habeant animi ad absolutionem prosequitur sic procedendum est cum eis, p. ait D. Gobat. Interrogo: cur venerit ad confessionem, nec desistit, donec dicat se vere credere qd illi, qui nõ volunt confiteri pecata sua, punientur à deo, et contra qui recte confitentur, veniant ad celum, et ut eligiem ex iis verum et finem ultimum fidei, ex quo debet dolor procedere dolor respectu ad penitentiam, quero ultimum petit, deum posse aut falli posse si negat, nego, qd credit via vera & qua deus unqm dixit? Si responderat: credo; confirmandum est recte si facere et recipere, deum eum nõ posse mentiri ei, qd sit veraciorum; et tunc facilè reperta ei proponenda sunt, si prius ignorant. Quod postea judicis confessarius, pecatum absolvendum, adducere ibi ad dolorem hoc v. simili modo: interrogo quo devenient post mortem qui pecant, respondebit ad infernum v. purgatorium. Quero: quid ibi patiantur respondebit gravissimas penas; quero ultimum, pro poenae digitum suum ad summum & quaerentem super candelam servare n. et dicit non: rursus: quid si ibi aderet simul damnati ei inferno: respondet non: ulterius: quis delendit hos ad tales penas? et dicit deus; rursus Quero: agnoscis à te offensum ei illum deum, qui ita pro pueris? respondebit agnosco. Quero ulterius: Et quid boni nobis fecit deus? nonne creavit,

77

sanguine suo redemit, et vult eum eodem dare, ut aeternum eius beati? Numquid ergo Deus est dignus amari à te, et non offendi? et dicet: Est dignus: adde: et quamvis ipse non esset, Deus tu in te es dignissimus amari; quia in ipso est ois pulchritudo, et bonitas, hui dignissimus es tu per se non offendi; ilayo jam ex corde dole?

## Quæstio 6ta.

Quando obligat præceptum ad actum fidei interna?

1. Nota 1mo præceptum fidei negativum semper pro semper obligare, nam delicta sui generis; sibi et nimine, sufficienter proposita, ut à deo revelata, aut de illa deliberate dubitare, est gravissima in deum injuria, qui in aliquo se fallit aut falsus potest; — præceptum vo fidei affirmativum aliquo obligat, aliquo non? Ad quæ tenet? contraversitur; pro cujus ubertori clarifate. Nota 2. Quem posse se obligare ad actum fidei internum, ubi elm fidei et charitas; unam per se ad directe, quo sub præceptum affirmativum ex se ipso ac immediate obligat, ita ut omittens talem actum directe peccet contra fidem. alia indirecte ac per accidens, quo nec ejusmodi obligatio provenit nec ullius præcepti obligationis, q observari requisivit actus fidei, sic non posset actum amoris erga deum elicere, nisi saltem implicite credat deum.

2. Duo 2mo: præceptum fidei affirmativum semper obligat in quo vita elm per se actum fidei; sed præceptum de re gravi morali; qua vita charitas basis et fundamentum non pro aliquibus vitæ vitibus elm ad deum sanctum est, D. P. ex Apostolo ad Gal. 2do. justus ex fide vivit, id est, vita justi fidei actibus nutritur et conservatur; quod sunt præcepta naale de vita conservanda obligat ad sumendum sapius cibum, ita elm præceptum divinum fidei, obligat ad eliciendos sapius actus fidei. Hinc provenit Thomam sentire Ap. prodere: Sati est actum fidei semel in vita elicere. idem Scotus ipse mysterium SS. Trinitatis et incarnationis semel credidisse. — — — — — — — —

Duo 2do præceptum fidei obligat per se ad actum eliciendum fidei primo infidelis et hæretici, cum fides ejus sufficienter è propositi, et ratio est: quia fides est fundamentum totius vitæ charitativæ, quam baptizatus recipere tenetur, quamprimum rationis usum adipiscitur. Hoc in probabili sententia morali, quia tunc primum rationis usum adipiscitur. Hoc in probabili periculo mortis, quia tunc quisque tenetur, cum quo per deliberatum actum, ad sua salutis certi conjugat. Superando diabolum et mundum, hæc est victoria, quæ vincit mundum fides nra. 1. Joh. 5. — Hoc quoque lapsus quis est in hæresim, tenetur quisque injuriam vitæ Christi illatam per actum contrarium reparare. Hoc quoque gravi urget contra fidem tenetur, quæ aliter propelli non potest, contraria enim contrariis debent repelli. Hic hm adverte hoc tenetur contra fidem non videtur sufficere

gyronem sathanæ contra fidem resp. ejus, qui firmissimè adhæsit fidei; et in quo nullum è periculum labendi in hæresim aut formidenem adverterlat. Hei ergo si cogitationem alio diverlat, nullo alteri fidei eliuilo n. penabil contra hoc fidei præceptum: nec go lenlatonig contra fidem intelligi illa, que exponit intellectu hoig periculo vacillandi adverterlat, et hinc è pro scrupulosis. Rlo, ad lenlationē ejusper reduciter periculum abnegande fidei ex horrore tormentorum, item pergenelis Cyzanni, ubi ouarril nepsila fidem exterig profitendi. Unio: Do facienda è professio fidei exterior; nam sine adu interno, n. est vera professio fidei sed mery simulatio. — — —

dorent fugere bis aut ter. tempore vite. aliqui tuel in anno vel ad
precepta confessionis et communionis ad hoc inducte mala, tuel fidei pro-
fessum, obligent singulis annis ex determinatione Ecclesie. alii singulis
mensibus. alii singulis septimanis. Pater autem potest sufficere, si
unus ille sp. intelligat de alijs revelatis in genere, et eliciatur in majoribus
festis dni, aut circa alia tempora. faciendum tn magnam et circa obligatio-
nem actuum actorum eliciendorum ignorantiam, ideo instruendi et ja ni-
tendi, isti eius inculcandum est, ut piam doctoris sublilis admonitionem
sequantur, nimirum singulis dominicis, credendo sperando et diligendo. —

## Questio Septima

### Quandonam obligat externa fidei professio?

Nota Ecclesia est coercitiva confessionem fidei prolectum: aliud affirmativum,
quo jubemur aliquo fidem externis profiteri, aliud negativum, quo prohibe-
mur fidem negare, sive expresse per verba, sive implicite per signa, nutus,
equivocationes, simulationes. Interim magnum discrimen est inter hec duo:
dissimulare veram religionem, et simulare religionem alienam. dissimulare
enim nostram religionem, idem est, ac non manifestare positive illam, quod in mul-
tis casibus concedibus, ut videbimus; at simulare vel est per signum exte-
rius inducere se ad alienis sentiendum, licet hec signum non assumatur in hunc finem
directe. Porro signa sunt duplicia tum ea que distinguunt genlem a genle,
non unam sectam a secta, tum ea, que quidem sunt distinctiva sectae a secta, ut
non professiva talis secte, non enim sunt instituta ad talem sectam profitendam;
sed ob alium finem positivum, vg ad significandum eminentiorem statum in
tali secta; talia signa erant judaeorum, servorum, pileus Romae. Hinc que non sunt
sunt signa distinctiva secta a secta, sed cum ex institutione et consuetudine
sunt professiva talis secte v. hereseos, uti sunt vestes sacerdotum Mahumetanorum.
Ubi que non sunt professiva facte secte, sed alium continent actualem actum
alicuius secte, vg adorare Deum idoli. — — — — — — — —

2. Duo tum. nullo unquam casu accepto nec morte vitande cuiquam fidem negare
sive expresse sive implicite seu de externis agere, ex quo secundum negata fides;
Nec talis actiones exercere, que ex se vel ex objecto vel ex communi usu sunt pro-
fessio externa falsae religionis. Conf. Castrop. Tom. ex Levit. Tract. 9. qui ne
erubuerit et meos sermones, hanc doctrinam hoc erubescet. Matth 10. qui

negaverit me coram Vobis, negabo et ego coram patre meo. Jo: confir-
=mio. ex perpetua traditione et praxi Eccleæ, qua id ut gravissimum crimen
semper habuit, et Gregorius c. Pigillianistas ut hæreticis damnavit, qui Dec.
=bant id licitum, modo interius servaretur fides. Jo: 2do ex Paulij Martyrum
ai quibus nulla dignitatum aut divitiarum promissio, nulla tyrannorum rabies,
nulla tormentorum vis potuit quidquam fidei contrarium extorquere. Jo:
confirm. hia et simul probat ista Pr. v illa regalis vera fidei exterior fictio,
et elm cum regalione externa interna fides, v Plummodo fictile? Sed neutro
modo licet, Jo: nempe non licet nam tunc vere constitutur peccatum infidelitatis
v Regis opere externo consumatum, et è intrinsece malum, ut p. 2 pte; non
Deum nam talis simulatio licet tunc non arguat fidem internam, nec vere fit
=hæreticus aut apostata, quod censuræ contra hæreticos latæ, comitiis Sn. Jeana
=Eum intrinsece malum; ai hoc nunquam è licitum. Jo: Ab. mendacium è
intrinsece malum, ai fidem corde detestantem opere v ore negare, è mendacium
intrinsece malum, ai fidem corde detestantem opere v ore negare, è mendacium
delegabile et valde perniciosum, dei inhonoratorum, et Eccleæ Catholicæ
communicatorum Jo:

Obj: Deus humanum sanguinem non flagitat, qui nunc pro Sanctorum et divinorum 3.
sanguinem remittat, imo qui occisus è, ne occideremur; Jo: non vult ut pro illius no-
=stram. qm fidem negemus. Resp: Deus non sanguinem nostrum vult,
nec ipse indiget, sed vult, ut pro illius nomen sanctum quam ut pro eo intrinsece
mala sunt, faciamus, cum non possit ipsemet ab ipsis malitiam auferre: — 24
Dicit 1 ad Cor 9. de se ipso Divi Apostolus: factus sum Judæis tanquam Judæus,
ut Judæos lucraretur; licet circumcidi Timotheum autoritate et purificari
se ritu Mosaico autoritate ai Judæum se facere et eorum cæremonias
exercere et ita nam fidem negare, Jo: Sed D. Paulum illis ita factum
ad earum salutem se Judæum fecisse, non confitendo legalia tanquam necessaria,
aut illis tanquam necessarijs fidem adhibendo, sed ea neutrum erant noxiosa:
=ra, illis tanquam rebus indifferentibus utendo, ne Judæi scandalizarentur et
ne facilius ab fidem amplecterentur. Dicit Jehu 11. Reg. 10. similavit 5
se velle sacrificare Bolo Baal ut ejus cultores aggregaret et deleret, Jo: li-
=cet aliqd simulare falsam religionem: cogi potuit Jehu probare suam actio
=nem laudabilem fuit a Deo Jo: Ex. 17: ad Ph. Dan: laudabile fuit coqd ista
voluntatem Dei detexisset cultores Baal &: coqd ad eos delendos o hanc

adhibuerit simulationem N.? nam d. Aug. lib 2. contra mendacium cap 2. hanc simulationem vocat mendacium impium. — — — —

6 Dubij Rab. Pehûl Naaman ab Eliseo ut pax i. an rege adorante in Templo Rhemon, posset cum ipso adorare, ut respondit prophetæ: vade in pace, qui concepit ei idolum adorare, q. d. fidem negare. Primò essi Naaman usus sit Verbo: adorare. nihil tñ aliud gerebat, quàm ut sibi liceret, genua flectere cum rege flectente, et hoc nõ cultus idoli causâ, sed obsequij gratia, ipsum sustinendo genuflectentem, qd erat tñ ministerium civile, qd regi præbebat, tùm in Templo, tùm extrà: et hoc licitum esse, videbatur insinuare Tertullianus lib de Idololatria cap. 16. dicens, propter sacrificium, inquit, vocatus aspiciendi, ero particeps Idololatriæ, vinæ alicui cædi conniti, qui sacrificanti, ero tm spectator sacrificij, idè S. Hieron probabiliùs putat dixisse Naaman actionem suam esse illicitam, ne periisse, an sibi licere, sed ut casu quo illam faceret, oraret Deus Eliseus, ut Deus ignoscat. cui respondit Propheta: vade in pace. qui dicens. orabo casu quo labaris. regulam dedit, et differt præsens ad Cælestia. — — — —

7 Dubij inferes, nõ peccare graviter Idolo thus adolentem, essi interiùs Idolum detestet, fidemq catholicam profiteatur, quia externè fidei abnegatio, cum Idoli cultus sit professio falsæ religionis, abnegatio veræ, nam è tm unica. 2do dem est de eo, qui adorationem facit coram Idolo illam dirigens ad Deum, et ad crucifixum omnetenus. 3tio etm eadem est ratio eadem, qui accedit Idolo: Idolij, i: id est, qui comedit Idolij immolatæ formaliter sumptij, quatenus erat in cultum Idoli, aut in ij circumstantijs, in quibus prudenter judicatur ejusmodi esse in cultum Idoli referri, quia esset usurpare falsæ religionis cultum, qd nunquam licet. Cæterùm si Idolothytij alterius macelli tm sumptij ad famem in necessitate edendam absq scandalo, ut constat ex 1 Cor. 8. et 10. quia in necessitate licitum est vesci cibo de se indifferenti: Idolothytum autem materialiter et de se indifferens, ergò 2do. culpabile est vescentem carnibus die Veneris, ubi comestio illa haberetur communiter tantùm pro professatione hæreseos, cum hæresim professari esse, sit

exterius fidem negare, imò idem videtur si fiat aut celatur in cor-
-templum aut derisorem religionis Catholicæ, n' esset hæresis
externa, imò neq; peccatum mortale quis enim sanius vereri
illo die carnibus etiam inter hæreticos ad vitandam mortem aut ali-
-ud grave malum, quia Deus n' obligat Ecclesiam præceptum, cum sciant
aut scire possint abstinere hæretici, n' prohiberi usum carnium ab Eccle-
-sia, sed ubi inde mors timeret, impudenter judaizare comedendo è
hæreticis. Sto hæresim externam committere ille alter signis aut factis
ex usu recepto facere scire proximis, etiam si dolum faciant ad pro-
-dendam occultationem, quia non est silentium suum n' potest mutare
rerum significationes, censetur usus illæ implicita fidei negatio. —
Sto idem esse de verentibus verbum, quæ ex usu communi certam religi-
-onem falsam denotat, ita ut si qui credant videntes credant falsam reli-
-gionem esse illius religionis, aliud esset si solum nationem designaret,
vg qui esset incola Hollandiæ, Turciæ, & quia Deus n' est fidei ab-
-negatio sed occultatio. — — —

tam, ubi ꝑ baptisma intelligit Papæ subditus, quia in 2mo casu
è negatiõ sacerdotii aut monarchatus. in 2do ãm expressa fidei
negatiõ. idem è, si se diceret Lutheranum, Calvinistam. Duo Catho-
lici cohabitando permixtim cum hæreticis, ut in Hollandia, Tran-
sylvania possunt sine ulla fidei abnegatione adesse hæreticorum fu-
neralibus tangŷ aliqñ profana, dummodo sufficienter ostendant,
se nullatenus eorum precibus aut cæremonijs participare, quia tunc
censetur ẽm assistentia civilis et politica, ubi tamen assistentia
ista esset nota religionis falsæ, omnino abstinendum è propter
superiùs dicta.

9. Duo 2do cum D. thom 2.2.æ.3. art 2. confiteri fidem ñ semper,
neq; in quolibet loco est de necessitate salutis. sed in aliquo tempore.
et aliqñ in casu: ydo salutem per omissionem huius confessionis
subtrahentem honor debitus Deo aut etiam utilitas proximi im-
pendenda. è Communis. pbr ex hac g. qui me erubuerit et meos
sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate
sua, ad ai ydo adest gravis causa, Dei npr magnum honor et proxi-
mi magna utilitas, tunc ñ confiteri clarè et apertè, est christia-
næ ejus doctrinam erubescere gõ. 1. æ. actus cujuslibet virtutis li-
ve interni sive externi præceptus è, cum necessarius è ad finem præ-
ceptæ, qui è charitas, vita illud ꝑ ad Tim 1. finis præcepti è cha-
ritas de corde puro, et fide ñ ficta; ai in prædictis casibus pro-
fessio fidei necessaria è ad charitatem dei et proximi, gõ.
1. 2. ad Rom. 10 dicit: si confitearis in ore tuo Dominum
Jesum, et in corde tuo credideris, salvus eris. corde enim creditur
ad justitiam, ore autem fit confessio ad salutem. unde d. Augustin
lib de fide et symbolo cap 7 ait: quoniam fides à nobis exigit confi-
tentes et corde et lingua, gõ.

10 Infertur 1mo. interrogatum ab eo, qui publica auctoritate fun-

gitan, teneri fidem confiteri, etsi confitenti mors imineat, quia ex illa confessione magnus dei et fidei nostre honor redundat. Unde hanc propositionem damnavit Innocentius 11mus. si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri; ut deo et fidei gloriosum conferat, ut peniam ipsum &c. non damno. Non tenemur quidem, quia interrogat tyrannus cum non habeat jus, sed tenemur, quia ipsi interrogari respondere nobis non jubet Xtus. Ido non est illibum tali casu, ubi verbis ambiguis, cum sit Christum erubescere, ubi urget confitendi preceptum ex communi Martyrum et Ecclesiæ sensu, non condemnarem tamen illum in illo casu fidelem tyranno. non respondeo quia nullum jus habet interrogandi me. quia certetur implicita fidei confessio. interimque ido nullum inde sequerentur Divini honoris detrimenta, aut proximi scandalum. Obij per se loquendo non peccare latenter si interrogetur à privato, quia tunc non subtrahitur deo laudis honor, qui tunc nil aliud est quam contemptus interrogantis, et stultè interrogantis. Dixi per se loquendo. quia aliud esset si id requireret proximi salus, aut magnum fidei bonum. Ubi videntem comunicari crucifixum aut Sanctum imaginis, dei nomen blasphemari, honorem dei cedi, templa profanari; religionem contemni. teneri ad fidei confessionem, ut si per hoc prævideat, abominationes illas et averendas, cum sit magnam injuriam à deo avertere, sanctè judicat, oppositionem suam magis obfuturam, quàm profuturam.

Inferes ulterius mihi fugientem persecutiones, aniegm à potestate pub. sua interrogetur, non censeri hoc preceptum violare, nec à fortiori fidem negare, cum fuga casu illo sit implicita fidei confessio; si enim infidelis esset, bona, patriam, parentes non relinqueret.

unde dicitur n. tantum domi suis Christus mark 10 dicens: cum persequentur vos in Civitate ista, fugite in aliam, ad eluendam ipsarum ipsarumet praeliandi fugiendi fiat Herodis et Judaeorum ipsum capiendi volentium. Non possent tamen fugere Episcopi cum pastore ubi eorum praesentia est ovibus pascendis, aut in fide confirmandis necessaria, etiamsi mors ipsis imminet. quia bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis joh 10. 2do ubi Lex haereticis praecipiet, sicut olim fecit Lex Angliae, ut omnes haereticorum templa adirent. ibique concionibus et precibus interessent, et hoc ad dignoscendos ab haereticis Catholicos, Deoque fideli illo casu fidei professionem implicitam facere fugiendo, seu templa haereticorum vitando, cum illa obligatio sit implicita fidei interrogatio publica. unde Paulus story ab Angliae Catholicis variis superbis coppellus respondit: n. licet vobis hoc facere sine detrimento divini cultus et vestra salutis. 3tio obligationem est fidei professionis, ubi per hoc infidelis ad fidem est convertendus aut fidelis in fide confirmandus, si aliis credatur depravandus ab haereticis. Item 2do ex suppositione confessionis futurum est: ut alii in falsa religione confirmentur. ita ordo charitatis exigit, ut aeternam proximorum salutem temporali nostrae saluti praeferamus. ita illud joh 1. debemus pro fratribus animas ponere. — — — — — — —

12. Infers ullatenus: seclusa n. necessitate v. utilitate fidei et proximi confessio fidei publica est illicita in his casibus. imo liquis temere se exponat periculo suppliciorum, quae forte tolerare si poterit, quia hoc imprudenter se exponit periculo negandae fidei: 2do si eam per eam detur infidelibus occasio peccandi, fidemque persequendi, nam per illam impeditur majus bonum imo inferretur magnum periculum ac damnum proximo et religioni — — — — —

Porrò si mihi sive generaliter sive particulariter præcipiatur ne vg clam. dam officinam & officinam à servitiby eo die, quo Rasselii Rabenhof. fium aut precij. Si adsit melior gravij damni obedire possum, qd si hoc non censeor approbare sectum & sine exitium eorū. Item cum insi. deli & mor haereticis magistratu imperante aliarum Civitatū, adibus, aliqs eorij libelli affigantur orthodoxa religioni detrahentes, eamq; contume. liij et calumnijs lacerantes, orthodoxæ præceptio, quo idolum deo ve. ritati vindicare, ac sublatis ei coronis restituere teneatur, in ea negotia consiliumatr, ut reddas augeant, libellij respondere ei ad judicij delati pala orthodoxam fidem falsi debent. ac scripturij, quæ in publica auditorio ad pri. vata fiunt, et qua ministros Christi injurij et calumnijs afficiunt, ei orth. doxæ fidei adversantes, ministri Satanæ contrarij opponere ne prohibentur, cum hi impunitate inimicare ne videant gravioris persecutionis periculum. Satius hi enim calumnias injurias, ei blasphemias patienti ab fervere, ac ne. galive & habere. Suprema iniquitatis decretum hoc fibrit. 13

Quæres. an et qualiter aliquis possit se certus, se habere fidem? Respon. deo nullus pt se esse certus evidenter et certitudine metaphysica. se habere fidē infusam; Quo ē: quia certitudo metaphysica tantum haberi potest, vel per Scientiam, vel per fidem, & per Theologiam. sed nullo modo pt se cer. tificy, se habere fidem; 2o: mi pb: non per Scientiam, qa licet per hanc certo cognoscamus, & credamus propter authoritatem Divinam, taliter tamen non cognoscimus, quod talis fides et credulitas procedat ab habi. tu fidei infusa, cum talis actus saepe prodeat post sine habitu fidei infusa, ut patet in puero nondum baptizato, educato in inter Christianos. Non per fidem. qa licet certum sit, qd in justificatione hoc amittat habitus infusos, inter quos & fides, non & tamen certum tali certitu. dine, quod hoc sit justificatus, cum non sciat, an sit vere baptizatus. Non denique per Theologiam. quia hæc certitudo oritur aut

aut ex duabus præmissis revelatis, aut ex una revelata, et alia evidenti; sed nemo pt habere duas præmissas: an habeat habitum fidei infusum. yo. — — — — — — —

14. 2 opol: 2do. nec videtur cuiquam dubium esse certum, ubi elicitur actum fidei infusa supernaturalem, qui sola revelatione divina nititur. Dubium e: nam de ratione assensus fidei e, ut sit infallibilis, et versetur circa verum, sed ydo assentimur articulis fidei, non cognoscimus evidenter, quod assentiamur veris, nemo em cognoscere potest evidenter an sint vera illa mysteria, quibus assentimur, cum fides sit subtilis rerum non apparentium. — —

15. Quæres 2do. an potint dari actus fidei divinæ infirmi? Respol: negative. ratio e, qa assensus fidei divinæ tot et tantus firmissimus quo assentimur deo revelanti ut decet, id e, super omnia in contrarium occurrentia, et rejicimus vt opposita tanqm falsum. ut pt ex actibus 8. ubi dicit. Si credis ex toto corde licet. id e, baptizari. Tot. ois actus fidei divinæ firmissime nititur primæ Veritati, tanqm motivo formali fidei. unde tm Bum dicit Marc 9: Credo dne, adjuva incredulitatem meam, item Bum S. Greg. lib 22. Moral cap 1ii. supra citata verba ait: ipsa fides in suis exordiis et nutat, et solida e, et de ejus fiducia adhuc sub dubitatione trepidatur. Scribens et S. Pater cum celeris per illam fidem bapti: saltem intelligunt initia fidei aut fidem incipientem, congrue non: dum sufficientem dispositionem ad actum charitis, sed tm ad ipsam fidem perfectam impetrandam. 2do actus fidei humanæ pt ee infirmus, quia n Bti ee certissimus, adeoqe pt cum tali formidinem aliquam. 3tio pt quis ex motivo quidem absolute vg ee temperans in potu ei n in ebrietate, fide Qi n pt habere ex uno motivo actum firmissimum, et ex alio infirmum, ratio disparitis e, qa motivum veritatis moralis e particulare ac creatum, neqs habet illam efficaciam ac universalitatem quam Bti motivum veritatis theologicæ ubiqe increati et infinitum. Agendum nobis nunc etiam de vitiis fidei oppositis, npe de infidelitate, quæ dividitur in paganismum, Judaismum &. vide lib. 5. Delectatis. Nunc am sit: = = =

Vita Vitæ

# Disputatio
## De
## Vera Fidei Regulis. &c.

Regula fidei ē id, q̄ continet & proponit infallibiliter & veritatē à Deo revelata, ad fidem catholicam dirigendas. Porrò. sex reperiuntur fidei regulæ, Ergo sunt inanimata, quæ sensum suum viva voce explicare nequeant. Ipse S. Scriptura, Traditiones et Symbolum. Ores vō animata et loquentes, ipse Eccleā, Pontifex et Concilium. De Symbolo egimus, de aliis, jō ē agendum.

### Quæstio Prima.

Quid, Quotuplex. est Scriptura, et Quinam libri Canonici?

Nota. Scriptura sacra variis insignitur nominibus. quo dā Biblia, à græca voce Biblion, quæ librum significat. Ido. Antonomastice liber, ē ē omn libros liber tum sui originis, tum sanctitatis, et tum nobilitatis dēter= minatione nobis constat. vbi Rex. ipse illuminans cultos et convertens eos, ut ea quæ scripsit. per q̄ vocat fideles ad Vitam. Ido Scriptura. ad Rom 15. ab aliis vocatur Medicina animarum, fons. fluvius Cruxq̄ Eccleā, vita, Mons Sion, Liber vitæ. Morum regula. Quæ ois dignitatem designant. Nota 2. Vox Canon duo significat, ipse Regulam et Catalogum. ēu numeratur aliquando rerum; Quamvis a Scriptura libri ponit dni Canonici in suo, eoq̄ fidei et morū regulam contineant, in præsenti in vox Canonici similr in posteriori significatione. Nam Lucerius Quinam libri sint in numero librorū Canonicorū sit ē ou à Deo inspirator. Porrò Scriptura et Canonica differunt nominibus differunt. Nam ad Sacram Scripturam sufficit q̄ Deus sit illius author; ad Scripturam vō Canonicam requiritur, q̄ ad Eccleā proprie. sanctā à Deo dictata et inspirata.

Nota D. S. Scriptura dividitur tno in Vetus et novum Testm. Vetus Testm com= plectitur libros S. ante adventum Xti. In Lege Mosaica à Deo inspirata. Novum vō Libros. post ascensionem Xti. in Lege Gratiæ scriptos ab Auctoribus sacris divino afflatu. Ido Scripturæ libri alii dicuntur Canonici et Canonici. qui in Canone Eccleā sunt recepti, alii Apocryphi, et sunt qui sunt illi. Canonici ē sunt recepti, q̄ de iis à certo constat, et sunt divini, licet forte tales non sint. Ido libri Canonici dividuntur in Protocanonicos

et sal ūs, qui fidelem n oūm corpūs in Eccl̄a Spū al oibus sunt recepti, nec de illis unqm fuit dubitatum inter catholicos. Et in Deuteronomio, et sunt libri mere Divini, qui in n̄ Spū ab oībus fidelibus et Eccl̄ie recepti et habiti sunt ut Divini, sed de quibus ante definitionem Eccl̄ie dubitare erat, sed tandem ab oībus fidelibus ut vere divini sunt recepti. Jam.

4 Duo. 1mo Sacra Scriptura ē Verbum Dei, seu voluntas P. divinale finitum T. ad salutem hūj conferentem, et ut tale ab Eccl̄ā recepta. Cōnīj duo 1mo Verbum Dei, per qd convenit cum traditione, 2do Voluntas. qd ē aggregatū ex 72 libris particularibus nē 46 Veteris Testamēti et 27. novi Testamenti in unicum codicem redactum. Vid Sacrum seu Sanctum, quia appellat̄ de similib ex Hosp. 2 ad Tim 3. V 15 Sanctas Literas nosti. Ē Scriptura am dūr Scriptura S. ratione Auct, qua ē Deus Sanctus Sanctor. 2do ratione matēq qua sunt data mysteria, Religio sancta, Sancta vita prescripta. Vid ratione finis, qui ē Sanctificatio Hominis. Dūr 4to dicitur de Spiritu S. qua Scriptores sacros Hominibus Ecclesiæ inspirabat, Coguebat, et eos dirigebat Deus. Unde S. Scriptores sæpe dicunt, Hæc dicit Dñus, Sanctum ē Verbum dñi ad me. idem q hæc differt a definitionibus Eccl̄ie, quia cum speciali spiritu S. assistia, sed q ex dei inspiratione fiunt. unde n̄ sunt Scripturæ. 5to ad salutem hūj nam ut ait D Greg. lib 2. cap 84. Laudē Scripturæ, nisi quadam epistola dicebatur, ut ad eruditam suam, ut scirent quid debe: ad fugere, quid amplecti, quid credere ut vitam adipiscatur æternam. 6to. conferitur, ut distinguatur a traditione, qua ē Verbum n̄ Scriptum. Denique 7mo ut tale ab Eccl̄ā recepta. Circa 1m ibi particula n̄ similitudinē ad definitionem Scripturæ in actu 1mo seu quoad se, requiritur 2m ad S. Scripturam in actu 2do, seu quoad nos, nam nec nos ut sacram Scripturam nobis̄ recipimus, nisi quod ut tale recepit et proponit nobis Eccl̄a.

5. Duo 2. Libri Protocanonici ex Veteri Testamēto sunt Geneseos, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Liber Josue, Liber Judicum, Ruth, Regum Libri octo, paralipomenon duo, Esdræ Libri duo i primus et 2dus Job. Liber psalmorum 150. Proverbia Ecclesiastes. Canticum Canticorum. Isaiæ, Jeremiæ, Ezechiel. Daniel, duodecim minores Prophetæ Libri. Libri vō Protocanonici ex novo Testamēto sunt Evangeliorum Libri 4. actus Apost, Epistolæ Pauli: Nō. ad Rom. una. ad Cor. duæ. ad Gal una. ad Ephes una, ad Philippens una. ad Colos, una ad Thessal duæ ad Tim duæ

ad Esd. una, 2d Salomonem una. Octo Canonica duae, nec una Petri
et Prima Joh. Reliqui vero libri sp. ab ejus ecclesiis catholicis recepti
sunt ut Divini: nam quia divinitatem alicujus ex illis libris negarunt,
aut in dubium revocarunt, sp. in Eccl. ut Haereticis Rabbinis sunt. Duo vero
Esdrae Canonica et sunt Pontifices ecc. qui librorum divinorum catalogum
texuerunt, in eum libros vero malo recentiores rehuerunt, nec Origines, S.
Athanasius, Greg. Nazian. Concilia Laodicena, Carthaginense D. Hilar. S. Hier. Jo.
Damascen. Libri Deuteronomii ex Vedri testamento sunt. Esther. Barue, B.
Dio 3tio. Libri Deuteronomii ex Vedri testamento sunt. Esther. Baruc,
Daniel. capita continentia Hymnum 3 Puerorum, Susanna historiam, et stylum
= am Daconis à Daniele cusi. Tobiae. Judith. Sapientia. Ecclesiasticus. Libri
Machabaeorum, duo nec primi et 2dus. Libri vo deuteronomii ex novo Testa-
= mento sunt. Epistola ad Hebraeos. Epistolae Jacobi, 2da Petri, 2da et 3tia
Joh. Epistola Judae et Apocalypsis. Libri adde capitulum Marci et Epis-
= tolae Pauli, Sanguinis et apparitionis [illegible] Angelica in
= nam Judaei, Sanguinis et apparitionis [illegible] Angelica in
Evangelio Lucae. Esther et aliqui Catholicorum [illegible] Scripturae ante definitionem
Ecclesiae non sunt ut Divinae. Nec in ideo Rabbi sunt ut Rabbini, ut
Ecclesia non recepserunt ut Divinae. Nec in ideo Rabbi sunt ut Rabbini, ut
confitat ex Eusebio, S. Hyeron. et ex scriptis aliquos S. Patrum. Sed in hoc ecc
Scripturae sp. à majori parte Ecclesiae Catholicae habitae sunt ut Divinae, et tan-
dem à Concilio Trid. ut Sales declarata ac confirmata st. — — —

= de numero librorum Legales veteris Testamenti sunt. Geneseos, Exodus, Levi-
= ticus, Numerorum liber, Deuteronomium, Novum Testamentum sunt 4 Evan-
= gelia secundum Matth. Marc. Luc. et Joan. Historiales veteris Testamenti Jo-
sue, Judicum, Ruth, 4 libri Regum, duo libri Paralipomenon, duo
libri Esdræ, Tobiæ, Judith, Esther, Job. duo libri Machabæorum. Novi
Testamenti actus apostolorum, quæ conscripsit Lucas. Sapientiales veteris
Testamenti sunt proverbia Salomonis, Canticum Canticorum, liber Sapien-
tiæ, Ecclesiasticus. Novi Testamenti sunt 13 Epistolæ S. Pauli, et Epistolæ Catholicæ, quarum duæ
sunt Petri, tres Joannis, una Jacobi, et una Judæ. Prophetales sunt liber Psalmorum con-
tinens 150 Psalmos; Isaias, Jeremias, Baruch. Ezechiel, Daniel et 12 mino-
res Prophetæ, Osee, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, So-
phonias, Aggeus, Zacharias et Malachias. Novi Testamenti Apocalypsis Joannis
est, de secretorum revelatione.

## Quæstio Secunda

An ea libri in Canonem nostrum relati sint certo divini?

1. Nota Ex recepto Canone, rejiciuntur à Catholicis libri 6 ex veteri Testamento, nempe Tobiæ
Judith, Sapientiæ Ecclesiasticus, et duo libri Machabæorum. à Lutheranis vero et iidem
hæc et insuper 11 ex novo Testamento nimirum Epistola ad Hebræos, Epistola Jacobi,
Epistola Judæ et Apocalypsis.

2. Duo. Scripturæ ea, seu ea libri sunt pro toto Canone, tam Deuteronomii,
quam in Canone Concilii Tridentini enumerantur, sunt certo Divini. Omnis Catholi-
cus Probatur. ea est vera et certa Divina, et unum ex præcipuis Christianæ Dogmatibus,
illudque ut tale à nostris Apostolorum successoribus ab ipsis fidelibus recipitur. sed evidens
est evidenti credibilitate nostrum, Christianam religionem vera esse, proindeque pro-
pria dogmata vera esse. ergo. Tot. Illæ Scripturæ et certo Divinæ, quas infallibiliter re-
cipit et definit ea Ecclesia Catholica, nam hanc ea infallibiliter in definiendis
fidei probatum fuit loco suo, sed Ecclesia Catholica Scripturas quas dicunt Protocano-
nicas, et Deuterocanonicas ea Divinas definit in Concilio Trid. Sess. 4. ubi subjungit
Sess. 4. in Libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica
hactenus consuevisse, et in vetere vulgata Latina editione habentur, pro sacris et canonicis
non suspensi, ac illibata suscipit. Probatum ex Canonem Librorum Patrum
Concilii cuiuscunque à Concilio Florentino; Florentinum ex à Romano IV
Eugenio, sub Gelasio Papa; Gelasiano ab Augustino, Augustinum à Concilio
Carthaginensi Tertio cap. 47. recepisse Libros veteris et novi Testamenti eodem
prorsus ordine, quo ab Ecclesia. Patet ex Concilii Carthaginensis eundem Canonem
ex Innocentii ad Exuperium Pontificis Epistola ad Concilium cap. 7.

recipiente. Duo libri recipiantur in Canone Sacrarum Scripturarum brevi ar-
=cendo ostendit. Vixit ann. Innocentius ad annum 402. qui uterque hunc Canonem
=nem prorsus n' condidit, sed perpetuo usu aliqua abeo traditione stabilita in
Ecclesia Romana firmata ab Innocentio confirmavit. Servente eadem perpetuone
in nomen Alliance traditio stabilita una libros recepisse n' dubitavit Ludovicus
Divinegala esse, unde n' minus aliquos Patres dubitasse de quibusdam ejus
auctoritatem divinam ademisse, ex quibus sit ergo. Verbum n' Scriptum
ed Catholici recipiant, et Sectarii rejiciant, è infallibilis regula fidei, &c
Ergo qd sit Verbum Dei, qò ex sola Traditione optime probent recepisse libros è
Divinos. Conf. Stus Ecclesia è definire, num aliqs liber sit sacer, et ju-
dicium Ecclesia Catholica è infallibile in rebus fidei et morum, ed Ecclesia
definit recepisse libros è Divinos. Mpo definire an aliqs liber sit sacer, n' è
ejusmet Scriptura, qua scripsam è ipsam ab aliis Scripturis sufficienter distin-
guat, ut volunt Sectarii, nec spiritus privati, qò è solius Ecclesia. ad tm n' è
quat, ut volunt Sectarii, nec spiritus privati, qò è solius Ecclesia. ad tm n' è
ejusmet Scriptura, ed licet p se notandi, lucem, ed lucem et n' tenebras, n
ejusmet Scriptura, ed licet p se notandi, lucem, ed lucem et n' tenebras, n
è tm p se notandi, eam Scripturam qua sacra è i ed sacram. qò multò magis
è tm p se notandi, eam Scripturam qua sacra è i ed sacram. qò multò magis
Ecclesia quod S. Patres de quorundam Librorum divinitate dubitarunt fuit. S. P. ex
Ecclesia quod S. Patres de quorundam Librorum divinitate dubitarunt fuit. S. P. ex
Ecclesia n' pro Regula definit, aut Evangelium S. Matthæi sit Scriptura sacra
Ecclesia n' pro Regula definit, aut Evangelium S. Matthæi sit Scriptura sacra
potuit, qm illud qd à S. Matthæo descriptum dicit. Negs ex Ecclesia spiritus privati
potuit, qm illud qd à S. Matthæo descriptum dicit. Negs ex Ecclesia spiritus privati
Ecclesia spiritus ad opposita novet, ut maxime pte in Hæreticis, qò solius Ecclesia
Ecclesia spiritus ad opposita novet, ut maxime pte in Hæreticis, qò solius Ecclesia
è, qua è columna et fundamentum Veritatis. — — —

4. Dicit Eulebius suum judicium de Scriptura sacra authoritatem, qui quidem judicium est Ecclesiæ et potestatis. ant. 6. Et Augustinus contra Epistolam fundamenti dicit cap. 5. Ego Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ catholicæ commoveret authoritas. Et Nazianz. de pace dicit: Dat authoritatem infoelicem quæ ei remandit et consentit N. et adoptat non quod non sit Scriptura ejus, sed quia abyss judicio Ecclesiæ divina est, et divinæ authoritatis sentiendum est, quamvis apud eos, qui negarunt eam divinam, eam authoritatem non haberet, nisi intervenerente judicio Ecclesiæ.

5. Dicit: Ecclesia non est regula Scripturæ divinæ, sed contra Scriptura est regula, quam Ecclesia debet agnoscere, qui Ecclesia non est sine judicium de discretione certa Scripturarum. Et Gelasius: nam ex eo quod Ecclesia non est sine judicium discretionis certæ Scripturarum divinarum, sequitur eam, quod Ecclesia est nobis regula ad certo cognoscendum Scripturam. et venerem quis forsan, ad nihilominus ipsa Scriptura est et veneranda nobis et ineffabilem assistam nobis certo cognoscendi, est regula, quam Ecclesia habet de divinarum fidei controversiis.

6. Dicit: Ecclesia ad probationem objectionum non requirit novam relationem a deo ad cognoscere libros, qui divinitus dentur in canonicis, nisi per novam relationem patrum. Et Nazianz. dicit libros Deuteronomii est a deo inspiratos certo cognovit Ecclesia non habet novam revelationem, sed ad traditionem apostolicam, per quam est inclusa novata in Ecclesia romana,

7. et nobis infallibiliter profitetur. Dicit admittit a nobis hæreticis, quia ista non cognovit Scriptura divina est infallibile judicium Ecclesiæ est infallibile judicium Ecclesiæ cognovit est Scripturam. Et Nazianz. Cum eis probamus Scripturam Deuteronomium est infallibile judicium Ecclesiæ probamus infallibilitatem judicii Ecclesiæ in rebus fidei per Scripturam Deuteronomium ab adversariis admissam, unde non probamus idem per idem. Quando vero probamus Scripturas protocanonicas est infallibile judicium Ecclesiæ tunc probamus infallibilitatem judicii Ecclesiæ per motiva credibilitatis, quæ evidenter credibile est, Ecclesia non est opus dei, eundem habere auctorem [illegible], indeque infallibilitatem in discernendis Scripturis divinis a non divinis.

8. Objic 2. Concil. Trid. non potuit illos libros velut dubios declarare canonicos, qui non erant in canone judæorum, sed libri Machabæorum Tobiæ, Judith, Sapientiæ, Ecclesiastici et Machabæorum non fuerunt in canone judæorum. Et Abr. M. Trid. nullos libros velut dubios potuit declarare canonicos, nisi ex traditione judaeorum, sed isti libri in canone judæorum non erant, nec pro canonicis habebantur

2o N. Ty. ad 5b. 2 vel Barbuni. nō Eabebantr pro Canonicis explicite C. impiis
de N. Flayo Judaeo implicite pro Canonicis habuisse libros, qui nō erant in
Canone Hebr. constat ex sumia Venetiarone, qua libr. proponit sunt et con-
servarunt. illos Eu nō habuerunt explicite pro Canonicis. eā de illorū auctō-
ritate nullus Synagoga tulerat decretum, quod Apostoli ex peculiari spiri-
tus inspiratione postea tulerunt. Illud an judicium ab Apostolis calumniae
Ecclesiae collegit ex continua eius Saeculorum traditione. Sunt haec rationes
fave D. Aug. lib. de civ. 18. C. 36. duein. libros Machabaeorum nō Judaei explicite Sed implicite Eulebā pro Canonicis habuit.
Duein. libros praedictos inter Canonicos nō recenset aliqui S. Patres, ut Origines, 9.
Gregorius Nazianzenus, Hilarius, 2do Aythanasius praefatione in libros
Salomonis ait, sunt quidem Ecclesiastici libros Veteris Testamenti, sed non
tamen Canonici, sed Judith et Tobiae et Machabaeorum libros. Veteris quidem Ecclesiastici
Veteris, ed eos inter Canonicos Scripturae nō recipit. Sic et hae Volumina Sapientiae
et Ecclesiasticum: sed ad aedificationem plebis, nō ad auctoritatem Ecclesiasticorum
dogmatum confirmandam. 3o Jer. C: nam inde sequitur Eu illos libros nō esse
Protocanonicos, imo eos libros illi omnes sunt a cetis Patribus pro Ecclesiae typos
Canonicos habitos. Eulebius Eccles. Historiae lib. 3. C. 25. inter libros Veteris Testamenti
Sapientiae, cum adhuc de illorum libris inspiratione inter fideles et controversia,
quae quidem etiam multis saeculis ante Eulebium sublata fuit per judicium Eulebae
Romanae, ubi primum ubique enituit. Eulebā an ob justas causas potuit definire
nem circa libros Canonicos diverse aliquando.
Objectio Contra Librum Tobiae. Liber Tobiae veram ipse fugisse videtur. 3o
nō est Canonicus. ant 5b. Tobiae 3. Sara dicit habitasse in Rages Civitate Medorum,
ubi etiam habitasse Gabelum habemus cap 1. postea Eu cum Tobiae pervenisset
ad eorum ubi erat Sara, inde misit Angelum ad Gabelum in Rages civitatem
Medorum cap 9. sed hae eorum pugnare videntur, 3o 2do. fabulosum videri duein.
Deus est ipsum virtutem excellendi Daemones habeant, prout refertur
in libro Tobiae, ai nō est Canonicus qui fabulis abundat. 3o Quod tri. Vanh ad
5b. N mii. nam in Media duae fuerunt Rages, quomodo in eadem Syria
Syria erant duae Cogaeae, una Philippi dicta, altera Calaphia, vel cap 3.
Vocatur Rages civitas Medorum, sed aliquis comes vicinus, dicit eam etiam habitare
Tonas, qui in agro Romano habitat, unde nulla est contradictio. ad 2. D Aug.
fabulosum esse duein Deus est ipsum habeant virtutem contra Daemones natam C.

Sup salem & ad deos illi[us] Iudam ejus Angelum nobificalem. N. Deus in de-
=cretal illis ut ad promendos istos ejus, quomodo Ely fuit Cubi ex fonte ad
replendum vipum Caco a relivitate. ii ex eodem libro Tobie objicitur Ra-
=phael Angelus, id mendax fuerit dicendo se ee ex filijs Israel Ananie may-
=ni filium, et fratem Gabeli. responsionem vide D. 3. 2. v. N. 8.

ij Objicitur contra libru Judith, in libro Judith e repugnat. Nam cap 8. Judith
dicit se de tribu Ruben, et cap 9. ipsa se ipsam appellat de tribu Simeon. Ob. Dr.
Liber Judith adversari videtur libro Geneseos. nam Gen. 29. facimus Simeonis
et Levi condemnatio, et Judith cap 9. laudatur. Ob. Rad. 1. N. 2. Resp. Non
Judith fuit de tribu Simeon, Ruben ita qui cap 8. describitur, non fuit Ruben
Salchiela filius Jacob, sed aliquis alius in tribu Simeonis celebris. Ad 2dum.
N. 2da. R. 2. Cum enim Judith ait: Deum dedisse Simeoni gladium in depra-
=tionem, id est ultionem alienigenarum, non laudat vel approbat facta Simeonis ip-
=sorum, sed laudat pium et justum Dei, qui alienigenarum crimina pu-
=nire voluit per Simeonem, quamvis ex sua parte male agentem, et ultio-
=nis fuisset, gladium dedit.

12 Objicitur contra libru Esther: 2. postrema capita libri Esther non videntur apud He-
=braeos, cum hic liber Hebraice non sit scriptus, sed ex illa et capi-
=ta non reperiuntur. Ad postrema 2 capita non cohaerent cum priority, nam cap
2. narratur insidiae duorum Eunuchorum, et detectio earundem, industria
Mardochai, quae rursum narratur cap 12. Ubi liber Esther contineret
contradictionem, nam conjuratio Eunuchorum quae cap 2 dicit audisse
Anno 7. Assueri, et cap 11. dicitur audisse Anno ejusdem 2. Ubi Mardo-
=chaeus cap 6 dicit nil sibi meruisse ancipse pro delatione insidiarum et cap 12
dicit Regem praecipisse Mardochaeo, ut in aula palatii moraretur dato ei
pro delatione muneribus, ex. Ad Dest. N. 2. a et ultima capita aliquorum Textus
Hebraici fuerunt, ut docet Origenes, sed postea capa perierunt, ex ve-
tri historia Esther primum scripta fuit Hebraice, deinde alio ore conjec-
=tus ab aliquo sacra scripta fuit et in Graecum a clarissimo Evangelista.
Ad 2. d. non cohaerent quantum ad veritatem rei gestae. N. 2. plum ad ordinem
rei gestae C. postrema namque capita pertinent ad finitum libri, ut pte ex
annotationibus D. Hieronimi, quae capitibus ultimis sunt inserta in biblijs
Latinis, quod nihil veritati officit. Quia potuit ipse scr. ad alia ex aliquo-
=rum mentem. Ad 12um. Insidiarum detectio venit anno 7. Assueri, non
anno 2. Quidem illa verba cap ij anno 2do Regente Artaxerxe non debent
extendi usque ad narrationem insidiarum, quae fit cap 12. sed solum ad ea, quae nar-
=rantur in ipso cap ij, id est, ad somnium, quod Mardochaeus vidit, antequam Esther

Asserero conjungerent. Ad 11um. qd essi Mardochaeus nondum Rabuerit
meredem pro delaone, qdo rex jussit sibi relegi annales, il dur caps. la men
posea habuit amplissimam, qua describit eod capte 6. et ea è, qua sufficiat
cap 12 p. illa verba: Dalij pro delaone mercenibus. 13
Dies Danelis C.b. Daniel dur solum fuisse ara nocte in lacu Leonum,
Deaps 14 dicr fuisse 6. diebus, qo pugnat inter se Gr. C. qd Daniel by
misoris è in Lacum Leonum, prima vice Babylone, ègd idolum Bel depra-
sipel et draconem, quem vlt Deum colebant Babylonij, inde sipel et lac
vice in lacu Leonum mansit sex dies, il narrat cap 12. Secunda vò vice
sub Dario Medo, ecqd Deum draconem sipel pro more suo contra edictum Darii, et in
lacu Leonum una cum nocte relictus è, qd refertur cap 6. 14
Objs 2do Contra libros Machabaeor. primo capi Alexander M. dur primus regnasse
in Graeia, cum de parte illum fuerint multi reges in Graeia. 2do. Scribens
dur Antiochus Illustris regnasse anno 137. Regni Graecor, et Dn regnavit 156.
Illo Lib 1 cap 6. comendat fortum Eleazari, qui è ipsum occidit, qd Dn è grande cri-
men. 3tio. Lib 2. Machabeor cap 1 dur Antiochus Epiphanes occidisse in templo Na-
nea, et Dn Lib 1 cap 6. dur norbum cè in lecto suo. 4to Lib 2. cap 1. Judas dur scripse
vise epistolam Ao 188. et Dn Lib 1 cap 9. dur obijsse cè Ao 152. ai hae Contradi-
cunt Gs ad 1m. Scribens ibi Equitr n de regno primus, sed de Monarchia
Graecor, quam revera primus obtinuit Alexander, cum Antiochus Gracie regnū adeptus è.
ad 2. Scriptura secuta Asiaeorū consuetudinem n ab Alexandro sed à Seleuc.
-co, qui primus regnavit Syriae, Regni Graecor initium duxit. Antiochus an regn-
-avit Anno 137. à Seleuco, et Dn 156 ab Alexandro. Ad 3tium. cum D. Aug.
Epist 61. Duo. 1o qd quis loco ipse fuerit laudatus, fortum de quo narratu è, in lac
-dalum. Ad 4tum. Scriptura lib 2. cap 1 Equitr de Antiocho n Epiphane, sed
Soterē, il à Josepho cognominatr, qui revera Capitibus obrutus è in templo
Nanea. ast lib 1 C.b. Scriptura Equitr de Antiocho Epiphane, qui morbus è, in
Babylonem reverteretr. Ad 5tum. Lib 2. cap 5 Scriptura Equitr de Juda n Macha-
-baeo sed dr. quem Josephus lib 12 antiquitatum judaicar cap 12 narrat fuisse
praedictionibus celebrem, quique cum magna apud Judaeos auctoritate valerat,
cum sufficiat cum Senatu Epistolam, qm Judaei Hierosolymitani Ao 188.
Scripserant Judaeis in Aegypto versantibus. Ad lib 1 cap 9. Scriptura Equitr de
Juda Machabaeo. Duce forsitan, qui Anno 152 in praelio occisus è. —
Objs 3to. Contra Epist. ad Hebr. primo Epistola ad Hebraeos n è facta Pauli 15
qd è supposita. Pter aut. initio Epist Epistolae n exprimitr nomen Pauli

ad Hebreos, sunt in libris aliis Epistolis. Illam scripsit diversis et a stylo aliarum Epistolarum, quae certo sunt S. Pauli. 2do auctor Epistolae dicit in arca fuisse urna aurea habens mannam, et Virga Aaron et Tabulae Testamenti ait hoc repugnare 3. Reg. 8. in arca non erat aliud, nisi duae tabulae lapideae 3o. Ad 1. Arg. non Paulum scripsisse hanc Epistolam, dicatur S. Petrus Epist. 2. Cap. 1. sunt et charismata varia per Paulum Scripserit vobis; nullam amplius aliam Epistolam a S. Paulo scriptam ad Hebr. nisi hanc. ad 2. dico. ideo Paulus nomen suum non addidit Epistolae ad Hebr. qui scribat nomen suum non esse gratum Hebraeis, quamvis ad fidem conversis, eorum ipse pro causa Apostolici regis Veteris abrogationem praedicaret. Scribens Paulus non erat Apostolus Hebraeorum, sed gentium, ideo non voluit more stilo incipere, ne praeter officium Hebraeos scribere videretur. ad 3um quod dicit non dicit hanc stylo diversitatem oriri ex eo, quod Paulus hanc Epistolam Hebraeo sermone, quem optime calebat, ideoque elegantem scripserit, alias vero Epistolas graeco sermone, cujus non multum gnarus erat, ideoque inelegantem scripserit. ita Aaron. ad 2. Min. nam nulla est ibi repugnantia, quia apostolus non dicit in praepositione in non significat intra, sed ita arcam in aliquo sinu, qui erat appendix Arcae. sunt objectiones videantur apud Aaron. Stapler et controversistae et Scriptura interpretes.

Quaest. 2da Artic.

An Deus libros sacros ab Deo inspirati fuerint?

1. Nulla ratione videtur Deus Scriptores Sacros potuisse assistere, quae scripserunt, nec per revelationem quidem Veritatis antea ignoratae manifestatam a Deo facta. per inspirationem, quae est incitatio quidam in animo inclinatio, qua quis impellitur ad aliquid faciendum et determinatum intendendum, sive antea fuerit notum sive non. Sed. Deus non inspirando complectitur, nimirum mentis illuminationem et motionem voluntatis per specialem assistentiam, et peculiare auxilium, quo Deus ita dirigit Scriptorem, ut in his, quae sua gratia scribit, non erret. tandem et simplicia magis probationem eorum quae humanitus scripserunt.

2. Nulla 2. Certum est ad sacram Scripturam non sufficere, quod postea alia et humano stilo scripta, Deus illam approbet, qua ita illam sententiam Scriptura non est Verbum Dei; nam de speciali ratione Verbi dei est, ut inde procedat ab eo, cujus est Verbum, aliter dici quod Deus approbet aliquam Scripturam non dicit procedisse ore ejus 2do Certum est, ad S. Scripturam non sufficere specialem spiritus S. assistentiam; definitione enim Concilii non S. Scriptura sacra, nisi fuerint scripta ex speciali spiritus S. assistentia. Dico. ad plures Scriptores S. Sententias

requisita fuit Divina revelatio, sed non ad alia, nam ad ea sola necessaria fuit revelatio divina, quae antea Scriptores S. ignorabant, nulla ex propriis oculis vidisset, auribus audiverant ut asserit S. Joes Epist. 1. capit. 1. quod audivimus, quod vidimus oculis nostris — declamat. ergo. Ires ad Scripturam necessaria fuit vera et recta divina spiritus S. inspiratio, unde dicit S. Chrys. non voluntate humana 3.
aliata e aliquo prophetia, sed spiritu inspirati locuti S. sancti Dei Evang. Haec
vera et communis Catholicorum.

Nota 2. Quia sunt in libris S. distinguenda, nimirum Verba, stylus, seu verborum ordo et 4.
rum conjunctio et series, non res Verbis expressa. Porro aliqui dolent res ipsas
sententias Scripturae S. fuisse a spiritu inspiratas; Verba vero et Verborum ordinem
uniuscujusque genio permissa fuisse. alii contra existimant, nedum res et sen-
tentias, sed et Verba a spiritu S. fuisse inspirata; utraque opinio est probabilis.

Intelligunt duo. Scriptura S. a Deo inspirata fuerunt quoad res et sententias, ut
videatur Deus inspirasse a Deo quoad res et singulas voces, sed 1m quoad aliquas
quibus mysteria exprimantur. 1ma Pars comm. Beda B. Antoine contra Adrum-
petum S. ad Hebraeos: multifariam, multisque modis olim Deus cognatus est in
prophetis. item 2. Petri 1. quia prophetia Scriptura ex privata interpretatione non fit, nec
enim voluntate humana allata est aliquo prophetia, sed spiritu Dei inspirati locuti sunt
sancti Dei hoy. item Abrahami vocatur eloquia Dei. Joan 3. credidit Abrahamo
eloquia Dei, id eloquium Dei est res revelata, seu inspirata a Deo. ergo. item
2. Timo 3. quia Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguen-
dum. ergo. conf. ex S. Pp. S. Irenaeus lib 2. adversus haereses cap 47. Scripturae
quidem perfectae sunt, quippe a Verbo Dei et spiritu ejus dictae. S. Athanas. Epist ad
Marcellin. quia quidem apud nos sive nova sive vetus Scriptura Numinis appellata
prodiit. plur 2da P. ex S. Aug. lib 2. de Consen. Evangelistarum cap 12. ergo quaeritur
quae Verba potius Joes Baptista dixerit, utrum quae Matthaeus, an quae Lucas? Re-
cum dixisse constet, nullo modo hic laborandum est judicat, qui prudenter
intelligit ipsas sententias esse necessario cognoscendas Veritati, quibus tabet Verbis fuerint
explicatae; quidem alius alium Verborum ordinem tenet, nec est aliqua contraria-
tio eum quispiam memineret et ut cujusque animo erat vel brevius vel prolixius eam
dem rem explicare sententiam ita est explicasse manifestum est, ubi clare indi-
cat Evangelistas quoad Verba sua cujusque ingenio relicta esse. P. 2. in Scripta
tura multa continentur quae Scriptoribus S. nisi aliter visa erant, ut dum Apos-
tolus Scripsit in sua Epistola: Lucas est meum solum, Trophimum reliqui infirmum
ai nulla est ratio, cur Spiritus S. propositionem illam, illarumque Verba misisse in

in meritibus Scriptorum efformandis. S. D. author Ecclesiæ in Prologo venia=am petit, si alicubi in Verborum compositione deficiat, & dein fassi author libri 2di Machabæorum cap 15. ex quo n. deveniat animum ejus fuisse ut opera sua Vba S. Scripturibus non inspiraverit. S. D. si Deus Scriptoribus S. Verba sug=gesserit, Apostolus non diceret se ea interdum sermone, at hoc dicit 2 Cor 11 nam etsi imperitus sermone, sed non scientia, &c.

3. Objcit aliqui libri Scripturæ non fuerunt à Deo inspirati; ergo anti libri Macha=beorum, quia S. Scriptura, ai non fuerunt inspirati à Deo, ergo pro mei libri Ma=chabæorum nil aliud sunt, quam abbreviatio 5 Librorum Jasonis Cirenæi ut dicit cap 2. Item à Jasone Cirenæo 5 libris comprehensa tantummodo non uno libro breviario jam libri Jasonis non fuerunt inspirati. Ergo anti ad pro Non=mi. pro D. Aug: nil aliud sunt, quam abbreviatio facta ex Dei inspi=ratione & aliter ex infirmitate quod N.— Dico hæc abbreviatio non est facta
6. Dei inspiratione. pro quo Cabaræum et industriam humanam sunt compa=rata, non sunt scripta Dei inspiratis, ai author Librorum Machabæorum Scripsit, quæ per Cabaræm et industriam humanam comparaverat, ut pa=tet 2. Machabæorum ex nobis quidem ipsis qui hoc opus abbreviandi cura suspepi=mus, non facilem Cabaræm, cum vigiliarum plenum videatur et sudoris &sumptuosum. Ergo N. anti ad pro N.C: equidem ille author attribuit diligeam hu=manam animum disposuerem antecedenter, ut illam mereretur à Deo illumina=ri et moveri ad scribendum, veni non adhibuit diligeam et Cabaræm, cum
4. manus adhibuit ad scribendum. Dico ut alios liber dicatur, et Lit inspi=ratus, debuit Deus author scripsisse aliqua ultra Cabaræ et diligea humana cum tanta dispositione antecedente. pro anti Ex S. Ambros. in cap 1. Luc dicente: Matthæus, Marcus Lucas et Joannes non personali sunt, sed Divina sparsit uberiatem dilectionis, rerumque omnium distantes, sine ullo motionis cor=pore complexerunt. Ergo N. anti ad pro N.C: nam S. Ambrosius hic negat unius Evan=gelistas adhibuisse diligeam et Cabaræm humanam, cum scriberent. Et non negat de eis antea talem diligeam adhibuisse. — Dico S. Scriptores
8. multa agnoscebant ex traditione certa non à Scriptibus fide digni, non ipsi viderant, ego inutiliter fuit illustrato Divina. Ergo N. ea hæc illustratio fuit necessaria ad concludendum historiorum Sanctorum Scriptis authoritatem Divinam, ita sane caruissent, si industria genio in scribendo relicti fuissent. Deus fuit necessaria inspiratio tum ad recordationem eorum, quæ ex memoria scribe=rent, tum ad delectum eorum, quæ Deus voluit ab iis scribi; alia omitti. Ita sancti à se intellexit. Porro si Deus revelaret alicujus librum integrum humanæ

Scriptum nullam continere falsitatem, Calix liber n° est deo spiritu et Unde Verbum dei, scil sua Scriptura s. Sed ad sensum est verbum dei

Calix est enim adoptivo: per adoptionem.

Dies: mutata sunt in Scripturis sacris, quae regulas divinis praeceptis, quae: 9.
Quod sunt Divinae imprecationes, quae in Psalmis continentur, et quale est illud convi-
tium, quod Paulus actor 23. Sensum Sacerdotem vocat parietem dealbatum. Et
N.C. non ibi imprecationes n° et imprecationes spiritu dicta, nam n° significant postu-
lationem vindictae, sed dum praedictionem paratum fuisse à deo infligendam sui
doctrinae Augustin. in Psalt 28. ubi ait: ista prophetia est, n° optio. Paulus cum sum-
sacerdotem vocavit parietem dealbatum, n° ex inspiratione divina sed ex mera
humana deceptione loquitur est, ignorans quis est, unde moritur quod scriptum
sum est, dictum sum excusat. Attamen ex inspiratione Divina scripsit ea, quae
quae Paulus dixit.

Objs 2do. A Scriptura est à deo inspirata quoad res et scripta, go etiam quoad singulas 10
voces. JBC auctores sacrorum inspirati, quod deus usus est ad scribendum stylum Psalm.
XLIV. Lingua mea calamus scribae velociter scribentis. ait calamus n° ex se sed à
scribente usus ad ultimum ejus nutum, quia scribit mandato. Et N.C. apostoli
scribentes usus ad ultimum ejus nutum, quia scribit mandato. Et N.C. apostoli
sacrorum inspirati scribis: moralia actiua et Abesa suo ingenio et Abertate
voluntatis C. animata et nostra N.C. Item dii potius Amanuenses Dei quale
dici potest amanuenses ii, qui Loquentis calcata excipiunt, et pro suo ingenio
libere exprimunt, n° vo quales ipsa singula verba ex ore loquentis auripi-
unt et scribunt. Enimvo Evangelista eadem dicta Xti n° iisdem sed ex re-
diversis verbis referunt. Sic Matthaeus et Marcus referunt Xtum dixisse: Hic
est sanguis meus novi testamenti, dicat vo scribit: Hic calix novum testm est in
meo sanguine Xtus n° n° ullogs modo loquitur est.

Dies: Judaei omnes ante Xtum sensum, oes et singulas voces scripturae sacrae 11
se à deo revelatas, et post Xtum idem ger sensum, Judaei. Et Ant. sensu-
runt et à deo inspiratas, et voces omnes simplices gnaliter, et quoad suffi-
expressos C. simplices maxime secundum sonum et syllabas N.C. Quod Judaei
post Xtum sentiant vita Verba scripturae et quoad sonum et syllabas fuisse à deo
inspirata, eorum auctoritatem n° invideo Adversariis. Dies et Salvat 12
Adversantur nobis. pbant S. Aug Tract 120 in Joem in hac verba: s. unus mili-
tum lancea latus ejus aperuit s. ait: Vigilanti verbo Evangelista usus est
ut n° dormiret, latus ejus pertusit, aut vulneravit, sed aperuit quodammodo

ut vilia ostium pandereturq; unde sacrula Eulea manaverunt. Sic loquitur S. Bernardy Serm. 72 in Cantic. S. Chrysost. hom. 18 in cap. 11 Genes. S. Basilius &c apud Antoine videndi. Do Nant. nam rolij n. adversantur, et quamvis eorum Scalig. magis videretur favere Adversarijs; ys tamen Pabrū in objectione citatoy, et Ern. Pfeifle explicantes de Vocibus n. macelū quoad sonū et syllabas, de facto quoad earum sonum simplic. Vel Loquuntur n. de vilis vocibus Scripturae, sed de ijs dm, quibus aliquid de deo et mysterijs Divinis exprimitur, vel de ecclesiis nris Vocib.

## Quæstio 11ta.

Quæ fuerint Scripturæ Sacræ Editiones, et Quæ præferenda?

1 Nota 1. Prima editio Scripturæ facta è Hebraicè quoad ferè totum veluy lepra è communij. Dixi quoad ferè totum, qa libri Esdræ, Danielis Lepra Hieron. Epist. 120 præfatione in Danielem Scripti sunt Chaldaeo vernacula, similes aliqua Jerem. et quibus annumerat liber Tobiæ et Judith ex eo, vel Hieronimy Epist. 103 ad Chromatium et Heliodorum asserit dual se ex Chaldaeo vioma in Hebraeum transtulisse, et ex Hebraeo in Latinum. 2do libri Sapiē et Ecclesiastici Hebraeo Græcè fuerunt Scripti, vel Vel S. Hieronimy in Prologo Galeato: Machabæorum Librum primum, reperi, Hebraicum esse; 2dus Græcus è, et do libro Sapiē ait: apud Hebraeos nusquā è; ipsoq; stylus Græcam eloquentiam redolet.

2 Nota 2. omnes libri nori Testāti Græcè editi sunt ab Apostolis excepto Matthæi Evangelio et Epistola ad Hebraeos, qui libri Hebraicè seu Syriacè fuerunt Scripti; ita Vel S. Hieronimy præfatione in Evangelia: de novo nunc loquor Testāto, quod Græcum esse dubium è excepto Apostolo Matthæo, qui primus in Judæa Evangelium Hebraicis literis edidit, seu potius Syriacis, quā quo deperè scripsit, Angelus suæ Hebraicè vernacula, seu Syriaca; Poen. duerunt de Epist. ad Hebr. quam Paulus Hebraeis scripsit Hebraicè. ita Hieron. Lib. de Scriptoribus Eccliæ.

3 Nota 3. Secunda editio è paraphrasis Chaldaica Veteris Testāti, qm Hebraei Targum vocant. Qd tm diserte non refert translationem seu versionem et paraphrasim, qd in illa verba auctoris transferatur in aliam linguam sine additione vel mutatione seu de Verbo ad Verbum. In hac vō mayis servatur ordo, qm Verbum de verbo exprimatur, et ideo requiruntur mutationes et additiones Hieronymi fil. Paraphrasis apud nos fuit explicata ut p. sermonem copiosiorem et dilucidiorem. Nota 4ta. Ista editio fuit solennis Ecclesiæ: nempe libri Veteris Testāti in linguam græcam primū

Translati sunt à 70 seu potius à 72 Senioribus, sex nimirum ex qualibet tribu græcè pariter et Hebraicè peritissimi, jussu seu postulatione Ptolomæi Philadelphi Regis Ægyptiorum, ad usus Bibliothecæ ejus numeri voluminum Judæorum græcè in diversis urbibus 70. Hæc translatio à 72 interpretibus, 72 dierum spatio mirabili inter se consensione facta fuit in Pharo insula. —

Docuit Divus Hieronymus, Graecus Clemens Alexandrinus, Angelos in singulis cellulis singulos fuisse, et ita singulos sorsim totam Scripturam ipsum plane verbis græcis reddidisse; unde Chrysostomus hom 4 in Genes. hanc translationem vocat rarum miraculum. sed hanc cellularum circumstantiam ut fabulam rejiciunt S. Hieronymus et alteri et asserunt, septuaginta duos Seniores in eadem Basilica Ptolemæi inter se conferendo Scripturam in Translatione sententiis inter se consensisse, non autem Scripturam in Græcum sermonem transtulisse, eo certum, 72 Seniores Scripturam non obtinuisse in Græcum sermonem verti, et ad eos peculiariter a Deo adjutos fuisse, nec in ulla re falsum gravi errasse; cum etiam Apostoli hac versione Hebraicum in plurimis Scripturæ Veteris locis, nec eorum ipsorum ulla alia esset Scripturarum græca Versio. —

Nota 370 Cum hæc Translatio vitiata esset tum ex malitia Judæorum, tum ex ignorantia Typographorum, aliqui ex Hebræo in Græcum sermonem Translationem fecerunt, E. Aquila Ponticus, qui postea ex Christiano factus est Judæus Anno 137. sub Adriano Imperatore Scripturam in Græcum idioma Translatit in odium Christianorum, perverse ea, quæ de Christo erant prædicta. Deo Symmachus Christianus, perverse ea, quæ de Christo erant prædicta. Deo Symmachus Samaritanus, qui ex Judæo factus est Christianus, et ex Christiano Ebionita Ebionita Anno 230. Severo Ebionita, postea Scripturam ex Hebræo vertit in Græcum Anno 230. Severo imperante, et ut Judæis placeret, ea quæ ad Christum pertinebant, subdola interpretatione elusit. Deo Theodotio Ephesinus, qui ex Christiano factus Marcionita, cum illi haeresi postmodum esset infensus, ad Judaismum transivit, cum dein scripturam græcè è interpretatus sub Imperatore Commodo Anno 183. Hi duo interpretes erant, nulla de re adversantes. Porro Aquila verbum e verbo reddidit, Symmachus sum e sensu, Theodotio media quadam via inter utrumque incessit partim verba, partim sensum sequens.

Nota II. Corruptam 72 interpretum editionem emendavit Origines multis ex Theodotione additis, post Origenem emendavit etiam Lucianus Martyr, cujus editio Lucianea vocata est, cujus usus est per Galliam a Constantinopolitana Ecclesia. Hesychius Monachus in Palæstina, alii, qui quæ Hieronymi Latinum sermonem fecerunt Hieron. præfatione in eo domate Librum Paralipomenon.

7. Nota 1mo hi Versiculi graeci sunt per totum Psalm. velut ex Hebraeo, et novum ex Graeco transferendi, sicubique inumera ut pt ex Hieron. Epist. 135 praefat. in Josue; cum apud Latinos tot simil exemplaria, quot codices, et unusquisque pro arbitrio suo vel addiderit, vel subtraxerit, id dei vitium est. Idem habet Augustin. lib 2. de doctrina christiana. Cap. 13. inter istas duas translat. vulgata, una Veteris alia Hieron. quam Augustinus loco illo Itlam vocat, cuius auctor est incognitus; altera nova ab ipso Hieron, qui Velut Psalm. primo ex Graeco, deinde ex Hebraeo vertit in Latinum. novum Ecclesiae regulam fidei, in Latinis non transtulit. audivi an vel post tempora Gregorii Papae duas simul editiones vulgatae Veteris et novae diversionum et contentionum minime fuisse causam, dum alii veterem, alii novam sequerentur, coepto certando; sed divino afflatu finitis est provisum, ut ad communem Ecclesiae usum ex duabus una fieret, quae explosa Veteris et nova Nomenclatura conjungeret et Vulgata diceretur, et paulatim ab universa Ecclesia receperetur. Porro haec vulgata editio, ut ait Bellarminus lib 2. de Verbo Dei cap 15 non est unius auctoris, sed quadam libri ex Hieron. quadam ex Luciano, quadam ex Theodotione, quadam ex aliquo: dam vix certo nominato; ita ut vix certe sit a D. Hieron aut Vetore aut aliorum Correctore, nam ipse vel Vetori tribuerit Pentateuchum, Josue, Judicum, Ruth, Libri Regum, Paralipomenon, Esdrae, Tobiae, Judith, Esther, Job, proverbia Ecclesiast. Cantica, prophetas oes, alii am libri veteris Test. nisi Sapientiae Veteris, quam Augustinus vocat Itlam, excepto Psalterio, id nec Hieronymi, ni ut correctoris, nec Veteris Translationis, nec Luciani Martyris. Novum am Psalm correctore Hieron, Cyrillo Alexandrino veterem editionem. Et de hac Vulgata editione Quaeritur. an sit authentica et alia praeferenda.

8. Duo: Vulgata nostra editio Latina est authentica, et Legitima ex et oibus aliis praeferenda. Et certa apud Catholicos. pbr illa est authentica, quae vis est conformis Originali Scripturae, ai nostra Vulgata origli Scripturae conformis declaratae est Legitima et infallibilem Ecclesiae authoritatem, ut pt Trid. Sess. 4. Sancta Synodus considerans, non parum utilitatis accedere posse Ecclesiae Dei si ex libris Latinis editionibus, quae circumferuntur sacris Libris, quaenam pro authentica habenda sit, innotescat. statuit et declarat, ut haec ipsa vetus et vulgata editio, quae longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, praedicationibus et expositionibus pro authentica habeatur, et ut nemo illam rejicere quovis praetextu audeat et praesumat. &c. Est: Ita tota Ecclesia

Catholica, que è columna et firmamtm Veritatis. Prin 3. hac usq; ad mille
circiter annos in ecclesijs, Ecclesijs, imò etiam in decidendijs fidei et morum
dogmatibus, ad duas Xtum = postea viam, ut fertur, prophetiæ asserem, in
erroribus et falsitatibus reliquisse, plus q̃m absurdum est. 2. Editio nostra pro-
:bata est veteris translationis, partim ex Hieron, ut ipse testatur, partim ex
:lerel ex judicio Veterum. 3ª mea quia Veterum consensum olim aliq; præsentiu
est nihilò aspernit S. Augustin. Versionem ad Hieronimi laudet imò Augustin
lib 18. de civ Dei: cap 43. ubi asserit ipsius in ea laborem etiam ad Hebraicæ vera-
:tatem. 2do S. Isidorus lib 1 de off Divino cap 12. cujus editione generaliter
usi sunt Latini ultra citraq;

Obj. Vulgata editio nr̃a est conformis textui Hebraico, q̃ nr̃a legitima et aliis præfe-
:renda. Ergo ad ant nr̃am est conformis textui puro N. Testamti corrupto, ut est illud, qui
sunt legibi à Judæis, qui sicut Xtum crucifixerunt, ita et quotidie scripturam
Xtiqui novi pervertit, distinctionibus et alijs corruptelis. — Dico. editio vul- 50
:gata nr̃a est conformis textui Hebraico etiam puro q̃ad. editio vulgata tota est
pene Hieron, ut patet ex ipsius prologis, aliqua quæ mutanda vide-
:bantur, correcta emendata, relicta sunt. Legeas enim de 4 Evangelijs à S. Hieronymo
ad. Epistolæ 123. ad Damasm. quæ, præter Evangelia, ne multa à lectoribus desiderentur
correcturæ desiderarent, ita etiam nonnulla animadvertimus, ut ijs tm̃, quæ sensum vide-
:bantur mutare, correctis, reliqua manere patiemur. Et sicut ad Hebraicam veritatem
Dei, quædam mutanda lectionis inscitia, vel vitia librariorum inducit, ut
mutata C. quædam aliunde proferens vt contra fidem. Eorum mores N. D. magis
itaq; curarunt inscripturarum Verbo, magis etiam, qm̃ regulas grammaticæ
à cui cura nobis est, vitare sermonis vitia, et scripturæ obscuritatem quibus
rumque Verbis diversæ, ait Hieron in Cap 4. Ezech. Dico. qualibet ut- 51
Latinis duæ Versionibus aliquid dubium, recurrendum est ad Hebraicum, sicut Augustin lib 2.
de doctr. christian. cap 12. et Hieron epist 125 ad Sunniam et Fretellam, aut Græcum,
ad Græcos. Hoc nostro tempore maxime valet. Dico hoc dixerunt SS. Patres, qa suo tempore Græcus sermo
erant adhuc puri et incorrupti, qui sane nr̃i temporis detestarentur, si viderent Græcos
magnos Babilonis fraude et malitia adulterari. Dico. Hieron non potuit de- 52
:clarare vulgatam editionem auctoritatem, nam nullam sufficientem rationem
habuit, cum allegandi alias editiones Latinas, cum eas nostra planiores et errore
carentes ad Xtum. nam sufficiebat declarandi sensus Patres per 1000
annos, et approbasse hunc usum declarata. Deum hæc editio à nro Sanctissimo

dentissimi, Iudæi linguam peritissimi, quæ Hieron, partim emendata, ab Augustino laudata, a Doctoribus Iudaicis approbata, adeò ratione duo: vt nullus Latinus interpres audeat ab Hebreis, quos jam priùm consulauit D. Hieron. Latinis, & ipse quoque errata Librariorum Scripturæ Sacræ iteratò, Iesu Christi S. Ecclesiæ maxima cura correcta sint. —

pb Dicit S. Hieron: in vertendis et emendandis Scripturis nō fuisse infallibiles interpretes: sed gratiæ eum divinæ speciali auxilio adjutos fuisse in interpretandis Scripturis. S. Aug. ad Hieron. quoad substantiam, benè vō quoad accidentalia, nam præter dotes naturales eximias habuit Hieron. specialia auxilium ad nō errandum, vel secundum Eulæa. Thomas N. nam si Deus singulari ergā suam Ecclesiam providā voluerit ei sacram Scripturam integram & sinceram ab se inspiratam interpretationem procurare, quæ una ei sufficeret et supplere posset pro sacris codicibus, quorum depravationem erat permissurus, et ad hanc interpretationem usus fuisset S. Hieronymus, idèo si realiter credidit ad hoc divinum consilium perficiendum fuisse speciali auxilio adjutus, ne erraret. ad pb Dani. potuerat errare pōt reducibile ad C. pōt reducenda in album N. — Dicit Hieron, reverā pt erravit in vertendis aliquibus vocibus aliquarū rerum, vel actuum arborum et generum, nam eandem vocem Hebraicam diversis in locis variè vertit, sicut quam in uno loco vertit dracones, in alio Syrenes. Et eandem vocem diversis in locis variè quoque vertendo vō interpretes reddunt Spū Sanctō à Spiritu S. silendo; nam apud Hebræos animantium arborum et generum nomina vel plurimum generica sunt, et mutata subsecuta conjugatione, aut elementi equivoca; pauca vō ejusmodi nova habent, quæ ad unam speciem determinata sint. sic hæc vox Tannin, quam variè vertunt 70 interpretes et post eos Hieron. indebita fuit vi ad significandam aliquam vocem animantis ad ad significandum, quidve in ōi genere monstrosum et miranda. Solarin S. Hieron; versionem ōi errore carere nō admisso, vel nullum errorem admisisset, sed dei opus fuit diligentia ac labore et debuit opus absolutū progredere, et aliqua emendare, ast et hæc cum speciali Dei assistentia.

## Quæstio 8va.

— Quotuplex sit S. Scriptura Sensus et an obscurus?

1 Nota. Sensus Scripturæ è ejus genuina significatio, hic è ille, quam Spiritus S. voluit significare per Scripturam. Porro sensus è literalis et mysticus seu spiritualis. Sensus literalis è ipse ille, quem verba immediatè significant

Mysticus è ille, qui in Verbis ipsis, ed rebus, à Verba significatis inducitur.
Sic ps 68 Genesi cap 16 et 21 dicit in sua literale de duobus filijs Abrahæ,
Apostolus in sua mystica exponit de duobus Testibus. Gal 4. Sensus literalis
subdividit in genium, quem habent Verba ex primaria sua institutione; sibaqua
ppria significat elemta; et in translatum, seu metaphoricum, dum Verba hanc
genuina ad significationem impropriam, ut ps 7 tanquam tropice, metaphorice.
Sic xlus dixit se vitem et discipulos suos palmites Joan 15. Sensus mysti-
cus subdividit in allegoricum correspondentem fidei; anagogicum corre-
spondentem spei, et in moralem seu tropicum correspondentem charitati.
Allegoricus è dum Verba vetera sua literalem significant aliqd pertinens ad ip-
sum, aut Ecclesiam militantem. Anagogicus è, dum voces præter suum lite-
ralem important aliqd spectans ad beatitudinem aut Ecclesiam triumphantem
Sic hæc Verba: inhabitat in requiem meam intelliguntur literaliter ps 94 de ter-
ra promissionis in Palæstina, et anagogice de patria cælesti. Hebr 4. moral-
is seu tropicus è, ubi vetera sua literalem important aliqd ad mores
instituendos pertinens, ut qd regula in vobis Jesum nobis indicant de mo-
dum figuro, quid agnoscere debeamus in novo. Quid am sit sensus literalis
invenial, in hoc tm differt à morali, qd hic invenial ex regulis Verbis significatis, ille
tò, Verba immediatè. Sic in his vocabulis: Jerusalem continuit 1 plex sens:
nam literaliter significat urbem Palæstinæ principalem allegorice Ecclesiam,
tropice aam Chi, et anagogice patriam cælestem. Et hic sus 4 plex
exprimitur his Versibus: Littera gesta docet, qd credas allegoria
Moralis, quid agas, quo tendas anagogia.

Nota 2do. Hi 4 sensus scribit alius, nec omnes alius, quos ea, quæ
literaliter aut mystice sua, alia occasione dicuntur, in Scriptura per quam-
dam extensionem aut similitudinem ad aliqd aliud applicantur. unde nec
mediate hæc immediate è inter hos à quibus. nec Scripturæ Divinam.
Sic S. consequenter id applicatur, qd Luc 24 de Nat dic: vivens hæc judicat et
in tempore tribulationis salus et reconciliatio. Porro in obscuris vana sua Scri-
turæ sua memorabo. Lucidem cum aliis Hæreticis docet Scripturam ita esse cla-
ram, ut nulla indigeat interpretatione, et hoc ideo docet, ne debeat agnoscere
Romanum Pontificem et Ecclesiæ interpretationem.

D. Duo: Scriptura s. sensus eius literalis licet multiplex in locis sit clarus, & in pluribus obscurus: è contra Haereticor. fides tota ex scripturis revelatis & meos, et confirmata mirabilia de lege sua. Lux fit & ait nihil eorum intellexerunt. et lapsus. Lucas aperuit ut intelligerent scripturas, ait si s. Scriptura est intellectu facilis, & profecto eam intellexissent, Item 2. Petri 3. Petrus de Epistolis Pauli haec dicit. in quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. ut faciunt Haeretici. conf. 1 ex innatis PP. eorum; pro olim Scholasticis epistolis ad Januarium. minor ep. hoc de Catech. Et in ipsis scripturis multa reperiam plura quam sciam. S. Hieron epist. ad Algasiam de veteri scriptura ait: quae latent obscuritatibus obvoluta est, ipse Deo Ecclesiae, ut Eunuchi, qui Philippo interroganti an intelligeret Isaiam respondit aliter se, et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi. Item Judaeorum, qui non intelligendo illum locum 2. Solvitur scriptum hoc totum calumniatio Sanctorum si facilis est scriptura intellectu, ad quid dol interpretes, dol controversiae dol commentaria. dol circa eam inter orthodoxos et Haereticos acerbaeque disputationes.

H. Objic. Negatur ratio quidem obscura est impiis et incredulis, at clara est fidelibus et praedestinatis ex N. Test. nam s. David, Apostoli, S. Paulus, Pastor. Augustinus, Irenaeus, hoc pii et praedestinati, et in scriptura illis facile obscura et intellectu difficilis.

5. Dico: Scriptura etsi aliquibi est obscura, alibi se ipsam clare explicat ex N. Test. nam Paulus intempestivis doctissimis, quibus desiderium et inter se contentiosi. In epistolarum verum scripturae sensum in locis aliquibus, ut ipse exponit Augustinus in suis libris. Dein saepe controversiae de textu & sensu, an Paulus in suis figuratis, an in proprio sumi debeat; si Calvinista locum illum hoc est meam figurate intelligi voluit contra

6. Lutheranos. Dico tertio: quia ad salutem respondet, clare continentur scriptura. ex N. Test. nam in multis locis non ita clara est scriptura, ut sine aliqua subsidio traditionis et auctoritate Ecclesiae sufficiat ad controversias fidei dirimendas, nec est ratio ullam certo manifestat. dico, quae necessitate credere et facere ad salutem. certa sed diversi generis haereticis multos exorti plurimi dissentiant certo in necessariis ad salutem. sed de hoc plura de Divina Scriptura Lib. 2. ubi scriptura tam clara est.

7. Objic 2. Mandatum hoc, & ecce praecipio tibi hodie non supra hoc est. Deut 30. quo tempore est facilis scriptura. ex N. T.: ex hoc enim, quod mandatum: & ad intelligit Deus legem Mosaicam, praecepta decalogi et ceremonias: sit clarum et intellectu

facile, n̄ sequit̄ idem cē de sola Scriptura. Quēs proverbb. mandatū lucerna
ē, et Lex bnā Lux. et psall 118 preceptum Dñi lucidum illuminans oculos. psal
118 Lucerna pedibus meis Verbū tuum et lumen semitis meis. et quibus scagno.
Scriptura dat lumen, Lux, lucerna, ÿo ē clara. Et Dan. Scriptura tibi data
declarata et intellecta ē lumen lucerna Ch. anteqm̄ tibi declarata et intellecta. N.
Qd ign̄ quidem lux quæ illuminat, n̄ ēt nisi ponatur in candelabro Eccleā eam
explicāt declarandi, id ÿo ipse David psal 118 ingenuat dicit: declara-
tio sermonum tuorum illuminat, et intellectū dat parvulis. — — —
Duēs 2. ad Cor 4 Quos: etiam operiū cē Evangelium nostrum in iis qui pereunt.
ÿo alibi n̄ ē opertum Ro Apostolum, ÿo loqui ibi de Evangelio rude simplō, ed
explicato et expresso & praedicationem, ÿo credentibus erat clarum, Judaeis aut
Gentilibus, eā Apostolos credere nolebant, operibus, fraudis et scandalum fuit.
Duēs. pmo. Matth 5. Apostoli dicuntur lux mundi, ÿo eorum praedicationes et vitæ
= tura ēt clarissimæ. 2do Scriptura in Veter. Testmto erat quidem = Liber Signa-
= tus, in novo aūt ē liber = apertus, eā agnus quisque aperuit librum. Apoc 5.
Ps 18 ad fin. = Deo ibam apostoli dicuntur lux mundi, eā illorum praedicatio lucida
esempla et doctrina penē intellecta boēs ad similitudinem morum et vitam adhuc
conformandam erant eruditura. Unde ibi subjungitur, Luceat lux vestra coram ho-
minibus ut videant opera vra bona &c. ad 2. N. C. nam Scriptura in novo Testmto
ideo dicit̄ liber apertus, eā nunc aperta et implenda sunt mysteria et figura
Veteris Testmti, n̄ ēt vis obscuritas eā adempta. — — —
Duēs 3. Primo Pabri Coeyenses Scripturas Vitæ Comentarijs. 2do Pabri con-
tendunt ad Scripte Lectionem adhortandi boēs etiam rudes, ÿo supponunt eam
= cile, n̄ ēt difficile, nisi ēt claram. Dñi S. Aug. Epist ad Volusianum asserit, n̄ ēt difficile, nisi
= si in Scripturis nihil ad salutem. 3ÿ ad 2m. Pabri illi habuerunt com-
= mentaria sua eā Apostolos coram suis discipulos. Ad 2dum. cum Pabri gene-
= ralia

12 Quis: si Scriptura eet obscura, videnetr Deus studio voluisse haec desipere eam talem modum loqdi adhibere, quem sicebat ab eis nō facilè et bene intelligi posse, ai hoc impium et diceretur. 2do dici nō pt, quando nihil eā obscuritatis Scriptura s. Pe ad t. N. Sti: nam Deo et xto fuit liberū, nobis hoc et alio mō magis et minus clarè loqui in Scripturis, praesertim cum in ipsa s. Scriptura scripti: =enter nobis indiderit modum et viam illā intelligdi Scripturam, quibus nos auedere Caleam et Caleā passores. Matth 13. qui Caleam nō audierit e= ad 2dum. N. Arl. nam eā fides e mā seu rei tractata, quae aliqdo subli: =mis e, ut mysteria Trinitis, Incarnatōis; Item modus, quo mā tractatur pt et propos, aenigmata et parabolae; eae moliora fuit, ut ul in Caleā [illegible] Servetur ordo et subordinatio inter DD. et discipulos, inter praelatos et Laicos vta illud Pauli: nunquid omes Doctores, nunquid omes interpretes. —

## Quaestio 6ta.

Quid Dicendum de Lectione s. Scripturae linguā Vernacula?

1. Nota. linguam vernaculam eē linguam vulgarem et ōibus alicuius patriae communem seu exercitij Hebraicā, Graecā et Latinā: si porrō Haeretici frequenter nobis obiiciunt Sacrorum Bibliorum in vulgares linguas translationem usum ab Ecclesiā ōibus interdici, persuadere nos conantur Lectionem s. Scripturae in lingua vernacula seu vulgari ōibus indifferentibus et ōm plebejis ac mu: =lieribus eē concedendam, eamq debere in Divinis officijs decantandis usur: =pari, contra quos. —

2. Dici Nota expedit in officijs Divinis aut aliis Lectionibus publicis ubi Sacra Scriptura vernaculē, sive nec eē conveniat, ut privata Sacra Scriptura Lectio ōibus indifferenter permittatur linguā vulgari: et ideō justissime et pru: =dentur Ecclesia et regulam istam Indicis Librorum prohibitorum in fine Conc. Trid positam: Henno. Charm. pbl. 1ma Pt. quia si hoc expedisset et sane eius medio usi fuissent Apostoli, eorumq Successores in Ecclesiā Catholica, sed nunq fuit usi sunt alia lingua, quam Hebraica, graeca et Latina, licet caeterā, docerent, concionarentur apud populos, quibus cujusla eēnt lingua s., id e hoc praefata, qō. T. L. pinis, quem calamus intendunt Haere: =tici et Lectiones vernaculas, plus e nocivus, qm profuturus fidelibus, nam prophetae et psalmos, qui in Ecclesiā leguntur, in linguā vernaculā, cum et nos Latinam linguam caeterā vix intelligamus Sine interpretatione; si am finis spectatum aliquem percipere point, detrimentū qō imminet, quique e, cum oēs aut fere omes haereses ex Scriptura Sacra male intellecta originem habeant. pbl. 2da Pt. ellia promissa s. Scriptura Lectio pt eē aliquibus.

scandalo, nam si vndeq; audirent eleg̃erent vernacule Canticũ Canticorũ
et illud Osee 1. Sai libi filios fornicacionũ, item mendacia Salem apparen-
tia Iudith, Abrãm, Jacob. Adulterium Dauidis; item q̃ Sara, Rachel Lia
dederint ancillas viris suis in concubinas; item apparatus Scripturæ contradi-
tiones, certe periculũ est, ne multa pessima pulsarent & illicita & tolleranda
x̃n ita mala, unde refert Bellarminus multos esse in Anglia audientes in Ecclia
cap. 25. Ecclii: in quo multa de malitia mulierum; sim̃ audiendo dixisse, illud
n̄ ee Verbum Dei, sed potiꝰ Diaboli. T. 2 Eccla sufficienter est habuit providet
fidelibus & exhortationes, orationes, catechismos, Scripturæ explicationes, unde doc-
trinam sanam ad salutem necessariam abundantissime possunt deprompere. Con-
cessa ergo nulla prudens librorum prohibitorum Corde Tridi. ibi: cum experimto manifes-
tum sit regulas in prudis libros prohibitos Corde Tridi. ibi: cum experimto manifes-
tum sit, si S. Biblia vulgari lingua passim sine discretione permittantur, plus
inde ob horum ignorantiam detrimenti, quam utilitatis oriri, &c. Interim cum illud
Pii IV Statutũ sit disciplinæ ex. usu contrario potuit in aliquibus locis cessare;
quare, ut revera factum est in Germania, imo etiam in Transylvania, in quibus
locis quondam pro confessa sua duntaxat absq; licentia ab Ord. petita, pr quibus Scrip-
turas ab authority Catholicis in vernacula lingua translatas legere. 3.
Obj. Apostoli &c. ita dicit: ni manifestum sermonem dederitis quomodo scietur
id quod &c. Eccla exigit publica de quibus cognitio debeat fieri manifesta
lingua seu vulgari. Dist. R. nam n̄ fit ubi merito suspicabitur, sed excludendo
et collationem, quas aliqui Corinthii, ut donum linguarum ostenderent, lingua sua
genia exprimebant, quos ideo Apostolus redarguit. Dico N. Illud est simplex oratio 4
ni intellecta &c. Ego finis officii divini est populi instructio et consolatio. Ecclia
n̄ potuit percipi ex lingua peregrina; Gradum ad Judæi legebant antiquit. Deum
colebant ubiliter figuris et certe nonis, quam significationem planam ignorabant,
quidni Asiani ubiliter orarent lingua ignota, cum ille ad quam ceremonia et precis
dirigantur, illas intelligat. pro rei publica Eccla orat n̄ fit populus. ad Corinth. loqui-
tur, adeoq; n̄ requiritur, q̃ populus intelligat sed Deus, sicut q̃ orator latinus intel-
ligat Græcum pro nutu. ad 2. N. Ry. nam finis præcipuus officium Divinum
n̄ est populi instructio, sed adhuc ab Ecclia debitus et laudandus; interim ut
ex Scriptura sit instructionem et consolationem percipiant, faciet nt fiat in omni-
bus explicetur. Dico. Jn hoc diu ego ita de officio Judæi ordi- 5
nandi, ut ubi essent diversi idiomata Rex, ibi essent diversi ministri linguæ
diversis officia celebrarent q̃ Scripturæ in sua lingua de lingua Græca et
Latina, quæ ut in officio Divino usitata, loco sacri, quia capta à Latinis

Calina, quæ ut in officio Divino usitata, loco sacri, quia capta à Latinis

Constantinopoli ibidem erant permixtim Graeci et Latini, pro quibus cum
petierent duo Episcopi, Graecus unus, Latinus alter, respondit Pontifex, quod sua
mererentur ministros idoneos, qui Graece Graecis et Latine Latinis officia celebrarent.
6. Objic 2. Illud et Apostoli ad providendam plebem coronam habuerunt lingua vul-
garis, ergo eidem promiscua plebi permittendum est sacras Scripturas legere lingua
vulgari. Dr N. C. nam Verbum Dei recte praedicatur lingua vulgari, quia praedi-
catio explicationem continet, quam facile de capitur, quam cum scribitur: nudus
7. nudus dextus scribitur, qui ab ibus non capitur. Quia Scriptura S. ad
eum Christianum conducit, doctrinam, continet ibus communem. Ergo N. C.
et ad illud Scriptura contineat doctrinam ibus communem, hoc modo continet,
quam vulgaris non capaces et ad quam sufficienter instruuntur in concionibus
quae in ibus Ecclesiis fieri debent ad hoc enim Deus posuit in Ecclesia pastores
8. et doctores. Quia S. Hieron scribit: Scripturas Deus Christo
-stomus ibus Scriptura lectionem inculcat hom gen Epist ad Colloss. audite
inquit, obsecro Mulieres Deo, comparate vobis Biblia ea pharmacia, idem
et alibi Salvo. Ergo ad tm N. C. ex verbis tm illi nil posse obiici contra
cum non principaliter indifferenter lectionem Scripturae, sed Parisiis et scribat
contumaces revocabat ad Scripturas ut confundantur. Ad 2. Dr C. expedit hoc
tempore N. expediebat tempore Noemi, ergo inde nil tm sine haec Corpore
Ecclesia aliqua permittit imo praecipit certo tpore, qua alio prudenter prohi-
bet, ut pte in communione sub utraque spe, et postea sub unica. Valeat D.
expedit et debet permitti ibus, qui cum fructu legere possunt Dr ibus eum, qui
9. possunt abuti scripturis N. — Quia Injustum est invadere filium, ne le-
gat Deum Patris sui, sed Evangelium est Deum illi pro ibus consecra-
tum. Ad 2dum. Rorendum est, sacras Scripturas inter libros Canonicos prohibitos
rationem, ait hoc factum est a Deo tho. Ergo ad tm: Dr Nr: inficiatur injus-
tum esse si ita Ecclesia non posit esse alium noxia, esse aliunde non posit cogno-
scere ultimae patris sui determinationem seu Voluntatem Christi N. Sancto
-riani ex inspiratione Pastorum Voluntatem illi possunt cognoscere. —
ad 2dum Dr Nr: Rorendum est rationem et unum librum secundum esse no-
-rium, Dr tantum librum et unius modum N. Quia doctrina Scriptura
10 est S. bona et utilis ad docendum et arguendum ut Apostolus 2 Tim 3.
2do. Illud ipse graec ayit Patri, et fidei mysteria et Scriptura revelave-
-rit parvulis et simplicibus: complectur libros. Quia Scriptura est clavis
scientiae, ergo a nemine tollit debet. Ad tm. Quod bonum est gladius
nimis et nocivus furioso, bona carni consilio sano et nociva infirmo

ita bona è Scriptura intelligenti, sed quandoqs nociva rudi, n̄ tñone
sui, sed defectu dispoñis in subjecto. ad 2. ibi parvulorum noe n̄ rudes,
et insipientes quorum; plebeji intelligentes, sed humiles n̄ habentes fidem
efficaciend; quales erant apostoli Domini. ad 3: N.ar. nam porta è fidei
clavis, interpretatio vō Caleti ubijs è clavis fidei; unde fraudulenter proponant
Catholici populo Scripturam, eē operam, ut p̄ sollicitudinē Caleti interpretatio-
rem sanctam clavem fidei.

## Quæstio prima.

An authentica Scriptura reseriatur apud Hereticos? 1

Nota: ad authentican Scripturam legitima requiruntur, p̄ exigitia, Canon
legitimus Versio, genuinus sensus, seu interpretatio; si go ostenderimus, Ha-
reticos in hijs ppijs n̄ posse probare exigitiam Scripturæ, item nec Canonem
nec Versionem nec interpretationem eē apud eos authenticam, concludendū
erit, nec eē apud ipsos veram Scripturam. — — — — 2.

Duo: Scitandū est n̄ posse sufficienter probare in hijs ppijs exigitiam Scripturæ
esse, nec habere Canonem, Versionem et interpretationem authenticam go.
è catholicis. Primum P. Molinum v medium, ex quo probant, v è infallibi-
litas, v certa criteria seu indicia ex parte Scripturæ se tenentia, v divinitus
inspiratum, sed nullum è mediis sufficiens ad infallibiliter probandam exigi-
tiam Scripturæ. go. p̄mum n̄ Scriptura, qā de hijs exigitia dubitatur, et si exigi-
tia Scripturæ. go. p̄mum n̄ Scriptura, qā de hijs exigitia dubitatur, et si exigi-
tia probaretur Scriptura, probaretur idem p idem, eē suppositum ut, go eē in ipsa
Quæstione go. Non criteria n̄ antiquitas biblioñ et mirabilis conservatio
inter tot casus, eventus rerum, qua in bibliis prædicebantur futura; nec hæc in-
quam, n̄ possunt infallibiliter probare exigitiam Scripturæ. nam ipsa via hæc
possunt absolute reperiri in libro quodam prorsus humano unius v pluriū
authorum; cui em tali libro mere humano n̄ pōt eē antiquissimus, a Deo
mirabili conservatione provideā conservatus, ac Magistr et Sancte continens
item cui n̄ pōt in se continere prædictiones et Vaticinia, cum alii Sibil-
larum gentilium, quos ubijs pro Scriptura n̄ habent adversarii, pleni
fuerint prædictionibus rerum, qua postmodum evenerunt. 2do qā de hijs ipsis
criteriū n̄ constat adversarijs evidenter et certō, sed precise ex revelatione
humana, quam go contendunt fallibilem eē. Non denique spiritus interni,
nam imo iste sanctus spiritus privatus i profusq incertus et dubius, utrū sit

à deo nec ne, nec probari pt ab diuinis, cũ à deo ista ẽñ probari queãt, debe-
ret probari ex scriptura, si sic euidenter sicuti ceteri uiliores dum scriptura
probantur ex scriptura spiritu ueremo, cũ spiritu intermus ex scriptura: 2do iste
spiritus in diuersis locis ẽ diuersus et contradictoria docens, ideoq; nõ ẽ de diuini-
tate spiritus s.; qui contradictoria docere nõ possum sit essentr ueritas; 3dam de
spiritu contradictoria docente, pt, nam haeretici dicunt libros noui tt aliqui expla-
me nti cũ diuinis, Ethnici am cũ pagani dicunt nõ ee libros diuinos, neq; scriptu-
ram nq; iudaei dicunt libros ueteris testamenti nõ ee diuinos ergo; 4tum ad
ad canonem librorum: haeretici nõ possunt probare canonem ex scriptura s. qua
sola ista ipsos pt parere infallibilem certitudinem, et partim qa in scriptura
nullibi proposes clare imo nec obscure dicr, libros oes libros istius diuersi ad-
mittendos pro diuinis, et nõ alios pro ipsi reiiciendos, cũ uere diuinos; partim qa
etsi alicubi legerentr scripturam scriptam, libros et nõ alios libros ee scriptura
s. ptereà dñr nõ certi infallibiliter certi; eoq; certi nõ certi, an nõ aliquis
impostor hac uerba addiderit. 2do nõ possunt probare ex traditione, qua tra-
ditione in his determinatis libris; et cum ista criteria sint clara et euidentia
et obscura et dubia? non tm, qa hanc Eccem in aliis libris nõ uident genti-
les et pagani, ac judaei, imo etm uiri doctissimi ex ecclesia olim de illis
dubitabant; non tdum. qa sic nõ possunt parere certitudinem infallibilem
infallibilem. 3tio. nõ possunt probare ex interno spiritu, partim qa aqua et
magis incertum ẽ an iste spiritus sit spiritus diuinus, et an iste
canon sit diuinus; partim qa oes alii eodem iure possunt dicere oppo-
situm spiritum suum spiritum priuatum; et certe cum in assignando canone
discordent haeretici, quis talebit legitimus, quorum spiritus priuatus in
canone determinando uerus? an caluinistarum, an lutheranorum, an
aliorum? quis rem decidet? an lutherani? nõ credent caluinistae; an
caluinistae? nõ credent lutherani. 4tum 5tum quoad uersionem. Si pos-
sent probare sufficienter, id probarent ex scriptura. ai ex scriptura nõ pos-
sunt; partim quia in scriptura nullibi dicr, istum illum canonem
à se comissum ee legitimum uersum ex textu fundamentali hebraeo et graeco.
partim quia etsi in scriptura hoc legeretr, de hac ẽñ ipsa assertione rediret
dubium an ea sit in textu fundamentali? an ẽñ apocrypha à malevolo uersore?
Si recurratr ad spiritum priuatum, uideant dicant uel de hoc iam

errorum spiritu. T.d. auctores versionum, quas habent Hæretici, fuerunt
boni privati, qui erroribus sunt obnoxii, n̄ saltē fuerunt periti linguarum
Hebraicæ et Græcæ; fuerunt bñ incorrectæ, volitiosi, apostatæ, odio et
invidia erga Romanū Pontificem vñctum, ut nil dicam de aliis eorum vi-
tijs superbiæ, luxuriæ &c. an in tam malevolos ad introitum pulsi Veri Sapien-
tiam et Spiritū Sanctū, seculorum Magistrum? T.d. nefas è, ut Verbum
Hæreticorum sit fides nra; cum discrepent inter se in specialibus infinitis
an nostri sint judices in causa? et videant, an fuerint nostra sit fidendum?
nostra è una, simplex, constans, antiqua, immutata, eadem in Gallia, Hispa-
Germania, Hungaria, Polonia, Europæ et Africanæ, vtā ut de oibus Catholicis
et totum orbem terrārum Ecclesiis diffusis dici soli: Ecce unus è populus et una
cujus artibus et capitibus accommodata; alia Anglis, et Helvetiis, Bohē-
dis et Pomeranis, alia suis, et ipsi urbi alia alteri &c.

Obr. Vtā. quoad sensum et interpretationem: nam verum adversarius sua
Scriptura è clara et perspicua talem ipse, quicunq; sit et pietatem ac attentā et devotē
lectionē pariq; affectibus, cum æquali, item in ipsa causa rebus, quæ sunt ad salutem ac-
=dita necessaria, ait D. sta. hic conclusionem probaverimus. 2do adversarii suum genium
Scripturæ s. habere n̄ potuit. T.d. cum donum interpretandi Scripturam authentice ab
competit Ecclesiæ Catholicæ, in qua n̄ et Hæretici, clam et, eorum interpretationem
n̄ ēē authenticam, nisi eam à nobis acceperint. recurrunt ejus ad fontis puri-
=tem, ad quam falsitas stillæ fontis, inde pti, et interpretationis aperte falsas
et vitiosas coarctandas sui exponant. Inde n̄ insuper approbabit. 6.

Obj: Et existet aliqua Scriptura, è principium elm à Catholicis, adeoq; ab utraq;
parte liberāde concessum, qđ n̄ dubium, aut probādi ejus existit
exigi. D. t. N.C. nam principium ipsum n̄ è ejus, probari debet, ab adversarijs
am probari n̄ pt. qđ. 2do D. ant. è principium ab utraq; parte concessum, ad
i ex eodem motivo et fundmto &c. ex eodem N.C. i adversarii ex eadem
motivo concederent, ac tenerent, Scripturæ Scil. ex traditione et auctoritate Eccle-
siæ. saltē et Italis pax foret inter eos, si eis hanc audirent in ad-
=mittendis Scripturis quoad existiam, admitterent concessibile elm in intelligen-
dis quoad sonum, et sic in oibus articulis controversis. 7.

Dicit: Hæc Euangelia: an deberet Scriptura Divina è cuniosa, et iam indigna,

quia dolam aliquitatem reddit dubiam, imo inepta, quia tota fidei prin-
=pia non probari sed supponi debent ex Pr. Anal. ubi enim cuncta non è,
inquirere an totum fidei ipsam sit satis solidum; neque Deus eos obstrinx
revelatis à nobis semel et sine motivo prudenter inquisitis firmiter credi
vult neque velle pot, nam qui ulto credit, facilis est error; quis vellam indig-
=nam putet si quadam fidei dictam, quae ulterius infirma et negotiosa, inquisi
=tione, declarare laboret, et qui inertium prosatiet, indagare pro nihilo ducat
se nobis non videt. quidni ego adversarii non possit infallibiliter probare existentiam S. Scrip-
8. ture, laudin malè admittat Scripturam ad Divina fidei dictat. Quia fidelis est, qui testatur fidei
S. hoc est, fidelis testimonium est quasi vita testatio asserentis qui Scriptura pie
tequam vult ea agnoscat. ipse enim fidelis reddit testimonium fidelibus nre Jam 8.
et fidelis docebit nos via et suggeret nobis via sapientiae. ego ex fidelibus interno
per sanctum cognosci existit Scripturae Dei hoc argumentum est inertum, quia testatio scripta
adhuc ad probandam existentiam Scripturae et sic supponit id quod de quo est Q.
T. A. ex his testatibus non plures ego illa fidelibus quo judicant dari Scripturam,
sit fidelis Sancti Augustini, et non potius fallax persuasio, et erroneum testi-
=monium? S. Q. Tuta est Scriptura negotiosa, eodem jure possit dicere,
se regere ex interno fidelis S. testimonio. Etiam quae pro sua causa aut
contra nostram possent objicere Haeretici, illa praevenimus et solvimus Quest.
2. et seqtibus.

## Quaestio Sexta.

An Scriptura S. sit fidei regula infallibilis et quidem Obj.
1 Duo: Scriptura sacra vulgata editionis est regula fidei infallibilis, non sola.
Obj. 1m P. quae est de fide. Nulla data fidei regula infallibilis, est magnum
Scriptura, cum sit ipsum Verbum Dei, qui nequit quin infallibilis nec
fallere pot, et deus illuminavit Judaos incredulos remisit ad Scripturas Scrip-
=tamen Scripturae ait fuis S. illa Sc. quae testimonium perhibent de me.
go vane non credidi, nisi in exponendis fidei veritatibus infallibilis exist. S. Q.
Concilia, Sanctos Doctores, S. Sedis Doctores, Patres et Canones adhuc, quos
Deus, pro definiendis, expandis, et plandis fidei dogmatibus ad S. Scripturam
recurrunt tanquam ad divinum et infallibile oraculum. Dixi: sacra vulgata editio
=nis, quae Sacrum Tridentinum, ubique jam in multis vitiatum non est fidei regula
infallibilis infallibilis, sicuti nec versio 72 interpretum, quae licet quoad omnia
data non est prima sua puritate restituta, et deo licet sit magna auctori
=

=talis in Eccla, nullo tñ decreto cautum è, prout tenenda et recipienda. 2.

Obr. 2da P. quæ è contra Calvinianos et qui scripturam dicunt nostram unicam fidei regulam, et contra Cox probatur, quod n sit sola fidei regula: qa in scriptis nr probavimus SS. multa sunt obscura et intellectu difficilia, ita ut in ipsis explicandis patienter interpretes, jo tunc ad aliam controversiam judicem è recurrendum. T. 2. Si scriptura s. quam claram et perspicuam ee dicunt hæreticis, sufficiat ad diremendas eor fidei difficultates, cur à tot annis inter Catholicos et Lutheranos et Calvinistas de baptismo parvulorum, de reali præsentia in Eucha, jo nequit, ut faciant nr et perlinacis scripturam nr legere et illam ad litem determinandam nr sufficere, ai primo et unum cavebunt sibi, jo plurim debent amplecti: T. 2. Si scriptura sufficeret, vel sufficiet secundum literam et sensum, cum nil sit aliud assignabile, ai neutiquam sufficit. Ph mr de Litera, quia ut ait Apostl 2 Cor 3. Littera occidit id è intelligum et errorem induit, et certè nunqm auditi Judeos, qui negarunt Messiam advenisse arbitrantur, eoq; pter literam Isai 6. ipsum - ex secta devitemq. nunqm auditi Arianos, qui Xtum n Deum, sed Deo inferiorem volebant pter literam Jaj 53. falet mayor me è. cum in hoc dictum sit de Xto ut hoc? pulcra quid inducit Pelagianos, ut negarent in Ada posteris peccati originē? hoc ubi Litera audiens: n portabit filius iniquitatem patris Ezech 18. quod dictum è de peccatis personalibus. quid denijo aliis innumeris? Litera occis. Ph mr de Spu. nam cum scriptura sensus sit sæpe obscurus, et difficilis intellectu, et inde plurima oriatur controversiæ, ut patet ipsi Lutherani et Calvinista. cum ipsi disputarunt et disputabunt de vero hujus provinc. hoc è Ph meum, debent agnoscere aliquem judicem determinatē, ai scripta n sit et judex de suis ipsis Spu. jo. Ph mr. obijm seu maa controvsiæ n sit et judex ejusdem controversiæ ai jdo de alienis scripta Spu contrarior, ita scriptura è maa seu obijm controversiæ, è enim id, de quo inter partes disputatur et contraveritur, jo. —— 3.

Dub: Scriptura s. è lex et regula fidei et morū, jo eius è judex fidei et morum controversiarum Jo N.C: nam lex et judex sunt duo maxime distincta, lex enim docet, quid sit agendum: judex vo ex præscripto legis pronunciat. Scriptura è quidem lex et regula fidei morū, sed n est eorū judex, nam judex dft de facto, ut partes litigantes audiat, testes ferat, quo ab illis audiatur, ipsasq; partes compellat ad agnoscendum acquiescendumve sententiæ

ai n pl in Scriptura praefare, qui confat ex Luth. et Calvinistis, qui litigare n cessant cum nobis cum inter se nec in Parlamento ex sola Scriptura potuit terminari controversia. Porro aliae Novatorum objectiones circa Scripturam perspicuitatem et Versionem Tolutus seorsim in praecedenti Quaestione contra versionem judex dicemus infra.

## Quaestio Una.

An dentur Traditiones, quae sint fidei regulae infallibiles?

1. Nota 1. Traditio pro sunt vel latè & stricte; latè sumpta est omnis doctrina ab uno alteri communicata sive scripto, sive voce, ut patet ex 2. Thessal. 2. tenete traditiones, quas didicistis sive per sermonem sive per Epistolam nostram. Traditio stricte accepta est de qua hic agimus, est doctrina ad fidem, mores et disciplinam pertinens, quae in libris canonicis non est scripta, sed in libris canonicis non scriptis, quia in scriptis SS. Patrum et aliis Conciliis traditiones conservantur, similes in unam corpus Collectam. — — — —

2. Nota 2. Stricte est traditio, quae est Divina, Apostolica, et Ecclesiastica. Divina est verbum Dei non scriptum, sed ab Apostolis, qualemcumque Verbi Dei praeconibus ad nostra usque tempora voce transmissum, ejusmodi sunt traditiones, quae ad modum et formam sacramentorum pertinent. item ad regimen Ecclesiae ut aliquot a SS. Patribus vocantur Apostolicae, sed improprie et radicaliter quatenus sub Apostolorum sunt promulgatae. Traditio Apostolica est doctrina, quam Apostolici viri qualemcumque Ecclesiae pastores instituerunt, ad nostra usque tempora transmiserunt, ut observatio diei dominicae, et paschae, jejunii quadragesimalis. Traditio Ecclesiastica est doctrina, quae a successoribus Apostolorum succedente fidelium usu fuit introducta, et ad nostra usque tempora transmissa ut Vigiliae, festorum celebrationes, aquae exorcizatae usus.

3. 90. Nota 3tio. Traditiones Divinae ratione divinorum stratuum dividuntur in traditiones legis naturae, quales sunt omnes leges Mosaicam a Deo ante servatas ut Adam, Noe, Abrahae, in traditiones legis Mosaicae quas Israelitae a Deo per Moysen et alios Prophetas acceperunt, nec inveniuntur in verbis Decalogi scriptae etc. et legis Evangelicae, quae ab Ecclesia a Deo et Apostolos accepit, nec inveniuntur scripta in novo Testamento. Nota 4to. Sunt traditionibus Apostolicis

4. eis aliae et perpetuae, quae ut sol et lux ad finem mundi servantur, tales sunt, quae dogma aliqua proponunt, item mixtio aquae cum vino in calice; aliae locales, quae ad certum tempus et locum sunt, ut abstinentia a suffocato et sanguine, servanda usque ad plenam Evangelii promulgationem, qui tam non est stricte traditio, nisi quoad durationem; nam hoc

quod subsequam scripsit in aliq Apostolis, alicet universale quo pro uni-
=verso Eccla instituta, vt, vt jejunium vt male, item diei Dominice observato
loco Sabathi: alicis particulare, quo et instituta pro una Dni aut aliquibus Eccle
=siis particulis, vt jejunii Sabathi olim Dnice observatum. alicis vt nec sanc
=ta instituta vt p modum precepti: et cum obligatione ea servandi, vt jejunii
Quatuor male, missio aque in calice, alicis libera quo instituta sit p modu consi-
=lii, vt aspersio aqua benedicta. Nota V. Traditiones Ecclie quo fuit 5
sunt ab Eccla dicta à spiritu S. alicis vt speculatives, et nil aliud sit q̃m veritas
=tum speculativarum à Deo revelatarum applicatorq; et extensiorq; ad quedam par-
=ticularia sub illis vere contenta, facta ab Ecclia dicta à spiritu, vt q̃d Concilium
=cum fuerit Ecumenicum, q̃. Leo Magnus fuerit Eccle aquel verum. alia prae
=cepta, que dicunt Veritates aliq̃m practicas, sicut traditia ab Eccla, et aliud vt
q̃m veritatum practicarum in scriptura. v. g. traditionis Apostolice applicatorq;
et extensiorq; facta ab Eccla, vt q̃d celebrandu sit festum Laurentii. Porro
Novatores condemnant, nullam prorsus dari traditionem divinam, hinc q; concilia
=runt nullum pro fide aut moribus argumentum infallibile ex ea posse depromi, et
ex sola scriptura, q̃m volunt esse solam fidei et morum regulam, extra quam nul
=lum dogma haberi pt de fide credendum. Contra Luos.
Dico 1. In statu legis nate existunt traditiones divine: sine nulla pfecta vera re- 6.
=ligio sine certa fidei et morum regula. ai in statu legis nate vera fuit erga Deu
religio, q̃ fuit certa fidei et morum regula, ai illa regula n erat S. scriptura, nã
tunc nulla extabat, q̃ ea regula erat traditio. Adam npe filios suos docuit
que sibi de Mediatore Xto et aliis mysteriis revelata fuerant; filii Adam
suis posteris usq; ad Moysen n interrupta serie comunicarunt ea, que ab Ada
didicerunt. Erat Deus Gen 18 comdat Abrã: q̃ praecepturus sit filiis suis et
domui sue post se vt custodiant viam Dni et faciant judicium et justitiam. Ex
quibus pt, q̃ posteri Adam ritu colendi Deum augerint, n p scripturam,
sed p traditionem. Dico 2do. In Lege Mosaica preter scripturam exti- 7.
=terunt divine traditiones ad fidem et mores pertinentes. pbm. Israelita n tenu
=bantur legere scripturam, sed et Sacerdotes interrogare Deut 32 interroga patrem
tuum et annunciabit tibi, Majores suos et dicent tibi Exod 8. non te pu-
=teat narrare seniorem, ipsi enim didicerunt à Patribus suis. Idem habetur
Psal 77. v. 2. Israelita ex sola traditione habebant Divinitatem Librorum in
Canone repositorum; et medium ad habendum. Origine n habuit in scriptis, sed et
in mysteriis ante gratiam Dei scriptibus.

9. Duo sūt in lege Evangelica præter scripturā s. existit et nostro admitta et tra-
=ditio divina, quæ æqualem scripturæ authoritatem obt, et quæ ē altera fidei infallibilis
regula. ē de fide contra Hæreticos. 1 Cor 11 ℣ 2 Cp̄ 2 Thess 2 ℣ 15 state fratres state, et tenete traditiones quas didicistis sive p̄ sermonem sive p̄ Epistolam nram; ubi clarē Apostolus distinguit triplicem
doctrinæ ordo revelatæ, unam comunicatā sine scripto. 2 solum viva voce
et alteram scripturæ inscriptam; et fidelis hortatur, ut utrumq; fideliter te-
neant. Joh 21. plura habeo vobis scribere nolui p̄ charta et atramentū tibi coram
me futuri apud vos, et os ad os loqui. Item 2. Tim 2. quæ audisti à
me p̄ multos testes, hæc comenda fidelibus viris, qui idonei erunt et alios
docere. Item 1 ad Cor 11 Collaudo autē vos fratres, q̄ omnia mea memoria
habetis, et sicut tradidi vobis præcepta mea tenetis. Item 1 ad Cor 11 Cæteras autē
cum venero, disponam. q̄ am disponeret, ubi scriptam ē? Item Joh 16. multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. et cap 21. Sunt autē alia multa quæ fecit Jesus, quæ si scribantur
per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui essent scribendi
libros. q̄ multa sunt quæ Apostoli ex Evangelica h̄ scripserunt et non vera
voce tradiderunt. probat 2do ex SS Patribus priorū seculorum quos Nova-
=tores admittunt. Seculo 1. S. Dyonisius lib 1 de Ecclesiastica Hierarchia cap
ult: Apostoli sūma illa et supersubstantia partim scripsit, partim non scripsit
instituitq; suis nobis tradiderunt. Seculo 2. D Irenæus lib 3. cap 3. hæc
ordinatione et successione ea, quæ ē ab Apostolis, traditio pervenit usq; ad
nos. et cap 4. q̄ dam, si neq; Apostoli scripturas reliquissent nobis, nonne
oportebat ordinem sequi traditionis, quem tradiderunt iis, quibus committebant Ecclesiæ. Seculo 3. Origines in Cap 6. ad Rom dicit. Ecclesia ab Apos-
=tolica traditione accepit etiam parvulis baptismū dare. Seculo ult S. Basilius
lib. de spiritu S. cap 27 dogmata, quæ in Ecclesia prædicantur, quædam ha-
benus ex doctrina scripta prodita, quædam mysteria ex Apostolorum traditione
in mysteriis, ide, in occulto tradita recepimus, quæ tamen utraq; vim habent
ad pietatem. Jn. quibus subsequitur Seculi S. Author eadem energia de tradi-
tionib; Ecclesiæ scripserunt. probat 3tio. Rom: ergo ad fidem et morē per-
tinentia debent credi in verbo dei, nam fides ex auditu, auditus autem per
Verbum Dei. ut ait Apostolus Rom 10. ai non ergo ad fidem et morē pertinentia etiam ea de
versantia, credita continentur in aperte in Verbo Dei scripto. imo nec obscure ex pa-
=ter Verbum Dei scriptum nostro ē admittunt Verbum Dei traditum. p̄ men sino
cremus q̄ pater in Divinis sit ingenitus, q̄ libri in sacra scriptura contineti
sint Divini; q̄ libri in Canone, quem nunc habemus, non reprobati sint Concilii

et apogrÿphi; ai illa oia neqs ex Evangelio neqs ex et Epistolis Apostolorū
pount probari gō. pbre Min eadem. Calvinistae et Lutherani credunt contra
Errorem Helvidii Virginitatem B. Mariae ante, in, post partum, credunt adversus
anabaptistas valere parvuli baptismum; credunt contra Donatistas valere
datum Baptismū hereticis et peccatoribus; credunt utiq; Evangelia servanda
dum Canonicum loco Sabathi, ai nullum ex his capitibus credere pount pterea autho
ritatem Scripturae, nullus em negabit apex i in Scripturis ygō ex sola traditione
pbre 2da. gō traditio Divina aequalem S. Scripturae auctoritatem habeat, cui ex textu
citi Apostoli, ubi Thessalonicenses adhortatur, ut stent similiter in fide, ideogo aequaliter
amarcant verbo dei, quod augeant sive scripto sive scripto seu traditione. 2do
Verbum Dei Scriptum e fidei regula infallibile, ut jam ostendimus, gō ei nō scripti, sed
Cor, quia nō habet gō sit regula infallibilis ex eo, gō scriptum sit, sed ex eo, gō a deo
procedat. Nam scriptum conservat ad memoriae comodum, nō ad rei veritatem, recipitur
sit scriptū sive non scriptū a deo procedit, gō. Dei gō Apostoli in exordio Cathe
anunciabant gentibus viva voce fidei mysteria tanqm a deo revelata, tenebant
vos credere; quia Deus suscitabit eum, nam qui nō crediderit condemnabit. Marci ult.
ed. Sunt Verbum Dei, gō nec dum erat Scriptum, nō sequitur infallibile authoritatis,
nō sequens illigali credere gō. Ita tenebant pueri antecessores nostros: gō sicut
Imus Sacerdos Verbum Dei sola voce traditum tanqm infallibile recipere,
gō et nunc tenemur. confirm. Pulcher. Ex Conc. Trid. sess. iv. decreto de Canoni
cis Scripturis dicente: « sacrosancta perspiciens: Synodus, hanc veritatem et dis
« ciplinam in libris Scriptis et sine scripto traditionibus quae ipsius Christi ore ab
Apostolis acepta aut ab ipsis Apostolis spiritu S. dictante, gō. quasi manus tradita ad
nos usq; pervenerunt, Orthodoxorum Patrum exempla secuta, pari affectu et reverentia
« pij novi Testamenti, cum utriusq; unius Dei sit author, nec traditiones ipsas tum
ad fidem, tum ad mores pertinentes, pari pietatis affectu et reverentia suscipiat ac ve
« neretur, » et mirum, quibus traditionibus prudens Synodus eosdem contemnendi
anathema sit. Musa vide apud Bb. 12
Objectio. Traditiones sunt Verbum Dei nec Patres, Pontifices, qui sunt meri homi
nes. Traditiones sunt Verbum Dei nec habent auctoritatem infallibilem. Ergo relinquitur, Scripturam
gō nō sunt Verbum Dei nec principium probandi et Apostolos, possim
S. Sunt libri et characteres humani nec principium probandi et Apostolos, possim
describendum et typis imprimendum qui et mendaces, gō sacra Scriptura nō sunt
Verbum Dei. 2do Nō sunt. ☞ D. Sunt Verbum Dei humanitus, hoc est, per homines pro
nunciatum, dictatum, et ad nos tanqm per infirmam translatum et principaliter et
originaliter, hoc est nō tanqm pro auctore principali aut hinc revelante,

13 et traditione Divina proponunter. 2° Quis illud principaliter et originaliter n̄ è a Deo, q̄ à Scriptura agente damnetur, aut traditione à scriptura? 3° ꝓb min: Deut 4. non addetis, ad verbum, q̄ ego praecipio vobis, nec auferetis ab eo. 2do Apoc ult. Si q̄s apposuerit ad haec, apponet ei Deus plagas scr̄as. ad Gal 1 licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterq̄m q̄d evangelizavimus vobis, anathema sit. Ubi Matt 15: irritum fecistis mandatū Dei ꝓpter traditionem vestram, ubi dicit reprehendit Judaeos, q̄ traditione admitterent. 3° 2° min. ꝓb generaliter 2°: argūm ei è de falso supponente, supponit eū traditionem et additionem ad verbum Dei, q̄d è falsum, cum traditio n̄ minus sit verbum Dei quam ipsamet Scriptura. unde Moyses n̄ ait. non addetis ad verbum q̄d scribo vobis q̄d praecipio. Paulus n̄ ait. q̄d scripsimus, sed q̄d evangelizavimus: dicit n̄ Tim: ꝓpter traditionem meam, sed veritatem, hoc ei à Maria dicit Romanus hūc inventam. Jam ad singulos textus 1°: et quidem ad 1 et 2d. q̄d Moyses et D. Joes vetent tm, ne minuatur v addatur aliquid, i q̄d textus alteretur et corrumpatur. alias illicitum fuisset Deuteronomij et Apocalypsi alios addere libros. Porro tm abest ut q̄ traditionem Divinam textus Scripturae corrumpatur, quin potius illam defendat, cujus genuinam hūc exhibeat. Haec respicio consulat ex Deut 12 ubi Deus ait. q̄d praecipio tibi, hoc tm facito Deo, nec addas quidquam aut minuas. ad 3 opponitur per particulam praeter intelligit contra, quemadmodum tm ad Rom ult. particula praeter usurpavit dicit: observate eos, qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam quam accepistis faciunt ubi praeter manifeste scripturae contra. ad ult d: dicit judaeos reprehendit, q̄ traditiones humanas et superstitiosas admitterent C: traditiones divinas n̄ dicit 30 Scribae et Pharisaei arguit, q̄ minuta quaedam tibi humanitus et superstitiosè tradita servarent et de rebus gravioribus n̄ curarent, veg q̄d nonnisi colijs manibus manducarent, et tm n̄ reprehenderet patrem et matrem. traditiones am̄ quae praedicamus, n̄ sunt doctrinae hominum sed Dei. ——

14 Quis D. Aug lib 2 cap 6. exponens illa Apostoli ait. Si quis annunciaverit praeter quam quod in Scripturis scriptis et Evangelijs accepistis, anathema sit, q̄ Apostolus ꝓ particulam praeter n̄ intelligit contra. Aug C: nam ille vetat praeter Evangelium docere, qui et Charitate docet. unde D. Aug. tract 89 in Joem sic ait. non ait Apostolus, plus q̄m accepistis, sed praeterq̄m, q̄d accepistis, nam si illud diceret, sibi ipsi pugnaret, qui dicebat venire ad Thessalonicenses, ut supplerat,

que morum fidei defuerunt, sed qui supplet, et minus erat addit, n' quod in=
=erat solus, qui an[illegible] pretergrediatur regulam fidei, n' accedit in via,
ad recedit de via. ubi D. Aug. manifeste praeter pro corpa semis.

Obj 2da: oia credenda et facienda in S Scriptura continentur, go Traditio e Super= jg
=flua, et inutilis. p.b.a.l 2. Tim 3. oia Scriptura Divinitus inspirata utilis e ad docendu
=dum, et arguendum, — ut spectat fil Dei go: Ps Nat. 18. N C. n' e in Duit Apostolus
Scriptura Scripta. ad utilis e, nam si diceret Scripta, sequeret Scriptura novi Testa
=menti e Inutilis. Apostolus em ibi loqui de Scriptura veteris testamenti, constat ex
Verbis praecedib: ab infantia S. literas nosti, n' em potuit Timotheus ab in=
=fantia nosse literas novi Testamenti utpote nondum exortas. Dues: Joan 20. mul jb
=ta quidem et alia Signa fecit Jesus, quae n' scripta sunt in Libro hoc, haec am scri=
=pta sunt, ut credatis, q Jesus e Filius Dei: go oia Scripta, quae scribebat Scribere
Ps D C: oia miracula Scripta, quia scribebat Scribere ad persuadendum mundo, Chris=
=tum Filium Dei; C: oia fidei dogmata, et mores praecepta N. Testamenti go Traditiones
quae de Scripturis minuebant, transierunt ad oia fidei dogmata et mores praece=
=pta. Dues: S. Cyprianus Epistola 63 in Joannem Caput vel duit. n' oia, quae Deus jj
fecit, Scripta sunt, sed quae scribenda tam ad nostra, n' ad dogmata pertinent Scribe=
=re, et Augustinus tract 97 in Joan: Gesta sunt, quae scriberentur, quae saluti credentium
sufficere videbantur, Ps N C: S Paulus em n' excludunt recipiendam eorum fidei
et morum praeceptorum, quae n' continentur in Libris Canonicis sed excluz
dunt recipiendam scribendi plena et perfecta, cum scribendum ipsos D. Jesus ex
omnibus, quae Illis dixit et fecit, ea elegerit, quae saluti credentium Scripto mandari
oportuerunt videbantur, cetera ad nos et Traditionem tranquillitate relinquere. jb
Dues: Apostoli oia, quae praedixerunt, possa Scripsse, nam ubi est D. Joannes? D.
ceps et go haec praeconidverunt, possumus per Dei Voluntatem in Scriptis nobis
Tradidergat, go nihil reliquerunt n' Scriptum. Ps D ant. Apostoli oia, quae praedi=
=carunt, qualia et ea, quae nihil sunt expresse credenda, possa Scripti tradiderunt
et hoc solum vult Irenaeus C. oia quae scripturis, Ecclesia. Optime praedicarunt,
qualia et ea, quae pertinent ad regimen gubernandae Ecclesiae administrandum Sacra=
=rum, repellendum Haereticos. N. non em illa Secretoria mysteria dei indispe=
=rsa dicebant, nam Apostolus 2. Tim 2. dicit: haec commenda fidelibus hominibus, qui ido=
=nei erunt et alios docere. V — Obj 3 Sti Aug. dicit, quo n' possunt fidei jj
=ri Traditiones dogmata, n' e admittendum tanquam fidei nostrae regulam, ai Traditiones
tales. p.b.m.a. Traditiones dogmata n' possunt fidei principio respectibili, ai Traditio
e principium respectibile p.b.m.a. go fallit ablandus et defendibus, e principium

descriptibile, ai Tradiõe, p omnia. q de aure in aurem transit, facile alteratur ac deperditur, ai Talis è Traditõ. Gr N mõ ad pb N mõ: ad epiç pb nugas N mõ ad uet prob: relorqueo p de scriptura, : quod scribit et describit, facile p uicinam scribam alteratur, et ĉ oblitionem deperditur, ai pt ex Dei libri sanctis. Cum profanis deperditis uel Talis è scriptura Gr. 2do Dñs: q de aure in aurem ĉ si nulla scripta adhibita conservationem adjuvarent ĉ. si adhuc N. Porrò in seruandis traditionibus multa sunt cauenda. 1ma è specialis prouidentia, qui Ecclesiam regit ac conseruat, ne porta inferi prevaleant aduersus eam. Da è Cura Sanctos PP. qui in suis scriptis traditiones uti et Apostolorum mandarunt. 3tia è perpetua ac successiua ordinum fidelium vsus, quo ritus sacrorum, omnia tradita, dogmata, ieiunia, tempora, celebrandi 20 misse seruabantur. Quæstio. Si admittatur necessitas traditionum, quilibet sibi marte, pralexta traditionum Apostolicarum poterit fabulosa et erronea proponere, sicut audiuit Papias circa regnum xli milie annorum. 2do multa traditiones sunt ab Ecclesia mutate, nam primis traditionem seruabatur ieiunium sabbati, et amplius non seruatur. Item Sabbatum celebatur ut Dominicus, item laicis dabatur communio sub utraq; specie. Apud nos N. et Graecos sit, ut alibi hac in parte fallantur. Verum huic incommodo opponitur infallibilis Ecclesiæ usus Authoritas, que collatis facta ad scripta veterum et adsuetudine Ecclesiarum a posticarum errorem delegit et traditiones falsas, sibi et fallibiles rejecit. Ad 2. Dant. traditiones diuinas, quas Xtus ipse aut spiritus s. immediate reuelauit et dictauit Apostolis; N Dant. que Apostolorum aut Ecclesiæ auctoritate sunt instituta et pietate ex sunt juris diuini et immutabiles, religiosa vò ex oppositum addicta juris humani et de nobili cãa 21 mutabiles. Ad reliqua. Nota primo. S. Athanasius Epist. ad Serapionem dum ait: unusquisque Ecclesiæ inuentionem, n ex scriptis canonicis duce possumus, sed ex scripturarum congestis: n excludit traditionem, nam ibidem subjungit: uerumtamen adhuc illam ipsam ab initio traditionem et doctrinam Ecclesiæ, quam Christi docuit, Apostoli vò prædicauit. 2do. Idem S. Basilius dum lib. contra garlog ait: Scripturæ Sanctæ et diuinitus inspirata scripturæ ad instructionem veritatis, ibi n loquitur de ea veritate, ad solum asserui idola n ee Deos, et Xtum et Deum ex hom. Porrò ista duo habent in scripturis expressa testimonia. Chri D. Xtomus hom. j in Epist ad Titum dum ait. Via Euangelium continet, et prophetia et fabula exper Euangelium n intelligit

scripturam, vel traditionem. adiicit: ecclesiam simul traditionis verbo canonem constituisse, ita autem traditum patrum esse scripto mandata, partim sine scripto tradita.

2dus Theophylus lib 2. dum Paschali ait: Diabolus e gentibus aliquid extra scripturam Divinam authoritatem pulare Divinum, per hæc verba non excludit traditionem, sed libros apocryphos, qui pro divinis a quibusdam supponebantur, eosq; reiecit hi Theophylus. 3tio D. Aug. lib 2. de doctrina Christ. cap 8 dum dicit: in his, quæ aperte posita sunt in scriptura, invenitur illa omnia, quæ continent fidem, moresq; vivendi, equibus solum de iis, quorum fides et cognitio explicata atq; repetita ad salutem. non autem de aliis. 4to D. Hieron: in apud 23. Matth. dum ait: q de scripturis authoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, quo probatur. hi equidem de particulari quadam re loquitur, quod quidem nihil probat. Sic equidem de particulari quadam re loquitur, quod quidem nihil probat. Sic Zacchariam, quem Judæi inter templum et altare fuisse dicunt, Christus ait fuisse filium Barachiæ, atq; sed hæc res non ex libro apocrypho probatur, non ex scriptis canonicis fuisse condemnitur. non ergo rejicit traditionem ex qua probat. jejunium. Epist. ad Marcellam. Sicut non est ritus consuetudinem ex qua probat. jejunium. Epist. ad Marcellam. Sicut non est ritus dum in capite agnoscit dicit, quæ absq; authoritate et testimonio scripturarum pro traditione Apostolica sponte recipiunt, atq; confingunt, omnibus traditionis, traditione Apostolica sponte recipiunt, atq; confingunt, omnibus traditionis, ipsum velut a deo inventos, qui traditiones fictas tanquam Apostolicas probant. 5to: Ex alii Patres objiciuntur dicit loquuntur de falsis traditionibus et Romanis et Pharisaicis non de scripturis sanctis et apocryphis non de sanctis traditionibus canonicis, in quibus scriptura clara est. Item si videantur dicere sufficere scripturam, solum velint sufficere quoad præcepta generalia et quoad ea, quæ explicite credenda sunt. Caetera autem loca, quæ ex Patribus objiciuntur Romanis et Pharisaicis non de traditionibus canonicis, in quibus scriptura clara est. Item si videantur dicere sufficere scripturam, solum velint sufficere quoad præcepta generalia et quoad ea, quæ explicite credenda sunt. Caetera autem loca, quæ ex Patribus objiciuntur, non faciunt ad rem nihil pertinent, et depravata sunt. —— 22.

Colligo primo. Traditiones Ecclesiæ, quæ non ab Apostolis principaliter et post ipsorum tempora ab aliis Ecclesiæ prælatis emanarunt, velut ritus quosdam Ecclesiasticos, et circa cæremonias, aut circa sacramentorum administrationem non habent eam cum traditionibus Divinis authoritatem, cum non sint Verbum Dei nec ejus, quibus effectus ut certo sit annexus, nec in ea quæ postea traditiones Ecclesiæ sua regimen, non in ea quæ postea traditiones Ecclesiæ sua regimen, non in ea quæ postea traditiones Ecclesiæ sua regimen, non

Do in una aut in aliquibus Ecclesijs particularibus regendis et observandis
Ecclesiæ divinæ et Apostolicæ traditionis fuit et ubique viguerunt, vta Canones
ab Augustino lib 4 contra Donatistas Cap 24 tradunt: quod universa Ecclesia,
nec Concilijs instituendis, sed quod retinendum, nonnisi auctoritate Apostolica
traditum religiosè credit; Ita discernendum à traditionibus divinis à tra-
24 ditionibus putè apostolicis. Origenes Hier. Sequentes ecclesiæ regulas: prima si quod
fidei dogma falsi ab initio Ecclesiæ sacræ traditionem non receperit
nec prædicauerunt, ipsos contrarium, aut hæreticum refutarunt, nec diu in scriptu-
ris deceptos reprehendit, illud est traditionis divinæ. Falsi est virginitatem perpetuam
Deiparæ Mariæ post partum. Item quod peculiare ad matrem et sponsam Salvatoris
Salem in genere. 2da. Si quidam nouum est in Ecclesia communi fidelium consu-
probatum, et humanam excedit potestatem, illud est traditionis divinæ Falsi
est practici vt vota solvendi, remittendi jurantibus, matrimonii rati et plenum pro-
fessionem religionis dirimendi. Item. Si Pastor in aliquam traditionem
una nimirum consentiant, eamque divinam se doceant. Tenendum est hanc tra-
ditionem esse divinam, et nisi: mandatum unius non excedat potestatem Apostolorum,
et Ecclesiæ.

## Articulo Xma.

### Quid sit Ecclesia et Quæ Quæ Membra?

1 Nota 1mo. Quid Ecclesia et vi nominis gradi significat cuiuslibet multitudinis
congregationem alicui malorum. vta illud psal 25 odivi Ecclesiam malignantium
communi Dni sui Scripturarum et Patrum consuetudine ad fidelium Christianorum
collectionem significandam usurpatur. et dare potuit convocationem alicui congrega-
tionem significat, qd ecclesiam ineant, aut sui memoriæ, et quia Dei ecclesiæ prove-
niente ad illam vocantur, et sic Ecclesiam dicitur. Hablier pro loco, in quo fide-
les ad Laudes Dei persolvendas convenire solent. Sic Judith 6. p dolan nolent
intra Ecclesiam ornamenta et simbria pro fidelium coetu abstrahendo à loco,
in quibus hujusmodi societas regenitur. de tali Ecclesia loquitur Apostolus, ad Gal.
2. persequebar Ecclesiam Dei. Nota 2. Ecclesia simile et similiter tali-
qualemcumque constituit Ecclesiam triumphantem in cœlis, purgantem seu pati-
entem in purgatorio, et militantem in terris sive ante sive post Mum.
et simile seu in particulari pro societate fidelium Christianorum. Ecclesia simile
simpla retinet similitudo pro Ecclesiæ pastoribus Matth 16. Dei
Ecclesiæ, quæ verba intelligi possunt de solis Ecclesiæ pastoribus quibus paulo

ligandi et solvendi potestas conceditur. 2do pro una particulari Ecclesia, et corp. Ecclesiæ quæ est Communio. 3tio pro Ecclesia et universum orbem diffusa. Porro

nobis sermo erit de Ecclesia similè acuerda. pro clariori — — — 3.

Dupliciter. Ecclesia Sanctorum est communi acuerda est cœtus Sanctorum sub uno capite Deo servientium. Dupliciter Cœtus pro genere, qd convenit cum aliis societatibus sive sacris sive impiis. Do Sanctorum. Sanctitate interna et spirituali qua sancti in cœlis gaudent sunt, et imperfecta aut inchoata, quam habent pijsti in terris militantes et in purgatorio patientes; tum Sanctitate externa, qm habent fideles omnes ratione Sanctæ fidei professionem. 2tio sub uno capite Christo quem Deus dedit caput supra omnem Ecclesiam. 3tio pro societate sub tum fideles in terris militantes, qui et in cœlo et ad in purgatorio sunt fidem, quam olim habuerunt. 4to Deo servientium: qua Verba denotant Ecclesiæ finem, quia omnia membra unius veri Dei cultu Catholico inter se uniuntur. Duo 2. Ecclesia similè sumpta est cœtus hominum viatorum unius ejusdemq. fidei vitæ professione et communem Sacramentorum communione adunatus sub regimine legitimorum pastorum, ac præcipuè Romani Pontificis xti in terris Vicarii. Ecclesia Christi Duo cœtus hominum viatorum et qui ab Ecclesia militante excludunt, sunt fideles non ex quibus infideles, et qui excludunter et purgatorio. 2do unius et ejusdem fidei vitæ professione, et qui excludunter et catechumeni, qui nunquam ad Sacramentorum participationem sunt admissi: excommunicati, qui ex Ecclesia expulsi sunt ab eorundem participatione sunt prohibiti. 3tio sub regimine &c. et qui excludunter Schismatici, qui forsitan extra Ecclesiam sed membra

fideles, ac Sacrata percipiunt. 5.

Nota pro 1da. non Baptizati sunt infideles et catechumeni, qui et Varia pie-talis instrumenta et exercitia ad Baptismum disponuntur. Apostata est ille, qui a sola fide Catholica desit aliqui. Hæreticus ab Ecclesia Romana separatus nomen dedit. Hæreticus publicus est ille qui palam profitetur doctrinam damnatam ab Ecclesia ut hæreticam. Hæreticus occultus, qui in externa cum fidelibus communione sub legitimis pastoribus permanens interius et clanculum contradicit fidei articulis. Schismaticus est ille, qui palam et clanculum a separat ab unitate Ecclesiæ, capitis et membrorum. 6.

Duo 3tio. Non infideles nec catechumeni nec hæretici publici sunt membra Ecclesiæ, est catholici. Fine Rose est carta: nam Apostata et cæt. aperte defalcat eos non inter sed extra Ecclesiam est, qd ein mihi, ait, de iis qui non sunt judicare

pblo 2do nullus constituit membrum Eccleæ, nisi p baptism. ai catechume-
=ni n' sunt baptizati; p 4ty. ex alio 2. qui recipiunt sermonem ejus, baptiza-
=ti sunt et apostolus sunt: nullus ad Oxij gd Eccleæ, in illa die animæ circi-
=ter tria milia, gd dicit prius credidisse, n' sunt bti in Eccleam apostolus nisi
p baptism. Item ex Conc. celebr. duabus baptismus vitæ similis parua ei per-
eñ membra xti ai de ea efficiuntur Eccleæ. et hinc ss 4th C. velat, no Eccleæ
in nomine exercet judicium, qui n' prius in usum baptismi januam fidei ingres-
sus gd. D. Aug. Catechumeni dicit regnum xti non possidebunt, vera mp charitatem
habeant, bñ n' admittuntur ad sacrorum communionem, gd n' pertinent ad Eccleam.
pblo 3tia pars Eccleæ est fidelium coetus et societas ex Innoc. 3. cap. firmiter de
summa Trin: ai apostolus et Basilius manifesti n' sunt fideles, qa ante fidem
naufragaverunt, ut dicit Apostolus; ad hæc D. Aug. Basilium hominem posse
unam et secundam confessionem dicere, scient. quia subversus est et delinq. ai
pastor n' debet vitare eos qui sunt de ovili sui, imo est curare dbt. Item
Dicit agatur de Basilio manifesto, probant ultimi verba: ibi: cum sit provisum judi-
=cio condemnatus. quæ Abb. Siculus intelligunt, illum sc ab Eccleæ ejectus Offi
judicium provenient. p Joy 2. de Basilio manifesto dicunt. Ex nobis prodie-
=runt, sed n' erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent utique no-
=biscum, gd Basilii manifesti n' permanserunt ut in Eccleæ, sed ex ea foras pro-
=dierunt et manifestam hæresim. D. Aug. Conc. Nicenum primum Cap. 8 et 9 dicit
Basilios posse relevi in Eccleam, gd absurdum sunt. Item dicit Conc. Laterense
sub Leo 4. Item Theron. dialogo adversus Luciferanos ait. Scilo Marcionis-
=tas Valentinianos, n' Eccleam sed antichristi et Synagogam. Item dicit Aug.
lib. de Unitate Eccleæ cap. 11 ibi: qui n' credunt xtum, — n' ulius sunt in Eccleæ
4 gd. Objectio Catechumeni salvari possunt sine baptismo in re, respecto ut docent
D. Ambros. et Thom. nra et alium Charitatis effectu, ai nemo salvari pt nisi filius
Eccleæ, ut definivit Conc. Laterense 4. cap. 5 Bas. una est fidelium universitas
Eccleæ, extra quam nullus vio salvatur, gd catechumeni sunt de Eccleæ. Item
nemo salvari pt nisi ut in Eccleæ et alii et in re, et proe et in voto C.
bñ alii et in re N. illapsi salvari pt, qui in Eccleæ est voto contento in alio cha-
=ritatis effectu presupponente fidem: sunt salvari quia pt unum solo baptismo in
8 voto, qui in predicto alio consistit. Duæ Ex. Theron. Epist. ad Damasi-
=pappum: sunt nemo salvari poterat extra arcam Noe ipse diluvii, ita extra
Eccleam Romanam nemo salvari pt, ai n' poterat salvari quoad vitam xpte

Jerusalem, nō arbu el recipa dō in area Noe yo elm. Dō C: nam illa simi-
litudo n̄ convenit Ecclēa in oibus ꝙ et a S. Aceron solum assumitur, ut offendat
neminē. Salvari posse n̄ fil extra Ecclēam sumꝰ ecclām volo, sc̄i i Delu & baptis-
mū comparatur Arcā Noe, et hō certum ē, posse obtineri salutem sine baptismo in re,
Dues. Catechumeni credunt yo pertinent ad societatem fidelium. 2. Aug. Enchi. 4 ri
dō in asserit catechumenos ee in Ecclēa ibi: fuisse etiam aliquos in Ecclēa excellentioris
gradū catechumenos. Qz ad 1 Nē. qd Catechumeni licet actu credant, fuisse tñ sacramen-
tō sepegerunt. qd aliqs sine incorporat. ad 2. D. Aug asserit Catechumenos ee in
Ecclēa yo a C: actu N. de Catechumenis erit ait initio lib 2 de Symbolo: nondum renati,
sed dm in utero matris Ecclēa concepti.

Objs 2. Illa parabola Zizaniorū, Matth 13 in eodem agro Triticū cum bono semi-
ne, ai agrum intelligit Ecclēa, per bonum semen Catholici, p Zizania Hereticī,
yo: Ze ot mi. in illo em parabola p agrum n̄ significat Ecclēa, sed universū mundū,
ut exponit Dns ipse: ager am, inquit, e mundo, ai in mundo haereticos ee quis
ungm dubitabit. Dlg aliqui Patres cum D. Cypriano Epist 52 p agrū docent significa-
ri Ecclēam, et alibi ut D. Hieron. et Dns in hac loco p Zizania volunt
significari haereticos. Dō N̄ē. primo quia Pabes p agrū volunt significari Ecclēam, per
Zizania n̄ intelligunt haereticos, ut D. Aug. lib 2. contra Crescon. num docet de D. Cypri-
ano, qui in eā Epist asserit Haereticos n̄ ee in Ecclēa. 2do quia Pabes, qui per
Zizania volunt significari haereticos, p agrum n̄ intelligunt Ecclēam, sed universum mun-
dum. Dues. Apostoli 2. Tim 2. in magna domo, dicit, n̄ solum sunt vasa aurea
et argentea, sed et lignea et fictilia, ai p domū magnā intelligit Ecclēa p vasa
fictilia haereticos. yo mi. Apostoli p vasa fictilia intelligit eos, quos sermo
ut cancer serpit, ex quibus Hymenaeus et Philetus, qui a Veritate exciderunt
dicentes, resurrectionem fieri iā factam, et subvertebant quorundam fidem —
in magna em domo, ai ii quos sermo ut cancer serpit, sunt Haeretici, yo:
Dō N̄ri. nam Apostolus p vasa fictilia intelligit infirmos et peccatores, Catholi-
cos. Ad Dō N̄ri. nam ibi verba: in magna domo n̄ respondent ad illa,
quos sermo ut cancer serpit. sed ad illa: et subvertebant quorundam fidem.
unde e pbus, q̄ si Hymenaeus et Philetus quosdam subvertebant, n̄ ppterea
ē periculū, q̄ oēs subvertant; nam in magna domo sunt vasa aurea et
lignea, sed ē fortis et debilis. Dues. D. Aug lib 18 contra Donatistas, cap
42 p vasa lignea et fictilia intelligit haereticos, qui sunt in Ecclēa. Ad 2. dō:
intelligit haereticos ex ppria sententia N̄ra ex sententia D. Cypriani adducta.

p pace dicerem p n Sali videlr attendisse D. Augustinu, c. ail em S. Doctor. et ipse de quibus ait Apostolus. Semo eorum velut cancer serpit, vellem ut intelligeret posse, &c. Ad Cyprianu ipse me n scrib. qd existimavit illa Verba: in magna Domo. referre ad vasa. et subversa. —— ——

13 Dicit. S. Hieron. Dialogo contra Luciferanos. Anna Nae Ezechi Culeã fuit, ut ibi Cyprianus et cyprianus ita et hi justi et peculatores, ai p peculatores intelligit hereticos. p mi. Illi p peculatores intelligit Hereticos, qui ex eo, qd peculatores sint in Culeã, concludit valere datum baptisma ab hereticis, ai sic S. Hieron, concludit. Qd N mi p mi. nam S. Hieron agit contra Luciferanos, qui licet admitterent Baptisma datum ab ibus Culeã membris, de quorum numero erant p: ut ipsi falebantur; peculatores et injusti; rejicieant tn baptisma datum ab hereticis. hac ratione duxit, qd n haberent spiritu S. et consequenter n poent illam p baptisma dare, quos. Ci argumento ad hoem arguebat D. Hieron, ai improbi catholici n habent spiritu S, et tn baptismus ab illis datus e validus, qd et Baptismus datus ab hereticis.

13 Dicis. Culeã n judicat, nec punit, n qui sunt intra illam. exclusa p ad cor. 5 qd quid mihi de iis, qui foris sunt, judicare? ai Culeã judicat, et a malle male sent. 2do Hereticis relinent charakterem Baptismi, per quem st de corpore Culeã. 3tio Hereticis verus filius generant filios, qd. Ad 1m N Cti: nam Culeã judicat et punit eos, qui ad illam pertinent, ai hereticis ad Culeam pertinent ratione baptismi, licet extra illam vagentur ut de errores. ad 2dum N. Charakter enim ille n sufficit, ut quis sit in Culeã, sed insuper requisita fidei professio sub legitimis pastoribus. ad 3. D. ant. verus filius generant filios ex Culeã ancilla. ex. Elisonsa N. ibus Scriptis Hereticorum n sunt sponsa Xti, sed ancilla Culeã, quae ex sermone Xti hoc e, ex sacramtis a Xto instituti filios Xto

16 generant. Dicis. Xtus sibi Culeã vera dedit sacrmta, ai Hereticis vera habent sacrmta, qd mi. Hereticis vera habent sacrmta a Vera Culeã accepta, a sua societate aversa N. Hereticis siquidem a vera Culeã discedentes sacrmta Culeae secum extra Culeam deliberunt, per quae graciam consequantur, qui haereticis n consentiunt, sed possibile quadam ab hereticis sacrmta percipere coguntur, haec sunt insanitas. Porro si adhuc aliqui Pontificum fuer, ai eos coqui a hereticis maledictos et de hereticis occultos, et sumuntur Calicem Culeam rpe pro multitudine eorum eium, qui quoquo modo Xtiani vocantur. Dico 4to Schismatici manifesti n sunt membra

17 Culeã, sunt nec excommunicati excommunicatione minori vive sint tolerati,

sive non. Comij. pbr ma. nr. Eulea cũna unione membrorum inter se
et cum capite, nam multi unum C. sanguinis in xto. Jon 12. ai Eulea nr est
una unione membrorũ inter se et cum capite, si schismatici eãl de Eule-
sia, pb min. nam schismatici nr è unitj cum aliis membris inter se et cum
capite, siquidem à cõmunione aliorum membrorum nr à capite sr separat.
T. L. Eulea dr parsequens oral prosequitij et schismatici, ut eos deij ad
Eulea Catholicam tendere dignetur, go supponit eos de Eulea discessisse
C. L. D. Azarianus Epist 9. ad Aquilinianum. Sicut debet - sicut cum Opto
nr Siri, in Eulea nr ecc. D. Fulgentius lib. de fide ad Petrum c. 38: firmis-
=mẽ tene, et nullatenus dubita, nr solum paganos, sed et omnes hereticos et schis-
=maticos, qui extra Eulea Catholicam profecto finiunt vitam, in igne
eternum ituros. pbr. Leo Papa Epist 84. Quod de excommunicatis secundum ve-
teres exponem Constitutiones: si Eulea nr audierit, sit ibi sicut Ethnicus et publicanus
ai Ethnicii nr st de Eulea. Ido. ex can. Carolina 11 q. 3. Carolina inscribitur et
S. Patrum Synodus sequenda, Eulea nr Dei violatores auctoritate Dei et judicio SS.
Patrum Synodus à gremio Eulea eliminamus. Item ratione D. Aug. Epist 89. in Penitentes hoc mane
agit in Eulea excommunicato, go agendi sunt in relatu Gesmlos: interpellatio ai in-
terpellatio Deum ab homine saltem pene expectent, go eliã excommunicato extra
gremio Eulea penitus exercit. Obj. 1mo. Eulea è catholica conjugata, ai
Schismatici et Catholici, pb min. qui retinent fidem catholicam, sunt catholici in
go. Ido. V mi. Ido pb. Dr. qui retinent in Eulea catholica C. extra Eulea catholici
nr. Petro ex Augus. lib de symbolo fide cap 10 schismatici dissipatores unitatis à
fraterna charitate dissiliunt, quamvis ea credant, quæ credimus, quapropter nec haere-
tici pertinet ad Eulea Catholicam, quæ diligit Deum, nec schismatici, quoniam
et diligit proximum. Duæ ii retinent fidem catholicam, qui cum ea sunt con-
=junctj, ai schismatici et conjuncti, pb min ex D. Aug. lib de Baptismo. cap 1. si go
qui recessit ab unitate, aliquid aliud agere voluerit, quam go in unitate precepit,
in eo tendit, alys dissipator. go dam ita vult agere, sicut in unitate agitur, ubi
hoc audit et didicit, in eo manet alys conjungitur. go schismatici sunt cum Eulea
conjuncti. Ido. V mi. pbr C. schismatici sicut cum Eulea conjuncti in unitate
nr. nam D Aug. Copulæ de eo qui recessit ab unitate, sunt conjuncti cum pbr
=late administrandi Sacramenta, quæ ab Eulea acceperunt C. go in et conjuncti in ca-
=tholica communicato in aliqua parte separata in unitate, ait D.
Augst. de unitate Eulea C 4. manifestum è eos nr ecc in Eulea Catholica. —

20. Dico. qui servant ofsialem Eccleā Catholicā cōmunionem, & in Eccleā Catholicā, ai sci servant schismatici. Sed nisi ofsialis Eccleā Catholicā cōmunio consistit in cōmunione cum Xto p fidem et subjectionem ai schismatici, ofsi nollent subesse pontifici, servant cōmunionem cum Xto per fidem et subjectionem N. S. nisi sed Schismatici consistit in sola cōmunione cum Xto p fidem et subjectionem N. P. in cōmunione cum Xto et simul cum legitimis pastoribus et obedient et subjectionem. A Porro schismatici nolentes subjici pontifici, qui è centū unitalij, revera cōmunionem cum Xto per subjectionem exercent, cum n' possint abesse
21 Xto, qui n' vult subesse ejus Vicario. Dico. qui renuit subesse suo Eppo, n' è extra Eccleam, modo velit subesse Romano pontifici, go à pari qui renuit subesse Romano pontifici, n' è extra Eccleam, modo velit subesse Xto. Ita Panh. nam qui ab Eppo suo, sumo pontifici subdito et unito & eo dijungit, ab Eccleā naturali separari nequit, ait Bellarm. lib 3. de Eccleā c. 3. Dico. Ea scribebat sunt vera Eccleā membra, in quibus salus obtineri pt. ai in schismaticis societatibus salus obtineri pt. sed nisi in Schisma, go Synodo XIII. exortum è in Urbanū VI et Clementem VII. qui & multo cum adhærentibus excōmunicarunt, plerisq; ex alijs parte salutem concedi sciat, go. Ita nisi. sed N. Dico. nullos, qui adhærebant partibus Urbani VI. & Clementij VIII. fuisse schismaticos, illi enim ob errore facti. de capite bona fide adhærebant ei, quem verum et Catholicum pontificem invincibiliter credebant, et licet sumo pontifici subesse nō se subjicerent, ad tali Eccleā ad regimen Concilij Generalis & se subjicebant, adeoq; erant membra schismatici.
22. Nota si referatur Historia Melecij Cyprij Antiocheni, et objiciatur, go ille n' communicavit cum Romano pontifice, et tn ut sanctus colitur ab Eccleā, dic illum pr' communicasse cum Romano pontifice ea communione, quæ unitali Eccleā essentialis è, imo elm communione accidentali in preparatione animi, nec tn accidentali, ullum n' communicavit, sed sine sua culpa, et quia ponebat ex errore facti nolui eam Papam communicare, ergo Ariani ad Eppatum postulabant ab Imperatore Constantino, et ignorabat ob Eppos Catholicos in ejus electionem consensisse. Baronius fol. 103. —
24 Objes 2 S. Augustin. lib 4. contra Donatistas cap 20. negocia à populo dei separanda, quæ, deputando & excōmunicando ad damnationem poenarum coercendi sunt, go excōmunicati n' separabat ab Eccleā. Ita D. C. n' separabat in perpetuū sine pe salutis et nisi C. ad tempus donec pē à communione recedant N. unde sequitur, go excōmunicati n' separabat tanqm peritur,

sed ut degenda contumacia firmiùs vinciantur. Dicy: Excommunicatio ejusdem 25
est pœna medicinalis, ait n. Sol. Salis, si Christianum perdius ab Ecclesiâ efficeret.
Dy. N. mei. qa excommunicatus non tradidit Satanæ ejus damnandus, sed ejus cor-
rigendus ut ait Thomas. Ergo Ecclesia cupiat hac medicinali pœna delinquentem
humiliari et humiliatum iterùm in unum Ovilem recipere. Dicy 3. Excommuni: 26.
catus pt salvari p contritionem spiritualem, ergo moriatur in excommunicatione, ai
nemo pt salvari, nisi sit in Ecclesiâ. Ado excommunicati tollerati validè Sacram:
da administrare possunt ut constat ex Martino V. ad evitanda. gò ab Ecclesiâ non
sunt separati. Do 1dm. mei. nemo pt salvari, nisi ex vel re et voto C. ejus rest.
Porrò excommunicatus, qui p contritionem spiritualem justificatur, efficaci desiderio et
in Ecclesiâ visibili reg. Christi ei ad salutem. Ad 2dum. D.C. non sunt exclusi ab
Ecclesiâ, quantùm ad gubernationem, quæ in gratiam fidelium ejus concedit C.
quantum ad bonorum spiritualium participationem. N. Colligi.
Dicy: Hæreticus et Schismaticus occultus ei membra Ecclesiæ, ad impossibile 27.
et quantum ad C. visibile. Ado 1mò, qa non omnes occulti Hæretici et Schis-
matici sunt in Ecclesiâ, qm sæpenumero et improbi callidi, negotiorum charita-
tivum, quæ è Ecclesiâ, qm fides, cum ultrò confiteat ejus eam non
habeant. Ad 2dum. D.C. non sunt excusi ab
exteriorem, ut infertur, dicendo, qò. Ad 3tium. qui licet non sint membra Ecclesiæ visibilis
et quod partem ejus visibilem in illis, qui ejus fidem exteriùs profitentur
ejus sacramenta participant, ac ejus pastoribus subjiciuntur. Fidem autem non habent,
adeoque nec charitatem, ai Sales. Sunt Hæretici et occulti Schismatici ergo.
Unde dum CC. et Patres docent de Hæreticis et Schismaticis eos ab Ecclesiâ re-
movendos, loquuntur de Hæreticis et Schismaticis publicis, qui aliqui loquun-
tur de Hæreticis occultis, sicuti Maran dicit non de Ecclesiâ sentiendum
eam sumpta, quæ mixti sint de Ecclesiâ.

28.

Duo V. non soli prædestinati sed et reprobi, non soli justificati sed et impii sed,
qui veniales peccati; non soli justi sed et magni peccatores sive occulti sive
manifesti sunt membra Ecclesiæ. Antoine. Charm. Voluntas S. multi reprobi,
qui sub legitimis pastoribus fidem exteriùs profitentur sunt membra Ecclesiæ;
Item 3. Ecclesia comparatur areæ, quæ est triticum in horreum congregandum
et paleæ igni exstinguibili comburendæ. Matth. 3. et triticum electos intelligit
prædestinatos in cœlum congregandos, paleæ paleæ intelligit reprobos igni ni
exstinguibili comburendos. Ado comparatur convivio nuptiali. Matth. 22.
ai ad illud convivium finaliter non solum prædestinati, sed et reprobi in

lenebras exteriores postea projiciendi, qō. Xtus comparato ꝓ Virginibus, quarum 5 prudentes in die judicii introibunt cum sponso ad nuptias. Ego falsa excludēt. Ille sponsi verbis, amen dico Vobis, nescio vos. Matth 25. qō. Item S. Augustin. tract 45. in Joēm ait. Cauendum profecto Dei electionem, qm multa oves foris, qm multi lupi intus; ubi dicit multos prædestinatos et extra Ecclēam, qui postea Ecclēæ membra futuri sunt et reprobos, multos et intra Ecclēam qō. Tandem ex Conc. Constantiensi, qō damnat in Wiclefo. 6br 22a. Licet non credat de Ecclēa, nisi ii, qui ordinate veniabiliter et misericorditer cadunt, nulla Ecclēa est in terris, ait hoc nequit dici qō ꝑ maj. nam nemo sanctus est in hac vita qui non aliqua peccata venialia non habeat. Eccles 7. in multis offendimus omes. et 1. Joan 1. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et Veritas in nobis non est, idem Paulus et Cornilia docent. 6br 22a Matth 18 si peccaverit in te frater tuus. vade et corripe eum inter te et ipsum solum — si non te audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos; quod si non audierit eos, dic Ecclēæ; si non Ecclēam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus et publicanus, ait hic Xtus loquitur de sua Ecclēa, in qua invenirentur graves peccatores; et dicit ut dignos sibi, qui ab Ecclēa expellantur, si ne non emendaverint, et sic in Ecclēa manent, donec ab Ecclēa prælati ejiciantur. D. 2. reprobi et damnandi sunt membra Ecclēæ, nisi ꝑ exemplum pro una parte illorum, ait damnandi et aliqui graves peccatores. D. 2. illi sunt in Ecclēa, pro quibus aliqd sacramentalis et institutus, neq; eis sacramenta, nec pro Ecclēa sunt instituta, ait pro gravibus peccatoribus spiritus institutus fuit peniteā sacramentum 190. D. 2. si autem s. ordo audiit inter vos fornicari, et dicit fornicari, quasi nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. ait incestuosus ille Corinthius erat gravissimus peccator et quidem manifestus, et sic posterius eidem admissum erat adhuc in Ecclēa. ꝑ mis. Quia Apostolus jubet illum incestuosum a Cœtu Ecclēæ abscindi et excommunicationem qō.

29. Objicit. Ecclēa non comprehendit nisi oves Xti, at soli prædestinati sunt oves Xti, ꝑ mis de solis prædestinatis Xtus dixit: oves mea vocem meam audiunt, qō soli prædestinati sunt oves Xti. ꝑ Antith 2. de reprobis dicit: exierunt ex nobis, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, manssissent nobiscum, qō reprobi non sunt de Ecclēa, nec oves Xti ꝑ 1. mis. nam tot Xtus dixit. Petro: pasce oves meas, comprehendit etiam reprobos, qui

profitenter fidem xtianam sub eccl. unius pastoribus pb N C. quam vi eñ
aliqdo de fmilē auspiante oves xti, nō sibi significant predestinatos, nisi locu
allato, aliqdo Eccl. genlis sumunt, ut qdo Xtus dicit, oves meas. pb 2 C. 2
& de Caleb secundum predestinationem C. secundum electionem & vocationem eccl.
dem fidei professionem N. hoc am sufficit, ut quis sit de grege meo Caleb. 30
Quer. reprobi nullo modo sunt in Caleb. pb ant. ex d. Greg. qui dr. mon. lib.
exp. 9. doct. oēs electi extra mansuri Caleb continent, et extra eam oēs et re-
probi. Ad N ant. ad pb 2 C. n. de Caleb triumphante C. militante N. Hayo.
Greg. hic specialē Calebem secundū illum statum, in quo erit glorioſa in coelis,
a qua removet oēs reprobos. Verum qd Caleb de Caleb militante, asserit in 31
ea continere reprobos cum electis tam ex. in Evangelio. Quos reprobi sunt
extra Calebem militantem. pb ant. Caleb militans Canticis, et dur. Corbus con-
clusus, fons signatus, puteus aquarum vivarum, ai in illo Corbo, fonte et pu-
teo soli predestinati intelliguntur. pb min. d. Aug. citū Corbo exponit de
coelis predestinatis. pb ant. lib 9. de Baptismo c. 26. numerus qui ille pigo-
rum, de quibus dictum e, novit Dominus, qui sunt quasi ossa in Corbo concluſa
sicut, sors signata. qui. Ad N ad argum min. nam sicut in Corbo concluſo sic qua-
dam, sors signata, qui pleni iniquitatem & ignem misericordiæ. pb 1 ant. et pb 2 C. Augustin illam
Corbum exponit de coelis predestinatis, quo specialē Calebem secundum suum esse finale
de quo dicitur Cant. quo specialē secundum suum esse finale, qd e charitas, et secundū
esse Caleb, qd e coetus bonorum Viatorum N. Augustin dr. secundum Calebem. secundum 32
esse finale, quomodolibet intelligit et sumit eam lib 2 C. de Doctrina xtiana C. 32.
Quia Caleb sumpta secundum suum esse Caleb coelis constat predestinatis. pb ant.
Nec fuit figura Caleb, ut docet Augustin. lib 5. de Baptismo. cap. nec ai in
arca Noe. n fuerunt nisi qui salvandi erant ex aquis diluvii. quo illum
et de grege Caleb, qui non sit filius Dei, ai reprobi non filii Dei. Dicit Chrys.
e caput, nisi unus Caleb, quam salvabis, ai ad illam Calebem coeli pertinent
predestinati. Ad tm N ant. pb 2 dicit, arca Noe fuit figura Caleb quoad aliqua
C. quoad octo N. in eo tm stat Caleb cum arca similitudo, qd simul in arca
erant aalia munda et immunda, ita et in Caleb sunt boni et mali, et simul ne-
mo potuit salvari extra arcam, ita nemo pt salvari extra Calebem.
ad 2. N dr. nam secundum veritatem in Caleb sumpta secundum C. qui non
sunt filii Dei, utpote charitate deficientes, et omnes reprobi non filii Dei
Ii charitate deficientes C. ii charitatem habeant habebunt. non filii Dei

veritale finiy, n̄ ẽm̄ assequentur hoc sedilale C. veritale essie sup formu
quo è grea N.D ad Chm. D. M̄: nisi quam salvabil, aut efficienter, aut
salem sufficienter C. quam efficienter duntaxal salvabil N.: quippe eo
modo Xtus è caput Eccl̄e, quo è salvator, ai è salvator omn̄ sufficienter
33. gò. Objs 2de: de Eccl̄a dun Canlic 4. Tota pulchra es amica mea et mac
-la n̄ è in te. et Ephes 5. Xtus sc ipsum tradidit pro ea, ut exhiberet eam
gloriosam, n̄ habentem maculam aut rugam, aut aliq̄ hujsmodi, sed ut sit
sancta et immaculata, gò n̄ constat, nisi ex subditis et sanctis membris, ai
penalores n̄ St Eccl̄es. Ita textus illos de Eccl̄a triumphante debet intelligi
docet S. Aug. lib. 1 Retractationis C. 19. in qua Eccl̄a uligo nulla è ma:
=cula, sed tota sancta; vel dm̄ pt̄ intelligi de Eccl̄a militante; nam Eccl̄.
=sia presens pt̄ dici pulchra, sancta, sine macula sine ruga v̄ optem doctrina
veritatem, et sanctitatem morum, quam precipit et commendat, v̄ optem qui
caput nre Xtum, qui è sanctus sanctor. v̄ comparatione ad veterem Synago:
=gam et alias societates haereticor v̄ optem denominationem desumptam à
parte Eccl̄e nobiliori, ad similitudinem, que in fide, charitate, et ceteris
virtutibus posita è v̄ denique q̄ in protestationibus suis nullum nullam
33. profess maculam habeat. Dicit. Eccl̄a Rōl genalores, gò Rōl dm̄ dii
sectarii Ln. N.: gā n̄ Rōl genalores Eccl̄e ex se et suo constitutivo, sed
dm̄ f aut̄ npe, malian horum genalorum. ast̄ essialr habet et sanit
sanctos, et f se tendit ad N.m̄ efficiendos per doctrina n̄ ꝑ exemplum
et gratiā ipsi annexā, dein denominatio sicut dta à parte meliori; in
Eccl̄a am̄ pl̄ sunt magno numero fideles, justi, à quibus denominari
33. debet. Dicit. Eccl̄a è C. Xti mysticum, gò simil ad Verum ꝭ mem:
=brum Chti humani requirit, ut animetur et regatur à spiritu vi:
=vificante, sic dm̄ ad Verum Eccl̄e membrum requiritur, ut à spiritu
S. dm̄ animetur, et vivum sit vera fide et charitate. Rō N.: nam Chri:
=stum pt̄ habere et habet ꝛpē membra mortua, que dm̄ sunt ejus mem:
=bra, quidni ab eo n̄ abscindantur? Dicit. ocs mali pertinent ad reg:
=num diaboli, gò n̄ pertinent ad Veram Eccl̄eam, que è regnum Xti,
Rōl: una manu n̄ pt̄ ee membrum duorum Chm, gò neq̄ idem hoc ee
membrum Xti et diaboli: ndo membra mortua nil agunt, nec sunt or:
=gana Chti vivi, gò nec genalores membra Eccl̄e. Rō membrum mor:
=tuum n̄ è membrum nisi equivoce. Rādtur N.: nam mali ad unum
regnum npe Xti et diaboli pertinent Rōl N.: v̄ Dan: n̄ pl ee

ē ē membrum duorū. Dū̄ allusionem C. Moralium N. Filago mali que=
=dem mali sunt, ad Dei regnum diabli pertinent, quadeny vō in exteriora fidei
=catholica professione et conjunctione cum ecclia fide tñ et subjectione Ecclē=
=sie pastoribz debita perseverant, proline ad regnum Dei Cō. xli. Ad Ephes. iij.
Dicit: qd ad vitales actiones exercere nequit, nisi p membra viva et aala;
ad Cōlea similiter. Quę exsqui ꝑt p membra mortua. Cu vita spiritli priva=
=ta; nam ad functiones Ecclesie valde obeunday ostiū polleat ordinis, que pt
=ē sine charitate, in qua consistit vita ade. ad Rom. 8. Ant. nam ad ḡnera=
=ra membrū Cōlea sola participatio à bonis et malis xlianis, boni quippe et mali
mali eadem fidem profitentur, eadem sacrmta participant, et eidem capiti
subjiciunt, Deo et Salvendi. Nota tm. dum Hai 32. Vide dur de Cōlea: 37.
non adjicit ultra, nl perhargeat p te incrementum et imunday, dextus intelli=
=gitur ē de Cōlea militante. Ado dum Bon 8 dur: Ejus am fuit. xli n. Ubi
Dñs n ē ejus, et i Cor 12. in uno spiritu ēis nos in unum Cōrpus baptizati sumus,
ibi. etsi ē de membris vivis et charitatem, mali am et peccatores sunt mem=
=bra mortua et arida. Gloss. ad Galatas Epist 3. ad ē mpronia dum ait
peccator et penitens n ē Cōlea macula, quia ymdi peccati, et n penitet, extra
Cōlea cōstitutus ē: nō peccatoris ibi solum intelligit reum alicujus gravis
criminis, et plerumq notorie excōmunicatum. Ubi Aug dum contra
Petilianum C. 108 ait: n ideō pulandi sunt, ē in Cōlea ē, p ē Cōlea,
quia sacrmtorū ejus corporaliter participiant, et lib. 6. de baptismo C. 3.
quos n pertinere ad sanctam Cōleam Dei, ymdi inde ē videaltr, ex hoc
apertissime apparet, q ē ipli it avari, raptores, fornicatores, ilia am pollua tñ.
=ca, impia, sine macula et ruga ē. in hr Engm boni solum vocat, malos n cer=
=sere ad Cōleam, inde Christus, ceu n ē membra viva, ymdi sunt de Cōlea
=sia nō membra mortua et arida. Ubi si objiciatr alii locus, dicendū ē inde
=ligendos ē de tota Cōlea collective sumpta, que nec hō ē sancta, ē de eius
ad ḡtem ordinali sunt fidei, et n de forma essiali Mtis, ē de Cōlea militā=
=ptante ē olim futura in cali, n de presenti; ē de nūis de peccatoribz
n quibuscuq, quos Bellar excludunt ab Cōlea, ad de Cathis in specie ē
infidelibz peccatis, ē de excommunicatis. plura apud Doutrel. Antwine.

## Quæstio Undecima.

De Notis seu Signis Vere Ecclesie. Nota tm: Nota
Cōlea sunt certa et indubitata quedam signa sensibilia, per que Vera Ec=

Eulea dispenire à talis Rancliorum scelis. Porro in nolis vera Eulea
Ires conditiones requiruntur, 1ma ut illae nolae ita veae Eulea sint propria
ut ees collectibe aptae alteri societati convenire nequeant. 2do ut illae no-
-lae sint noliares usui Eulea, aliis nequeant verum medium ad deseruire de monstra-
-ionem vera Eulea. 3tio ut sint aliquo modo sensibiles et proportionales
oibus hoibus etiam rudibus, alioquin Deus sanctus bonus non satis providisset.
2. Nota 2do Sanctus duas sunt Eulea nolae admittunt, neque sinceram Dei
praedicationem, et legitimum sacramentorum usum, ut inde probari veram ac sanc-
-tam Eulean agnosci; Leonina Catholici ees etiam Eulea nolae assignandae
ees revocari possunt ad 4 notas in symbolis expressas. Credo - unam sanctam,
3. Catholicam et Apostolicam Eulean. Vera 1tio. unitas Eulea in tribus
potissimum posita est neque tamen in universi ejusdem fidei confessione consen-
-sione. 2do in communem sacramentorum participatione. 3tio in eodem ubique
sentiendi regimine ab pastoribus ab Apostolis continua successione ordinati,
atque uni capiti visibili Romano Pontifici subordinati. 4to 2do licet Eulea
dicatur sancta tum ratione capitis principalis omnium, qui est sanctus sanctitatis, tum
ratione finis, neque nullis divinis, cui promovendo conservata est, tum ratione sacra-
-mentorum, quae et quod sanctificandi efficacia instructa; tamen sanctitas, quae
est vera Eulea nolae in tribus posita est: primo in sanctitate fundamentali,
2do in angelicale doctrina et professionis. 3tio in sanctitate praecipuorum
membrorum, ut sunt Emi Eulea Dni Cardinalis ab exemplis eorum, et quae
diffundit Ista Augusti jocy. Eulea catholica appellatur, quae et totum orbem terrarum
diffundit. Eadem ratio, ex quia caput Eulea dicit Apostolica, primo ex parte
doctrinae ab Apostolica traditam quam docet Eulea, 2do ex parte auctoritatis
auctoritatis ab Apostolis traditae, et ab Apostolis ad successores transmis-
4. sa. Jam quia ejus vera Verbi dei praedicatio, negue legitima sacramen-
-tum usus sunt genuinae Eulea nolae. Pro conditione ad veram Eulea nolam re-
-quisita sunt 1mo. 1 debent esse propria, non communes, 2do debent esse notiores
visa Eulea. 3tio debent esse sensibiles et cognitu facile, ut ees possint adhi-
-beam venire, ai ees illae conditiones non omnes habent sincera Verbi dei prae-
-dicatio et legitima sacramentorum usus, ergo pro nunc non sunt, quia nulla unquam
fuit haeretica secta, quae non jactaret apud suam societatem veram Ecclesiam
Romanam, verasque ejus sacramenta retinere, ut tradit Sanctus lib. 4. contra
cap. 29. ai sicut non est, ut vera Eulea propria sit nota illa, quam dicit haeretica secta inter se et nos pugnandes sibi vendicant, ergo — —

Non sequitur. — ꝙ vera xti Eccl̃a, quæ tot splendidis notis undequaq; fulget, non nobis pnis cognoscit ꝙ vera xti doctrina et cognitionis usus, cum ut supra probauimus, nr̃ fides nobis innitatur, quæ non sit Scriptura sacra, quæ est quæ non sit Ecclesia, nisi p. Eccl̃a authoritatem, qð ipsa nobis è Eccl̃a, quam sinistra dei verbi prædicatio, et cognitionis usus. Non sequitur. — ꝙ xti doctrina, ex qua ipsa numerum habemus sacrorum, et humana mentis inservia, nec ei rerum generis et conditioni accommodata, cum ea, ac de ejus scopo sol ac tam grauis inter ipsos literatos oriatur controversia, nil constat ex ipsis nec Novatoribus, qui circa tot numeri librorum Canonicorum, tum maxime dissonant, nil jam supradiximus. Idem discordant in sensu et interpretatione Scripturæ. 5.
Obji. illud è Vera Ecclesiæ nota, qð ꝑ successum fuit, ut vera Eccl̃a Dei nostra à secta, ac falsi è vera xti doctrina et cognitionis usus. Dr. Nego. nego enim id pro vera Eccl̃æ nota ꝑ se assignari, qð diversi Haretici ad. Nam. negant ꝓ generali sanè, ac Haretici veram doctrinam et vera sacramenta habeant ꝑ generali sanè, qð. Dico; nulla res cognosci ꝑt absq; mentis habitu ꝑ generali sanè, qð. Dico; nulla res cognosci ꝑt absq; cognitione eorum, quæ ad ejus essentiam spectant, ac vera xti doctrina et cognitionis usus, sacramentorum usus ad certam Eccl̃æ spectant; definitur enim cœtus hominum vera sacramentorum unitas ejusdem mysticæ fidei xtianæ professione et eorundem sacramentorum usu. Ad 2 Maj. nulla res cognoscitur ꝑ se ipsam et quidditativa cognitione, qð dicitur. Ad 2 Maj. nulla res cognoscitur ꝑ se ipsam et quidditativa cognitione essentiæ et quidditativa cognitione mentis essentiæ et nr̃ quidditativa N. 2plex qð distinguitur cognitio quidditativa et quidditativa, quæ essentiam rei penetrat; et nr̃ quidditativa, quæ solum cognoscitur, quænam res sit, et ubi existit. Falemur Eccl̃æ essentiam nr̃ posse cognosci, quin vera xti doctrina et cognitionis usus cognoscatur, Verum nr̃ è nesse, ut ejus essentia penetretur ab iis oibus, qui eam ingrediuntur, cum plurimi sint ineapaces v. ex imbecillitate v. defectu ingenii, sufficit qð ut cognoscant, quænam sit vera Eccl̃a, et ubi sit. Dico. Eccl̃a sit ꝑ cognosci, quænam sit vera Eccl̃a, et ubi sit. Dico. Eccl̃a sit ꝑ se ꝑ 4.
Scripturam, qð Scriptura è notior Eccl̃a. Ad 2 anl. Eccl̃a probatur ꝑ Scripturam, qð Scriptura è notior Eccl̃a. Ad 2 anl. Eccl̃a probatur ꝑ Scripturam quales sint Scripturam dando et hypothesin hic et ij, qui admittunt Scripturam quales sint Scripturam dando et hypothesin hic et ij, qui admittunt Scripturam — —
Lini C: inuicto et absoluti, et hi ij, qui Scripturam negant Ad. 8.
Dico: Scriptura è notior Eccl̃a, qð è nota Eccl̃a. Ad 2 anl. è notior hypothesi et aliqui C: absolute et ꝓ N. Ergo Scriptura è notior Eccl̃a ex hypothesi, qð eam admittant ambo partes et hi ij, ubi è clara, nr̃ vo è notior et absolute et respectu eorum, qui nr̃ admittunt Scripturam, ut sunt gentiles et Pagani; quia ej sanctus è Eccl̃am cognoscere quam Scripturam. — — — 9
Dico: D. Maj. ꝓbr̃ hoc ostendit nr̃ posse Eccl̃am aliter cognosci, qm ꝑ Scripturam.

Ni lib. de unitate Eccl. c. 19 ait, Sed utrum ipsi sp donabitur, q Eccl. teneant, nonnisi de diuinarum scripturarum canonicis libris ostendant. Et Paul. nos in ea re dextra regula, Eccl. aliter cognosci n. posse nisi p. scripturam. Ad ex tho solu. p. cognosci, qd multa sint nota vera Eccl., que n. habeant Sp. mium à scripturarum et ejus auctoritate n. sulciant.

10 Dico 2do. Vera ali Eccl. è una, Sancta, Catholica et Apostolica, unde nota vera Eccl. sunt unitas, Sanctitas, q. Sit Catholica et Apostolica. Comuj. pler. SS. Quod sit una. ex Scripl. Eccl. è columba, ovile. C. li. de unitate ali è unica, Cantic. 6. una columba. ovile ali è unicum. Joh 10 fiet unum ovile et unus pastor. C. ali è unicum. Ephes 4. Solliciti. servare unitatem spiritus in unitate vinculi, unum C. et unus spiritus, et 1 Cor 10. unum C. unde Patres, qo vera Ali Eccl. è ecclia una. Porro. Varijs libris è una. pmo unitate principe Dei. Vacantijs et ali fundantijs, et ideo dr Ephes 4. unus dominus. 2do Unitate capitis. Nihil em unum è ovile, ita unus è pastor. Joh 10. 3tio Unitate conjunctionis, unum C. multi sumus 1 Cor 10. 4to unitate fidei. una fides Colos 2. 5to. Unitate mediorum cum inde nomen quæ sunt fidei, spes et charitas. cum exteriorum, que sunt Sacramta, et ideo Ephes 4. unum baptisma Sp. et religionis patina. 6to. unitate sacrificii, de quo pane perfecti sumus. 1 Cor 10.

Probatr 2da. Sp. Sit Sancta: ex scripl. 1 Petr 2. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta. Ephes 5. Christus dilexit Eccl. et se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret. audi symbol. Apostolor. Credo in spiritu s., Sanctam Eccl. Catholi. Patres dicr Sancta pler. pro eo quia ex his qui è sanctis sanctor. 2do pler baptizm. et alia sacramta. et ideo 1 Cor 6. Abluti estis. sed Sanctificati estis. 3tio pler leges et precepta, rex Domini in mandatis ejus ps 18 Ubi pler virtutes, ceremonie et opera sancta, que ducm Sanctitatem conferunt. 4to pler doctrina, cujus finis est Sanctitatem acquirimus, et ut in ea acquisita vivamus et vigeamus. pler 5tia R. Quod Eccl. Catholica et Vetus ali Deu zelo quoniam sanctus est, -- et prædicari in hac ejus pacificam et remissionem peccator. et ad gentes incipientibus ab Jerusalem. Joel 2. postula à me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam et possessionem tuam terminos orbis. Malachi: ab ortu solis usq ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Porro dicr Catholica seu Universalis, tum ratione loci, qa per totum orbem diffusa est ps 18. in omnem terram exivit sonus eorum. et charis. pt omnes in unum mandum ex 2do ratione personarum,

quia vocat ad oĉ hāc. Matth. 28. docete oēs gentes. et Marc. 16 prædicate Evangelium oī creaturæ. Hinc ratione durationis. qa sp̄ durabit, porte inferi n̄ prævalebunt adversus eam. Item Virginum cur usq; ad consummationem sæculi. p13

Hinc nota. 2do Quod S. Apostolica. qa ab Apostolis hīc mundū propagata ē. Ita Marc. vel. prædicaverunt ubiq; Dño cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis. 3tio Apostolica ē finialis ol eorum sanguine purpurata. unde Apoc. 7. dicuntur fidecq. Ego credidi. Propter quod locutus sum. 4to Quia sup̄ hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Petro Apostolo. cui ex Petro et super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Cum sp̄ Petro Episcopi legitimi ac perpetuam ab Apostolis successionem. Unde Aug. sp̄s. contra Epistolā fundamenti c. 4. ait. Tenet me Ecclesia ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas mihi commendavit post resurrectionem. Usq; ad præsentem episcopatum Ecclesiæ. Item ex his verbis rationibus et phænomenis probatur. Quod unitas p14 sit sacerdotum. Item ex his verbis rationibus et phænomenis probatur. Quod unitas sit sanctitatis, catholicitatis et apostolicitatis sint vera nota Ecclesiæ. Vera nota Ecclesiæ Ecclesiæ sunt characteres. seu proprietates quædam Ecclesiæ, q quas utiliter requirendo Ecclesiæ scripturas sacras et credendi aliquam existere veram Ecclesiam, ostendi pt, qui Ecclesiæ scripturas sacras et credendi aliquam existere veram Ecclesiam, ostendi pt, qui cœlum non sit vera nota Ecclesiæ. pb min. propietates, q quas utiliter requirendo Ecclesiæ scripturas et admittendi aliquam veram Ecclesiam ostendi facilē pt, qui cœlum non sit vera nota Ecclesiæ. Sunt hæc pa in scripturis evidenter continentur, quæ notoria, et ipsa Ecclesia, quæ evidēr conveniunt veræ Ecclesiæ, et quæ sunt manifesta. Item Ecclesiam simplex soli veræ Ecclesiæ conveniunt, ei Ecclesiæ sunt præditæ et proprietatis. pb min. Nam imo. illa quatuor proprietates in scriptura clarē continentur, ut ita ex locis citatis supra relatis. 2do sunt notiores, qm ipsa Ecclesia, nam sunt sensibiles. res cognitu facile. Hinc evidēr conveniunt veræ Ecclesiæ; nam scriptura ergo veræ attribuit Ecclesiæ. 3tio evidenter conveniunt Ecclesiæ veræ Ecclesiæ, nam sanctitatis requisit, ut sanctus ab regendo in aliquo cœtu, qui n̄ sit vera Ecclesia. Item Ecclesiæ veræ Ecclesiæ n̄ pōt cognosci et discerni a falsis, qd requirat Providentia divina. p15

Objic: Apost. Qui te salutant ecclesiæ totius Ecclesiæ. ergo Ecclesiæ sunt plures n̄ una: et 2. Cor. sunt plures particulares, quæ ab sunt partes Ecclesiæ Universæ, sunt plures civitates sunt partes unius regni. Cor. sunt plures Ecclesiæ universæ. Resp. p16 illa Ecclesiæ particulares n̄ sunt partes Ecclesiæ universæ, quia sunt illæ Ecclesiæ particulares in ordine ad constituendam Ecclesiam universam. Plant. ad unitatem Ecclesiæ Ecclesiæ n̄ requiritur universalis eiusdem fidei professio. pb 2. ad unitatem Ecclesiæ sufficit solum particularis fundamentalis professio. pb 2. ad unitatem

: unitatem Eccleæ, fidei consors in ea fide, & quam vocant communionem, ac vocis:
: ni communis & admissionem solorum articulorum fundamentalium, qui ad Vnitatem pertinent ad eius pertinentiam, eius pars N. obj. nam ad unitatem Eccleæ requiruntur duæ condi:
: nes supra enumeratæ. 2. Nunc. nam vera fides, quæ est una et indivisa, non
pot stare cum dissensu ab aliquo articulo, a Eccleæ in dissimilo, vt alibi probavimus.
pij Dico: multæ sectæ hæreticæ habent unitatem doctrinæ fidei; nam earum
membra eandem doctrinam tenent, quidem nec secta reliqua doctrinam sui authoris;
nec in aliis sectis similiter, quod unitas doctrinæ fidei non est nota veræ Eccleæ cum post
est communis istis sectis. Ad C. unitas doctrinæ fundatæ et cum principio talis unitatis
non est nota veræ Eccleæ, unitas doctrinæ fundatæ in ipsa doctrina, seu unitatis doc:
trinæ cum principio talis unitatis conjuncta. N. Ita non est vera nota Eccleæ et uni:
tas doctrinæ cum principio talis unitatis, quæ est nec accommodatissima ad illam uni:
tatem conservandam, nam in sola vera Eccleæ asseritur regula visibilis
et viva, nec judex legitimus supremus infallibilis et visibilis, cujus judicio om:
nes acquiescere debent. Duces legitimi, seniores usus est nota veræ Eccleæ.
pij Ad omnia Biblia, psalmos recitare, obedire ejus ministris, mores tollerata pro dolori:
bus sua sunt notæ veræ Eccleæ, quod non qualuor tabulæ sunt tales. Duo Patres,
docent scripturam esse notam veræ Eccleæ. Ad 3. Nunc nam nota veræ Eccleæ
debet esse aliqua, quæ alicui subsit non possit et impune tollam rejicere illicentio:
rum vindicare, et usum legitimum, seniorum fautæ et impune coram mundo
vendicare possint et revera vendicant quod. ad 2. Nunc, nam hæc ita vera Eccleæ
et Pontificiorum tales communia sunt, quæ ejus orandi orationem Dominicam, symbolum apost:
mos, tribulationes patiendi, ad Deum. Nunc nam solum volunt, Veram Eccleæm
non posse discerni, nisi per eas notas, quibus clare designatur in scriptura: quales
sunt unitas sanctitas &c.
pij Duo Dico. Eccleæ Romanæ non est nota vera Eccleæ nec sanctitatem, unitatem
et catholicitatem, hæc sola et unica est vera Eccleæ, Contra extra quam salus obtineri non
potest. Omnes Catholici probant. Ratio. quia una, nam quæ fuit in Romana Eccleæ
unum in ea fuit, unam eandemque fidem professatur; quæ eadem omnibus fidei tenent
dogmata; illa vel quis unicum fidei dogma sentiendo non credens, hæreticus non est
membrum. Item quæ fuit in Eccleæ Romana, agnoscunt supremum et infalli:
bilem judicem in terris et visibilem omnium controversiarum fidei. Tal. experia
constat, quæ fidelis quovis tempore et loco, eodem modo sentire in omnibus fidei
articulis, sapientiæ propositis; quæ Eccleæ Romanæ Pastores, Eccl. Episcopi
in diversis locis, temporibus et regnis, uno consensu ejusdem doctrinæ fi:

fidei dogmata. T. D. Concilia Generalia, quæ ex diversis gentibus, linguis congregata, ubique locorum eandem habent fidei professionem, ipsam unitatem Ecclesiæ visibilis, sacramentorum unum ovile, agnoscunt unum Pastorem Ecclesiam Apostolicam. In hujus 20
ac Sedis confessione Romanus Pontifex, Sedes Apostolica. In hujus
posita est Sanctitas, quæ vera fidei et Ecclesiæ nota est, in Sanctitate fundatorum
in Sanctitate doctrinæ, et in Sanctitate præcipuorum membrorum. Ait Ecclesia Catholica. Bellar. Ea Sanctitate gaudet pr. primus Petrus. Sed ea Ecclesia est Sancta Sanctitate fundatorum, quos professus est Christus. Sanctitate insignes ait sola Romana Ecclesia per fundatores, Christus Sanctitate insignes, apud Apostolos et Apostolicos Viros. D. Patres. Vanegas qui ipsis temporibus, pontifices et Episcopi, qui eminentissimi sanctitate gradibus claruerunt, martyrium pro Christo, quique Ecclesiæ Christi pro fundatores, Sanctitate præditi, claruerunt. Ecclesia Romana est Sancta Ecclesia Sanctitate fundatorum, quos professus est Christus. Sanctitate insignes ait sola Romana Ecclesia per fundatores, Christus Sanctitate insignes, apud Apostolos et Apostolicos Viros. D. Patres. Vanegas qui ipsis temporibus, pontifices et Episcopi, qui eminentissimi sanctitate gradibus claruerunt, martyrium pro Christo, quique Ecclesiæ Christi pro fundatores, Sanctitate præditi, claruerunt. Ecclesia Romana est Sancta Ecclesia Sanctitate doctrinæ, quæ fidem sanctam, moresque probitate, ait Ecclesia Romana. nil enim proponit credendum, nisi quod in verbo Dei scripto et traditio continetur. nec nulla ejus morum præcepta tradit, quæ non vitium damnat, et ejus vitandi commendat. Ecclesia Romana est Sancta cum Sanctitate præcipuorum membrorum, quæ Sanctitas eluet. Si vidua, Si est proles educavit, si hospitio suscepit Sanctos, si tribulationem passis ministravit, si omne opus bonum secuta est. Si lucrat hæc via? Quot enim nitet Sancti? Sacerdotes et alii Ecclesiæ ministri, in quibus ea dotes eluent, quas Apostolus ejus ad Tim requirit. Quot S. Congregationes, quarum professio contemplis Ecclesiæ divinis et horarijs laboribus se tradunt pietatis operibus ad rem divinarum contemplationis.

Probatur Ecclesia Romana S. Quod sit Catholica. ei soli sacerdotes conveniat Catholicæ nomen, quæ et toti orbem terrarum diffusa est, ait sola Romana Ecclesia, et toti orbem terrarum & eminet in Europa, Asia, Africa, America, unde S. Aug. Libri Gaudentii Ep. Ecclesiæ mater Ecclesia sua Catholica ex eo, quia universalis Ecclesia est, et in nullo claudicat, et toti mundum diffusa est. Probatur ita S. Quod sit Apostolica. Ecclesia Sua Apostolica 22
Apostolica ratione doctrinæ ab Apostolis traditæ, ratione authoritatis ab eis Apostolica Sedis traditæ, ait sola Romana Ecclesia, quæ ex his capitibus sua Apostolica. Ab una sola Ecclesia Ecclesia est Apostolica ratione doctrinæ, quæ nullam aliam professa est doctrinam quam quæ ab Apostolis tradita fuit, ait Ecclesia Romana nullam, de qua Tertulianus Lib. de præscript cap. 20 ait. Apostoli Ecclesias apud unam quamque civitatem condiderunt, a quibus traducem fidei et semina doctrinæ cetera Ecclesiæ mutuatæ sunt et quotidie mutuantur, ut Ecclesiæ fiant ac proinde et ipsæ Apostolicæ sua sunt et quotidie mutuantur, ut Ecclesiæ fiant ac proinde et ipsæ Apostolicæ Ea sunt et quotidie mutuantur, ut Ecclesiæ fiant ac proinde et ipsæ Apostolicæ Ea una sola Ecclesia est Apostolica ratione authoritatis, cujus pastores legitimi

et alii ministri successione non interrupta ab Apostolis et immediate mediate ordinati, et missi fuerunt, ac soli Ecclesiæ Romanæ pastores sunt habendi, vid. Lessium l. 2. Aug. cap. contra Objectiones fundam. quinq. de vera et una Christi Apostoli — usque ad propositum Appellum. Successio sacerdotum, pp.

20. Insere. Lutheranorum, Calvinistarum, Anglicanorum societas non est vera Ecclesia, imo nec una quidem ex multis variis existentibus. nam vera non est una unitate professionis, quia cum Ecclesia non sit, nisi principium sed diabolicum, qui est omnium divisionum et schismatum. unde nec dubium miraculi nobis assignare possunt, quod probet Lutheri, Calvini missionem aut reformationem a Deo processisse. Nec est una unitate communionis, cum inter ipsos nil sit, nisi divisio, schisma, ita ut ex solo Lutheranismo plus quam 300 sectæ prodierint; nec est una unitate fidei, nam cum pro fidei regula æqualiter omnibus proponant, tot sunt sectæ in mala fidei opinione coarctandi, quot capita, imo idem homo aliud hodie credunt, aliud cras. Nec est una unitate doctrinæ, nam aliqua sacramenta agnoscit Lutherus, et Lutherani quæ reprobat Calvinista, ut sacrum Eucharistiæ. Quod non est sanctæ, quæ erant sanctitas in fundatoribus? quæ sanctitas in Lutherano? quæ in Calvino? ulcus erat voluptuosus, impudicus, adulter, omnes per vim annos laboravit, ut conjugem extorqueret, duos ob crimina fuit publice flagellatus ex Ecclesia reformatæ fundatores a Deo missi? Item quæ sanctitas in eorum legibus? eligere degenerant, jejunia solvunt, religiosis vota dispensant, sodalitia ad nuptias sacrilegas trahunt, decreta de, et decreto mortificationem sapit, procul abigunt, Item quæ sanctitas in eorum doctrina? Deum impossibilia jubere prædicabant, nulla volunt imputari peccata fidelibus, Deum authorem et peccati docet Calvinus. Quid non est Catholica, e converso an Lutheranismus aut Calvinismus in India, Japonia, in Asia, in Africa? Cathol. in parvo Europæ angulo, Item an vocat Deus ad se? imo expresse docet posse quemlibet salvari in religione sua. Quod non est Apostolica, cum alia fuerit Apostolorum doctrina, alia Haereticorum, nunquam eam docuerunt apostoli, Deum jubere impossibilia, et authorem peccati, cogere ad peccata ut docent Haeretici. Item nec Calvinus nec Lutherus assignare potuerunt unicum prædecessorem sibi non in fide conformem, et quem non ab Apostolis deducebant deducere? Objectio Dom ib. Salutant vos de Ecclesia unius Sluonem vide Nro 15. Sed duc contra Sluonem: illa Ecclesia pro particulari non sunt particulares in uno principali ad constituendam Ecclesiam Universalem. Sed Sant. ad Sbarat. unionem cum in unionis

ejusdem fidei professione. 2do eorundem sacramentorum participatione. Dico
in dependentia a Romano Pontifice, ab ipso pastoribus &c subordinatis. 25.
Dico: licet Eccl̃æ oēs habeant eandem fidem, eædem sacramenta, n̄ ideò
dici p̄t una, p̄ quam. plura, quæ habent eadem qualitates, licet sint similia,
n̄ sunt ēn unum, go licet singulæ Eccl̃æ particulares habeant eandem fidem,
n̄ sequit. eas ee unam Eccl̃am. 2do. licet diversa regna habeant eundem
principem, n̄ ēn sequit, quod illorum regnum, go licet oēs Eccl̃æ habeant
eundem pontificem, n̄ ēn sequit eas ee unam; 2° ad 3m: N̄ anl. ad 6m. Dico:
go quæ habent eadem qualitates, n̄ habent eundem finem, aut si forte habe-
ant, ni eum tendunt secundū entia quædam completa, n̄ vō ut partes unius to-
tius, proul faciunt illi, qui unam eandem habent fidem et caput. ad 2. N̄ c. gā
Hugo, quod faciunt illi, qui unam eandem habent fidem et caput. ad 2. N̄ c. gā
singulæ Eccl̃æ n̄ obtinent diversa regna uni capiti p̄ eccl̃ē subdita, ut filii regis
Anglorū Eccl̃æ n̄ obtinent diversa regna uni capiti p̄ eccl̃ē subdita, ut filii regis
Hispaniæ, &c constituent unicum regnum ordinatione illi uni capiti subditum, uni-
de comparat n̄ ē ad rem. Dico: In Eccl̃æ Romana sol sunt Sedes, et diversi. 26
-ces, quæ sunt Monachorum ordines, quorum alii Benedictini, alii Franciscani
dicti Dominicani, dicuntr contra ī Cor ī. ubi graviter reprehenditur, quòd di-
cebant, ego sum Pauli, ego am Apollo, ego vō Cephæ. 2do N̄ anl. nam oēs religiosi
sub uno in Ecclesia Vicario viventes, sunt professi ejusdem fidei cum aliis fidelibus ejusdem
ritualis sacramtī; go am in diversis habitent locis, diversaq; templa et altaria habeant,
amt diversis nominibus vocentr, qualis ista dispensio? Exclud. Pauli n̄ urget nos,
siquidem eos solum, qui putabant se habere meliorem doctrinam sacramta sanctiora
go in diversorum ordinum monasteriis fieri, nemo prudentum asserit. 27.
Dico: alia ē doctrina Pontificia, alia Scholastica, alia Molinistarum. Aptalia ē quæ
opinio liberæ Scholæ C: cuius dogmata Dei N̄ Jn Ecc elim oēs sunt publicæ con-
cordes, qui n̄ tendant à particularibus ad opiniones. Sed ex Eccl̃æ definitionibus. 28
Obso 2. Ca Eccl̃æ n̄ ē sancta, quæ docet maximè perfectiva, ac in jure Pontificio
receptum, quædam imperfectiva: p̄ mei. inter alia in decreto Gratiani Caā 32. di-
can 2. dicr. Amicorum ista debere ee communia elim uxores et d. 34. Can 4. ex
Concilio Toletano docetur: enim qui n̄ habet uxorem, posse habere concubinam
Post mea ad ipsum duo: illud apertum de communione uxorum ee suppositum
nec reperitur in manuscripto authentico Clementis Romani, ex cujus epistola citat
Gratianus Deinde ex Gratiano sepe ex vitiosis exemplaribus male descripti,
et calumniæ tantam authoritatem habet, quatenus cum originibus concordat.
ad 2. ubi nōe concubina intelligit vera uxor, sed minus solemniter dicta,
seu sine juris civilis et canonici solemnitatibus, quale conjugium Codex

29. dier malrm congiâ · Dices. 1mò Catholici 3mo et. Pontifices in hij urbi=bus erigunt hyperasia, gò nulla è morum sanctitas. Dd Culeâ Romana sæpè indulgèt reformaõe · 2d ad 1m d ant. erigunt hyperasia v politij permit=tunt erigi ad cavenda mala majoria. ut ædificia inepta C. probant et appro=bant N.r ubi am oia mala sequerent inædificij, permittuntur minora. ad 2dum d ant. indulgèt reformaõe in hij, quæ spectant ad solam disciplinã C. quoad fidem et mores. N.r Dices. Culeâ n pt dici Sancta ob sanctitatem
30 aliquorũ ejus membrorũ, 3s ant. denominãõ sumitr à majori parte, ai Culeâ ma=jor pars è malorũ, quam bonorum. 3s C. Culeâ n dr prædestinata ejus pauci, qui ex ea erunt salvi, gò nec est. 3s ant. Culeâ n dr damnata quæ reprobi, qui in ea sunt, gò etiã. 2dò ad 3s d ist: denominãõ desumitr à majori par=te, gdo agitur de qualitate ejus subjti extensa C. si pars pro majori parte deat=tribr dr albus, gdo agitur vñ de qualitate quæ n est pro subjti extensa N.r Tunc em denominãõ desumitr à nobiliori parte: sic Civitas desumitr dicitr opulenta ejus quoniam in ea opulenti. Licet multi sunt in ea pauperes.
31. 3s ant. nam pt dici prædestinata n tempore dr Sancta. 3s C. gà ut dictum denominãõ desumitr à parte nobiliori.
Objs 2do. Culeâ Romana n ubiq; diffusa, gò n est Catholica, 3s ant. Hæreticorũ et Schismaticorũ secta majorem orbis partem occupat. 2do. Pelagij et Mahumetica magnam quoq; orbis partem occupat, gò est diffusior Culeâ Romana. 2d ad 1m N.r ant. diffusio em, quæ est nota Culeæ, 2plex est, successiva, qua tempore successu Evangelium orbi gentibus annunciari dcbt. sic Isai 2. videbunt oes fines terræ salutare Dei nostri, quod successive factum debuit. et diffusio permanens, secundum quam Culeâ dcbt ingentem multitudinem continere, et latiss patere, qm ulla alia aliarum secta, ai ubiq; illa diffusio Culeæ Roma=næ convenit, gò. 3s d ant. oes Hæreticorũ secta collective sumpta C. distri=buitive sumpta N.r Sicut Culeâ n est ubiq; diffusa physice, nam sunt aliquæ gentes, quibus Evangelium nondũ est annunciatum, bene est moraliter, quæ moralis diffusio in hoc consistit, ut Culeâ, quæ dr Catholica, in præcipuis orbis partibus sit eminens, ut diffusior sit qualibet alia secta respectu sumpta. Ad 2dum d ant. magnam orbis partem occupat, extra quam n progrediatr C. extra quam progrediatr N.r nam intra hos fines ita continetur, ut ulterius n progredia=tur, solaq; Culeâ Romana meliores Babel in orbe mundi partibus claudit re=spectu Hæreticorũ et Mahumeticorũ. Ceteram dum Aliqua Culeâ vocat fugitivum et regem. Coquilr comparative, nam si comparetr cum orbe fidelis secta simul sumpta, sic dici possunt quia n absolute, sed comparative et humili=ter dicta.

Quæstio 12ma.

## An Ecclesia sit Visibilis?

Nota Eccl̃a 2plr̃ considerari pt̃. primo secundum statum interiorem, seu secundum animam, qualemcumq; hanc duit societatem eorum, qui vere fidei in Xtum, et sincera charitatis vinculo inter se conjuncti sunt, et hac ſpũ sola Eccl̃a è invisibilis ac soli justi ad eam tanqm̃ viva perlineat membra. 2dò secundum statum visibilem seu secundum C., et è cœtus eorum, qui publica eiusdem fidei professione, eorundem sacramentorum et pastorum communione conjuncti sunt. Sorro Quæstio è an sit visibilis n̄ tm̃ eo ſpũ, q̃ oculis cernentium potest observari, hoc enim ſpũ nulla è aut fuit hæresium scissa, quæ visibilis n̄ fuerit. Ad illa ut elm̃ inter se aliqs societatis eminentiq; quadam et singulari charitate et solum ordem præmissa ſpe et caritate fuerit, et ut n̄ solum a fidei et doctrinæ, sed etiam sacramentorum poti dignosci.

Dico 2. pars Eccl̃æ è visibilis. c̃ de fide. Matt 13 si n̄ audierit Eccl̃æ, sit ei ut ethnicus et publicanus. Matt 18 Super cathedram Moysi sederunt Scribæ et Pharisæi, et elevabilis super colles, et fluent ad eum oēs gentes, Isaiæ 2. Attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus ſcti posuit Episcopos regere Eccl̃am dei, Act 20. obedite præpositis vestris. Item si Eccl̃æ c. hæc tibi scribo, ut sciatis quomodo oportet te conversari, quæ è Eccl̃a dei vivi. 1 Tim 3. ascendit Paulus et alumbe in domo dei conversari, quæ è Eccl̃a dei vivi. Matt 18. Si Eccl̃am non audierit, sit tibi et similes textus manifeste loquuntur de Eccl̃a visibili, qui ei audire, salutare, regere, corrigere aut parere pt̃ Eccl̃am invisibilem. 2dò Apostoli docuerunt visibilem ec Eccl̃am. pr̃ act. Matt 5. Eccl̃a comparatur civitati supra montem posita. Matt 13 Sagenæ missæ in mare congreganti boni et malos pisces. Matt 5 et alibi vi Lucerna lucenti in caliginoso loco. Isaiæ 42 Soli, ac hæc tã sunt visibilia. 3dò ex Scr. Sug. Dist 18 post. ista è Eccl̃a in sede posita, hoc è, in manifestatione vitæ nota ut ipso ad verbum Ezech. 9. Xhonus Dom 4. in cap 6. Isaiæ saltim è solem exhingui, quam Eccl̃am obscurari. ob id videplures Eccl̃æ apud Cornely. 3tio ratione. Eccl̃a ali non posset absq; pluribus visibilibus actibus exercere, ut Evangelii prædicationem, sacrificii oblationem, sacramentorum administrationem. Item esset in corpore ex pastoribus, qui docerent et ovibus, quæ audiant et sequantur. Tr̃ si Eccl̃a sit invisibilis, nemo posset scire, quænam sit vera Eccl̃a, et sic n̄ posset ei se adjungere, in ea perseverare, ejusque et ejus visibili obedire et cœtui membris communicare, ut hæc tã propter se ut alios ad pœna æterna ordinata, ut docet Scriptura.

Obj. fides è de invisibilibus, n̄ de visibilibus ut Eccl̃a credit ex symbolo. Credo s. Eccl̃am. Ad min. Eccl̃a credatur sub ea ratione sub qua è invisibilis. c. sub qua è visibilis. N. npe in Eccl̃a unum videlur, npe cœtus hom xli fidem exhibiis

sub regimine pastoribus professionis, et aliud credetur nisi hanc esse unam veram et xti Ecclesiam; sed Baptismus, qualemcunq; is absolute existat, certus, qualemcunq; vi
4. sacrum, creditur. Dicis. Apost. Hebr 13 non accessistis ad montem tractabi-
-lem et accensibilem ignem, ai illo mons Ecclesia ego nisi tractabile et visibile.
Do Luc 17. non venit regnum dei cum observatione, nec dicent: ecce hic aut ecce illic
ecce enim regnum dei intra vos est; sed quod intra est non potest videri. Et ad rem cum
Theophilacto: illic mons est Ecclesia triumphans, ad quam accessistis accedimus;
non vos Ecclesiam militantem, nam adiit Apostolus, sed ad montem non visibilem scly-
-cet et multorum milia angelorum frequentiam. ad 2. Ubi: Exhaeremus intelligit de
tunc xti adventu de quo dicit: non venit cum pompa et appa-
-ratu, quem exercebant Judaei, sed regnum dei intra vos est id est, Messias venit, qui
spiritualem gratiam intra vos est, ipse Messias jam advenit, et inter vos versatur et
5. suam gratiam. Dicis Jerem. 31 Ecclesiae. Dabo legem meam in visceribus eorum
et in corde eorum scribam et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum.
Item: Scriptura comparat Ecclesiam suam Ecclesiae absconditae, quae sane ad
-huc latet invisibilis. Item multos fugerit in solitudinem. Ezechielem praedicatorem
-piis gradum Ecclesiae Dandae et exercitio eorum multorum familiae, quae deo amabiles
et charissimae. Item ecclesiae non comparatur Ecclesiae cum Synagoga sed veteri Ecclesiae
cum novo; quae duo maxime differunt. ad 2. Scriptura comparat Ecclesiam suam
Ecclesiae absconditae, non ideo quia talis, sed ideo quia nemini invenitur dilata et
delectabat, ut Ecclesiae invenitur. Item comparatur lunae, non quia aliquo loco obscu-
-retur, sed quia Ecclesia lucem suam doctrinae et sanctitatis a Xto Sanctissimo Sole suscipit
luce sua lucem a luna. Item qui ex parvo initio crevit in magnam effectu-
-nem, ut videmus crescere lunam. ad Xtum Quae autem pro quo inducitur Ecclesia
illam comparationem Apoc 12. fugient quidem multi fideles in solitudinem, et
ibi se abscondent ad evitandas persecutiones, non tamen ob id multi erunt palam professi
fidem Xti, resistent fortiter antichristo ad profusionem sanguinis usque.
6. Dicis Scriptura videtur significare Ecclesiam solam et spiritualem ac non visibilem,
Apoc. 1. Ecclesiae et ipse Sanctus capitur vivi significationi. domus spiritus — spe-
-ritus spiritus sanctus dei. et Joh 4. venit hora et nunc est, quo veri adoratores
adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Ecclesiae ad Xtum ad tria exigi, ut solum mysticam,
Xtum Xti Ecclesiam non spiritu ex signis et dignis ad ea ex fide operata, et
ad spiritum eundum deo exhibendum et ad sanctitatem sanctificationem assequendam de quibus
ea conjunctam, sive significant Xtiani professione et vocatione sua ad sanctitatem. ad
Deum. Verum est, Xtiani exhibuisse Ecclesiam non vere externum, ut sanctitatem
Deum. Verum est, Xtiani exhibuisse Ecclesiam non vere externum, ut sanctitatem
mandatum, et judicii, sed cum eo conjunctum multum inharent et veri apostolatus
deo.

Dub. 1. Quis sit Ecclesia, quae sit fides, quae sit visibilis, quae non. Et primum 4.
Ecclesia enim ex sua ratione invisibilis, et sequitur hanc in ea invisibilem, ita ex sua ratione visibilis
non sequitur Ecclesiam in ea invisibilem, et sunt in hac re quae naturae. Sunt signa necessaria
vera hujus ex quibus cognosci potest, ita in Ecclesia sunt certa et infallibiliter nota, quae cog-
nosci possunt. pro cleric objectio Nota. vii: Dum S. Aug. alt: ipsa est Ecclesia, quae 8
aliquo obscurato et obrubilato multitudine scandalorum, cognitio de Ecclesia sanc
dum aliquam sui partem retinam, ut secundum se dam. Quo negat ipse diluvii
vidit eos genua non curvasse coram Baal. Dein illa 7000 horum nec erat tota
Ecclesia, cum superesset regnum Juda. ergo. Ecclesia visibilis, de qua agimus, est militans qui
dem, ad militia quam exercet, non est spiritus, et adversus daemones, nam et
militat contra carnem et mundum, qui sunt hostes visibiles, contra quos admittet
eum arma sensibilia ut sacramenta, jejunia et alia opera externa. Sed dum D.
Hilarius lib de Synod: dixit Ego Ecclesiam sanctam ex magna parte in pro-
vinciis Asiae. Contra quae conjecta vere deum nescient. ex his inferri non potest, quod
dare non erat visibilis Ecclesia, nam S. Pater non loquitur de tota
illis Provinciis Asiae.

## Quaestio 18ta

An Ecclesia visibilis sit indefectibilis seu perpetua 1
Nota. Statum quae. in eo est, an Ecclesia semel vere salvandata post aliquod tempus desinat
ut non amplius exstet in mundo ac penitus extincta sit, nullo vere fidelium coetu
relicto cum exiguo saltem visibili? Multum enim Ecclesia potest ista desinere ut in
aliquos errores circa res fidei prolabatur, atque adeo sit fallibilis in suis dogma-
tibus et Definitionibus fidei tuemur. Dub. Vera visibilis Ecclesia est perpetua visi- 2.
bilis, ita ut nunquam deficiat, nec unquam defectura sit, est de fide, probatur ex Scriptura
in novo Testamento cum saepius promisit Ecclesiae suae perpetuitatem usque ad finem mundi,
ait Ecclesia visibilis ut sic arguimus, procedit, ergo vera ista Ecclesia visibilis est per-
petua. probatur Matth 16. Porta inferi non praevalebunt adversus eam. Matth ult. ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Joan 14. ego rogabo
Patrem et alium Paraclytum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum
Veritatis. Ephes 4. ipse dedit quosdam quidem apostolos, alios autem pastores et doc-
tores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem Corporis Christi,
donec occurramus omnes in unitatem fidei sui ubi erunt pastores et doctores, ubi perpe-

orum ovec el discipuli nec veri fideles, go. Ego dixisse fuit predilectum in antiquo
testmto, in quo Eulea xli vocatr spongia, de qua Jonas ait, osee 2. sponsabo mi-
hi in sempiternum. Item vocatr regnum, qd durabit in eternum, Dan 2. in
diebus regnorum illorum suscitabit Deus regnum, qd in eternum n dissipabitr.
Item Isaie 66. foedus perpetuum faciam eis — germen eorum in medio populorum, oes,
qui viderint eos cognoscant illos, qa ipsi sunt semen, cui benedixit Dnus. Ait in hoc capitulo:
equitr Deus de Eulea à xlo assistendo, nbi ostendit ipse ubi Xtus initium huius capitis
de suo adventu exponit. Significatus hanc Eulea fore tum visibilem, ut ex hr
Verbis pt, oes qui viderint eos, cognoscant illos, tum perpetuam, ut pt ex illis, foedus
perpetuum feriam eis go. Imo, qd ipsa synagoga promissa è aeternitas, probatr re-
spectu dri ad Eulea xli, cum ista tm fuerit umbra et figura illius, ut docet
S. Aug. lib 17 de Civit Dei. capb. Hic, ex Pr. Ambros. lib. Exame capu. videtr
Eulea. huic deficere, sed n defuit, consequens pt, deficere n pt. S. Aug. in psal.
60. non vinculum Eulea, n stabilis, n sedes quibuslibet sententiis, donec
veniat. Auctr Augtus finis Ubi Eulea Visibilis venit n pt ni deficiendo à spi-
de, ai Eulea visibilis magna pt deficere à fide, ut probabimus. Dd. Si Eulea
parire pot, eundum partem sui visibilem, scilicet quoad potuerit secundum partem
invisibilem, nam de xli Eulea scribit, ut exemplo habeat pastores, ut singula
illius membra visibilium simulorum vinculo conjungatr, ut fidem publice pro-
fiteantr, ai si hoc fecerat secundum partem sui exteriorem et visibilem, interiori
qua re maxima supponitr, nullos habebit pastores, nullis sacramtis colegitr, xli
fidem publice n profitebitr. Objs. Eulea multotiens ita defuit, ut in visibili
clare fuerit. 1a: Ino tpore Achab, qd ipse et Eva peccarunt. 2do tpore Oze,
cum carnis cogitatio cordis est inimica ad malum gen b. 3tio tpore Moysis cum
Aaron sumus sacerdos vitulum adorandi propositi, ut ois populus clamavit: hi sr
dii tui Israele. Exod 32. 4to tpore Judicum post obitum seniorum, qui superexerunt
alii, qui n noverant Dnum — dimiserunt Dnum Deum patrum suorum. Judic 2.
5to tpore Jeremie cum dicebat Deus, omnes me derelinquistis. Jerem 2. 6to tpore
captivitatis Babylon. videtur omnis interrupta Judaeorum religio. 7mo: à
captivitate Babylonia collapsa fuit Eulea judaica, nam Xtus ipse domi-
cap 5. Matth. hypocrite bene prophetavit de vobis Isaias dicens: populus hic labiis
me honorat, cor autem eorum longe est à me. Sine causa autem colunt me docentes doctri-
nas et mandata hominum. Ergo tpore xli erravit sumus sacerdos cum senioribus
condemnans Stam. Item apostoli oes et alii defuerunt à xlo capite Eulea.
2da: Imo. Licet quamplures hm exempla ex veteri testmto adducantr, non

viderentur accommodata, ad mam Eulcam. nam vno Eulca seu synagoga
vebeat, simili erat hm figura vera futura Eulece, nec habuit promissionem
perpetuitatis, nr in ordine ad futuram Eulcam. Ido gz synagoga n fuit Catho-
=lica vacabat loci et scandalum, sunt dbl ad Eulcg xli, quippe extra eam polu-
=erent salvari hoc, nil Joh. Melchisedech. Nimirum. Ito Ido ad singula: ad
tm in paradyso nondum erat Eulca Idolam figure sed hm inchoabat; adde quod
tmi parentes n dm infidelitate quam gula se obstrinxerint peccato. ad 2. Ignoti
esse maxima pax, n hm vel ad Dei defecerunt. ex quo equitr, quo pacto hanc sing.
=se Veri Dei Eulorg, q n negarunt. ad 3um. Moyses, qui fuit summus sacer-
=dos cum sola Libu levi, que complebat 23000 viri Num 16. n adorabat vitu-
=lum aureum, sed perfidie fidei, licet Aaron cum plerisq aliis adoraverit. ad
4um et 5um Duo. Defensio quidem mulog, n hoc. Idem dicendum addi:
=mile. Exilg. idem dm ad 6um respondendum. Similer ad VII Duo: Sane
Exly Solum reprehendit Hyperitas Scribas et Pharisceos. idem illas traditiones
humanas, que erant contrarie mandatis Divinis, quibus abutebantur Pharisei.
ad Jesum. Caiphas et Seniores n prorumpebant ex Cathedra Idum n dc Messi-
=am, sed ex odio condemnabant illum ad mortem, quem esse ipse cognoscebant,
dc quia q unum Deum, alii am multi in vera fide profecit perfidebant,
Ex Apostolis am erat vera pusillanimitas et defectus confidc n vo fidei. 24
Dicit. 2. Thes. 2. prodixit gentem apostasiam futuram spre antichti. n
venerit discessio primum, et revelatus fuerit hor peccati. Ito N arl. nam dm
tunc erunt Veri dei cultores, ideo n Apostoli q Verbum: discessio intelligit
antichtum q mahometum, qz erit cas, usp multi discedent a xlo, n inte-
=xerit defectionem, et tunc n ibi intelligit de omni. sed multum a fide defecio- 5
=re. Duc: xlus sua vi: felix holy veniet, pulsa invenict fidem in
terra: gr via spus xti adversus desinet Eulca. Ito reborgdo Ut nulla futura
Ut fide in adversum xti, Eulca n hm desinet quoad partem visibilem, sed dm
partem invisibilem. q negant adversarii. Ido N C: quia hic cogit ratione, nil
Theophilactus. Exly fide: varietatem significat, n totalem interitum. C.
Duc: spre Arianorum visibiliter. Eulca desinit: nam Epi C. Ariminensis
et mul Seleucensis usque nomen ex symbolo Nicano abstulerunt Exy-
=te D. Hieron. Duxe aut dialogo contra Luciferanos, usque nomen abolitc
è. Ito S. Hieron addit ibid: irrepsit Exly orbis et Arianus fc dc
mistaly. ego. Et ad vm. Dam. nomen usque ex symbolo abstulerunt, n
vo rem illo nc significatur C. simul et rem tali nc significatur N.

Hoc declarat S. Hieron hij Verb: n̄ erat cura Epp̄ij de vocabulo, cum ipse ēet in dubio. ad 2. D. aug. miralur è, se ē tria num in p̄cē et apparuisse C: in rei veritate? p̄ illa de Ely S. Hieronimi significat Epp̄os illos, cum sibi consuli n̄ ecclā ariana p̄fidia, ingemuisse de imp̄ostura p̄ordellium, et miratus ē, q̄ sine consilio Karolini fremebant. Ll̄ objiciant S. Paulo, ē vel eloquentiæ de parabolis Dñi, et opera eorum ab Hieronimo coprobata sunt. —

## Quæstio sexta.

### An et Quis sit Judex Legitimus Controversiarum in Ecclesia?

1 Nota: cum inter Arianos varia steterint opiniones de fide et religione, nunc Quæritur, quis debeat esse judex legitimus in dirimendis controversijs de eisdē? ex Hactenus aliqui docent, talem fuisse S. Athanasium privatam alii multitudinem fidelium, seu populum Arianum, Engelbertum Karolini Postel Antoine Prieti, et seculares; Catholici vō distinguant inter judicem vocantem, qui potest ecclesiam inter partes litigantes, normam vō; eundem ēm posse latam sententiam a judice; posse hac distinctione Ecclesiam dolentem, Ecclesiam n̄ec ēe judicem, normā vō ēe scripturam, et traditiones simul: tandem q̄ Ecclesia sententiam pronunciare possit, n̄ec aut q̄ pontificem aut Caput Ecclesiæ, aut q̄ Ecclesiā a Pontifice appellabilem: postremum hic indifferenter ēe ut vtrumvis in medium afferamus Ecclesiam; nam de Pontifice aut de Concilio agemus posteā.

2 Dico primo. Totalis Ecclesia visibilis infallibilis judex controversiarum in materia fidei et religionis, communis totius Ecclesiæ in Ecclesia, quidq̄ necessarium ē ad ejus conservationem usq̄ ad finem mundi; nam Deus vult Ecclesiam suam visibilem ēe perpetuam, ut Quæst. præced. probavimus, at infallibilis controversiarum judex ē necessarius ad conservationem Ecclesiæ, p̄missa nam fidei nullæ, quæ vīo ne essent ē Ecclesiæ, aut completa de rebus Ecclesiæ nobis, conservari nequit sine infallibili judice controversiarum, ⁊ ob ignorantiam hominum ⁊ malitiam Dæmonum et hominum malitiam; sic n̄ erunt in Ecclesia visibili infallibilis controversiarum judex, cujus sententiæ fideles n̄ tenentur acquiescere, si fideles teneantur ⁊ judicium ferrum ⁊ aliquorum privatorum DD; et si diversa sententiæ circa res fidei, prout Deus hominibus privatis fidei. Dixi infallibilis nam si judex ē fallibilis, sicut p̄ ut aliæ judex fidei. Dixi in materia fidei, et sic sicut p̄ ut Ecclesia erret in fide contra expressum in materia fidei, et sic sicut p̄ ut Ecclesia erret in fide contra expressam illi promissionem.

3 Dico 2do. Nec scriptura sacra, nec principes seculares ē supremus ejusque judex, nec multitudo fidelium, nec princeps seculare ē supremus judex controversiarum fidei. Com. prima. Judex scriptura n̄ sit judex manet probata a. 8. hujus 2. 2da pars p̄br: de esse et officio judicis ē, ut audita vtrinque parte sententiam ferat, quæ sententia ē regula fidei; ergo judex controversiarum ē, qui potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, et qui potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ē judex controversiarum fidei. Sed scriptura n̄ potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ergo scriptura n̄ ē judex controversiarum fidei. Sed principes seculares n̄ possunt sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ergo principes seculares n̄ ē judex controversiarum fidei. Sed multitudo fidelium n̄ potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ergo multitudo fidelium n̄ ē judex controversiarum fidei. Sed Ecclesia potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ergo Ecclesia ē judex controversiarum fidei. Sed Ecclesia n̄ potest sententiam ferre, quæ sententia ē regula fidei, ergo Ecclesia

aliq̃ nullus ē unq̃m controversiarum finis nec vlla unitatis Eccl̃æ supe-
=rior provideret, ad finiendas cuiusq̃ privatas & totius pollet authoritate,
cum vis coactiva n̄ sit privatorum sed totius principis qui de minore ē, ḡ.
D. Aug. judex controversiarum dbt ee principium unitatis, n̄ divisionis, ad privatas
cujusq̃s finiendas ē principium divisionis; ille quippe finiendas verbalibus: hoc dico
meum. Subdens suggesserit ee intelligda de professa n̄ figurata; de his ergo, qui summum principem privatum sapu-
ere intelligda de professa n̄ figurata; de his ergo, qui summum principem privatum sapu-
erint supremum Controversiarum judicem agnoscunt dicitum ē Ezech. 13. Ve prophetis
vim facientibus, qui sequuntur spiritum suum et nil vident — divinant mendacium
dicentes: ait dominus, cum ego n̄ sim locutus. Hinc Leo Papa: quia ergo dis- 24
=cutta, neq; tradito plenarium judicandi de rebus fidei attributum populo. Sed
capiti Eccl̃æ et Petri ḡ. Ad aliquid idem ecclesiam gregis et pastoris;
populus pœst non audere, imò pœst pastorem Eccl̃æ contra suum dā-
=nare qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit, et everbere
=bat ait ordo in Eccl̃æ; unde S. Greg. Nazian. oratione 9. ad populum dia-
=num sic ait: „ oves, pastores ne ne pasite, nec supra limen vestros assur- „
=gite, saltē eīm vobis ē, ne vestr pastorum; judicij ne judicate, nec legislatores „
=bus leges prescribite, n̄ ē eīm discretionis et conditionis Deus sed pacis et „
ordinis „. Hinc Leo Papa: Petrus ille dedit quidam apostolos, quosdam 5
alios evangelistas, alios vō pastores et doctores — in edi-
=ficationem Corporis sui donec occurramus omnes in unitatem fidei — ut n̄ simus par-
=vuli fluctuantes, et circumferamur omni vento doctrine in nequitia homi-
=num, ubi apostolica cognitio de Eccl̃æ regimine usq; ad finem mundi duraturo, et succes-
=sio ordinata, quibus Eccl̃æ regimen à sto commissum ē ad fidei in fide continuum
et contra haereticam nequitiam hereditatem, nullam penitus variationem principium
secularium, sed post apostolos, solorum Episcoporum. D. Aug. in contra
ex perpetua praxi Eccl̃æ quæ nunq̃m in fidei controversijs judicium decisi
ad principes seculares sed spūs pertinuit ad summum pontificem, aliquando Epis-
=copos qui huic Eccl̃æ regebant, ut constat ex historia Eccl̃æ et actis Conciliorum.
D. Aug. in agnoscendi Imperatore, nam Theodosius junior in sua ad Conc. Ephes.
Epistola sic ait: nefas ē, quē sanctissimos Episcopos celalago adscribi n̄ ē,
illum Eccl̃æ negotijs et conventionibus se ē immiscere. Basilius am Impe-
=ratorem in Synodo sic ait de Valente am Arriano, qd amplius dicam n̄ habeo, quam quia
nullo mō Valens licet de Eccl̃æ causis sermonem habere — locum in-

investigare et quærere, Patriarcharum, Pontificum et Sacerdotum è, qui regiminis officium sortiti sunt, nr nostri, qui pascui, regari et salvi ejamus,

6. jō. Deus Dñs sola Fidei Dē, Ecclesiarum suo capiti Romano Pontifici adhæ-
rentium è supremus judex controversiarum fidei, sive facilis in Concilio sive ex-
tra Concilium. è Conjecturalis et veluti. plus nequā admittenda è in Fidei Dñi
regula quadam viva, qua supremo judicio enatas de rebus divinis controversias di-
vinitus et componat, nil psalum è conclusione ꝓmissa ai regula ipsa seu judex, nr è
Scriptura, nec spiritus privatus, nec multitudo fidelium, nec principes secularis,
nil probatum è conclusione data. T. L. Scriptura nos ad Supremam Fidei auctorita-
tem pro terminandis Religionis controversiis remittit jō. 18 cap. Deut. 17. si difi-
cile et ambiguum apud te judicium à pene exerci -- inter lepram et lepram
veneris ad sacerdotes levitici generis, -- quæresq; abeis, qui indicabunt tibi ju-
dicii veritatem, et facies, quæcunq; dixerint -- Sequentis sententiam eorum jō.
T. L. Ille Mag. è supremus et infallibilis judex controversiarum fidei, qui mandatu
suscipiat à Filio docendi omnes gentes, cujus Filius promisit spiritualem assistiam ad
regendā docendum, ai Filio Fidei suscipiat à Filio mandatum docendi res gentes,
Matt. vel. Docete res gentes. cujus Filii Filius promisit spiritualem assistiam ad regendā docen-
dam veritatem usq; ad finem mundi. Sic in novo Testamento, cum et controversia exci-
vit, ac servanda Fidei Lex Mosis quoad circumcisionem à gentibus convertis actor.
15. n fuit unusquisq; missus ad privatā scientiam, aut Scripturam, aut principem
secularem, sed ad Concilium Hierosolymis habitum, ubi Petrus præsidebat, qui omnium
eorum suspiciones definivit. Dein Jacobus Petrū assentiri, et alii res annuentes,
ut ita de rei: rejum è Fidei Dei nobis. 1 Cor. quia hæc controversia Fidei potissimū
determinata Paulum et Barnabam, qui ambo erant Apostoli et prophetæ et doc-
tores alior. 13. ambo à spiritus. ad prædicandū Evangelium electi. alior. 15. v. 2
nendum Dñi voluit hoc officium usurpare, ut exemplo daret, controversias fidei
et religionis ad Fidei Fidei Ecclesiæ deferri debere. jō. Ad eum recurrebat Traditio
et conscientia Fidei mens et usus jō consulit res controversias Religionis à Filio Dei
discipulis et Filii judicio finali et irreformabili stetisse terminatas. jō.

7. Objectio contra doctrinam Fidei Traditam. unum quemq; nostrum oportet Dñi Fidei Filium
Fidei docere. jō nr indiget alio magistro, aut judice? 1 Joan. 2. 27. eorum unctio
docet vos de omnibus et verum est et non est mendacium. Isai. 54. omnes filios tuos docebo à Dño. Jer. 31. Joan. 6. erunt omnes docibiles Dei. Joan. 14. Spūs Sanctus quem mittet Pater in nomine meo ille vos docebit omnia. Spūs imdē N. Apostoli et discipuli à Dño imdē edocti fuerant,
Paulum imdē. Spūs imdē N. Apostoli et discipuli à Dño imdē edocti fuerant,
ecclesiam Dñi merē Dñi regendæ Fidei ministerium pastorum mihi dedit.

8. Quæ sit nova lege res à Deo imdē edocti Joan. 1. Joan. 2. Jerem. 31. non docebit ultra

Vir proximum sui dicens: cognosce dominum; oēs enī cognoscent me à mino
no eorum usq; ad maxim. Et sint ppha ni. n' docebit ultra vir proximū suum
secundum Deū C. Simpliciū et apostō. Jeremiæ enī cap 3 dicit: dabo vobis pastores xta
cor meum, et pascent vos scia et doctrina, ubi propheta n' cognitōē dei de mysteriis absco
ditis scripturarū, sed de cognitōne unius dei; cum enī ignōre vel cognōscere n' solū gentiles,
sed sæpe etiā populus dei sacros adorauerint deos. Jeremias prædicit futurū, ut ignōre noue cognō 9
scant cognoscent rerum deum, qd certe inualidum è etiā in turcis. Duæ lumen fidei, q.
è infallibile, qō illud è in singulis privatis judex controversiarū. 2do. Ar. 2. fidelis deo
judicat oia, qō quilibet privatus. C. sit fidelis, è judex. Ad 1. Resp. N. oia probat,
qd bonum ē, sed solū, qō quilibet privatus pt oia probare et judicare. Ad 2 dicim N. C. na
judex controversiarū fidei dbt ē auditus et credit pro natura Ecclēæ, quæ è visibilis
societas, ad fidelis privatus n' videtur, non auditur. ad 2. Dō C. è judex falltus C.
infallibilis N. nullus enī è, qui certō cognoscere possit n' deum, ni emissarius sit pro
phetæ ab Ecclēa, quæ è columna et firmamentū veritatis. ad 3tium Dō C. pt oia probare
quæ sunt certa, qualia sunt, quæ Ecclēa approbat et damnat C. quæ sunt dubia. N.
subd. et probanda p doctrinam Ecclēæ, cuius è infallibile de vero sensu scripturæ judi
care C. p privatum cuiusq; spiritum N. Dō et
Nota tm. dum dicit Joan 7. dicit. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet 10
de doctrina, utrum ex deo sit. Solum ibi significat deū, qui dei præcepta servat,
posse imemdiate quibuscunq; ipsum quæ alii mediate nec p.6 nec p alios veram fidei
doctrinam cognoscere possunt; cupiditas enī divitiarum voluptatis excæcat eos.
2do. dum 1 Joan 2. dicit, non nesse habetis, ut doceat vos aliquis, sed unctio ejus do
cet vos de oibus, sensus è, non nesse habetis, ut aliquis doceat vos dogmata fi
dei, quia jam ea didicistis à pastoribus Ecclēæ, et spiritus sanctus dat vobis intelli
gentiam ad credendum constanter oia Ecclēæ dogmata, vobis ab Ecclēæ pastoribus pro
posita. Objō 2do Et apostō ad Rom 13 reges in suo regno sunt dei Vicarii, seu minis 11
tri, 2do in lege nāe principes erant controversiarū fidei judices qō eius in novo
lege ad tm dant sunt dei Vicarii, quoad regē spiritū et punitionem criminum C. quoad
regē fidei. N. Innocen et reliqui pontifices excusationem decretorum Ecclēæ et veræ fidei
conservationem procurare. ad 2. N. C. dispē qd in lege natura legis et sacerdotalis
potestas esset in uno simul juncta, at Deus voluit in lege gratiæ ad separare eam
que potestates. Jesus Ozias rex, sed n' sacerdos, tetigit pectoribus suis, sed sacerdotis officiū
sibi arrogare et incensum super altare adolere è crimen. 12
Deus aliqui imperatores, Julianū Regem, unicā fidem et mores Ecclēæ. 2do Constantinus
Pogonatus Conc. Calcedonēsi præsedit, sunt alij quidā similes alii miscreatores.

Ad 2m Lutherani leges, nova decreta condendo S. Ecclesiæ Canones jam ab Eccl. conditos C. tollendi am regiæ c. Ecclesiam privare ac uteri. Ad 2.do ant. præsedit olim sessionis honore quem ipsi deluleit Concilium Lugd. Ecclesiæ Protestantium, C. præsedit authoritate vel judex Cæsar Ecclesiæ S. Hoc constat ex ipso Onc. in quo Imperator postea Episcopos suspendit. n. quidem vel definiens, vel consentiens. nam Epi sunt subsistentes vel dijudicij. Quo N. Episcopi N. definiens subjungit. Imperator vo: Ego Constantinus in Xto Deo Rex ac Imperator Romanorum Catholicus Episcopus et confessor. Objectio S. Ecclesiæ vel judex controversiæ fidei judicialis de Scriptura et fidei vel super Scripturam, vel de falsum. Ad 2dum judicialis de Scriptura ac dubij sensus vel Germanus sensus a Patribus Ecclesiæ C. judicialis de Scriptura, utrum sit vera vel falsa N. et vel Ecclesiæ n. è supra Scripturam. Nec è sensus interpretabilis dubij sensus Scripturæ. Dico 3.tio. si à judicio Ecclesiæ penderet fides nostra, dij ab hac acciperet testimonium, ac hæc è falsum, aut ejus ergo n. ab hac testimonium auijcio. Ad 1.um prius dbt cognosci Scriptura sacra, quam Ecclesia, ad usus Scripturæ sensus n. ab Ecclesia recte dbt, pbatur. Ecclesiæ authoritas pbatur Scripturam. Ad 2dum N. Pij: nam testimonium Ecclesiæ n. è verbum Dei, sed è applicatio verbi divini specialem fidei N. assistiam, aliàs alij Christi contradicerent, qui fidei Apostolos allegat ad. Vos testimonium perhibetis de me. Ad 2 N. Sanè imò prius Ecclesia dbt cognosci ex Scriptura sacra, qua de Scriptura fidei N. authoritate n. ex sola Ecclesiæ testimonio constare ex illud Aug. dictum: Evangelio n. crederem, nisi me Ecclesiæ Catholicæ commoveret authoritas. Ad ant. Ecclesiæ authoritas ex Scripturam probatur ratione confirmativa rei, non alium: de cognita. C. rei n. alium de cognita N. dicas, ex motivis credibilitatis dij nostri, quæ sit Societas, quæ veram ab religionem profitetur. Dein concluditur, illud pro certo tenendum esse, quod ipsa authoritate sua divina credendum proponit. Eadem cum in Scriptura Sacra, quod ut sanum et divinum nobis Ecclesia proponit, legatur ipsa a Deo accepisse authoritatem, infallibiliter nos docendi nos fidei et morum, idcirc a Deo revelata credit, ex quo novo argumento fidelis Ecclesiæ authoritatem venera: tur. alia objectiones solvendæ remanent agendo de infallibili Ecclesiæ subjecto &c.

## Quæstio sexta. An Ecclesia sit Infallibilis Judex, in definiendis controversiis fidei et morum observantibus?

Nota Ecclesia vel considerari pt. ut est collectionem omnium fidelium Christum profitentium, et aliquam remotam aut proximam totius Congregationis Cath. et morale. et hanc Ecclesiæ competit infallibilis potestas quæ sit ut tota fidelium societas magnum errorem admittere non possit. Do pro tali membris solemnibus essentialibus, quæ solum considerant, ut sunt Pastores. Dico. Huic Ecclesiæ sic accepta competit infallibilis activa, qua possit ex aliqua Christi errorem ex-

errorij periculum pounl cauj fidei el morum definire, nrrsqj Culeā do
modo seu pro singularibj pnl plur seu Epis aucta pe considerari y ut Culeā
& Epos in Concilijs gentiliū qsq; ecclesiarum. et de hac agenum in pnio capo de Conc
Cliū; y de Culeā & totum mundum dispersa seu Epis in Concilio n congregatij; nec
Clenem de Forlifue. blo. sed ex Cathedra loquente, qui elm ubiqe caput Culeā re-
presentative dicit pe Culeā, verum et de hac alia Quaestione agenum. Igitur hic qua-
rio an Culeā & totum orbem diffusa sit infallibilis in definiendis controversijs,
que pertant ad fidem et mores. 2.

Duo rndo. Culeā visibiliter sumpta pro universali fidelium, pastorum & lit et eorum
orum nunqm errare pe in rebus fidei, nec in rebus, quas deus revelavit
ee excedendas y faciendas y omittendas, ita ut quidq; fidelis de necessitate fidei;
Sit necessario de fide et revelatum a deo. c de fide. ptr ex Scripl. & adm 3.
ut sacas quomodo oporteat te in domo dei conversari, que e Culeā dei Vivi-
lis mnā et firmitū Veritatis, pt Culeā nullum pe falsum dogma pro vero auc
Verum pro falso admittere. Item Gelas i. tract. 1. dist. 15. sed dil caput. Sy-
nodum Culeam, que e Ostiq. et cap 17. Unum O et unus finibus pt Aug. et finib
S. permittere in pnl, ut Culeā erret in fide; alioqn non Aug ostiū capitis, nec finis
Aug S. ostiū rectoris erga Culeam Culeam fungerentr. Iuxta ob claros textus, ut
hanc confusionem n regent Rosellii; ideo: Duo rndo. Culeā elm repraesen- B.
talive sumpta pro universali fidelium totum orbem dispersum e infallibilis
in definiendis fidei et morum controversijs. c de fide. ptr Matt 16 dicit Aug:
Tu es Petrus, et super hanc petram edificabo Culeam meam, et portae inferi n
prevalebunt adversus eam; ai: Culeā in pot falli et fallere, portae inferi
prevalerent adversus eam. Secundo Novatores. Ex hoc textu recte probari infalli-
bilitatem passivem ee in tota populi Xtiani (Culeā), sed n inde probari infalli-
bilitatem activam inee Culeae pastoribus. Sed contra e, quia in Culeā infalli-
bilitas activa n e, nec enim elm infallibiliter passive, nam ovem deneger amplecti doc-
trinam primum pastorem Xtum dicentem qui vos audit, me audit. go error pri-
morum pastorum et error totius Culeā, et consequ. si omnium pastorum et totius orbis
pastorum pot falsum docere, falsum quoqs admittere et credere tenerentr fideles
sub ubiqs populis Xtianis. Item Matt ult. ubi Xtus dixit docete eos gentes
docentes eos servare ea, quecunqs mandavi vobis, et ecce ego vobiscum sum
usqs ad consummationem saeculi; ex quo sic argno: Xtus ait alioquin pastori-
bus ad consummationem saeculi, ex quo sic argno: Xtus ait alioquin pastori-
bus, et in eorum persona Epis, qui ecclesiam Culeā visibili usque ad finem mun-
di permansuri dicit sunt; nam apostoli n erant usque ad finem mundi permansuri
ai ipsis promisit specialem continuam et perpetuam assistentiam, ne quid fal-

falsum docuant. Item. Joi in eyo rogabo Patrem, et alium paraclytum
dabit vobij, ut maneat vobiscum in eternum, spiritum veritatis, esse vos do-
4. cebit via, 30. Obsj. Singuli Epi seorsim sumpti sunt infallibiles, 30 et om-
nes simul sumpti. 2 pbo. valet inductio a singulis distributivo ad collectivum 30. Sed 2
probat inductio a distributivo sensu ad collectivum valet si necessario connectitur
cum subjecto. Sed 30 collectio non stat cum distributio. C. 30 collectio aliquibus subtra-
ctis ab exclusione, 30 non stat distributio N. Porro Xtus infallibilem promisit collectionem
Epporum, non singulis Epis seorsim sumptis. Dices. non probatur Xtum promisse
5 infallibilitatem collectioni Epporum. probat. id deberet probari ex scriptura; at proba-
tio infallibilitatis Ecclesiæ ex scriptura est nulla. probatio circulum vitiosum est
nulla et ridicula, at probatio infallibilitatis Ecclesiæ ex scriptura sit ex circulum
vitiosum. probatio Duæ est circulus vitiosus, veruntamen impii scelus, 30 duo pro-
bare se mutuo probant, at probatio Ecclesiæ infallibilitatem ex scriptura, et pro-
batio scripturæ veritatem ex Ecclesiæ authoritate. 2do N. bat. probatio est inu-
probatio N. inu. Ita Dj. Duæ est circulus vitiosus, 30 duo proponi equè ignota
de se mutuo probant, eodem genere caus. Ac C. 30 duo item proponi nec sunt æquè ig-
nota, nec eodem genere caus. de se mutuo probant. N. illatio duo item proponi.
Ecclesia est infallibilis, et scriptura est Verbum Dei. imo non sunt æquè ignota; nam
infallibilitas nobis prius innotescit ipsum authoritas scripturæ. Sic in proceditur in
ipso negotio; primo per motiva credibilitatis inducto religioni Xtianæ divinæ
illa, quæ diximus principalia, et immediate per ista motiva fundatur 30 possita
semel divinitate Ecclesiæ docentis, sequitur scripturam quam Ecclesia proponit ut
Verbum Dei, et divinæ authoritatis. Ista tandem admissa authoritate libro-
rum Canonicorum ex ijs probatur infallibilitatem ac Xto promissam et Ecclesiæ, quare Eccle-
siæ infallibilitas et motiva credibilitatis prius nota deducit nos in scripturæ sensum et cog-
nitionem, et scripturæ authoritas et mea admissa rursum Ecclesiæ docentis in-
fallibilitatem demonstrat, in quo progressu nullus est circulus vitiosus. 2do.
Ille duæ propositiones sunt se mutuo non probant eodem genere caus; nam authoritas
Ecclesiæ probat veritatem scripturæ a posteriori tam longum regula animalia propo-
nens. Ecclesiæ authoritas et scripturæ probat infallibilitatem Ecclesiæ vel sal
6. a priori tam longum non finis credendi. Dices. Infallibilitas Ecclesiæ pendet
ab authoritate Divinarum scripturarum, 30 quamvis consonantur motiva credibili-
tatis, ea infallibilitas non est prius nota quam scripturæ authoritas. 2do N. bat. evidens est ex,
infallibilitatem Ecclesiæ non pendere a scripturis ipsa Ecclesiæ authoritate posterioribus, sed
Xtianorum religionem tum reliquis actibus non possibilibus, qui nonnisi fides anni

post Culeam fundatam Scripturis, qd Culeā ipsa gaudeat infallibile, vir-
tute concessionis xli, vnqualr ipsa infallibilitas nō in authoritate Scripturarū Can-
onicarū primo fundat, sed in Verbo Dei nō Scripto, in suspendo Evangelii progres-
su, et in miraculis ā Xto Apostolis et primis martyribus patratis per quæ autho-
ritas ipsi ā Deo declarata et Culeā attributa et confirmata. Dicit. Culeā in Controver- 7
siis morum pt errare, qō in ijs nō definibilib. pt ant. de sola fide dictum ē Petro
pro se, Petro, ut nō deficiat fides ejus. Ergo pt ant. ad pt nō C: nam nomine
fidei intelligit debet cum fide credendorum, quæ ad contemplationem pertinent, ut Deus
ē Trinus, cum fide faciendorum et omittendorum. Dicit. Culeā dispersa nō pt 8
judicii infallibilem, qua post novas orlas de novo quæstiones extra Concilium defi-
nire. pt ant. ut judicium dogmaticum sit legitimē, examen requiritur, ac ex-
tra Concilm examen sufficiens requiri fidei pt ant. cujus falsitas constat ex per-
petua Culeā praxi, qua multos plures errores recens natos prosperis extra Con-
cilia genlia, qm in Conciliis. sic inumerae hæreses vg. Sabellii, Pauli Samosateni,
Manichæorum, Montani, quæ à Spōe Apostolorum ad annū xli 325, quo Conalium
genlē primum celebratum fuit, fuerunt sufficienter damnatæ ab Culeā dispersa
sine Conciliis Genlibus. ad pt nōm. Cā sumus Romæ cum Sibilo Conciliatore,
coelu, Epī singuli in suis dioecesibus et in Conalibus Provinciis congregati possunt
pe extra Concilm Genlē illud examen facere, ad hoc eis sufficiens ut unus quispiam
Scripturā ī sensum et traditionem Culeā consulat. — — — — — 9.
Dicit, ut valeat aliqua definitio dogmatica, debent Epī de sua illius definione
convenire, ai nō possūt de eo sua convenire nō in Conc. congregati pt nōm ad
hoc em, ut Epī de sua definione conveniant. sufficit, qd definionem suæ et singulo-
rum suorum naturalem et obvio recipiunt. ai extra Conc genlē aque ac in Conc id facere pt,
et revera factum ē in cāa Jansenii, Quesnelli. Interim nō negamus Conilia gen-
lia aliquo ad repsam ad exhortandas hæreses ut suo loco dicemus. — — —
Quæritur tota. An Culeā sit infallibilis in dotrina disciplinæ et 10
morale? nota. inter res faciendas alias aut necessarias, et inutiles, vg ed debet confla-
tus Ecclesiæ, et vocantur res morum, alias arbitrarias et mutationi obnoxias
vg communio sub una v plura spē, et vocantur res disciplinæ, quæ v ē uni-
versalis pro tota Culeā in vela, pro v particularis pro aliqua particulari Culeā. 11
Jam pro dormō Culeā nō pt errare in disciplina genli præcipienda, quæ ad res
pertinent. Quo demūstr ex Conc Apostolorū actor 15 in quo Apostoli præcipien-
dy disciplinam genlem et quidem nō diu duraturam ngē abstinentiam à sanguine
et suffocato, absenunt sē habere præjudicium et sibi assistentem spiritum s. Visum ē

inquirunt, spiritualis est nobis, ai certum è de fide, Eccleam n' posse errare in his pro quibus definiendis præsidem habet ch'tus assistentiam s. spu.

2do. Eccla 2 è infallibis in præceptis morum et disciplina, quæ non soli Eccla communia sunt, sed quæ ad privatos hoīes, v ad particularem Eccleam referuntur. Charmes. 2do è. quia circa hos mores et disciplinam particularem judicium Eccle nihil hbet stabilitum loum, qui possit falli et fallere, unde gō aliqs mores una occasione ducta aliam publice docuit, et Eccla jubet, ut illa priore relicta huic vō adhæreat, ea in re nihil dubii subesse, et id præcipit hō, gō traditi et Evangelio adversum è, ait Canus lib 5. de locis cap 5. errat gō errore falsi n' juris.

## Quæstio 5ta. An Eccla sit infallibilis

in Censura librorum, seu in factis Dogmaticis et Doctrinalibus?

1 Nota 1mo. Circa librorum censuram hæc novem possū Quæstiones: an Eccla auctoritatem scripserit libris? item an proprie falsi libri damnata, solidem Verbis expressa in eo explicantur? item quod sēsum libri auctor in mente habuerit quæ conceptum? item quales sint obvii verborum, pronum et libri solius sensus? obvius an sensus pronum v libri dicit, quem npe verba ipsa præ se ferunt, et qui statim occurrit. 2do 1 ex genus Quæstionum, circa quas Eccla pronunciavit, npe Quæstio juris et facti, ac quæstio juris seu dogmatis è ea, qua quæritur, quales sint in hac re v illa doctrina, an vera seu Orthodoxa v falsa seu Hæretodoxa. vg utrum B. Virgo sit maledicta. Quæstio facti è qua quæritur, quenam sit doctrina alicujus proximis v libris expressa vg an Baianis, quæ reprobat Ecclæ dogma Pelagianum, expressa sint in libris Cornelii Jansenii? Quæstio Quæstio facti è ex facti simplicis, et ea, quæ pendet veritatem rei gestæ, npe crimen, v innocentiam alicujus personæ, interdum animi sensum, vg an Jansenius sit auctor hujus libri? et facti dogmatici et ea, quæ è de aliquo facto cum jure seu dogmate connexo, seu quæ è de aliquo dogmate fidei, illiusve, attributo aliqui libro vg an in hoc, qui sub nomine Jansenii circumfertur, libro doctrina connexa hæresim? Hæc Quæstio vocatur facti cum jure admixti, quatenus duas quæstiones complectitur, unam juris npe, an hæc doctrina sit hæresis? alteram facti, npe utrum hæc doctrina hæresim in suo sensu hujus libri, qui sub nomine Jansenii circumfertur, in illo sit contenta?

2. Nota 2do n' ee lis quæstionē, an infallibi judicio definiat hunc v illum librum, hujus ee v illius auctoritatis; hæ quippe genus facti mere historici et personalis supponit, n' definit Eccla, quæ de libris judicat, prout sub hōe hujus v illius authoris circumferuntur. 2do n' ee quæstionem, an nesse sit credere proxime, quæ Eccla in alio libro damnavit solidem Verbis et syllabis expressis in eo legi; n' è eim

n̄ ē em̄ ~~repē~~ hoc definitionē Culeā aut fidei nr̄ā obj̄m, sd ipse pnōmen
2 libri sensus primi, quatenus ex verbis ec talo libri contextu deprehendi
pt. Alio n ē q̄stionem, an author, cujus error proscribitur, revera laten-
tem in mente merale sensum habuerit, qualem verba quibus ultr. prosequitur, quamvis
ei id merito prgnari debeat, n̄ ta ab Culeā, qua de occultis n̄ judicat, certo definitur.
nec. 2 q̄stio ipa movetur de falso doctrinali: hoc ē, de sensu pnōmen 2 libri, an Sillicet
Culeā infallibili judicio statuere pōit, quis ex qualis ex sola pnōmen et librorum serie
et textura elici pōit, qua ex qualis doctrina, ita falsam pro vera probare aut re-
ram pro falsa damnare pōit? Ego judicio n̄ confugimus, n̄ inertij hoium lesi-
monij utimur Culeā, sd diligenti pnōmen 2 librorum examine, falsā earum
comparone cum fidei nostre regula, npe Scriptura et Traditione. Jam. 3.
Duo. Culeā ē infallibilis in cognitu librorū, tm in decidenda Orthodoxia et Hetero-
doxia, destructa, pnōmen et librorum dogmaticorum. Antoine Conrely. c.
fallib. Culeā ē infallibilis in his, que ad fidem pertinent, ut fide constat, et proba-
= runtur ex quaest. ac judicium de sua Orthodoxo 2 Hetherodoxo pnōmen 2 libro-
= rum ad fidem pertinet. 1. pt mia: Ideo judicium pertinet ad fidem, nre quo fides
n̄ pt incassum ac deperdi; nam de munere Culeā ē, illam illibatam custodire &c.
dem, eamq; contra hæreses novitates defendere. Ita p Tim. 6. A Timothee, depositum cu-
stodi, devitans profanas novitates, ac Ine infallibili Culeā judicio de sua librorū
fide illibata custodiri n̄ pt; nam Ine eo nec n̄ falsi libri, in quibus fides
traditur, approbare, nec hæreticorū scripta, in quibus fides everteb. reprobare
pōt. confirmatio. Ergo Culeā definitio ē infallibilis; pro qua definiendi sua
praxi judicial, sibi a Xto data ē infallibilem auctoritatem; ac Culeā pro definiendi
= endi sacri doctrinalibus sua praxi judicial, sibi a Xto data ē infallibilem auctoritatem
= rinalem, 3. pt mia: qua Culeā pro damnavit haereses et hæreticos, ex sua praxi
judicial. 3. ant. Culeā in Con. Niceno damnavit Arium una cum ejus doctri-
= na erronea Epistola Synodali ad Culeam Alexandrinam his verbis: placuit Sanc-
= tum concilio supradictis anathema denunciare et ei ipsi p. libros et assertio
ejusq; opinionē. Item Culeā in synodo Palestina damnavit pervesam Pela-
gij doctrinam, ut refert d. Aug. lib de gest Pelagij. Cap 3. cum vo Pelagius
negaret, illa scripta ee sua, a Concilio coactus fuit, ea anathematizare: Synod
dixit, quoniam negas te talia scripsisse, anathe anathematizas eos, qui ita te
= nent? Pelagius respondit anathem 2o. 2do. Culeā sua declaratione judicialibus
a Xto data infallibilem auctoritatem pro definiendis sacris doctrinalibus, sanc-
Culeā in Con Chalcedonensi generis vte actione 6. damnando Nestorium Ephesinum,

Dioscorum dicit. Nestorio et Eutychi anathema; Trinitas nos tres damnavit, Trinitas nos leges ejecit; plura Exempla apud Tournely. Charm. Dio Michael. docete ergo - et vos ego Vobiscum et quibus verbis Ecclesiam continuam ac realem assistiam Ei pastorum promisit, ut spe rectè docat fides in rebus ad fidem et mores pertinentibus, ai S. Pastorum non est infallibile in decidenda doctrina et Heterodoxia librorum dogmatum potest male docere populum et in errorem deducere; nam dictum revelationi Divinæ consentaneum propone- vel ut repugnantem illi revelationi, et dictum contra dictum revelationi repugnantem proponere, ubi consentaneum, et sic tota Ecclesia sumpta pro universitate divinarum, qd supponitur jam reprobavimus; plures probat apud Tournely. Charm. Antoine

Obj 2do. in Concilio pot errare posse Ecclesiam sentiunt, qui de hac re jurisdictionali usus ad censuram et proscriptionem Janseni, qd quivis in particulari Ecclesia in particulari utpote recenter excogitata à scholis eliminanda. pt anti Roman. quodlib. ii. q. 2. 8. art. in enuntiis, quæ ad particularia facta pertinent posse et judicium Ecclesiæ errare posse pater passus dictis. Bellarm. lib 4. de verbo Pontifice cap 2. convenimus de Catholicis et Hæreticis in dubium - mo. posse Pontificem cum universali Concilio errare in controversiis facti particularibus, quæ ex informatione, testimoniis horum præcipue pendent. idem habent Melchior. Canus. lib 5. de loci. cap 5. et Joannes Gerson. Card de potestate Ecclesiastica. 2do Anal: in 2. facti particularis seu personalis Canonizationis Sanctorum N. cum ea factum personale pendet à persona testium, ex- -men, criminum horum, quorum cognitio ex defectu horum facilitate pendet, confessio, ut de ejus Ecclesiæ judicium incertum sit et erroni obnoxium; at judicium Ecclesiæ de facto doctrinali seu de doctrina in libris expressa, non pendet ex defectu horum, sed ex collatione doctrinæ in libris contenta. cum Scriptura et tradione, exhibitis fidei nostræ regulis; unde fit ut Ecclesia possit ubi assistentia adjuta nec facili, nec facile pt. pb N.C. hi enim Theologi et alii loquuntur de facti particularibus, de quibus Ecclesiæ judicium fieri ex relatione et testimonio horum, ai de facti pure personalibus judicat Ecclesia ex relatione et testimonio horum, qd loquuntur de facti pure personalibus. Obj. Bellarm. ibidem cap 17 exponit Honorii Papæ casum, postquam canonice et plane adulteram ea tota Synodum, et addit. qd aliqd non possit admitti, ut credat corruptam ea tam Synodum, ut antipapæ alteram solvere- -nem, quæ è fide Ecclesiæ recepta, qui docet Patres Synodi damnasse quidem Honorium, sed ex falsa informatione ac proinde in eo judicio errasse, qd Bellarm. fatetur Ecclesiam errare posse in facti dogmatici. 2do N.C. nam hic Bellarm

Coquitr de facto meræ sponali Honorii, nemium de ejus sensu sponali et
rikero, cujus decisio pendet principaliter ex informatione et testimonij loci,
liquet ex verbis, sed ex falsa informatione. Duej. Bellarmij Coquitr de Pisp.
Honorii à Pp. III Conc. n. rite illectis, qd ayit de ejus sui literali n. sponali;
2. d. arb. Coquitr de Epistolis Honorii male intellectis secundum sensum ejus
sponalem, et literalem C. secundum sensum literalem N. nam judicium de sen:
sua literali dexlig n. fit ex informatione et numeribus, sed ex significatione vocum con:
sideratione facta collatione cum scriptura et traditione. Bellarminus dm sic Rabet.
stagis tubo duese posuerunt hos Patres decepisse ex falsis numeribus et n. intel
lelij Honorii Epistolij, adeoq; Coquitr de sui sponali. Duej. illud de Calc.
Sic judicium n. est infallibile, q aliqde revocat Calcā, ai suum de Exilio et
libris dogmatibus judicium sepe revocavit Calcā, qd pb mei. pmi Conc Antio.
chenæ vocem Omousios profitentis, qm in postea Conc. Nicenum sim appro:
bavit. 2do ante Conc. Ephesinum nec vox Homoios Rabebat Catholica, ai in Conc.
Ephesino ita improbavit. 3tio. Conc. Chalcedonense sua capitula sancta approbat
Ephesinum ita improbavit. 4to. Conc. Chalcedonense sua capitula sancta approbat
vit Langm Catholica, ai ita Langm Nestoria Conc. ita damnavit. 5to Nicenum
pbi dant Conc Antioch vocem Omousios profitentis secundum sensum ejus
et Orthodoxum, N. secundum sonum Nestorianum Pauli Samosateni. C. Paulus
Samosatenus et hanc vocem Omousios. nitebatur filium habere subsistentiam ejusdē
speciei cum subsistentia Patris, sed numero differentiam habita, quem sonum meritō Con:
cilium reprobavit. ad 2. d mi. Conc Ephesinum vocem Homoios improbavit in eum
se absolutē, et in sensu ab Cælestio usitato N. in sensu Nestorii, qui negat unionem
hypostaticam et hanc vocem Homoios excludebat ipsam. Theodoreti seu Dei geni.
tricis C. hic in sensu nullis est hæresis. ad Blum N. Anl. nam in Conc. Chal.
cedonensi de tribus capitulis pie fuit agitatum, sed Blum de admitten:
dis ad communionem Theodoreto et Iba, qui postea anathema Nestorio
et Cyrilli, et eius Epistolæ S. Leonis ad Flavianum subscripserunt, adeam
admissi fuerunt, vel de Iba dicatur Anathema Constantinopolitanus alter B. C:
Chalcedon. Duej. Theodoretus et Iba n. fuerunt admissi ad communionē
nisi pa eorum scripta Concilio visa fuerunt inoxia. pb Anl. legit Pontifex
in Conc. Chalcedon. sententiam pronunciando dixerunt. relatio Leonis Car:
dij ex sententia Dioscori Epistolam Ibam inoxiam approbat. Ad N. Anl.
pb Anl. relatio Caroli Conc. C. Caroli Iba N. n. est Ibas inoxius visus est
quia qm Epistola epistola inoxia, sed qa, cum fuerit interrogatus ex ejus re
sponsis in actibus Concilii relatis quibus dixit anathema Nestorio et Cyri
lli, deprehensus est Orthodoxus. Porro dum legit Pontifex dixerunt:

reuelata ejus Epistola agnoverint eum orthodoxum, inde non sequitur ipsius Epistolam declaratam esse orthodoxam; nam dicunt quidem Legati epistolam Zoe fuisse revelatam, ipsumque Joan. esse orthodoxum, sed nullo modo dicunt, epistolam esse orthodoxam, quæ duo valde diversa sunt; si in contrarium adducunt Maximi ejusdem Conc. Patrem et Ecum Antecedentem dicentem: ex relatu quoque rescripto Epistolæ orthodoxa ejus declarata est Dilatio. Dei nihil nobis hoc obesse, nam ex duce alij et auctoritas ejus, quibus constabat Concilium, solius Maximi epistolam Zoe orthodoxam declaravit. — — — —

9. obj. 2do. Culeæ non est infallibilis circa sensum auctorum, qui exhibent dogmatica componunt, go nec circa sensum libelli exhibiti. ꝓb C: sensus literalis et personalis non possunt esse diversi: 2do Culeæ non est infallibilis circa sensum auctoris personalem, go nec circa sensum literalem. Tertio Culeæ non est infallibilis circa sensum auctoris personalem C: literalem. N. 2 plex est auctorum genus, personale, seu internum est ille, quem auctor habuit in mente, qui scribit, et literalis seu externus est ille, qui experimitur verbis libri seu proditus scripti: in hoc sensu literali Culeæ est infallibilis, secus in personali. ꝓb. Antl. nam fieri potest interdum fit, ut quis habeat in mente sensum ortodoxum, et tri addibeat verba, sensum heterodoxum exprimentia. ad 2. Dico: quod non infallibiliter sit Culeæ concessa ad recte docendum populos res fidei et morum, non tamen sequitur, ut hanc habeat circa sensum personalem auctorum, qui cum in mente deliberat, veram fidem et bonos mores, nec adjuvare nec deprimere potest in alijs. Contra sensus literalis ad eorum fidem et mores et adjuvandum et depravandum multum valet, cum ab eius regi et perfici possit, et ideo gravissima est ratio Culeæ attribuendi infallibilem circa sensum literalem.

10 Dico: Sepe Culeæ analthemizat et libros dogmaticos et eorum auctores, go non magis est infallibilis circa sensum literalem quam circa personalem. 2do Culeæ damnavit famosas quinque propositiones Janseni in sensu ab auctore intento, ait talis sensus est personalis. Ad 1m. Antl. analthemizat et libros dogmaticos et eorum auctores diverso genere certitudinis C. eodem N. nam cum Ecclesia analthemizat librum dogmaticum, definit sensum illius literalem esse heterodoxum, et ab omnibus Catholicis ut talem habendum, per sensum illius personalem, qui ex rationibus indubiis cognoscitur esse conformis sensui literali, haereticis in qua declaratione Culeæ potest absolute errare literali prudentali judicio; Verum hic error necessarii non noceret puritati doctrinæ, nec posset Culeæ fidelem adstrictum aliqua dogma credendum inducere. ad 2. Nego. nam Culeæ et has voces, in sensu ab auctore intento intellectu sensum ab auctore intellectum et librum ejus, seu sensum ab auctore in suo libro expressum,

ut explicat Clemᵗ XI in constitutione cuiusdem: Vineam Dñi Sabaoth. 11
Dices: Si Culda est infallibiliter in censura librorum dogmaticorum hunc sensum
recte tenendo Culdæ de sensu librorum judicio subscribendo ac acquiescendo, ai n̄ teneā
Culdæ dam. pb mai. in definitionibus factum simul et jus complectentibus certa factum esse
fuisse religiosum silentium. pb anl. Clemᵗ IX ab ibby ad pacem Culdæ admissi
qualuor Ppōs Andegauensem, Belovacensem, Cameracensem, et Abrincensem, ai illi de
cuerunt pro subscriptione formularii subscribere erga factum Jansenii. Silam revoc.
rem Alexii; nec hanc revocarunt Bribam Dñi Rodomin. tam teneantur in con:
sciā acquiescere ex intimo mentis ac judicij consensu et approbatione nec subsil
ut acquiescant. Religioso, ut agunt silentio, dē, n̄ subscribi, ut ibi et ab dispensi:
enter exterius prō reverēa silent, nihilpp dicant, aut scribant contra definio:
nem Culdæ circa factum. pb anl. pb dā part. mai. n̄ ein admissi sint ad pa:
cem, n̄ possint Clemᵗ IX. declararunt se aliorum Ppōrum Gallorū insubsi:
sum imitatos fuisse, ita Sepale Ppus Lambsius Ppsbola ad Clemtem IX. 12
Dies: si Culdæ potē dentere infallibiliter orthodoxiam et Hetorodoxiam libros
dogmaticos, teneamur credere ejusmodi decisioni, ai n̄ teneamur pb mai.
n̄ pt assignari motivum, quo teneamur credere libros ab Culda ut hære:
ticos damnatos sales sē. Ita A mai. pb Dies: Aliam dispiciam sidem nē divi
nam, quæ immediē nititur auctoritate Divā. Humanam quæ nititur auctori:
tate humana; et Cultiam quæ nititur auctoritate infallibli Culdæ definienti;
jam aliqui volunt, nos fide Culdæ, cujus motivum est infallibilis auctoritas Supremi
Culdæ auctoritas pendet cum fidei fidelis, et assistia, teneri credere libros
ab Culda damnatos sales sē, quales ab Culda fuerunt damnati; alii volunt,
ipsi credere nos Calem textum, quem ut aliqui ut Revelatum, ipsa ut here:
ticum est, quia Deus sume verax olim revelavit Culdam esse infallibilem circa
textus dogmaticos approbandos et damnandos, hunc esse aliquis fidei Divinæ, quia
ubi mpo motivum juxteremus, esse tales aliquis simul fidei Divinæ, et Cultiæ,
Hayo cum Arnaud et Antoin Duo: id est credendum fide divina; nam illud
credi pt fide divina, qd a Deo revelatum est factum immediate, qd ein a Deo essi
mediate revelati sē, credi pt illam revelationem Divinam, ai sent Hetorodoxia
textus dogmatis ab Culda damnati continetur in præcone Ecclesiæ revelata nec in hac
textus dogmatis ab Culda declarata ut orthodoxus et Hetorodoxus revera tales
sē, ai nec est revelata, nam æquivalenter est eadem ac ista: Culda est infallibi:
lis declaranda Ortho: et Hetorodoxia textuum dogmaticorum, quæ prō est mediate 13
revelata, ut constat ex dictis. Dies. qd n̄ est revelatum, n̄ pt credi fide Divi:
na;

=na, ai fallum dogmaticum p. vg Hæretica, libri Jansenii p n̄ è revelatum gō.
=do Hæretica, libri Jansenii, antegm damnarentr, n̄ poterat credi fide Divina. gō
nec credi fide Divina pt. possyn̄ damnata è. 2dō si fallum dogmaticum ab Eccl̄a
definitum ad fidē divinā credendum, eccl̄a conderet novos fidei articulos, aliter è
fallum, nam n̄ fiunt nova revelatōes. 3tiō. qui negaret librum Jansenii, vg
est Hæreticum, ij n̄ est Hæretici, gō n̄ è de fide Divina librum illum esse Hæreti=
=cum. 2d ad 1um N. ij. q n̄ è revelatum nec expressē nec implicitē. Ergo n̄ expressē, è
ergo implicitē revelatū. nam revelatum è implicitē, ut nro proximo dicimus. ad 2. Dico
q Hæretica libri Jansenii ante sui damnatōem nullo modo erat revelata et declara=
=ta auctoritate ecclesiæ, ab qua ab Eccl̄a è definita, tunc è revelata implicitē,
quatenus hæc nostra connexio cum revelatōe infallibiliter Eccl̄æ circa doc=
=trinam librorum dogmaticorum. ad 3tium. N. ij. Eccl̄a cū declarando aliquem
errorem hæreticorum, n̄ condit novum articulum fidei, sed solū asserit cum infallibi=
applicat revelatōem olim à deo factam ad aliq̄ objm particulare, q̄d in ea
illa forma definitōem Eccl̄æ continebr. ad 4tum: qui negaret hæreti=
=citalem libri Jansenii ab Eccl̄a declaratam, hoc ipso est Hæreticus,
quia nollet se Divinæ authoritati sufficienter circa aliquod objm propo=
=sibi subnittere, nam talem veritatem negaret Eccl̄a infallibiliter circa
dogmatica sufficienter proposita ut revelata. Vide apud eum.
Antoine. Charm. Ludovico XIV.

De Eccl̄æ Auctore, Antiquitate et Regimine.

1. Nota 1 quatuor Eccl̄æ dēs designantr ab Apostolo. Ephes. 5. v. 25. 26. et 27. effi=
=ciens, ij Verbi. 2dus qui è ipsum tradidit pro ea. Matth. fidei, quos Apostoli
=lus ipso Eccl̄æ vocabulo designat. 3tius. è ipsa conjunctio fidelium inter se et
cum xto tanq̄ capite. finalis, reflexa, proxima, et è eorum, qui ad eccl̄am perti=
=nent, sanctificatio. remota. adeptio salutis æternæ. pro 2da p. 2.

2. Nota 2do Eccl̄æ pt̄ considerari tmo secundum sanctificationem, qua provi=
=dit multitudinem quandam ex hominibus Angelis, sanctis et fidelibus constituta.
2do secundum mirificam ejus significationem, qua providit multitudinem omnium fide=
=lium tam veteris q̄m novi Testamenti. 3tio. secundum finalem significationem, qua provi=
=dit è societas eorum, qui fidem habent in xtum, jam natum et passum. sic non
agitr de Eccl̄a secundum primam et 3tiam considerationem, sed 2da 2dam.
Provincia parle 2. Nota 3tio: Omnes diversitates regiminis Eccl. Monarchia quæ
est imperium unius, cujus arbitrio et voluntate rerum summa definitur. 2do Aristo=
=cratia, id è regimen optimatum, et Democratia, hoc è, populi solius impe=
=rium. Duo tmo: Solus Deus è auctor Eccl̄æ potestatis indefectibilis et Sup re=
=mæ authoritatis, et Solus xtus potestatis Excellentis et ministerii principalis.

Tournely. pblr ma 2. quia ovium universim hoc modo operabor ē Xsto Duce; idem quia eius hoc titulo Eccla specialiter Dei ē dicr. arbos. 20. attendite vobis ei universo gregi, in quo vos posuit Spūs regere ecclam Dei. Item quia Xsto Xsto ē imbibere Eccleam, ac totale supremū, cujus ē independenter à quovis alio Rege ordinare ad finem sanctificaōis p gram et salutis adgloam, ai ipse ē Deus benedictus in psalmo 83. Joh 10. pblr 3da 2. quia xtus ē auctor fidei et sacramenti Dei ut psalmo 83. Joh 10. fidei quidem, Hebr 12. Respiciendo in auctorem fidei, Jesum, in quibus fundatur ē Eccla; et consummatorem fidei nostri Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, et consummatorem Spūm, ai propitiatio Xsti crucifixi, Rom 3. Justificati gratis per redemptionem quæ est in Xsto Jesu, quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem justitiæ suæ propter remissionem præcedentium delictorum in sanctitate Dei, ut sit ipse justus et justificans eum qui est ex fide Jesu Xsti. Rom 4. Credenti autem in eum qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundum propositionem gratiæ Dei. Rom 5. Justificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum per Dñm nrm Jesum Xstum, per quem habemus accessum per fidem in gratiam istam in qua stamus, et gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. Rom 8. Quos autem prædestinavit, hos et vocavit. Et quos vocavit, hos et justificavit. Quos autem justificavit, illos et glorificavit. Rom 10. Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Rom 11. Quæ est enim portio mea, ai ut sim misericors super omnes misericordes, et inveniam misericordiam apud Deum? Rom 15. Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo, ut abundetis in spe et virtute Spūs Sti. Rom 16. Secundum revelationem mysterii temporibus æternis taciti, manifestati autem nunc per scripturas prophetarum secundum præceptum æterni Dei ad obedientiam fidei in omnibus gentibus notum facti, soli sapienti Deo per Jesum Xstum, cui gloria in sæcula sæculorum. Amen. 1. Cor 1. Qui factus est nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio. 1. Cor 2. Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Xstum, et hunc crucifixum. 1. Cor 3. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, qui est Xstus Jesus. 1. Cor 15. Si autem Xstus prædicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis quia resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Xstus resurrexit. Si autem Xstus non resurrexit, inanis est ergo prædicatio nostra, inanis est et fides vestra. Et invenimur falsi testes Dei, quia testificati sumus adversus Deum quod suscitaverit Xstum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Xstus resurrexit. Si autem Xstus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt in Xsto, perierunt. Si in hac vita tantum in Xsto sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Xstus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium factus. Quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Xsto omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine. Primitiæ Xstus, deinde hi qui sunt Xsti, qui in adventu ejus crediderunt. Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem. Oportet enim illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors. Omnia enim subjecit sub pedibus ejus. Cum autem dixerit quia omnia subjecta sunt, manifestum est quod præter eum qui subjecit illi omnia. Cum autem subjecta illi fuerint omnia, tunc et ipse Filius subjectus erit ei qui subjecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. 1. Cor 16. Si quis non amat Dñm Jesum Xstum, sit anathema. Maranatha. Gal 1. Sed licet nos aut angelus de cælo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Gal 2. Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Xstus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. Gal 3. Quotquot enim in Xsto baptizati estis, Xstum induistis. Gal 4. Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Xstus in vobis. Gal 5. Xstus vos nihil illi evacuabit. Gal 6. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Dñi nri Jesu Xsti, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. Eph 1. Benedictus Deus et Pater Dñi nri Jesu Xsti, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Xsto, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate, qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Xstum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum secundum divitias gratiæ ejus, quæ superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia, ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ secundum bonum placitum ejus, quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Xsto quæ in cælis et quæ in terra sunt in ipso, in quo et nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum ejus qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ ejus nos qui ante speravimus in Xsto, in quo et vos cum audissetis verbum veritatis, evangelium salutis vestræ, in quo credentes signati estis Spū promissionis Sto, qui est pignus hereditatis nostræ in redemptionem acquisitionis in laudem gloriæ ejus. Eph 2. Vivificavit nos cum Xsto, cujus gratia salvati estis, et conresuscitavit et consedere fecit in cælestibus in Xsto Jesu, ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Xsto Jesu. Eph 3. Ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ virtute corroborari per Spūm ejus in interiore homine, habitare Xstum per fidem in cordibus vestris, in charitate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum, scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Xsti, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Eph 4. Unus Dñs, una fides, unum baptisma. Eph 5. Christus dilexit ecclam et tradidit semetipsum pro ea, ut illam sanctificaret mundans lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclam non habentem maculam aut rugam aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. Eph 6. Induite vos armatura Dei ut possitis stare adversus insidias diaboli. Phil 1. Mihi enim vivere Xstus est, et mori lucrum. Phil 2. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur cælestium terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia Dñs Jesus Xstus in gloria est Dei Patris. Phil 3. Existimo enim omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Xsti Dñi mei, propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, ut Xstum lucrifaciam, et inveniar in illo non habens meam justitiam quæ ex lege est, sed eam quæ est per fidem Xsti, quæ ex Deo est justitia in fide, ad cognoscendum illum et virtutem resurrectionis ejus et societatem passionum illius, configuratus morti ejus, si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis. Non quod jam acceperim aut jam perfectus sim, sequor autem si quo modo comprehendam in quo et comprehensus sum a Xsto Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse, unum autem quæ quidem retro sunt obliviscens, in ea vero quæ sunt ante extendens meipsum ad destinatum persequor ad bravium supernæ vocationis Dei in Xsto Jesu. Quicumque ergo perfecti hoc sentiamus, et si quid aliter sentitis, et hoc vobis Deus revelabit. Verumtamen ad quod pervenimus eadem regula ambulemus, idem sapiamus. Phil 4. Omnia possum in eo qui me confortat. Col 1. Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in cælis et in terra, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates, omnia per ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant, et ipse est caput corporis ecclæ, qui est principium primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem habitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris sive quæ in cælis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis, nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso, si tamen permanetis fundati et stabiles et immobiles a spe evangelii quod audistis, quod prædicatum est in universa creatura quæ sub cælo est, cujus factus sum ego Paulus minister. Col 2. Sicut accepistis Xstum Jesum Dñm in ipso ambulate radicati et superædificati in ipso et confirmati in fide sicut didicistis abundantes in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Xstum, quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis, in quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in exspoliatione corporis carnis in circumcisione Xsti, consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis Dei qui suscitavit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis et in præputio carnis vestræ, vivificavit vos cum illo donans vobis omnia delicta, delens quod adversus nos erat chirographum decretis quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio affigens illud cruci, exspolians principatus et potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Nemo vos judicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut neomeniæ aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum, corpus autem Xsti. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum quæ non vidit ambulans inaniter sensu carnis suæ et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et conjunctiones subministratum et conglutinatum crescit in augmentum Dei. Si ergo mortui estis cum Xsto ab elementis mundi, quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis? Col 3. Si ergo consurrexistis Xsto quæ sursum sunt quærite ubi Xstus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sapite non quæ super terram, mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam malam et avaritiam quæ est simulacrorum servitus, propter quæ venit ira Dei in filios diffidentiæ, in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis, nunc autem deponite et vos omnia hæc iram indignationem malitiam blasphemiam turpiloquium de ore vestro, mendacium nolite loqui invicem, exspoliantes vos veterem hominem cum actibus suis et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem Dei secundum imaginem ejus qui creavit eum, ubi non est gentilis et judæus circumcisio et præputium barbarus et scytha servus et liber, sed omnia et in omnibus Xstus. Induite ergo sicut electi Dei sancti et dilecti viscera misericordiæ benignitatem humilitatem modestiam patientiam supportantes invicem et donantes vobismetipsis si quis adversus aliquem habet querelam sicut et Dñs donavit vobis ita et vos, super omnia autem hæc charitatem habete quod est vinculum perfectionis, et pax Xsti exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore et grati estote, verbum Xsti habitet in vobis abundanter in omni sapientia docentes et commonentes vosmetipsos psalmis hymnis et canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris Deo, omne quodcumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine Dñi Jesu Xsti gratias agentes Deo et Patri per ipsum. 1. Thes 1. Et vos imitatores nostri facti estis et Dñi suscipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio Spūs Sti, ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia. 1. Thes 4. Si enim credimus quod Jesus mortuus est et resurrexit, ita et Deus eos qui dormierunt per Jesum adducet cum eo. 1. Thes 5. Qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus. 2. Thes 1. Qui pœnas dabunt interitum æternum a facie Dñi et a gloria virtutis ejus. 2. Thes 2. Deus autem Dñs Jesus Xstus et ipse et Deus Pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem æternam et spem bonam in gratia exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono. 1. Tim 1. Fidelis sermo et omni acceptione dignus quod Xstus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum. 1. Tim 2. Unus enim Deus unus et mediator Dei et hominum homo Xstus Jesus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus testimonium temporibus suis. 1. Tim 3. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne justificatum est in Spū apparuit angelis prædicatum est gentibus creditum est in mundo assumptum est in gloria. 1. Tim 4. Bonus eris minister Xsti Jesu enutritus verbis fidei et bonæ doctrinæ quam assecutus es. 1. Tim 6. Præcipio coram Deo qui vivificat omnia et Xsto Jesu qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato confessionem bonam. 2. Tim 1. Deus qui salvos nos fecit et vocavit vocatione sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam quæ data est nobis in Xsto Jesu ante tempora æterna. 2. Tim 2. Memor esto Dñm Jesum Xstum resurrexisse a mortuis ex semine David secundum evangelium meum. 2. Tim 3. Tu autem permane in his quæ didicisti et credita sunt tibi sciens a quo didiceris et quia ab infantia sacras litteras nosti quæ te possunt instruere ad salutem per fidem quæ est in Xsto Jesu. 2. Tim 4. Testificor coram Deo et Xsto Jesu qui judicaturus est vivos et mortuos per adventum ipsius et regnum ejus. Tit 1. Paulus servus Dei apostolus autem Jesu Xsti secundum fidem electorum Dei et agnitionem veritatis quæ secundum pietatem est in spem vitæ æternæ quam promisit qui non mentitur Deus ante tempora sæculorum. Tit 2. Exspectantes beatam spem et adventum gloriæ magni Dei et Salvatoris nri Jesu Xsti qui dedit semetipsum pro nobis ut redimeret nos ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. Tit 3. Non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spūs Sti quem effudit in nobis abunde per Jesum Xstum Dñm nrm ut justificati gratia ipsius hæredes simus secundum spem vitæ æternæ. Hebr 1. Multifariam multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit hæredem universorum per quem fecit et sæcula. Qui cum sit splendor gloriæ et figura substantiæ ejus portansque omnia verbo virtutis suæ purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram majestatis in excelsis. Hebr 2. Eum qui modico quam angelos minoratus est videmus Jesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxit auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter quam causam fratres sanctæ vocationis cælestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostræ Jesum. Hebr 3. Fidelis fuit ei qui fecit illum sicut et Moyses in tota domo ejus. Hebr 4. Habemus pontificem magnum qui penetravit cælos Jesum filium Dei. Hebr 5. Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum filius meus es tu ego hodie genui te. Hebr 6. Jesus secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in æternum. Hebr 7. Talis decebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens impollutus segregatus a peccatoribus et excelsior cælis factus qui non habet necessitatem quotidie quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi hoc enim fecit semel seipsum offerendo. Hebr 8. Habemus talem pontificem qui sedet in dextera sedis majestatis in cælis sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit Dñs non homo. Hebr 9. Christus assistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non hujus creationis neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta æterna redemptione inventa. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Hebr 10. Hostia et oblatione noluisti corpus autem aptasti mihi. Hebr 12. Respiciendo in auctorem fidei et consummatorem Jesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta et in dextera sedis Dei sedet. Hebr 13. Jesus Xstus heri et hodie ipse et in sæcula. 1. Pet 1. Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterna sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Xsti et incontaminati. 1. Pet 2. Qui peccatum nostrum ipse pertulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui justitiæ vivamus cujus livore sanati estis. 1. Pet 3. Xstus semel pro peccatis nostris mortuus justus pro injustis ut nos offerret Deo mortificatus quidem carne vivificatus autem Spū. 1. Pet 4. Qui paratus est judicare vivos et mortuos. 1. Pet 5. Humiliamini sub potenti manu Dei ut vos exaltet in tempore opportuno omnem solicitudinem vestram projicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. 2. Pet 1. Simon Petrus servus et apostolus Jesu Xsti fidem pretiosam sortitis nobiscum in justitia Dei nri et Salvatoris Jesu Xsti. 2. Pet 2. Dñm Jesum Xstum qui emit eos. 2. Pet 3. Sed crescite in gratia et cognitione Dñi nri et Salvatoris Jesu Xsti. 1. Joh 1. Sanguis Jesu Xsti filii ejus emundat nos ab omni peccato. 1. Joh 2. Si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem Jesum Xstum justum et ipse propitiatio est pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi. 1. Joh 3. In hoc cognovimus charitatem Dei quoniam ille animam suam pro nobis posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere. 1. Joh 4. Omnis spiritus qui confitetur Jesum Xstum in carne venisse ex Deo est. 1. Joh 5. Qui credit quoniam Jesus est Xstus ex Deo natus est. Apoc 1. Dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apoc 5. Dignus es Dñe accipere librum et aperire signacula ejus quoniam occisus es et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione. Apoc 7. Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni. Apoc 12. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Apoc 19. Vestitus veste aspersa sanguine et vocatur nomen ejus verbum Dei. Apoc 22. Ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc super ecclis. Apoc 1. Et a Jesu Xsto qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum terræ qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo et fecit nos regnum et sacerdotes Deo et Patri suo ipsi gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen. Apoc 2. Hæc dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit. Apoc 3. Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei et septem stellas. Apoc 5. Et ait unus de senioribus dicit mihi ecce vicit leo de tribu Juda radix David aperire librum et solvere septem signacula ejus. Et vidi et ecce in medio throni et quatuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt septem spiritus Dei missi in omnem terram. Et venit et accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum quatuor animalia et viginti quatuor seniores procidebant coram agno habentes singuli citharas et phialas aureas plenas odoramentorum quæ sunt orationes sanctorum. Et cantabant canticum novum dicentes dignus es Dñe accipere librum et aperire signacula ejus quoniam occisus es et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione. Et fecisti nos Deo nro regnum et sacerdotes et regnabimus super terram. Et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum et erat numerus eorum milia milium dicentium voce magna dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem. Et omnem creaturam quæ in cælo est et super terram et quæ sub terra et quæ sunt in mari et quæ in eis omnia audivi dicentia sedenti in throno et agno benedictio et honor et gloria et imperium in sæcula sæculorum. Et quatuor animalia dicebant amen et seniores procidentes adoraverunt. Apoc 6. Et vidi sub altari animas interfectorum propter verbum Dei et propter testimonium quod habebant. Apoc 7. Et dixi illi Dñe mi tu scis. Et dixit mihi hi sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni. Apoc 12. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Apoc 19. Vestitus veste aspersa sanguine et vocatur nomen ejus verbum Dei. Apoc 22. Ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc super ecclis.

Duo 1mo. probatur Deum per Eccleam suū exposito in hunc sensum esse in ipso Abel. Tournely. pblr. quia sic intuere videtur Apostolus Hebr 11. ubi sic de Abel loquitur: Fide amplius hostiam Abel, quam Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est justus; et per eam defunctus adhuc loquitur. Hæc autem Apostolus fidei ac fidelium et proin ipsi testimonium consequitur ē, de justis; curam Apostoli

illud Monarchicum n̄ ꝺ̄ purum, ꝺ̄ aristocratica temperatū. ꝓbr tm ad ꝺ̄
in scriptura nusq̄m legitur collata potestas Supremo Concilio Sacerdotū, nam
quacunq; auctoritas a Xlo cessa ē Apostolis n̄ solū ꝺ̄bus, sed ꝺ̄ singulis ꝓcessā,
nego ꝺ̄ illam exercendam opus erat Concilio; potuerūt ēn Apostoli singuli ejus-
-sunt etiam num Epi docere, baptizare, solvere et ligare. v. Lic. Xla Aristot.
g. Ethicor. c. 10. Democratia sit pessim regimen, tuta ꝺ̄ periculosior videt
ꝺ̄ Aristocratia: ꝓbat. nam sumum tutissē malū ē haereses, ait hic ab optima:
-bus pcip, q̄m a plebe excitatur. g. ꝓbr tta h. ubi ē regimen democraticum, ubi ē
Magistratus a plebe constitutus, et ab ea authoritatem sumit, ait nihil horū ē
in regimine Tuscā, quia nullibi rebelliones in Scriptra, plebi ꝺ̄ data authoritas:
En exempla Epōr ⁊ presbyterorū, bene ēn, q̄ data potestas sit data Epis. ut
tm p. hujus rei grā religiosi de Gesu, ut conciliaret Civitates presbyteris,
simul ergo disposuit ibi, q̄. Hic h. ex dictis postea de primatu Summi
Pontificis supra alios Epos abunde, de nonnullis dubitari; nam illud regimen
verē Monarchicum dici, in quo ē aliqs superior, cui ceteri parere debeant in ijs,
quo ad Tutam gubernationem pertinent, in hoc ēn dispicitur Aristocratica à
Monarchia, q̄ in pcipi ordine, quibus regendi munus incumbit, sit in authō-
-ritate et jurisdictione pares; in posteriori vō genere unus aliqs sit potestate
Universis regendi et ceteris imperandi; ait in Tuscā ab Romano Pontifice
ceteris Epis honore jurisdictione superiore ex dictis demonstrabitur, q̄.

Objectiones contra dictum part. solvendo agendo de Papa.

§. Nota 1mo. dum Actor. 5. controversia tta n̄ aborta ꝺ̄ à Graecis Apostolos
et Ecclesiis fuit decisa, hoc nil contra nos concludit, q̄a in illo Concilio duo
-bus fuit soluta presidente S. Petro, qui erat Caput Tuscā ꝺ̄o Actor. 20
admonet quidem Tuscos Epos, dicens: attendite vobis et universo gregi, ait nec
nos negamus Epis et presbyteris convenire, ut Tuscam ꝺ̄ pascant et regant,
sed Quaestio nostra est de tota Tuscā potestate; sitne in coetu magistro-
-rum ⁊ in aliquo uno hōe? quam Quaestionem n̄ attingit S. Paulus ꝺ̄ dic-
-tum Epos admonet, ut erga sibi subjectos pastoris officio fungatur.

## Quaestio XIX.

An S. Petrus aliquem Primatum super alios Apostolos?

Nota 1mo ex dictis Primatus honoris et jurisdictionis. Primatus honoris, ē ejus ordi-
aliquem ꝺ̄ ceteros ordine ꝺ̄ in eam jurisdictionem, tum ecclesiasticam facilē
concedendi ꝺ̄ Petro, dicendus eam fuisse tm̄ inter Pares.

Primatus jurisdictionis ē jus regendi Universam Ecclesiam cum amplitudine po-
testatis in omnes fideles tam laicos, q̄m clericos et Episcopos. 1.

Quis S. Petrus acepit à Xto primatu honoris et jurisdictionis in tota Eccl̄a.
Non solum super fideles, sed et supra alios Apostolos. ē de fide contra Graecos schis-
maticos, Rutheros ē Hereticos. Prob ex Scriptura, Matth 16 Xtus dixit Petro. Tu
es Petrus et super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non
valebunt adversus eam. Ex quo sic arguitur: qui ē constitutus fundm Ecclesiae,
ille obtinuit primatum jurisdictionis in universa Ecclesia, at S. Petrus ē con-
stitutus à Xto fundm Ecclesiae, gō S. P. obtinuit primatum jurisdictionis in universa Ecclesia.
Xtus cito hoc addit. Tibi dabo claves regni coelorum, ē ex quo sic arguo. Nōe clavium
in metaphoram significat primatu et suprema potestas, cui ēn traditur claves civi-
tatis, illius rector constituit, at Xtus promisit Petro claves regni coelorum, gō am
promisit, illius rector constituit Petro, id certē praestitit, cum n̄ potuit ē infidelis in dilige promisso.
Joan 21. ubi Xtus dixit Petro. pasce agnos meos, pasce oves meas. ex quibus
verbis primatus S. Petri supra coeteros Apostolos manifestē colligitur; Nam ille
primatum divinitus habuit, qui ē agnorum et ovium, id ē, fidelium, ad et universum
gregem ovium, id ē, pastorum pastor constitutus ē. at S. Petrus à Xto constitutus ē pas-
tor n̄ solum fidelium, sed et ovium ovium, id ē, pastorum, cum prob̄ Ad. Sit ut supra. 3.

Unitas, proinde ex Universi aequat aequivalens.

Prob 2do. Ex traditione majestatis. Licet S. Patres tum Graeci tum Latini ex
quibus sufficiant pno. ex Graecis S. Basilius de judicio Dei de Petro ait:
Ille dealbat qui coeteris praelatus discipulis fuit. S. Chrysostomus homil. 55 ait
Petrum discipulorum suorum principem elegit. S. Hieronymus contra Jovin. Deus
concedere voluit pt, ut futura Ecclesia in imobili maneat, cujus pastor et caput
è hoc peccator et ignobilis. S. Cyrillus Alexandr. lib 12 in Joem ait ut prin-
ceps capitis coeterorum primus exclamat. 2do ex Latinis. S. Ambros. in cap 12. epist
2. Cor. primatum n̄ accepit Andreas, sed Petrus. D. Hieron. lib 1. ad Jovinian ait.
inter duodenum unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occa-
sio. S. Cyprianus lib. de unitate: primatus Petro datur ut una Ad. Cathedra
una monstretur; plures auctoritates apud Natalem. Tum Tournely. 4.
Obj pno Xtus per hæc Verba: Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam
Respondit Petrum Rē ipsum, gō existit n̄ pōt probari primatus Petri. Resp. Anti.
de persona ēn S. Petri sermonem ce conclusit ipse de mortali, nam parabola
refertur ad petram de qua Xtus antea immediate loquebatur, at

non de a ipso, sed de Petro antea in media fueral Eccles dicens: Tues Petrus, et super hanc Petram &c, id est clm Pabes per petram intelligunt Petrum. S. Ephanius in Ancorato: dominus, inquit, constituit Petrum primum Apostolorum Petram firmam, super quam Ecclesiam Dei edificate è. S. Ctonius hom. 55. in Matth sic loquitur: Dnus ait: tu es Petrus, et ego super te edificabo Ecclesiam meam. sic loquitur et S. Hilarius in cap. 16 Matth. - - - - - -

5. Dices. Si in hoc statu aliquis sibi per Petram intellexisset Petrum, debuisset dicere: tues Petrus, et super hanc petram & ait in Textu. Petrus: nam in idiomate syriaco, tues Petrus idem est, by syriace Cephas sit: tu es Cephas et super hoc Cephas, id nomen Petram durum, seu rupem significat: Interpres in Latinum vertit primo loco Petram, sed Petrum, id est ex Syriaco, et ex Graco vertit eodem sensu quo legitur: tues Petrus. Petrus enim Graece dicitur petrosus, petra significat lapidem, interpres Latinus Petrum. Verum cum apud Graecos dum petrosus, petra significat lapidem, interpres Latinus comodius visum est hoc nomen masculinum, petram femininum tribuere. - - - -

6. Dices. Aug. ita Verba: super hanc Petram intelligit de Christo. Lib. 1. retractationum Ca. 21 dicens in hoc libro: contra Epist. Donati Epist. dixi de Petro, quod non in illo, tanquam in petra fundata sit Ecclesia - - sed sic me postea, saepissime sic exposuisse, quod Dno dicente est, tu es Petrus et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, ut super hanc intelligerentur, quem confessus est Petrus dicens: tu es Christus filius Dei Vivi. Aug. ant. Augustinus illa Verba intelligit de Christo cum exclusione Petri, Petrus naturaliter, quae Petrus de Petro interpretatus est. sine illius exclusione. haec difficilis omnium ex ipso Aug: qui iisdem Verbis similibus, ut quam interpretationem plurimum judicaverit aliquat. Harum an duarum sententiarum, quae sit probior aliquat aetior. Dices. Origenes Tract. 5. in Matth explicans haec,

7. Verba: super hanc petram dicit, petra est Christus, qui imitatur est Petrus, et super ejusmodi petra aedificatur Ecclesia Dei, quo per petram vel fidelis intelligatur. Ergo nulli Patres per haec Verba: super hanc petram intelligunt fidem seu fidei confessionem. sic S. Chrysostomus hom. 55. in Matth. Hilarius. Ambros. Aug. ad tm. &c: nam Origenes hic allegorice hunc locum exponit, eadem hom. 5. in Exod similiter exponens de solo Petro interpretatur. ad 2. dam: per petram intelligunt fidem seu fidei confessionem in abstracto, quo vellent Ecclesiam fundari in fide sine subjecto speciali. Nos intelligunt fidem in concreto id est Petrum rite credentem et fidem suam recte confitentem &c. Dices. Solus Christus est fundamentum Ecclesiae aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod est Christus Jesus, ergo soli Christo conveniunt haec Verba: super hanc petram &c. Ad. dam: Solus Christus est fundamentum Ecclesiae exclusive super hanc petram &c: Ad. dam: principaliter, quia vivida structuram Ecclesiae

septental C. per excellentiam fundmli ẽ darii Alo subordinati, ab eoꝝ auc-
torit Vitaliens, ad solide fuit sustentare et gubernare Eccleam N.D. —
Dicey. Ipso Petro et secudm ẽ danum Eccleã ꝛ in sequitur inde, ꝙ ut Petrus Eccleã
caput et habeat ejus primatus, ꝙ arl. Ex special. ꝙ ubi Eccleã vocat: muneꝝ civitatis ha-
-bet fundamenta duodecim, et in ipsis 12 nomina, 12 apostolor. ai ex eo, ꝙ 12 apposi-
-tos fundamenta Eccleã, ꝛ sequit inde, ꝙ sint ejusdem capitis, et habeant primatum;
Et dicunt Gudmla Eccleã, ꝛ sequit inde, ꝙ sint ejusdem capitis, et habeant primatum;
ꝙ cluꝰ. Ꝙ Narl. ꝙ N.C. ꝙ 12 eodem modo dicunt cæteri apostoli. Eccleã funda-
-mentum, quo S. Petrus; nam licet cæteri apostoli fuerint Petro æquales
omnia, ~~et hoc~~ in fundanda Eccleã, in annunciando fide cibus gentibus; fuerunt tñ disparis
in regenda Ecclia Eccleã; habuerunt enim quatenus Apostoli universalem
et plenissimam potestatem regendi Eccleam. Ita Ioan 20. Sicut misit me pater
et ego mitto vos; sed ita potestas erat tñ extraordinaria et delegata, solius
Petro ut pastor habuit ordinariam, ꝛ soli in fideles. Sed et in ipsos apos-
-tolos, quorum erat caput. Duci. D. Cyprianus lib de unitate ait: ꝙ
Hoc erant utiq cæteri apostoli, ꝙ fuit Petrus, pari consortio præditi et hono-
-ris et potestatis, ꝙ cequit ois
-ris et potestatis, ꝙ cequit apostoli ois fuisse æquales. Ꝙ D. C. cequit ois
apostolor inter se æquales fuisse in auctoritate apostolatus, qualemcunque po-
-testatem habuerunt Petrus ꝙ solus debuit prædicare, Eccleã fundare. Ꝙ ois eccare
C. in auctoritate Apostl N. Sti cui erant impares, cum Petrus in ois eccle apos-
-tolor potestatem ordinariam habuerit tanqm eorum pastor et caput, in ipsum
ceto nullus; nec aliud voluit S. Cyprianus nil pt ex ipso Cypriano lib 1 ep 3. ii
relabo. Obij Ꝙ: hoc verba Matth 16. Tibi dabo claves regni celorum et dirigun-
-tur ad Eccleam, ꝛ ad ppriam Petri personam, ꝙ nil de primatu Petri;
ꝙ arl. ibi xli verba ad eum dirigunt, quem Petrus repræsentabat, ꝙ do xlus
illa protulit, ai hinc Petrus repræsentabat Eccleam ex August. Eccl sacramen-
-tum ꝙ claves accepit, Eccleam ꝛ significavit. Ꝙ Narl nam ois dare xlus ista verba
ppriam Petri personam manifeste designant, npe beatus es simon Barjond.
Tibi dabo claves &. ꝙ Ob: quam Petrus repræsentabat ut rector et summus Eccle-
-siæ pastor C. ut procurator ꝛ legatus N. Sagx ꝙ do xlus dixit Petro: Tibi dabo
claves, Petrus repræsentabat Eccleam eo modo, quo Lex dum civitatis claves re-
-cipit, repræsentat rempublicam, ait præscriptor; unde Augustus Caul 24. in
fosem ait, Petrus præter Apostolatus sui primatu, Eccleã gerebat figura ea qua-
-dam quæ omnes gerebant. Duci. tmo D. Ambros in psal 38. ꝙ Petro dicit, ꝛ
Tibi dabo claves. ꝙ Ob: ꝙ do xlus dixit Apostoli:
calis Apostoli dicit:

sicut me misit pater, et ego mitto vos, qñ oēs Apostoli habuerunt claues. Et
ad vñ. d. Textus. q. Petro dicit, cæteris apostolis sui eodem modo. Respondet Petrus
Petrus enim magis à Herodiano in Iopa Lydiæ, ubi pastor ordinarius, à quo celeri
pastores petebant. Iconia celeri Apostoli mittunt Samaritanam jurisdictionem
in Iopen Lydiæ, ut extraordinarii legati et cum dependentia à Petro de Cæsarea
Lydiæ capite, eodem modo respondendo ad Dum. Duos jn. alios. Apostoli misse-
runt Petrum Samariam, ai fois is Apostolus n'a major ea, qui misit eum. Do Pau-
lus et Barnabas questionem de circumcisione delulerunt n' ad solum Petrum,
sed ad oēs apostolos. Hic ipse Petrus dubitabat, an liceret illi gentibus
evangelizare. Ubi et qā id fecit, repræhendit à reliquis. Re ad vñ Dei: misericor-
dia et consilium et successus Samaritanos in fide confirmat et per mandatum N.
ad 2. Ad Tr: licet eā controversia civilis deferatur n' soli ad Regem sed cum ad lo-
calem, exinde in n' equit. Supremam potestate n' competere Regi. qā neq; pri-
matui Petri officit, si controversia Fidei deferatur ad Concilium, ut capitu-
lum cum subordinatis partibus deindat. ad Hic N. nam audierat à Ioh. Docete
oēs gentes, pasce oves meas. Sed rem dubitabat, num tempus gentibus præ-
dicandi adveniret. qā Hebr apostolis præceperat, ut primo per Hierosolyma, deinde in re-
liqua Judæa, postea in Samaria, postea gentibus prædicarent. ut habetur actor 1.
ad Hic Petrus reprehendit Petrum. Sed ut inferior superiorem, n' ob auctoritatem in
illum, sed per correctionem fraternam, quam ex charitate inferiores debent Pre-
latis illi male agentibus. Ita et. Nota qñ. Dum Luc 22 Hebr ad Apostolos di-
cit: Reges gentium dominantur eorum, vos aū n' sic: per hæc verba n' exempli-
ficatur vehit, sed eum principatu à Christo ejusq; qui à gentibus exercebatur cum pote-
state imperii et avaritia. Ita hæc verba: pasce oves meas secundum Augustinum lib. de
agone xti cap 30 dicatur ad oēs, sed n' æque primo principaliter, sicut ad Petrum.
unde ipse Petrus in una sua Epistola cap 5. hortatur compresbyteros ut pascant gre-
gem dei, sed particularem et suæ curæ commissum, n' eum totam Ecclesiam. Hic
Quamvis Paulus et Barnabas vocetur apostoli. inde hō n' sequitur, quod
fuerint major v æqualis Petro. nam ideo vocatur apostolus, qā plures scripsit,
quæ ubiq; laboravit, et fidem Christi propagavit. Ita Petrus et Paulus dicuntur
principes Apostolorum, sed in diversis suis. nam Petrus è Apostolorum primus dignitate
et potestate, Paulus vō opere et apostolici muneris exercitio et fructu. Sic
in antiquis sigillis, quibus obsignabantur diplomata Romanorum Pontificum cer-
nitur quidem Pauli imago ad dexteram imaginis Petri. Verum in aliis aliis vero

semper Petrus Paulo anteponitur, nam dum nominantur et invocantur, semper Petrus nominatur; dein ecclesiae ex institutione et voluntate Euseb. Paulus in signis doctorum locum honoris eâ obtineret, nec inde sequitur Paulum Petro majorem vel parem esse auctoritate, qâ Euseb. in honorandis sanctis saepe magis ad imitandi ad utilitatem ab ipsis, dum in terris degerent, sibi allatam, quam ad dignitatem et auctoritatem, quam in terris obtinuerunt. Sic dum S. Epiphanius haeresi 27. ait: Roma primi ordinem Petrus et Paulus apostoli pariter et episcopi fuerunt, dum vult Petrum et Paulum fuisse Romae Episcopos quoad munus docendi, nec vero quoad auctoritatem regendi. Item: S. Leo serm. de natali Apostolorum: Petri et Pauli ecclesiae appellat Romanae urbis pastores et protectores, et merito, quia Romanos in fide genuerunt, et Paulus cum Petro Romanam Ecclesiam gerebat, sed non subordinatione et regendi ab ipso. Item: S. Greg. lib. 7 dialog. cap. 12 ait: Paulus Apostolus Petro apostolorum primo in principatu Apostolico frater, vocat Paulum fratrem Petri, qualemcunque erat apostolus alii quid Petrus, sed nec ideo par dignitate et auctoritate fuit, sic Papa appellans Episcopos fratres, nec ideo illis aequales sibi facit. Jan: Romani Pontifices se dicunt successores Petri et Pauli Apostolorum, dicunt se neque successores Pauli, sed quoad successionem localem, nec quoad universalem primatum et jurisdictionem, hanc ei acquirunt a Petro, cui personaliter succedunt, ejus munus subeundo. Dein hoc capite nos inhibentur patrocinii auctoritas, quae ad officium nihil obeundum impellebat. — Vera vide apud Bournely. Antoine. — — — — — 15

Colligo 1mo: Petrum Romae mortuum esse, hoc colligitur ex prophetiis, Augustini lib. 2. Retractat. cap. 25 ait: Paulus quidem Roma capite truncatur, Petrus vero crucifixus fuisse eodem regnante Nerone, traditur. S. Hieron. de Viris illustribus ait: Petrus ad expugnandum Simonem magum Romam pergit, ibique 25 annis Cathedram sacerdotalem tenuit, — et ejusdem martyrio coronatus, capite ad terram verso. Idem testatur Tertullianus lib. de praescriptionibus. S. Actanagius in Apolog. S. Aug. lib. 1 de consensu Evangelistarum cap. 10. Anacletus continuavit Petrum usque ad Witekindum per 13 secula. — — — 16

Colligo 2. Petrum usque ad mortem Episcopum Romae fuisse: patet ex testimonio Patrum, qui Romanorum Pontificum catalogum texuerunt, inter quos primus loco Petrum recenset, ut Irenaeus lib. 3. cap. 3. Epiphanius haeresi 27. Augustinus Epist. 16. Item ex consensu Patrum. item ex Pontificibus gentilibus, ut Calepino in quo Coelestinum primum appellat, ordinarium successorem et Vicarium S. Petri Apostolorum Principis.

## Tractatus XX

### De Primatu totius Ecclesiæ Petro datus Evangelica ad ejus Successores, et quidem singulariter in Ecclesiam Romanam

1. Duo sunt totius Ecclesiæ primatus Petro datus Evangelica ad eos ejus successores, Antiochenum scilicet et Romanum. Sed Petrus non prævaluerunt adversus eam. Hæc verba Christi clare ostendunt promisisse Petrum fore fundum Ecclesiæ, et hanc Ecclesiam quæ in Petro fundabatur fore perpetuam, id enim tradidit Spiritus illexit, quo in vi promissionis Christi fortuna est Petrus fundum Ecclesiæ perpetuum, adeoque perpetuum fundum et in ejus persona, et in persona successorum suorum, ai non potuit ecclesia fulcire fundum perpetuum Ecclesiæ in ejus persona, nam moriturus erat et per mortem cessaturus ab officio fundamenti seu capitis visibilis Ecclesiæ, quo fulcire fuit fundum perpetuum Ecclesiæ in persona successorum suorum, adeoque vi promissionis Christi ecclesiæ Petri successores sunt fundum Ecclesiæ, adeoque habent primatum Ecclesiæ. P. Christi: Christi fuit in perpetuum Deus ad bonum totius et regimen Ecclesiæ necessarium et salutare et bene providisset Ecclesiæ suæ sponsæ, ai ad bonum Ecclesiæ et regimen necessarium et pastor universi et princeps totius Ecclesiæ, nam necessarium est ad vitandum et tollendum schismata, ad unitatem fidei servandam, ad cognoscendum et regendum Concilia Generalia, ad decidendas fidei controversias, ita præsertim Europæis, quibus Concilia Generalia celebrari nequeunt, quo: accedit Scripturæ Sacræ et Traditio

2. Duo Deus: Episcopus Romanus succedit Petro in primatu et jurisdictione universali hoc est, Episcopus Romanus habet jure divino in toto Ecclesiæ primatu et jurisdictionem spiritualem in omnes fideles, cum Laicos, tum clericos et Episcopos. est de fide, contra Græcos, Schismaticos, Lutheranos, et et Calvinistas. Petro tunc principatus totius Ecclesiæ Petro a Christo collatus transiit ad ejus successores, id patet ex tribus Evangeliis. ai Romanus Pontifex est successor Petri, nam Petrus sedem suam Romæ fixit et ibi mortuus est Episcopus Romanus, id constat ex præcedi N° 15 et 16. quo totius principatus a Christo Petro transiit ad Romanum Episcopum, adeoque jure divino Romanus Pontifex Episcopus succedit Petro in primatu Ecclesiæ. Deus aliquis Episcopus succedit Petro in primatu totius Ecclesiæ, ai Episcopus illæ non potest esse alius quam Romanus. ob primo Episcopus illæ successor Petri in primatu Ecclesiæ est Antiochenus, non Romanus, nam Petrus multibi quo Antiochiæ et Romæ fuit Episcopus, ai Episcopus illæ successor S. Petri in primatu Ecclesiæ non est Episcopus Antiochenus, quo est Romanus. ob primo: nam Petrus adhuc vivens et primatum Ecclesiæ Romanæ Ecclesiæ Antiochenam reliquit, sed Romæ sedem fixit, ibique mortuus est, quo Episcopus Antiochenus succedit quidem Petro in particulari Episcopatu Ecclesiæ Antiochenæ, non tamen in Episcopatu et primatu totius Ecclesiæ.

3.

Libr 2do ex Concilijs generalibus, ut Niceno primo in vnijus Can 6. Eulea Epo:
=mana Sēs habeat primatum. Constantinopolitano 1. Can 2. Constantinopolitanus
Epūs habeat primatus honorem post Romanum Epūm. Concilio Sardicensi in
Epistol. Synodica ad Julium Epūm Romanum sic ait: hoc optimum et valde con-
gruentissimum esse videtur, si ad caput id est, Petri Apostoli sedem de singulis quis-
=busq; provincijs referant Domini Sacerdotes. Conc. Chalcedonense autem, i.e. D. vocat
Leonem Urbis Eulee pontificem. Item Conc. Nicenum primum approbat epis-
=copum Adriani simi ad Narsetem, in qua hai legentur: cujus sedes per bea-
=tum Petrum

authoritate ẽpali quoad munera, que sunt ratione ei ẽpalis ẽpatus, ibi ordo, character &c. quoad munus audendale ẽpatus, ibi de jurisdictio primatus &c. vel vnit. q̃d ẽpatus sit unus unitate Cris et originis, quatenus oēs ẽpatus pastoru: ceo ab ẽpatu Romano vnit ab origine exordiū sumentes, eius auctoritate voluit
6. capiti cum eo conspirant eum ⁊ posteriores Duēs. s. Romanus pontifex Ra=
=uenn primatū in ẽpos vel ẽpūs eccl̃ie, ai hoc n̄. pb min. S. Cyprian. epist. ad Quir=
=tum ait: neq; ei quisq̃m nostrum se ẽpum ẽpoꝝ constituit. Et Pmin. ad pb 8 R:
nam Cyprian. ibi copulat eū de ẽpis, qui contra ritum veterem, et quibus sufficial, unum=
quemq; posse liberū suam proferre sententiam, nl pt ex his verbis: Neq; est nl de hac ipsa re singulari, q̃d sententiam, proferamus neminem iudicantes — neq; ei quisq̃m nostrū
7. Dicet Qui n̄ pt alios iudicare ẽpos, n̄ pt ab eis iudicari ẽpoꝝ, ai ex d. Cypriano ẽpus Romanus n̄ pt alios iudicare ẽpos, pb min. Cyprianu in actis Concilii Carthaginis ait: Excellentiss unicuiq; iudicium D.N.J. Xpi, qui unus et solus hꝫ potestatem et praeponendi nos in Ecclesiæ suæ gubernatione, et de actu nostro iudicandi. Et Pmin. ad pb Verba ista benigne explicanda sunt nr̄a, q̃d velit dicere cum habeat potestatē ẽpos iudicandi de actibus suis omnibus et dubijs, nam ipse ad Pompeium Epist 42. ad Stephanum, cum eum hortatur, ut jubeat deponi Marcianum Arelatensem ẽpum, qui Novatianam haeresim amplexus erat. ⁊ copulat n̄ de Romano ẽpo, sed de
8. ẽpis in Afra suo Carthag. congregatis. Dicit D. Cypriany Stephano Pontifici definienti: nil ē innovandum circa rebaptizandos haereticos, obtinere relle: =batur ē. q̃ cum n̄ agnovit ẽpum ẽpoꝝ. Et C. ⁊ n̄ ẽm dicit relinquitur ē Stephano, q̃d ejus primatum negavit, dicit ẽm ibidē primatus Petri dabat, nl una ab: =ui Ecclesia et Cathedra una demonstrat. Sed q̃d putavit Papam Stephanum sua ab: =usum fuisse auctoritate, cum communicat Catholica communione privandos ẽ ẽpos a=
=diversitate in Quaestione, quam erronee putabat n̄ stabiliri disciplinam, n̄ fidei. Caterū q̃d dicit D. Cypriani in suis catholicis explicari n̄ poenit. Secundum ē cum S. Augustino lib 2. contra Crescon. Cap 32. Epistas Cypriani n̄ nl Canones habere, sed eas ex Canonibus considero, et q̃d in eis Scripturarum divinarum auctoritati congruit, eum laude ejus amplector, q̃d aut n̄ congruit, cum pace ejus repono. — — — —
9. Dicet Sue primatus n̄ habuit sola Ecclesia, qui n̄ pt diu ẽpus universi, ai ẽpus Romanus n̄ pt dici universi. pb min Greg. M. lib 4. Epistola 32. Joan. Constan=
=tinopolitanum reprehendit, q̃d se diceret ẽpum universum, adeo illud ē nomen blasphemiae, q̃d ẽpus Romanus n̄ pt dici ẽpus universi. Et Pmin ad pb Dani. hoc nomen: ẽpus universi ē nomen blasphemiae in suo proprio quo nomine hoc usurpabat C. in suis orthodoxis N.? dicit ecclesiam Christi ẽpum universi. Omnis

=mo ita ut qui diu Eccl̃ie Universi, et eius universe Cullee eccl̃ie cum exclu=
=sione alterius et non et jurisdictione et rei pub̃ce et populus et innocentes; et
in hoc sou̇ Joes Constantiensis voluit vocari Eccl̃ie. Ideo in hoc sou̇ et aliquis
dicatur Eccl̃ie Universi, eoq̃ regat singulas orbis Cullee, servata singulorum
Ecclesiarum jurisdictione, hoc non est verum et orthodoxo sou̇ positum et vocatur Eccl̃ie
Universi à Concilio Chalcedonensi. Dicit. ille non è eccl̃ie universi, cuius jurisdictio
vilma civitas occidentis aut antatur, ac sui antata Romani Eccl̃ie jurisdictio et orbis qui
ob mu. Carl. Magnum in Can b. Ri Gabel., nos audiamus pendere in Ecclesia Ecclesiarum
bra et Ravennate, ut Alexandrina Eccl̃ie Romanorum Rabeat potestatem, quoniam
videm et Eccl̃ie Romano parili nos è. Ad mia. prob. C. jurisdictio Eccl̃ie Romanae,
chalc. quatenus è Patriarcha C quatenus è summus Pontifex et ubi vicarius Xi Magn
summus. Pisa Sanctam Petri ubi Eccl̃ie regum Romanae diocesis. Ideo ut Metropolis
regum Italiae Romanae. Ideo ut Patriarcha regum occidentis. Ubi eadem ut summus
Pontifex regum totius orbis vicini. Porro praedicti Carol. consensit Alexandri,
nam Eccl̃ia cum Eccl̃ie Romano quod dignitatem Patriarchalem Sedis quod dignitatem
Petri Patriarchalem, et pia ibi annexa. — Dicit: q̃ mia Eccl̃ie alia Apostolica ii
sunedant, ut Sedis jurisdictionem universam, Sed ut sedi apostolici ac nec Romanae
Pontifex è Apostolicus. Dico: Ideo è quia ratio, ut caeteri Eccl̃ie Sedi Apostolorum
successores, jurisdictione universi in sola Cullea caesaris, è quia jurisdictio universi
quam alii Apostoli augerunt ab Xto, ut fuit ordinaria, Sed delegata, et eam pro
se Petri augerunt, unde non dicitur expiavit. nec ad eorum successores transit, ac
Suprema et universi jurisdictio quam S. Petrus ab Xto accepit, fuit ordinaria, eam,
Eam pro se Eam pro successoribus sui accepit. non compellebat Petro ratione mu=
=neris Supremi totius Cullee Capitis, et pastoris, Sed manet in Cullea perpetuo ab
Xto constitutum et adeoq̃ ad S. Petri successores transit. — — — ii
Dicit: jurisdictio universi è prerogativa Apostolica, Ergo quia universi sit prerogativa
Apostolica. Ergo eam Petrus accepit ut solum pro se ut alii Apostoli,
=muneris Supremi Cullee pastoris. unde eam accepit ut solum pro se ut alii Apostoli
Sed et pro sui successoribus, ad quos primo transit. Ideoneum q̃ mia Romanus
Pontifex ubique terrarum Cullee fundare potest et habeat jurisdictionem universam,
ut in tria Sedi Apostolica, ea Apostoli primi dicuntur illi qui ut sibi Cullea sum=
=dare potuit, et jurisdictionem universam habeat, Sed et qui successum in Sede ab Xto
electi et docti, qui mysteria fidei ab Xto ipso vel a primis discipulis, quibus
Libros S. scribere voluerunt, quae ultima prerogativa tria fuit Apostolorum.

13. Dico: primaby Lobius Lulea fuit privilegium pfonale Petri, go cum illo
expiraverit, Ad 2 art: fuit privilegium pfonale publicum & privelum N? Porro
privilegium pfonale publicum è illud, gd datur alicui pfone et pro successo-
-bus suis ob bonum comune perpetuum, unde tragit ad eius successores, privatu
è illud, gd datur alicui pfone pro sè tm, nec ob bonum comune perpetuu, unde n
14 tragit sed expiral cum ilo. Dico Epi jurisdictionem suam immediate à Xto aui-
-pisal, supposita legitima electione et confirmatione, go non perdet à papa. Prot:
qd Epi immediate Epi à Xto suam jurisdictionem accipiant, illa tn spe perdet
à summo Pstre, nec illam exercere possint nisi cum dependentia et subordinatione
ad illum, ergo ex institutione Xti; porro Epi succedunt Apostolis in Epatu, n vo
15 in apostolatu. Dico 1mo. n pt dici quo Pstre Petru Romam venerit, quod
anno Roma comodaby fuerit, et ibi mortuus, go non Romanus Epus succe-
-dit Petro. Do esto Petru Romae fuerit Epus, et ibi mortuus, in reste tn in-
-de fuerit inferitur, go Romanus Epus succedit Petro. pt ant. nam Epus mortuus
è Jerosolymis, et tn Romanus pontifex non è Jerosolymis, go etc. Ad 1m. N ant:,
cujus falsitas pt ex duobus prced. N? 13 et 14. ad 2. N ant ad pt N: nam Romani
Pontifices qdy sedes n è Roma precise, qd S. Petru Roma è mortuus, sed qd sedè
suam Roma fixit in perpetuum. nec eam inde tragitur, seu qd mortuus Epus
Romanus, at Epus sedem Romi pontificaby n fixit Jerosolymis, nec fuit
16 Epus alicujus Ecclesiæ particularis. Dico Excepto Petro, qd Roma fixit
sibi sedem, ordem, eidem è, qd Romanus Epus primo, tm alter succedat Petro
in primatu Ecclesiæ, go jure humano, n divino succedit in primatu. Probatur 2do
Tr art. N: qd ut Romanus pontifex jure divino succedat in primatu Ecclesiæ,
sufficit, quod Epus ad finem mundi ex institutione Xti succedat Petro in primatu
Ecclesiæ. 2do N ant. qd Petrus n pterio precise modo, ad ex speciali Xti dispo-
-sitione Romæ ultimo fixit. nam S. Ambros. in oratione de tradendis Basilicis
legabat Xtum vio voluisse, ut Petrus Romæ moreretur, et idcirco Petro fugienti
dixisse: venio Romam, iterum ibi crucifigi; qd manifestu è signum, Deum vo-
-luisse per mortem Petri Romæ firmari Epum ejusdem. Nec primatus Petro
qui fuit unus inter privilegium pfonale et publicum Petri, mutatus è in privi-
-legium locale, seu potius privilegium mixtum ex pfonali et locali. — —
17 Dico legitima successio Romanorum Pontificum n è certa. pt ant 1mo, go muerti
Epi Romani fuerint simoniace et invalide electi aut violenter intrusi. 2do quia
[illegible] anno, quibus pontifex residebat Avenione in Gallia Sub. à Clemente V.
usq ad Greg XI Roma nullus fuit Epus. 3tio qd Ubinde duo aut tres simul

fuerunt Romani pontifices, ubi consilii in schismate illo, quod copit circa An. 1380. et duravit usq; ad Conc. Stanciense ferè p xxx annos, in quo Benno Sab. -cahum è. Dort Part. ad tit 16 dicit. x eiusmodi pontifices illegitimè electos aut ex. -clusos postea fuit anathema ab universa Eccleâ, & non? Si primi, ubi è statum, aqui, -dicus potuit cuncta ab universa Eccleâ & non? Si primi, ubi è statum, aqui, cum Eccleâ judicaverit, melius sibi ea, habere caput cum malè constitutum, q̃m nul: -lum, et duos habuit è legitimus pontifex p rem ultimam electionem, ad 2. Pon: -tifices in Gallia residentes fuerunt Romani Pontifices, non p sil de qua Italiæ jurisdictione agebat tyrannis. nec alia interea Eccleia aut habuit è pro Romano Pont. ad illum in talibus mostri schismatum casibus fuit per unum vel pontifex, Eccl n̄ alios sales cognitos. ē am reipa nullos ad hanc, duos vel tres

18

cerentem vacare? Nov el.

Nota 1mo. Licet ad Orientem, sit 85 ad Occidentem dual. ubicunq; fuerit Petri sive Romæ sive Ecclesiæ, sive Constantinopli- ejusdem meriti, ejusdem sacerdo: -tii è. inde ēt n̄ equitr, de Epos ēt equalis jurisdictionis, nam ibi cognitio ad de ordine politate; non vō de jurisdictione. Ido Abiathar summum sacerdotem deposuit Salomon 3. Reg 2. non ut rex sed ut propheta et executor judicii divi, ad indicant verba apostola; ut impleretur sermo ejus. Sic Josaphat constituen: do ministros 2. Paralip. sic ubi et Ezechias et Josias 4 Reg. sic et 22. alibi

n̄ fecerunt, q̃m ad nationem principes Catholici, ido pro beneficio certa personas nominant, unde ex hoc patet inferri, papam de sub regibus, sibi du: -bitat objiciunt Theorem Gum et Adriani primi concessisse Imperatoribus Carolo M. et Othoni primo jus eligendi pontificem et ordinandi sedem Apostoli: -cem, die, q̃d id solum fecerint p defectum apostasiam n̄ vō p jurisdictionis poteratem, qā tunc indigebat Rex Apostolica auxilio Imperatoris. Nov q̃d aliqui imperatores, ex quibus è Henricus 4tus, deposuerint Romanos pontifi: -ces et alios constituerint, ex hoc nil sequitur, qā tales ōs iniquè fecerunt, et via facti procedentes. Sic Paulus appellavit ad Cæsarem tanqm ad de: -fensorem contra vexationes Judæorum, n̄ tanqm ad judicem competentem. x appellavit ad tribunal Cæsaris tanqm ad asylum, n̄ tanqm ad sanū judicia: -le. Nemo Greg. M. vocans imperatorem Dominum suum, sc vō indignū servum, sicut ēt ex facti submissione, valde ēm indigebat tunc amicitia Imperatoris adversus Longobardos Eccleā tuendo. Quo ad Gaudentium Brixi: -ensis vocat S. Ambrosium Mediolanensem sed impropriè, id è equivoce de Epo: -po è Apostolus prædicat, n̄ vō id è Apostolos primos et Eccleā caput. Quo Conc. Sardicense concessit Romano Pontifici primatū Eccleiæ, n̄ ei tribu

tribuendo ultimū exactum judicium ad declarando et firmando, ynlm
pt, authoritate sua jus, qd ad sedē apōlicā Romanū pontificē. Cōtra spūdā.
jg. Coll. 3mō sedem Romanam solam dicit sedem apostolicam, n̄ probat, qā
fundata ē ab Apostolis aliqđ, sed qā illa sola ē, in qua semp̄ debit pontifex
dūbioq; univsis et singulis ecclesiis principatum tenuit. Sed
ordinaria, cum in alijs apostolis sit extraordinaria, delegata et dependens a
Petro. 2do Romanū pontificem talem et tantam habere authoritatem, qualē
et quantam habere convenit illa vbi infallibilem Scripturā
Illianum patrem et doctorem, ideoq; ei ab oībus Illianis eam reverentiam
et obedientiam deberi que secundum Canones debetur pontifici Scripturā ca-
pili, omnīq; Illianis Patri. Quō Romanum pontificem qui Divo pri-
matum tenet tenuit qui jurisdictionis obtinere in Scripturā super oēs ecclesias
Christi, sicut habetur in Cone Constantinensi super aliis Scripturis particularis.
Interim.

## Quæstio XXI.

An Romanus Pontifex ex Cathedra loquens sit infallibilis?

1. Nota 1mō. Pontifex Scripturā pt. 1mō ut persona et doctor privatus.
2do ut Papa seu ut Illi vicarius; 3tio ut doctor privatus,
4to ex ppria mente libum aliquem universalem opinionem suam exponit
vel decernendo vi authoritatis papalis. 5tio ut papa, seu ut divinā,
ex cathedra, qđ proponit v̄ definit credenda ab oībus fidelibus tanqm̄ a deo
revelata. Porro ut Papa dicatur pronunciare ex cathedra, quatuor requi-
runtur condiones, quarum 1: ait Charnel: si velit sua definire, non ex ca-
thedra pronunciabit, sed privatim suam exponet sententiam. 2da conditio ē,
ut definitio pontificia sit de re ad fidem v̄ mores pertinente. 3da ut in
feratur, ni matrimonij examine previo, consultis prelatis et doctoribus
Scripturā. 4ta ut sit ore libera tum ex
parte pontificis definientis. 5ta ut res definita univsa Scripturā credenda
v̄ facienda proponatur sub pena anathematis. Tenent Influentiales
Henno: quia licet absolute n̄ sequitur, qā Spiritus S. cujus assistentia pro-
missa ē Petro, ejusq; successoribus, n̄ dependet ab adjutorio aut consilio
humano, ut aliquem illuminet ad delegendam fidei veritatem, nec Deus
assistam suam tali auxilio alligasse — — — — — —

Nota 2do. Papam ut Doctorem privatum posse errare etiã circa res fidei, quid 2.
& quid dicat Bellarm. quia hæc Verba xti: ego rogavi pro te ut non deficiat fides
tua, licet respiceret Petrum etiã ut personam particularem, non tñ ejus
successores, nec ut Cultrix unitatis pastores, qð supponit N. Bonifacius Martyr can:
si Papa: carte 40. ubi Copiõse de pontifice: à nemine ait, è judicandus, nisi de-
prehendatur à fide deviare, adeoqð posse deviare, quod confirmat Adriani 6ti in
8. Synod. genei. actione 7. quòd Honorius post mortem ab Orientis Epis
analthemate sit oppressus, manifestum etiã ei, illum de hæresi fuisse accusatum,
qua sola in cã Cleri inferioribus de superioribus judicare; et certè si post
errores publicos etiã hominibus comittere, quid ei minora contra fidem.
Quæstio qð provenit de Pontifice ut Pontifice. — — — — —
Deus tuus etiãq Pontifex Coptõ ex cathedra è fidei regula infallibilis, etiã sine Concil. 3.
lio generi, è contra Haereticos. Dixi: sine Concilio generi: quia Pontifex cum Con-
cilio generi nõ posse errare crisenus demonstrabitur, ibi tuo ex duo 22 evo
rogavi pro te ut non deficiat fides tua, ubi dum interpretes tuo privilegio ob-
tinuit Petrus à xto, unum, ut fides ipsius tanqã boni particularis ipse firma
confideret, et hoc privilegium nõ transiit ad Petri successores, qui ut particu-
lares errare possent in fide, ut dictum. aliud privilegium, ut ipse tanqã pon-
tifex nõ errare et confirmando fratres, seu ipsorum dubia circa fidem resolven-
do, et hoc privilegium fuit commune Petri successoribus. 2do hæc Verba Joã
nel: pasce oves meas, dicuntur etiã ad Petri successores, ut alibi dictum,
qð cum Petri successor sit pastor totius Ecclesiæ, debet tota Ecclesia ipsum audire
quippe Doctrinam amplecti, ai nõ pt tota Ecclesia errare, ut alibi dictum. qð
nõ pt pontifex falsum illi proponere. Nec dicas. debere Ecclesiam ipsum au-
dire, ubi recte docet, aliàs vò non: - nam quis judicabit, an ipsius Doctri-
na sit recta nec ne? an oves? et si ipsi mel sibi passuntur erunt, et tñ
nõ dixit ipsi xtus: pascite vos. sed Petro: pasce oves meas. Sic ex gestibus
Ecclesiæ traditione, nam licet totius Mundi nõ fuerint celebrata Concilia
Ecclesiæ generalia, fuerunt tñ plurimum hæreses damnatæ, ut et consentir
à solo Pontifice. ubi. Petrus Apologus Christi ad Caiphi, hæc inquit
à Dialogo Papæ scripta sunt, obedienter attendas, quoniam B. Petrus

qui in propria sede ei vivil et praesidet. praestat quaerentibus fidei veri-
tatem. qd.
4. Objs. qui agit libere peccare, qa indiffs ad bonum, et malum, sai pon:
Lyra. definiens agit libere. 2do vis hoc e mendax, seu poleny mentiri,
et fallere. 3tio pt Papa cadere in alia peccata superbia vg, Auxeria &. qd
et in haresim. ultio. Petrus graviorem erravit in fide, qdo Xtum nega-
vit, ergo non qdo coegit gentes judaizare. 2a ad rm. d mun. libere agit, hoc e,
habet eam libertatem, ut possit aliquid definire, et non definire. Et sic possit hoc
et illud Verum et falsum dicere. Sc. supposito qd. qd aliquid velit definire,
et pt falsum definire ob assistiam spiritus s. ad 2. Papa ergo ex cathedra
manet quidem hic. ad rm. a simili. Petrus a Pisis dirigebat, ut errare et errando
docere Ecclesiam docentem non posset. ad 3tium. aliud e papam cadere in haresim,
aliud ex Cathedra docere haresim. 3tium. C: 2dum. N pt ex pba:
ad 1tum. N ant. nam d. Petrus non cadit sed ore tantum negavit, cum nondum esset
Pontifex; nam Cathedr primatum accepit post resurrectionem xti: hinc enim dicit,
tibi dabo claves regni. vel. pasce oves meas, dein qdo coegit gentes judaizare, nullo
decretio judaizandum est. Sanctus Paulus ante ante Petrum definivit
altione pts. non qdo erravit doctrina, sed exemplo conversatione.
Dico: Pontifex Romanus extra Con: gentes agens erraret, qd non sunt infallibles.
Sed pro Nicolao 3tio domin. in nos xti cohalum beligna valere. sine
expressione Unius personae. Can. a quodam D. m. de consecratione. 2do Greg 3tio
ob infirmitatem uxori permisit marito aliam ducere. Can. quod propositi
Cau 32. q. 7. 3tio. Alexander 3tius statuit ad valorem Sponsali. Sponsae duos
testes ieiunos consuetudinem, quia plures quam duo requiuntur testes, Samuel veteris
a Lege divina alienem, cap: cum sit de testibus. Ultio Innocentius 3tius
existimavit, xtianos adhuc obligari Lege Mosaica cap. si unitatem qui filii
sint Ecclesiae. 5to Colophonius 3tius Sanctis malum dissolvi et haresim
alterius conjugis. cap. quanto de divortiis. 6to ad 1 Sanct. 2 Sanct. errarunt
in moribus C. in rebus fidei subd. nil tale privati. Tu. loquendo ex Cathedra &
ad 3tio Nicolaus 3tius hoc dixit ut [illegible] privatus doctor, neque eum ad assi-
stendum credendum, nec de hoc interrogatus fuit. sed solum an rebaptizandi essent
baptizati a judaeo dubia fidei: ad quod Nicolaus respondit, non esse baptizandos si
baptizati essent in nos forma Trinitatis, qd Verum est, sed de suo ut privatus doc-
tor addidit, neque rebaptizandos eos qui erant in nos xti baptizati essent.

ad 2. Greg. 8vi Coplū de impoā perpetuā orta ex infirmitate mulieris et quidem
antecedē malorū, quæ impoā ulteriū similiū malorū. ad 3tiū. Alexander Coepiū
quoad numerum defectuū in papa Zachario dīm, regnū Gothiæ orbis sō de defectu
ritū ad pias causas fabij. nam à lege divina alienum ē, nonnullorum libertatem
tā coarctare, ut absq; 7. defectibus nequeant testari ad pias causas. ad 4tum. Jn-
nocentius allegavit quidem leges Gothicas similes, sed nō in ill præceptivas et obli-
gantes, sed tm ut exemplares seu leges deas. ad 5tum Caleffinus nō desini-
vit sed privata opinione tm judicavit, malorū dissolvi ſ alterius conjugis cap.
tum in hæresim, nil tm definivit, nil pl ex illo cap. - - -

Dico: Innocentium loqui de illis sacrilegis, quorum formam rebaptizandi non detestavit in loco ad solum in genere. ad 2. Stephano falsè apponitur, qd definierit baptismum in vino collatum valere, sed cum sacerdos quidam in Asia nescius istius baptizasset, respondit, illum imperitum sacerdotem executum esse ignoranter. ad 3tium falsum. conclusionem Pelagii cuia dictis fuisse revocatam a Gregorio. sed quid tum? numquid olim leges ceremoniales antiquæ legis sunt revocatæ à Christo per novam legem gratiæ; an ideo dicendum est, contradixit aut leges ceremoniales non fuerunt justa? Quando sane; si ut unus Pontifex aliquid laudabiliter statuerit, ex justa causa, alius laudabiliter illum potest tollere ex justa causa Nicolaus primus dicit in epistolis quibusdam non recipiendis
8. et postea mutatas. Dicis. Marcellinus Papa sanxisset, ergo Liberius Apostasiæ damnandi S. Athanasii verae fidei defensoris, ita formulæ fidei Arianæ. Dico Honorius fuit haereticus Monothelita qui usum in Christo Voluntatem, unamque operationem docuit, in duabus Epistolis ad Sergium scriptis, quam ob causam cum alijs Monothelitis fuit damnatus in Synodo III sub Agathone Papa. Quod non multi illud fatuum negant, asperatis mentes ad in persecutionem calumniam, et dato qd Marcellinus in timore persecutionis Diocletiani metu mortis inductus idolis sacrificaverit, et sic contra fidem graviter peccaverit, non inde sequitur qd aliquis contra fidem ruinam dederit, et haereticis multo magis dederit ac ex Cathedra pronunciaverit idolis sacrificandum. ad 2. Obtenditur Liberium Apostatasse damnando S. Athanasium, aliqs simulat haeresim, quid inde? nihil horum, Confiteor graviter peccasse contra justitiam damnando S. Athanasium et contra fidei confessionem communicando cum Arianis. ad 3. inde concludes, eum ex Cathedra pronunciasse, an quod eam formulam boni Catholici proposuit credendam, an libere exul exilio delentus et communi consensu? minime profecto. Patenti Deus, qd nec ut privata persona erraverit in fide; nam formulam fidei, cui subscripsit, et Catholica in sui obitu et proprio, in quo ei subscripsit, et nunquam compelli potuit ad revocandam vocem subscripti. sed peccavit imitando exemplo, non doctrina, qd Sedis et exilii aerumnis, nec non mortis minis communicavit cum Arianis et consensit damnationi S. Athanasii ob eximia ei ab Arianis affata. ad 4tum. vide responsionem in Card. de incarn. Disp 2. d. 4ti N° 16 et seqlibus pro ea.

Instabis 1mo Si objiciatur Felix 2dus, qd Cath. cum esset Arianus, ad Papatu evectus fuit. Dic. Supposito qd Felix ille fuerit Papa, de quo dubitant aliqui, et non

quidem fuisse Arianum Græc. Antipapalys, in quem vivente adhuc Liberio fuerat opera Constantii Imperatoris Ariani electus; n. 2. Græc. papalys, ad quem defuncto Liberio evectus fuit legitime, nam dum Constantium Arianos protegerent damnavit ut Arrhenium, et laudem et fidei confessionem Martyr. combuit. Adde Stephanum 4. et Sergium 2. qui civitatem quidem arba Formosi, qua postea cæsalis dicta Stephani et Sergii decreti approbavit Joes. 11. ubi am Stephanum et Sergium errarunt in quæstione facti, putarlq; eum Formosum n. fuisse legitimum Pontificem ejus acta annularunt. Sed restituit Joes. 11. ubi deprehendit fuisse legitimum. plures Obj. vide apud Antoin. Barm. et Historicos.

## Quæstio XXII

### An Pontifex sit Infallibilis in Canonizatione, Beatificatione, Bulla et in approbatione Ordinis Religiosi?

Ante Dd. Nota. Canonizationem et authenticum Ecclesiæ testimonium ac sententiam qua definito defunctum aliquem inter Sanctos in cœlo collocari, ac pro Sancto in terris a fidelibus deberi habeni. Porro hoc definitum inter Canonizationem et Beatificationem, et Canonizatio sit definitiva Papæ sententia de Sanctitate ac gloria Canonizati, cui fidelibus proponit. Beatificatio autem quæ via et ad canonizationem, sit indulgentia tm et concessio alicui Provinciæ v. Religioni facta, ut alicui defuncto pro certo cultu deferre, et missam et officium de eo celebrando. Unde in Bullis Canonizationis ubi ubi Pontifices his verbis: definimus. decernimus, mandamus, in Bullis autem Beatificationis. Concedimus, indulgemus. — — — 2.

Affirmo. Una et eadem Catholicorum sententia. Pontificem et Ecclesiam in posse errare in Canonizatione Sanctorum. et contra Arrhenios. Probr. de fide hæc est major: Qui definit Sanctum in gratia et Sanctum, sed dum canonizat vg. S. Franciscum, etiam definit hæc minor. S. Franciscus est Sanctus. ergo definiens Ecclesiæ definit Sanctum in gratia, patet hæc consequentia: S. Franciscus est Sanctus. ergo definiens Ecclesiæ S. Franciscum est Sanctum, infallibiliter definit. Clara est consequentia, cum ex eorum ex duabus revelatis sit aliquid revelata. probatur. quia in canonizat Ecclesia Sanctum, nisi Sanctus miracula clara, certa et evidentia, ut fideles ad invocationem alicujus Sancti, aut ad ejus reliquiarum venerationem facti miracula, revelat ipsum defunctum esse in gratia, cum repugnet ipsum Sanctitatis facere prodigia ad invocationem damnati, patet. Si Ecclesia posset errare definiendo, aliquem esse Sanctum, posset etiam errare præcipiendo fidelibus, ut Canonizato cultum exhibeant, in

ejus honorem festum celebrent sci hoc è falsum. ꝑ 8m ꝓ. ꝗ̄ Eccl̄a n̄ pōt errare
ꝓ 9m. in his quibus universitas fidelium erare nequit concordans morū fidelium, ꝗ̄ hæc sola Eccl̄a errare
possit, et non fideles, sci hoc alibi reperiamus. ꝯ. Dicitur 3o. ꝗd nihil est medio
inter falsibile, et falsū, ai iudicium Eccl̄æ in canonizatione sanctorū è nihil medio
falsibile, ꝑ 8m. testimonium hoīm è falsum, ai medium quo nihil Eccl̄æ iudi-
cium in canonizatione sanctorū è testimonium hoīm. 2do Nihil aiē meritorū de
honorando in terris, quorū ad torquendū in inferno. Sed 3m. Nihil ad ꝑ.
2m. 8m. nihil testimoniū hoīm tangit conditionē appetibile et sufficienter ex-
ponēte revelationem: tangit motivo credendi et definiendū. Nam iudicium
Eccl̄æ nihil testimonij Divini, quæ sunt Vita Sanctorū sancta, miracula, eorū
merita sancta, ac peculiariter lumen et assistentia spūs S. àquo dirigitur
ad 2. hæc sententia in Augustino nullibi reperitur, ut dicebat Doctor. ꝗm
si reperiatur, intelligi potest de impijs, qui superbissimi Mausolæis honorantur,
vt de Martyribus Dei dicitur, qui ab Hæreticis honorabantur ut martyres. Vt
certū sit de habitis pro sanctis; n̄ tñ ab Eccl̄æ sola, sed ab aliquo populo
particulari abusive. An am, qui negaret, canonizatū esse sanctum esse hæ-
reticum? S. Thomas, cujus sententiam amplector, respondet affirmative.
ut ꝑ ex ꝑ. Charitas am Dei, tñ fides fidelium et credendum, Eccl̄am
n̄ posse errare in canonizatione sanctorū, adeoq; Divinitatem n̄ posse hæreticū
condemnare, dicere, ut asserere, et erroneum ꝗ̄ opponatur communi sensui fi-
delium; et temerarium. ꝗ̄ adversatur communi Theologorū sententiæ et impium, ꝗ̄
est contra Religionem et cultum sanctis debitum. et scandalosum.

4. ad 2do Evidenter credibile est certitudine morali, Eccl̄am n̄ posse errare in bea-
tificatione sanctorū. ꝗ̄ in processu Beatificationis Eccl̄æ procedit maturo et acto
judicio, multis et exactis inquisitionibus et ꝓbationibus, multa congregatione expensis
cum profunda indagatione probitatis, vitæ, felicissimi exitus et miraculorum; ai
ista ita sacrum remedium credibile, ꝯ. Interim tñ secundū S. Thomam
fides Divina è credendum, dispensationem et beatificationem, sed Eccl̄æ bea-
tificando nihil definiat, sed præcise indulgeat, unde nullus Beatus existibilis n̄ è de-
habilis mandatus, neque ab ipsis fidelibus nec à Papa authoritate apostolica decer-
nitur, sunt nulli, qui existibilem canonizatum, sed mere permissum, ex quo sequitur, ꝗd
etsi Papa beatificando erraret, nullum tñ erroneum doceret, aut definiret, nec
eum illo sola Eccl̄a, sed quidem tñ Diœcesis aut Religiosus ordo erraret.

5. ad 3tium. Non ꝓ. et erroneum Eccl̄æ judicium, quo decernit aliquem ordinem

religiosum quoad ppium suum institutū ẽ bonum, ac regi Divẽ et Evangelio conveniens, ẽa hoc ẽt in Fulcẽa determin. item sit definiendo exactissima veritatem magni momenti, maximeq; ad mores pertinentem. Qd an aliqui ordines civil extincti, nõ inde ei, qd in origine suo fuerint perversi, sed qd à prima institu. tione sensibiliter ⁊ defecerint degenerq. ⁊ inutiles ei temporum conditioni amplexandi. nec nõ fuerint illi ordines, q.

## Quæstio XXIII.

An sit de fide Rum Pum jam vere Catholicum? Nota nõ difficultatem in titulo positam nõ ei de sumo Pontifice inquiq; electionem ẽ declaravit Fulcẽa, nec de eo, cujus electio ẽ dubia, et nondum declarata, sed de pontifice, quem Cygilinẽ electum fuisse declaravit Fulcẽa, excludendo eum in sumũ Pontificem, qualiq; nunc ẽ Rex Rus Fulcẽa regerq. Nunc. — — — — 2.

Duo: de fide, Rum Pum Cygilinẽ electum esse vere talem ab Fulcẽa excepta ẽ Verum alti Vicarium, et D. Petri successorem. Ot contra Catholicos contra positum Dici alti Vicarium, nam neq; hic Pontifex, neq; ipse S. Petrus pt dici alti Successor, neq; ab Successionem duo requisita. 1mo ut sit equalis in potestate et jurisdictione ei, cui succedit, qd nec Petrus nec ejus Successor tbi, nam nullus pt inspicere Ecclesiam, satisfacere pro peccatis, nisi sint Xtiani. 2do ut ille cui succedit, absolverit suum officium ⁊ per a renuntiationem, ⁊ si mortem, qd nõ competit tbi, ẽa licet mortuus sit, tñ regnavit. Jam cum Stephano Gobar contra alios plures tũ ex Conc. Constantien: si nec. ubi decernit Martinum V. ut ab iij, qui de haresi ad fidem reverterant, petebat inter alia: utrum credant ipm Papam canonice electum, qui pro tpore fuerit, nec ppria experiq; Successor Beati Petri habere sufficiam auctoritatem in Fulcẽa Dei? 3o supponit articulũ fidei ei, cum hæresim abjurarent nonnisi de fidei veritatibus interrogabat. 2do illa Conclusio ẽ fidei; cujus duæ premissæ sunt fidei, ac per Conclusio: Rex Xtus ẽ Verus Papa, ergo ex duabus premissis de fide. Nego pt. ex dispo. pbatur: qã ẽ duæ premissæ, ex quibus sequitur dicta Conclus.; Nihil; ois in papam legitimè electum et ab Fulcẽa receptus, ẽ Verus Papa cai Rex Xtus ẽ talis, sunt fidei, Major patet de qua nemo dubitat, alioq; nõ ecc de fide, Cygilinum Petri Successorem ẽ Verum Papam; Minor võ qã eo ipso, qd Fulcẽa recepit ipsum ut Cygilinẽ electum, revelat Deus ipsius electionem ẽ Cygilinum, cum promiserit Xtus nunq; in 3.

Eulea in fuam erroneam in mala fidei; erraret am in fali mala, fi non
taret concilio, nam agnofcere electum ut papam, ipfum agnofcat ut fidei ec-
fiam infallibilem, go. Sho n' pt Eulea recipere aliquid dubium de fide, qd
: n' e fale, alias erarat in mala fidei, Sed Papa definiendo in hac mala recipit dub:
gm fidei articulos, go. furt de fide. Subfnlr. ai n' pt Mag credere de fide ex Pa-
pe propriealij auctoritate, fi liceat ipfi Papa auctoritate dubitare go. Vide Henry.

4. Objs 1mo nec aliquid fit immediate de fide, dbl immediate a Deo et revelatum,
Sed n' e immediate a Deo revelatu, Fium illum e Verum papam, pb mi: qua
immediate a Deo revelata funt, habentr 2 in Script. 2 in Tradione, ai nullus
Scripture locus, nec alia Traditio Divi affignari pt, qua mentionem faciat iftius
proxij. Fius iftius e Verus papa. Do n' Bnia. pb mi: Nec verbalem immediate a
Deo fuiffe revelatam revelatione illa Univerfali, qua ex una parte Deus revela-
vit, qd poteftas fumma Petro collata Trapefitura fit ad legitimos fucceffores,
et ex alia, Eulea Univerfalem nunqm in rebus fidei erraturam, cum fit
columna et firmamen Veritatis, in illis ei proximis Univerfalibus a Deo revela-
tis continetur fmelr et nil perf in suo dolo ipfa: Hei nro Pontifex e Verus
Pontifex. Dein ejus nullatenus continetur in Script. conferetur hic revelati
ex qa, qd Eulea indefectibiliter electum agnofcit ad Romanum pontificem.

5. Dues, ut fit de fide, hunc nro loco ei Verum papam, debet ee certum,
qd fit capax talis dignitatis, Sed hoc n' e certu, pb mi ut electus in papam
fit capax hujus dignitatis, dbl ei valide baptizatus ai n' e certu tali certi-
tudine, qui n' poft. tribui faciunt qd fuerit valide baptizatus, maxime cum
n' habeatr certitudo de intentione miniftri, qui ipfum baptizavit. go. Pa ad
rem; debet ee certu certitudine fidei, qd fit capax talis dignitatis N. hac ein
re habet duplicem ad modum praecognit. et difpofitiv ut alios ancipitr in
Pontificem ab Eulea. certitudine confequit Clypeus fubd: confequer
ad ipfam ancipitem Eulea C. anteceder ad illam N.? nam anteq alios
ancipitr in pontificem ab Eulea, nonnfi morali certitudine Eulea conftat,
qd fit fubjm capax talis dignitatis, qd fit valide baptizatus, quia hi hae
conditio neceffaria dbl connexionem cum ifta proone: ancipitus ab Eulea in
Summum Pontificem e Verus papa, fit inde, qd confequer ad ancipitem Eule-
: tis certu fit certitudine n quidem fidei. Sed conclusio Clypeus qd ancip-

aceptaly sit vere baptizaly, que cum nepsaam habent connexionem cum Veritate de fide, n[on] tam quidem immediate de fide: nil pa de infallibilitate alii nepsaò connexa cum ipsius humanitate, sed hm sentiat f consequiam Medyciam ex ca inferunt. 6.
Diuy: qui negaret, Rusc nrò pontificem et Rom Summorem n[on] esse Haeretic, sed Schismaticu, yò n[on] è de fide. Item cum sit Verum Rom Summorem, yò tam ante Schismaticu, qui negaret ante Culeà anteactorem C: post eandem subd. et de nec n[on] esse nostram Archiepiscopalem Nr et Universal oppositam Archiepiscopalem C: yà bona fide ob rationes vias sufficiently sibi credendi, n[on] est articulum fidei. Itaq; in nostra sententia Catholy negare n[on] solum sundendi unitatem Culeæ, dividendo eam à suo capite visibili, sed etiam n[on] haberetur pro regula fidei illum, quem Culeà anteactor talem regulam, et sicut Schismaticum dogma fidei contrarium reprobaret, ne yò Culeà errare possit in rebus ad fidem pertinentibus anteactorum. alii hm dicunt, yò illi qui negaret modernum pontificem et Verum Papam, n[on] haberetur pro Haeretico, sed hm pro Schismatico, yà n[on] constat inter ac Catholicos si est de fide, sed plures id negant, existimantes moraliter certitudinem hm id constare. Dicy Sigwa est nò, ob quam de fide divina Verum est, Rusc Quem in particulari 7.
est Verum papam, est illa certitudo, que de illa Veritate nepsaà è Culeæ, sed certitudo que nepsaà è Culeæ de tali Veritate, n[on] requisit, yò sit de fide. pb min. non minus nepsaà è Culeæ certitudo moraliter validibiliter sufficiens in particulari ad Regis nrò baptizmi, qui certitudo Regis nrò Papæ, aque enim illa videtur nepsaà ad salutem ac illam ai n[on] è de fide, sic nrò baptisma est validum, hanc nrò Regiam et consecratam yò sicut è nepsarium ad bonam gubernationem nrò Regni et consecratam yò sicut nepsarium ad bonam gubernationem Culeæ, yò sit Summi Pontifex, illa nepsarium est, yò sint alii Veri prælati Ecclesiastici, sed ad bonam gubernationem Culeæ Catholicæ yò de ipsis in particulari non habeamus certitudinem, que è secundum prudentiam humanam, yò etiam sit ita. Nunc pb Quoniam. yò sit datur unica tm Regia vilis consecrata Regina, sive, que ab Universi Culeæ deberet adorari, sicut datur Successive varii pontifices legitime electi, authentice Culeæ nobis constaret de fide, n[on] solum sub ea Regia vili consecrata, sed etiam sub hac in particulari Veri alii D conditioni, sicut ejusdem authentice constat nobis yò solum in communi seu Pontificem vilem electum et Verum pontificem, sed et hunc nrò pro tempore existentem, ubi semel electus tanyò legitime electum Culeæ anteactori. Ido A pariter yà hoc nrò baptisma et hæc nrò Regia n[on] è regula fidei, sicut hic loq in particulari,

cujus electio in pontificem valida alicujus et declarata ab Ecclesia, et hoc sit, & major debeat ecclesiastici Regis provinciæ: Papa Pius Pius & Venus papa. quia illius, hæc non hostia è vasa consecrata imo & debeat et ecclesiastici fidei: aliqui enim impossibile esse consecrare, & ea, quæ per talem regulam definiuntur, sint certa ecclesiastici fidei, cuiusmodi hoc pertinet Pontifex ad 2. alii enim prælati non sint sanctum pontifex regula infallibilis fidei nostræ. — — — — — — — —

8. Quis non est de fide electionem Pii Sti et legitimam, jo: nec est de fide, & Sit Sanctus Pontifex. Post acad. cum enim non sit pontifex legitimus nisi per legitimam electionem eo vivo, & revelata legitima et pontificem, revelata et legitimam esse ipsius electionem, ubi vera electio creatur. non est de fide. & Cardinales qui ipsum elegerunt. Sint Veri Cardinales, & habuerint intentionem eligendi, & foam juris servandi, ea illa ulpote remota et sua prærequisita non videatur esse objum fidei. Cæsus objecti vide quod scripsi. — — — — — — — —

## Quæstio XXIV

### De solvendum quædam Quæstia de Pontifice.

1. Quæres primo. An papa legitime electus post sitem amittere suam potestatem? Et posse Stitii modo. Quia renunciatione voluntaria ut sentit Calephinus obj. Ecclesiæ perpetua amentia, quæ civiliter æquiparatur morti. Hæresi, Cum sit in ea conversantibus perpetua. et hæresis notoria et conclusa non definit esse membrum Ecclesiæ, quo regis et manere capud ad hoc ut supra sola hæresis interna. aut manifesta, vel dubium est finis et notoria notoriatate dum facti, id est, ut dentur depositionem hoc clare probantes, quia notoriatate juris, ita ut dari hæresis sint notoria a judice & ab eam Caleb.

2. Quæres 2. An Papa sit Antichristus & ante Christum: nomen sit antichristi Duobus modis Sancti, quia generalium, et cale pro eis ab adversario et falso doctore, dale sunt ejus hæretici et perpetuo Christiani, de quibus Joannis dicit nunc antichristi multi sunt, id est, hæretici multi male de ista sentientes. Dicendum, quibusdam, et similiter pro principio sit hostis, cujus religio ejus sunt pernitiosæ, et qui non solum adversabitur christianæ doctrinæ, sed etiam ipsum vocabit impostorem, se ante Messiam mundo promissum: et ipse dicit antichristus & Antonomastice et antichristus magnus, de quo Paulus 2. Thessal 2. dicit: in revelabit filius illius perditionis, qui adversabitur et extollet supra omnia, quod dicit deus. Porro hæretici apud indoctos invidet et inepte declarant papam et antichristum contra quos. Dest. Romanus Pontifex non est antichristus, adeoque hæretici impie

et sanctè vocant Talem. pbr 3no. antixtũ ẽ unũ et singulariẽ hõ rai papa
n ẽ unus sed multiplex hõ continua successione, ut ex hac Bellarmini evidens ẽ.
Rex. quia Judæi ẽ antixtus, quem expectant Judæi, et recipiunt pro Messia, xta
Valtonium foris s. ego veno in noe patris mei, et n̄ suscipietis me, si alius venerit
in sui antixtus et in noe suo illum suscipietis, ai Judæi n̄ exspectant pro Messia nisi
unum singularem hoc̄. P. d. antixtus persequetur Ecclesiam diebus et dimidio tẽ
anni xta Valtonium Daniel 7. et Apoc 12. Tradentur in manus ejus usq; ad tempus
anni xta Valtonium Daniel 7. et Apoc 12. Tradentur in manus ejus usq; ad tempus
et tempora et dimidium temporis, ubi per tempus unus annus, per tempora duo
et tempora et dimidium temporis, ubi per tempus unus annus, per tempora duo
anni, per dimidium temporis eadem ma anni dimidiati intelliguntur, ut ptt Dan 4.
ubi 7 septem tempora quibus Nabuchodonosor in plan bovis incedebat, intelliguntur
7 anni rai nunc papa decessurus peculiar ordinance, dies diebus annis cum
dimidio, sed ~ breviori ~ longioni spore yo. 3tio spore antixti venturi sunt
duo testes, qui prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, a nicti Sacco, Rabenhausen
Bellarmino, Claudio Salmone, ne plusq; prophetiæ ipsorum et conversiones
polepalen Claudii celum, ne plusq; diebus prophetiæ ipsorum et conversiones
Jesu aquas in sanguinem spore 1ti qui cædunt fuerit Hennoch et Elias,
ai illi nondum venerunt. P. d. antixtus veniet paulo ante mundi finem,
nam xtus postquam Matth 24 prædixit desolationem spore antixti videndi in loco sancto
3tio futuram. addit: statim aũ post tribulationem dierum illarum sol obscurabitur et
et luna apparebit signum filii hominis in cælo; ai Romani pontifices longo jam spore
regnant, nedum ẽ finis mundi yo: plures probat apud Crisper Hod. M. Hermanni
Diesp. Romano Pontifici conveniunt notæ antixti. pb anti notæ antixti sunt 14.
1mo defectio a Vera fide 2do sedere in templo dei. 3tio ostendere se tanqm Deum
Deum. 4to negare xtum. 5to falsa miracula facere. 6to imponere subditis character
sanctum, quæ ota ptt ex Scripturis Ezech. 38. Dan 7 et 11. 2. Thessal. 2. 1 Joan 2 et
4. Apoc 13 et 19 ai hæc nobis habet papa, pb min. nam 1mo docet purgatorium,
invocationem Sanctorum, yo defecerunt a fide Vera. 2do sedent Romæ in Ecclesia xti,
yo in templo dei. 3tio se faciunt caput totius Ecclesiæ, existunt Christo super ẽm
Ecclesiasticum et Politicum ordinem, yo ostendunt se tanqm Deos. 4to corrumpunt
sunt doctrinam de xto mediatore, yo negant xtum. 5to falsa miracula faciunt
Lauretti et alibi. 6to signant suos subditos unctione ad xmatis in sacramento con-
firmationis yo illis imprimunt characterem. Quæ dal. pb 4 min. ad 4ti sband
inverso argm. Ecclesiæ negant purgatorium, invocationem Sanctorum yo defe-
cerunt a fide. ad 2. dm d. Petrum, edit in Ecclesia Antiochiana yo, et ipse fuit debi-
deus si papa erat in Ecclesia Antiochena yo Petri non fuit in Ecclesia Romana

ser templum dei. Paulus n̄ intellexit Cubeam xti, sed templum Jerosolymum, qd ad hanc imperialem reflauabilo. ad 3. n̄ Ecclam nam n̄ se faciunt caput Ecclē, sed a xto constituntur nec ex superbia n̄ extollere presumunt supra oēm potestatē humeram, sed a xto illā extolluntur cuius potestati subiecti sunt oēs ove xti, inter quas cuius sunt eiā principes et imperatores. ad 4m. n̄ Ecclam. et hoc probandum è ab hereticis. ad 5m. Pontifices n̄ faciunt miracula canonici, sed deus ad b. Virginis intercessionem, que nec facta sunt nec fiūt, sunt enim miracula antiquitatis apocr̄is ad 6tum. n̄ C. nam character antichristi dbt è sensibilis, communis oībus esse aptus, ita ut neno possit emere v vendere, nisi habeat characterem n̄ bti v in fronte v in dextera manu. Apoc 13. sed talis n̄ è unctio Crismatis, chrisma siue liquidus apud n̄.

5. Colligo 1mo: de jure positivo et Evāgelio è, qd soli Cardinales eligant pontificem, qā solo tali gaudent, n̄ è rō ut ad reg solos referingatur, cum simplēr in quacunq; republica pertineat ad majores, caput sibi eligere, qō. Inlenim ēt dispedit Ecclē ob ipsam meliorem notitiam eligendi, scimus Ecclā et possibiliter magis nobis Cardinalitiis, qm̄ alijs, et ob comoditatem illis subrogandi successorē, nisi aue. bit impedimentum, et tradito potestatis ab Ecclā. Ex hoc colligo qd ait P. Krisp. posse pontificem casu, quo id n̄ vergat in damnum Ecclē, et casu, quo n̄ conferatur papatus, cuiqm̄ haereticis, designare sibi successorem, qā hoc fecit S. Petrus in Clemente, licet hic renignaverit huic designationi.

6. Colligo 2. Quamvis pontifex nullam habeat temporalem jurisdictionem directe, vt habeat indirecte ita. ut n̄ pugnet cum Verbo dei; unum hoc̄ et simul papam principem Ecclesiæ et Politicum. Qā tunc qā xtus ut hō hoc̄dem in terris vixit, n̄ voluit illum habere temporale dominium ut pte Joā 18. Regnum meum n̄ è de hoc mundo, sed pontifex è xti Vicarius qualiscunq; dum viveret inter hoēs, qō. Qā 2dio. qā in ordine ad bonum spirituale, dbt posse pontifex habere summam potestatem disponendi de rebus temporalibus oīum xtianorum. Respublica enim Ecclesiæ dbt è perfecta et xti Regnum ad unum finem; talis enim sunt oēs respublicæ bene ordinatæ; ast nequā è ad finem spiritualem potestas disponendi de rebus temporalibus, qā aliquin posset malis principibus impune favere hereticis, et everterē religionem; imo potestas civilis è subjecta spirituali, ydo ultimo pertinet è eyidem reipublicæ xtianæ. Pontifex amet reges, clerici et laici faciunt unam rempublicam xtianam Rom 12. Sumus oēs unum C. qō. Qā xti qā genitis melibus dicebat fuit pontifex et rex spiritualis; similiter Moyses et Heli. Dein

polegiap Cullica et politica n̄ sunt contraria, sed ubiap bona à deo comen-
dala yò. Colligit Ulr. fabulam esse, ponlificem Joēm Ānum fuisse 7.
=feminam merelricem ab aliquo Cardinali impregnatam et in publica proc-
=sione ex Valicano ad Lateranum in media via peperisse, tāq̄ è. qā, ut refert
Onuphrius ex Leplmonijs scriptorum Latinorum et graecorum; mihi, qui hac
de re scribere potuit, fuit Anastasius Bibliothecarius, qui illo ipso tempore
vixit, yò fingitur Joēm Ānum pontificatum, et interfuit creationi
=buj et Latin fuisse creatum Benedictum Ānum, yò signum è, fabulam fuisse
=mulorum pontificum, sed ille scribit, post Leonem Ānum. Eidem vacasse tot die
Ānum de Joē Ānō scribunt, cum ceō adversarij duarū, cum scribit post Leonē
=tum ante Benedictum Ānum et vixisse duobus annis in pontificatu.
Porrō hac fabella exorta è Lepte Bellarmino ex eo, yd in patriarchalu Con-
=stantinopolitano multi scribunt Eunuchi, et inter illos ebn circumferebantur
=na, Rini cum rumor esl, quandam feminam fuisse Pontificem Constanti-
=nopolitanum, et dein partulam inviso nōe Constantinopolitani remansil fama
de femina pontifice, et caperunt aliqui in odium Romane Eulesiæ dicere, Ro-
=manum pontificem fuisse feminam; v. ūl refert Onuphrius Joēm Ānum
fuisse pontificem professata vita, qui cum plurima egisset insignia Theodore
nobili fœmine, offensa multitudini ansam prabuit, ut per fœmā Joanna
papissa diceretur, quo nōe ebn Theodora apud veteres audiebat; fuit
ign hic pontifex femina moribus, n̄ sexu. — — — — — —

Collig Ulr. Cæsilinam Romanum Pontificem Successorem n̄ ēē interruptam con- 8.
=firmat Prophelia seu Vaticinium Divi Malachiæ Archiepi Armachani; vixit
=cuia An. 1132. qui post Innoc. IIdum prophetiæ et ænigmatice prædixit ceō pon-
=tificis secundum ordinem, 140 unus alteri ēē Successurus, atyo ejus nomen
et ænigma describit; Rigo fatum verissimum probavit eventus et confirmavit
usque ad illum, qui è futurus ultimus pontifex. Rigo cæterum desiderat mo-
derni Pontificis Pii VI ænigmata videre, quorum apud R. Roman-
dum Hermannum in tract. Allegoriæ in duos libros Enochi de Deo redemptore, Jn-
=carnatore, Ali Dni Malachiæ, porta Eulesiæ et Vicarii Pontificis. Nōby Pii Pon-
=tificis moderni Pontificis Pii VI ænigma considerare ac futurorum eorum reperie.
Itaqp Pius Vlus appellatur peregrinus Apostolus ex ijs ænigmatibus quæ sequuntur habe-
=bunt ænigmata seqli ordine: 1mus Aquila rapax. 2dus Canis et Coluber.
=bris Vir religiosus. 4tus de Balneis Hetruriæ. 5tus Crux de cruce.

ctus lumen in cælo. 7mus ignis ardens. 8mus religio depopulata. 9mus Lides
imbecilla. 10mus pastor angelicus. 11mus pastor et nauta. 12mus flos florū.
13lius de medela Lunæ. 14lius de labore solis. 15lius Gloria olivæ. Imperfectibi-
=ne Extrema S. Romana Eulea. Sed bil Belua 2dus. qui pascet oves in tribulationibus,
quibus Francorū civitas scelicollis diruebat, et judex Ecclesiæ judicabit populum
suum. Ita apud Herman citatum.

## Quæstio XXV.

Cujus sit Vocare, et Lucinam sint vocandi ad Concilia Generalia?

Nota. Concilium, quod græcè Synodus dicit, definitur: congregatio prælatorum Ecclesiæ
legitima authoritate convocatorum ad tractandum de rebus Ecclesiæ gravioribus,
quales sunt circa fidei, morum et disciplinæ. Porrò Concilium triplex est: generale et
congregatio, ad quam ex totius orbis Ecclesiis vocantur à Romano pontifice, cui
se per suos legatos præsidet. vocatur Oecumenicum, quo convocatione, celebra-
tione et exitu legitimum est. Nationale est congregatio totius unius regni aut
nationis Episcoporum præsidente Patriarcha aut primate. Provinciale est congregatio
Episcoporum unius provinciæ præsidente Archiepiscopo. et Dioecesanum est congregatio
presbyterorum unius dioecesis præsidente Episcopo. Celebrum conveniunt ex elec-
tionibus, Concilium Nationale à patriarcha v primate, provinciale ab Archiepiscopo,
Dioecesanum ab Episcopo convocari debent. Ast de Concilio Generali controversia est, nam
Electii illud convocandi munus Imperatori attribuunt, Catholici vero Romano Pon-
tifici. Sed quo jure. Num Numa seu polestas ordinaria convocandi Concilia Gene-
=ralia soli Romano Pontifici competit, ita ut nec Concilium absque eo convocetur,
v ab eius decreto ejus consensu et authoritate, aut saltem nō convocatio ab alio facta ab
ejus sede habeatur, v post ea Concilium generale et Oecumenicum. Affirmat ex-
plorex Conc. Nicæno 3tio Can 6 ubi hæc veritas expresse definita est, v Vel praeter
Sententiam Romani pontificis Concilia convocari. unde Episcopi Ægyptii ad felicem Papam
scripserunt: Sicuti in Nicæna magna Synodo trecentorum octodecim Episcoporū ab
illis convocatorum et roboratum, v deinde absque Romani Pontificis Auctoritate Con-
=cilia celebrari? Simile quid bil Conc. Chalcedonense actione 3. et Conc. Romanum
sub Symmachi contra reatum. vide apud Baronium. Item Marcellus Papa
Can. Synodum. 2. 24 definit Synodum generalem absque Gloria et Episcoporum absque
regia sacra Sedis auctoritate non posse aliquid regulare facere. Item Belgius 2dus ad
Episcopos Orientales Can. multis 2. 24 nil. multis demum apostolicis, canonicis, aliis

Eadem instituimus regulis, ut debeat abbas Senkla Romani pontificis concilia celebra-
re. quapropter ut concilium sed vestrum comite concilabulum capsalar. Sic dei soli
competit potestas vocandi concilia qui solus est universis subditis regat, pascat et princeps,
ut solus Romanus Pontifex est Papa, nam ille solus Swedil Petro, cui dictum est pasce agnos
meos (. Non est certa, nam illius est convocare concilia generalia, qui sit pro convocatione
ves solius orbis Episc, ne illi insensi abeant absque eo, respondet, ut sol Romanus
Pontifex dicit, qui sola sit supremam in ois solius orbis Episc auctoritatem divinitatem
nil jam probatur est. Objic. Priora Concilia generalia ut a Romanis pontificibus sed ab im- 3.
peratoribus fuerunt convocata, ut in Nicena, Constantinopolitana, Ephesina, Chalcedonensi
facta convocata ab imperatoribus prio non non sua et auctoritate N.
convocata ab imperatore Valentiniano, quibus erant regali C. Tali porro
auctoritate et consilio Romanos Pontifices, qui quibus eorum imperatorum
Oecumenica usi sunt pontifices, qui Petrus ad Concilium conmeandi indigebant imperatorum
auxilio tam pro sumptibus itineris, qui pro sumptibus necessarii, quos imperatores Episc 4
ut pote pauperibus debebant suggeritare. Duces imperatores priora Galliae cum
vocarunt prima auctoritate pro ad Conc Nicaenum in suis convocabit a Constantino
magno ido Constantinopolitanum item a Theodosio imperatore. Sic Ephesinum a Theo-
dosio juniore ubi Chalcedonense a Marciano Imp and pro pro Concilio ne suis
vocabit a Sylvestro. ut Ecclesiae Patres, item Concilii Nicaeni Episc vocabit. Quibus Sylvestri
factum est magnum Concilium in Nicea Bithynia et congregabit sunt regalis quibus
Sylvestri vocatione ut dictum Otis Episcopi Catholici et si Sylvester non convocavit, certe
ejus convocationi consensit, cum ejus valde habuit, qui pro ex eo, qui duos legatos Victum,
et Vincentium Nicaeam miserit. ad 2. Constantinopolitanum a Theodosio convo-
catum non fuit pro se oecumenicum, seu totius orbis, sed totius orientalis Synodus, cui in-
terant Imp tso Episcopi orientales, neque Concilii generalis auctoritatem sibi vindicavit, nec
cum Damasus Papa cum Occidui Concilio Romano Rome celebrato eadem ei fidem
suam sanxisse, quae anno superiore ab orientali Concilio sancita fuerant, et
sui Concilii Constantinopolitani, qui primum fuit Concilium totius orientalis postmodum auctum
est Concilium Oecumenicum, cum Damaso cum Concilio Occidentis Concilium factum est. ad 3tio con-
vocationem Concilii Ephesini a Theodosio juniore factam approbavit et confirma-
vit Coelestinus tum, ut pro tum ex ejus epistola ad Theodosium, cum ex eo, qui
legati, qui cum Cyrillo Alexandro nae ipsius Concilio praesiderent, miserit.
Ad 4tum. Marcianus quidem Concilium Chalcedonense convocavit, sed petitio quia con-
sensu Romani Pontificis, ut pro ex Libris ipsius Marciani et Pulcheriae Augustae
ad Leonem qui eius consensit, legatosque qui praesiderent, misit, ut pro
ex epistola ejusdem Leonis ad Marcianum, ubi ait praedictum fratrem nostrum

p. Pachasinum ꝛ/ vice mea Synodo convenit præsidere. Idem dic de Cardis Sadolen-
-si, ad quod convocarunt Constanz et Constantiæ, sed cum consu Julij Pontificis.
5. Dicas ponit dari casus, in quibus Convocatio Conlij generij ē nepsaā vgl si pno
plura de papatu conlendant, nec illum velit cedere, nec Concilium convocare,
2do si papa sit efora privata sit Heretica, nec moribus velit ad Sanctorem mā-
-dam redire, nec Concilium convocare; ai in illis casibus alii q̃m Sūmus pontifex
ponit convocare Conlium gene, qui in soli pontificii potestas convocandi Conlia
gerlia competit. 2do d C. in soli pontificii competit potestas ordinaria N. exhau.
ordinaria C. sunt allegati sunt extraordinarii, in quibus duobus
falemur posse congregari Conlium ꝛ p cardinales, qui vacante sede vacante Eccle
Romanam moderantur, ꝛ p Epos motu pprio in unum convenientes, sede dū
in conclaue: potestas ordinaria. pro 2da p.
6. Vera. In Conlij enim gentibus aliqui varij de causis interesse ponit; nam alii
interfunt vt judices, qui habent suffragium decisum, alii vt consultores, ad
discutiendas controversias, an ꝛm decidantur, qui habent suffragium consulti-
-vum, alii vt ministri, quales sunt notarii et ussarij; alii demū vt Con-
-cilii defensores, qui debent turbas compescere, pacem Conlii tueri. jam
7. duo 2. de jure sibi Epi ad Conlia et convocandi, illos soli in ej habent jus suf-
-fragij decisivi tanqm judicij fidei. Conlia Lutheri dicebat: oēs eruditi
sive Clerici sive Laici ad Conlia vocandi, ac in ej vt habere jus suffragij
decisivi. pbr illi de jure ad Conlia sint vocandi, quorū ē definire, quæ
credenda sunt et agenda, ai solos Epos ē, ꝛla definire. pbr. illorū ē
definire, quæ credenda sunt et agenda, ad quos pertinet munus pascendi,
et regendi Ecclesiam Dei, ai hoc pertinet ad solos Epos, quibus soli dicti ē:
pascite, qui in vobis ē, gregem Dei: i Petr 5. attendite vobis et universo gre-
-gi, in quo vos spiritus s. posuit Epos, regere Ecclesiam Dei, Actor 20. sum ex
traditione Patrū, unanimi consu doctorum, Conlia ee convenire Epoꝝ,
exp. Synodum. D. 17. sum ex Conlijs gentibus habitis celebratis, quibus
soli Epi tanqm judices repraesentant subscripsisse ej verbis: ego N. Epus defi-
8. nien subscripsi. Dixi in conclusione: de jure. sa obtinuit consuetudo,
ut ad Conlia vocentur etiā. pres Cardinales, Generales ordinum, et aliqui Abba-
-tes, quibus ex privilegio Summi Pontificis conceditur decisivum suffragium vt
factum ē in Conciliis Florentino, Lateranensi, et Trid. 2do Theologi et quidpe-
-riti, sed sm ut consultores, unde Synod. Ego N. consentiens subscripsi.

alij Imperator. Reges et principes p̃ quidem ut fidei et morũ judicij, sed ut
Concilij defensores, et rerebarum, que in illo fiunt, testes, ut illis libentius ea
exequtioni mandari urent, et transgressores coerceant, unde n̄ definiendo nō 9.
Epp̃i, sed precipē consentiendo subscribunt: — — — — — —
objectō in Concilio Apostolorū autoris p̃ dict: convenerunt Apostoli et seniores vi
dere de verbo hoc, ubi p̃ seniores intelligunt tale proverbium ebn̄ dicti. Ido
ibid infra dic. Cum ergo Apostoli et seniores cum oi Eccl̃a c. ubi p̃ verba:
cum oi Eccl̃a intelligit multitudo fidelium, que erant in Concilio. Et ad vltim.
nam p̃ vocem seniores intelligunt Epp̃i aliqui ex 70 discipulis xli. ab Apostolis
in Epp̃os consecrati. prebrica etiā p̃ hanc vocem simplices Sacerdotes significare
tur, sicq; ecl. Apostolos convenisse ut judices ad definiendum, presbyteros vō
ex concessione Apostolorū ut consultores ad discutiendam controversiam. ad
Dñm. Clamit Apostoli et ibi judicibus definientibus, presbyteri ut consentien 10
tibus et populi plebi ut acquiescenti. Dicit. Concilij Universale universam
repraesentat Ecclesiam. sed Eccl̃a è omnium fidelium coetus, ergo ut Concilium sit
universale, vbi moraliter convenire fidelium multitudo. Ad 2m: Concilij Uni
versale universam repraesentat Ecclesiam p̃ suos Eccl̃e pastores. C. f. alij fideles
licet docti. Nō dicit enim pontifex Apostol Epp̃os regere Ecclesiam Dei. 11
Dicit. Cāa communis ab omnibus tenenda è vna regl. p̃ quā in b. Pō oēs Evangeli. ab
omnibus debet approbari, sed cāa fidei communis est omnibus fidelibus. ergo quidam
dicti doctores simul cum Epp̃is, p̃ in Concilio possint habere suffragia. Ad 2m ad
dict. ergo eodem modo ad oēs pertinet C. ergo n̄ eodem mōo ad oēs pertinet N. P.
Porro Cāa fidei pertinet ad oēs sed diverso modo. nam pertinet ad Epp̃os ut ju
dices, ad alios fideles ut discipulos. Epponit enim e desinire, docere, fideliū
vō audire et regi definitis credere. ad 2. ad C. habere possint suffragium
consultivum et doctrinale C. decisivum N. Nonnulli è contrario effec 12
tivum Concilij. Ex conclusione Eccl̃e colligit quatuor 2m conditiones absolute
requiri ad Concilium generl. primo ut convocatio totius, ita ut oibus majo
ribus Eccl̃e provinciis sit inolescat. Ido ut nullus Epp̃us excludatur, ni fil
excommunicatus. Tertio ut ex majori parte provinciarū Eccl̃e aliqui adve
niant, qui ceterorum vota et vices suppleant, ita tñ ut N. Concilium celeb
brebitur in oriente, sp̃ videtur e sufficere si ex provinciis orientis con
veniant Epp̃i multi, cum aliquibus, paucis licet, ex occidente à Pontifice

missis, qui celebrent representent. Similiter si Concilium fiat in occidente, Episcopi, si ex eius magnis provinciis Occidentis multi adsint Episcopi cum paucis aliis ex oriente qui celebrent representent. Vbi ut Pontifex Romanus per legatos presideat. Sed cum hoc non placeat Graecis, Nil. — — — —

## Quaestio XXVI

### Cujus sit Praesidere Concilio Generali?

1. Nota Graecis seculi praesenti docent ordinarium presidem Conciliorum debere esse imperatorem vel aliquem alium missum, si nullum ipse mittat, tunc debere consilium ab ipso Synodo contra Deos. — — — —

2. Dico ad solum Romanum pontificem pertinet jus presidendi Concilio generali vel per se vel per suos legatos. Probatur Romanus Pontifex jure divino est pastor, doctor et pater universae Ecclesiae, ita ut principium et origo regiminis illius sint ovis Ecclesiae illud Isai. Ioannis 21. pasce oves meas, et Episcopi cum congregati sunt Concilii; item Romanus Pontifex est supremus rector et caput totius Ecclesiae, ad quem non videt pastorem ovibus patrem filiis, caput membris debere presidere? Ergo confirmatur ex perpetuo usu Concilii. Invenio in Concilio Ephesino Arelatensi 1. pelimus presedisse. nam cum magna disquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis etc. ad quae verba Glossa sic habet, pro vobis Ego principatum Legatis dedi in Concil. Nicaeno primo presedit Sylvester per suos legatos, Victum et Vincentium presbyteros. Item in Concilio Chalcedonensi Leo primus, et sic habetur in Concilio Generali Pontifex Romanus per suos legatos presidisse constat ex eorum actis et ex Epistolis. vide Antoine.

3. Obj. Concilio Nicaeno primo presedit Osius Cordubensis Episcopus, non vel legatus Sylvestri, sed quia a Synodo vel ab imperatore praeses constitutus est, ergo non pontifex Romanus per suos legatos presidet. Probatur. nam cum ex Historia Nicephori constet, Osium Concilio Nicaeno praefuisse et primum subscripsisse, nesse eum Romani Pontificis Romam venisse, sed Osius in subscriptionibus sic legitur: Osius Episcopus Civitatis Cordubensis provinciae Hispaniae dixit: ita credo, sicut superius relatum est. Vincentius et Vitus urbis Romae presbyteri vicem Papae et Episcopi nostri Sylvestri subscripserunt ita credentes et Ego Osius primus subscripsi, deinde praefuit, sed non ut legatus pontificis Sylvestri. Resp. nam Osius non potuit primus subscribere, nec concilio praesidere nisi vel legatus Sylvestri, si enim Vitus et Vincentius, quia Sylvestri legati erant subscripserunt ante eos patriarchas et alios ecclesiae Episcopos, a fortiori ob eandem rationem subscripsisset ante Osium

medioeris civitatis in Occidente Ecclesiam et viris patricijs dignitate inferio-
rem, nisi ipse Sylvester eorum dignitatem auxisset eam ejus. igitur cum Osius primus
Dei Vicarij et Vicecatholici Concilio subscripserit, in subscriptionibus eius et praero-
galiva servata est. nam Osius erat Episcopus Vicarius et Vicecatholici propterea.
Porro Osius expresse in subscripti sub noe Legati Sylvestri simul subscripse-
runt Vicarij et Vicecatholici, quia cum ad Episcopus, ut talis jus suffragij deferri
habebat, eius sub noe subscripsit subscribere potuit ad vicarij et vicecatholici ut
pote similes propterea in potestate jus suffragij habere, nisi ut legati Sylvestri
officij, ideoq; ut tales expresse subscripserunt. Duis. Constantinus Magnus 5.
valde profecit Concilio tho Constantino dicto, nam initio actionum ejus hac
de ea legunt: praesidente eodem piissimo et deo dilecto magno Imperatore
Constantino. Do anl. profecit praesidentia honoraria. sta quam illae dicit prae-
dere, qui primo loco sedet C. praesidentia authoritativa. sta quam illae dicit pra-
videre, qui ex authoritate primus cognitur, primusq; definit et subscribit N.
Duis. Ille praesidet praesidet authoritativa, qui sibi jus confirmandi decreta 6.
Concilii, ut Imperator sibi talem jus. Ho meri ex N. Concilii Constantini primi qui a
Theodosio sencte postulant rerum in Concilio gestarum confirmationem: impi-
mus a se, ajunt, piissime Imperator, suo desiderio mandata Synodi sentiam
confirmari, qd Imperator habet jus confirmandi decreta Concilium, consentir. Do
N. meri. ad pd anl. postulant ab imperatore rerum gestarum confirmationem qua
acta Concilii inducat authoritatem accipiant N. ut executioni mandentur
et authoritate Caesarea definitionibus rebelles coerceat. Do Cyrillo Ephesiam primo
mationem imperatoris exhibuerunt de judicij rerum publicarum, sed executo-
res deveniunt, quae a Concilij sanctis gestarum. Duis. reliqui. de 7.
Nectario in Concilio Chalcedonensi Maximum constituit judicij in definiendum
et judicandum authoritative, sed ad impediendum fraudes, tumultus et violen-
tias, quandoquidem in Conciliabulo Ephesino Dioscorus Episcopus militis introdu-
ctis, quandoquidem in Conciliabulo Ephesino Dioscorus Episcopus militis introdu-
ctis, militis vestitis Episcopis vi ad subscribendum coegerat, sedo deinceps, sedi-
derat, militis vestitis Episcopis vi ad subscribendum coegerat, sedo deinceps, sedi-
mile poterat timeri, adhibiti fuerant judices Cleri ad hoc audiendum, et pa-
rem in Synodo conciliandam. Unde Concilium Ephesinum dum, cui praesuit
Dioscorus ut legitimum Latrocinium fuit et Dioscorus depositus a Concilio
Chalcedonensi. Do Concilium Aquilejense fuit im proble Concilium constan
ex Do Episcopis, cui potuit praesse Valentianus Aquilejensis Episcopus. Duis.

Dño Carthaginense Concilium istum fuit adunatum nationale, cui presidere debuit Carthaginensis Epūs ut Africane Sedis primas. — — — —

8. Dño Epūs ad legitimum Concilii exitum hæc requiuntur. Imo ut Epūs convocati habeant sufragiorum libertatem, nec metu nec violentia aut comminationibus vexentur; defectu cuius conditionis Concilium Ephesinum non absurde irritum fuisse declaratum est. Dño ut nullus a Concilio excludatur, qui audire voluerit, et rationibus ipsis debeat licentia opiniones suas proponendi ac tuendi ne unquam ex Concilio Hierosolymitano aut ijs. qd formam et exemplar præbuit cæteris, decisse celebrandis Conciliis. Dño ut adhibeatur humana diligentia in inquirenda veritate, quonodo in Concilio Apostolorum actor. 15 legimus factum: cum amplior ratio inquisitionis fierent. 2do ut Concilium approbatur et confirmetur a Summo Pontifice, qd ita necessarium est, ut ea sola Concilia habeantur oecumenica, quæ ab eo approbata et confirmata, vla capl. significauit de electionibus. ubi Paschalis Papa dixit: ova Concilia per Romanæ Sedis auctoritatem robur accipere.

## Quæstio XXVII.

An Concilium sit fidei Regula infallibilis?

Dño Nullum concilium particulare, sive Episcopale, sive provinciale sive nationale, est fidei regula infallibilis, ni Sequatur Papa confirmando; at Concilium generale legitime congregatum et confirmatum est fidei regula infallibilis. Hanc conclusionem prima Pars qd infallibilitas Sedis definiendis pendeat ex generali Synodo, ai sedes Sedis est promissa Sedi Petri, qui non repugnat Concilium particulare. 2do nam. quia qdo alijs dixit Petro Matth 18. Tu es Petrus et Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, non dixit Petro de Sede Romana aut Hispanie, cum necdum esset fundata. Ergo fidei decreta obligant Sedem universam, non fidelium omnium de Sede una fidei. Sed decreta particularis Concilij aut Episcopum vt Galliæ non obligant Hispanos, cum non habeant Epūs illi jurisdictionem extra suas dioceses. Ergo et regna. Ergo Varia Concilia particularia Sedis legitimæ erraverunt, ut Carthaginense in quo Sto Epūs Sub Sto Cypriano Concilio generali erronee definiendum Baptismum ab Hæreticis datum esse invalidum. Dixi ni Sequatur papa confirmando. qui tam infallibile est in confirmandis aliorum fidei decretis, qm in suis condendis, cum sit par ratio. Item illa decreta sunt infallibilia, quæ ab Orbe Catholico recipiuntur, at decreta Conciliorum particularium a Pontifice confirmata ab Orbe Catholico recipiuntur, ut ptz in decretis contra

hæreses Pelagij in Concilio Milevitano ℔ Innoc primum confirmato edicto gō
ꝑbr 2da ℔ Culeā, quæ è columna et firmamen Veritatis, è infallibly in fide 2.
et morum controversijs definiendis, ut alibi probavimus vi Concilium ꝑfectè oe-
=cumenicum Culeam Universam repræsentat, cuiusq; cœm authoritatem habet.
unde Martinus & Eby in Concil Constantiensi de hæres. Wyclevi jubet inferio-
=ri: ulterius credant, gd Concilium generale Universam Culeam repræsentat. P. d.
Ecclesiam totum orbem diffusi nō possit errare in ma fidei et morum, ut alibi
dominus gō nec in Concilio congregati. Item pontifex ex Cathedra loqs cum
extra Concilium è infallibly judex, gō cum in Concilio legitimè convocato. P. d.
definitioni spiritus S. impossibile è subesse falsum, vi definitio Concilij ꝑticularis
oecumenici è infamei spiritus S. definitio vera illud in Concilio Constantiensi
Hierosolymano absolutum: Visum est nobis et spiritui S. Et nobis. et ita infal.
libilitas promissa è Matth ult: docete oēs gentes. - et ecce ego vobiscum
sum oibus diebus usqs ad consummationem seculi. Accedit perpetua traditio,
et sensus Culeæ, qua Conciliorum Oecumenicorum definitiones ut infallibles sp 3.
è venerata, gō.

Obijcitur. plura Concilia particularia, ubi variæ damnatæ hæreses ut in Sti
Caro 2ti Synodum allegata, in Alexandrino tno et do Syriaca ejusdē cap.
Tolo Matth tij Duri, ubi sunt duo v Dei congregati in nē meo, ibi sum in
medio eorum gō cum in Concilijs particularibus assistit spiritus S. ad vi. dam.
=nandos errores, quia absq; tali assistentia ex obedia, in oēs fideles ex fide Illyrici, in ubi
cumq; loco obligasset subditos ex obedia, in oēs fideles ex fide Illyrici, in ubi
cumq; loco damnavit bona
cumq; fecit pcpa confirmāo, unde hæresim pelagianam, in primis damnavit bona
Culeæ, quam Ecclesiam Papa illius Concilij decreta confirmando, ad 2. Verba illa in
Culeā, quam Ecclesiam Papa illius Concilij decreta confirmando, ad 2. Verba illa in
ecclesiis de infallibilitate Congregationis ad definiendum, sed de fidelibus simul
consentientibus ad aliquid salubriter à Deo uniformiter postulandum, ut pt ex
Verbis præcedēbus. Obij 2do: Illa concilia non sunt infallibilia, ex quibus firmum 4.
non pt erui Vendelij argm, ai ex Concilijs oēm Oecumenicis sed non firmum ꝑ mia
Concil Niceni tm è ꝑfecte oecumenicum, ai ex eo non pt firmum erui. ꝑ mai.
ex S Aug. qui lib 3. contra Maximinum ait: Nec ego Nicenum, nec ullum debeo Ar-
=rianorum Concilium, nec ego ullius authoritate, nec ullius
=ratione sanctum prudentiumq; fratrum Concilium, nec ego ullius authoritate, nec ullius
ratione debeo. 2do ad nēm ꝑ N. non enim sic loquitur S. Doctor. gd ex Concilio Nice-
=no ꝑ non potuerit argm desumere vio certum: Sed sic loquitur, quia ipse ex eo habe-
=rebat, si authoritas Concilij Nicæni premeret voluisset Maximinum, qui illud
Concilium rejiciebat ut illegitimum, et Concilium Arianorum admittebat ut legitimum. 5.
Duci: Deo voluit S. Aug. ubi authoritate Concilij Nicæni, gd sicubi ex eo non

posse emi firmum verilij fragmen pb aut. Aug lib 2 de baptism cap 5 plena=
=ria Concilia priora a posteriorib emendare posse ait, ai pb ita emendari, e errori
obnoxiam. Rb aut ad H. D. Aug: emendari ponit Concilia priora per posteria in ijs
que sunt fidei facit aut disciplina, que rerum experimto cognoscunt Cc. in ijs que
sunt fidei subd. quod majorem explicationem excrescionemq Cc quod substantiam fidei N
6. fide ejs e invariabile ipsaelr. Dicit multa Concilia generalia pro legitimis ab orbe recepta
in fide erravisse pb aut. nam 2mo Concilium Niceni in Can 12 damnat eos qui ad milicia=
=am redeunt. et can 13 statuit baptizatos ab hereticis et rebaptizandos. Rdo Eccam nec ab
Ecclesia Graeca, nec a Patrib occidentis Ecclesijs maxime Gallicana et recepta, ijs Concilia
generalia n contendit authoritatis infallibilis, aliis nullus potest hinc regulis nota eorum de=
=finitionibus refragari. Ita N aut ad 1m pb Dus. ijs Arianis Niceni can 2 damnavit
indifferenter eos, qui militiae secularis nomen dant, sed eos solummodo, qui animo deposito
=sed ut gregem Christi regant. Ita N aut ad 2m pb Dus. ijs Arianis Niceni can 2 damnavit
indifferenter eos, qui militiae secularis nomen dant, sed eos solummodo, qui animo deposito
=sed ut gregem Christi regant, ecclesiam abdicationis idololatriae, redibunt ad militiam. quod
esset signum reversionis ad idololatriam; dein neque dominus ut ait est baptizatos
ab hereticis et rebaptizandos sed hoc 1m dicit de Paulianistis, qui invalide bapti=
=zabant, cum ait Paulus tpo erit 22. de Paulianistis Nicenis: Paulianistae in nomine Patris
et filii et Spiritus s. non minime baptizabant. ad 2 ptem. Eadem in fide monitis
decretis ab orbe Ecclesijs orthodoxis fuisse admissum, licet n sit admissum ab Ecclesia
Gallicana in hac disciplina peculiarij capitibus, que aut deprehendi administrari=
=ne possunt, aut antiquae suae consuetudini cedunt, atque ea omnia Pontificum
consuli valtem Paulo. Rdo &c.

7. Nota 1mo. Dum Calvinus objicit Matth 24. multos pseudoprophetas surgere et sedu=
=cere multos, hoc sibi non Concilia generalia applicare debebat, cum illud regulare de e=
=rrore a posteriore, ipse am negaret in eorum. Rdo dum Salvator Dominus
Sanctus D. 30 ait, ubi Ecclesia dissentiunt, standum est antiquioribus et magis pro=
=babilibus, ipsum loqui de Conciliis, quorum decreta n sunt a Sede Apostolica, et hac
docet a prioribus confirmatis et corrigenda. Sic S. Greg. Nazianzen epist ad Pro=
=copium n docet Concilia Ecclesiae contemptum, sed particularium, que vidit Sae=
=culo IIIo passim fieri. Sic Concilium Niceni Idem erravit pbando Rebaptismum,
Calybitanum; ast n fuit generale Concilium nec legitimum, nam in eo Dioscorus sine
ullum ejus Romani pontificis. Sic pro solvendis aliis objectionibus
die Concilia quae allegantur, n sunt generalia, nec generalia, n fuerunt legitima
aut approbata, nec approbata quidem sed ex parte tm, et n Idem ea, in quibus est
error, nec ijs addunt n est Ecclesiae Catholicae. Rdo tm alia ejus partis Fabij, qui in
Concilio refertur, nec sunt regulae fidei et probationes gravis et n definitae, nec
fidei est Ecclesiae Catholicae n Julij, Nunc pro elaborat

Colicij primi. celebrata est 32 Conlia generia, ex quibus 7. sunt in oibus reprob. 8.
=bata, npē Antiochenum circiter 90 Epporum Anno 345. Mediolanense plusqm
300 Epporum An. 354. Armnense 600 Epporum. An 363. Ceseriense ēdm circiter
128 Epporum An. 419. Constantinopolitanū sub Nestorio Ioannis An 431. aliud Constan,
=tinopolitanum sub Constantio Copronymo. An 764. et Nicenum Anno 787. — — 9.
Colicij 2di. sex Conlia sunt partim approbata partim reprobata. npē Sardicense 376.
Epporum, Anno 351. Syrmiense An 358. Ariminense Anno 359. circiter 692.
Francofordense 300 Epporum An 794. Constantinense Palū fere 1000. An 1414.
Basilense inchoatum Basilea An 1431. et continuatū Lausanne usqd annum
1449. = Unum Colium npē Florentinum An 1439. nec est approbatū nec reprobatū. 10
Colicij 3tij. 18 Conlia in oibus sunt approbata et sunt septa: Nicenum in
318 Epporum. An 327. contra Arianos. Constantinopolitanū trium 150 Patrum. An 383 con-
=tra Macedonium. Ceseriense in pluribus 200 Epporum. An 434. contra Nestorium.
Item Chalcedense 630 Epporum An 451 contra Eutychen. Item Constantinopolitanū ēdm
libi Epporum An 553. contra Origenem. Item Constantinopolitanū 3tium 289. Epporum An 681
contra Monothelitas. Item Nicenum 2dum 350 Epporum An 787. contra Iconoma-
=chos. Item Constantinopolitanū 4tū. 383. Epporum An 870. contra Photium. Item
Lateranense ēdm. 1000 Epporum An 1139 contra Antipapas. Item Lateranense 4tū
200 Epporum An 1180 contra Valdenses. Lateranense 5tū fere 1200. Patrum An.
1215 contra varios Hereses. Lugdunense primum 1140 Epporum An 1245. contra Fride-
=ricum ēdem. Item Lugdunense ēdem 500 Epporum An 1274. contra Grecos.
Item Viennense 300 Epporum An 1311 contra Templarios. Item Florentinum
1242. Patrum subscribentium An. 1438 contra Grecos. Item Lateranense 5tū 1414
Patrum ab An. 1512 usqd ad annum 1517. contra Schismata. Tandem Tridentinum ab
Anno 1545. ad annum 1563. praecipue contra Calvinum et Lutherum. — — — 11
Colicij 4ti. Conlia generia nō sic absolutē et ni oi evenit nepsā, nam illud nō est ne-
=cessarium simpler statuē, sinē quo et Hereses et Schismata possūt extingui, figu-
=dem varie iqne Cribus primis Sculis sūcessū exorta sunt, Hereses, atqs Genibus Ec-
=clesij sunt damnate, variaqs Schismata à Montano et Novatiano confecta, 12
fuerunt extincta. 30. Julium. Colicij 5ti. Conlia generia in aliquibus casibus
sunt quodammodo absolutē nepsā, nam etiā D. Petrus, quamvis Supremam potesta-
=tem habuerit, controversiam tñ de legalibus, Antiochiā exortam voluit resolvere,
ni Conlio generi congregato, qd ad hoc quodammodo necessarium dicit, ai sepe etiā
fidei et ecclesiastorum dogmata convenienter determinari, neqs controversijs finis
imponi, neqs Hereses efficaciter confutari possūt sinē Conlio generali. 20.
Porro casus pū est, quia Hereses nova non quaevis, sed ea, quae à Doctibus

ij, ij, ijs ijbus Eccleſijs propugnata: suo veneno pt̃ magnos infiscere popu-
=los. 2do Schisma inter duos v plures de papatu contendentes. Sic recuperato
terra sancta violenter à Turcis deperdit. Nec reformas generis abuenum, qui
in Eccleam irruperunt. Quæstio XXVIII.

An Papa sit supra Concilium?

1 Nota tacitum quæsitum sit, vtrum papa sibi Rite Concilio congregato sit majo-
=rij authoritatis et potestatis, an sit Concilium solum sine papa presidente v con-
=sentiente secretum, ita vt papa non possit dirigere, corrigere approbare v re-
probare et ejs acta. an videlicet possit Concilium, cum papa in malum, sit
iudicare, corrigere, ejs videlt, cum punire et deponere papam; nam concilium
cum papa conjunctum est majus quid extensivè nemo negat. porro nemo de Pa-
=pa certo et dubio, et in volorie hæretico. si ejs papa est dubius aut volo-
=rie hæreticus, cum à Concilio judicari et eum ministerialiter deponi posse
nemo negat, cum Ecclea maxime interest, sibi posse providere de capite certo
indubitato et dubio.

2 Nota 2do. Quæstio hic. est cum contra hæreticos, an non contra quosdam Catholicos,
cum hoc in dijs minime, nam Catholici adversarij habendi, Papam esse ali Vi-
=carium, Petri successorem in primatu jure divino et esse caput Ecclæ et eum
oppidum, sed eorum non collectivè sumptorum, que ijdem ab hæreticis negantur.
Igitur hic agendum est, si: cum ijs pradicta contra hæreticos jam habitis regu-
=lis veritas, si contra quosdam pauos ex Catholicis, ecqys fere Gallos, qui docent,
Concilium generale legitimè congregatum esse supra Pontificem, ita vt si male agat,
regat, deponere possit, ijsq obedire teneatur legibus à Concilio statutis, nec eas possit
mutare, si Concilium declararet, se velle has leges indispensabiliter haberi obser-
=vatas. Exemplificant vg. de prouisi in capitulo, qui major est singulis Vocali-
=bus, non tamen omnibus; sic etiam Anglice Parlamentum Carolo primo dixit. Rex est ma-
=jor singulis, non omnibus ani simul est minor. ut est, singula membra regni si divi-
=sim consideretur, Rex major est, quo collectivè ois simul sumuntur, est mi-
=nor et ideo à pari argumentantur de pontifice. Rex est major singulis ejs
divisim sumptis, minor autem omnibus collectivè sumptis. Verum dubium dispati-
=tandum. Nunc ad Quæ. Papa est supra Concilium, unde Concilium generale
nullo modo est supra pontificem legitimè electum, nec ab authoritatem, illum ju-
=dicandi, imperandi, deponendi. Ritter Herman Conij ibi Pontifex est successor
S. Petri in primatu honoris et jurisdictionis, ut alibi probatum, ad est superior
Concilio ibi: ille est superior Concilio, qui est fundamentum caput et pastor Eccleæ militan-
=tis non dispersæ sed congregatæ. Dominus enim fundavit ædificium, corpus capi-
=ti subest, et gregi pastorem non regit, sed regitur et obedit rationi Petri absolutè

ec sine restrictione dict fundm Culeæ: Super hanc petram ædificabo Culeam meam, Culeæ vi congregata è maxime visibile Culeæ. S.d. Culea Universitatis in Conlio congregata è unum ☉ visibile, go debet habere caput visibile, ai aliud caput visibile habere nt pt. consequm. ex Conlijs: Kalcedonsi, qd ad Leonem papam scribit, quibus ſ: Conlii Patribus ſic quidem ut caput precerat. Florentino Sess. vlt. in cibus decretis sic ait: Item definimus, Sanctam apostolicam sedem et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem successorem b. Petri principis Apostolorum, et verum Xti Vicarium, totiusq; Culeæ caput. Adhuc, sicut ipse pia Xtianissimus se obtulerunt sanctæ promisit sub verbo pontificis ut dicit, Papæ authoritatem Concilio præstare, et authoritatem super ecclia habere. Constantinopolitano vbi. go sicut decernimus, can ipa egerit assentiq; quidem à Conlio generi posse in Romanum pontificem sedeam dici. Niceno primo can 39. ait: qui tenet eadem Roma, capitis, ma data è potestas in deo principes per universas provincias Xtianorum et principes eorum Patriarchatuum, go quidem ipse è primus Sanctus Petrus, cui data è potestas in dc principes Xtianor, et dc populos eorum, in quibus tacq; nolentes verba quibus papa dicitur: Vicarius Xti, Successor Petri cum plenitudine potestatis, caput super dcs patriarchas, principes et populos Xtianos, et unum Culeam, ai hæc similia nt debuerat de Conlio papa nt unito, aut certe si Conlium sine papa valeat adversarii velint facere Xti Vicarium, caput Culeæ, duo erunt æquales potestatis Vicarii Xti, duo capita Culeæ, et Xti Culeæ bicep. P.d. convocatio, directio, confirmatio et infallibilitas Conlium unius generis pendet unice à voto papæ: go Papa è supra Conlium. ant pt ex dictis precedibus. Objs. Matth 16 unicæ dicit: qui Culeam ni audiens sit tibi ſ go dc, etiam papa subjacet judicio Culeæ. Do ni dicit exhibuit quos adduximus pro nostra tenenda nre Petri intelligit de tota Culea Culeæ, et illa verba dicebantur Petro utriusq; repræsentanti Culeam. Ad 2m Conlium sine papa nt è Culeæ nec repugnat. Salive. go Culeæ quæ audiri debet, sine præsentia papæ. dein ibi nre Culeæ sine nt intelligitur generi Conlium ut pt ex contextu, et passionis particularium Culearum. ad 3. N. ant: si enim id verum est, sicut Verborum Xti est aperta negatio, sic: Ille Tu Culea pasce Culeam meam. fundabo Culeam super Culeam. Dicit Conlium Pisanum An 1409 deposuit duos pontifices Bened. 8. dictum Petrum, et Gregorium 12mum de papatu contendentes, go exercuit jurisdictionem in pontifices. Do Conlium Constantiense ſs 11 et 8. dicit. Conlium generi immediate à Xto habere suam potestatem, cui quilibet etiam dignitatis papalis obedire de necessitate salutis, quæ pertinent ad fidem et ad reformationem Culeæ in capite et membris. Obs Conlium Basileense vicio definit ſs 2.

ponlificem subjacere Conlio, et postea authoritative Eugenium 4tum Pontificē
celavit et deposuit. Ps ad 1m. de Conlio Pisano apud plerosq; authores Catholicos
et dubium an fuerit legitimum, nec ē approbatū nec reprobatum, nil alibi
inveniavimus, dein n negamus in pontifex solū posse dubiis posse remedium
ferri à Conlio. ad 2dum. In Conlio Constantiensi fuisse generalem de pontifi-
cibus dubiis et schismaticis et haereticis manifestis, talis erat illius temporis respon-
sifice per papatu Siliganes; adde qd scriptores ubi et sp. ubi tam amplā po-
testas tribuit Conlio, n verū approbata. nam Martinus 5tus qui approbavit
illud Conlium postea tantum approbavit, quae in mā fidei statuta erant, et con-
ciliariter, ac Conlium ē supra papam nec ē mā fidei aliis talis terē obij
excepti pauci Gallici est Basilium; nec conciliariter ē desipum. ad 3tium Conlii
Basilicense, q mōj legitime inchoatū vit. brevi ln transfert in Conliabulū schis-
maticum, sunt sum, et qd tabula ē scripta ira Pontificum injuriosa, jam sueral
volutum et transcatum Florentiae; quae post hanc sessionem 2dam ata sunt
sunt acta post legationē papae dissolutum, et ab his ex spiō sūe sine ratificatione papae,
adeoq; invalide. Dicit historia Gallica qd jam sepius appellatū ad Papa ad
futurum Conlium, sū à Bonifacio 8vo appellavit Philippus Pulcher Rex
Galliae, et Jacobus Regius Friderici 2di, qd agnitū ē Conlium ē supra
Papam. Sed fuit quidem aliquoties appellatū, sed male injuste et de facto, n
de jure; atq; hujusmodi appellationes sub poena excommunicationis prohibuerunt
Catholici Reges Franciae et Sicilia, et revera quidem, si eum appellatio fieret
à Papa ad Conlium Papae unitum, si n unitum, si posterius, tunc appellatio fieret
ad Conlium illegitimum, et ad judicium nullum et nullius futurum; si prius,
tunc fieret appellatio à Papa ad Papam et ad talem judicem, qui nunc n ē,
et problematicē nunquam erit, quidni vivent partes Catholicae cum quale Concili-
abulum ratificare fas, qd nil ē aliud, q n sedulo cavere, eludere veritatem.
Dein talibus appellantibus facile possumus fore cum contra
Conlium existant, illud n ē legitimum. Juvarem responderi forte posset,
appellationes Catholicorum à papa ad futurum Conlium olim fuisse ē, n tanq;
ad majus Tribunal, qā facte erant ad Conlium papae unitum. Sed ad melius
plenius informandum papam q Conlium.

7. Dicit. Papa ē pars Cuiae 1ma ē minor qm sola Cuiae in Conlio cong regata.
Sed papa ē filius Cuiae et Cuia ē mater, ai filius ē minor matre. Sed
Oppi in Conlio fuerunt authoritative decisa sententiam, qd sine papa sunt inva-
lida, et sumpta polysyla praedicti. Ps ad 1m Tr ant N. q d. C:

è minor exclusivè, hoc è, in Concilio sunt plures Papæ, nec poterit caput cum membris C. inclusivè, hoc è minor authoritatem, potestate, et infallibilitate præsertim respu Concilii sine papa sumpti N.P. ad Idum D. Aj. papa ut è papa persona privata è fidei culeæ C. proul pontifex N.P. nam qua talis è papa seu pater Ecclesiæ. ad Idum. D. art. Bivum Venleam authoritate Divina absolutè et conditionalè; si nempè conspirent cum Eccl. Vicario &c. — — — — — — — 8.

Dues: Si sola potestas Eccl. Vicaria è penes solum pontificem, tunc frustra convocata sunt tanta multitudo Concilia Tanti expensis. R.N.P. nam quamvis non fuerit absolutè necessarium congregare Concilia, tamen fuit ad melius esse, quæ Concilia prosunt ad hoc. 2mo ut magis convincantur protervi, ut nullam vis cum excipiendi ipsis relinquatur. 3tio ut Dogmata in Concilijs definita magis innotescant per totum orbem. 4to ut decretorum et morum N. hoc modo accedat major authoritas Romano Pontifici, eoque humanitus facilè contingat, ut dat visi sapientissimi fallantur.

Obj: Culeæ quidem eligit Papam, et sæpe dirigit Culeam morbo 9.
obm Papa Rde vacante, sed inde infertur n° pt. q. papa ab Culeæ accipiat potestatem; nam Culesia quidem habet potestatem eligendi ponsitiem, n° tamen ipsi tribuit potestatem Eccl. Vicariam, sicut Caro, nisi eligendo Ipsum n° tribuunt ipsi potestatem et ordinem Episcopalem. Sicut patet disparitas ad Exempla Rdi. relata de rege et Provinciali in capitulo, ea rex a regno, et Prælij a suo ordine nec gregio accipiunt jurisdictionem, n° a Diocesiali. Item è juris naturæ ej, ut subditi possint se liberare a malo principe, si ipsi subditi conservant jurisdictionem. / non an, q. ipsi n° consentunt. — — —

Sequitur Appendix
De Modo disputandi
cum Hæreticis

# Appendix

## De modo disputandi cum Hereticis.

1. Nota 1mo. de jure communi de rebus fidei disputare cum hæreticis prohibitum è laicis sub pœna excommunicationis & centeam infligendæ. cap. quicunque de hæret. in 6. qà ipse laici præsumunt, & cæ talij versati in controversijs ac proin non sine periculo cum suo cum audentium congredi cum gente perversa et callida. 2mo el clericis id prohibitum è ratione inconvenientiæ, & sine pœna excommunicationis cum quibus. Cà 24. q. 3. cui hæ ultrajo prohibitioni conjecturam contraria derogatum è in Germania, Hungaria et eius Transylvania, ubi adeo laici quàm clerici, modo rerum controversarum periti sint, in his fere simile disputandum cum adversarijs fidei nostræ.

2. Nota 2. non cum quibus tamen cum hæreticis omnibus disputandum, qui se non errare bona fide existimant, et tunc videndum è an rationabiliter sperare possis, talem hanc, quam disputare velis, conversuram à suo errore ad veram fidem, & proinde timendi causa habeas, ne in errore perseveret, eius veritatem fidei Catholicæ docendo. Si primum arripienda è disputatio. Si posterius vitanda et omittenda, cum alium non referas fructum, quàm qd ex malo peiorem facias. illud foret optimum factu, si talem hanc, cujus conversionem sperare prudenter non potes, doceas modum eliciendi actum contritionis ex fide. nam præter hanc tali aliud medium æternam pernicieni evitandi non superest. ac si prudentem Deum et egregiam charitatem erga proximum exercens. Interim si eius alii forent presentes, qui & fructum capere ex disputatione, & si non acceptarentur oblata pugna, scandalum pati possent, qui ex negatis recte suspicentur disputatio.

3. Nota 3tio. Catholicis non valde periculosum et versatis vitia Polemica, congressionis ac luctæ agil. Si defensivo & genus, et omnes opponendi rejicial in adversarium & qd am nos Catholici possimus pro libitu eligere partes defendendi, clarum è, qà nos tenemus in possessione veritatis, et vera fidei fidelis. adversarii autem aggrediuntur nos, & hac ex causa possessione molientur deturbare ipsi nostram fidem auferant defectionis, idololatriæ et errorum in fide. adeoque sunt autores ipsi jubeat se reformatores non fidei nostræ ipsi ab ea desciscunt et tanquam rebelles

subdili ab illius obedia se subduxerunt, ai aggressorij è aggressive pug-
nare, aliorij è probare [illegible] reformatorij ostendere errorem, el perfidi
transfugæ rationem reddere sua fuga et rebellandi obedientiæ, q̃ vtrorum
è agere parby argumentandi, ni nos pronti illos suscipere velimus. —
Jam Dissolvo mu. Catholicus qui is desertive habet, et ubi se expedire 4
ac sē argumtm aduersarij impedire et everlere intendit, ad prestare pole-
rit, si npe in dubium vocaverit, v etiñ ipsis negaverit hoc ipsum vbi
dem unum ex ipsis, puta q̃ dctr aliqua scriptura s. que sit Verbum Dei.
Ido transmissa p: si liberaliter velit agere: exigitia scripture negare pole-
rit, q̃ illa scriptura comprehendatr illis libris, quos adversarius ubi pro-
nitit. Ideo q̃ ipsius scriptura habeat legitimam versionem et edito-
nem incorruptam &c. his ōibus gratis p: q̃ nunqm certo et infallibiliter
probare poterit in suis principijs p ei liberaliter permissis, q̃ verba scrip-
turæ, que contra allegant, habeant illum sūm, quem adversarius
intendit. Nec ois regnij neget, ubi negare pt, cum n sint sibi nota,
adversarium ita constringet, ut v unicum articulum vg de numero Sa-
cramtorum de justificatione p Sola fide et contra nos probare nullatenus
poss, siquidem in suis principijs nullum argm adducere pt, nō ex scriptura
petitum, quandiu am de illis ut purely dubium manet, nec ea infalli-
biliter probat, p: q̃ rejecta traditione et Ecclesiæ ac pontificij auctoritate
impossibile è: p nullum consequi fidei articulū sufficienter et infallibiliter
probare poterit in æternum, quia ex scriptura aut pū scripturæ dubiis
evidenter impossibile è aliquid infallibiliter et certo deducere, ubi
exclusis exclusis cæmulentur exclusis innumeris, quia idem dubium è de uno ac de
alijs exclusis.

5.

Dissol ido. Secundus modus è aggressive se habere; Porro hunc
consultum è, ut n deprendat ad mãs particulares vg de confessione auri-
culari, presentia xti in Eucha q. Sed ut fixis in principijs generibus pro-
bando nimirum Veram Ecclesiam à xto fundatam nessaō durare usq ad fi-
nem mundi et quidem ibi, ut in errorem unica res fidei labi nequeat,
quo pacto confessio consequi è, nullam Ecclesiam esse Veram, que primum post
tempora xti fuit introducta, et illam Ecclesiam esse Veram hodiernam, que
fuit aliquo Vera, ai Ecclesia Lutherana, Calviniana primum post tempora

xli fuit inhaudita; nec fuit coetus ullus in mundo, in quo p tot secula a xto usq; ad hos Novatores facta doctrina, qualem usq; tenent, predicata fuerit; item offendet illam Ecclesiam ee Veram cui conveniunt note et signa Vere Ecclee; econtra falsam illam, cui n conveniunt, ai Ecclea Romana conveniunt hæ note et signa, nulli am alteri, ut jam probavimus. Hij am primatij vel questiuncule controversas complanasti, vq articulos rectæ fidei sufficienter probasti, ergo veram Ecclesiam in rebus fidei errare impossibile e, go Ecclea Catholica n errat docendo illam ee præsentem in Ecclesia, go peccata ee sacerdoti confitenda.

6. Restat vlq alter modus aggressive oppugnandi poet inhibi per varias Lutheranorum vias: v Ecclea sua Calviniane e nova v antiqua? si nova, go n e Ecclea a xto fundata. si antiqua, ubi go fuit ante Calvinum p tot secula quis historicum ejus meminit? quis unqm ante Nov. Novatores illa credidit ulli nunc vos? Ido v Ecclea xti e fallibilis v infallibilis? si infallibilis go Romana Ecclea, quæ cum illa adversarios aliquo fuit Ecclea xti, adhuc e vera xti Ecclea, qa nunqm errare potuit. si fallibilis, go cum vestra Ecclea e fallibilis, si am fallibilis, nunqm poterit ejus certi, ultum reale credatis, consequter n poterit haberi fides firma et certa ideoq nec divina, quæ dbt ee certissima. Dici vel potuit hos salvari in Ecclea Romana v non? si potuit, go sectarij, Calvinus et eorum asseclæ egressi sunt de Ecclea salvifica, et pessime eam dixit deseruerunt, cum sancta eorum progenitores n potuit, go ex hac vita secula fuerunt damnati, cum Ed martires pro illo passi effuso sanguine, go et Aug. Hilarius, Hieronymus et alii miraculis clari, quos in ipsomet adversarii sanctos appellant.

7. Restat vltus alter modus aggressive oppugnandi: nempe aliqd mysterium ab adversarijs hujus credit. vg s. Matthei Evangelium, Baptismum personarum, xti divinitatem, baptismum parvulorum, quæ mysteria adversarij hujus numquam probabit sufficienter ex sola Scriptura contra Judeos, Arianos et Anabaptistas. hoc posito sic argue. illa fides e falsa, quæ tenet articulum falsum, sed fides Lutheranorum, Calvinistarum tenet aliquem articulum falsum p me. fides Lutheranorum pro articulo meo, profundendo fidei dbt: go nil xti credendum, n clare et particulatim expressum sit in S. Scriptura. sed hoc e falsum, p me. prædicta mysteria vq Evangelium s. Matthei ee librum Divinum, baptismum necessarium ee infantibus q clare particulatim et determinate n continetur expressa in S. Scriptura, go ipse articulus, qui de

Dicit: nil credendum nisi clare et particulatim expressum vel in Scriptura s. 8.
et falsus. Resolvo 3to. alter modus aggressivè oppugnandi: prop probabiles
resolutionem fidei ullimam apud Haereticos desinere in motivum humanum,
adeoq ipsorum fidem, nonnisi humanam esse, et consequ nullam. Porrò hi procedes:
interroga Haereticum, quare credat? Dicet, quia Scriptura s. hoc vel illud dicit: quare
illorum, quare credat verum esse id, qd Scriptura dicit? Respondet: qd Scriptura est Verbum
Dei fallere et falli nequiens; Ipsa: quare credat hanc Scripturam esse Verbum dei
incorruptum, vel hunc esse sensum Scripturae à deo inditum? Hic necessario pro mo-
tivo fidei debet ad dabil aliquod illum humanum qd traditionis et authoritatem Eccle
sae agnoscit pro Verbo Dei. Dicet ibique forsitan: Scripturam Lucis sua et Divina
indole natura sua prodere, et se ipsam explicare; affert hanc lucem polius
in Alcorano suo Turca, aut in Talmud judaeus confucii, qm in nostra Scrip-
tura? aut hi Arriani Solum dicto patet haec lux, aut in eisdem libris eam non
aequaliter videat Catholici, Lutherani Calvinistae, Arriani, cum eq investiga-
tionis, eq oret? Respondet forte, id se credere, qd ab interno et spirituali
spiritu id addiscit. Verum unde constat ipsi, suum spiritum privatum non
falli? cur alios sibi polius velit credere, qm ipse alios, cum et ipsi se à spi-
ritibus sui regi asserant? forte ad Doctores suos, vel ad magistratus politi-
cum confugiet, sed et hi Rectores sunt, adeoq fallibiles, nec probare sufficien-
ter possunt, se à deo dirigi, sed. ——————
ter possunt, se à deo dirigi, sed. 9.
Dices. Si tam facile ac solide convinci possunt Haeretici, quare jd tam pauci con-
vertuntur ad Ecclesiam Romanam, à qua egressi sunt? Ex aliqui ideo qd nos-
tra argumenta et motiva credibilitatis pro nostra religione, et sufficitatis pro
sua non satis ipsis cognita, vel non sufficienter applicata sunt, et si meliter ex-
tarent, alii contra ideo non converterentur et voluntate converti, quia voluntas
nimium à obstinata difficultate, quam apprehendunt in mutanda religio-
ne, in confessione peccatorum etiam occultiorum in jejunio et à prohibi-
to usu humano erga consanguineos, patronos, familiam, et melius retinendi
amittendi bona temporalia, officia honorata. et tandem obduratae mentis
superbia, ne si videantur facilitate convicti, magnes dare et laudi falsae
doctrinae abjisse eidem falsae doctrinae. hi accedunt fraudes praedicantium,
qui abjecte, mendaciter et calumniose traducere ac denigrare non erubescunt
doctrinam Catholicam, Papam, Clerum, Religiosos ob nimiam aversionem
à longis annis contra Catholicos concepta fugiant, et se suspec-

dedocari errores n[ri] palianlr ; dicunt eim et clamant Catholicos n[ri] curare scripturam sacram, imo eandem contemnere; plurij facere verba hominum et papæ, q[m] dei ipsius et Evangelij; fidem penitus negligere, sola opera cõmendare, peculatores n[ri] ex meritis alij, Sed ex suis meritis justificari; Sanctos adorare tanq[m] deos; in confessionibus ne ulli magnifice invocationibus, et sic derogant Catholicos tanq[m] Idolatras, Haereticis, Mayos, et in hoc genere scelerasissimos; Quid mirum tandem? quod tantopere abhorreant a Religione nra Catholica ipsi ipsemet?

— — —

pp Colligi 2mo. Reformatos se dicunt Calvinistæ, Sed male. imo ea reformatio n[ri] qe Catholica Ecclesia in articulis fidei, utpote in qua desuere nunquam potest, aut in errorem cadi; a qua ea reformatione volunt suam nomenclaturam sumere? — 2do quia Lutherani Zwingliani eodem jure & possent appellare reformatos, ab eo nuncupatos; per hoc enim, quod novam doctrinam invexerunt, n[ri] sunt illorum deformatores. 3tio ea debuerunt potius dici deformatores, quia induxerunt dogmata falsa, blasphema, quæ boni mortalium summum præjudicium afferunt, ac de virtutis studium tollunt, calamos virtutis sibi scelerumque portam aperiunt, vide de libertate, de fide salvifica, de bonis operibus. Tandem quia Calvinus fuit primus auctor hujus reformationis fuit eo notorie impius et scelestus. — — — — —

qq Colligi 1mo. Evangelium se nominant Lutherani; Sed immerito. 2dio quia ipse Lutherus et ecclesiæ capiti n[ri] parent, de his am Evangelium dicit, Matth 18. si Ecclesiam n[ri] audierit, Sit tibi sicut Ethnicus et publicanus. 2do quia asserunt doctrinam Evangelio n[ri] conformem, imo contrariam. nam bonis operibus negant mercedem, quam ea Evangelium promittit Matth 19. item improbant confessionem Evangelica voluntaria, auricularij, obedientiæ captivalij. 3tio quia auctorem habent profugum flagitiosum, nec Martirium Lutherum Lupum apostatam, versipellem, perfidum Deo et Ecclesiæ rebellem. Tandem quia probare nequeunt, se unis habere Evangelium, q[m] Calvinistæ habeant, confessio quæ prefixa Ecclesiæ arrogent sanctorum nomen Evangelicorum, & fucandæ Catholicis, qui soli solam Evangelii doctrinam profitentur et exercent. Sequitur

Disputatio 6ta. de spe aliys charitate.

4.

# Disputatio

## De Spe, atq. Charitate

### Lō Anima.

Qd sit spes, et quotuplex ejus Objectum materiale, et formale?

Nat. tm̄o. Multiplex ē acceptio spei in Scriptura; Scriptura enim pmo pro objecto spei ut ad Rom 8. expectamus beatam spem. 2do. pro eo, a quo spei objectum speratur ut Ps. 9. Tu es Dne spes mea. 3tio. pro eo, per cujus intercessionem speramus vitam aternam, sic de B. Virg. canit Eccleā: Spes nostra salve. 4to. pro actu ad Rom. 8. spe salvi facti sumus. 5to. pro habitu 1. ad Cor. 13. nunc autem manent fides, spes, et charitas. 1.

Nat. 2. spes generaliter sumpta ē desiderium alicujus boni absentis ārii, possibilis, verosimiliter possedi. Dr Amor desiderium: qa spes refertr circa absens et ideo ulterius additum fuit boni absentis, in qo differt a fruitione, cujus objectum ē presens, et possessum. 2do boni, qia spes ē actus voluntatis prosequentis, solum autem bonum prosequitr voluntas. 3tio. ārii, qia obtentu facilia ē sperare, sd qa spem possessa respicimus. 4to. possibilis, qia desiderium efficax, qdo ē spes, ē circa impossibile. 5to. verosimiliter possedi, licet enim negr, qdo ē spes, ē circa impossibile ex obtentu possibilem, illam tamen ruptig Dei decat regiam dignitatem ubi ese obtentu possibilem, illam tamen ē spesat, qia illius obtinendæ nulla ē apparentia. Porro spes 2uplex ē habitualis, et actualis. Jam 2.

Nat. 3tio. spes habitualis ē virtus Theologica, per qam certa cum fiducia nostra salutis, et vita eterna bona expectantr. 2 clarius, ē habitus a Deo infusus actuum spei elicitivg cum auxilio Gratiæ actualis. E comalis. spes vero actualis ē actus, seu fiducia, qa ex liberali Dei promissione fiducialiter desideramus nobis bonum infinitum, seu beatitudinem aternam per Dei auxilia, et nostra merita obtinendam. Dr Amor actg boni generis. 2do. qo ex liberali Dei promissione, cum enim plena Dei promissio n sit ex natura rei actibus nostris debita, nungam illam speraremus, nisi illam promisisset Deus, unde ad finem 10. Paulus servus Dei ... ia spem vitæ aternæ, qam promisit Deus. 3tio. fiducialiter, n qsi dubitet certo credere gilbet fidelis se sibi salvandum, ut frigidat moderni Hæretici contradicentes Apostolo; nos monemur, ut cum timore salutem nostram operemur. Dq de infallibili Dei promissione persuasi credamus cum Dei auxilio nobis semper parato perseveremus in finem, beatitudinem nobis ei donandam, tū sine revelatione incerta ē perseverantia nostra, etiam incerta ē physice salus nostra eterna. Dixi physice, qia plurimi sunt qi profecerunt in fine vitæ habuerunt moralem beatitudinis obtinendæ certitudinem. 4to. nobis qia propria ē sperare bonum alterius ē optare. 5to. desideramus qia spes ē actus voluntatis a desiderio indistinctus, qo bonum absens ut nobis conveniens appetimus; actus autem illi ē desiderium. male tū inferes. omne desiderium ē spes, qia licet omnis spes sit desiderium, n tamen ē vice, cum detur desiderium

De re facili, imo et de re impossibili saltem ineffica, n tamen spes. Obj. bonum infinitum, nempe motivo supernaturali possidendum, et distinguatur spes Theologica a desiderio naturali, qo naturaliter beatitudinem in genere desidera. mus. 2do. per sui auxilia, et merita nostra; per auxilia qdem dona, qia n possumus salutem aeternam assequi, nisi meritorie operando, nec possumus meritorie operari sine gratia auxilio, per nostra autem merita: qia qi creavit te sine te, n salvabit te sine te. Caterum qd spes sit virtus realiter distincta a fide, et charitate, id patet ex disput. 2. q. 5. n. 5. et 6.

4. Colligo. 1mo. spem dividi in formatam, et informem; formata e, qa in homine conjungitur cum charitate. informis e ea, qa reperitur in homine peccatum charitate destituto. Ad 2. informis, n qd careat forma spei, per qam e vera virtus, sed qd careat charitate, qa e forma extrinseca virtutum per qam habent, ut sint Deo gratae, et meritoriae, unde spes informis adhuc est vera species Theologica.

5. Colligo 2do. spei 7. filiae recensentur: 1ma Fiducia Divinae propitiationis ita, ut speranti dicere possit: in te Dne speravi, n confundar in aeternum. 2da Hereditatis aeternae possidendae securitas. 3tia Erectio, qa per spem animus malis animae per tentationes gaso deprimitur, eo generosius ad pugnandum, et resistendum erigitur. 4ta Consolatio, qa e tristitia, et doloris, qibus in hac vita appetimur, mitigatio. 5ta. Expectatio bonorum promissorum sine hasitatione. 6ta. Jucunditas animi, qa dum gaudet praegustatio futurae delectationis. 7a. Constantia, qa e animi robur contra tentationes; jam pro secunda parte qaestionis.

6. Mat. Certum e Secundum omnes, objectum materiale spei et aeternam beatitudinem juxta illud ad Rom. 5. Gloriamur in spe Gloriae filiorum Dei, qd cum beatitudo sit duplex, objectiva, qa e ipse Deus, et formalis, qa e visio Dei intuitiva, et fruitiva, Deo controvertit, quaenam illarum, aut amba sint objectum materiale spei?

7. Dico. Objectum materiale primarium spei e Deus Deus, nec sola ejus fruitio, sed Deus simul, seu Deus possidendus. Hen. Prob. Sea. 15 Deus dicit Abrahamo: Ego merces tua magna nimis. unde Heb. 11. De Civitate Dei c. 30. pro. minum virtutis, ait, erit ipse, qi virtutem dedit, et qi ipsum promisit. 2. una beatitudo sine altera n potest sperari, go nec una sola, nec altera sola, sed utraq simul est objectum spei. pr. a. qia n possumus sperare, nisi id a nobis possidendum, cujus objectum spei est bonum nostrum. 2. d. illud e objectum spei primarium, qod primo, et per se expectatur, atqui propter illud, atqui Deus possidendus

rino, et per se ipse expectatur et cetera media salutis omnis propter Deum possidendam expectantur. pr. m. qia rem aliqam ñ desideramus, nisi gatenus fit nostre per possessionem, ut constat exemplo avari, cui pecunia ñ est bo, na sine possessione ejus, nec possessio sine pecunia. Dixi primarium objectum: nam omnia bona creata tum naturalia, tum spiritualia, qa ad beatitudinis consecutionem conferunt sive remote, sive proxime, sive excitando, sive adjuvando, sive impedimenta tollendo, sunt objecta materialia spei secundaria. Ita D. Thom. 2.2.q. 17. art. 2. ubi ait: spes fidem respicit beatitudinem aternam, alia vero bona spe. bona sperata a Deo respicit eum: dario in ordine ad beatitudinem eternam. S. D. qi vult finem, vult et media necessaria, qo qi sperat finem, nempe beatitudinem, sperat et media, quibus est obtinenda, ut gratiam penitentiæ.

Obj. Sola possessio Dei è objectum primarium spei, qo ñ Deus possidendus. pr. a. qdqd speramus, illud amamus amore concupiscentiæ, atqi sola possessionem Dei, ñ vero Deum ipsum possumus amare amore concupiscentiæ. pr. m. qod amamus amore concupiscentiæ, illud amamus propter nos, atqi ñ possumus amare Deum propter nos, Deus è enim finis ultimus ad quem omnia debent referri: R. N.a. Ad pr. N.m. ad pr. N.A. qia amor concupiscentiæ ñ consistit in eo, qod amamus Deum propter nos, tanqam propter finem ultimum, amor enim ille esset inordinatus, unde ait D. Aug. perversus est amor uti fruendo sept finis utendis. sed qod amemus Deum nobis, id est, in nostrum commodum, et utilitatem, qod utigo recte, et ordinate fieri potest.

Ob. objectum spei est alicjd bonum absens, et futurum, arduum, atqi Deus q. utpote ubiqo presens ñ è bonum absens, et futurum, sed ejus visio, nec è bonum arduum in se, sed ejus consecutio: qo. q. Ob. M. objectum spei è bonum absens, et arduum qadhii adsecutionem, et possessionem, C. qoadhii existentiam N.A. Deum itaqo speramus ñ simpliciter, qatenus è existens, sed gatenus è per intuitivam visionem possidendus a ratione è absens, et futurq, id etiam arduus, qia ibis naturæ viribus adipisci ñ potest.

Dices: Qi desiderat scientiam ñ desiderat rem, qa scitur; qo a pari, qi desiderat Dei fruitionem, ñ desiderat Deum. Ob. qia ignis nobis è bonus ñ ratione sui, sed mediate, et ratione alterius, atqi Deus è nobis bonus ñ ratione sui, sed fruitionis: qo. Ad 1um Ob. a. ñ desiderat rem, qa scitur prout è in se C. prout è scita, seu in esse objectivo, et cognitivo N.A. qo a pari qi desiderat Dei fruitionem, ñ desiderat Deum prout è in se, prout è possidendus N.A. Desiderat enim Deum possidere, et ideo tum Deum, tum possessionem desiderat. Ad 2um N.m. qia è Deus ñ est nobis bonus

rationem sui, nec esset rationem fruitionis, cum fruitio n addat bonitatem
objecto possesso: imo ipsa fruitio è nobis bona, go objectum è nobis bonum.

ſſt. Ps. Idem è objectum spei, et desperationis, cum contrarietorum eadem sit objec-
tum, sed desperatio n è de Deo, sed de Dei fruitione, go hæc, et n illa esse objec-
tum spei. 2do. spei in via succedit delectatio in patria, atqui hujus ob-
jectum n è Deus, sed Dei fruitio, go et spei. R. ad 1mum Ed. m. desperatio
n è de Deo ut existente C. ut possidendo N. una sicut speramus Deum possi-
dendum, ita damnati desperant de Deo possidendo, ergo spei nostra, et eorum
desperationis idem esse objectum. ad 2. Ed. m. n è Deus, ut bonus in se, C.
quia ut sic è objectum delectationis correspondentis charitati, n è Deus ut
nobis bonus, et possessus, N.

ſſ2. Po. Deus solus esse objectum spei, go fruitio nullo modo esse potest. pr. a.
objectum primarium spei è merces bonorum operum, atqui merces è Deus, ubi
Gen. 15. Ego ero merces tua magna nimis. go. R. N. a. ad pr. Ed. m. bonorum ope-
rum è Deus solus in se sanctus N. è Deus possidendus C. nego enim Deus è mer-
ces nostra nisi gaterus est bonum nostrum, nec è bonum nostrum, nisi gatera
a nobis possidetur sive in re, sive in spe.

ſſ3. Po. licet ipse utrumque beatitudinem attingat formalem tamen solum respicit
tanquam stative tangam conditionem objecti. 2do. esse n amemus bonum ni cog-
natum, cognitio tamen n è objectum amoris: go licet n speremus Deum nisi
possidendum, n sequitur quod possessio sit objectum spei. R. ad 1m. N. a. quia objec-
tum spei n è bonum in se, sed bonum nostrum nos beans, nobis conveniens, a no-
bis possidendum, sed objectum non beans, et a nobis possidendum involvit essentiale-
ter, et n per modum conditionis beatitudinem, et possessionem, sed fruitionem
ad 2dum N. C. Propter quod cum cognitio tantum ordinarie appetat objectum,
n sit tativa appetitus rationem sui, sed rationem objecti applicati, et ideo n
amatur cognitio, sed objectum cognitum; possessio autem est per se tativa
unde si avarus diligit pecuniam secundum se, magis tamen diligit pecuniam
possessam. Pari: ordinarie: quia si cognitio haberet rationem cujusdam fruitionis
ut cum videmus objectum pulchrum, possunt risus et risum per modum finis
esse tativa, adeoque et objectum amoris, et spei, et hoc etiam Dei debet de
ratione Dei.

ſſ4. Po. si possunt dari duo obta primaria ejusdem actus: go. R. N. C. quia est fruī-
tio Dei, et Deus ipse distinguuntur inter se in esse rei, cum hic sit increatus,
illa creata, hic tamen comprehenditur per modum objecti totalis, nempe Dei
possidendi; fatendum tamen, quod etsi utrumque sit objectum primarium spei,
Deus tamen ut separatim spectatus esse magis principale.

ſſ5. Dices: illud est objectum magis principale, quod immediate respicitur a spe, atqui
immediate respicitur fruitio, et mediate Deus. go. R. Ed. m. quia spes est virtus

Theologica, adeoq; immediate respiciens Deum, imo & si staret objecto, etiam Re-
ligio est virtus Theologica, qia licet spes attingit Deum mediante fruitio-
ne, qa ipsum possidemus, et vult Durandus, ita Religio attingit Deum me-
diante cultu, qo ipsum honoramy. pro tia parte

Qst. In assignando spei objecto formali inultum variant Doctores, alij ib.
enim volunt arduitatem beatitudinis, alij omnipotentiam Divinam gra-
tuus auxiliantem seu paratam conferre nobis auxilia ad actu supernatu-
rales necessaria; alij Divinam promissionem, alij Dei bonitatem ut no-
bis convenientem, et amabilem amore concupiscentiæ; Porro Dei bonitas
nobis conveniens, seu ut alij volunt, respectiva sit est aliud, qam Dei bonitas
in se, et absoluta, qatenus appetitus nostri satiativa, seu ut loquuntur Dom.
Jacij Auctor. est Deus ipse prout perfectiones habet, qo per sui possessionem pos-
sit cogere omnem creaturæ rationalis appetitum, tum ad verum cognoscendum,
tum ad bonum diligendum, tum ad perfecte quiescendum. Jam

Pco 2io. Objectum formale spei nec est beatitudinis ardnitas, nec Omni- 17.
potentia Dei ut auxilians; nec sola Dei bonitas respectiva nobis infallibiliter
promissa, nec sola Dei promissio, sed bonitas Dei respectiva nobis infallibiliter
promissa, ita, ut bonitas, et promissio infallibilis ingrediantur rationem ob-
jecti motivi. Ita Henno q. Probr 1ma pars. Illud est objectum formale spei
quod movet nos ad sperandum, atqi beatitudo qatenus difficulter, seu per vari-
os et magnos labores obtinenda nos movet nos ad sperandum, sed potius remo-
vet: go. Probr 2da pars. qia non moveretur Xtianus ad spem beatitudinis propter
illam omnipotentiam; nam licet sciat, Deum esse omnipotentem ad conferenda ubi
auxilia ad actus supernaturales necessaria, nunqam tamen vitam æternam
speraret, nisi Deus promisisset, cum sciat, actibus nostris etiam supernaturali-
bus non deberi sclusa Divina promissione vitam æternam: go. 3.2. ratio mo-
tiva spei debet esse aliqod bonum, atqi omnipotentia ut auxilians non
habet rationem boni formaliter, sed entis, aut Causæ efficientis. Probr 3tia
pars. tia licet Deus sit nobis bonus, possitqs nos sciare, et beare, nunqam
tamen moveret nos ad spem sui supernaturaliter possidendi, nisi ipsum promi-
sisset, cum illa possessio non sit hominibus qa homines sint proclives, proportionata,
utpote supra naturales vires, imo nec posset homo sclusa promissione illam per actio-
nes supernaturales promereri, cum actiones illæ, ubi sunt meritoria beatitudinis
Dei tantum habeant ex acceptatione Dei. Probr 4ta pars. qia quod movet nos ad
speradam beatitudinem, est Dei bonitas aliqo modo nobis proportionata, et
ita proportionatur ex Divina promissione, cum illa sclusa nulla sit proportio inter
speratum, et sperantem: go. 3.2. bonitas Dei respectiva nunqam posset motivum
spei nostræ sclusa promissione, et hæc posita jadum est motivum, hinc
ex Antoine

18. Fateor. Fides spes est actus virtualiter duplex, sive è actus equivalens duobus actibus, quorum unus est totum desiderium efficax beatitudinis, seu amor Dei ut summi nostri boni, et alter est confidentia fundata in promissione infallibili Dei, Deo recte promissa duo motiva pro objecto formali assignantur, interim quia juxta multor. SS. non improbabiles nominantur impossibile motivum confidentia seu erectionis, non solum promissio fidelis, sed etiam auxiliatrix Dei virtus, seu multiplex Dei perfectio, nempe benignitas, misericordia, omnipotentia, ideo in praxi erigendi sunt penitentes in spem ob merita Xti per bona opera, et quia Deus est benignissimus, misericordissimus, potentissimus, in promissis fidelissimus et benignus in omnibus virtus auxiliatrix.

19. Obj. Arduitas objecti sperati est objectum formale spei. pr. a. nam arduitas importat non solum difficultatem, sed et quodam bonum ex difficultate provenions: go potentiam erigit, et trahit ad objecti prosecutionem. R. N. a. Ad pr. N. c. nam objectum formale spei debet esse tale, ut voluntas moveatur per illud ad aliquid volendum, et amandum, spes enim est quidam amor prosecutivus, atqui arduitas, quatenus significat difficultatem assequendi bonum, non movet voluntatem ad prosequendum, qui potius illam retrahat à prosecutione; unde à Xtiano petis, cur jejunes, et mortificet corpus? respondebitq; quia vita aeterna nonnisi difficulter, et per varios labores obtinetur. Si autem quoras, cur speret beatitudinem, ut dicet tibi, quia ardua est, sed quia illam promisit Deus laborantibus.

20. Ds. Dod movet nos ad sperandum, est bonitas objecti sperati, sed promissio Divina non ingreditur rationem illius bonitatis: go. R. D. m. non ingreditur rationem bonitatis illam augendo, vel minuendo intrinsece C. illam attemperando, et proportionando, seu faciendo, ut qd ob majorem sui excellentiam non moveat, N. unde non ingreditur quidem rationem bonitatis secundum se, sed ut nobis attemperata et proportionata.

21. Ds. Eadem virtutis non potest esse duplex objectum formale, et motivum: go. R. D. a. non potest esse duplex objectum formale ejusdem virtutis, cujus actus est unicus C. cujus actus est saltem aequivalenter duplex N. atqui ut notavimus, actus spei est aequivalenter duplex: go spes est duplex objectum formale partiale, ex quibus unum totale constituitur.

22. Ds. In Scriptura hortatur nos ad sperandum in Deum propter ejus omnipotentiam, liberalitatem, ac auxilia parata, ut 2. Reg. 22. Deus fortis meus sperabo in eum. Isaiae 12. sperasti in Deo forti in perpetuum. et Psal. 17. Deus meus adjutor meus, et sperabo in eum. Item 2da. Sesf. 6. c. 13. hortatur fideles se disponentes ad justificationem, ut in Dei auxilio firmissimam spem collocent: go. R. N. C. quia etsi in Scriptura commendentur, non tamen ut rationes motivae, et formales ad sperandum, sed illum tanquam media quaedam, aut conditiones prerequisitas, in quibus utique tanquam ex nobis insufficientes spem, et fiduciam nostram ponere debemus.

Dō spes nostra essentialiter differt à spe Pelagiana, Cō differt in hoc, qđ nostra 23.
nitatur auxilio Diuino, illa non, qz cum illo sit motiuum, cui spes innititur.
Qđ in proposito erit auxilium Diuinum. Ad spem nostram et Pelagianam nō neces-
sario differre ex obiecto primario, et formali, sed principaliter ex principio,
qđ est supernaturale in actu spei adsere, qđ est supernaturalis, Pelagianorum
autem naturalis. Deinde secundario, et per accidens etiam ex medijs ad finem
adhibendis, qz secundum Catholicos sunt opera fidei: secundum Pelagianos
opera naturæ.

Quæstio 2da.

Vtrum sit subjectum spei?

Nat. non inquirimus de subjecto immediato; nam certum est fere apud 1.
omnes esse voluntatem, posterea actus spei, ut antea diximus, esse actus
desiderii, adeoqs voluntatis, in eadem autem potentia ponendus est habi-
tus, à qa exercetur actus, et ideo licet expectatio sit actus intellectꝰ,
expectatio tamen saltem, prout convenit spei, est actus desiderii, adeoque
voluntatis, sed inquirimus de subjecto mediato, seu de creaturis, et personis,
in quibus reperitur.

Dco. Habitus spei reperitur in viatoribus, et tamen in omnibus, item in ani- 2.
mabꝰ Purgatorij, et tamen in damnatis, et probabilius nec in beatis. Hæreo.
Probr 1ma pars. Tum ex Trid. sess. 6. cap. 7. ubi docet in justificatione infundi
fidem, spem, et charitatem, tum ex eo, qđ ad ponendos habitus, præsertim in illis,
quibus præcipitur actus, cum habitus non simpliciter posse agere, atqi omnibus
viatoribus præcipitur actus spei ergo. Probr 2da pars. nam nō reperitur in infi-
delibꝰ, et hæreticis, cùm enim careant fide supernaturali, et hæc fundamen-
tum spei, etiam ipse sacramentali carere necesse est, unde et vitam æternam spe-
rant, qđ faciunt ipse naturali, et acquisita. 3dō. nō reperitur in impœnitenti-
bus qđ committunt peccatum desperationis, aut præsumptionis, qz sicut
fides expellitur per actum contrarium, nempe hæresim, sic et spes per despe-
rationem, et præsumptionem. Probr 3tia pars. via nō definit spes, nisi desinat
fides, vel actus spei adsit contrarius, vel possessio boni speratꝰ, sed fides remanet
in illis, ut suo loco diximus, nec desperant nec præsumunt, nec beatitudinem
possident: ergo S.L. beatitudo respectu illarum est objectum bonum, absens, possi-
bile, nec arduum, cùm sit per pœnas quis absumendum. Probr 4ta pars.
ex Rom. 6. ii. mortuo homine impio nulla erit ultra spes. S.L. nō est artifex,
cum suo fundamento, sed fundamentum spei est fides, qa carent damnati: ergo
S.L. frustra ponitur habitꝰ, ubi impossibilis est actus, sed nō possunt damnati
beatitudinem sperare, scientes illam sibi esse impossibilem, cùm ex inferno
nulla sit redemptio. Probr 5ta pars. Non. 8. spes, qz nō videtur, nō est spes,
nam qđ videt quis, nō sperat; atqi beati Deum vident, ergo illum nō sperant.

rem 1. Cor. 13. cum venerit, qd̄ perfectum est, evacuabitur, qd̄ ex parte est, quasi diceret Apostolus, qd̄ licet ipso in patria evacuabit fides, spes et possessio evacuabit sem. T. 2. Objectum spei debet esse absens, arduum, futurum, atqui beatis nec est absens, nec futura, nec ardua beatitudo: go.

2. Obj. Mnō. Spes est virtus propria viatoribus, sed anima Purgatorij sunt in via go. Rñ. m. n sunt in via ad meritum, vel demerendum C. ad beatitudinem N. qia respectu illius dici possunt viatores ad patriam aspirantes.

4. Pt. Anima illæ habent omnimodam certitudinem suæ beatitudinis, go n possunt illam sperare. 2dō. nemo sperat ortum solis qia certus est, sed bene auram serenam qia incerta est, go similiter. Rñ ad 1m. N.C. qia certitudo n obest spei, et certo n nullum certo futurum temtamus, qñ ni bonum certo possidendum speraremus! ad 2dam. Nec ortum solis, nec auram serenam esse objectum spei, sed desiderium, qia neutrum respectu nostri est objectum arduum, et sic frustra recurritur ad beatitudinem, aut incertitudinem, sic qa sunt omnino extranea objecto spei.

5. Pt. Animæ illæ n possunt desperare, go nec sperare, cum autem Pt potentia contrariorum. 2dō. actu spei in purgatorio n potest esse meritorius, spes autem inniteitur meritis præsentibus. Rñ ad 1m N.C. qia ad elicitum actum n requiritur potentia ad actum oppositum, alias beati, qñ possunt Deum amare, possunt eum odisse, qd̄ nemo dixerit; potentia est autem contrariorum, ubi nil obest, sicut obest hic confirmatio illarum animarum in gratia. ad 2dum spes n necessario innititur meritis, go de præsenti elicuntur, sed qa elicita, ac comparata fuerunt, dum in statu viæ simpliciter viverent.

6. Obj. 2dō. Spes remanet in animabus Purgatorij, go et in beatis. C. pr. Ideo in animabus illis remanet spes, qia beatitudo respectu illarum est bonum absens, possibile, atqui licet beati possideant animæ gloriam, gloria tamen corporis respectu illor est bonum absens, possibile: go. Rñ N.C. Disp. est. qia beatitudo respectu animarum Purgatorij est bonum absens, arduum, per pœnas ignis obtinendum; at gloria corporis respectu beatorum n est bonum arduum, cum sit desiderio sine ullo labore, sine ulla difficultate obtinenda, unde possunt illam desiderare, n sperare.

7. Pt. saltem sperare possunt beatitudinis suæ continuationem 2dō. Rulus in raptu n perdidit habitum fidei per actum visionis, go nec beati perdunt habitum spei per actum possessionis. Rñ ad 1m. N.a. qia Deum possidendo participant æternitatem, qa simul tota habetur sine præterito, et futuro beatitudinis continuatio haberet rationem futuri, n tamen

oddui. ad 2dum D. Paulum tunc ⁊ habuisse intuitivam Dei visionem cum ipsemet post raptum suum scripserit 2o Cor. 6. quem p. nempe Deum ⁊ nullus Hominum vidit.

Ps. spes respicit Deum ut nobis bonum, idque indistincte sive absens, sive præsens. 8.
Sed, go ⁊ repugnat ipsem in beatis remanere. pr. a. quia spes, et charitas ut distinguuntur penes præsentiam, vel absentiam objecti, sed ex eo præcise, quod charitas feratur in Deum ut in se bonus est, spes vero, ut est respective bonus. R. N. a. probo N. C. quia absentia rei est conditio necessario requisita in motivo spei, eo quod debeat simul importare erectionem animi ad beatitudinem obtinendam, go necessario supponit objectum absentis.

Vices. Ab eodem habitu, ex quo provenit actus desiderij circa objectum, etiam provenit gaudium de objecto obtento, go ab habitu spei provenit gaudium de Deo obtento, sicut ab illo provenit desiderium Dei obtinendi, atque beati elicient gaudium de Deo obtento, go supponitur in illis habitus spei. R. D. a. si permaneat idem objectum formale cum omnibus suis conditionibus, et modificationibus C. si sic à permaneat N. D. min. Subs. beati elicient gaudium de Deo obtento ex motivo formali spei Theologicæ, N. ex motivo charitatis C. 9.

Ps. habitus spei saltem spectabit ad ornatum animæ, go est relinquendus. 10.
pr. a. licet characteres in patria nil operentur, spectant tamen ad ornatum animæ, go similiter. R. N. a. quia illud negit spectare ad ornatum animæ, quod est signum status imperfecti in anima; spes autem est signum status imperfecti in anima, qua est principium status vitalis in anima ad beatitudinem, motus autem respectu quietis est quod imperfectum. Ad prob. N. C. quia characteres ut sunt operativi, adeoque in beatitudine ut perdunt suam utilitatem, adeoque possunt servire ad ornatum in ratione signi, quia ut significant aliquid imperfectum, cum designent professionem fidei olim factam ergo status, ast vero habitus spei significant de præfato motu formali vitalem ad beatitudinem, qui motus in statu beatitudinis est imperfectus.

Ps. spes meliori modo perficit appetitum humanum, quam virtutes morales, atque ita manent in patria: go etiam. R. D. Maj. melioritate sumpta penes objectum C. melioritate sumpta penes modum et actum N. verum est itaque, quod spes nobilius habeat objectum, divinam nempe bonitatem respectivam ratione tamen sui modi, et actus est imperfectius, versans circa objectum medium, et absens modo vitali à quibus imperfectionibus virtutes morales cum proficiscantur, ad ornatum inservire possunt, eo quod designent honestatem moralem, ac merita olim posita, quibus collata est beatitudo. 11.

Nota. status à speciosè sibi Sanctam corporis spe rigorosè dicta, cum illa 12.

ipse n̄ habuerit pro objecto suo immediato aliquo Divinum, sed illam Gloriam creatam corporis, item esse de Sancto. 2do. Scotus in 3. D. 31. Deum dicit objectum fidei, et spei n̄ esse Deum ut latentem, aut absentem, sed Deum ut Deum; et sic posse actus, et habitus illarum virtutum esse in patria, cum n̄ loqi ibi resolutive, sed tantum ingestive ad decidendo. 3io. habitus spei inclinat in Deum appetitu desiderii, dum est absens, et appetitu complacentiæ, dum est possessus, verum complacentia illa est amoris amicalis actus idem, quod respicit Deum in se bonum, sed concupiscentiæ, ut amantis bonum; et spei actus reperiuntur in actu fruitionis, qo beati Deum diligunt, et in se bonum, et ipsis bonum, adeo etiam illam beatitudinem referunt. 4to. beati Deum sperant nobis futuram Gloriam, n̄ d actus spei rigorose; nam juxta S. Bonav. et Thom. optare aliqo bonum, est actus charitatis, potius, quam spei rigorose, cum per similes actus exerceat officium amicitiæ erga nos. 5to. licet pueri decedentes cum solo originali ante usum judicij rationis careant beatitudinem esse sibi impossibilem; qd tamen nego: n̄ tamen possunt eam sperare, qia nescinnt eam esse possibilem. 6to. Charitas tendit in Deum ut absolute sumptum, tum profantem, tum absentem; n̄ tamen spei; qia charitas est virtus perfectior, adeoq etiam generalior, et extendens se ad bonitatem Dei absolutam, spes vero ad bonitatem respectivam.

## 2o Quia.

An Deus possit revelare alicui damnationem suam, et an talis posset, et teneretur beatitudinem sperare?

Pco. Potest Deus de potentia sua absoluta revelare alicui suam damnationem propter peccatum præteritum, et futurum, et talis n̄ posset sperare suam beatitudinem, adeoq nec teneretur eam sperare ex præcepto spei. Henno. Sanger. Dixi: De potentia absoluta, et extraordinaria, qia nulli facta est hanc revelationem factam esse legitur; unde et aliqa apparet in Scriptura n̄ de absoluta, sed comminatoria, post pœnitentiam egerint. Jam Probr. Aparo. qia in hoc nulla videtur implicantia, si eam n̄ implicet, ut fatentur adversarij qd alicui revelet Deus suam damnationem conditionate v. g. si per tertium deinceps annum non impleret, ut revelet absolute; cum eadem in priori casu tacite, vel omisso transeat revelatio conditionata in absolutam. 2. l. Deus potest alicui damnationem alterius revelare, ut constat in isto, qi novit omnium reproborum damnationem, et in reprobatione Natalis Ecclesiæ universalis revelata, qo et ipse reprobo. 3. l. talis revelatio nec est mala ex parte objecti, nec ex parte Dei revelantis, nec ex parte hominis, cui fieret revelatio. pr. a. n̄ ex parte objecti, cum sit justitia vindicativa decernens istas pœnas, tias peccatis; n̄ ex parte Dei, qia nulla lege tenetur hujus sententiæ ultionem ulterius differre; nec ex parte hominis, qi posset hoc supplicium anticipatum meruisse. M. 2dam probam 2da pt. vide in fine Ruy. capitis.

Obj. 1mo: 2

Deus potest Deus reprobo aliquam damnationem revelare, ergo etiam potest aliquem damnari absque peccato, sed hoc dicunt Maj. probatur aliquis ob aliquam desperationis peccatum damnandus, quod aliquis implicat, atqui posito etiam quod tali revelaretur haec sua damnatio, jam non esset in potestate ejus, non desperare, cum per revelationem illatum sit ei objectum ejus, ubi autem desit libertas, negat esse peccatum: ergo N. Maj. ad prob. Dico, quod posset quis damnari ob aliquam peccatum desperationis commissum, quod alias commissum fuisset etiam non facta tali revelatione, quia licet noluit homo adhibere media necessaria ad salutem, quae sunt divina praecepta, non tamen potest homo damnari ob aliquam desperationis peccatum commissum occasione revelata damnationis quod alias commissum non esset, quia revelatio damnationis supponit peccatum in Dei praescientia prius ab homine commissum, cum propter illud Deus hominem damnet, alias Deus praesupponeret, cum peccatum illud decernat damnationem, et non praesupponeret cum peccatum tantum subsequatur damnationis decretum.

Resp. bonitati Divinae repugnat, esse immediatam Causam peccatorum, vel etiam ponere aliquid, quo posito homo ipse necessitaretur ad peccandum, sed haec revelatio absoluta damnationis, homo vix posset aliquid boni facere cum revelatio non tollat indifferentiam aut ullum praeceptum servare, et esto non physice, saltem moraliter impelleretur ad peccandum: ergo N. min. quia cum revelatio non tollat indifferentiam physicam, nec aliquid ex aliquo, quia alias daretur esse ad non peccandum sufficientem, licet posset adhuc praecepta servare, nec illa impressio sufficeret, ut revelatio diceretur Causa peccati negativa, quia vehemens quaque tentatio defacto ita determinat, et impellit voluntatem, quotiescumque tentatus ab illa superatur, et tamen ea non obstante libere peccat, et posset contingenter non peccare. 4.

Resp. Revelatio aeterna damnationis constituit hominem in termino, Rediminalicet viatorem esse in termino: ergo pr. Maj. poena damni, per quam explicatiter constituitur status aeternae damnationis consistit in intimatione sententiae supremi judicis de aeterna damnatione, sed intimatio sententiae consistit in revelatione damnationis: ergo poena damni consistit in revelatione, atqui poena damni constituit hominem in termino: ergo N. N. A. ad pr. A. M. poena damni consistit in intimatione sententiae jam latae de aeterna damnatione C. in intimatione sententiae peractae N. sicut ergo per revelationem beatificandis futura constituitur aliquis in termino beatificandi, sic nego per revelationem damnationis futurae in termino damnationis. 5.

Resp. Deus non potest homini viatori in praesenti posse revelare suam damnationem, propter peccata futura, vel impoenitentiam finalem ergo pr. a. implicat, Deum odio habere, quem amat amore amicitiae supernaturalis, sed per talem revelationem Deus odio haberet illum: ergo pr. min. quia major: Ignem odit Deus 6.

erga hominem esse n̄ potest, quam illi declarare ejus damnationem, et de sua amicitia perpetua separationem: go. R. Ad pt. Nm. de hujusmodi pr. dic, quod per hujusmodi revelationem justus n̄ haberetur odio a Deo secundum presentem statum, sed revelatio illa esset signum diuturnum futuri odij, quod Deus contra justum concepere, quando erit in statu peccati, et damnationis.

7. Nec. Ille, cui fieret talis revelatio, teneretur sperare, et non, sed hoc implicat, go. pr. Maj. teneretur, quia adhuc est in via, in qua tenetur omnia precepta viatorum observare: et n̄ teneretur, quia ei ablatum esset objectum spei, cui addatur ei beatitudo impossibilis: go. R. N. de parte M. et prob. quia tantum ad alia precepta, n̄ tamen ad preceptum spei obligatur, quia per illam revelationem n̄ tolluntur objecta aliorum preceptorum, circa quæ posset, et teneretur operari, licet tollatur objectum spei, ob quod nec obligaretur precepto spei.

8. Obj. 2do. Illud quis potest sperare, quod potest obtinere beatitudinem: go. pr. min. et quia consequi possit beatitudinem, sufficit liberum arbitrium auxilijs sufficientibus ornatum; atqui revelatio prior hac n̄ auferet: go. R. N. Maj. quia ut salus sit possibilis homini, sufficit, quod habeat suo tempore gratias sufficientes ad servanda mandata, quæ gratiæ n̄ denegarentur ob revelatam damnationem; ut autem possibilis sit spes, n̄ sufficit, quod apprehendatur salus ut possibilis, sed requiritur, ut apprehendatur ut verosimiliter futura, quod facere negat de sua damnatione certus. Unde revelatio illa tolleret quidem possibilitatem spei, n̄ tamen possibilitatem salutis, et go etiam sequitur, quod talis posset vitare peccatum finale, n̄ tamen sperare finem vitationem, cum sciat certo futurum.

9. Ds. Possumus illud sperare, quod possumus facere, go ti potest pœnitere finaliter, potest pœnitentiam finalem sperare. 2do minus est sperare posse salutem, quam posse illam adipisci, go cum talis possit hoc, possit multo etiam. 3io. Eadem est libertas homini post revelationem, hac ante, cum hac nil tollat ab homine: go. R. ad 1um Ds. a. soluta revelatione Dei de contrario, C. illa posita N. ad 2um. posse sperare esse quidem minus, sed n̄ necessario inclusum in alio. ad 3um Ds. a. eadem est libertas remota C. proxima, go supponit omnia ad sperandum prærequisita, inter quæ est illud, ut objectum appareat verisimiliter futurum N.

10. Ds. Revelatio illa n̄ variat spei objectum, cum sit illi extrinseca, go licet antea poterat sperare, ita, et post. 2do certus de sua salute, et beatitudine potest damnationem timere, go et certus de sua damnatione potest beatitudinem sperare, cum ita se habeat spes ad bonum, sicut timor ad malum. pr. a. quia S. Paulus certus de sua salute per revelationem, Corpus suum castigabat, ne reprobus fieret. R. da. n̄ variat a parte rei C. in mente hominis, qui prudenter antea poterat apprehendere beatitudinem ut futuram, et jam N. ad 2um. N. a. ad prob. dico, S. Paulum 1: n̄ post revelationem hoc scripserit

qõd aliqi negarẽt hoc dixisse ꝺ timendo, ꝺ referendo faciẽꝺa ad vitã. dum mala et peccata ꝺamnationis inductiva, ꝺ qa ꝺ finiſſet ꝺemptus finali. ter. peccando, cum ꝺ ſteret ꝺ ſalvandã, niſi ſuppoſita morte ih Patia. Pr. Inde ſ̃gꝫ̃tur, qꝺ ille ꝺ ꝺeberet mãꝺata obſervare, cum ſat hꝫ̃la ꝺe hac. 17. tiſſimã ſem ꝑ poteſt ſperare. 2ꝺo ex conceſſis talis ꝺ liberatur ab obſervatio. ne aliorum præceptorum, qꝺ nec ab obſervatione præcepti ſpei. prob. C. actus ſpei eſt neceſſarius ꝺ obſervantiam aliorum mãꝺatorum, qia per ſpem ꝺuciturhomo ꝺ obſervantiam morum: qꝺ ꝺ ſpium. ꝺ.a. ꝺ ꝺeberet mãꝺata obſervare, ut ſalvus ſieret C. ut ꝓpter ſuperiorum præceptis obꝺiret N. et ſic poſſemus pro illo orare ꝺ ꝺilem, ut ſalvaretur, ſꝺ ut obtineret auxilia ꝺ obꝺiendum neceſſaria. ꝺ ꝺem N.C. qia reliqa præcepta ꝺ obſeruarentur obſervatu ingos. ſibilia, ſicut præceptum ſpei, cujus obꝫ̃tum tolleretur per revelationem ꝺamnationis ꝺ prob. N.a. nemꝫ actum ſpei eſſe ſimpliciter neceſſarium ꝺ obſervantiam præceptorum, qia quis poteſt ea ſervare ob honeſtatem virtutis ſiue ſpe premij, et ne augeat ſibi pœnam ſenſus, qãmvis ſpes multum conferret, ut cum majori ſervore ſpe æterna beatitꝺinis obſerventur.

Pices. Cui ſieret revelatio peccati futuri, ut Petro Math. 26. amen ꝺico 12
tibi, ter me negabis. Nicolaus teneretur ꝺ obſervatiam præcepti, cujus tranſgreſſio ſoret imputabilis in peccatum, qꝺ etiam cui facta ſuiſſet revelatio ꝺamnationis, ꝺhuc teneretur ſperare beatitꝺinem. R. Diſpar. eſt, qia revelatio futuri peccati ꝺ tollit honeſtatem motiuam præcepti, aut aliunde neceſſariam rꝫ̃ſitum ꝺ illius obſervantiam; ꝛevelatio vero futuræ ꝺamnationis ꝺſtruit probabilem futuritionem, ac conſequibilitatem ſalutis.

Pices. ſi Deus revelaret Petro, qꝺ eſet occiſurus Paulum, ꝺhuc teneretur 13.
ꝺ occꝺere, qꝺ pariter, ſi Deus revelaret Petro ejus ꝺamnationem, ꝺhuc teneb. tur ſperare. R. Diſpar. eſt: qia per profeſſionem, et revelationem Dei ꝺ tollitur libertas Petri in agendo, nemꝫ motivum formale actionis: in caſu conſequentis autem tollitur motivum, et libertas prudenter ſperandi, cum ſpes reſpiciat ſuum obꝫ̃tum, ut aliqo mõꝺo ſaltem probabiliter futurum. Qa his

ꝓfer. 4mꝺ. Cum ꝺ impoſſibile nemo obligetur, ꝺeo Me, cui ſieret talis 14.
revelatio de ſua ſalute, ꝺ poſſet præcepto ſpei obligari ꝺſperandam beatitꝺinem, ſeu ꝺ actum poſitivum ſpei, unde per omiſſionem hujus præcepti, et ~~actus~~ actus ꝺ peccaret. 2ꝺo an autem licite poſſet ꝺſperare? ꝺ Dagate conveninat Authores, certum eſt apud omnes, negative ꝺſperare, ſeu ꝺ ſperare, et actum ſpei omittere, tali ꝺ eſt peccatum. Item eſt certum apud omnes, qꝺ talis, cui ſieret revelatio, ꝺ neceſſitaretur qõꝺ exercitium ꝺ actum ꝺſperationis, eo qõꝺ ꝺhuc maneat liber ꝺ ponendum, vel ꝺ ponendum, aut ſuſpendendum actum ꝺſperationis, an autem poſitive per actum poſitivum ꝺſperare poſſit. Kriſper. Sayer probabiliter aſſerunt, ꝺ licere. Sonet autem

dicat, talem peccare per positivam desperationem, eo, quod essentialiter sit mala, mihi autem hec sententia videtur probabilior. Quia secundum omnes n̄ foro licitum tali se avertere a Deo tanquam summo bono v.g. abominando, quo, positive beatitudinem contemnendo, aut gaudere de eiusdem carentia, quia hec sunt intrinseci mala. Item n̄ esset licitum tali de industria committere aliquod peccatum, nam revelatio ista n̄ preiudicaret libertati.

Probr 2da pars Conclusionis. n̄ potest quis sperare beatitudinem, ni prudenter judicet, verisimiliter de futuram, ut patet ex definitione spei, atqui certus ex divina revelatione de sua damnatione n̄ potest prudenter formare talem actum, cuius sciat absolute et certo de futurum. v.g. non nos possumus sperare beatitudinem antixto, nec illi reprobo, quia Deus Ecclesiæ revelavit, sed eodem motivo se habet res circa illum cui facta esset absoluta de damnationis revelatio: qo talis n̄ posset sperare illam beatitudinem; unde Augustus l. 21. de civit. Dei c. 24. ait: quod si Ecclesia certissimaliter sciret, qui sint reprobi, et damnandi, n̄ plus pro illis oraret, quam pro diabolo: qo supponit Ecclesiam n̄ posse in tali suppposito eorum beatitudinem sperare, alias, n̄ posset sperare, deberet orare. Confirm. et simul probatur ista pars. voluntas determinatur judicio rationis, et ideo n̄ potest, et minus tenetur absoluto, et efficaci actu tendere in id, quod simpliciter judicat impossibile, cum impossibilium nullus possit esse finis, nisi forte per modum simplicis complacentiæ, aut obligationis: sed qui novit se certo damnandum ex absoluta damnationis revelatione sibi facta, absolute judicat impossibilem beatitudinem, nec ullo modo apprehendit ut acquisitu possibilem. qo. pr. m. quia talis per revelationem Divinam infallibiliter certior est parte de oppositio beatitudinis.

## Lectio 4ta.

### De Certitudine, necessitate spei, et gradibus eorum alijs.

f. Deo 1mo. spes est certa ex parte Dei, incerta vero ex parte nostri. Rō 1mi. nam Ecclus 2. legitur: scitote, quia nullus speravit in Dno, et confusus est; et Heb 6. Apostolus vocat spem: anchoram animæ tutam et firmam; unde ex Dcat. Conc. Trid. c. 13. in Dei auxilio firmissimam spem collocare, et reponere omnes debent; porro ratio hujus certitudinis est auxiliatrix Dei omnipotentia, misericordia, et fidelitas in promissis servandis; nam Psal. 144. Fidelis Dominus in omnibus verbis suis. Rō 2di. quia aliud n̄ est certum absolute ex parte nostri, quod pendet ex conditione, sed qua certi dicimus, atqui spes pendet ex conditione custodiendi mandata Dei usque in finem, unde qua nos dicimus certi, nec certi esse possumus, absque Dei revelatione speciali, qo spes est incerta respectu nostri, et Deo scriptum est 1. Cor. 10. qui stat videat, ne cadat. et ad Philip. 2. cum metu, et tremore

rec vestram salutem operamini; Porro certitudinem spei christiane n tribuere omnimodam salutis securitatem, uti placet hereticis; neminem posse in credere posse citra Dei revelationem, se esse ex numero predestinatorum.

Deo 2do. actus spei est necessarius necessitate medij ad justificationem; 2.
item necessarius est adultis necessitate precepti tam naturalis tam Divini: Concilij. Probatr 1a pars. Illud est necessarium necessitate medij ad justificationem sine quo justificatio n potest obtineri; atqui sine spe justificatio n potest obtineri. Justa Rom. 6. spe salvi facti sumus, hinc Trident. Sess. 6. c. 6. inter actus ad justificationem adultorum Explicite prerequisitos actum spei recenset, qe go Deum sibi propitium fore credant. Probr 2da pars. qia ut alibi etiam diximus, quod est necessarium necessitate medij est etiam necessarium necessitate precepti naturalis; recta enim ratio dictat, ut media ad salutem necessaria assumamus. Probr. 3ia pars. Ex Scriptura, qa in Deum sperare jubemur sic Psal. 41. Spera in Domino. 1. Tim. 6. Divitibus hujus seculi precipe n sublime sapere, neqs sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, inde Aug. Tract. 28. in Joan. De fide nobis tam multa mandata sunt, quam multa de spe. merito go Alexander VII. damnavit hanc propositionem: homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, et charitatis ex vi preceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.

Suf. 1mo. Preceptum spei negativum obligat semper, et pro semper, unde 3.
neqgam est desperandum, neqgam presumendum. 2do. preceptum spei affirmativum obligat per se. 1mo. cum moraliter loquendo infans usum rationis attigit tenetur ex officio de sua beatitudine. 2do. cum qis versatur in periculo desperationis; nisi spei actu titubantem aliquam confoveat. 3tio. cum qis in desperationem, et presumptionem lapsus est. 4to. cum qis versatur in probabili periculo mortis. 5to. obligat. 1. quies in decursu vitæ, ut homo semper sit bene dispositus, et corroboratus ad bonum faciendum, et malum vitandum. 6to. per accidens obligat quia non ad justificationem parati, est enim ad eam conditio absolute necessaria. 2do. toties sacramenta suscipimus, utpote qa canales sunt promissæ nobis gratiæ, qui ergo salutis nostræ. 3tio. dum precipua anni festa, et Deo Dominica celebrantur; hæc omnia patent ex jis, qa diximus de necessitate actus fidei.

Cores 1ma. An liceat operari intuitu Divini beatitudinis obtinendæ? 4.
Porro affirm. Divini sumi potest dupliciter 1ma ita, ut positive excludat relationem in Deum, qasi dicerem: volo operari propter beatitudinem, et non propter Deum. 2do. ita, ut tantum excludat negative, nec relationem

illam intendendo, nec positive excludendo, sed precise intuitu beatitudinis
operando; de quo Lectur, quam Amum vitiosum esse et inordinatum
5. patet. Resp. Licitum est, imo virtuosum operari intuitu alterius beatitudinis
seu, quod idem est, operare beatitudinem per opera. Alano. Robr. et Gall. fr.
excludendo tor meum ad gaudendas justificationes. C. propter retributionem.
R. autem licet propter retributionem; id autem licet propter retributio-
nem, quo ad obtinendam beatitudinem; ex Dent. Rosb. Can. St. vigis Sacrih
justificatum peccare, Deum intuitu eterne mercedis bene operatur, anat.
hemat. Sti; Item Gregor. qui damnavit hanc propositionem: diligi amant
Deum propter hoc, ut det eis Moriam celestem, eorum intentio est para.
S. E. operari intuitu beatitudinis est actus spei, cum respiciat Deum ut
bonum sperati, et ab eo possidendum, sed actus spei est liatus: q. pr.
m. qua Deus illum precipit variis locis ut Psal. 41. item 36. et 62.
S. L. in oratione Dominica jubemur sic orare: adveniat regnum tu-
um, quo oratio debet fieri à filiis imperfectis, prout impius Molinos
asserere ausus est, sed etiam à perfectissimis hominibus, atqui hac verba
eam necessario involvunt, sed ad proprium hominis commodum referuntur.
6. go. Obj. Actus spei importat amorem concupiscentie, go Deum prose-
quimur ut Amum nostri boni, atqui amor concupiscentie est inordinatus
et vitiosus prob. mi. amor proprius est amor inordinatus, atqui amor concu-
piscentie est amor inordinatus. go. C. N. m. ad pr. Ed. A. amor proprius, quo bona
sensibilia nobis inordinate concupiscimus, est vitiosus C. amor proprius Amg.
tus pro amore, quo Deum ut nostri Amme perfectivum nobis uniri desi-
ramus, est vitiosus N. amor ille modum vitiosus est, sed supernaturalis à
vitijs non retrahens.
7. Dices. Saltem ibi Deus ordinatur ad nos, adeoque superior ad inferiorem
atqui hoc variis locis damnat Amg. go. prob. Maj. motivum operandi
est nostra commoditas, seu felicitas, go Deum ad nos et à tantum nobis or-
dinamus. R. D. M. ordinatur tanquam ad subjectum, seu objectum, cui bea-
titudinem volumus C. tanquam ad finem, seu objectum propter quod volumus N.
hoc autem damnat Amg. ut illud; inde taliter operando amamus Deum
nobis, quod nil est aliud, quam velle conjunctionem nostram cum Deo tan-
quam fine nostro ultimo. probo N. Cq. nam felicitas nostra est Deo magis
uniri, magis adhærere fini nostro ultimo supernaturali, quod est potius
nos ad Deum, quam Deum ad nos referre.
8. Fs. Ille modus operandi procedit ex amore nostri et Dei, alias esset
Charitas. 2do. Amg. Hach. St. in Joan. Dicit Deum gratis esse aman-
dum. Dis. S. Hera. Lib. de Diligendo Deo asserit, Deum ea diligendum

abeq; intuitu premij; nam n̄ sine premio. Igitur Deus, etsi absq; intuitu premij aligat: go. 8. ad 1um N.a. nam procedit q; amore nostri, et Dei, cùm sperimus ipsummet Deum, ut appetibilis nostri Beatificum, n̄ dicitur tamen amor ille Charitas, qia illa tendit in Deum ut in se bonum, et ut bonum amanti. ad 2. et 3um illos Patres nobis inculcare, qđ perfectius est, et qđ abolutè necessarium esset ad vitationem peccati; vel loquuntr de amore concupiscentiæ n̄ referibili ad amorem amicitiæ.

Ad. Operatio facta inhabitu vitio aliene est actus virtutis, aq elicitr 9.
V.g. actus eleemosynæ, est actus virtuosus misericordiæ, n̄ vero spei. Et
Ad. a. n̄ est actus spei elicitive C. imperative N.B. porro n̄ d inconveniens, qđ
spes meretdis vitæ influat suo modo in omnia opera nostra, qa finit intuitu
finis ultimi.

Ad. Opera intuitu mercedis facta dicunt Ro. pr. a. nam Deus in scriptura conqueritr de illis, qi n̄ accedunt altare sum gratuite, et Reg damnat mercenarios Jean. jo. Dicens: n̄ pertinet ad eum de ovib; qia mercenarius est; Item prohibet, ne serennus [illegible] dicens: Dicite: servi inutiles sumus, qđ debuimus facere, fecimus. 1. N.a. ad 1um tactum Dicit: ibi intimatur, perfectiorem, Regio acceptiorem esse servitutem illam, qa in proposito mercedem n̄ ponebat: vel intimatr, qđ culpabiles sint Pastores qi n̄ aliter suscipereat curam animarum, nisi ob bona temporalia, non tam pereates oves, qm lanam earum. Eadem dic ad 2dum. Ad Rat. Damnat mercenarios pro fine principali intendentes mercedem C. pro fine secundario N.B. ad 3um ibi intimatr, qđ Deus posset, si vellet, exigere opera ex alijs titulis, et sine ulla mercede.

Ad. 2do. Ex sint vitia spei opposita? Ante Resp. Nota: 2a sunt vitia 11.
spei opposita, unum qđ opponitr precepto affirmativo, nempe omissio actus spei prima, et quandocunq; per se, vel per accidens obligaret, ut jam Diximus q. prima prædict. nro 2. et 3. 2do. alia duo vitia sunt omissio nis oppositi precepto negativo spei, et sunt Desperatio, qa per defectum, et præsumptio, qa per excessum spei opponuntur; alij addunt etiam securitatem salutis. De his Resp. 1mo. Desperatio est abjectio voluntaria, et determinata omnis spei beatitudinem consequendi, vel media ad illam conducentia ex opinione impossibilitatis, aut vinci difficultatis. Henno. Dicitur 1mo. abjectio, id est, fuga, seu recessus positivus, qia sicut sperans accedit ad Deum per accessum positivum, ita ut Desperatio n̄ sit mera omissio, est actus fugiens beatitudinem, huic importat actum positivum cujusdam

recessus, et propter hoc contrariatur spei. 2do voluntaria, et determinata, ut excludantur desperationes involuntaria, qa sape crudeliter excruciant etiam animas Sanctas, vel qa animi tristore, vel qa complexione melancholica, vel qa daemonis tentatione, ad quod reflectere debet prudens confessarius. 3io eius spei consequendi beatitudinem. qia si respectu ejus aliqua licet vana remissa, vt in desperatio; et ideo magnus peccator dicens: nunquam salvabor si eta vivam, vt desperat respectu medii impossibilis, vitae mutandae, etc. vel medii ad illam (: qia eque desperare cogitur, qi de remissione peccatorum, gratia Dei, emendatione vitae, vel alio medio necessario ad beatitudinem consequendam, quam qi desperat directe de ipsa beatitudine. Dixi: medio necessario. nam si desperet de medio tantum utili, ejus desperatio vel esset peccatum, vel non esset contraria spei Theologicae. V.g. Regis juvenis ob aliquem defectum naturalem desperaret de amissione totaliqua religionem; in qa facilig posset salutem obtinere. 4to ex opinione impossibilitatis. qia cum beatitudo sit in se bona, vt potest esse objectum spei, vt apprehendatur sub ratione alicujus mali, seu inconvenientis, tunc ut detegantur fontes, ex quibus desperatio oriri potest. Jam

13. Colligo 1mo. quod desperatio sit actus voluntatis presupponens tamen actum intellectus. Ratio 1mi, qia spes et desperatio sunt contraria immediate, qo debent esse in eodem subjecto, cum oporteant se mutuo expellere. Ratio 2di. qia sicut ad spem praerequiritur judicium, quod bonum speratum sit possibile, et per medium obtinendum, ita ad desperationem requiritur similis actus, quod bonum sit impossibile, aut nimis difficulter obtinendum; unde patet quod judicium illud sit propria desperatio, licet sit grave peccatum, eo quod inducat ad desperationem. 2do. Desperatio est omnium peccatorum gravissimum in ratione aversionis a Deo, et tamen in ratione injuriae. Ratio 1mi: qia licet quilibet peccans mortaliter avertat se a Deo, hoc tamen indirecte, in quantum ponere vult actionem, qa est amicitiae Divinae destructiva; desperans autem actu directissimo se totum avertit, et separat a Deo et quidem in aeternum. Ratio 2di. qia plus injuriae recipit Deus per blasphemiam, infidelitatem, odium etc. nam haec attingunt immediate Deum in se, vel in suis perfectionibus; odium quidem infinitam bonitatem, infidelitas veracitatem, sacrilegium sanctitatem etc. desperatio vero nullam Dei perfectionem immediate offendit; cum credens Deum summe bonum, summe perfectum, imo summe satiativum

tantum differat esse à se possideatum. 2do. peccatum desperationis ali-
quando esse; aliquando n esse conjunctum cum peccato haeresis; conjunctum
esse censetur; quando procedit ex judicio erroneo contra fidem, ut si despe-
rans actualiter, et signate judicet Deum n esse infinite misericordem
sua peccata n esse remissibilia etc. quo casu prius cap. duo committit pecca-
ta desperationis, et haeresis in confessione specialiter exprimenda; econtra
n conjunctum censetur; quando n procedit ex judicio erroneo contra fidem,
etsi procedat ex judicio imprudenti, et temerario, ut si desperans existi-
met, se n esse de numero praedestinatorum.

Coll. 2do. Desperatio oritur aliquando ex imprudicitia, quia delectatio in
venerea ita quandoque homines carnales mollit, deprimit, et effeminat,
ut rerum spiritualium totaliter obliti totaliter, delectationibus ani-
malibus circumvoluti desperent, à prosequendo abhorreant maximè à dispositionis pec-
cato animum avertere; item ex acedia, quia cum acedia victus facile
abjiciat media ad beatitudinem conducentia, etiam facile beatitudi-
nem abjiciet, cum illam respiciat ut per media sibi displicentia acquiren-
dam; item ex infidelitate, ut jam explicavimus. Porro remedia contra de-
sperationem sint duo considerare bonitatem Dei volentis omnes homi-
nes salvare. 2do. Enumerare crimina pejora, et plurima commisisse, et
tamen misericordiam apud Deum invenisse. 3tio. perdite, humiliter, et fre-
quenter Divinum auxilium implorare. 4to. quod Deus animam, quam creavit,
quam redemit, quam sanctis cumulavit, nolit perdere.

Resp. 2do. Assumptio est actus voluntatis, quo quis beatitudinem, et media 15.
ad eam assequendam necessaria temere, et inordinate sperat, et aliter, quam
Deus statuit, esse obtinenda. Antoin. Henno. Dicit Anno: actus voluntatis.
nam in hoc vitium subjective reperitur in voluntate. 2do. beatitudinem
quae est objectum primarium spei. 3tio. Media, quia secundum alibi dicta
etiam media ad salutem consequendam necessaria, et deservientia perti-
nent ad objectum spei saltem secundarium. 4to. temerarie et inordina-
te sperat, quod quatuor modis potest contingere: 1mo. ejus inordinate
sanitatem propriis virtuti, et cum Pelagio proprimat consequi beatitudinem
viribus naturalibus liberi arbitrij. 2do. Odim quis Horian per solam fidem
absque operibus, aut de peccatorum veniam absque poenitentia expectat;
haec est praesumptio Lutherana, et Calviniana. 3tio. Dum quis sub inani
spe misericordiae Dei peccat, vel poenitentiam ad finem vitae differt: haec est
praesumptio malorum Catholicorum. 4to. Quis Deum tentet, et protervis
suis ordinarijs mediis effectum gratiam à Deo speret, ut si temere se con-

#

piriat in manifestum periculum mortis, sive corporalis, sive spiritualis, ex eo eripi petat per miraculum.

16. Collgs 1mo. Presumptionem etiam esse peccatum gravissimum, qia est contra-
niter abuti Divina bonitate, et misericordia, unde Eccli 5. ne adjicias
peccatum super peccatum; et ne dicas, miseratio Dei magna est multitudi-
nis peccatorum meorum misebitur. 2do. peccatum presumptionis aliquan-
do est, aliquando non est conjunctum cum peccato hæresis; conjunctum esse censetur
si contingat eo modo, qo presumunt Pelagiani, Lutherani, et Calvinista, ut nume-
ro precedenti retulimus, et tunc peccata presumptionis, et hæresis committuntur,
non conjunctum esse censetur, quando contingit ex alterutro ex duobus posterioribus
modis numero precedenti relatis. 3io Secundum aliqos peccata desperatio-
nis, et presumptionis non admittunt veritatem materiæ; est Clarius non im-
probabiliter asserit dari in illis veritatem materiæ. 4to. Desperatio, et
presumptio dicuntur peccata in spiritum sanctum, qia specialiter impug-
nant Dei bonitatem, et bona ejus, qa spiritui sancto ceu omnium bonorum
fonti, et largitori specialiter appropriantur. 5ti. Confessarius p. h. nancis-
catur pœnitentem peccatis desperationis, et presumptionis obnoxium: 6to
ante omnia dijudicet, an cum plena, an subplena vel omnino nulla de-
liberatione hæc commissa memorata peccata. 7mo. nosse debet, an
fuerint conjuncta cum peccato hæresis, temeritatis in materia fidei, aut
tentationis Dei propter specificam distinctionem peccatorum. 8vo. exquirat
causam, et fontem, ex qo profluxerint ea. 9no. Remedia prescribit contra
desperationem, habes supertibus. contra presumptionem autem sunt 1mo
considerare, qd Deus non minus abjectos, quam misericors. 2do. qod sit vana
incertus vitæ terminus, et forte propior, quam credideris. 3io. serio reflec-
tere ad hanc salutarem auream: pœnitentia sera, rara vera. 4to. qod
etiam sancti de se presumentes enormiter prolapsi sint; nam S. Petrus
lapsus est, qi dixit; esse alij scandalizati fuerint, ego non scandalizabor, qis alij
de se presumat? ait Augus. Hæc de spe.

## De 5ta

Lex 5ta Charitas, qod nam ejus objectum materiale, et formale?
1. Not. Hoc nomen charitas varie accipitur 1mo pro objecto circa quod ver-
satur sic 1. Joan. 4. Deus charitas est. 2do. pro Dei in homines dilectione
Jerem. 31. charitate perpetua dilexi te. 3io. pro quocunq; amore boni
aut qualibet bona voluntate, sic accipitur ab Aug. Lib. 2. contra Duas

Epistolas Pelagii ibi: qd est boni cupiditas, nisi charitas, et in Psal. 138. ipsa est charitas, qa dicitur et bona voluntas. 4to. pro amore supernaturali, qo Deum, et proximum diligimus.

Not. 2do. charitas est species amoris benevolentiæ, cæm autem po: 2.
titia speciei haberi nō possit, quam probe cognoscatur illius genus; ideo
observandum, qōd amor benevolentiæ et volitio efficax boni in commo:
dum persona amato, qa et amat amantem, dicitur amor amicitiæ,
qi proinde nō differt ab amore benevolentiæ, nisi extrinsecè, et con:
notative.; dicitur autem 1mō volitio boni, qia amare est velle bonum.
2dō efficax, qia ad amorem benevolentiæ nō sufficit, ut velimus alicui
bonum; sed insuper requiritur, ut ipsi bonum faciamus, quantum in no:
bis est, non diligamus verbo, neq; lingua ait Deus 1. Joan. 3. sed
opere, et veritate. 3io. in comodum persona amato, ut exprimatr
differentia inter amorem benevolentiæ, qi omnia vult, et facit in
gratiam amatis.

Dicc. 1mō. Charitas est virtus Theologica infusa, qa Deum propter 3.
seter se, et nosmet ipsos, ac proximum propter Deum diligimus, pdi:
jectur 1mō. virtus Theologica, et quidem prima, et perfectissima. 1. t.
fides, et spes ordinantur ad charitatem, 1. t. facit hominem implicite, et
ex omni parte bonum, utpote qa excludit omne peccatum saltem grave,
fides autem et spes faciunt hominem bonum secundum fid, et in hoc tan:
tum genere, licet dixit Apostl. 2. Cor. 13. major horum est charitas. 2do.
qa Deum propter se; seu ut sui bonum; et in hoc differt a spe, qa Deum
optat ut bonum amanti. 3io. et nosmet ipsos, qia licet forte nō possi:
mus habere amicitiam stricte dictam ad se ipsum, qōd postea videbimus, potest
tamen habere veram charitatem, qōd supponit hoc axioma: charitas incipit
a se ipso. 4to. Et proximum, id est omnem Creaturam rationalem, ater:
næ beatitudinis capacem, ut hominem angelos, justos, peccatores, defunctos
in patria, sive sit in cælo, sive in purgatorio, nō tamen damnatos; qi
autem in definitione charitatis nō ponunt. et seu nosmetipsos sub nomine
proximi de ipsos etiam comprehendunt. 5to. propter Deum hoc est, qia ad de:
um pertinent ut imago ejus, ita, ut Deus in proximo ametur, et alio:
qin et nosmetipsos aut proximum diligamus propter aliud notivum
nō est charitas Theologica.

Collgs 1mō. Charitas dividitur in habitualem, quam definivimus 11.

numero precedenti. Et actualem, qa est actus amoris benevolentiæ, qo Deus ꝺiligitur propter se, et proximus propter Deum. 2ꝺo. Charitas actua-
lis in amorem Dei super omnia ꝺ̄ gꝺem intensive ita ut voluntas summe
ꝺeꝺere, et conatu in Deum tenꝺat; licet enim talis conatus esset opti-
mus, et optanꝺus, ꝺ̄ est tamen absolute necessarius; qia non eo Deum
super omnia ꝺiligere possumus, et qo fit, ut major, vel minor illa inten-
sio ꝺ̄ effectiv charitati accꝺentalis, ꝺ̄ amor charitatis ꝺebet esse
summus objective, ita, ut majus bonum Deo velimus, quam ulli Crea-
turæ, et appretiative, ita ut homo Deum rebus omnibus antepo-
nat; et in amorem ꝺ̄ super omnia, qo Deus ꝺiligitur gꝺem, ꝺ̄ magis,
quam Creatura, et qꝺo ois retineas affectum mortalem ad creatu-
ram ꝺat eleemosynam propter Deum; et hic actus ꝺ̄ procꝺit ab habitu
charitatis Theologicæ, cum taliter amans ꝺ̄ ꝺefinitq; gratia sanctifi-
cante, a qa ꝺ̄ ꝺistingitr ꝺle habitus, ut suo loco ꝺicetur. Cæterum hic
nonnulli quærere ꝺleat, an charitas ista actualis seu amor benevolen-
tiæ sit simul amor amicitiæ, seu an charitas actualis ꝺ̄ vera amici-
tia inter Deum et homines.

5. Dco 2ꝺo. Charitas est vera inter Deum, et hominem amicitia. Penes.
Char. Probr ex Script. ubi homines justi passim appellantur amici Dei, sic
Joan. 15. vos amici mei estis, et ibidem. jam ꝺ̄ ꝺicam vos servos,
ꝺ̄ amicos. Psal. 138. nimis honorati sunt amici tui Deus, atqi ꝺ̄
est alia forma, quam charitas, qa faciat homines amicos Dei: go. prob. min.
Charitas est, qa facit homines justos, filios Dei ꝺ̄optivos, et hæreꝺes
gloriæ cœlestis 1. Joan. 3. videte, qualem charitatem ꝺedit nobis Deus, ut
filij Dei nominemur, et simus. Ephes. 1. elegit nos — ut essemus sanc-
ti, et immaculati in conspectu ejus in charitate, qo a fortiori cha-
ritas faciet nos amicos Dei. confirm. Charitati perfectissimæ con-
veniunt omnes conꝺitiones ꝺ̄ veram amicitiam requisitæ pr. ant.
Ꝺ̄ veram amicitiam requiruntr 4. conꝺitiones: 1mo. ut sit amor
benevolentiæ. 2ꝺo. ut sit amor mutuus. 3tio. ut amor ille sit utriq;
cognitus. 4to. ut sit fꝺatus in communione bonorum, qia inter
amicos omnia sint communia; atqi hæ conꝺitiones conveniunt
charitati, et qa Deus hominem, et qa homo Deum prosequitur: go. prob.
min. 1mo. charitas, et amor benevolentiæ, cum justi per charitatem
Deum ꝺiligant propter Deum, et Deus vicissim ꝺiligat justos propter
ipsam justorum utilitatem ipsis volꝺo æternam beatitꝺinem,

2do. est amor mutuus, cum dicat Deus proverb. 8. Ego diligentes me diligo. Item Joan. 14. vers. 21. 3io. est amor utrinq; notus, qia deo ipso. go videt homo, se Deum amare, referre debet, se à Deo amari, cum non possit Deum amare; nisi prius à Deo ametur. 4to. fundatur in communione bonorum; nam Deus ad Ephes. 1. benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in xto; homo goque, qd id accipit à Deo, hoc in Deum refundit, sia sint omnia, et qa de manu tua accepimus, &c. Dominus tibi 1. Paralips. 29.

Obj. Deus non potest amare hominem amore benevolentiæ, go non est vera amicitia inter Deum et hominem: go. pr. a. Deus omne bonum, qod homini vult, referat ad Noriam suam juxta proverb. 16. universa propter semet ipsum operatus est Dominus. go. R. N. a. nam Deus amat hominem, ut alii beneficium præstet, unde non propriam, sed hominis intendit utilitatem. ad pr. d. a. refert in Noriam suam tanqam in finem ultimum rerum omnium C. tanqam in proprium sibi commodum N. nam Deus nec nostri, nec nostrorum indiget; sed amando homines non suam, sed hominum parit utilitatem. 8.

Dices: Ex Arist. Ethic. 8. amicitia non est, nisi inter æquales, sed homo est inæqualis Deo: go. R. qd amicitia æqualitatis C. amicitia excellentiæ N. itaque juxta Aristot. 2dy est amicitia æqualitatis et arithmetice, qa est inter personas omnino æquales, altera excellentia, et proportionis qa reperitur inter personas in diverso gradu, et dignitate constitutas, ut inter Patrem, et filium. 9.

Dub. no. Justi in Scriptura dicuntur filij Dei, sicut Dei amici, sed non sunt filij Dei proprie: go. 1mo inter servum, et Dominum non potest interedere amicitia, sed quilibet justus est servus Dei Psal. 115. Ego servus tuus, et filij ancillæ tuæ go. R. ad 1. qd A. justi dicuntur filij Dei naturales N. adoptivi C. jam autem sicut sunt proprie filij adoptivi, ita et proprie Dei amici. ad 2dum d. A. inter servum pure qà talem et Dominum C. inter servum, qi servus est, ultra qe elevatus ad esse filij Dei N. ast qi: libet justus est servus Dei, ita tamen, ut sit elevatus ad statum filij, et amici, et nonne scrive Deo regnare est? 9.

Dices. nescit homo, an diligatur à Deo, cum nesciat, an odio, vel amore dignus sit; go inter ipsos non patet amor mutuus. R. d. a. nescit evidenter C. probabiliter, et moraliter N. probabilis autem mutui amoris notitia ab

ficit ad amicitiam; Sorte pueri baptizati dicuntur in regore amici Dei, cuius desint conditiones ad amicitiam requisite, quia tamen reperitur in ipsis charitas habitualis, qua fiunt redamandi capaces, in actu primo, etiam dicuntur amici

Jo. Prooem. Objectum materiale adaequatum charitatis est Deus, non ipse, et proximus, primarium tamen, et attributionis. Ita Deus est Bonus. char. Probatur 1ma pars. Aliud est objectum adaequatum charitatis, circa quod versatur charitas, et aliud circa aliud, atqui versatur charitas circa praecepta et circa aliud quo. pr. min. versatur quidem circa Deum et proximum, cum teneamur ex praecepto illos diligere; versatur etiam circa nos ipsos; nam ubi jubemur diligere proximum sicut nosmetipsos, jubemur implicite et nos ipsos diligere ut amor nostri sit mensura amoris proximi; non versatur autem circa aliud, quia etsi possimus etiam creaturas irrationales amare propter Deum, prout tamen charitas dilatat est super communicatione aeterna beatitudinis, ea solum respicit, quae in hoc bono communicant, aut communicare possunt; talia sunt Deus, qui est beatitudinis principium: nos ipsi ejusdem participes, et proximi tanquam hoc nobiscum illius felicitatis; ita de S. Aug. lib. 1. de Doctrina Christiana c. 20. animego quatuor sint Res, diligenda, unum, quod supra nos est, alterum quod nos sumus, tertium quod juxta nos est, quartum quod infra nos est; atqui objectum, quod supra nos est, est solus Deus, quod nos ipsi sumus, est anima nostra, quod juxta nos, est anima proximi; tandem quod est infra nos, est corpus nostrum, et proximi. Probatur 2da pars. quia Deus est primum, et principale, quod a charitate Theologica diligimus, quod super omnia diligimus, et propter quod omnia diligimus.

ft. Obj. 1. Non possumus diligere peccatores, nam sunt Deo odibiles, impius et impietas ejus, go saltem proximus peccator non est objectum charitatis.

R. 1. Dist. a. non possumus diligere peccatores ut peccatores, sub quo respectu sunt Deo odibiles, C. ut sunt Creaturae rationales beatitudinis capaces, sub quo respectu a Deo diliguntur N.

12. Obj. 2. Excommunicati abscisi sunt a Corpore christi, et communione fidelium ita separati, ut non liceat pro eis orare go. non debemus inimici a proximi esse charitate diligi: go. pr. a. Ratio dicit. Math. 5. audistis, quia dictum est antiquis diliges amicum tuum, et odio habebis inimicum tuum. R. ad 2dm. N. C. nam ita Excommunicati poena est a charitate imperata, eadem tamen ordinata ad ejus salutem, tradetur enim Sathanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini 1. Cor. 5. ad 2dm N. a. ad pr. d. a. dictum est antiquis a scribis, et phariseis legem simpliciter interpretantibus C. a legem N.

ram Deus Exod. 23. si videris precipit, si occurris bovi inimici tui aut asino erranti, reducem. Et Levit. 19. non odies fratrem tuum in corde tuo, nec quaras ultionem.

Pices. charitas, qua tenemur refertur circa proximum, id est theologica, cuius talis dicitur ex eo, qd refertur immediate circa Deum, qa proximus non est objectum illius virtutis, sed charitatis moralis. R. dd. a. qua tenemur refertur circa proximum propter proximum C. propter Deum N. ut ergo virtus aliqa sit theologica, sufficit si aliquod objectum sit Deus, ut patet in fide, qa refertur circa innumera a Deo distincta, modo tamen objecta scandaria propter Deum attingantur.

Obj. 2do. Amor sui est inordinatus, cum illum reprehendat Apostolus 2. Tim. 3. insabunt tempora periculosa, erunt homines se ipsos amantes, qa nos sumus objecta charitatis. R. dd. a. amor sui in Deo, et propter est inordinatus N. ex alio motivo Fr. de qa postea dicemus.

Pices. nemo proprie dicitur habere charitatem sibi ipsi. Dicitur ait Gregor. hom. 17. in Evangelia. R. ubi fieri mentionem charitatis, qa est amicitia stricte dicta, adeoqs reciproca, qa nonnisi inter duos haberi potest, ase id est essentiale charitati, ut sit amor amicitiae, et connotet fœdus amantem.

Pices. Tenemur corpus mortificare jejuniis etc. nam qui sunt Xti, carnem suam crucifixerunt Galat. 5. qa possumus subesse corpus delinquere; 2do. etiam damones et damnati sunt objectum charitatis, juxta D. Th. 2. 2. q. 25. qa profata non sunt objectum adæquatum. R. add. dd. a. tenemur mortificare corpus ex odio ipsius N. ex amore ut semper crucietur in hac vita id crucietur in altera, sed glorificetur cum anima C. ad 2dum dd. a. sunt objectum charitatis in se, et tanquam finis cui bonum volumus N. prout conducunt ad Dei justificam manifestationem C. sed ut sic non sunt ordinabiles ad beatitudinem, sub qua ratione tantum hic consideramus objectum charitatis.

2co. Objectum formale charitatis est Dei bonitas absoluta, qa in infinite bono est in omni genere entis, et perfectionis; unde ex eodem motivo diligimus proximum charitate theologica, ac diligimus ipsum Deum et consequenter est unus, idemque habitus charitatis inclinans ad diligendum Deum, et proximum propter Deum. Item no. Robr. Sme pars. Illud est objectum formale charitatis, qod est objectum beatitudinis cum ut sic sit magis satiativus. P. L. per charitatem volumus Deo

i.

ii.

iii.

iv.

v.

bonum, ut ipsi bonum est. Sed Deus sibi bonus est, sibi beatus, in se perfectus per totam bonitatem. S. T. charitas est omnium virtutum Theologicarum perfectissima, go motivum habet perfectissimum, atqi non potest dari perfectius, quam perfecta bonitas: go Probr 2da pars. est S. Aug. L. 4. de Trinit. c. 20. et una eademqo charitate Deum proximumqo diligimus, sed Deum propter Deum, nos autem, et proximum propter Deum. S. T. Charitas in proximum est virtus Theologica, go necessario debet habere pro motivo aliqod Divinum, atqi non est aliud imaginabile, nisi ipsa Dei bonitas absoluta propter quam et diligimus Deum: go.

18. Obj. Objectum charitatis debet esse supernaturale, cum charitas Theologica sit supernaturalis, sed Dei bonitas absoluta est objectum naturale: cum sub ista ratione sit principium rerum naturalium go R. N. M. nam sicut potest haereticq Deum diligere ut authorem gratiae et gloriae per charitatem naturalem, ita et nos ut authorem naturae per charitatem supernaturalem; de qua tandem tendimus in Deum propter infinitam ipsius bonitatem, abstrahimus, an sit principium rerum naturalium, aut supernaturalium, cum esset aque amabilis, si per impossibile non esset tale principium, et hinc patet non esse necesse, ut statuatur pro motivo charitatis Dei bonitas, ut pertinens ad ordinem rerum supernaturalium.

19. Dr. Deus, prout finis naturalis respectu nostri habet diversam amabilitatem ac prout est finis supernaturalis: go. N. N.a. quia fundamentaliter et a parte rei est eadem bonitas Dei ut finis naturalis, et supernaturalis; nam hi respectus sunt tantum quo rationis, non autem ex parte rei.

20. Neces. non tantum amamus Deum, qia bonus est, sed etiam qia sapiens, qia justus et. go ejus bonitas infinita non est sola objectum formale charitatis. R. N. Cq. qia bonitas, qae est objectum formale charitatis, non est attributalis, sed essentialis, continens quamlibet perfectionem in omni genere excellentis; unde quando Deus amatur ut sapiens, justus, amatur propter ejus infinitam bonitatem in illis attributis imbibitam.

21. Obj. 2do. Amare non proximum propter Deum, go proximum non ex eodem motivo diligimus, ex go Deum. pr.a. nullus amatur propter bonitatem sibi extrinsecam, atqi infinita Dei bonitas est extrin-

specd proximo: go. R. N.a. ad pr. d. A. nullus amatur propter bonitatem
sibi extrinsecam, & nullum ordinem ad illam habeat, C. & habeat, N. proxi:
mus autem multis titulis refertur, & go concludendum est, unam eam.
dem esse charitatem Dei, atq; proximi.

Dicendo esse charitatem Dei, atq; proximi. 22.

Dices: charitas in proximum est amicitia, Sed hoc postulat, ut amato
amicus propter se ipsum, go bonitas proximi, ex q Dei est motivum: ge
R. d. m. postulat, ut ametur propter ipsum eo modo, go amabilis est C. ne.
cessario ultimate N. quia q esse ultimate amabilis per charitatem theo.
logicam, quod tamen q impedit, quominus sit vera amicitia, cum ego ame.
tur proximus, cum ipsum Deo propter ipsius perfectiones ibi agendum,
gendam ulterius amorem in Deum refero.

Ibi. si amat proximum propter se, q habet amorem amicitiæ ga proxi: 23.
mum, Sed concupiscentiæ erga se, go si amat proximum propter Deum:
habet amorem amicitiæ erga Deum, q ergo proximum. R. N. C. Nego. est. quod
amans proximum
amans propter se, cessaretur ibi velle bonum, ita, ut ni esse commo:
dum speraret, q diligeret; amans autem proximum propter Deum sta diligit
bonum proximi et Dei, ut si per impossibile Deus q esset, adhuc proximo
bonum illud vellet.

Dices: amor proximi propter Deum specie differt ab amore Dei propter se. 24.
mum, go aliud est motivum hujus amoris et illius. R. d. a. differt specie ma:
teriali, et subordinata C. quia amans proximum propter Deum etiam mo:
vetur à bonitate proximi; differt specie formali, et ultimata N. quia utriusq;
actus specificativum formale, et ultimatum est bonitas Divina.

Dices: aliud est motivum colendi Deum, et aliud colendi Sanctos propter D. 25.
um, go etiam. pr. a. quia Deus colitur propter excellentiam increatam, qæ
fundat virtutem latriæ; et Sancti propter excellentiam creatam, qa fun:
dat virtutem dulie. R. N. Cq. Nego. est. quod actus sanctorum propter Deum
q habeat Deum ultimum specificativum ab excellentia divina; nam dq
propter Deum q est actus Religionis, Sed amoris habens pro objecto Dei
bonitatem et q excellentiam: si debet illud sumere ab excellentia Sanctis
propria; et sic reperiuntur hic duo motiva, et duo virtutes, quod q fit in
nostro casu, ubi per eundem amoris actum ordinatur bonitas proximi
ad bonitatem Dei.

Collgs. Lond. quod actus, qo diligimus Deum propter beneficia, q sit cha. 26.
ritatis, Sed gratitudo. 2do. nec esse charitatem actum, qo diligi:
mus Deum, quia non justificat, nobis providet, qia q sistit in bono
Dei, ut bonum Dei est, Sed ut nostrum est, et sic q est amor amici.
tiæ, Sed concupiscentiæ.

# An sit eadem Charitas via, et Patria

f. Pco. Licet eadem sit Charitas habitualis vię, et patria, alia tamen est specie actualis charitas vię, et alia patriæ. Nouno. Probr Ama pars. Ex 1. Cor. 13. Charitas ꝙ nunqam excidit, excidere et autem, si alia esset via, alia patria; nec valet dicere, charitatem nō excidere, ꝙa alia illius loco subrogatr specie distincta; in hoc enim casu nec evacuaretr fides, cuja ejus loco succedat scientia beatifica, ꝙd tamen repugnat Apostolo. 1. 2. Eadem, nor charitas habitualis et gratia sanctificans sunt unus, deinde realiter habitq, nō manet eadem gratia in patria, ac via, ꝙ et eadem charitas. Probr 2da pars. Sia charitas patriæ versatur circa Deum prout in se visum, et charitas vię in Deum absentem obscure, et per species alienas cognitum; atqi ista diversitas cognitionum in intellectu sufficit ad diversitatem specificam actuum voluntatis: ꝙ. pr. m. voluntas amat objectum prout ei representatr ab intellectu, ita, ut actus ejus specificetur nō tantum ex objectis terminativis et motivis, sed etiam ex medijs, modisq; conditionibq, quibus objecta attinguntr, et representantur, sed cognitiones illæ in via, et patria utpote abstractiva et intuitiva specie distinguuntr, ꝙ etiam. pr. Maj. nam in Causis physicis, in quibus approximatio ad passum est pura conditio, major, et minor approximatio variat interdum subjectum: liter effectum: nam ignis longe proxime approximatus producit ignitionem, minus approximatus vero calefactionem tantum, qui duo effecta specie distinguuntr; ꝙ etiam cum cognitio sit veluti intentionalis quędam approximatio objecti ad voluntatem, clarior, vel obscurior cognitio potest sufficienter inducere diversitatem specificam amorum. 1. 2. actus liber a necessario distingitr duo modo intrinseco, et essentiali, sed amor vię est liber, patriæ autem necessarius: ꝙ. 1. 2. Eadem veritas modo clara, modo obscura potest diversificare specie cognitiones, ꝙ etiam eadem bonitas modo intuitive modo abstractive proposita poterit diversificare amores. 1. 2. per amorem patriæ homo est formaliter beatus, cum in illo amore consistat essentialiter beatitudo, sed per amorem vię nō est formaliter beatus, ꝙ alius est amor vię, et alius patriæ.

1. Obj. Nō. Evacuabitur fides in patria, ꝙ et charitas. 2. Nō. Cq. Disp. est: ꝙ fides tendat in Deum modo imperfecto scilicet obscure, et indistincte, jam autem cum venerit ꝙd perfectum est, scilicet visio clara et evidens, evacuabitr, ꝙd imperfectum est, scilicet visio

obscura, charitas vero cum tendat secundum se in Deum absq; ullo
à modo perfecto, et imperfecto, seu à conditionibus presentiæ, et absentiæ
n° est, cur evanescat in patria.

Dices. Alius est specie amor viæ, et amor patriæ, go et habitus pr. Cq. 3.
qia taliter dependunt habitus, qualiter actus, go. R. N.a C. ad pr. d.
a. taliter dependunt habitus, qualiter actus, cum ab actibus
producuntur C. cum sint ab actibus independentes, et habeant se ad
instar potentiæ, ut habitus Theologici N.a nam sicut ab eadem po-
tentia procedere possunt actus specie distincti, ita ab eodem ha-
bitu Theologico actus diversi, ubi saltem objectum valde diverso
modo attingitur.

Obj. 2do. Actus specificantur ab objectis, sed idem est objectum mate- II.
rialis, et formalis amoris in via, et in patria nempe Deus bonus
go. R. D. M. specificantur ab objectis inadæquate C. adæquate Sb.
aliquando C. Lmaior N.a nam ibi requiruntur repræsentationes objecti di-
verso, etiam ab illis specificantur.

Dices. Voluntas tendit in objectum secundum se, abstrahendo à præsen- 5.
tia, vel absentia, go sive objectum amabile sit præsens, sive absens,
est idem amor. R. P.a. Voluntas tendit in objectum secundum se, idest
ut moretur ab ejus præsentia, aut absentia ad amandum C. id est, in
aliter tendit in objectum præsens, quam absens N.a

Dices. Cognitio respectu amoris est pura conditio objecti: go sive illa 6.
varietur, sive n°, n° variatur amor. R. D. cognitio est pura conditio
objecti nempe quasi una cognitio circa objectum n° differt essentialiter
ter ab altera circa idem objectum n° diversificant actum voluntatis
Conc. Secus N.a

Dices. Ex dictis sequeretur, quod etiam in via, si amem patrem meum, 7.
ut absentem, et ut præsentem, isti amores distinguerentur ab invicem spe-
cie; Sb. go. R. Fr. Maj. nam aliqui concedunt. Dispar. est: qia amor
naturalis objecti creati solum petit ut tale objectum præsupponatur
cognitum, sive dia intuitive, sive abstractive; at verus fruitio beatifica
necessario præsupponit cognitionem Dei intuitivam; hoc modo actus intui-
tivus necessario præsupponit etiam præsentiam objecti.

Collgs 1mo. Amorem viatoris quantumcumq; intensum n° posse attin- 8.
gere perfectionem essentialem amoris beatifici quantumcumq; remissi,
cum hic sit ultimus ordinis; posse tamen esse perfectior accidentali-
ter, seu magis intensus, nam B. 2do intensius amavit Deum in via,
quam quilibet beatus in patria. 2do amorem in patria cæteris
paribus esse intensiorem, quam sit amor viæ, nam objectum

proferens præsertim infinite bonum longe vehementius accendat voluntatem quam objectum absens. 2do. hinc patet quam Rath. tr. 9i minor est in regno celorum, major est illo id est Joanne Baptista, intelligendum esse quod actum: quia, ut dixi amor patriæ quantumcunque remissus prævalet esse, tialiter amori viæ; & tamen quod habitum; quia certum est, Joannem Baptistam sicut et multos alios habuisse majorem charitatem habitualem in via, quam in patria pueros cum sola Gratia baptismali defunctos. 4to. Non potest idem numero actus Charitatis vio perseverare in via; quia ille actus necessario de minus appretiativo in magis appretiativum muta, ri debet; talis autem mutatio fieri non potest sine mutatione totius entitatis in aliam; quia judicium practicum, cui commensuratur, etiam mutatur.

## Lo 7ma.

An, et quomodo augeatur, aut minuatur Charitas habitlis?

1. Prob. Imo. Potest augeri charitas, quamdiu sumus in statu viæ, et qidem per additionem gradus ad gradum. Nemo. Prob. 1ma pars Eccles 5° ne verearis usqo ad mortem justificari. 2. Petr. 3. crescite in Gratia. Apoc. ult. qi justus est, justificetur adhuc, unde Ecclesia petit a Deo Dominica 3ia post Pentecosten: fidei, spei, et charitatis augmentum. P. 2. quamdiu viximus, semper viatores sumus, non. ergo ad terminum tendimus, non corporis gressu, sed mentis affectu contrarium tamen fieret, si ultimum perfectionis statum attingeremus: go. Prob. 2da pars. quia sententia nostra sensui communi ita est conformis, ut omnis, qi nihil etiam de Philosophia audivit, interrogatus, quomodo augeatur calor in manu? idem est de charitate in anima? et responsurus: per accessum novi ad priorem, sicut augetur aqa per novam advenientem; Caterum certum est in nostra sententia augeri habitum charitatis per quemlibet actum meritorium Gratia, cum secundum nos Gratia, et charitas Rht eadem habitus.

2. Dico 2do. Augetur habitus charitatis per quemlibet charitatis actum etiam habitu remissiorem; et idem eodem instanti, qo elicitur actus charitatis. Nemo. Prob. 1ma pars. quia quilibet actus charitatis meretur augmentum Gratiæ, ut concedunt adversarij, et docet Trid. Sess. 6. C. 16. imo et Scriptura cap. 9. Marci, ubi calix aqa frigidæ datus in Xti nomine? quod est opus charitatis valde remissum? promittitur merces Gloria, ideoqo et Gratia, cum hæc sit semen illius, atqi nulla est ratio, cur per actum charitatis augeatur Gratia, et non charitas, cum secundum nos Rat idem habitus; go. P. 2 unde liqueret, quod eliciens actum charitatis intensum ut duo posset mereri augmentum charitatis,

etx eliciens intensum ut quinque ꝺ mereri, ꝙd est absurdum: go · ℔ prob. quia posset fieri, ꝙd operans ut Deus haberet habitum ut unum, et operans habitum ut quinque haberet habitum ut ℔; go casu meretur primus, quia haberet actum intensorem habitu; et ꝺ mereretur secundus, eo, ꝙd in tertio esset habitus, quam actus. Probr 2ª pars. quia nulla est ratio, cur augmentum illud differatur; et certe ꝺ peccatori eliciendi actum contritionis perfecte statim conferatur Gratia, ꝺni justo eliciendi actum charitatis statim conferetur charitatis augmentum, presertim cum hic mereatur de condigno, ille tantum de congruo.

Dico 2do. De lege ordinaria ꝺ potest minui charitas habitualis. 3. Hæres. Probr. ꝺ posset minui, aut per peccatum mortale, aut per venia. le; cum nil aliud possit assignari; atqui per neutrum potest: go. pr. min. ꝺ per mortale, cum illam totaliter deprimat, ut statim dicemꝫ, ꝺ etiam per veniale, quia per primum veniale tollatur unus gradus, aut semigradꝰ charitatis, per secundum tolletur secundus, et sic deinceps, ita, ut possit quis privari omni charitate, sicqꝫ damnari sine peccato mortali, ꝙd est contra positam Dei legem, qi licet ꝺ statuere potuerit, de facto tamen ꝺ fecit; unde Dum D. Aug. Epist. 265. ad Seleucianam sic logitur de venialibus. ꝺ collecta contra nos fuerint, ita nos gravabunt, et oppriment, sicut unum aliquod grande peccatum; ꝺ vult per multa venialia tolli charitatem, sicut tollitur per unum peccatum mortale, alias occiderent animam, ꝙd tamen negat Rom. 12. de sanctis; ꝺ tantum vult, ꝙd sicut unum mortale suo pondere in aliud trahit, ita et ingra. via trahent venialia multiplicata justa illud: qi spernit modica, pau. latim decidet. Intendunt tamen venialia minuere fervorem, et exercitium charitatis qia sicut per opera charitatis debilitatur cupiditas, ita per venialia cupiditatis opera debilitatur charitas, difficiliusqꝫ in suos actus prorumpit ob generatos inde habitus vitiosos, et denegata uberiora Gratia auxilia.

Dico 4to. Tollitur charitas per quodlibet peccatum mortale. Est 4. de fide. Probr. Rom. 6. stipendia peccati mors. Jacob. 1. peccatum, cum consummatum fuerit, generat mortem, atqui ꝺ generat mortem corporis, ut experientia convincit, go mortem animæ, ergo tollit vitam ipsius, qa est Gratia, in charitas, unde Dum dicitur 1. Jo. 3. charitas nunqam excidit, qia morienti cum illa eam Christus in bea. titudine, excidit tamen, quandoque tempore vitæ per peccatum mor. tale, Dum autem Cantic. 8. legitur: aqæ multæ ꝺ potuerunt

extinguere charitatem, ubi fit meatio d' quorumlibet peccatorum, sed ubi, quamaqua multa contradictionum, tormentorum, blasphemiarum, n' potuerunt impedire, qo minus pro Ecclesia sponsa sua sanguinem et vitam in Cruce funderet, tandem cum Rom. 8. legitur: Certus sum enim, quia neq; mors neq; vita --- neq; Creatura alia poterit nos separare à Charitate Dei, sensus est, quod nulla quidem Creatura nos separabit à charitate Dei, bene tamen propria voluntas, si relicto Creatore ad Creaturam convertamur.

D. 3.ª 3.ª 3.ª

An, Lodo, et Lando obliget præceptum Dilectionis DEI?

1. Not. Certum est 1mo Charitatem habitualem necessariam esse necessitate medij omnibus tum adultis, tum parvulis, cum sine ejus infusione n' remittatur peccatum, nec alius obtinerī possit. 2do. charitatem actualem parvulis n' esse necessariam, cum ejus sint incapaces et possint per baptismum et fidem salutem consequi. 3io. præceptum charitatis negativum obligare omni tempore, cum nil unquam agere liceat quod Dei, proximiq; charitati adversetur. Verbis igitur de actu charitatis erga Deum; porro alij docere n' erubuerint præceptum charitatis erga Deum n' esse speciale, et ab alijs distinctum; alij docuerint illud præceptum obligare, sed raro, vel etiam semel in vita, alij tandem docuerint, præceptum illud quatenus affirmativum obligare semper, et pro semper, ita ut peccaminosa sit actio omnis, qa virtualiter saltem ad Deum n' referatur ex motivo charitatis.

2. Dco 2do. Datur præceptum speciale, et ab alijs distinctum Diligendi Deum etiam actu interno. Communis. Probr. Illud præceptum est speciale, et à cæteris distinctum, quod respectu aliorum est primum, et maximum, vel à quo omnia alia pendeat, atqui præceptum charitatis erga Deum 1mo est respectu aliorum primum et maximum Matth. 22. Diliges Dominum Deum tuum --- hoc est maximum, et primum mandatum. 2do abeo cætera omnia pendent: in his duobus præceptis, de Dilectione Dei, et proximi, universa lex pendet, et prophetæ; et ne dubitares etiam amorem internum requiri, additur: ex toto Corde tuo, et in tota anima tua. Hinc Theol. Dmj merito damnarit Hanc. propos. homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, et charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium 3o. nisi Charitas actualis adultis rationis potentibus est necessaria necessitate medij, qa et præcepti. pr. a. et 1. Joan. 3. qi n' Diligit manet in morte, et 1. Cor. 13. Si habuero omnem fidem, ita, ut montes transferam, charitatem autem n' habuero, nil sum; atqui fides est necessaria ne-

necessitate medij, go a fortiori charitas.

Nico 2do. Amor, qi maximo, et hoc mandato precipitur, debet esse primo 3.
summus, seu super omnia objective, qia S. bonum volumus creatura,
qia bona est, go debemus plus boni, q ipsa laudis, gloriæ, honoris Deo
deferare, quam omnibus Creaturis simul, cùm omnes simul infinitè
superet bonitate. 2do. Debet esse summus appretiative, ita, ut Deum
plus amemus, quam nos ipsos, et Creaturas omnes, malimusq;
privari omni bono creato, et pati godvis malum, quam Deum
offendere, saltem graviter; hoc patet ex Matth. 10. qi amat Patrem
plus, quam me, n est me dignus; et hunc amorem exigit summa, ac
infinita Excellentia bonitatis Divinæ; nam cùm Deus sit per suam
Essentiam infinite bonus, et finis ultimus omnium, nulla Creatura
Essentiam infinite bonus, et finis ultimus omnium, nulla Creatura
potest ei affectu, et adhæsione præferri, aut agari sine gravi ejus
injuria, et contemptu. 3io. amor Dei debet esse efficax et universa-
lis in suis affectibus, hoc est, debet ita voluntatem afficere, ac fo-
vere, ut semper sit parata ad servanda omnia præcepta, et vitandum
omne peccatum saltem mortale. Unde amor ille Dei continet propos.
tum saltem virtuale efficax servandi omnia alia præcepta; amor enim,
qi præcipitur, est amor ex toto corde, ex tota anima, et ex tota fortitu-
dine; et hinc dicitur Joan. 14. si diligitis me, et mandata mea
servate -- qi habet mandata mea, et servat ea, ille est qi diligit me.
4to. amor Dei debet esse purus sin motivo, nam ejus motivum est
Deus ipse absolute, ac in se spectatus, seu ipsa Dei infinita amabilitas
et absoluta bonitas; Unde S. Bernard. l. de diligendo Deo ait: Causa
diligendi Deum Deus est. an autem amor Dei debeat esse summus, et
super omnia intensive, seu cum majori intensione, vehementia, et cona-
tu, quam omnes Creaturas? non conveniunt PP. S. Hieron citatus pro 1. sco-
tum affirmat, eo, qd debeamus Deum diligere ex tota anima, et ex tota
fortitudine; iterum est S. valde conducens amare Deum etiam inten-
sive magis, quam Creaturas; tamen communiter negant Theologi. S. ait P.
Antonius: qia intensio ex Charitatis perfectio dum accedentalis, et sine
majori illa intensione servatur præceptum de debito charitatis eo modo,
qi satis S. ut charitas erga Deum sit re, et opere efficacior, quam amor
cujuslibet objecti, præceptum autem diligendi Deum ex toto corde intelli-
gitur de totalitate appretiationis, non intensionis; appretiatio vero con-
sistit non in vehementia, et conatu affectivo, sed in libera præelectio-

,ne, et prolatione; Caterum quado affectus ergā Creaturam actu obsistit amori Dei appretiative summo. tunc opus est maximo conatu voluntatis, ut Deus super omnia ametur.

11. Obj. Contra 1. Præceptum de dilectione Dei nō exprimitur in decalogo. go. R. D.a. Explicite C. implicite Nō. eo ipso enim, quō ponatur: Ego sum Dñs Deus tuus statim ratio naturalis infert ipsum esse colendum, diligendum.

5. D. Præceptum charitatis Dei per aliarum observationem impletur, go est speciale. pr. a. ex Joan. 14. qi habet mandata mea, et servat ea, ille est, qi diligit me; unde chrysost. etiam hom. 74. in Joan. ait: hāc esse dilectio, credere, et parere dilecto. R. N.a. ad pr. Dico: hoc verum esse sēm. ter mandata habentur hoc: diliges Dominum Deum tuum. et certe minum est, quō alia præcepta essent specialiter observanda, et tamen, quō est maximum, et primum Matth. 22. ē esset observandum specialiter.

6. Dico: D. Bern. serm. 50. in Cantica, ubi, postquam dixit: est charitas in actu 1: nempe interno, ut ē explicat 1 et est in affectu: concludit: ubi mandatur ad meritum, ista in præmium datur, go agnoscit præceptum amoris externi, nō interni: R. S. Doctor in illo sermone triplicem distinguere affectionem: quam Caro gignit, quam ratio regit, et quam cordis sapientia: prima fidem act dulcis, sed turpis; secunda sicca, sed fortis, ultima præpinguis, et suavis est; hanc affectionem negat esse præceptam utpote difficiliorem homini natori ob continuas distractiones; nō tamen negat de secunda, ut sat insinuat ibidem; Porro D. Thom. 2. 2. q. 44. art. 6. dum ait: qia in via hoc præceptum 1p. de dilectione: 1 nō implet, nil contrā dilectionem agens nō peccat mortaliter; Silva vult nō peccare mortaliter cum, qi primum mandatum in via perfecte nō implet, sicut impletur in Patria, quō verissimum est.

7. Dico 3io. Præceptum charitatis affirmativum nō obligat semper et pro sem. per, ita, ut teneamur omnia prorsus opera nostra in Deum ex motivo vere charitatis referre; quamvis S. Bernardinus conflium, omnes actiones nostras in Deum referre. Henno. Char. Probr Luc. 17. v. 29. et 30. relinquenti domum vē parentes &c propter regnum dei promittitur vita aterna, nulla facta mentione relationis in Deum, go signum est, nō esse debitam omni actioni. 2do. Aug. serm. 50. de tempore ait: charitas alia est divina, alia est humana; alia est humana licita, alia illicita; -- primo ergo loqor de humana licita, qa nō reprehenditur, atqi reprehenderetur, si omnes actiones nostræ deberent fieri ex motivo charitatis. 3io Ex opposita sententia sequeretur 1mō. omnia opera infidelium, imo et fidelium in statu peccati manentium esse peccata, atqi hoc est contra Sess. 6. rum Damnantem hanc propositionem:

omne, quod non est ex fide etiana supernaturali, qa per dilectionem operatur, peccatum est; Secundo quo actum, qo quis operaretur propter vlam beatitudinem, et retributionem esse peccaminosam, atqi hoc est contra Bead. Resp. B. Can. 36. Siquis dixerit justificatum peccare dum intuitu eterna mercedis bene operatur, anathema sit, et contra Alex. 8um damnatam has propositiones: Tertatio, qa quis delectatur malum, et prosequitur bonum mere ire, ut coelestem obtineat Regnum, non est recta, nec Deo placens. Item quique etiam aterno mercedis intuitu Deo famulatur, Charitate non caruerit, vitio non careat, quoties intuitu licet beatitudinis operatur. Dic. Secundo quo actum; qo quis delectatur peccatum precise ob metum poenae esse malum, atqi hoc contrariatur Trid. Sess. 4. Can. 6. et Sess. 14. c. 4. item S. Aug. ut fuse demonstratr in Tract. de poenit. Confirm. actus aliarum virtutum moralium elicitj ex alio motivo quam charitatis, sunt honesti, et moraliter boni; nam damnata est hac propositio: omnia opera infidelium sunt peccata, et philosophorum virtutes sunt vitia, atqi si teneremur omnes actiones nostras ex motivo charitatis ad Deum referre actus virtutum moralium elicitj non ex charitate essent mali, et virtutes philosophorum infidelium sunt qi non supponuntur habere habitum charitatis essent vitia. S.T. Dantur actq indifferentes etiam in individuo, ut docet in Trot. de actibus human. atqi tales actus non referuntur ad Deum ex motivo charitatis, qo debeant esse peccata, quod tamen in citato Tractatu negavimus, Interim notandum est, quod hac quastio multum differat ab illa an dentur actq indifferentes; nam hic pariter, an actus nostri debeant referri ad Deum ex motivo charitatis, ita, ut necesario presupponant habitum charitatis, et hoc ipso non solum sint moraliter honesti actus, sed etiam meritorij ad aternam vitam; econtra ibi quaritur, an possint elici actus aliqi, qi nego referantur ad Deum ex motivo charitatis, nego intendatur ex fine honesto alicujus virtutis, et tamen non sint mali morales: inter ex fine honesto alicujus virtutis, et tamen non sint mali morales; inter quos non sint meritorij, in confesso est apud omnes. Caterum cum P. Antoine asero, qd omnes actiones nostras generatim ad Deum ex objecto charitatis referre teneamur tano, quod urget praceptum amandi Deum propter se, ut finem ultimum rerum omnium. Nunc probus vir apud S. Thom. et alios.

Obj. Mandato primo: diliges Dnum &c. incipitur, ut Deum omni momento vide 8. nostra actu vel virtute propter ipsum diligamus. p.a. ex S. Th. 1.2. q. 100. art. 10o. Sub precepto charitatis continetur, ut diligatur Deus ex toto corde, ad quod pertinet, ut omnia referantur in Deum, et ideo praceptum charitatis adimplere homo non potest, nisi etiam omnia referan.

ter in Deum. 4. N. a. nam preceptum illud est affirmativum, adeoq; non obligat semper, pro semper. probe C. N. q. textu enim legitr, preceptum dilectionis n posse impleri pro tempore, q obligat, nisi homo tunc omnia sua in Deum referret propter se dilectum; sed n tale legitr hominem debere omni tempore suas bonas actiones in Deum referre.

9. Dices. 1. Cor. 10. sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. et c. 16. omnia vestra in charitate fiant. R. Ligno cum D. Bonav. dari ibi consilium saluberrimum prout datur c. 7. ubi legitur: soluta es ab ugore, noli quærere (unde quando dicit Aug. l. de correptione, et grã c. 3. præcipit Apostolus dicens, omnia nostra in charitate fiant; q præcipit — intelligit, docet, instruit, dat præcepta, id est regulas vitæ perfectioris. 2do. Apostolum timere ibi Dei gloriam late, seu pro ea, qa Deo accidit q ea, quæ bene operamur, quasi diceret: ita semper agite, ut inde glorificetur Deus; sicut enim honorantur superiores eorum præcepta ad amussim observamus, ita et Deus.

10. D. Aug. lib. de gratia, et libero arbitrio sic habet: ut quidquid putaverit homo bene facere, si fiat sine charitate, nullo modo fiat bene, et l. 14. contra Julianã c. 3. Sine amore Creatoris nullo quidem bene utitur Creatura. R. per hos, et similes textus fieri mentionem charitatis latè sumptæ, seu sumitur ibi charitas pro bona voluntate ex objecto seu secundum se, sic Aug. lib. de gratia Xti c. 21. quasi vero aliunde bona voluntas, quam charitas, vel vult bona opera sine charitate n fieri, ut oportet, ad salutem.

11. Dices. Aug. lib. 4. contra Julian. c. 3. ait: de tali dogmate non in Deo gloriari, solus impius negat esse peccatum. 2do. sicut Deus n est perfectissimus in ratione principii, si omnia ab ipso n procederent, ita nec esset perfectissimus in ratione finis, si omnia ad ipsum referri n deberent. R. ad 1mum. quid n in Deo gloriari n simi negative sed contrarie id est contra Dominum, sic gloriari in pravo fine; quam ibi contra Julianum agit, qi noluit admittere, quod vitiantur virtutes ex pravo fine. ad. 2dum. dis. 1ã partem ant. si n deberent omnia ad ipsum referri, id est, si posset aliquis ad alium referri tanquam finem ultimum C. id est, si n teneretur operans omnia ad ipsum referre actualiter, vel virtualiter. N. plures objectiones apud S. Thom. Char. vide. Hic solum observa, si in contrarium asserantur Patres, dic eos loqui vel de charitate late sumpta, prout co-

, incidit cum bona voluntate, vel de operibus ut oportet ad salutem,
vel tantum insinuant conjectum saluberrimum; interim si contraria sen-
tentia esset vera, tunc omnino nullus daretur actus indifferens in
particulari.

Dco 4to. Praeceptum affirmativum charitatis Ad Debito obligat § 12.
semper Probr. Deut. 6. Diliges Dnm Deum tuum --- erunt que
verbo hac, qo ego precipio tibi hodie in corde tuo, et narrabis ea fi-
lijs tuis, et meditaberis in eis sedens in domo tua, et ambulans in it-
nere dormiens, atq consurgens; unde sic arguo: Frustra aliqod praec-
tum esset crebro meditandum nocte scilicet, et die, in domo, in iti-
nere, nisi crebro esset implendum; atqui ex allato textu praeceptum dilec-
tionis Dei est meditandum die, ac nocte, in domo, et in itinere, go se-
quitur obligat, et est implendum, unde jure merito Alex. 3tius, et Jano-
centius 11mus hac proposit. damnarunt. 3tia: praeceptum amoris
Dei per se tantum obligat in articulo mortis. 4ta: an peccet mortali-
ter, qi actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret? condem-
nare nl deberem. Rsd. probabile est ac singulis quidem rigorose qui-
quenijs per se obligare praeceptum charitatis in Deum. 4ta. tunc solum
obligat, quando tenemur justificari, et nl habemq aliam viam, qa justifi-
cari possimus. 5tio

Dco 5to. Praeceptum charitatis sub mortali, et per se obligat adaman. 10.
dum Deum 1mo. ubi primum moraliter loquendo infans usum rati-
onis attigit, statimq ipsi proposita est Divina bonitas super omnia prop-
ter se amabilis, qui rationem accipit homo, ut deliberet de fine suo
ultimo, ad quem se debeat super omnia convertere, quamprimum potest
hoc enim est negotium negotiorum, cui per totam vitam debet pro ca-
pacitate se applicare, est enim primum et magnum mandatum, unde Pa-
rochi parentes graviter tenentur suos docere obligationem, et modum
eliciendo actus fidei, spei, et charitatis. 2do. obligat, cum qis versatur
in probabili mortis periculo, etiamsi sacramenta suscepta sint, ait S.
Antoine, ratio est, qia homo tunc magis ultimo fini suo se per amo-
rem conjungere debet, qo fini illi magis appropinquat: nam ait
Apost. Rom. 14. Sive vivimus, Domino vivimq, sive morimur, Domi-
no morimur. 3tio Cum actus charitatis necessarius judicatur
ad vitandum peccati mortalis periculum, vel ad vincendam
gravem tentationem, nam qi charitate Dei tenemur, ejus

offensam vitare, per media ad hoc necessaria. 4to. Saepissime in decretis vitā, ut mox probatum; toties autem vitra animum per se obligat, ñ posset facile determinari opinione Scoti ab omnibus approbatur et laudatur, qi docet aliud praeceptum obligare singulis dominicis et festis diebus; quia dies festi non sanctificantur, nisi Deum colendo. qis vero est cultus ejus, ait Aug. l. 12. de trin. c. 11. ni amor ejus.

14. Pco Ro. obligat per accidens Imo. quando qis culpa mortalis contrahens, nec habens copiam confessarii teneatur celebrare, vel sacramentum quodvis conficere, aut suscipere, nam tunc obligatur ad actum contritionis perfectae, qua excludit actum charitatis.

2do. totiens Deum blasphemijs impeti, vel gravem aliqm scelere offendi videmus exemplo Davidis, qi de seipso dicebat Ps. 118. tabescere me fecit zelus meus, qia obliti sunt verba tua inimici tui, zelus autem dei sui amore esse ñ potest. qio. addit S. char. orationem dominicam vel mendaciter recitari, vel ñ recitari sine aliquo actu charitatis, quod enim lingua nostra exprimit dicendo: sanctificetur nomen tuum, nisi nos ante omnia expetere debeamus gloriam, quod sonant illa verba: fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. Addit D. Cyprianus lib. de oratione dominica: voluntas dei est, quam Jesus et docuit, et fecit --- Deum toto corde diligere, charitati ejus inseparabiliter adhaerere.

## Lo qna.

### An sit praeceptum diligendi se ipsum, et proximum etiam inimicum?

1. Pco Imo. Teneamur nosmet ipsos diligere. Est certa. Probr. Math. 22. diliges proximum tuum sicut te ipsum; ubi dilectio sui proponitur tanquam regula ad dilectionem proximi. 2do. Ex Patribus Aug. lb. 1. de doctrina chri c. 22. ait, quatuor esse diligenda: unum, quod supra nos est, ut supra. quod. 3a pro. 10. S. Bern. tract. de diligendo deo precepto ñ dicitur, sed natura inseritur, quibus verbis indicat ñ esse idem praeceptum positivum dilectionis sui, esse tamen praeceptum naturale. 3. Si teneamur proximum diligere, qia nobis est in natura, ac beatitudine conjunctus, a fortiori teneamur nosmetipsos, cum magis simus nobis quam proximo conjuncti.

2. Pco 2do. Extat praeceptum speciale diligendi proximum ñ tantum actu externo, sed et interno. Communis. Probr. 1a pars. Math. 22.

Secundum autem ſ. mandatum ſ. Hæc eſt hæc, diligas proximum tuum
Joan. 13. mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. et 1. Joan. 4.
mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem ſuum.
S. 2. quod volumus nobis fieri; debemus et proximo facere, atqui vellemus
ab aliis aliqui; ex quibus patet hoc præceptum eſſe juris Divini poſitivi, et
naturalis. Probr 2a pars. Joan. 13. jubemur proximum diligere, ſicut
illi dilexit nos. et Math. 22. Sicut ſeipſos; atqui dilexit nos illi
actu interno, et eodem actu debemus nos ipſos diligere, qo et proximum
quod expreſſius declaratur 1. Pet. 1. In fraternitatis amore ſimplici ex
corde invicem diligite; unde merito ſunt damnati ab Innoc. 12. Prop.
gentes propoſit. 1a teneamur proximum diligere actu interno, et formali.
Item præcepto proximum diligendi ſatisfacere poſſumus per bonos
actus externos.

Inf. Min. Hoc præceptum complectitur omnes creaturas rationales D.
ejusdem nobilem beatitudinis capaces; nam ij omnes, et ſolæ charitate
Divina amari poſſunt, et debent, quibus debemus, et poſſumus propter
Deum velle communem bonum beatæ, in cujus communicatione, et capa-
citate fundatur dilectio charitatis; ac proin complectitur omnes
Angelos, ac homines beatos, animas in Purgatorio detentas, et omnes
homines viatores, quæ ſunt juſti, amici, conſanguinei, catholici, quæ pec-
catores, inimici, extranei, et infideles. unde tenemur omnes omnino
homines in universali amare nullo excepto; in particulari vero hos
determinate, quibus opitulari debemus. unde ſolæ dæmones, et ho-
mines jam damnati excipiuntur, qui ſi ſunt beatitudinis incapaces.

Inf. 2do. Hoc præceptum ſaltem affirmativum obligat ad amor- H.
dum proximum propter Deum amore benevolentiæ affectivo, et effec-
tivo, ſicut nos ipſos amamus in idem. Secundum omnimodam æqua-
litatem ad ſecundum ſimilitudinem; ita ut idem bonum proximo veli-
mus, et ei quantum poſſumus, procuremus in neceſſitate, quod tene-
mur nobis velle, et eidem præcipuè beatitudinem æternam,
ac media ad eam neceſſaria; ſecundario autem bona temporalia ne-
ceſſaria ad vitam corporalem convenientem conducentia.

Inf. 3io. Hoc præceptum obligat ad eliciendum actum internum S.
amoris ſaltem in vita, et etiam ad exercendum externum, ubi effec-
tivum amorem; certo tamen non poteſt tempus determinari, quo præ-
ceptum dilectionis proximi per ſe obliget, ſed cum ſæpius obliget,

monendi sunt fideles, ut attente recitent orationem Dominicam; per hanc enim perficiuntur elici possunt actus dilectionis erga proximum. per accidens autem actus interni dilectionis proximi obligat Amodum gravis urget odij tentatio, qa absq; actu dilectionis nō potest superari. 2do. cum videmus proximum gravi injuria affici in bonis sive corporis sive animi, sive fortunæ. 3tio. toties ex præcepto charitatis debemus proximo succurrere, vel onera ejus portare, toties internum illum affectum nos elicere oportet.

6. Exp. 4to. Hoc præceptum, quatenus est negativum, vetat pro gravi tempore odium, et omnes actus oppositos amori benevolentiæ; ne scilicet proximo ungam velimus, optemus, inferamus malum spirituale, nec etiam temporale; porro duo sunt regulæ universales Catholicæ hujus præcepti; pro affirmativo omnia, quæcunq; vultis, ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Math. 7. pro negativo: qd ab alio oderis tibi fieri, vide, ne tu aliquando alteri facias. Tob. 4.

7. 2do. Dlo. Præceptum charitatis erga proximum obligat etiam erga inimicos, perinde, ac sit tales nō essent. communis. Probatur. Exod. 23. Si videris asinum odientis te succumbere sub onere, nō pertransibis, sed sublevabis cum eo. Prov. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitierit, da ei aquam bibere; et ne putes, tantum externos actus præcipi Math. 5. legitur: diligite inimicos vestros, benefacite eis, qui oderunt vos, et orate pro persequentibus, et calumniantibus vos. unde D. Chrys. hom. 19. operis imperfecti in Math. c. 5. ait: diligi inimicos fides præcipit. S. L. jubemur diligere proximum, qo et inimicum, cum sit et ille proximus, pro solvendis objectionibus.

8. Nota 1mo. Math. 5. legitur quidem: diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum; verum hæc ejus dictum antiquis, nō à Deo, nō à Mosse, nō à Scriptura, sed à scribis, et phariseis male interpretantibus Levit. 19. diliges amicum tuum, ex qo sciebant inferebant: odio habebis inimicum tuum. 2do. Deus quidem impossibilia nō jubet. est inimicos diligere, etsi videatur impossibile naturæ sibi relictæ, nō tamen naturæ per gratiam adjutæ, sic enim fecit Paulus in Abydon, Stephanus in lapidantes, imo et Deus in suos occisores.

9. Infer. 1mo. Ex charitate obligamur erga inimicos generatim ad ea omnia, ad qa teneamur erga proximum modo supra explicato; speciatim vero teneamur 2do. omne in nos odium, ac vindicta affec-

tum deponere, et omnes offensas, ex corde eis remittere, licet veniam
ni petant, imo in odio contra nos perseverant & Matth. 6. d. Si non dimiseritis
hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra, unde nunquam
licet ex velle malum, ut eorum malum, nec de malo, ut eorum malo
gaudere, vel de eorum bono ut eorum bono dolere, hoc enim sunt actus
odii. 2do. tenemur eos non excludere ab uno actu interno charitatis,
quem erga proximum elicimus, sed eos in eo generatim includere, imo in
particulari hos vel illos, nec determinate diligere, quoties periculum est
ne ob gravem injuriam acceptam eos diligimus, eisque malum optemus,
ut sæpe contingit. 4to. ut inimicis ex interno affectu exhibeamus
communia dilectionis signa, quæ aliis communiter hominibus ejusdem
conditionis exhibere solemus; unde graviter peccaret, qui inimicum
excluderet ab eleemosynis, quæ certis hebdomadæ diebus fiunt om-
nibus pauperibus, pro eis ad januam sese offerentibus, vel à salutatio-
tione, vel ad interrogata responsione; vel à mercium expositarum
emptione. Dixi: communia signa: specialia quippe signa benevolen-
tiæ, talia sunt visitare, familiariter colloqui, ad convivium invi-
tare regulariter loquendo ut teneamur inimicis exhibere extra ca-
sum necessitatis. Dixi: regulariter loquendo: quia in quibusdam casibus
specialia illa dilectionis signa inimico, quamvis prior offenderit
præstare teneamur. Nimò. cum ea spes probabilis affulget Deum
orandi, Sibique reconciliandi proximum, alias in odio, et inimicitia
perstiturum, vel etiam magis graviorem injuriam quia ex charitate tene-
mur grave damnum proximi præsertim spirituale, licet ex eius cul-
pa obveniens impedimentum vel tollere cum possimus. 3tio. Inimi-
cos ante injuriam illebamus salutare ad conversationem admittere; eadem
benevolentiæ specialia signa post injuriam illatam teneamur præsta-
re, nisi circumstantiæ speciales aliud patuerint, vel ab eo excusent; quia
eorum signorum denegatio esset circumstantias speciales censetur com-
muniter signum odij, vindictæ, vel ultionis, ac proin odij homitem ab-
ministrat, populumque scandalizat, quod charitati maxime adversatur.
Dixi: nisi circumstantiæ: prout postulare videntur Inno. 4. prudenter
existimetur, quod inimico profutura non sit specialis illa benignitas
nostra, imo potius obfutura, eo, quod ea sit absurdus, ut pejor fiat
2do. si inimicus provocatur ad meliorem mentem potius reducendo,

a noviisq injuriis revocandus Ignorum Bonum Specialium omissione
qia tunc charitatis est, illa omittere.

10. Inf. ulterius 3mo. st inimicis in recessitate constitutis opitulemur,
et Damnum ipsis alias imminens in honore, fama, pecore, et bonis
fortunae impediamus; Dum sine gravi nostro Damno possumus; sic enim
nobis finis vellemus, et sic praecipit Xtus Matth. 5. benefacite his, qi od.
runt vos. 2do. ut inimico veniam petenti etiam statim post accep:
tam injuriam ceteriora benevolentiae, et condonationis Signa privatq
quisque exhibeat; tunc enim horum omissio reputatur quidam odij Sig:
num, vindicta, et Scandali Causa ad majorem rancorem, et odium pro:
vocans inimicum. Dixi 3mo. statim post acceptam injuriam; sic enim
praecipit Xtus. cum dicit Luc. 17. Si Septies in die peccaverit in te
frater tuus: et Septies in die converssus fuerit ad te dicens: poe:
nitet me, dimitte illi, atqi vult statim dimitti, qi vult Septies in
die dimitti. Dixi 2do. privatus quisque, qia qivis ligarior offensio
aligando correptionis, et aliorum exemplis Causa potis externa condo:
nationis Signa differre, modo in corde dimittat, et charitatem servet;
qia ad amoris potius Signum est, quam odij utpote tendens in bonum
Subditi, vel Communitatis; multa tamen privatia in eo requiruntur,
ne plus aqo Subditus jacerbetur.

11. Inf. adhuc 1o. si alterum injuste offendit, tenetur veniam petere: nam
id exigit ratio justitiae; quod si duo mutuo offenderint, tunc si offensio
sit aqalis gravitatis tenetur reconciliationem petere, qi prius of
fendit; qia qi prius lapsus fuit, prius jus habet exigendi Satisfactio:
nem; si autem offensio sit inaqalis, tenetur ille, qi gravius offendit,
nam gravior offensa pravalet priori minus gravi, et sic prius compensa:
ta est; et excessus ille est quasi nova injuria, qa novum jus laso dat
exigendi Satisfactionem. 2do. non tenemur inimico remittere Satisfactio:
nem debitam V. g. honoris, famae, vel pecuniae, qia cum exigere id est vin:
dicta. Sed ipse juris; iam injuriam passus habet jus ad congruam Satis:
factionem, et jus illud per legitimam potestatem prosequendi; et hac com:
peasatio non expetitur, quatenus est malum inimici, Sed quatenus in nos:
trum bonum justum cedit, et malum nostrum injustum expellit;
nec adversus illum licet instituere actionem tum civilem, tum cri:
minalem, modo id non fiat ex odio, aut vindicta; civilem Scilicet, ut
Damnum illatum compensetur, criminalem vero ex amore publico
justitiae; caeterum plerumq modus vacat peccato, cum

pauce amore justitie #dicantur, plurimi inducta splenda desiderio.
Zafer. Saro laga agam ad privatum arbitrum satisfactionem ab ini. 12.
mico oblatam ordinarie teneatur acceptare ex precepto charitatis; qa
vetat, ne qis alteri faciat, qđ sibi notabiliter fieri n vult. Dixi ordi-
narie: qia quandoq necesse est, satisfactionem injuriarum prosequi apud
judicem, et hoc tmum s reus Reipublica noxius ob continuas, qas ex-
citat, rixas, et hac correctione indigent, ut alios similiter injuriare
desinad. 2do. s ita gravis esset offensa, ut infamia, qa in totam reci-
dit familiam, n posset absq hac juridica satisfactione deleri.
Collgs 3tio. Non est obligatio petendi veniam 3tio si injuria n fuerit 12.
gravis, aut s alter intulerit graviorem. 2do. quado aliter laso potest
satisfieri, v.g. per pecunias, vel per alia signa honoris, vel amicitia per
interpretionem aliorum. 3io. quando injuria mutuo se compensant.
4to. quando laesus petitionem veniae n audiat, vel censetur remittere.
5to. s laesus per illam magis exacerbaretur. 6to. quado apud aliquos
v.g. nobiles viros illa in usu n est, sb aliter fieri sblet reconci-
liatio. 7mo. quando offendens est longe superior offenso, nisi forte exor-
bitatio injuria urgeret, ut etiam a subdito veniam peteret. 8vo. qan.
do alter exigit inquietam humiliationem, nam ad extraordinariam,
et ad arduam n teneris ante sententiam judicis.
Collgs 2do. Sqis moraliter certo prevideat, qđ inimicus n sit 14.
salutaturus, aut responsurus, n teneris eum salutare, aut allo-
qui; imo salutatio, vel allocutio in casu posito n tantum n est
pcepti, sb nec consilii, sqidem salutans, vel alloqens se exponeret
periculo gravius irascendi, insurgendi adversus n salutantem, aut n
respondentem. Dixi: moraliter certo: sqis enim tantum probabiliter
existimet, aut de hoc dubitet, inducendus est, ut saltem una vice
salutet, vel alloquatur, qđsi ille salutet, vel respondeat, lucrabq
est finem inimicum, et proxim illam continuabit; s vero n salutet,
ulteriorem salutationem tuta conscientia omittere potest.
Car. Caliter s debeat gerere confessarius inimicorum? R. Cade. 15.
bitatum esse, qđ inimicus proximo suo reconciliari, et communia
signa charitatis exhibere erga eos absolvi n possit sine scrupulo.
Sio; dilata go interim absolutione precipere debet confessarius
suo poenitenti 1mo ut rogat a Deo exorare fratrem, ejusq in-
vicem. 2do proscribat illi qdam charitatis exercitia v.g. salu-
tem inimici aliquoties Deo, et B.V. commendare, pro illo sacrum

audire etc. ut autem ad hoc præstanda facilius inducatur. 3io pro-
ponat ipsi exemplum Christi orantis pro suis crucifixoribus, S. Stephani,
qi pro salute occidentium oravit. 4to. utile etiam erit, si quando
ut aliquoties per diem recitet pater noster, cum peculiari reflexio-
ne ad illa verba: dimitte nobis. quod postmodum ad S. tribunal
revertatur, et asseveret, se inimico ignoscere ex animo, et illico acqui-
escat confessarius, sed exigerat signa, ex quib conjicere possit, an verba
cordi consentiant: signa vero talia obtinere potest, si illata injuria
diem ab enarrari curet, ex verbis enim, quibus narrans utitur,
advertere potest, quomodo interni affectus sit; nam si ea sine schema-
tibus invectivis proferat, signum erit; si vero aliunde oppositum con-
stet: depositi ex corde rancoris: secus, si narrationi schemata in-
serat, conetur insuper rescire, an inimicum salutet, allogatur, an ne
declinet conspectum ejus? ex quibus omnibus prudenter judicare potest,
an sincere ignoverit inimico suo? quod dicat pœniteus: pater! ex
corde quidem ignovi, et tamen possum oblivisci offensa, totics inimicum
video, toties enim mihi magis exhibit; in hoc casu confessarius in-
terroget, qualiter ne possit oblivisci, an hoc solum sensu? quod offen-
sam seu injuriam ob iniquam ejus atroritatem negat ex memoria sua
delere; vel etiam adhuc in animo vindictam volvat, causa privatam,
adeoq injustam? si ita, tunc absolvat; secus si secundum.

## Lio 10a

## Lis ordo servandus circa Charitatis Objecta?

Not. Ordinem aliqem in charitate observandum esse insinuat Aug.
l. 1. de doctrina Christiana c. 27. ille sancte, et juste vivit --- qi
ordinatam dilectionem habet, ne aut diligat, quod ne est diligendum,
aut ne diligat, quod est diligendum, aut amplius diligat, quod est minus
diligendum, aut aque diligat, quod est minus vel amplius diligendum.
Porro in exercitio Charitatis duo est ordo servandus; dilectionis nimi-
rum seu affectus, et subventionis seu beneficij; finis seu dilectionis
petitur ex parte objecti, porro objecta sunt Deus, nos, et proximus, seu
Deus, item anima nostra propria, anima proximi, corpus proprium,
corpus proximi; item ex parte objecti beatitudinis, in quantum proximi
habent majorem vel minorem meritorum proportionem ad beatitudi-
nem. Ordo subventionis, seu beneficij petitur ex indigentia perso-
na

cui subvenire habita tamen ratione conjunctionis, qa persona indigeas conjungitur mihi cum, ita, ut inter indigentes praferendi sint conjunctiores. Sorr bona, quibus proximum juvare possumus. vel debemus, sunt triplicis generis ipsum locum tenent bona spiritualia, seu supernaturalia ut beatitudo aterna, virtutes, bona opera meritoria. 2dm locum tenent bona naturalia, et bona corporis, ut vita, integritas membrorum, sanitas. 3tium locum bona externa, ut honor, fama divitiæ; Item bonum commune majus est bono privato, qia bonum commune est bonum totius, et bonum privatum est bonum partis. Dco Amò. Tenemur ante omnia, et super omnia Deum diligere; 2. tenemur autem cæteris paribus magis diligere nosmet ipsos, quam proximum. Autoin. Ratio Ami est qia est principium beatitudinis super cujus communicatione fundatur charitatis amicitia. Rão 2di. qia regla et mensura est prior, potior, et perfectior regulato, et mensurato, atqi dilectio Ai principaliter ut regula, et mensura amoris proximi Math. 22. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. 3.2. ex ordine charitatis homo magis inclinatur ad Ai dilectionem, quam proximi, estque sibi magis conjunctus; unde illud Eccli 14. qi sibi nequam est cui alii bonus erit? unde Aī sicut in citato præcepto tantum similitudinem importat, n egalitatem justa Scripturæ phrasin prout in Math. 5. estote perfecti. Sicut et Pater vester cælestis perfectus est. Dum autem 1. Cor. 13. dicitur, charitas n quærit qo sua sint; hoc verum est, quod n quærat, qa sua sint cum exclusione proximi, ubi sibi et illi potest prodesse; secus ubi tantum alteruter, qia tunc se debet proferre.

3. Qui. Amò. Utrum teneatur i magis diligere in bonis spiritualibus, quam proximum, ita ut sibi potius velit, et comparet Dei gratiam, amicitiam, virtutes, et beatitudinem æternam, quam cuilibet alteri; item teneatur qis magis Ai diligere in bonis spiritualibus, quam corporalibus; nam qid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero sua detrimentum patiatur. 2do. In quacunq corporali necessitate æqali licet sibi potius subvenire, quam alteri privato; nam nemo tenetur diligere proximum magis, quam se ipsum, Aīs; tum sicut se ipsum; nam ut ait D. Th. 2-2. q. 26. art. 5. n est de necessitate charitatis, quod homo proximum corpus exponat pro salute proximi, nisi in casu, qo teneretur ejus saluti providere, sed

Sed qd̄ aliqis sponte & offerat ad hoc; pertinet ad perfectionem charitatis. Dixi: quam alteri privato, nam subdity tenetur vitam propriam certo periculo exponere pro salute Reipublicæ, vel principis sui, aut alterius personæ Reipublicæ necessariæ; nam membrum periculo exponi imo et abscindi debet pro conservatione totius.

4. Inf. 2do. justa multor nō illum licere alicui, sed et teneri, et obligari qualibet magis se ipsum odigere qād vitam temporalem, et bona ejus conservationi necessaria, quam proximum parem, vel superiorem; qia ut ait Aug. L. de mendacio C. 6. si pro illius temporali vitam suam ipsam temporalem perdat, nō est jam odigere sicut se ipsum, sed plus quam se ipsum, qd̄ sua doctrina regulam excedat; alij tamen multi cum S. Thoma censent, licere, vitam propriam exponere pro servanda vita alterius privati, nō quidem praecise ob bonum vitæ proximi, qe ut talis nō debet preferri vitæ propriæ, sed ob speciale qddam virtutis exercitium, qod in certis circumstantijs emergit ex alio titulo V.g. si vitam exponat pro altero, cujus vita ut utilior ad ut promotionem Regni Dei, si pro parente insigni benefactore ob insigne opus pietatis, gratitudinis; nam actus virtutis fortis, qi tunc exercetur, major bonum est vita temporali; textum citatum Aug. intelligendum esse, si vita amittatur ob vitam proximi praecise singulam ut talem, nō autem ob exercitium virtutis.

5. Inf. 3io. Non licere peccare venialiter pro salute totius mundi qia nō inclinat charitas ad contravenendum legi Divinæ, qa nobis prohibet facere mala, ut eveniant bona; gratior est quidem Deo salus totius mundi, quam unius particularis, sed quando obtineri potest sine peccato. 2do. reus capitis sicut nō tenetur, ita nec licite potest seipsum jubente judice occidere saltem genere mortis difficilioris V.g. si juberetur se ipsum suspendare, aut ensem pectori infigere, cui præceptum charitatis videatur obligare, ut nō adeo crudeliter in se ipsum sæviat. 3io indigerete abrpo necessitate aut grandi utilitate sed magis ex tædio vitæ, quam ob fidei defensionem se offerre martyrio est mortale contra charitatem propriam; idem esto judicium de aliis similibus.

6. Dco 2do. unusquisque ex charitate tenetur proximum magis diligere in spiritualibus, quam se ipsum in corporalibus. Ratio est qia qilibet tenetur odigere proximum sicut se ipsum, atqi qilibet tenetur seipsum magis odigere secundam animam, quam secundam corpus. qa similiter. Hinc tenemur preferre salutem æternam proximi

bonis omnibus nostris temporalibus, et vitam nostram temporalem
periculo exponere pro salute proximi in necessitate extrema spirituali posi-
ti ; hoc est vexatis in periculo aterna damnationis, à qo si cessare
nō possit sine ope nostra, quando ese spes illum juvandi. Ratio est 1. Joan. 3.
hoc est preceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dedi vob; atq; alg
ita dilexit nos, ut vitam corporalem pro animarum nostrarum salute
amiseritqo. Item 1. Joan. 3. Debemus pro fratribus animam ponere, inda
Aug. lib. de mendacio c. 8. ait: temporalem vitam suam pro eterna
vita proximi nō dubitavit Stephanus amittere. 2.2. bona sunt pro digni
tate diligenda tum nobis, tum proximis, sed bona anime spiritualia pra-
valent corporalibus; Hinc Joan. 4. Et nos debemus animas pro fratribus
ponere, et c. ts. majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam si-
am ponat qis pro amicis suis.

Inf. Generis infantem ~~mortuum~~ morituum baptizare etiam cum vi- 7.
te damno, si alius nō adsit qi id faciat. 2do. si scias aliqem exister
te in peccato mortali interficiendum in omno, vel nil cogitan-
te ea ; teneris eum vita periculo ei subvenire. 3io. tenetur parochy
per se, vel per alium sacramenta petentibus administrare etiam cum
periculo propria vite perdende. 4to. potest, imo tenetur miles in
bello justo tempore obsidionis muros conscendere, stationem designatam
custodire. 5to. si latro scripto gladio alicui minaretur mortem,
posset hic non solum se defendare, sed etiam quando aliter tuto eva-
dere nequit, occidere, quamvis provideret, eum damnatum iri ; ratio
est, quia hic latro se gerit in extrema necessitate spirituali, sed pro-
tinus in extrema malitia, qi facile se juvare potuisset, modo voluis
set à pessimo suo proposito desistere ; Caterum ut sit obligatio ex
Charitate pura postponendi vitam nostram corporalem saluti proxi-
mi spirituali, requiritur, ut ex una parte sit extremum, et infallib.
le periculum salutis proximi ex alia parte, ut adsit certa spes illius
conservanda, vel recuperanda ; sicus est autem, si spes sit tantum
probabilis, nego adsit extrema necessitas succurrendi, nisi aliunde ex
officio adsit obligatio procurandi salutem proximi, qualis obligatio
est v. g. in Parocho.

Inf. 2do. Ex Antonino in gravi necessitate spirituali communitatis 8.
teneris ei subvenire etiam cum vitæ periculo : quia talis necessitas
semper est conjuncta cum necessitate extrema aliquorum privatorum,

nam multi in illa necessitate probabiliter pereunt. Hinc si gravis foetus alicubi grassat, teneris cum periculo vitae cavere, et prolis, et nemo alius impediat. Item si in persecutione, vel hostili incursione plebs aliqua careret Sacerdote, et aliunde esset exposita gravibus periculis peccandi, teneris cum periculo vitae illi spiritualiter; eadem dic de similibus.

9. Nota. Pro majori necessitatis notitia, in qa potest proximus versari, communiter a Doctoribus 2 les necessitas animae assignantur: in communi necessitate animae censetur proximus constitutus, in qa proximus sine alterius ope facile salvari potest, ut v. g. si in communi periculo occasione est constitutus. In gravi, in qa proximus potest salvari absque alterius ope, sed valde difficulter; in tali necessitate spirituali est extraordinarius pastor infectus copiam confessarii habens, si eidem sua saluti absolute providere possit per actum perfectae contritionis, sed qia valde difficilis est ejusmodi actus, censetur esse in gravi necessitate. In extrema tandem, in qa, nisi hic, et nunc juvetur, debet aeternum damnari; in tali necessitate est infans, sine baptismo moriturus, nisi te casu proximo periculo, ut ipsi per baptismum subvenias.

10. 2do. Tantum ad dilectionis affectum ille est inter proximos praeferendus, qi sanctior est, et melior. Hujus. Ratio est: qia ille est Deo conjunctior, majoremq; habet ad beatitudinem meritorum proportionem; unde decet in eo plus diligimus extraneos intime conjunctos, quam consanguineos minus illis unitos; ita et nunc idem praestare debemus cum proximis diligendis et in ordine ad beatitudinem.

11. 3tio. Quoad amorem affectivum simul et effectivum sive temporalem, sive spiritualem ille est inter proximos praeferendus, qi nobis est conjunctior sive sanguine, sive amicitia, sive officio, sive religione sive convictu, ita ut qo major, et intimior, aut nobilior est conjunctio, eo majori ardore, aut cura indigenti succurramus; ordo autem qi servatur inter conjunctiores, etiam servandus est inter indigentiores. nam ratio dictat magis diligendos esse conjunctos, quam extraneos, et conjunctiores, quam minus conjunctos. Unde s. Aug. L. 1. de doctrina christiana c. 28. ait: cum omnibus prodesse si possis, his potissimum consulendum est, qi

constrictius tibi conjunguntur; patria tamen post S. Statoine, seu res-
publica præferenda est parentibus; quia est totum, cujus sunt partes
parentes, qui proinde tenentur vitam pro illius salute exponere.
Infer. 1mo. Cæteris paribus ex consanguineis præferendi sunt propinquio-12
res, nam ob propter naturalem conjunctionem tenetis magis diligere
consanguineos, quam extraneos, tenetis etiam cæteris paribus propter na-
turalem conjunctionem majorem; magis diligere consanguineos pro-
piquiores; ex consanguineis autem æque propinquis tenemur magis
diligere digniores, seu aliqua in consanguinitate eminentiam haben-
tes; nam hoc ipso cæteris paribus sunt magis diligibiles.
Infer. 2do. Pater ipsos consanguineos per se loquendo 1mo. Pater et 2do.
Mater in necessitate extrema, ubi vita periclitatur, præferendi sunt
filijs, et uxori, et alijs omnibus; quia præter communionem sanguis-
nis habent eminentiam principij; sunt enim principium nostri esse,
quod est ingens beneficium; extra necessitatem extremam, et ubi agi-
tur de conservatione propriæ status, uxor et filij præferri debent paren-
tibus, ut docet S. Thom. propter arctiorem in communi victu, et vita
societate conjunctionem viri et uxoris. 2do. Cæteris paribus pa-
ter præferendus est Matri; quia est principalior, et nobilior Causa nostri
esse naturalis, cum sit præcipua Causa generationis, eaque fami-
lia caput. 3tio. uxor præferenda est filijs, quia est una Caro cum
Marito, et ideo ei conjunctior est, quam filij. 4to. filij præferendi
sunt fratribus, quia cum sint pars à patre derivata, ei sunt conjunc-
tiores. 5to. fratres præferendi sunt cognatis; et ex his viciniores
remotioribus, quia major est sanguis conjunctis cum prioribus; sicut
in naufragio, vel alio mortis periculo filius tenetur patrem
pro alijs omnibus liberare, uxorem pro filijs etc. Sorro Pixi: per
se loquendo: nam post charmes: fieri potest per accidens, ut is
alteri præferatur, qui naturaliter deberet postponi; sic mater bona,
quæ prolis curam digne gerit potest præferri patri malo, et filio
malefico; sic filius in rebus domesticis multum necessarius
potest præferri uxori clamorosæ, et inutili etc.
Infer. 3tio. Inter extraneos meliores præferendi sunt alijs, 14.
nam ob majorem sanctitatem sunt Deo conjunctiores, ideoque ma-
gis amabiles; justus peccatori, fidelis infideli, Catholicus
Hæretico ob majorem conjunctionem spiritualem; item

Persona publica, vel bono communi valde utilis preferenda est privatæ; item preferendi sunt ceteris paribus benefactores spirituales præsertim amicis, quia major est gratitudinis, quam familiaritatis connexio; item tenemur exemplo pastoris Evangelici præstare in negotio salutis, infirmiores fortibus, quia magis eorum, quam horum salus periclitatur; idem faciendum est respectu suum, et agrotorum in temporalibus; idque ob majorem necessitatem.

15. Infer. 5to. Præfata esse intelligenda in pari necessitate: nam extraneus in majori necessitate positus præferendus est proximo propinquo eo quo minus indigenti; cum enim præceptum charitatis ad obligat ad benefaciendum alteri, nisi sit in aliqua necessitate, magis potius obligat, ubi major est necessitas. Hinc extraneus in necessitate gravi spirituali debet præferri consanguineo necessitatem corporalem patienti; quia tunc necessitas extranei est major ob indigentiam boni magis necessarij; et quia sicut tenemur magis diligere proximum in spiritualibus, quam nosmet ipsos in corporalibus; ita et tenemur magis diligere extraneum in spiritualibus. Porro obligatio servandi hunc ordinem est ex genere suo gravis: cum nascatur ex præcepto charitatis gravissimo, et ejus materia, ac finis sit gravis; quod licet possit omnibus subvenire, teneatur aliis deficientibus.

16. Infer. 6to. Sacerdos, si simul vocetur ad baptizandum infantem, et absolvendum adultum morituros, quorum alteruter certo morietur sine Sacramento, qui nempe postponetur alteri; hac modalitate procedere debet; si adest laicus, qui potest baptizare debet illum mittere ad infantem baptizandum, et ipse ire ad absolvendum; si autem nemo adest qui baptizare possit, infans præferendus est adulto, infans enim certo periret, sero adultus, qui forte non est in peccato mortali, aut si est, per contritionem se juvare potest.

17. Infer. 6to. Peccare, et quidem juxta communem mortaliter contra charitatem Religiosum illum, qui toties gaudet, quoties a superiore suo graviter saltem notabiliter corripitur, et confunditur; item gaudio coram alijs Religiosis evenit, ut mortificationibus castigetur, ergo eidem desiderat quia revera eum odio habet, et ex affectu vindicta nulli privata persone licitæ, moveatur ad grave malum ipsi desiderandum, aut gaudendum de malo gravi Confratris; potest tamen excusari, si non ex odio, sed ex zelo Religionis moveretur, ut nempe correptus cesset a delictis,

qs in scandalum populi, et Religionis praejudicium fregeater committeh
scelus n personam, sed delictum odio habebit. 2do. n potest filius optare
ve mortem Patris inefficaciter, et affectu singulci, ac de illa gaudere,
ut hereditate tandem fruatur; neq; subditus prelati, ut in Prelatura ei
succedat. nec paeales mortem prolium, ne eas dotare cogantur. quam
quavis liceat proximo innocenti optare malum saltem affectu singulci,
et de illa gaudere inefficaciter, quatenus nobis, vel alteri bonum est,
quando nempe bonum, quod intendimus, est vata praeponderans vite alte-
rius, ita, ut etiam ipse, cui malum optatur, rationabiliter n possit
esse invitus, ut fiat bum Ecclesia grat, et in bonum Christianorum, et ad
Dei Gloriam obtinendam Status paganorum conterantur; n licet ta-
men sic optare, quando bonum intentum n est ita praeponderans, ut est
in positis Exemplis.

## Lō 11ta.

## De Officijs Charitatis, seu de Operibus misericordiæ.

Not. Misericordia est alieno miserie effectus passio cum volun. 1.
tate scilicet miseto succurrendi; et cum miseria hominis alia sint
corporales, alia spirituales; hinc opera misericordia dividuntur in
corporalia, et spiritualia; Porro opera misericordia corporalia sunt sep.
tem; nempe infirmum visitare, ibicatem potare, esurientem pasce-
re, captivum redimere, nudum vestire, hospitem colligere, mortuos
sepelire juxta hunc versum

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Similiter septem sunt opera misericordia spiritualia; nempe dubi-
tanti consulere, peccantem corripere, ignorantem docere, tristem
consolari, offendenti remittere, onerosum sustentare, pro omnibus
orare; qe comprehenduntur hoc versu:

Consule, carpe, doce, solare, remitte, fer, ora.

Circa illa misericordia opera de duobus tantum nimirum de
Corporali eleemosyna, et de correptione fraterna nobis est sermo-
nendum. sit igitur

## §. 1mus

## Qid Correptio fraterna, an, quando, et à quibus habenda sit?

Nota. Lex est directio, juridica; et est actus justitia vindi- 1.
cativæ ordinatus ad bonum ad emendationem delinquentis

sed etiam ad ejus castigationem ob bonum commune, et aliorum terrorem.
Paterna est actus auctoritatis, qo superior absq forma judicij corrigit de-
linquentem, tum ut emendetur ipse, tum ut tollatur scandalum alio-
rum; et fraterna, et est actus misericordiæ, qo qis proximum moni-
tione salutari à peccato revocare conatur; De his vel maxime
De fraterna
2. Pcb Imo. Extat præceptum correctionis fraternæ. Communis. Probr.
Eccli 19. corripe proximum, ne forte iterabit et 2. Thess. 3. corripe ut
fratrem. et Matth. 18. si peccaverit in te frater tuus, vade, et cor-
ripe eum. Nec inde inferas: tantum est obligationem ipsum corripi-
endi, quando in te peccavit, et nō quando peccavit in Deum, aut proximum;
nam teneamur ipsum corripere, nō qia nobis injuriam fecit, sed qia pec-
cando seipsum perdidit; qđ etiam accidit, ubi in Deum, aut proximum
peccavit. Hinc S. Aug. Serm. 16. de verbis Dñi ait: Tu vulnus
fratris tui contemnis? tu eum vides perire, et negligis? pejor es ta-
cendo, quam ille convitiando.
3. Pco 2do. Ubi adsunt conditiones mox recensenda, semper facien-
da est correptio fraterna, quando peccavit proximus mortaliter, imo
etiam interdum, quando venialiter. Probr. 1ma pars. qia peccatum mor-
tale est gravis proximi miseria, inferens ipsi notabile detrimentum
in ordine ad salutem, et consequenter gravis est obligatio ipsum sub-
levandi per correptionem. Probr 2da pars. qia licet quædam peccata
venialia sint periculosa, ut sit moraliter certum, illius assuetum
peccaturum mortaliter, et si juvenis pauco tempore ter, quaterve
modica scripserit; tunc enim cum periclitetur salus proximi, urget
etiam obligatio ipsum corripiendi; imo cum defectus leves in Commu-
nitate Religiosa spe frequentati nati sint disciplinam Regularem
notabiliter relaxare, teneretur superior sub gravi peccato corripere de-
linquentes; ad qđ etiam tenetur deficientibus superioribus quod-
libet Communitatis membrum, si comode facere possit, et fructus
speretur, cum ipsum graviter impellat charitas ut grande malum
à fratre suo Religioso avertere conetur.
4. Pco 3tio. Hoc præceptum obligat omnes, et singulos etiam aga-
les, inferiores, laicos, peccatores, quando utiliter corripere possunt
sine suo gravi damno. Antoine. Probr. Eccli 17. mandavit
unicuique de proximo suo adjuvando, scilicet in omnibus ne-
cessitatibus

tum corporalibus, tum maxime spiritualibus; unde Exod. dicit. 1Ioh. 5. Vid.
c. 32. de hereticis ait: cum aliud sit, fratrem peccantem occulte cor-
ripere, quod quisque tenetur efficere secundum regulam Evange-
licam. 2. hoc obligatio oritur ex charitate, et misericordia
que sicut ad eleemosynam corporalem, ita etiam ad spiritualem obli-
gat omnes, qui possunt illam facere; unde etiam subditus tenetur
corrigere superiorem; nam praeceptum correctionis fraternae obligat
ad subveniendum per correctionem omni proximo in miseria spiri-
tuali constituto, nec ad hoc requiritur jurisdictio, sed sufficit con-
junctio charitatis, qua cateris paribus debet esse major erga superio-
res, qui etiam sibi magis indigent, cum in majoribus obligationibus, et pe-
riculis versentur; debent tamen corrigi decenter, et magis obsecrando,
quam arguendo juxta dict. S. Seniorem ne increpaveris, sed ob-
secra, ut patrem, nisi ex ejus peccato periculum gravis scandali, vel
fidei immineret, tunc enim etiam publice corripiendus esset superior.
Item. Inferiores, ut parentes, Domini, Pastores, Prolati ad corri- 5.
gendos subditos magis obligantur tum ex charitate; nam chari-
tatis ordo id postulat, et sunt magis idonei, tum etiam ex justi-
tia ratione officij; unde illud 1. Tim. 5. Si quis suorum - - cu-
ram non habet, est infideli deterior, hinc eorum obligatio ad plures
actus se extendit; nam tenetur de eorum peccatis ingerere, ut
illa corrigant, et eorum bonum spirituale promovere quatum pos-
sunt; debent enim ipsi pervigilare, quasi rationem pro animabus eo-
rum reddituri Heb. 13. imo debent punire suos subditos, etiamsi
nulla sit spes emendationis, ut scandalum tollatur, et alij de-
terreantur.

Dico 4to. Ut obliget correptio fraterna saltem sub mortali, debe- 6.
bunt adesse sequentes conditiones: 1ma corrigens debet esse moraliter
certus de commisso, aut committendo peccato mortali, aut ad mortale
vergenti, aliqui temeraria foret correctio, et ideo non sufficit du-
bium, suspicio, timor, scrupulus, aut rumor, cum ex his nonnunquam
infundatis nata sint ingenti proximi turbationes, quam emendationes;
verum an obliget hoc praeceptum, ut peccatores quaramus? minimè,
nisi simus superiores; sed sufficit si obvios, aut coram nobis peccantes re-
prehendamus. 2da. ut corripiendus non resipuerit, quia ubi resipiscentia

ibi inutilis correptio. 2da. ut sit probabilis spes emendationis prox.q
noli arguere deriforem. nam desperato fine nemo tenetur ad me-
dium inutile, et correctio n̄ est precepta, nisi prout conducit ad emen-
dationem proximi, qe est ejus finis intrinsecus. Excipe nisi redar-
guitio necessaria, vel utilis sit ad conservandum honorem Dei, vel famæ
proximi, aut scandalum aliorum impediendum; aut cum qis blasphe-
mias, vel errores profert, aut detrahit proximo, tunc enim fieri debet
correctio, etiamsi nulla sit spes emendationis delinquentis, ne taceri-
do videatur approbare malum; et qia teneris injuriam Dei, et grave ma-
lum proximi impedire, cum potes. Porro n̄ est omittenda correptio prox.
ter aliqan tristitiam delinquentis, vel etiam iram cum aliqali in-
tervi, si tandem speretur emendatio, qia hoc per accidens sequitur,
et ad impedendum majus malum permitti possunt. 4ta. ut citra
grave incomodum fieri possit. 5to. ut n̄ adsit alter magis idoneus
vel dignitate, aut etate superior, qi commodius, et possit, et velit
corrigere; nam tunc peccaret n̄ indiget tua correctione. 6ta ut
sit verosimile, indigere peccatorem correptione, qia si putatur per
se ipsum emendandus, obiisi corripitur; Deinde fieri debet opportuno
tempore, quando scilicet fructus probabiliter sperari potest; quare n̄
semper faciendæ est statim, quprimum peccatum cognitum est. 2do
si dubitetur, sitne profutura correctio? R. si de fructu dubites,
et simul certo scias obfuturam n̄ esse, teneris corrigere, qia sicut
in morbo corporali, ita et in spirituali remedium, qod n̄ est obfuturum,
adhiberi debet in dubio, an sit profuturum, si nullum certius adsit;
Si vero dubites non modo, sitne profutura correctio, sed etiam num
sit nocitura, eam omittere debes, qia cum correctio ad emendatio-
nem ordinetur, fieri n̄ debet, cum ea immineat peccatum proximi,
ac ejus emendatio; Excipe nisi aliqua moriturus esset in mor-
tali, ipse admonendus esset, ne proximus damnetur in æternum.
7. Inq. Corripiendum, et docendum esse eum, qi peccat ex ignorantia;
imo si ignorantia sit culpabilis, qia est in gravi miseria spirituali,
cum hæc ignorantia sit peccatum. nec excusat a peccato. 2do si
male agat ex ignorantia invincibili juris naturalis, vel etiam posi-
tivi humani, quando fructus speratur: qia talis ignorantia est mag-
num quoddam proximi malum, et varia incomoda afferre potest,

ut scandalum habitum pravum, vino et periculum postea peccandi for-
maliter. Dic S. Th. invincibilis ignorantia medij necessarij ad finem,
quia talis ignorantia conjuncta est cum evidenti periculo damnationis.
Pco sto per 2 loquendo servari debet secundum omnes ordo à Xpo 18.
proscriptus, scilicet ut proximus corripiatur primum secreto, deinde coram
uno, aut duobus alijs, si secreta monitio nil profuerit: tum vero res
ad Superiorem deferatur. Math. 18. Corripe eum inter te, et ipsum so-
lum --- si te audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos --
quod si audierit eos, dic Ecclesiæ. Ratio est: quia hoc ordo est præcepti
tum positivi, tum naturalis; positivi quidem; nam hæc verba: adhibe,
dic, tam præceptum sonant, quam illud: corripe. naturalis autem
nam lex naturalis præcipit, ut proximum corrigamus sine detri-
mento illius famæ, si fieri possit, vel certe cum minimo, quod sufficit,
ad correctionem; igitur si sufficiat secreta monitio, non licet adhi-
bere testes; si vero testis sufficit, licet adhibere plures: si testes non
sufficiunt, deferendum est ad Superiorem. Dixi: per se loquendo: cum
enim præceptum hoc sit affirmativum, non obligat pro omni tempore, sed
quando charitas et recta ratio dictat.
Fateor. Segentes casus excipiunt, in quibus peccatum proximi statim de- 9.
ferendum est ad Superiorem. 1mo. quando crimen est publicum; quia pub-
lica publice aquenta sunt ad aliorum terrorem. 2do. quando peccatum
etsi occultum est pernitiosum Reipublicæ, aut Ecclesiæ, ut proditio, hæ-
resis, falsificatio monetæ, veneficium etc. nam horum commissi pro-
ferendum est privato, et illi sufficienter providendum, etiam cum infamia
noxentis: item si peccatum cedat in grave damnum tertij privati
ut Sijs furtum grave, vel necem alterius machinetur, ad turpia solli-
citet, rixe conflet, hoc malum impeditum iri per secretam monitionem;
quia secundum ordinem charitatis præferri debent innocens noxenti
volunterie ladenti. 3tio. quando prudenter judicatur à prudentia tua
monitio, nec aliorum inferiorum; nam tunc duo priores actus cessant inu-
tiles, et proximus tuus eget correptione Superioris, ut Petrus, cui tunc
revelatur, ut singulari persona, qui tenet locum testis idonei. 4to. si
alter satisfactionem tibi debitam denegat, tunc potes illam petere
à Superiore, quia jure tuo utebris. 5to. quando proximus cessit jus, quod habet
ne defectus, et peccata denuntientur Superiori, non præmissa monitione
secreta: nam quisque potest juri, ac favori sibi renuntiare, nisi de vergat
in aliorum damnum; porro non licet delictum grave subditi perfecte emenda-
tionem sine relapsus periculo deferre Superiori, quia sine causa subditus

quid superiorem infamaretur; Ea dictis seqtr, cum peccare mortaliter, qi ex timore, ne proximus offendatur, et se ipse aliqd leve damnum patia-
tur, omittit in re gravi correctionem, qam putat profuturam; item qi sine justa causa ñ servat ordinem à jure prescriptum; item si corri-
pit aut denuntiat ñ ex charitate, ut proximus emendetur, sed ex odio &c.

## §. 2dus

Ad 2dum Eleemosyna, an, quando, qibz, et à qibus danda?

1. Not. Necessitas corporalis proximi dicit est. Una extrema, ex qa immi-
net mors vel mutilatio, nisi ei succurratur. 2da. gravis, qam homo, nisi ei subveniatur, ñ potest vitare, ut captivitatem, gravem infamiam, amissionem status, vel dignitatis, vel jacturam notabilem bonorum, vel magnam miseriam, qe reddat vitam graviter molestam. 3tia. communis. qe parit aliqod incomodum in necessarijs ad vitam, vel statum, ita tamen, ut ñ reddat vitam nimis miseram, statutis statu, et conditione patien-
tis; hac de necessitate 3tri corporali, sicut in simili de necessitate spiri-
tuali proximi qñd &c. nro q. hujus Disput. Diximus.

2. Not. 2do. Bona quat. 3tio generis. nam tria alia sunt necessaria
natura, seu vita, quæ qibus conservari ñ potest vita nostra, et aliorum, quorum cura nobis incumbit. 2da. alia sunt necessaria statui, sine qibus ñ potest qis convenienter vivere secundum conditionem et qualitatem proprie-
tem propria persone, vel aliarum, quarum cura ei incumbit, et hæc iterum duplicia sunt, quædam enim sunt necessaria ad statum saltem, ea nimirum, sine qibz aliqis suo statu excideret; quædam denotant ad statz decentiam, modestiæ Christiano consentaneam. 3tia. alia ñ sunt necessaria, sed superflua, vel sito, vel statui, vel utrique.

3. Not. 3tio. necessarium statui complectitur bona, qa requiruntur ad susti-
nenda onera familiæ, ad alendos famulos, ad filios educandos, filias do-
tandas, ad liberales donationes, moderata etiam cum amicis convivia,
item ad illum statum servandum, in quolibet casu calamitoso probabili-
ter eventurus, ut fame morbi, bellum, sterilitas &c. Dixi: probabiliter, nam
ñ debet attendi ad omnes casus qi possunt contingere in futurum, hoc enim
esset de eventibus cogitare, qod Dns prohibet Matth. 6. sed debet judicari
superfluum, et necessarium secundum ea, qa probabiliter, et ut in pluribz
occurrunt; qod multi habeant superflua; Nunc Tenor. 1tum. damna-
vit hanc propos. vis in Secularibz invenies, etiam in Regibus superfluum
statui, et ita vix aliqs teneatur ad eleemosynam, quando tenetur tan-
tum ex superfluo statui. Caterum de necessarijs vitæ ñ est obligatio
faciendæ eleemosynam, qia suam, suorumqz vitam qivis potest, et debet.

rarie debet alteri vitæ proferre, ut exigit ordo charitatis.

Pco 1mo Extat præceptum Divinum naturale, et positivum dare eleemo. H.
siam obligans sub mortali. Antoin. Probr. Mark. 25. ubi damnationi
æterna addicuntur, qi eleemosynam omiserunt. Discedite à me maledi.
cti in ignem æternum, sitivi enim, et à dedistis mihi naducare. Item
j. Joan. 3. qi habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum
necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Di
manet in eo? go suæ sunt elargitiones eleemosynæ ut possit servari cha.
ritas, eleemosyna est graviter præcepta. Porro hoc præceptum extenditur ad
quilibet opera misericordiæ, et subsidia tua corporalia, cum spiritualia,
vitæ proximi indiget, cum tenemur in charitate, qa tenemur diligere
proximum sicut nosmet ipsos, et ei facere, quod nobis fieri rationabiliter
vellemus. Et vere si tenemur subvenire proximo in necessitate corporali,
multo magis etiam tenemur in necessitate spirituali, nam longe potior
cura habenda est salutis animæ, quam vitæ corporalis, quare quidquid dicitur
de eleemosyna corporali, dem cum proportione applicari debet spirituali.

Pco 2do. Licet in extrema necessitate proximi teneatur sub mortali 5.
ei subvenire, non tenetur de superfluis statui, sed et de necessariis adsta.
tûs decentiam. Antoin. qia charitas ordinata exigit, ut vitam proximi
plus diligamus, quam decentiam statûs nostri, et huic cum properamus,
non tunc etiam adjuvandi est proximus ex bonis quidem modo integri
statûs necessariis. nam juxta ordinem charitatis vitæ proximi pro.
videnda est quidam integritati status propriæ. Non teneris sub mortali
proximo in tali necessitate subvenire? etiam cum dispendio honorum,
et ob hanc causam detrahere de statûs tui splendore, ornatu, fami.
liorum numero, et cæteris simplicibus.

Pco 3to. In gravi necessitate proximi quisq; sub mortali tenetur ei sub. 6.
venire de bonis statui superfluis. Est commis. Probr. hæc verba dicti: Qui
vivit, et à dedistis mihi naducare, ly important præceptum Eleemosynæ
in necessitate extremæ, sed frequenti, quam indicant fames, sitis; item
significant hæc verba Luc. 3. qi habet duas tunicas, det non habenti, et qi
habet escas, similiter faciat. S. T. Licet teneatur amare proximum sicut se
ipsum, i. verbo, nego ligna, sed opere, et veritate ait S. Joan. Epis. 1. c. 3.
Deos, mi facere, quod sibi rationabiliter vellet fieri in pari necessitate;
sed qi non vult aliqid incommodi pati, ut proximum illum à gravi malo
liberet, cum à digit sicut se ipsum, nec illi facit, quod sibi rationabiliter
fieri vellet in pari necessitate, in qa certe rationabiliter vellet à malo

valde graui & liberari cum aliqo incommodo alterig longe maiori.

7. Pro 4to. In communi tantum necessitate constitutis subueniendum est & superfluis statui, et conditioni char. Nec est qd Hosp. l. 3. in. 6. præcipit Deuteron Regum Seculi id facile retribuant, atqi illud præceptum ad communes obviásqo necessitates maxime extendit: nego enim facile tribuit qi extremam vel grauem necessitatem (utpote rat raram) ad tribuendum expectat: qo. et ipse Ctus omnes flammis addici æternis qi ejulantes & ploranti stridentes & potant. atqi parcentes in communi necessitate Ctum et famem patiuntur: qo. Pare N. Patres idem docent cum D. Thom. q. 87. art. 3. dicentes: Dominus omnia egenibus pauperibz jubet exhiberi prater illud unu. scr. qd superest, date Eleemosynam.

8. Pro 5to. Tanta eleemosyna danda est, quanta sufficit ad leuandam proximi necessitatem. Ratio est & finis præcepti Eleemosynæ, et quem ab imo, et Coim possit et alij à possint, aut nolint dare. Hinc observandum est 1mo. Ea. dem esse obligatio. præstanda gratis operam gambiet, qa indiget pauper V.D. opificium, laborem, auxilium, patrocinium, qia eadem est ratio, ac de pecuniæ aut alimentis subministrandis. 2do. Q alij adsit qa succurrat, & obligatio, nam tunc pauper à indiget qe tua; at si alij, esse datorios te, & subueniant tu teneris nam tunc pauper indiget tuo subsidio perinde, ac si tu unus posses opitulari, nec requirit evidentia omnimoda necessitatis proximi, sed sufficit qd eam possis prudenter judicare, deesse, nec credo Diaz alium ei subuenturum. 3tio. prælati, Parochi, et superiores teneantur ratione officij ingruere necessitates corporales, et spirituales suorum subditorum, qia illorum curam & officio gerere debent, ed ergo illos parcitatum sicibz stringuntur.

9. Pro 6to. Danda est Eleemosyna omnibz pauperibz, qd à possint artes aut industria sibi succurrere. Bonav. Probr. Tob. 4. noli avertere faciem tuam ab ullo paupere. et Luc. 6. omni petenti te tribue. S. T. nulla est ratio, cur unum excludas ora alio, cum hic attendatur tantum indigentia; caeteris tamen paribz præferendi sunt justi peccatoribz, sicut cari, debiles, claudi senes, pueri, et mendicare erubescentes algo. communiter. Dixi: qi à possunt artes, qia laboris capacibz, et tamen ignavis, aut otiosis & est faciendum, le tribuendum, nam Xpus à vult gerari, nec mandaret 2. Thess. 3. ex S. Bern. 10. Collgo 7mo. Excludentes pecuniæ annueras, qa nec statui, nec incolæ dis præcavendo, nec prolixæ educationi necessario sunt, esse graviter culpabiles, cum retineant substantiam pauperum; & Diaz, esse pœnam communem, ex eam ego cum ipsamet veritate, facilig esse Camelum transire per foramen acus, quam divitem in cælum intrare. 2do. Confessarios

li. hujusmodi hominum confessiones recipiunt, & eorum penitentias audiunt, ni Accio de illorum obligatione ipsos moneant. 2do. Deo, et naturæ humanæ sint egosi homines sui, ac præsertim Ecclesiastici, qi tempore publicæ necessitatis granaria principatus redundantia accumulant sibi se majoris pretij, aut lucri, vere etenim sunt parvorum carnifices; Prov. 11. qi abscondit frumenta, maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium. 4to. Lethalis culpa reos esse illos, quibus ob vestium pompam, epulas splendidiores, et splendidiores ædium magnificentiam, hujusmodi immoderatos cultus, canum, et eorum multitudinem nihil superest dandum pauperib, aut substantiam pauperum devorent. 5to. Finem ascendendi ad statum altiorem non extinguere obligationem Eleemosynæ & superfluo, alias cum fere omnes velint esse majores, quam sint aut fuerint eorum Majores, nullus teneretur ex superfluis; ubi tamen causa rationabilis esset amplectendi statum nobiliorem, possent aliqua reservari, sicut reservari possunt pro educandis, et collocandis puellis, item pro bello, infirmitate, aut litium incommodis præcavendis, sed caveatur ne avaritiæ, et immoderatæ terrenorum sollicitudini.

2do. 3tio. An satisfaciat præcepto Eleemosynæ, qi indigenti dat mutuum? 1. R. 3tio. Si proximus sit tantum pauper secundum quid, hoc est, si hic, et nunc careat necessarijs, sed habeat alibi bona, vel spem certam, ac proximam habendi ex fundo, successione, vel ex industria propria, satisfacit, ei mutuando, vel non numerata pecunia vendendo ei, qi indiget, quia talis non est absolute, sed simpliciter pauper, cum indigeat alicui pro definito aliquo loco, vel tempore, nec indiget ipsa re, ut gratis detur, sed solum mutatione rei. 2do. Si proximus sit absolute pauper, da, ut ubi bona habeat, nec spem proximam, ac certam habendi, tunc est obligatio et data necessaria gratis, et alias, onere restituendi, unde Luc. 14. legitur: cum facis convivium, voca pauperes, et beatus eris, quia non habent retribuere tibi. S. L. nomine Eleemosynæ Scriptura, et Patres intelligunt liberalem, et absolutam donationem pauperi, tam pauperi, et bono significat illum: 2o simpliciter, et absolute proletum. nam vendere, emere, mutuare non est Eleemosynam facere, alias cum multi pauperes vendunt, dicerentur eis Eleemosynam facere: 3o. Leges 2do. Ex quibus bonis facienda sit Eleemosyna? R. ex solis bonis superfluis, quorum libera dominium habet. Patris. R. 1o. quia nemo potest donare id, quod suum non est, vel cujus alienatio ei prohibita est, ni careat propriis, et proximis

in necessitate extrema versetur, in qa omnia sunt communia quod ipsum
aliquin fit injuria Domino, unde dicit Scor. d. Bonora Dominium de
tua substantia. Nino extra necessitatem communem imo. Famuli, et
ancillæ n possunt ex rebz Dominorum, nec filij ex pecunia bonis
facere eleemosynas sine eorum consensu expresso, vel tacito, vel præsum-
ter præsumpto, ni parum p indulgia gradum; et hujusmodi, qia n sunt do,
mini bonorum illorum. 2do. Religiosus nullam habens administrationem
cui annexa sit potestas faciendi eleemosynam, nullam potest largiri sine licen-
tia superioris expressa, vel tacita, qualem censentur habere itinerantes,
2io. Uxores ; quibus n sunt bona paraphernalia, aut quibus n est concessa
à marito certa pecunia summa, ad honestas expensas, nil possa sine ex-
pressa, aut rationabiliter præsumpta licentia mariti; Excipe tamen casum
extremæ necessitatis, sicut et modicas eleemosynas, qæ ab ipsorum conditio-
nis viris solent fieri. 3tio. Curatores, et tutores possunt quoad multos ef-
fectus modicas eleemosynas ex bonis, quæ administrant.

d. Colligo 1mo. Pictus pauper tenetur eleemosynas restituere; qia cum donans
n intendit donare ni pauperi, et hic n est pauper, Donatio nulla est et cons-
tat n est translatum eleemosyna Dominium. unde restitui debet donanti,
si factus est pauper, si non, ꝺo donanti, et alijs pauperibz; qia præsumitur Dñus,
manere in voluntate abdicandi eleemosynam in favorem pauperum. 2do. potest
dari eleemosyna ex rebus illicite acquisitis, quarum earum Dominium est ac-
quisitum; aut si n eadem numero pecunia solum specie sunt restituenda Domi-
no. Dans n evadat impotens ad restituendum; n potest autem, quado Domi-
nium n est acquisitum. Rad 1mi est nam qi quel dabat hic, et nunc Do:
minium rei, quod cernit illud acquisierit, is de tali re potest disponere,
eandem donando, mutuando. Rad 2di est: qia singula singulis dicta nemo
eleemosynam facere potest, ni de rebz, quarum Dominium, et liberam admini-
strationem habet; ex. Sotus quivis habeant liberam bonorum suorum ad-
ministrationem, dicetur in tract. de Jur. et Just.

## Lō 12mo

## De Peccatis Charitati specialiter oppositis.

j. Not. licet omnia peccata charitati opponantur, hoc sensu, qd eam
destruant vel formaliter, si sint mortalia, vel dispositive; si venialia;
sint tamen plurima, qæ etiam specialiter adversantur. Nam charita-
tis actus proprij sunt amor Dei, et proximi: gaudium de bono Dei,

proximi: pax, et correctio fraterna. Porro amori Dei, et proximi opponitur odium Dei, et proximi; gaudio de bono Dei accidia; gaudio de bono proximi invidia, Saci charitatis discordia, contentio, schisma, bellum, iniustum, rixa, dolus. Tandem correctioni fraterna han, dalum; porro de accidia et invidia agitur in tract. de peccatis, ubi expendun, tur peccata capitalia; de schismate Lib. V. Decret. de aliis Ab

§. Nimus.

De Odio Dei, et Proximi.

Not. Odium est actus mentis aliqd objectum aversantis, eo qd ãma. 1.
lum sit vel apprehendatur ut malum; porro odium dupler est; odium abo;
minationis et inimicitiæ; odium inimicitiæ est actus voluntatis, qo al.
teri malum volumus; odium abominationis est actus
qo voluntas aliqd ut sibi, vel alijs malum, et incommodum aversatur.
Pco dnd. Odium inimicitiæ erga Deum est peccatum omnium gravissimum, 2.
quia per se immediate, et directe et formaliter avertit a Deo, et opponitur
directe actui charitatis Dei, qui est actus omnium præstantissimus, et Deo num.
quam ob levitatem materiæ potest excusari a mortali; quum odium abomina.
tionis erga Deum est aliqo peccatis eius genere mortalibus gravius. quia
per illud voluntas per se avertit a Deo, et est graviter iniuriosum Deo. quasi in
eum cadere possit aliqd materia, vel defectus, seu ratio, ob quam aversione
dignus sit cum tamen Deus sit essentialiter in omni ratione infinite bo.
nus, et perfectus. Hinc
Corr. Gravissimum scelus est optare, ut Deus non sit, vel non sit justus, aut 3.
omnipotens, ne eum noceat, aut nocere possit de peccatis. Item tristari
de bono Dei, ut ejus bonum, vel gaudere de ejus offensa, galeatus talis est
item mortaliter qui peccat, dum contra temptatem, et Deum ut temptatis
authorem conqueritur, et murmurat; quasi actus odij detestationis et ten.
dant vere in ipsum Deum, ed feratur odium contra naturã illata, vel causas
creatas illi inferatas absqo motu, et reflexione ad Deum, a spectant ad
odium Dei, sed ad vitium impatientiæ, aut ãma proximi.
Pco dnd. Odium inimicitiæ erga proximum est peccatum mortale ex 4.
genere suo; nam directe opponitur charitati proximi, et graviter pro.
hibetur præcepto diligendi proximum et qui Joan. 3. c. d. qui non diligit manet
in morte, omnis, qui odit fratrem suum, homicida est, et scitis, quod am
omnis homicida non habet vitam æternam. Potest tamen esse veniale ex le.
vitate materiæ, ut si ex levi offensiuncula persona leve malum optet;
odium vero abominationis erga proximum non nisi justa causa, ed moderan.
te concipiatur, est culpa gravis, vel levis, pro gravitate vel levitate

materiel; interdum tamen culpa vacat, et est laudabile, dum scilicet n̄ adversatur charitati, sed procedit ex amore benevolentia gñ Deum vel cum, quem sic aversamur servato ordine debito Charitatis, ut enim qis aversatur peccatorem, n̄ qa homo est, sed qa peccator est, seu in eo aversando ejus peccatum, ut ejus malum est juxta Prov. 29. abominantur justi virum impium.

5. Infer. 4mo. Nunqam licet optare, et imprecari malum proximo, quatenus ejus malum est, vel gaudere de ejus malo ut tali, vel dolere de ejus bono, ut ejus bonum est; qia hoc sunt actus odii, et inimicitiæ, et repugnant charitati, Deoq; sunt mortalia ex genere suo; nec possunt esse venialia nisi ob defectum sufficientis advertentiæ; vel ob levitatem mali optati; item n̄ licet optare etiam inefficaciter malum proximi, quoties n̄ ut malum illius, aut gaudere de eo, etsi incidenter adveniens, vel dolere de ejus bono, quoties n̄ ex displicentia Personæ, sed precise propter minus bonum nostrum, vel alterius proximi, qia hi actus repugnant debito ordini charitatis, et qa tenemur, bonum proximi majus, et altioris ordinis posponere nostro minori, et inferioris ordinis. Hinc patet ex dictis ab Innoc. 11mo damnatis 33a: Si cum debita moderatione faciat, potest absq; peccato mortali de vita alicujus tristari, vel de ejus morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, et desiderare n̄ ratione ex hoc utilitatis personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum. Item licitum est absoluto desiderio cupere mortem parentis, n̄ ratione ut malum Patris, sed ut bonum cujusdam, quod revera obventura est pinguis hereditas.

6. Infer. 2do. Ea S. Th. in 2. Dd. 30. qua charitas ordinem habet, et plus debet diligere quosdam, quam alium, et propinquos, quam extraneos, et amicos, quam inimicos, et bonum commune multorum quam bonum privatum unius; potest aliquis salva charitate optare malum temporale alicujus, gaudere si contingit, n̄ in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere vel communitatis, aut Ecclesiæ; similiter de malo temporali ejus secundum quod per malum pœnæ impeditur frequenter malum culpæ ejus; hinc 3tio. licet desiderare affectu inefficaci aliquod malum temporale alteri vel morbum, et de illo gaudere precise propter ejus bonum spirituale v. g. ut peccare desinat, qia bonum spirituale est proferendum temporali. 2do. licet sic optare mortem juste obventuram Hæresiarchæ vel malefactori Reipublicæ nocio, et de ea gaudere, n̄ quatenus ipsius

malum est. Sed gaterno per illam mortem majora mala impediantur.
Ad. Licite optas victoriam de Regibus in bello justo, vel Turcarum
gentium ob regnum bonum tuæ communitatis, vel Ecclesiæ. 2do. licet
optare malefactori penam merita per judicem infligendam, vel
ut ipse, aut Reg cœrceantur et injuria inferenda tibi, aut alijs. at non
quam licet optare alijs vel tibi majus malum ad vitandum minus, quia
hoc est contra debitum ordinem charitatis.

Prof. 3io. Ex dictis constat, esse mortale proferre maledictionem gra. 7.
vem ex animo, ut grave malum eveniat. V. g. Diabolus te rapiat, utinam
mortuus sis; mio tibi, vel alijs grave malum ex ira imprecari, quamvis hoc
animo, ut eveniat. Esse mortale est vel ratione contumeliæ gravis, vel ratione
scandali; sic parentes graviter peccant liberis aliis prefatibus grave malum
optantes ex ira imprecando; nam hic exemplo eos docent, ibi invicem
vel alijs grave malum imprecari, et ira ferire. Porro confitens male-
dictionem interrogari debet, an enim scandalo, vel contumelia, et quale
malum in specie optaverit; nam maledictiones specie distinguuntur pro di-
versitate malorum optatorum. Caterum maledicere creaturis irratio-
nabilibus, ut sunt utiles homini, est equivalenter maledicere homini, male-
dicere eis, ut sunt creaturæ Dei, est blasphemia; maledicere vero
eis secundum se consideratis est otiosum, adeoque illicitum, ceasetur ab
illis venialiter per se.

## §. 2dus

### De Discordia, Contentione, rixa, Seditione, et bello.

Prov. 6to. Discordia est dissensio voluntatis à voluntate alterius in 1.
rijs, quæ quis tenetur velle ex charitate Dei, vel proximi; opponitur con-
cordiæ; quæ consistit in voluntatum consensione, estque peccatum mortale
ex genere suo Sal. 5. ubi dissensiones numerantur inter opera car-
nis. De quibus hic dicitur: quia talia agunt regnum Dei à consequentur.
Sed ad hoc requiritur, ut scienter quis dissentiat à bono Dei, vel proximi,
in quo debet consentire; unde à est peccatum, discordia, cum nemo æstimet
hoc esse bonum; et pertinere ad honorem Dei, vel utilitatem proximi; alij
autem habet contrariam opinionem, nisi fingatur discordia ex eo
errore circa ea, quæ sunt de fide, aut necessitate salutis, vel pertinacia
adhæreatur.

2co 2do. Contentio est altercatio verborum, quibus inordinate quis alte- 2.
ri contradicit; est peccatum mortale ex genere suo, sicut discordia, quippe
Sal. 5. numeratur inter opera carnis à regno Dei excludentia; unde
contentio est mortalis. Nisi impugnetur veritas ad fidem, bonos

mores, pietatem, et justitiam, vel grave bonum proximi spectans; & ta-
men veritas ꝺ impugnetur levis, sed solum exercitij causa, absque scandalo,
et modo inordinato et inordinato, nō est peccatum. 2do. ꝺ contentio fiat
cum periculo scandali; vel cum gravibus maledictis, convitijs & est autem
solum venialis absque convitijs, et scandalo, & materia sit levis, vel mor-
dinatio sit solum in modo v. g. ꝺ solum fiat cum clamoribus, aut ex solo
studio vincendi alterum.

3. Dico 3io. Rixa est pugna manuum, et verborum inter privatos
cum scilicet aliqui ex ira invicem se percutiunt authoritate privata,
in aggressore est peccatum mortale ex genere suo, cum ad Galat. 5.
numeretur inter opera Carnis ex oblivione à regno Dei. In eo autem
qui se defendit potest esse sine peccato, et quandoq; cum peccato veniali, et
quandoq; cum mortali secundum diversum modum animi ejus, et diver-
sum modum se defendendi; nam si solo animo repellendi injuriam ira-
tam, et cum debita moderatione se defendat, nō est peccatum, nec po-
test dici potest rixa ex parte ejus; si vero cum animo vindicta, vel
odij, vel cum excessu debita moderationis se defendat, semper est pec-
catum; sed veniale quidem, quando aliquis levis motus odij, vel vindictæ
se infert, vel cum multum à excedit moderatam defensionem; mor-
tale autem, quando obfirmato animo in oppugnantem irruit ad
eum occidendum, vel eum graviter lædendum. S. Thom. 2.2. q. 41.
art. 1.

4. Dico 4to. Seditio est bellum gravissimum civis partis Reipublicæ
vel Communitatis adversus aliam, vel adversus principem suum.
est semper mortalis; nam semper graviter unitati, pacj, ac bono com-
muni, et etiam justitiæ adversatur, cum authoritas bellandi resi-
deat in solo Principe, vel Republica libera.

5. Dico 5to. Bellum est publica armorum contra extraneos assumptio
Reipublicæ tuendæ aut vindicandæ patriæ. char. Dicitur Armo. pub-
lica assumptio, ꝺ est facta per supremam principis, aut Magistratus
authoritatem; qui si subalternam habet authoritatem, & potest bella
movere, sed debet in judicio superiori jus suum prosequi. 2ꝺo. armo-
rum, ut distinguatur à pugnis, qæ fiunt baculo, manu crimi-
num avulsione: qa licet ut plurimum sint peccata gravia, nō sunt

tamen bella, aut duella. 2do. contra extraneos, ut distinguatur
a Seditione, qa fit inter homines ejusdem regni, vel communitatis
perfecte invito principe, et qa bellum civile vocatur. 4to. reipubli-
cæ tuendæ vel vindicandæ gratia. per qod exprimitur duplex bellum
scilicet offensivum, qo hostis aggreditur compensationis obtinendæ, aut in-
juriæ vindicandæ gratia, et defensivum, qo vis et injuria illata
vi, et armis propulsatur. Cæterum bellum licitum esse etiam in nova
lege: nam pro veteri lege licitum fuisse constat ex libris Regum, et
Machabæorum: / omnes consentiunt, modo debitis conditionibus, ut
infra dictum.

Pco Dco. Ut bellum sit licitum, regitur suno potestas suprema, 6.
qa residet vel in Republica libera, vel in principe supremo, cui cura
Reipublicæ commissa est; nam qi habent superiorem, possunt ejus auctho-
ritatem implorare. 2do. Causa justa, qa decretat esse potest gravis-
sima injuria, sive Principi, sive subditis, sive confœderatis, sive etiam fidei,
et Religioni irrogata, quam tollere, vel pro ea satisfacere pars adversa
recusat; nam charitas, et justitia exigunt, ut sine gravissima, et ne-
cessaria causa denunciatur damnosa bellum necessario concomitantia.
3io. Recta intentio ita ut bellum non fiat ex odio, sed ex zelo justi-
tiæ; non ex inordinata regni amplificandi cupiditate, sed ex voluntate,
faciendi bono communi; qa intentione deficiente, si justa causa adsit,
bellum est injustum, sed licitum charitati solum adversans.
Colligo 1mo. Potest esse bellum utrinqe justum formaliter, et autem 7.
materialiter. Ratio 1mi qia illud bellum est ex utrinqe parte formal-
liter justum, qod movetur sine justa causa, qa tamen prudenter æsti-
matur justa; atqi potest moveri bellum sine justa causa, qa pruden-
ter, et bona fide æstimatur justa: go. Ratio 2di qia illud bellum est
utrinqe parte justum materialiter, qod movetur propter causam, qa
a parte rei est utrinqe justa, atqi nulla causa potest a parte
rei esse utrinqe justa; qia impossibile est, ut res, propter quam move-
tur bellum, sit simul utrinqe: go.
Colligo 3do. Ante bellum tenetur Princeps rem diligenter examina- 8.
re cum viris probis, ac peritis, et habere certitudinem saltem mo-
ralem de justitia causæ; nam cum ex bello gravissima sequatur ma-
la, ac incommoda etiam innocentibus. Charitas, et justitia exigunt,
ut non inferatur, nisi plane constet de causa justa, et sufficienti,

Sedi justitia sit dubia, et alter sit in possessione, certum est, quod sit injustum bellare, quia in dubio melior est conditio possidentis; Deinde tenetur parti adverso justitiam causa, et suas pretensiones proponere, ut illa possit satisfacere injuria illata, vel restituere ablata sine alio damno; hinc aqua satisfactio oblata acceptari debet, aliqin bellum sine justa causa, et necessitate fieret.

9. Colligo 2do. In bello justo licita sunt ea omnia, et sola, qa juxta compendium Christianorum necessaria sunt ad assequendum finem belli scilicet, ut ad recuperanda injuste ablata, vel injurias juste vindicandas, et ad securitatem Reipublica stabiliendam. Hinc 1mo licet occidere hostes pugnantes, et resistentes, at tamen innocentes, qi a pugnant, ut sunt clerici, senes, mulieres, pueri, rustici, opifices, qia nunqam licet directe occidere innocentes; indirecte tamen, et per accidens possunt interfici, ut cum urbs expugnari, vel nocentes, cu milites vinci negarit ni cum periculo et occisione innocentium, qia bonum publicum, qod ex victoria speratur, est majus bonum, qam vita aliqrum. 2do licet spoliare bonis cives, etsi at pugnantes, qia sunt membra Reipublica hostilis, et hoc at necessarium ad finem belli. 3tio. Licet uti insidijs, et stratagematibz, qia at sunt mendacia, sed occultatio veritatis. 4to. Civitas capta sine gravi necessitate, at potest dari in predam propter multa scelera, et mala, qa in tali depredatione a militibus committi solent; et si venter, tenentur duces diligentissime curare, ne scelera committantur. 5to at licent ea, qa caveri nulla prudentia possunt, ut veneno inficere puteos, aqas, glandes, qia sunt contra jura belli, et gentium. 6to. at licat victori retinere urbes captivas, et alia bona immobilia hostium, nisi gaterus debitam compensationem, vel satisfactionem at excedunt. 7mo. Princeps tenetur inchoatum bellum finire, si aqa satisfactio offeratur. 8vo. jure naturali nil fieri licet contra justitiam, jus gentium, charitatem, et veram Religionem; et fides data hostibus servanda est; nam hec necessaria sunt ad pacem, et bonum commune regnorum. De bello vide S. 5tum Decret.

## §. 3tio.

## De Scandalo.

1. Pco 1mo. Scandalum /: qod phisice est offendiculum in via prebens impedimentum cadenti :/ Theologice est dictum, vel factum, minus rectum prebens alteri occasionem ruine spiritualis. Char. Dicit 1mo. dictum, vel factum, per qod intelligit etiam omissio dicti

vel facti prabeas proximo occasionem peccandi; nam qi omittit loqi, qd debet, vel omittit agere, v. g. Eleemosynam dare, vel Sacrum audire, aliqs est scandalo. 2do. dictum, sub qo nomine comprehenduntur n solum verba v. g. cantilenæ, colloquia impudica, verba contumeliosa, contemptiva, sed etiam Scriptura, v. g. propositiones, et doctrina, qas Ecclesia velut scandalo. plas damnat: libri fabulosi, qi lebidinem, vel alios vitiosos affectus legentibus inspirant. 3tio. factum, qo voce complectitur omnes actiones, qa vel expressa, vel ex interpretativa agentis intentione proximo dant occasionem peccandi. 4to. minus rectum, vel qua per se malum est, ut blasphemia, detractio, vel qia speciem mali habet, ut ligis justa de causa coram aliqs eam ignorantibus carnes comedat die vetito. 5to. probens occasionem ruinæ spiritualis qia ad rationem scandali necesse n est, ut ruina sequatur, sed sufficit, ut credatur probabiliter peccaturus proximus; et deo potest esse scandalum activum sine passivo; sicut potest esse passivum sine activo, ut erat scandalum pharisæorum sc. ex verbis Xti et factis scandalizantium.

Dico 2do. scandalum dividitur in activum, seu datum, qod definimus 2.
esse ruinæ spiritualis, seu peccati proximi; et passivum, seu acceptum, et est ruina spiritualis, seu peccatum proximi, cujus occasio fuit scandalum datum seu dictum, vel factum minus rectum; scandalum activum 2ley est directum, et interpretativum vel indirectum: directum est dictum, vel factum, qo qis expresse intendit proximum inducere (ad peccatum) ut cum qis puellam sollicitat ad crimen; scandalum indirectum est illud qo licet qis n intendat expresse proximum ad peccatum inducere, nonnulla tamen dicit et facit, qa aliqs sint occasio peccati. scandalum passivum ruinæ dividitur in pharisaicum, et pusillorum, seu infirmorum. pharisaicum est ruina spiritualis, qa ortus ex propria malitia accipientis propter dictum, vel factum alterius rectum, ut erat pharisæorum ex Xti verbis, et factis scandalum. pusillorum est ruina spiritualis, qa ortus ex ignorantia, vel infirmitate accipientis propter dictum, et factum alterius rectum, aut indifferens. jam

Not. Certum est quod omnes 1mo. scandalum passivum vere esse peccatum, cum sit lapsus alterius, qi patitur scandalum, n est tamen peccatum speciale, et specifice à lapsu; unde qi confitetur peccatum, n tenetur declarare, illud fuisse ex dicto vel facto alterius occasionatum. 2do. scandalum activum directum esse peccatum mortale ex genere suo, et quidem

gravissimum, et speciale; cum voluntas expressa proximum impellendi in peccatum, malitia proprio sit diabolica; difficultas tamen manet de scandalo indirecte dato; de qo

4. Dico 1.o. Scandalum indirecte datum est peccatum mortale ex genere suo distinctum a mala actione, qa occasionem præbet ruinæ spiritua-lis. Antoin. Char. Probr. Ad peccatum in quovis genere sufficit intentio interpretativa inducendi proximum in peccatum; nam ad intentionem interpretativam habet inducendi proximum in peccatum, qi provident, aut pru-dere potest debet et dolo vel facto suo minus recto exponitur ejus pe-riculo ruinæ spiritualis proximum. Confir. 1. Cor. 8. Sic autem peccan-tes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam, in eum peccatis; ubi ut grave peccatum reprehenditur scandalum qo fideles plene instructi carnes idolo immolatas comedebant coram infirmis falsa puta-tibus, id esse illicitum, qi inde prater intentionem comedentium induci poterant ad eas contra conscientiam erroneam comedendas, atqi illud scandalum erat indirectum: qo. Dixi 1.mo esse mortale ex genere suo. qia aliquando est veniale, cum nempe est occasio culpæ solum venialis.

Dixi 2.do esse peccatum distinctum a mala actione, qia repugnat specia-liter charitati, qa malum proximi avertere, et bonum ejus procura-re tenemur; inde circumstantia scandali speciem peccati mutat, et est in confessione explicanda; 3.tio secundum Antoin. Scandalum indirec-tum contrahit etiam malitiam peccati, cujus datur occasio, explici-mendam in confessione; qia dans illud vult saltem interpretative tale peccatum alterius volendo sine justa causa id, et qo provident fu-turum, vel ejus periculum. S. T. virtus omnis id solum vetat actu sibi contrarios, sed et ne detur aliis occasio illos ponendi. 4.to

5. Quæ. 1.mo. Nunqam licet petere ab alio, vel ei suadere id, qd ipse a se potest sine culpa præstare, nam hoc esset in peccatum inducere; 2.do. si fœminam induceret ad fornicationem, peccat tum contra castita-tem, tum etiam contra charitatem, cum fiunt ei causa ruinæ, inde hæc circumstantia inductionis in confessione explicanda est; 3.tio qdque etiamsi ipsa fuerit parata ad malum; nam sine tua inductio-ne hic et nunc id committeret peccatum. 3.tio. laudans alium de peccato commisso, vel vituperans, qd id commiserit tene-tur explicare speciem peccati, circa qod fuit laus, vel vituperium;

nam illa cantes, vel vituperia sint exhortationes ex se omittata, ac apta ad inducendum in peccatum, et ad complacendum de illo, si commissum est. 4to. qi statuas, vel imagines nimis faciunt vel palam exponunt; nam hi aeque saltem inducunt ad peccatum, quam scripsi obscenos. 5to. qi scribunt, exprimunt, recitant, tradunt libros amatorios, cantilenas turpes, item qi componunt & agunt comedias obscenas, alqs pericu. fas ratione verborum, factorum, aut gestuum; nam hi omnes sunt causa ruinae multorum. Nec refert, qod eam n intendant, nam dant ei effe. cacitatem causam; item qi his prophetia eas approbant, iis consentiunt et cooperantur solvendo meretricem agentibus; 6to. foemina, qe eadem peccatrix gestant: nam hae denudatis apertum ex se scandalum parere inspectoribus, eos ad complacentias, et prava desideria inducendo; nec potest excusari consuetudine utpote contraria praecepto Divino. 7mo. puella, qe sine justa causa se praebet conspiciendam ei, a qo putat se turpiter concupiscendam, quamvis id faciat ex mera vanitate, et sine animo ejus amorem excitandi; item mortaliter peccant, qi alios verationibus inducunt ad blasphemias, stimulos, graves imprecationes, nam coope. rantur ad peccatum.

Fus. ulterius dmo. Peccatum scandali hoc ipso committitur, qod detur p. proximo occasio peccandi, quamvis is ipsa n peccet; nam ad hoc sat est, qod peccatum proximi ex tua actione, vel omissione minus recta in taleby circumstantijs spectata ejus fragilitate reqs probabiliter pos. sit, nam tunc ei creas notabile periculum peccandi. 2do. peccatum co. ram alijs commissum habet malitiam scandali tuae solum, quando est peri. culum probabile, ne ij, coram qibus committitur, inde impellantur ad pec. candum. Hinc blasphemia coram solis Religiosis n habet rationem scan. dali; qi verò public peccat, tenetur eam scandali circumstantiam confiteri ratione peccati, cui se incitando multos ad peccandum suo pravo exemplo exponit. 3tio. numery eorum, qibus scandalum datur, debet in confessione declarari; Rent numerus hominum non istos occisorum; nam numerus multiplicat peccatum. 4to. actus venialis vel ex ob. jecto indifferens potest esse mortalis ratione scandali, quando a tali persona, et coram talibus fit, ut probabile sit periculum ne inde alij ex infirmitate vel ignorantia sumant occasionem peccandi mortaliter, tus, hut figura jam exemplificatum esse de comestione carnis die vetita Idolo immolata. 5to. cum sit actus de se licita, qa aliqam speciem

mali habet, tollitur Scandalum, declarando justam causam agendi, quo hoc sufficit ad amovendam suspicionem omnem mali; sic comedens carnes die vetito ob rationem occultam, impedit Scandalum, hanc aperiendo. 2do. Quo. quamvis justa multos liceat, n. auferendo occasionem peccati permittere unum peccatum, ut impediantur plura. V. g. liceat Reo n. auferendi occasionem furandi Famulis, aut alijs, quos ad furandum posset ac parato novit, ut sic deprehensi puniantur, eo, quod tunc rationabiliter permittatur furtum unum, ut impediantur plura; n. licet talem alio ponere, aut pericula objicere, qua esset positive cooperari peccato, et occasionem, aut periculum peccandi prebere, quod n. licet. 3tio. Gravitatem aut levitatem Scandali desumendam ex peccato Scandalizantis, sed ex peccato, cujus occasionem dat Scandalum; unde fieri potest, ut quis peccet mortaliter in alia materia, et tantum venialiter in materia Scandali, ut si dicat injuriam atrocem viro sancto, quam prudet inde leviter commovendam; et contra peccet venialiter in alia materia, et mortaliter in materia Scandali, ut si quis tangat leviter, et jocose manum puella, quam inde aerit impune agitandam cum delectatione. 4to. corrigendam esse opinionem vulgi putantis aliquem Scandalizari, cum precise miratur, aut indignatur de peccato alterius, cum tunc defectu nimo alterius n. sit Scandalizatio.

7. Dares 5to. An teneamur omittere opus de se n. malum, nec mali speciem habens ad Scandalum pusillorum alicujus vitandum? R. 1mo n. teneamur illud omittere ad Scandalum pharisaicum ortum ex malitia, cum adest rationabilis causa, ut utilitas magna, nostra, vel aliena etiam temporalis. Ratio. quia cum Scandalum illud ex sola malitia Scandalizati oriatur, ei soli imputatur; aliqui quia quis per unam malitiam possit impedire commoda alicujus, si tamen nulla esset necessitas, vel notabilis utilitas opus illud faciendi, omitti deberet; qua teneamur ex charitate impedire peccatum proximi ejus ex sola ejus malitia ortum.

8. Resp. 2do. Ad vitandum Scandalum pusillorum ex infirmitate, vel ignorantia ortum teneamur omittere opus utile de malum, nec mali speciem habens, vel saltem differre, donec proximus moneatur, ne Scandalizetur, cum gravi incommodo nostro; nam ex lege charitatis teneamur impedire peccatum proximi nostri, cum possumus sine gravi nostro damno; hinc nunquam, qa previdet aliquem in particulari ex hoc affectu sumpturum occasionem peccandi ex infirmitate, teneatur retinere ejus conspectum, cum po-

stest sine gravi incommodo; & d tamen obligatio omittendi actionem de
se licitam, nec habentem speciem mali, ex qua generatur, ac indeterminate
nate timat inde occasionem peccandi; nam hoc aliqn esset onus intolle-
rabile, et obnoxium innumeris scrupulis. Sine mulier ad vitandum vagi, 13
ac indeterminati scandali nõ tenetur abstinere ab ornatu honesto, et ordi-
nario secundum suam conditionem, saltem de extraordinario, nec conversatu.
Cor. 2do. An omitti debeat opus bonum ad vitandum scandalum pusil- 9.
lorum? R. non ad vitandum scandalum nunquam licet facere
actionem prohibitam lege naturali, qua nunquam licet facere actionem in-
trinsece malam, seu dedecentem naturam rationalem; nec etiam licet
omittere actum lege naturali præceptum in ijs circumstantijs, in quibus
præcipitur, quia omissio talis actus est intrinseci mala; item nõ possunt omit-
ti ea, q necessaria sunt necessitate medij ad salutem; nec licet ob scan-
dalum pusillorum omittere opus bonum in detrimentum fidei, aut boni
communis spiritualis.
R. 2do. Ad vitandum grave scandalum pusillorum multi negant; plures au- 10.
tem probabilius affirmant debere prætermitti præcepta mere positiva pu-
sertim humana, ni ex hujusmodi omissione major damnum imminet vel
illi, vel alijs. Sic p. ex. tutus ad sacrum die festo recitanda si cadet, vel
gravis rixa, nõ debet ire; item si mulier prævidens in illi effectu aliqn
in particulari scandalizandum ex infirmitate, tenetur omittere sacrum
etiam die festo sine aut alterum, quia enim præcepta omnia charitati
deserviunt nõ obligant in ijs circumstantijs; & potest tamen longo tempore
abesse a sacro ad vitandum scandalum; quod potest abesse longo tempore sine
scandalo publico, quod præponderat privato; item sine notabili jactura
spirituali, quod nõ tenetur subire ad impedendam ruinam alterius, qui licet
ex infirmitate cadat, cadit tamen voluntarie.
Resp. 3tio. Bona opera, quæ sunt alicui consilij, nõ debent omitti ad vitandum 11.
scandalum ex mera malitia acceptum juxta illud Matth. 15. Sinite illos,
cæci sunt; nam Pharisæi scandalizabantur quod Christus cum publicanis, et
peccatoribus comederet, nec propterea omittit, si vel scandalum ex infirmi-
tate, aut ignorantia oriatur, oriturum debeat, vel saltem differri,
donec ratio sic agendi propalata sit nam ex lege charitatis tenemur, proxi-
mi ex infirmitate, vel ignorantia lapsuri ruinam impedire, cum facile
possimus, quod post tradam rationem nõ desinant inde scandalizari; tunc
scandalum ex mera malitia oritur, et sic propter ipsum nõ est omittenda
bona opera. S. Thom.
Cor. 3tio. An liceat minus peccatum scandalo volenti committere? 12.

gravius; quando aliter gravius impediri negit? An id licet cogendo
de scandalo, aut alia inductione directa? quia Auctor per se malum est indu-
cere ad peccatum quodvis esse leve; nam nunquam licet facere malum, nec
proximo illud conferre quidem, ut eveniant bona Rom. 3. f. 8. qui consu-
lit minus peccatum, etiam si consulit ad impediendum majus, in peccatum
illud minus consentit, illud approbat, est Causa moralis illius; viderint
peccata inaequalia committere volentem deterrere licet a graviori, tacendo
de alio minus gravi, quia hoc est duntaxat suadere omissionem gravioris.
13. Casus 4to. An sit peccatum scandali, vendere vel dare alteri rem,
aut operam de se licitam, qa male ejus nos providebat? R. Dino pecca-
tum est, quando denegari potest sine gravi damno; quia scandalum omnes
quique tenetur ex charitate impedire peccatum proximi, si potest saltem
sine gravi incommodo, ex a fortiori tenetur si expeditare materiam, vel
operam, qa alter ejus est ad peccandum; hinc mortaliter peccat can-
ponex, qi scandalum refectionem bene praxis, vel Carnes die jejunij probanti
hospitibus, quos scivit, vel prudenter judicant, si habere dispensationem;
nisi forte ex denegatione gravissimum malum ipsis imminet, ut mors, in-
cendium, vulnera etc. Secus si ista probent viris honestis petentibus
de quorum dispensatione si certo ita constet; nam in dubio debent proba-
mere, esse legitime dispensatos; item, qi probent rem copiosam ex quo
ex inebriandos prudent; nam sine justa Causa omittunt impedire pec-
catum proximi; nec lucrum est quaerendum ex Casu; in quo est alterius
peccatum. Idem dic de ijs, qi vendunt algo venenum, ni constet certo bene
ejusmodi V. G. ad confectionem medicinae, vel colorum; aut merces ijs, qi
abusuri sunt; reos hi ejusmodi censentur, eo qd, si non vendant, alij vendituri sint
qi isti peccabunt vendendo; licet autem peccare, eo qd ceteroqin
alij sint peccaturi.
14. Resp. 2do. si licet praebere operam, vel rem aliquam, qa in tali by cir-
cumstantijs proxime ad peccatum adjuvat, et ad illud determinate ordi-
natur; qia tunc est moraliter cooperari peccato alterius; hinc Joan-
nes Simus damnavit hanc propos. Famulus, qi subministrat humerum
scienter adjuvat herum stuprum ascendere per fenestram ad stupranda
virginem, et multories, et deserit deferendo scalam, aperiendo januam
alit qd simile cooperando, ni peccat mortaliter, si id faciat metu no-
tabilis detrimenti, puta: ne a Domino male tractetur, ne torvis
oculis aspiciatur, ne domo expellatur; nam hae actiones in talibus
circumstantijs proxime ad peccatum adjuvant; quare qi eas ponit,
merito censetur, velle peccatum alterius, et ei consentit; hinc etiam
si licet famulo gladium praebere heri suo, alterum occidere

volenti: furanti scalam admovere, meretricem domum deducere, literas amatorias ipsi deferre; nam hoc etc. proxime ad peccatum inducunt.

Resp. 9to. Licet rem, et operam se licitam, nec per se ac proxime ad peccatum natam exercens, et possit intentio cooperandi ejus peccato; nec alter abutatur contra bonum Reipublicæ, vel Ecclesiæ; nam tunc ista impeditans in ultima actione prudenti non censetur cooperari alterius peccato, ad illum illum permittere et urgenti causa, et ob eam non tenetur illum prudenter impedire; istrum causa tanto gravior, et urgentior debet esse, quanto gravius est peccatum, quod impeditur. 1b.

Collegio 10mo. Parochus potest, et debet Eucharistiam ministrare peccatori occulto eam publice petenti. 11mo. Excusantur quamplurimi vinum vendentes militibus abusuris ad ebrietatem, si denegare non possint sine damno vitæ, vel bonorum sine omnium. 12mo. in necessitate licet ab alio petere, quod proximus sine peccato facere; quamvis præsumatur peccaturus V. g. mutuum, quo indiget, ad usurario. 13tio. Excusantur a peccato famuli, qui ratione famulatus sui in stratum Dni ad lucranda cuncta equum sternunt, vestimenta ne domo ejiciantur, quia hæ actiones per se sunt licita, nec nisi remote et tantum habent ad peccatum. 14to. incitantem locum per luxuriosum excessivo adhibere, tatam peccare sed peccato, nempe ebrietatis propria, alienæ, et scandali, ti sunt peccat peccato fornicationis propriæ, alienæ et scandali, qui induit puellam ad fornicandum. 15to. Si Dns vellit comedere carnes in contemptum Ecclesiæ, non peccat famulus eas coquens, et porrigens, si sine gravi damno non possit evitare, quia actio, qua præcipitur famulo, non est mala, qua contemnitur Ecclesia, sed hæc actio est ipsa manducatio. 17mo. Si absit scandalum, potest venator vel auceps in Roma capere feras, vel aves, et vendere in tertio hæreticorum, quia opus illud est per se indifferens, et valde remote cooperatur violationi præcepti Ecclesiæ. Secus in plerisque locis hunc vendatur caro pro Jo., quibus licet comedere, quod eorum conscientia relaxatur. 18vo. Quidam Catholici famulos habeat hæreticos valde peritos, qui nolunt apud eum in Roma permanere, nisi carnes comedant, quorum tamen absq. gravi rei familiaris jactura dimittere non possunt, et abst aliorum scandalum, posse illis apponere carnes, docent aliqui, eo, quod hoc non videatur esse formaliter cooperari peccato, sed illum tantum permittere, et pluribus locis, ubi Catholici hæreticis permisti vivunt, usu esse receptum dicunt; contrarium videtur probabilius. 19no. potest aliquis privatus aliquod opus dare faciendum alteri sive hæretico, sive Catholico, quamvis putet hunc etiam eo die festo laboraturum, quamvis ad hoc illum non inducat, et ille nihilominus erat tali die labora-

tertius, cum eam passive se habet ad violationem festi, neg. primo, sed
dico inferior teneatur curare, ut servetur festa. 2do n peccat, qi ven-
dit ornamenta pulsa per illa dilectatione illos ad peccatum, qa orna-
menta venderentur ab alio; qia ma venditio est qdo indifferens, et re-
mote se habens ad peccatum. 4tmo si femina accepter munera ob-
lata ab amasio ea largiente & malo fine, quamvis ipsa n consentiat
ejus intentionby, regulariter peccat graviter, qia foret injurium ejj
amorem, desiderium, ac spem; nec refert, qod dicat se nolle consen-
tire, nam ipsa accepiendo adhuc retinet ipsem. Aliqa de his, et
similby vide P. La Croix ipsorum etc. Interim cum videantur proposi
probabilistæ, recurrendum esse censetur ad resolutiones jam datas
a P. Henno. Autore. Hæc sedant ad
M. D. H. B. V. M. OO. S. Honor.
in particulari finitus 12a Martij 1779.

BIBLIOTECA
ASTA
Sotti